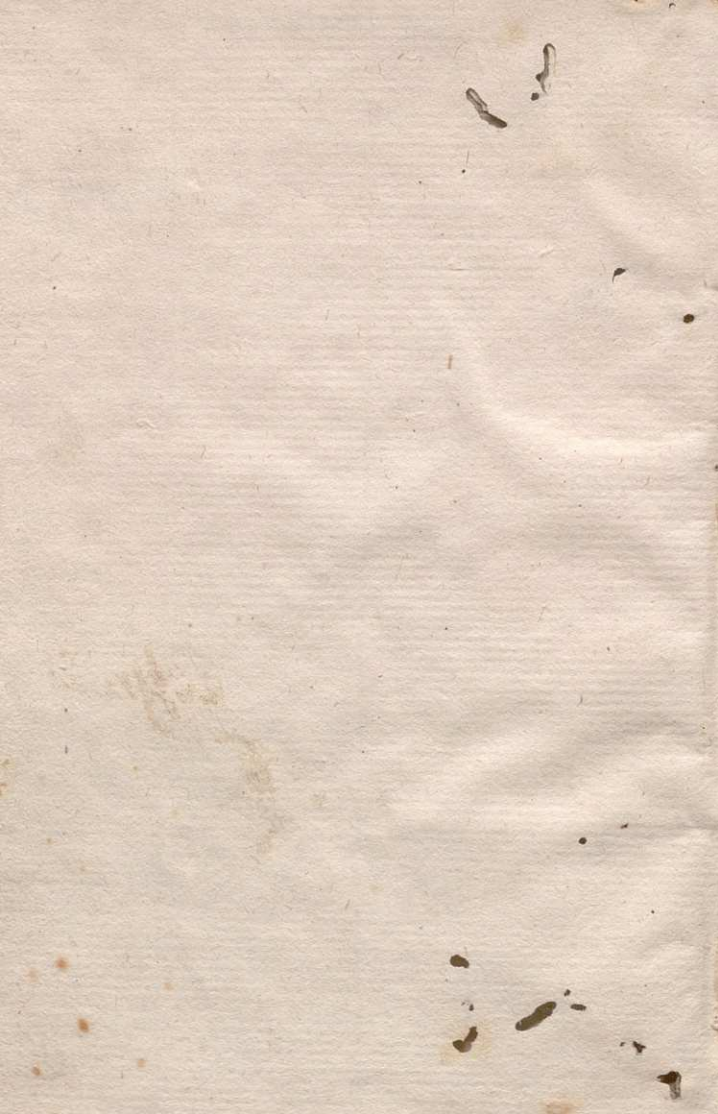

CB1000188165

FR XVI/22

ARII PINELI
LVSITANI
IVRECONSULTI,

Ad Constitutiones Cod. de BONIS MATERNIS doctissimi amplissimiq; Commentarij, quibus maternæ successionis iura feliciter explicantur.

Adiectus est rerum omnium ditissimus Index.

Nunc recens impressus, recognitus,
& repurgatus.

VENETIIS,
Apud Altabellum Salicatum,
M D LXXIII.

Joannis
Fudorici

Gasfredi

A R L I P I N E L L I
L V S I T A N I
I Y R E C O N S V A T I

Ad Constitutiones, et de Bonis M. A.
T E R T I A D E C I M I S I M P L I M I D I C T I S
I n t e r i m , q u i b u s m u l t a s l u c c e s s i o n e s
I n t e r i m e x p l i c a n t .

... ..

Hinc vobis insignis, recognoscite
Hinc vobis insignis, recognoscite

V E N E T I S
A p u d A l t e r i u m S a l i c i t u m
M D L X I I I

DOM. SEBASTIANO
HVIVS NOMINIS PRIMO

Lusitanorum Regi potentissimo,
Afric. Aethiop. Indico:

Arius Pinelus perpetuam felicitatem.

T s i vetustissima consuetudine,
multis seculis obseruata, om-
niumque ferè gentium mori-
bus recepta, Augustiss. prin-
ceps, licuerit semper rei literariæ professo-
ribus lucubrationes suas, etiam de humi-
lioribus argumentis, magnis Regibus &
Monarchis consecrare: non potui tamen
non valde timere, quum præsentem iuris-
prudentiæ librum Celsitudini tuæ ratio ip-
sa nuncupandum cogere videretur: occur-
rebat enim quanta Regij nominis sit maie-
stas, quantus splendor, cui recte nihil of-
ferri dicarive possit, nisi vndique ac expo-
litum ac omnibus numeris absolutum.
Nec ignorabam qui sit multorum liuor,
quàm rarus candor, vt etiam primæ senten-
tiæ viri, calumniantium morsus euadere
nequeant. Agnoscebam quàm egregia in
scribente requiratur eruditio, quam non

vulgaris authoritas: eruditionis: utem licet ex longo tempore, assiduo studio, aliquali ingenio, non nihil mihi vindicare possem, authoritatem verò (in id fortasse magis necessariam) sciebam non semper meritis parari, sed ab indulgentia fortunæ, Principum favore, alijsque externis sæpius pendere. Nec timorem pellebat vbiq; scripturientium audacia: cogitabam enim plures eam aleam magno suo dispendio expertos, qui cum docti haberi, alijsque excellere molirentur, vix pro sanis habiti sunt. Nec animum satis erigebat amicorum hortatus & efflagitatio: qui scire, eos abdicatis iuris solennibus sæpius iudicare, nec satis integros censores esse: videbamque tutius fore cum Catone culpa carere, quam cum Albino culpam deprecari. Poteram tamen bona fide asserere, traxisse me ad scribendum, atque ex nonnullis quæ domi habeo, vulgandum præfens opus, honestum quoddam votum comunicandi iuris studiosis aliqua, quæ non omnibus nota existimaverim. Illud dixisse liceat si adhuc in iure scribendi facultas datur, negandam non videri ei qui maturiori

rioni ætate post longam legendi functionem, frequentissimo semper auditorio ornatam, post causarum experientiam & foridigestionem sufficienti librorum copia, iudicio non illaudato, in eam prouinciam animum intendit. Periculo autem non declinato, videbatur præfens opus non nisi sub Regiæ maiestatis præsidio in publicum mitti posse. Catholici enim Regis, patriæque patris Ioannis tertij, Celsitudinis tuæ aui, ac domini nostri clementissimi iussu, stipendijs, beneficijs, in hac insigni Academia Conimbricen. publico legendi munere, vltra continuum decēnium functus fueram qua functiones demissa, aliaq; vitæ ratione non infeliciter suscepta, idem magnanimus ac præstantiss. Rex, me honorificis codicillis insignitum, ad ius civile interpretandum remisit. Iure igitur sub eius Principis nomine (si superstes fuisset) primæ lucubrationes nostra vulgandæ erant: eo autem ad coelestem gloriam euecto, eodem iure sub tuis auspicijs in lucem prodeunt, cum Celsitudo tua eidem in Regium nomen, amplissimumq; imperium, solus legitimusque successor extiterit. Lu-

sitanis autem in tanti Regis obitu, cōmu-
ni luctu ac mœrore obrutis, magnum præ-
stat solatium excellētissima Regina D. Ca-
tharina auia tua, domina nostra, nūquam
fatis laudata, tibi iure ipso legitima tutrix,
in idque munus ab auo tuo prudentissimè
destinata, cuius virile pectus, in Deum
pietas singularis, in communem vtilitatē
vigilantia, omni eam imperio dignam fa-
ciunt. Nec minus subditos tuos recreat fo-
uetque rarissima virtus, eximia prudentia,
D. Henrici magni patruī tui, in quo inui-
ctissimi Regis patris, atauorumque regia
stemmata, amplissimam Cardinalatus di-
gnitatem, aliaque mortalium iudicio ma-
xima, eius internis bonis atque animi do-
tibus longè inferiora semper censebunt re-
ctè sentientes. Quid enim non plebeium
atque infimum manebit, si eius principis
saluberrimo iudicio, fidei zelo, morumque
sinceritati conferatur? Inclytam Celsitudi-
nem tuam, auiaque augustæ, ac serenissimi
patruī (quorum consilio imbecillam etatē
tuam supplente, regnum feliciter guberna-
tū iri speramus) diu incolumes reddat, atque
in longos annos sospitet Deus opt. max.

HENRICVS FERNANDVS OLYSYPONENSIS

discipulorum minimus,

Ad candidum Lectorem.

EMPER in ea fui sententia, Lector candide, vt existimauerim in operibus doctissimorum virorum (quantumuis sint ingenio excogitata, industria elaborata, iudicio perfecta, omnibus denique numeris absoluta) nonnulla desideranda esse, ab eis præsertim, qui Zoilorum sectam an imo profitentur, & opere sequuntur. Quod ipsum docet experimentum, suadet veritas, & quiuis mediocri lectione instructus ex multorum exemplis facile comperiet. Nam in dialogis diuini Platonis ordo desideratur: Aristoteles totius peripateticæ doctrinæ facile princeps (qui ipsius Platonis, Empedoclis, Anaxagoræ, Pythagoræ, & cæterorum huiusce generis durum fuit fragellum) obscuritatis notatur, & à Galeno in multis repræhenditur: Vergilius à nonnullis ingenio imbecillus, ab alijs homerici laboris compilator habetur. Homerum aliquando dormitasse Horatius testatur, Demostenes M. Tullio non in omnibus placuit: hic verò à Græcis in ius vocatus, vt aliena restitueret frigiditatis in salibus, & copiæ puerilis fuit damnatus: T. Liuij conciones Trogus Pompeius fictionis arguit: non desunt cui Plinium turbido flumini assimilēt, quippe qui multa degustauerit, pauca autem digesserit, excoxeritve: C. Salustius affectationis etiam in verbis absoletis ab Asinio Pollione carpitur: Senecam calcem sine arena, M. Varro nem literarum porcum compellant: eloquentissimus Hieronymus in epistolis magni Aurelij Augustini non nihil notat. Sic etiam (ne interim professionis nostræ obliuiscamur) Accursio nonnulli iudicium iniquè negat Bartoli distinctionum longitudinem, Alberici breuitatem, Baldi inconstantiam, Alexandri perplexam metho-

† 4 dum,

dum, vtriusque Raphaelis nimiam subtilitatem culpāt. In alijs politioris literaturæ incuriam, in alijs negligentiam in allegandis doctoribus vitio dant:& vt vno verbo dicam, ne ipsi quidem Iurecōsulti huius notæ immunes fuere. Quōd si ijs priscis, viris sapientissimis, & fama clarissimis inuidia non pepercit, quanto vehementius in viuos inuehetur. Maledicorum enim inuidia nomina eorum, qui eadem tempestate florent, funditus extirpare conatur. Plato & Xenocrates de eadem re scripsere, vterque Socrateum citat, alter verò alterius mentionem non facit. M. Cicero ad Brutum multos oratores insignes recenset, suæ ætatis vix vnum, aut alterum nominat. F. Quint. contemporaneos oratores silentio præterit, & vnus, quem ingenuè fatetur illud seculum gloria exornasse, nomen suppressit. Cum itaque maior pars mortalium huiusmodi tenebris obcæcata sit, nouum nō erit, si aduersus insignem præceptorem Pinelum, Iureconsultum clarissimum, & huius florentissimæ academix tutissimum præsidium, vitiligatores insurgant, atque illo canino dente, quo reliqua omnia, discerpant. Hi enim (vt D. Hieronymus ait) Nimicis calumnijs publicè impetunt, quod priuatim libenter legunt, & quod tentare nō audent, assequi autem desperant, liuidis morsibus dilacerare non cessant. Quorum orationes libenter sinimus præter fluere, modo illud apud omnes interim cōstet auctorem obiurgari non posse de furto alieni laboris: cum singulis debitam laudis portionem semper reddat, licet ætate, studio, & eruditionem inferiores sint, secutus solentem illam Plinij sententiam, Benignum & plenum ingenui pudoris esse, fateri per quos profeceris: sicuti contrario obnoxij animi, & infœlicis ingenij, depræhendi in furto malle, quàm mutuum reddere, cum præsertim fors fiat ex vsura: quem animi candorem in paucis reperies. Nec malè audiendū est, studiosè lector, si aliquando omnes ex antiquioribus, & recentioribus opiniones ordinatim referat, & plerasq; refutet: cum id fecerit animo bene uolo, (quo veritatem inuestigare indefessa diligentia ab ineunte ætate capit) vt multorum opinionibus ob oculos
positis

positis (aduersus quas neruosè, & modestè agit) facimus
veritas illucescat, atque æquiora semper, & vero similio-
ra probentur: ne illa peruulgata Phil. Decij vos in prouer-
biū ab eat, iuris interpretes, quasi aues, eo volare omnes,
quo vnus volauerit. Quapropter non miretur quis, si eū
ab omnium, vel plurium opinione discedere non nunquā
videat: nec ipse mirabitur, si quis ab eius sententia deui-
bit. Nulli enim mortalium inuidia fortuna ita prospere
hactenus flauit, ita affluenter indulsit, vt ab eius opinione
nullus dissenserit. Quòd si aliter eueniret, qui fieri possent,
vt tot variæ hominum factiones in singulis disciplinis ef-
fluxissent: Hoc vnum constanter affirmare audeo, opus
hoc non esse connumerandum inter ea, quæ plus in fron-
te promittunt, quàm in recessum habeant: nec eius au-
thor inter eos collocandus est, quorum ingenium, quia
continuo studio non excolitur, infœliciter lolio, sterilique
auena præmitur, atque hebescit. Nec cum ijs accusandus
est, qui adeo tenaciter aliorum vestigijs in hærent, vt si
aliena ab eorum operibus separètur, charta alba, & absq;
literis remaneat, & Aesopicæ cornici simillima: nec ex ad-
uerso cum his increpandus, qui tantum destruere insti-
tuunt quæ ab alijs constructa sunt: nec ijs similis est, qui
omnia ad humanitatis studia deflectunt, Iureconsultis ve-
rò non æquè magno adiumento sunt: vt potè qui etiam
ab adolescentia, iudicij maturitate, ingenij dexteritate,
memoriæ tenacitate præditus circiter triginta annos Iuri
cæsareo assidua lectione totus insudauerit: quorum de-
cem honesto honorario, iussu inuidiissimi, atque clemē-
tissimi regis Ioannis 3. (cuius anima perpetua gloria
iure fruitur) ius ciuile non disertè minus, ac loculenter in
hac inçlyta academia mirabili auditorū applausu, & fre-
quentia interpretatus est: cuius singulari doctrina (tan-
quàm ex equo Troiano plures euasere perdocti, qui lega-
li scholæ non paruo adiumento fuerunt: quo tràsacto de-
cennio aduocationis munere apud summum regni præ-
toriū, voluit enim & hanc literarum aleam experiri) tam
fœliciter functus est, vt veteres togatos insignes vel æqua-
ret, vel vinceret: ea illi erat in consulendos maturitas, in
suscipiendis

ſuſcipiendis cauſis alacritas, in pertractandis ſynceritas in ipſa veritate tutanda grauitas, & conſtantia: quæ omnia cum comperta haberet Prudentiſſimus Rex huius academiæ inſtitutor, & protector, ſummumque deſiderium totius ſcholæ de reditu inſignis Pineli in dies auribus acciperet, eum huc reuocandum ſtatuit: quod factu facile nõ erat, ſed Rex præſtantiſſimus merita Pineli, votaꝗ academiæ expèdens, cum in collegium ſenatorum ſupremi prætorij digne cooptatum honorifico ſtipèdio redire coegit: vt iuris Cęſareï facultati plenè conſultum eſſet. In academiã verò reuerſus biennio iam difficillima iuriſconſultorum res ſponſa profunda eruditione illuſtrat: legum vim ac poteſtatem mirabiliter enucleat. Adſunt in eius frequentiſſimo auditorio multi docti ac ingeniouſi iuuenes, qui diligenti cura, ingenti ſilentio, debita reuerentia pendent ab ore viri, quorum vtilitati vt magis cõſuleret, poſteritatemq; demereretur, tum ne diutius crebras amicorum flagitationes procraftinaretur, opus hoc ſubtilitate, & vtilitate cumulatiffimũ typis mandauit, quod nũc in grauiori ætate ſenectuti proxima, poſt diuturnum iuris ſtudium, longumque cauſarum exercitium, commodiũ præſtare exiſtimauit. Quę partes ſi in multis ſcripto-ribus noſtræ ætatis non deſiderarentur, communi querimonia ceſſaret, nec amplius quæreremus cur hodie pauciſſimis datur, quæ antiquis fuit ſcribendi fęlicitas, modo naturæ auaritiã, modo planetarum inuidiã, modo Mœcenatum penuriam cauſantes, cum tamen hæc omnia à priſtino ſtatu non defecerint, eadẽ enim eſt naturæ vis, & fortãſſe perfectior, ijdem planetarũ influxus, eadẽ fermè principum erga doctos munificẽtia. Culpa igitur ſcriptorũ eſt, partim quia volũt vna die, vna hora ſibi & alijs eſſe, & videri poetæ, oratores, philoſophi, theologi, ac iuris vtriuſq; conſulti: cum tamen natura noſtra quaſi vas quoddam ſit anguſtioris orificij. in quod ſi aliquid inſuſum velis, guttatim illud, & per interualla diſtillari oporteat. Quo fit vt apud veteres ſinguli dij ſingularum rerum virtute contenti aliorum vſui ſe non immiſcuerint. Partim verò, quis à principio proprium defraudantes ge-
nium,

nium, vires suas æqua lance non examinant, nec in sitam à natura aptitudinem circa sciētiarum electionem sequuntur: quòd si fieret, quæ Platonis opinio est, in sua arte scientissimus quisq; euaderet. Si igitur doctissimè lector, fructuosum hoc opus accuratè euolueris, plurimos, difficilesq; legum sensus verissimè enucleatos percipias, scribentium nodos solues, eorum lapsus emendabis, tam rara est in hoc libro eruditio, tantaq; perspicuitas: quam plurima hic noua, scholasticæ, & forensi vtilitati coniunctissima tibi occurrent, quæ decies repetita placebunt. Tractantur verò omnia arguta inuentione, sententiarum grauitate, argumentorum abūdantia, mira facilitate, stilo medio cri, vt magis ob fidem opus cōmendetur. Norunt. n. periti, quanti intersit proprijs, atq; consuetis artis verbis res tractari. Lectores autem admoneo, in parte libri nonnulla esse mendosa loca Typographorum inscitia: quæ tamen doctos circa rerum substantiam parum remorabuntur. Illud verò iuris studiosis polliceor, si opus hoc beneuole exceperint, multo altiora penes autorem manere, quæ propediem edi poterunt. Diutius fortasse quàm decebat immorati sumus, sed quando is, qui primum aliquid in publicum mittit, multorum censuram subire cogitur, longiori epistola nobis vtendum fuit: præsertim cum ea cura ab eximio præceptore mihi mandata fuerit, cuius suauis familiaritate, consiliorum sanitate, morum honestate, variarumq; cognitione vtinam diutius frui liceret: abesse enim nos non sine mœrore cogit vitæ ratio. Quod si excusationem non acceperis in tedij compensationem duplicem in dicem accipe: alterum elementarium de rebus insignioribus: alterum de varijs iuris locis, quæ in libro explicantur. Quod in tuam gratiam candidè Lector diligenter perfecimus. Vale & fruere.

INDEX LOCORVM IVRIS

COMMVNIS ET REGIL, QVAE IN

hoc libro explicantur, in quibus peritus & can-

didus Lector semper aliquid nouum,

vel negligendum reperiet.

Ex ff. veteri seu primo volumine Pandectarum.

.3. & 4. ff. de his, qui sunt sui fol. 40. numero
9. & sequen.

L. in orbe. ff. de statu homi. fol. 42. nume. 11.
& sequen.

L. ingenuum. ff. de statu homi. nume. 59. fo.
277. & sequen.

L. qui in vrero ff. de statu homi. fo. 59.

L. cum ij. §. eam cum glo. ff. de transact. fol. 238. nu. 31.

L. filius fa. ff. qui satisd. cog. fo. 174. nu. 67.

L. non quemadmodum ff. de iudic. fo. 364. & seq.

L. sed & si lege. §. consuluit. ff. de petit. hæredi. fo. 313.

L. Iulianus ff. de petit. hæred. fo. 145. ante nu. 43.

L. filius non impeditur ff. de inoff. testa. num. 21. latissimè &
bellissimè. fo. 85.

L. Papinianus §. meminisse ff. de inoff. testa. fo. 10.

L. 1. §. per hanc ff. de rei vend. fol. 38. nume. 5. & fol. 58. & fo
lio. 37.

L. superficiario ff. de rei vend. fo. 338.

L. 1. §. qui in perpetuum, & l. 3. ff. si ager vecti. fol. 341. & se-
quen. nu. 67.

L. 3. ff. de seruit. fo. 94. col. 1.

L. si. ff. de his, qui deiecer. fo. 75. nu. 4.

L. 4. ff. de vsufruc. fo. 21. & 218. & nu. 1.

L. Proculus ff. de vsufruc. fo. 254. nume. 41. & sequen. ele-
gantissimè.

L. defuncta. §. Sempronio, eod. titu. fo. 130. nu. 13.

L. vsufructuarius. §. 1. & l. vsufructuarius. 68. eod. tit. fo. 153.
nu. 53. 54. & 55.

L. ex sylua. cum l. seq. eod. tit. fo. 157. nu. 59. & seq.

L. hæctenus ff. eodem fol. 183. latissimè, & vtilissimè.

Index.

- L. 1. §. 1. ff. de vsufru. ear. rer. fo. 206.
L. tribus, ff. de vsufruc. ear. rer. fo. 202. nu. 76.
L. si tibi, ff. quibus modis, vsufr. amit. fo. 126. nu. 7.
L. diuus, ff. de vsu. & habit. fol. 156. nu. 57. & 58.
L. 1. ff. de vsufruc. quemad. caue. fo. 132. & 197.
L. in lege Aquilia, si deletum, ff. ad l. Aquil. fol. 365. versicu.
nec obstat.
L. si vt certo, §. si duobus, ff. commd. fol. 223. num. 10. cum
sequen.
L. tutor, §. fin. ff. de pignor. actio. fo. 338.
L. rem alienam, versicu. non est idem, ff. de pignor. actio. fo.
381. versu. limit. 3.
L. filium, ff. ad Macedon. fo. 117. nu. 72.
L. si verò non remunerandi: & l. idemque, §. fin. ff. mandato
fol. 314.
L. 3. §. de illo, ff. pro socio fol. 131. bellissimè.
L. qui tabernas, ff. de contrahen. emp. fol. 321.
L. Iulianus, §. si quis colludente, ff. de actio. empt. & §. sequ.
fol. 240. nu. 34. cum multis sequen.
L. necessariò, §. fin. ff. de peric. & commod. rei. vend. fo. 239.
& seq. num. 40.
L. si Titio, ff. de pigno. fo. 381.
L. obligatione generali, ff. de pigno. nu. 47. fo. 34.
L. cum tabernam, ff. de pignor. fo. 30. nume. 46. cum multis
sequen.
L. lex vestigali, ff. de pignor. fo. 348. ex nu. 70.
L. si fundus, ff. de euiction. fol. 21. nu. 37.
L. vendicantem, ff. de euictio. fol. 354. nume. 73. & num. 82.
fol. 377.
L. Seia, ff. de euiction. fo. 378.
L. si vsusfructus, ff. de iure dot. fo. 248. cum multis sequen.
L. Profectitia, ff. de iur. dot. nu. 15. fo. 80.
L. cum post §. patrona. ff. de iure dot. versicu. infertur. 33. fo-
lio 329.
L. quod autem, §. si vir. ff. de donat. inter vir & vxor. fo. 315.
versu. minus obstat.
L. quòd si vir ff. de donat. inter vir. & vxor. fo. 339. versu. ex
quibus eleganter intelligi potest.

Index.

Ex infortiatio, seu secunda parte

Pandectarum.

- L. si constante, ff. sol. matr. nu. 44. fo. 457.
L. Lucius, ff. solu. matr. fol. 382. & 421.
L. 1. §. denuntiari, ff. de ventre in spi. fo. 269.
L. si sine, §. Lucius, ff. de admit. tut. fo. 60.
L. 1. §. sufficit, ff. de admini. tut. fo. 175.
L. cum plures, §. si. & l. tutor, §. in soluendis, ff. de admin. tutor. fo. 298. num. 56.
L. si tutelæ, ff. de admin. tutor. fol. 331.
L. 1. §. si. & l. 2. ff. de reb. cor. fo. 281. num. 52. latissimè.
L. & mulieri, ff. de curat. furio. fol. 527.
L. ait prætor, ff. de iure deliber. 266. exactissimè. numero 47. & 48.
L. Iulianus, ff. si quis omis. caus. testa. num. 6. fo. 77.
L. 3. §. hoc autem, ff. de lega. præstand. nu. 14. fo. 80.
L. qui in aliena in fin. princip. ff. de acquiren. hæredit. num. 25. fol. 90.
L. Aristo ff. de iure delibe. fo. 235.
L. placet, ff. de acquir. hæred. fo. 78. num. 10.
L. Cum hæres, ff. de acquirend. hæredit. fol. 112. nume. 65. & sequen.
L. Antistius, §. si. ff. de acquir. hæred. fo. 111.
L. filiusfam. §. secundum vulgarem, ff. de lega. 1. fo. 74. num. 3. & 7. & 8. & seq.
L. Caius, ff. de leg. 2. fo. 7.
L. seruos, ff. de leg. 3. nu. 40. fol. 24. & seq.
L. si chorus, §. 1. ff. de leg. 3. fo. 149. nu. 48. & 49.
L. vxorem, §. legauerat, ff. de leg. 3. fol. 148.
L. quæsitum, §. 1. de leg. 3. fo. 149.
L. si mihi Mæuia, §. 1. de leg. 3. fo. 147. num. 46.
L. qui concubinam, §. qui hortos. de lega. 3. fol. 193. versicu. lim ra. septimò.
L. 1. ff. de vsufruc. lega. fol. 220. nu. 6. cum sequen.
L. quæro, ff. de vsufr. lega. fol. 188.
L. generali, §. vxori, ff. de vsufr. lega. fo. 23. nu. 39.
L. Sticho, ff. de vsufruc. lega. fo. 439.

L. pedi-

Index.

- L. pediculis §. item cum quæreretur, ff. de auro & arg. lega. nu. 40. & 41. fo. 24. & seq.
L. post legatum, §. si pater & §. si filius, ff. de his quibus ut in dig. fol. 92. nu. 28.
L. si. ff. de colla. bonor. & l. si. ff. de assign. lib. fol. 59. num. 37.
L. i. ff. si quis à paren. fuer. manum. fo. 78. ex nu. 11.
L. filius, ff. de suis & legit. hæred. nu. 17. fo. 501.
L. i. & ad plures eius, §. ff. si quid in fraud. patron. folio 360.
L. si. ff. si quid in fraud. patron. fol. 361.
L. fin. §. quæri potest, ff. quis ord. in bon. posses. seruit. nume. 66. fol. 113.
L. pen ff. ad Tertul. fol. 93. num. 29.

*Ex. ff. de nouo, seu tertia parte
Fandectarum.*

- L. in prouinciali, §. si ego, ff. de noui oper. nunci. fol. 338. ex num. 66.
L. hoc amplius, §. si. ff. de damno infecto, fo. 164. nu. 60.
L. Aquilius, ff. de donat. fol. 254. Et fol. 310.
L. si pater, §. si. ff. de dona. fol. 84. cum seq.
L. filius fa. ff. de dona. fo. 298. & sequen. nu. 56. cum seq.
L. pen. ff. de fideicom. libe. fol. 39. nu. 6.
L. si seruo, ff. qui & à quib. fo. 380. vers. limitatur 2.
L. filium, ff. de libe. causa. fol. 126. ibid.
L. si procuratorem, ff. de acquiren. rer. dom. fol. 35. versicu. ad hanc.
L. ubi lex, ff. de vsucap. fol. 440. nu. 28.
L. pen. ff. de vsucap. pro empt. fol. 431. nu. 15.
L. generaliter, §. si. ff. de fideicom. libertatib. nu. 3. fol. 123.
L. 2. §. filiū, ff. de vsucap. pro hæred. fol. 64. & 65. seq. nu. 41. & sequen.
L. ex contractu, ff. de re iud. fol. 270. nu. 49.
L. in vendicatione, ff. de bon. author. iudi. possid. fo. 232. cum sequen. num. 38. cum seq.
L. si. §. si à socero, ff. quæ in fraud. cred. fo. 328.
L. i. ff. de loco pub. fruen. fol. 343.
L. i. §. quod autem, ff. de superfic. fo. 338. & seq. ex num. 66.

Index.

- L. 1. vers. pietas, ff. de liber. hom. exhib. fol. 39. nu. 7.
L. 3. §. pen. ff. de liberis exhib. fol. 108. num. 57.
L. si cum testamento, §. si fundum, ff. de except. rei iudi. fol. 128. & 129.
L. si ita quis, §. ca lege, ff. de verb. oblig. fol. 384. ante versicu. limit. 13.
L. si ita stipulatus, §. 1. ff. de verb. oblig. fol. 124. nu. 4.
L. si pignore, ff. de furt. fol. 325. vers. infertur. 27.
L. sed & si vnius, §. filiosa, ff. de iniur. fol. 420.
L. 2. ad l. Corne. de sicar. fol. 46. nu. 18.
L. imperatores, ff. de iure fisci. fol. 443. nu. 32.
L. Milites agrum. §. desertorem, ff. de re milit. fol. 54. nu. 32. cum sequen.
L. Lucius, §. idem respondet, ff. ad municip. fol. 191. versu. limit. 3. & sequen.
L. filij, §. Senatores, ff. ad municipa. fol. 519.
L. vicario, ff. de muner. & honor. fol. 520.
L. 1. ff. de iure immunit. fol. 1. ibid.
L. fin. ff. de decur. fol. 643.
L. 1. §. in honorarijs, & §. licita, ff. de varijs & extraord.
L. cognit. fo. 326.
L. alienatum, ff. de verb. sign. fol. 229. cum sequen.
L. rectè dicimus, ff. de verb. signifi. fol. 220. nu. 5.
L. alienationis verbum, ff. de verb. signific. fol. 441. num. 29. & sequen.
L. lege obuenire, ff. de verb. sign. fo. 487. & seq.
L. nemo prædo. §. 1. ff. de reg. iur. fol. 75. nu. 6.
Ex Cod.
Authē. quas actiones, C. de sacros. eccles. fol. 473. versicu. infertur. 6.
L. si. C. de sacros. eccles. fol. 473.
L. cum oportet, C. de bon. quæ liber. fol. 95. numer. 31. & sequen. & §. cum autem, eiusdem l. fol. 106. num. 51. & fol. 117. & §. non autem. fol. 62.
L. cum oportet, §. vbi autem, C. de bon. quæ liber. fol. 173. nu. 66. exactissimè.
L. 2. C. de vsucap. pro empt. fol. 440. nu. 27.
L. nihil, C. de vsucap. pro hæred. fol. 63. cum sequen. plenè & vtiliter

& vtiliter nu.90.91.& sequen.

L.binos C.de aduoc.diuerf.iudi.fo.355.vnic.nu.74.

L.cum à matre.C.de rei vend.fo.374.nu.81.& sequen.latiffimè & vtiliffimè.

L.doce ancillam C.de rei vend.fo.225.nu.13.

L.1.C.fi aduers.creditor.nu.47.fol.460.

L.fi fundum C.de rei vend.nu.17.fo.434.

L.1.C.de vfufr.fol.200.nu.75.cum sequen.

L.9.C.de vfufruct.fol.234.

L.4.C.de probat.fo.126.nu.6.& 7.

L.2.C.de patrib.qui fili.diftrax.nu.20.cum sequen.elegantiffimè & latiffimè.fo.47.

L.fin.C.de reb.alién.fol.229.

L.emptorem C.locati.fol.344.

L.fœminæ C.de fecund.nup.fo.123.nu.3.

Auth.hæres C.de fecund.nup.fo.100.nu.38.

L.in rebus C.de iure dot.& l.fi prædium.eod.titu.fo.224.numero 12.

L.fi dotem C.de iure dot.fo.328.

L.fin.C.de iure dot.fol.13.& 14.ibid.

L.1.C.de fundo dotal.fo.229.nu.18.& 19.

L.fi.C.de natur.lib.fo.503.ex nu.20.

L.non solum,C.de præd.minor.fo.262.

L.fi ad refoluendam C.de præd.minor.fo.294.nu.54.

L.1.C.qui admitti.fo.69.nu.43.

L.1.C.de verb.signifi.fo.27.nu.44.

L.ex repudiatione C.de fideicom.fol.419.

L.fi.ſ.fed quia C.communia.de lega.nu.9.& 10.fo.428.

Auth.res quæ C.communia de lega.fol.417.

L.1.C.de cond.infer.ornatur & ampliatur contra ſcribent.fo.lio 514.

L.1.in fine C.de annal.except.fo.457.nu.45.

Auth.malæ fidei.C.de long.temp.præſcrip.nu.8.fo.427.

L.fi.C.de euiction.fo.385.

L.3.C.de patr.potef.53.nu.30.& sequen.

L.fi vnquam C.de reuoc.donat.fol.12.numero 20.& fol.13.numero 23.

L.1.de infirm.pæn.cælib.fol.44.

Index.

L. 1. C. de iure libero. nu. 13. cum seq. fo. 43. & seq.

L. fin. C. ad l. Iul. maieft. fol. 442. nu. 32.

Ex tribus posterioribus. libris Cod.

L. defensionis, C. de iure fisci, fol. 136. nu. 23.

L. vnica. C. de impon. lucrat. descrip. folio 327. versicu. infer-
tetur 29. & melius fol. 515. versicu. inferitur 11. ex coi.

L. cognouimus, C. de mancip. & colo. fol. 346. versicu. infer-
tur decimò.

Ex Authenticis seu Nouellis.

§. habeat, in auth. vt eccles. Roma. fol. 448. elegantissimè.

Auth. vt ecclesia Roma. fo. 470.

Auth. hæc constitutio collat. 8. fo. 471.

§. sed quòd sancitum, in auth. ff. de nupt. fo. 457. nu. 45.

Auth. cui relictum, & origi. fo. 461. nu. 17.

Ex libro feudorum.

C. §. quod ergo, de inuesti. de re. alie. fo. 348. nu. 70.

C. 1. an agna. vel fil. fol. 387. & fo. 402.

C. 1. de capi. Conra. fo. 349. & fo. 435. nu. 19.

C. 1. §. Titius: si de feud. fuer. contro. inter domi. & agna. fol.
402. num. 95.

Ex institutionibus.

§. 1. Inst. de patr. potesta. cum gl. fol. 41. nu. 10.

§. finitur. Inst. de vsufr. nu. 38. fol. 244.

§. posthumi. Inst. de hæred. quæ ab intest. fo. 59. num. 37.

§. sed neque hæres. Inst. de testam. nu. 6. fo. 81.

Ex Decretalibus.

C. constitutus, de in integ. restit. fol. 415.

C. vlt. de pignor. fol. 145.

- C. per tuas, de donat. fol. 317. vers. nec obstat.
 C. quia diuersitatem, de concess. præb. fol. 458. & sequ. num.
 46. & sequen.
 C. nuper, de donat. inter vir. & vxor. fol. 240.

Leges Regiæ seu ordinationes.

- Lib. 1. tit. 76. fol. 323.
 Lib. 2. tit. 17. §. 3. fol. 228.
 Lib. 3. tit. 30. §. 5. fol. 275.
 Lib. 4. tit. 5. fol. 229. num. 19.
 Lib. 4. tit. 6. fol. 298.
 Lib. 4. tit. 7. §. 3. & tit. 77. §. 30. 3. fo. 183. nu. 71.
 Lib. 4. tit. 66. fol. 133. nu. 11. & §. 3. fol. 115. nu. 69.
 Lex Castellæ 14. Tauri. fol. 445.
 Lex Castellæ 46. Tauri fol. 353. num. 71. vers. ex quibus.

F I N I S.

Actiones inter bona commu-
merantur, in prima parte
rub. nu. 3. & seq. fol. 4

Actiones constituunt tertiã spe-
ciem bonorum, in prima parte
rub. nu. 24. fol. 13. nume. 33.
sequen. fo. 18. & sequen.

Accusatur de crimine, propter
quod bona fisco sunt applican-
da an sit cogendus inuentarium
conficere l. 1. in 2. parte. num.
24 136

Aduentitia bona an prorsus acqui-
rentur pari ante Iustiniã. con-
stitutionem. l. 1. in 1. parte.
nu. 27. cum seq. 92

Aduocatorum salarium an maius
esse debeat in causis criminali-
bus, in l. 1. in 3. par. num. 62.
vers. infertur. 28 326

Agens actione reali, ac nominans
se proprietarium an obtinebit
si probet uile dominium, in l.
1. in 2. part. nu. 8. fol. 126. &
quid si probet usumfructum,
nu. 18. in d. 2. part. 132

Alienationis uerbum que conti-
neat, in l. 1. in 3. parte numer.
18. 226

Alienatione prohibita, an prohi-
beatur usucapio, in authen. nisi
triennale. nu. 25 439

Alienatio rei ecclesię vel minoris
absque solemnitate, an valeat.
in l. 1. in 3. par. num. 31. cum
seq. 238. & 239

Arbitrator, cui causa committitur
dirimenda ex æquitate, citr. ius

ris rigorem, an possit reuocare ex-
ceptionem prescriptionis, fol.
457. vers. infertur.

B

Bonorum significatio, in rub. in
prima part. num. 2. cum mul-
tis sequen.

Bonis publicatis an ueniant iura
& actio in prima par. rubr.
nu. 3. fol. 4. & nu. 26 14

Bona cum pro nomine, mea, aut
adiiectiuo, omnia, compræhen-
dunt iura & actionem, in pri-
ma parte rub. nu. 7 5

Bonorum appellatione cum adie-
ctione loci, an contineantur ius-
ra & actiones, ibidem. nume.
10. 7

Bonorum appellatione an conti-
neantur bona Emphyteotica,
ibid. nu. 19. usque ad nu. 24.
12. cum seq.

Bonorum mobilium. & immobi-
lium appellatione non compre-
hendi iura & actiones, ibid.
numero 25. versicu. hinc in-
fertur. 14

Bonorum relictum, an compre-
hendat uenalia, ibidem num.
38. 21

Bona materna an ante Iustinia-
num acquirerentur filiis, in l.
1. in prima parte, nu. 19. cum
multis seq. 83. & seq.

Bona immobilia inundationi subie-
cta an possint uendi à patre
legitimo

- legitimo administratore, & quid in tutore & curatore minoris, in l. prima in tertia parte numero 27. & sequenti folio. 336
 Bona relicta familiae an possint, locari ad longum tempus, vel in Emphyteosim concedi, ibid. num. 65 336
- C
- C**autio an dicatur de substantia ususfructus earum rerum quae usu consumuntur, in l. 1. in 2. parte nume. 28. vers. qua doctrina, usque ad finem dictae secundae partis fo. 206. cum sequen. 336
 Colonus ad quae onera teneatur, in l. 1. in 2. parte numero 72. per totum, maxime ex vers. 10 ampliat. folio 183. cum seq. usque ad fol. 196
 Collecta quid differat à tributis seu oneribus realibus, in l. 1. nume. 72. in 2. parte. vers. ideo non est. 187
 Colonus fisci. vel reipub. an possit expelli à successore particulari, in l. 1. num. 68. in 3. parte. vers. u. infertur decimo, & sequen. 345
 Conditio impediens nuptias an hodie tollatur in masculis viduis, in l. 4. nu. 17 525
 Conditio, si sine liberis, de quibus intelligatur. 513
- Conducens ad longum tempus an acquirat dominium, in l. 1. in 3. parte. nu. 66 338
 Confessio facta à possessore maioratus an praedictet successori, in l. 1. in 3. parte. nu. 50. vers. sic. nona limitatio 279
- D
- D**ecretum an sit necessarium in alienanda pecunia minoris, in l. 1. in 2. parte numer. 56. 155
 Denunciatio extrajudicialis an inducat malam fidem, in authent. nisi tricennale. numero 14. 431
 Deinveni ex iusta causa, an detur remedium possessorium in l. 1. in tertia parte. vers. tandem numero 40. ad finem. fol. 254
 Dignitates non diuidi inter plures satius esse in l. prima in 3. parte. nu. 17 228
 Dominium ex praescriptione & usucapione, quale acquiratur. 446
 Dominium quid sit, & unde dicatur, in l. 1. in 3. parte nu. 2. fol. 122
 Dominium & proprietates quomodo differunt, ibidem nume. 6. folio 125
 Dominium alicuius rei an possit esse apud duos, in l. 1. in tertia parte, numero 10. cum multis
 †† 3 sequen.

- sequen. 222
 Donationem factam à Rege de bonis Coronæ, vni tantum proximiori descendenti competere, in l. 1. in 3. parte num. 17. 228
 Donatio remuneratoria an possit fieri, & quomodo, in l. 1. in 3. parte nume. 59. cum multis seq. 304. 305. & seq.
 Donatio facta negotiorum gestori pro ipsis negociis gestis, magis compensatio dicenda est, ibid. nu. 62. 318
 Donatio facta ab Episcopo vel monasterio pro seruitutis et operis sibi factis, magis compensatio dicenda est, ibid. nu. uersu. in fertur tertio. 318
 Donatio remuneratoria non ualet inter coniuges. ibid. uersicu. infertur nono. folio 319. Nec ualet inter patrem & filium, ibidem uersicu. infertur 11. & multa similia reperies. 320
 Donatio principis ob bene merita. an reuocari possit ex causa, ibidem uersicu. infertur decimosexto. 322
 Donationem factam à filio tempore emancipationis esse insinuandam. ibid. uersicu. infertur decimonono. 323
 Dos an sit censenda causa lucratiua, in l. 1. in 3. parte uersicu. infertur. 31. 328
 Dos ob ingratitudinem secutam an reuocari possit, ibidem uersu. infertur. 32
 E
 Ecclesiastica res alienata sine iuris solennitate, an possit usucapi in authen. nisi tricennale. num. 24. uersicu. ex quibus 437
 Emphyteota an expelli possit ob deteriorationem rerum, in l. 1. in secunda parte numero 61. uersicu. idem in emphyteota. fol. 165
 Emphyteota an possit cadere arboris frugiferas, ibid. uersu. idem in Emphyt. nu. 61. 165
 Emphyteotice rei tributa quis solvere teneatur, ibidem num. 71. 181
 Emphyteota non nominante, de iure regni uenit emphyteosis ad hæredes uenientes ab intestato. in l. secunda. nume. 11. fol. 492
 Emphyteosis pro se & filiis, an filias comprehendat. 522
 Emphyteosis pro se & legitimis hæredibus. 490
 Emphyteosis pro se & suis hæredibus. 492
 Emphyteosis pro se & posteris, an comprehendat uenientes ex faceminis. 492
 Emphyteosis pro successoribus suscepta, an ad particulares successores pertineat folio. 493. nume.

nume. 12.

Expensæ factæ exigenda dote, quæ data est in nominibus debitorum, an minuant dotem, uel marito sint satisfaciendæ, in l. 1. in 2. parte. num. 70. fo.

179

F

F Feudum concessum pro se & hæredibus an dicatur hæreditarium, in l. 1. in 3. par. nu. 85. uersicu. maior scribentium uarietas. 390

Feudum concessum pro se & hæredibus masculis, uel ex corpore suo descendentibus, an sit hæreditarium, ibidem numer. 88. folio 392. & an in talibus hæredibus requiratur finitas ibidem numero 90. ubi multæ illationes notabiles ponuntur. 394

Feudi antiqui concessio, in qua uocantur descendentes & agnati, adiecto uerbo, hæredibus an requirat, quod successor sit immediatè hæres ultimi possessoris, ibid. num. 91. uers. ad prædicta, & num. sequen. ubi latissimè. 397

Feudi alienatio facta cum consensu domini, an possit renocari à successore, ibidem nu. 97. & sequen. 407

Feudatarius, qui impetrauit à domino solam alienandi facultatem,

an possit ius hypothecæ, uel pactum reuenditionis aliud uel simili feudi alienationi adire, in l. 1. in 3. part. uers. inferitur decimosепimò. numero 52 290

Feudatarius an possit constituere seruitutem, ibidem numer. 71. 350

Feudum hæreditarium, quid differat à feudo ex pacto & prouidentia, in l. 1. in 3. parte. numero 84. per totum, & sequen. ubi late et eleganter inuenies, quibus formulis utrumque concipiatur. 386

Fœmina exclusa, excludi descendentes ex ea nu. 29 509

Filius an possit repudiata hæreditate retinere emphyteosim, & feudum ex pacto & prouidentia, in l. 1. in 3. parte nu. 85. 388

Filium esse in sacris paternis quid sit, & cur ita dicatur remissiuè, in 2. part. rub. nu. 4. 38

Filium illegitimum melioris esse conditionis in acquirendo quam legitimum, in 2. parte rubric. num. 8. 40

Filii Gallorum in potestate constituti non acquirunt parentibus: remissiuè, ibidem nume. 9. & 10. 41

Filii an possint Galli substituere, ibid. nu. 10. ibid.

Filius acquirit patri: quæ regula ponuntur in l. 1. in 1. par. nu.

†† 4 mero

mero 9. & 22. ampliationibus
ornatur per totam 1. partem.
folio 78

Filius legitimatus an acquirat
patri, in l. 1. in 2. parte nume.
59. fol. 109

Filius administrator bonorum pa-
tris, tenetur rationem reddere
administrationis, in l. 1. in 2.
part. nu. 39. 142

Filius an teneatur stare locatio-
ni à patre factæ de rebus ad-
uentitiis, in l. 1. in 3. part. nu-
me. 63 330

Filius an admittatur ad irritan-
dam alienationem aduentitio-
rum à patre factam, ibid. nu-
me. 74 356

Filius an possit cogere patrem dis-
sipatorem ut aliqua bona se-
paret pro ipsius alimentis &
legitima, ibidem. nume. 75. fo.
357. & sequen.

Filius an viuo patre agere possit
ut declaretur ad se spectare
successionem maioratus, ibid
num. 78 364

Filius hæres patris an possit re-
scindere alienationem factam
ab eodem patre, ibid. num. 79.
ubi multa habet notabilia, in
unaquaq; facti specie tam ma-
ioratus, quam feudi & cæt.
360. & sequen.

Filia an sit præferenda nepoti in
emphyteosi, in l. 1. in 1. parte.
num. 96 403

H

Hæres non admittitur con-
tra factum defuncti, in l.
1. in 3. par. ubi ponitur 7. am-
pliation. huius reg. & 14. limi-
tation. & nonnullæ iltationes
374. & seq.

Hæres alienatus rem feudalem
an possit contravenire, ibid.
nu. 91. cum sequen. fol. 398.
& in successore maioratus fol.
410. ex nu. 99

Hæreditas iusta, & legitima qua
liter intelligatur in omni dispo-
sitione, in l. 2. nu. 6 486

Hæreditas testamentaria quomo-
do dicatur. 489

Hæredes sui aliquando pro qui-
buscunque etiam extraneis ac-
cipiuntur. 493

I

Iura constituunt tertiam spe-
ciem bonorum, in 1. par. rub.
num. 24. & 33. 13. & 18

Ius librorum, quid significet, nu.
12 43

Ius Digestorum an omnino sit an-
tiquius iure Codicis in l. 1. in
1. part. nu. 33 97

Ius canonicum circa præscriptio-
nem cum mala fide, observan-
dum in foro seculari, in auth.
nisi tricennale. nu. 11. & 12.
folio 421

Impubes

- Impubes an sit citandus, in l. 1. in 2. part. versi. cauendum etiam nu. 67* 174
- Imperia per unum tantum gubernari, commodius esse, in l. 1. in 3. par. nu. 16* 227
- Inuentarium ad quid proficit, in l. 1. in 3. parte. versicu. ampliati. septimo* 375
- Inuentarium facere an compellatur usufructuarius, in l. 1. in 2. part. nu. 22* 134
- Inuentarium an compellatur facere pater legitimus administrator, ibid. nu. 21. & sequen. folio* 134
- Inuentarium aut descriptio bonorum an fiat contra accusatū, ibid. num. 24.* 137
- L**
- L** *egatum ususfructus quid differat à legato fructuum, in l. 1. in 2. parte nu. 11. & 12. folio* 129
- Liberi & posterius equiparantur, folio* 522
- Locatio ad longum tempus quæ dicitur, in l. 1. in 3. par. nu. 63 versi. ante aliam.* 330
- Locatio ultra legitimum tempus facta, an saltem intra tempus licitum sustineatur, ibidem. nu. 65. versi. qua in re.* 335
- Locatio ad longum tempus quid differat à locazione ad modicum tempus, ibidem. num. 66.*
- folio* 337. & 338
- Lucrum à lege vel consuetudine delatum parenti, an sit reservandum liberis prioris matrimonii.* 525
- M**
- M** *aioratus expensas quis solvere teneatur, in l. 1. in 2. par. num. 71* 181
- Maioratus possessores an dicantur domini. ibid. nu. 5.* 125
- Maioratus possessor an possit constituere usufructum ad suam vitam in l. 1. in 3. parte num. 71 in fi.* 353
- Maioratus possessor an possit eius bona alienare causa dotandi filiam, ibid. nu. 102* 416
- Maioratus bona an possint usucapi, in authen. nisi tricennale nu. 23. & 29*
- Maioratus possessor an in longum tempus locare, vel in emphyteosim dare in l. 1. in 3. parte num. 65* 335. & seq.
- Maioratus possessor an possit transigere, ibid. num. 51* 280
- Maioratus successor, & hæres præcedentis possessoris, an revocare possit quæ alienata fuerunt. ibid. nu. 99.* 410
- Maioratum speras an agere possit ut saltem vivo possessore sua declaretur spes ibidem. nume. 78. fo.* 364
- Maioratus de aliqua usucapita*

- contra unum, an usucapio no-
 ceat successori. 444
Maioratus secundum usum Hi-
 spanie differi in multis à re-
 lictò familie de quo loquun-
 tur Iureconsulti, in l. 1. in 3.
 parte numer. 100. Reliqua ui-
 de in verb. feudum & uer. fi-
 lius. 127
 Mala fides quomodo probari pos-
 sit, in authen. nisi tricennale. nu-
 mero 14. 441
 Maritus an dicatur dominus bo-
 norum dotalium. in l. 1. in 3.
 par. nu. 12. per totum 224
 Mater non potest uendicare fi-
 lium, in secunda parte rubr. in
 princ. 38
 Mater non potest uendere filium
 ibid. nu. 20 47
 Mater tutrix filiorum non rele-
 uatur ab oneribus tutorum. in
 l. 1. in 2. par. nu. 28 138
 Minor an possit donare tutoris, cu-
 ratoris uè auctoritate, in l. 1. in
 3. par. nu. 56 298
 Mulieri impudicæ an possit cura-
 tor dari: & an impediatur te-
 stari, in l. 4. num. 20. & sequē.
 527
 Mulieri nuptæ libidinis causa nõ
 dandus curator est. ibidem fol.
 528
- N
- N**epos an ueniat appellatione
 filiorum. in l. 1. in 1. par.
- num. 69 115
 Nepoti ex filio illegitimo an re-
 linqui possit. 512
- O
- O**bligatio generalis, & uniuersa-
 lis an differant, cõtra plu-
 res in 1. par. rub. nu. 47 34
 Obligatione generali an comprahē-
 dantur uenalia, ibid. num. 46.
 30
 Obligatio an dicatur alienatio, in
 l. 1. in 3. par. nu. 19. 229
 Obligatio in criminalibus à lege
 est, non ex consensu, delinquen-
 tis. in authen. nisi nu. 28. folio
 440
 Obligatio antidotalis quanti sit
 effectus in l. 1. in tertia parte.
 num. 60 306
- P
- P**actum de reuendendo appo-
 situm à patre in emptione rei
 ipsius filii, quid operetur, in l.
 1. in 3. par. nu. 51 280
 Pactum resolutorium potest ap-
 poni à tutore, curatore, uel le-
 gitimo administratore, in l. 1. in
 3. parte. num. 52. uers. infer-
 tur sexto. 281
 Pactum reemendi uel reuenden-
 di an possit apponi ab ecclesia
 uel minore. ibid. nu. 53 291
 Patria potestas an competat Ro-
 manis, in secunda parte rubr.
 numero

numero 9	40	Pater dolosè administrans bona filii tenetur rationem reddere	
Pater potestas in filium quanta.		ibid. nu. 33. & seq.	139
ibid. num. 17	46	Pater quomodo possit agere pro aduentitiis, ibid. num. 64. cum sequen. 168. & 69. & an ei sit necessarius filii confensus,	
Pater potest occidere filiam adulteram, ibid. nu. 19	47	num. 66	170
Pater potest vendere filium, ibid. nu. 20. cum seq.	47	Pater an ex fructibus aduentitiiorum filii, liis expensas sit facturus, nu. 68	175
Pater potest permutare filium. ibidem. num. 25	50	Pater potest filio stipulari, & acquirere, ibid. nu. 73	196
Pater potest castigare filium, & qualiter ibid. nu. 30	53	Patrem legitimum administratorem non posse alienare aduentitia filiorum, in l. 1. num. 18. in 3. par.	229
Pater an amittat usumfructum si filius ingrediatur monasterium, in l. 1. in 1. parte numer. 4. folio 103. & quid si pater ingrediatur monasterium. ibid. num. 48	105	Patre alienante bona aduentitia, an censetur alienasse usumfructum, quem in eis habet, ibid. num. 37	242
Pater an possit cogere filium, ut cum eo habitet, ibidem nu. 53. cum seq.	106	Pater an possit compromittere vel transigere de aduentitiis, num. 44.	262. cum sequen.
Patri furioso an acquirat filius, ibid. nu. 60. cum seq.	110	Pater an possit exercere actiones in iudicio nomine filii, non suo, ibid. nu. 47	266
Pater benè à Doctor. dicitur legitimus administrator, in l. 1. in 2. par. nu. 15	131	Pater an possit tradere rem filii emptam cum pacto reuendendi, ibid. nu. 51	280
Pater usufructuarius in quo differat ab aliis fructuariis, ibid. num. 16	131	Pater legitimus administrator si nobilis sit, an possit donare de rebus minoris, nume. 56. 298. cum sequen.	
Pater usufructuarius an teneatur saisidare, ibidem num. 20.	134	Pater legitimus administrator an possit alienare in eis à quo filius eam habuerit, numero 58. folio	502
Pater usufructuarius an teneatur inuentarium conficere ibid. num. 25	137		
Pater tutor filiorum emancipatorum tenetur ad omnia, quæ extraneis, in l. 1. in 2. parte nu. 27.	138		

- Pater an possit donare de bonis aduentitiis causa remunerandi numero 59. cum sequent. 304. cum sequen.* 331
- Pater an possit locare bona aduentitiis filiis numero 63. cum sequen.* 331
- Pater an possit constituere seruitutem in bonis filiis aduentitiis, in l. 1. in 3. parte num. 69. folio* 348
- Pater an possit vendicare rem ab eo, in quem filius alienauit, ibid. num. 73. cum seq.* 354
- Pater dissipator bonorum an possit cogi, ut ex eius bonis aliqua separentur pro alimentis et legitima filii, ibid. num. 75. fol. 357*
- Pater non potest dotare filiam ex bonis aduentitiis, ibidem. num. 101* 416
- Pater an possit repudiare hereditatem filio delatam, legatumque relictum, ibid. versicis. alia ampli.* 418
- Pater an possit remittere iniuriã factam filio num 105.* 420
- Patria potestas cur inestimabilis dicitur, in l. 1. in prima parte, num. 3* 74
- Patronus an possit reuocare alienata per libertum ex causa one rosa, in l. 1. in 3. parte, numer. 76.* 358. & seq.
- Pecunia an sit de rebus, quæ seruando seruari non possunt, in l. 1. in 2. part. num. 42* 144
- Pecunia cambiis destinata, nihilo minus res ignobilis dicitur, ibi. num. 44* 146
- Pecunia continetur appellatione mobilium rerum, vel immobilium, ibid. nu. 4* 147
- Præscriptio. 30. annorum ante Iust. in. fuit introducta, in Athen. nisi tricennale. num. 3. fo. 425*
- Præscriptio cum mala fide quomodo noceat etiam in foro seculari, ibidem numero 11. cum sequen.* 428
- Præscriptio longissimi temporis an admittatur, obstante clausula decreti irritantis, in authẽ. nisi tricennale. numer. 18. & sequen.* 435
- Præscriptio temporis longissimi an locum habeat in rebus subiectis restitutioni, ibid. nume. 22. fol. 609. num. 26. fo. 411 & num. 35* 445
- Præscriptio an habeat locum in bonis maioratus, ibidem nume. 23.* 437
- Præscriptio ordinaria an sufficiat contra filium, postquam exierit à patria potestate, ibid. num. 34* 444
- Præscriptio. 40. annorum de iure civili sufficiebat etiam contra ecclesiam Romanam, in authẽ. nisi tricennale nu. 57. fo. 469. & sequen.*
- Præscriptio non currit non ualent agere, fo. 453. numer. 42. & sequen.*

- sequen. per multas ampliatio-
nes.
- Præscriptio longissima eur requi-
ratur in auben nisi tricennal.
num. 4 425
- Priuelegium alicui & liberis,
vel posteris vel generi conces-
sum an cõpræhendat fæminas
& descendentes ex fæminis, la-
tissime in l. 3. nu. 31. fol. 51
- Ponificatum vel papatum apud
vnum esse debere, in l. 1. in 3.
part num. 18 229
- Posthumus an & quando dica-
tur suus hæres, in 2. par. rubr.
num. 36 59. & 60.
- R
- R** Ei appellatione quid compræ-
hendatur, in 1. parte rubr.
nu. 5. & sequen. 5
- Rerum appellatione cum relatio-
ne ad locum, an veniant iura
& actiones, ibid. nu. 10. 7
- Regna per vnum tantum guberna-
ri vtilius esse in l. 1. in 3.
par. n. 16. et 17. 227. et 228
- Restitutio an detur contra vsuca-
pionem vel præscriptionem,
latissime in auben. nisi tricenna-
le. nu. 58 475. & seq.
- S
- S** Acra paterna cur sic dicta
pro patria potestate, in 2. par-
te rub. num. 4. 38
- Sententia lata contra possessorem
maioratus vel aliorum bono-
rum, quæ restitutioni sunt su-
biecta, an noceat successori, l.
1. in 3. parte numer. 48. 268.
cum seq.
- Suitas non datur sine patria pote-
state, in secunda parte. rub. nu.
36. 57
- Suus hæres an vsucapere possi-
t pro hærede, ibid. num. 38. 61.
cum sequenti.
- Successor particularis fisci vel ec-
clesiæ non potest expellere colo-
num etiam modici temporis, cui-
us rei rationem habes in l. 1.
in 3. parte, num. 68. versic. in
fertur decimò. 345
- Statuto vel lege, ut acquisita ex
causa onerosa communia fiant
inter coniuges, an sit communi-
canda donatio remuneratoria,
in l. 1. in 3. par. nu. 62. versic.
infertur uigesimotertio ad quæ-
stionem. 324
- T
- T**ransactio facta à possessore
maioratus an uoceat suc-
cedenti, in l. 1. in tertia parte.
num. 50. versic. octaua. limita-
tio. 278
- Testes ad perpetuam rei memo-
riam, in l. 1. in 3. par. num. 68
versic. nec obstant quæ adduce-
bat. 365
- Tutor ex uigore statuti an pos-
sit

- sit compromittere de re minoris, in l. 1. in 3. parte nu. 45.
 versicu. antequam vero agamus. 263
 Tutor an sine decreto possit distrahere immobilia minoris periculo subiecta in l. 1. in 3. part. num. 28. 236. & 237.
- V
- V**idua potitur privilegio, quo fruebatur viuo marito nu. 412
 Vidua ex stupro an amittat dotem. 528
 Vidua an sit alenda ab hereditibus viri. 527
 Viro libidinoso curatorem ea de causa non dari. 528. & seq.
 Vir aliquando succedit uxori in re ciuili stantibus liberis, fol. 504. & sequent.
 Vsucapio an prohibeatur prohibita alienatione in authent. nisi tricennale. nu. 25 439
 Vsucapio quo iure fuerit introducta. fol. 448 39
 Vsucapio an dicatur iniquum remedium & odiosum, ibidem num. 40. & 41.
 Vsucapio tam ad mobilia, quam immobilia refertur. 447
 Vsus syluæ legatus, aliquando conuertitur in usumfructum in l. 1. in 2. par. nu. 57. vers. sed ultra glo. & doctor. 156
 Vsusfructus an sit pars domini, in l. 1. in 3. parte num. 1. cum sequen. 218
 Vsusfructus an dicatur de bonis, nume. 6 220
 Vsusfructus quatuorplex, in l. 1. in 2. par. nu. 9. & 10. 123
 Vsusfructus domus legato, cum onere, ne alius tollat, an censetur relicta proprietas, in l. 1. in 2. parte num. 41. fo. 254 & quid si adiectum foret, ut alienare possit, ibid. nume. 43. vers. ego aduerto. 259
 Vsusfructus patris plenior est, quam vsusfructus aliorum & in quo differant, in l. 1. in 2. parte nu. 16. cum seq. 131
 Vsusfructuarius an amittat usum fructum per ingressum religionis, in l. 1. in 1. parte nu. 47. cum sequen. 104
 Vsusfructuarius an plenè teneatur inuentarium conficere, numero 22. 134
 Vsusfructuarius an possit perficere ædificium inchoatum, in l. 1. in 2. par. nu. 52 152
 Vsusfructuarius an possit cedere arbores ibid. nu. 59 157
 Vsusfructuarius an audiatur in questione tangente proprietatem, ibid. num. 68. vers. similiter est differentia. 177
 Vsusfructuarius an teneatur facere litis expensas in rebus quarum habet usumfructum in l. prima, in 2. parte numer. 68. fol. 176
 Vsusfructuarius

<i>Usufructuarius ad quæ onera tenetur.</i> <i>ibid.</i> nu. 72. fol. 183. cum sequen.	1. in 3. part. nume. 38. cum sequen.	244
<i>Usufructuarius an satisfacere teneatur.</i> <i>ibid.</i> nu. 75	198	
<i>Usufructuarius an faciat fructus suos an satisfactionem.</i> <i>ibid.</i> nu. 77. cum sequen.	203	
<i>Usufructuarii mora in satisfacendo an ei noceat quoad fructus.</i> <i>ibid.</i> nu. 79	207	
<i>Usufructuarius an possit distrahere suum usufructum.</i> in l.		224
	<i>Uxor ob culpam viri ab eo separata.</i> nihil eidem acquirit, aut communicat, in l. 1. in 1. par. num. 58	109
	<i>Uxor an dicatur domina rerum dotialium.</i> in l. prima in tertia parte numero 12. cum sequen.	224

Optare meliora, cogitare difficillima,
ferre quæcunque euenerint.

In discursu libri hæ literæ, I. C. significant Iurisconsultum, quod exprimo, pro minus expertis.

In his & alijs prudens lector facile percipies
veram lectionem.

1. In the first part of the book, the author discusses the general principles of the law of nature, and shows how they are derived from the nature of man. 2. In the second part, he discusses the particular laws of the civil society, and shows how they are derived from the general principles. 3. In the third part, he discusses the laws of the Christian religion, and shows how they are derived from the general principles. 4. In the fourth part, he discusses the laws of the Christian religion, and shows how they are derived from the general principles. 5. In the fifth part, he discusses the laws of the Christian religion, and shows how they are derived from the general principles. 6. In the sixth part, he discusses the laws of the Christian religion, and shows how they are derived from the general principles. 7. In the seventh part, he discusses the laws of the Christian religion, and shows how they are derived from the general principles. 8. In the eighth part, he discusses the laws of the Christian religion, and shows how they are derived from the general principles. 9. In the ninth part, he discusses the laws of the Christian religion, and shows how they are derived from the general principles. 10. In the tenth part, he discusses the laws of the Christian religion, and shows how they are derived from the general principles.

Optate meliora, cogitare difficilium.
Tempta te cupere cunctis.

In this world, the best is the least. I, therefore, desire to be better, and to think of things that are more difficult.

In his life, the best is the least. I, therefore, desire to be better, and to think of things that are more difficult.

I
COMMENTARIA
D. ARII PINELLI

LVSITANI, I. V. D.

AD CONSTITVTIONES,
C. DE BONIS MATERNIS.

S V M M A R I V M.

1 VO præludia necessaria huic titulo et sequenti.
2 Appellatione bonorum quæ contineatur, quod
3 multipliciter & utiliter explicatur.
4 Examinatur glo. non ad ea. ff. de condi. & de-
5 monstr.

6 Ostenditur aliquos interpretes contra iura expressa in hac materia
7 locutos.

8 Nomen rerum & bonorum in proposito æquiparari.

9 Non referre an nomen, bona, exprimatur indefinitè vel, uniuersaliter.

10 Pronomen, mea, adiectum nomini, bona, non impedire quin veniant
11 iura & actiones.

12 Multo clarius supradicta procedere in hypothecca & obligatione bo-
13 norum.

14 Contra Ludouicum Gometium ostenditur in proposito non esse disse-
15 rentiam inter dispositionem legis & hominis.

16 Nomen bona, cum relatione ad certum locum non compræhendere no-
17 mina debitorum.

18 Ostenditur non rectè stare summarium Bar. ad l. Caius. ff. de
19 lega. 2.

20 Examinatur doctrina Lappi. ad d. l. Caius.

21 Probatur multis iuribus regulam præcedentem. d. l. Caius pro-
22 cedere etiam si adiuciantur verba uniuersalia & generalissima.
23 & nu. 14.

24 Examinatur controuersia Tiraq. & Benedicti ostenditurque disse-
25 rentia inter institutionem hæredis & alias dispositiones.

26 Ampliatur d. l. Caius. & regula, quæ ex ea deducitur ut pro-

- cedat non obstante favore seu ratione sanguinis & nu. 1.
- 18 Appellatione bonorum, contineri emphyteutica, & similia, & nu. 9.
& nu. 22.
- 20 Ostenditur in hoc plures iuris interpretes magni nominis sepe lapsos.
- 21 Probatur naturam verborum aliqua importare, quæ in dispositione non comprehenduntur.
- 23 Deciditur quæstio utilis ad l. si unquam quam indecisam reliquit Tirac. in repetitione illius legis.
- 24 Probatur recepta opinio ut iura & actiones constituent speciem bonorum distinctam a mobilibus & immobilibus.
- 25 Inferuntur aliqua in diversis materiis.
- 26 Discutitur quæstio circa publicationem bonorum mobilium & immobilium.
- 27 Ostenditur error Chass. in proposito.
- 28 Tractatur limitatio ad præcedentem conclusionem.
- 29 Tentatur nova opinio in hypotheca contra doct. ut comprehendat iura & actiones, non obstante adiectione mobilium & immobilium.
- 30 Explicatur quæstio Fulgo. ostenditurque eum: non bene citatum à Cor. & Soc. iunioribus.
- 31 Adiectionem mobilium & immobilium restringere nomen, bona, non obstante signo univ. ali.
- 32 Ostenditur in hoc contra iura & receptas sententias locutos Alcia. & Molin.
- 33 Tractatur distinctio. gl. circa actiones habito respectu rei, ad quam competunt.
- 34 Ponitur difficultas receptæ traditionis, quæ à doct. non soluitur.
- 35 Adhibetur notabilis consideratio ad aliqua negotia occurrentia in hoc proposito.
- 36 Donatio rerum vel bonorum non restringitur ad bona loci, in quo fit donatio contra Gomet.
- 37 Explicatur l. si fundus. ff. de emptione.
- 38 Quæstio. An in legato generali veniant. venalia exactissime discutitur.
- 39 Explicatur l. generali. §. uxori. ff. de usufru. lega. & l. 1. C. de verb. sign.
- 40 Intelligitur l. servos. §. fin. ff. de lega. 3. & l. pediculis. §. item cum quæreretur ff. de Auro & arg. lega. & num. 41.
- 42 Ex d. §. item cum quæreretur ostenditur errasse Dec. Roma. Benedict.

dict. & alios in duobus articulis.

- 43 Explicatur Bar. in d. §. uxori. & proponitur noua difficultas, quæ resoluitur cum defferentia inter uenalia & nomina debitorum.
- 44 Tractatur an sit differentia inter uenalia ex reddiibus bonorum & uenalia negotiatorum.
- 45 Agitur circa hoc quid in conuentionibus & hypotheca, & de intellectu. cum tabernam. ff. de pignor.
- 46 Agitur de intellectu tex. in l. obligatione generali ff. de pigno. contra Dec. & alios eum sequentes.

R V B R. C. D E B O N I S M A T E R N I S.

P R I M A P A R S.

TRACTATURI (Deo duce) in hoc tit. & seq. de bonis, quocunque modo quæstis filijsfamil. & per eos Parentibus, sub quorum potestate sunt, operæ precium duximus, duo in primis necessaria præludia

examinare. Primùm de nomine, bona, quo, vterque titulus inscribitur. Secundum de ipsa patria potestate, cuius vi filij patribus acquirunt. Hæc enim duo in his tractatibus vbique sese offerunt, & in hoc sequimur consilium Vlpiani in l. i. ff. si cert. pe. & alibi sæpe.

- AD primum, vulgare est apud iureconsultos nomen, bona, latè patere, vt in l. bonorum. 49. ibi ordine. ff. de ver. signi. & ibi Accurs. & Alc. & in l. Princeps. bona. 21. eod. tit. & ibi Accurs. Bart. & Alcia. & copiosè Benedict. in cap. Raynucius, verbo cætera bona, & Tiraq. in l. si vnquam, verbo bona, & Ang. in trac. maleficior. verb. & eius bona, Sed omisiss multis quæ illi tradunt, & facilè inuenientur, expediemus aliqua utiliora, in quib. èt non pauci sribentiū haud raro lapsi sunt. Est autè conclusio illorū iuriū vt appellatione bonorum, nō solū contineantur corporalia,

mobilia, & immobilia, sed etiam iura & actiones, quod multis alijs iurib. comprobatur gl. in dicta l. princeps bona, & curiosè Tiraque. in d. loco, sed ad hoc sufficit tex. in l. si legatus. 30 §. 1 ff. ad Trebel. Idq; etiam in pœnalibus locū habet, vt in l. si ademptis. C. de sent. pass. quæ id statuit in publicatione bonorum, quod tamen limitari potest, nisi publicatio fiat de mobilibus & immobilibus, tunc etiam dicunt plures non comprehendi iura & actiones, qđ nos paulo mox inferius tractabimus. Eandē conclusionem limitat etiam Ias. in l. si stipulatus fuerim. §. cū stipulamur. nu. 6. ff. de verb. obl. Limitatur etiam dicta l. si ademptis, per gl. in l. non ad ea. ff. de conditio. & demonstra. vbi Bar. & Doct. notant, & Roma. in notab. 170. Alex. notabiliter in l. si marito. nu. 2. sol. mat. Dec. in consi. 235. num. 5. Ias. in d. §. cum stipulamur. ex qua gl. commendata & recepta habetur, in publicatione bonorum non venire futura nec conditionalia. Bart. Alex. Dec. in l. 3. §. fin. ff. quod quisque iur. Bald. in l. 3. nu. 4. C. ad legem Falcid. & bonus tex. in l. si mandauero. 22. §. is cuius. ff. mand. ibi quicquid post ea acquiritur fiscum, & illum extollit Bal. in l. si. in fine. C. quæ res pign. oblig. pos. In quo cauendum est ab Ang. de malef. vbi supra num. 12. qui ex generalitate gl. videtur id extendere ad conditionalia ex contractu, quod tamen communiter reprobatur, tunc enim conditionalia ex contractu pendentia, quæ postea implentur, veniunt in confiscatione, vt resoluit Alex. ad Bart. in d. l. Non ad ea, & in d. l. si marito, & Roma. in d. sing. & Chassen. in consuetud. Burg. rub. 2. §. 2. fol. 96. col. 1. nu. 24. si vero publicatio bonorum fuerit cum deportatio intellige d. gl. & verba d. §. is cuius, vt viuens deportatus fruatur quæ sitis post sententiam, eo autem mortuo occupat fiscus omnia ab eo relicta, quia deportatus non habet alium hæredem, l. 2. C. de bon. proscrip. & ibi Doct. gl. d. §. is cuius. vbi vide Fulg. notant Bal. & Imol. in l. eius qui. §. 1. ff. de test. facit tex. magistralis in l. quidam sunt. ff. de pœn. resoluit Alex. in l. 1. col. 3. C. de hered. instit. Contra hoc autem tam vulgare, totq; iurib. probatum videlicet appellatione bonorum contineri iura & actiones, sæpissimè scripsit Guid. Pap. vt aduertit

uertit Tiraqu. in d. verbo, bona, nu. 7. vbi etiam in eodem errore ostendit aliquando fuisse Dominic. à sancto Gemi. & in eo cauendum est etiam à Pano. in cap. 2. nu. 3. de religio. dom. & à Barbat. ad Bald. in l. 1. litera. b. C. de vsufr. vbi contra hæc iura loquimur. Ex his etiam patet errare eos qui scripserunt non sufficere nomen hoc bona, simpliciter prolatum, vt compræhendantur iura & actiones, ideoq; exigunt signum vniuersale, omnia, aut simile: in quo errore fuit Const. Roger. in l. vlt. nu. 3. de dona. colligitur ergo ex supradictis certissima regula, vt appellatione bonorum in materia fauorabili & pœnali veniant iura & actiones, & hæc sit prima conclusio in hoc artic.

- 5 Secunda conclusio, quod in proposito idem sit in hoc nomine, Res, iuxta text. in l. rei appellat. 23. ff. de verbor. signifi. & colligitur. ex l. Rei appellatio. 5. ff. eod. tit. latissime scribentes in l. 1. ff. si cert. pet. regulariter autem in dispositionibus legis & hominis harum vocum, & res, & bona, partium est, vt colligitur ex Bartol. in l. quintus, §. argento. ff. de aur. & arg. lega. Bar. Alberi. Bald. in l. 1. ff. de istat. homi. & eandem æquiparationem probat Bal. in l. 1. in prin. C. de vsufr. Felin. in annota. Decret. §. omnes leges. col. antepe. & Dec. in l. 1. lectu. 2. nu. 7. ff. si cert. pet. Et hoc procedit sine dubio, et si nomen, rei vel bonorum, exprimat simpliciter, sine a iquo signo vniuersali, vt in allegatis iurib. maximè in d. l. si legatus. ff. ad Treb. text. in l. nam q; 14. §. vlti. cum duab. ll. sequent. ff. eod. tit. colligitur præterea ex tex. l. quoties. 40. §. vlt. ibi. vniuersorum, & ibi bonorum. ff. de vsufr. notat Bart. in d. l. si legatus. §. 1. & in d. l. nam quod, §. non omnis, ibi, omnia vel simpliciter. Ad do tex. in l. vxori meæ. ff. de vsufr. lega. ibi bonorum meorum, & ibi omnia vbi hæc æquiparantur. Tertia conclusio sit, q; vbi quis in dispositione rerum vel bonorum addit pronomen, mea, adhuc veniunt iura & actiones, contra veteres quos sequebatur Bart. in l. 1. num. 3. ff. de stat. homi. & ibi Bal. in princip. & Ang. de malef. d. verb. & eius bona. nu. 3. & in §. si. nu. 2. instit. de iur. natur. idem etiam sequi videbatur Guid. decis. 442. nu. 2. & alij quos refert Tiraq. d. loco nu. 8. Verius enim est qd̄ aduertit Bart. in

d. l. quintus, §. argēto num. 3. vbi reprobatur opinio antiquorum per multa iura quibus probatur adiectionem pro nominis, mea, non minuere significationem huius dictionis, bona: nec referri tantum ad ea quæ possidentur. l. Idq; probatur maximè ex d. l. si legatus, §. 1. & d. l. Nam quod, §. fin. cum duab. ll. seq. & hanc opinionem probat tex. in l. meo. nu. 91. vbi Alc. num. 1. eam dicit communem, ff. de verborum significat. & Feli. in dicto, §. omnes leges. Gomef. in §. omnium nu. 22. in situ. de action. Hispanus Fermandus Arias. l. 21. Tauri. nu. 15. Rip. in l. 1. col. fi. nu. 104. ff. si cer. pet. Segur. Hispan. in l. quemadmodum. fol. 91. ff. de acq. pos. & idem est si dicatur omnia mea, vel mea, sine substantiuo, bona, ex d. l. si legatus, §. 1. per quem ita not. Bart. d. §. argento. nu. 4. vers. hoc præmissio, quæ somniculo se reprehendit Gome. d. §. omnium. nu. 22. putans Bar. cōtrariū dixisse. Et hinc cauendum est ab Alc. in l. fi. nu. 79. C. de pactis qui loquitur contra hanc receptam sententiā: & minus bene citat Barto. in d. §. argento. & ita etiam in confiscatione. & pœnalib. resoluit Roma. in l. si constante §. fin. nu. 8. ff. sol. mat. **Quarta conclusio** sit, q̄ cum relictis & donationibus appellatione bonorū veniant iura & actiones, ex iurib. supra citatis multò fortius idem dicendum est in hypotheca seu obligatione bonorum, & ita communiter intelligitur tex. in l. nomen, C. quæ res pign. oblig. poss. facilius enim extenditur obligatio, quā donatio ex l. fi. eiusd. ti. iuncta l. si ita, ff. de aur. & arg. lega. & ibi Bar. explicat: idque non tantum procedit in obligatione expressa, sed etiam tacita contra Azo. ad Accurs. relatum, & contra eundem Accurs. variātem in l. 3. C. de hæreditar. actio. vbi contra Bal. ita communiter Docto. resoluunt, & Paul. Castren. in l. si conuenerit. 1. ff. de pign. actio. idem Paul. in l. si constante, §. fi. ff. sol. mat. asserit receptū Dec. consi. 349. ad fi. n. 10. & Negus. de pign. 4. memb. 2. art. nu. 165. ex quo cauendū est à Ias. errante. in cōclusionē & in allegatione illius gl. in §. item seruiana. nu. 4. in st. de acti.

9 **Quinta concl.** est necessarioq; infertur ex præcedentibus, vt hæc regula nō solū procedat in dispositione legis, sed et in dispositione hominis, vt patet ex allegata l. uxori meæ.

37. ff. de usufr. lega. & l. si legatur, §. i. ff. ad Treb. cum multis alijs. Ideoque vana est differentia quam in hoc constituebat Gomei. in d. §. omnium. num. 23. ad si. male citans
 10 Ang. Aret. & Alex. Sexta concl. limitat præcedentes, vt. l. appellatione rerum vel bonorum facta relatione ad locum, non contineantur iura & actiones, eò quod certo loco nõ circumferuntur. l. Caius, ff. de lega. 2. & in l. fideicommissum, §. tractatum, ff. de iudic. & ad hoc d. l. Caius: extollunt Doct. vt tradit Tiraq. d. verbo bona, num. 9. dicit nota. Ias. in §. Item seruiana. num. 42. instit. de action. & ita illam intelligit. Io. Imo. ibi. Bal. in l. 1. ff. de stat. homi. & est recepta interpretatio, vt colligitur ex Ias. in l. Cunctos populos. 2. lectu. ad si. C. de sum. Tri. & in l. A diuo Pio. §. in venditione. num. 6. ff. de re iudi. & in d. §. Item seruiana. num. 42. Instit. de action. idem in consi. 5. col. 3. li. 3. & Alc. in l. si. num. 80. C. de pact. Alex. consi. 31. nu. 7. li. 1. Alc. l. nominis, & rei, ff. de verbo. sign. Io. Cerier. de primo genit. li. 2. q. 9. contra q̄ miserè agit Gomei. d. §. omni. col. 6. vers. 3. nu. 23. In quo aduerte non rectè sensisse Bart. in d. l. Caius in sumario, dum indistinctè dicit in legato generali non comprehendi iura & actiones, per tex. ibi, q̄ est contra iura receptas sententias, tex. autem in d. l. Caius suam habet specialem rationem, vt vides. Similiter circa eandem. l. labuntur aliàs Io. Imo. & Rom. in l. si. ff. de donatio. constituentes differentiam inter verba generalia, & magis generalia, vtrobique enim si relationem facias ad locum, eadè est ratio. Sed d. l. Caius elegãter & limitabat & declarabat. Lapis allega. 91. nu. 8. ad si. vt nomina debitorum circumscriptè nõ dicantur esse in loco: sed aliquñ per effectum executionis quæ fieri p̄t, loco certo dicantur esse bona eiusdè loci vel prouinciæ, & ideo contineantur sub legato vel dispositione loquẽte de bonis, vt si quis leget vel donet bona Italica, vel Hispanica contineantur ea quæ in illis prouincijs soluenda erant: q̄ sequit̄ Alex. consi. 16. ad si. li. 1. & Soci. consi. 101. nu. 2. li. 1. & Cerier. de primo ge. li. 2. q. 9. num. 7. Sed aduertendum q̄ limitatio hæc Lapi ex verbis eiusdè in princ. dum loquitur de pecunijs procedit planè cum expressim in dispositione fit mentio de nominibus debitorum

cum relatione ad locum, tunc enim ea locutio intelligitur de ijs quæ in eo loco exigì possunt, non autem intelligitur de instrumentis, vel chirographis existentibus in alio loco, in quo debita exigì non possunt, vt colligit Alex. d. confi. ad finem, & ex Soci. d. confi. & hoc modo limitatio, Lapi vera est, & non tanti momenti, vt forsan sonare videatur alia. si indistinctè Lapi loqueretur obstaret decisio illius l. Caius, cum simil nisi forsan agatur de relicto, vel donatione mercatoris, qui nomina tantum haberet in illis locis. Tunc enim de ipsis nominibus debitorum intelligitur: attendita qualitate disponentis, & ne dispositio irrita sit, vt dicemus in rub. sequenti circa vœnalia, & ita de mercatoribus loquitur Lappus d. loco crediderim, etiam quòd in institutione & fideicommissò, vbi testator diuideret bona inter hæredes, tunc appellatione bonorum vnus prouinciæ cõprehenderentur nomina debitorum, quia tunc non fit relatio ad locum tam limitatam, nec animo restringendi instit. vel fideic. arg. te. in l. Si certarum. §. 1. ff. de mili. test. tex. in l. cogi. §. sed & si miles ibi res Italicas, ff. ad Treb. nec cõtradicit Soci. d. confi. 101. in 1. vol. imo vñ hoc comprobare, si maturè inspiciatur. Septima concl. præcedentem ampliat: vt quæ bona nominantur cū relatione ad locum, nõ veniant iura & actiones, licet adijciatur signum vniuersale cū verbis generalissimis, puta omnia, vel quæcunque bona, vel omnia vbicunq; sint, vt tradit Ias. in d. l. à diuo Pio. §. in venditione nu. 7. in quæstione in qua refert se consultuisse vti cõsultuit d. confi. 5 li. 3. q. refert idè Ias. in l. stipulatio hoc modo concepta. nu. 22. ff. de verb. obl. quibus in locis refert Bal. ita consulentè, quod probat Dec. cõf. 237. vbi in specie Ias. citat, idè Dec. consil. 414. nu. 11. quæ declaratio iuuatur ex tex. d. l. Caius. quam notat Bald. in d. l. 1. ff. de stat. homi. vbi erat, verbum oĩa: Iuuat èt ex tex. in l. generali, §. vxori, ff. de vsufu. lega. ibi oĩum rerum quæ in his domibus erant: militat èt ratio d. l. si fidei commissum §. tractatũ, ff. de iudic. ibi cum non loci sit æs alienum facit tex. in d. l. pediculis, §. item cum quæreretur, ff. de aur. & arg. lega. ibi omne & ibi non videri legatum. Ad idem facit tex. in l. quæsitum. §. pen. vers. Papinianus, ff. de fund. instruc.

instruc. ibi omnia quæ in domo erant, & ibi cautiones debitorum legatas non videri: ad idem facit text. in l. quæsitum. 76. §. 1. ff. de lega. 3. ibi omne: & ibi quodcunque, & ibi quicquid, vbi sunt verba vniuersalia, sed non comprehenditur quod ex regula & ratione iuris non solet comprehendi. Et est eadem ferè ratio ad nostrum articulum. facit etiam ad idem text. in l. Vxorem. 39. §. legauerat, ff. de lega. 3. ibi. quicquid, & ibi non deberi. Sed in proposito melior text. in l. si mihi mania, ibi cum cæteris vniuersis, quæ in eisdem fundis erunt, & ibi vti optimi maximi que sunt, iuncta decisione ibi nomina debitorum legato non contineri, Quam text. in proposito dicit singularem Paul. in d. l. Caius. nu. 1. Vides igitur iura clara, vt hæc conclusio procedat etiam si concurrant verba geminata & generalissima, vt aliquñ consuluit Corn. & similiter Bertrand. quos
 14 refert Tiraq. de retract. ligna. §. 1. gl. 7. num. 28. Ex quibus iurib. inferitur, in his terminis errasse Imol. & Roma. in d. l. Caius. nisi adijcerentur verba generalissima: vides enim ea verba ita generalissima & geminata in d. l. Si mihi Mania, non tamen comprehendere nomina debitorum. Quæcunque enim verba fingas in relatione ad certum locum nunquam videbis posse eam cõgruere nominibus debitorum, cum nullo modo sint in loco. Inde etiam inferitur nõ semper verba geminata & vniuersalia augere, vel mutare naturam rei, vt alias dicit Iurecõ. in d. l. pediculis. §. la beo, ff. de aur. & arg. lega. licet etiam verba geminata & generalia sæpe augeant & magis operent, vt tradit Alc. li. 3. de verb. signi. post princ. Moline. Ad Alex. Conf. 30. li. 1. Ripa in l. Ex facto. §. si. num. 16. ff. ad Trebel. tradit multa pro & contra copiose Tiraquell. d. §. 7. numero 21. & 27. Ex eisdem iuri infert Tiraq. in d. §. 7. nu. 26. & 27. contra Benedict. in d. c. Raynutius. verb. Cætera bona nu. 8. vbi dixit, quod si testator, de quo ibi reliqueret omnia mobilia & immobilia quæ haberet in loco certo, venirēt nomina debitorum: Et ideo Tiraq. in d. loc. nu. 28. putat Benedict. loqui contra iura, & contra eum citat Doct. in varijs locis: sed licet Benedict. non vtatur aptis terminis, verum tamen dixit, & Tiraquel. decipitur, nam Benedict. loquitur

in institutione vniuersali, per verbum relinquo, cum vniuersitate bonorum l. His verbis, vbi gl. & Bart. ff. de hære. insti. Alex. in l. nam quod, §. non omnis, ff. ad Trebel. igitur succedit regula l. 1. §. si ex fundo, ff. de hæred. insti. vt non dato cohærede, institutus in certa parte bonorum, cætera omnia consequatur, & ita congrue Benedict. ex illa regula argumentatur, nec loquitur de donatione quod non aduertit Tiraqu. Iura autem & Doct. quib. Tiraquel. nititur loquuntur in donatione vel legato, aliave dispositione particulari, in qua non datur illud necessarium ius accrescendi & consolidandi omnia bona ad personam illius, in quem ipsa dispositio dirigitur. Facit quod in simili resoluit Alex. consil. 45. nu. 9. ibi nisi generaliter, lib. 1.

- 16 Octaua conclusio ad ampliationem præcedentis, & maxime ad ampliationem d. l. Caius est quod vbi ex relatione ad locum vel simili causa, bonorum appellatione non comprehenduntur iura & actiones, id procedat quanuis relictum vel donatio conferatur in personam dilectissimã. est si in filiũ: vt colligitur ex Bart. consil. relato à Benedict. in d. verb. num. 25. ad fin. las. in d. l. A diuo Pio. d. §. in venditione. nu. 7. & alibi sæpe pro quo in terminis est tex. in d. l. quæsitum, §. 1. ff. de lega. 3. vbi erat relictum filio, & ita tex. in d. l. quæsitum, §. pen. versi. Papinianus, ff. de fund. instruc. Sic & de filia loquitur in simili text. in d. l. Pediculis. §. Item cum quæreretur, ff. de aur. & arg. leg. & d. l. Caius, agit de relicto Nepoti, quod fuit specialiter notandum, ne quis deciperetur ex ijs quæ in iure sæpius traduntur de fauore sanguinis, & specialibus ratione consanguinitatis, vt l. Aurelius, §. titius, ff. de lib. leg. Alc. Regul. 1. præsumpt. 6. & pluribus probat las. in l. 1. ff. ius voca. vt eant. & Fel. in c. cum quidam, nu. 11. de iur. iuran. Hippo. in l. vna, nu. 194. C. de rap. Virg. Math. de Affli. in tracta. de iure protom. ex num. 14. & latius in c. 1. §. Si clientulus, de aliena feud. late Tiraq. de retrac. in præfatione, ex nu. 52. quibus adde tex. in l. vestem, ff. de iniur. & tex. in l. Si pater. §. si. ibi coniunctam, ff. de adoptio. & quæ tradit Clement. in rep. l. 2. col. 61. C. de rescind. vend. Magis etiã fuit necessarium de hoc

17 admonere lectorem, quia non solũ posset quis decipi ex illis

lis generalibus, quæ modo retulimus favore consanguinitatis & dilectionis: Sed in specie contrarium scripsit Rom. notab. 643. dicens ob amorem filialem contineri iura & actiones, & etiam vœnalia quæ alia non continerentur: nec meminit illorum iurium contra quæ loquitur, deceptus per tex. in d. l. quæsitum, §. sed ipse Papinianus, ff. de fund. in stru. qui aliud longe diuersum, probat, vt declarat Socin. in l. Si ita legatū ff. de cōdit. & demōstr. Dec. cōf. 59.

18 Nona concl. est ex l. bonorum, ff. de verb. sign. vt sine dubio appellatione bonorū contineantur mobilia & immobilia, subdit que text. contineri superficiaria, de quib. in tit. ff. de superfi. idque patet ad sensum: & colligitur ex l. tutor. 16. §. si, ff. de pig. actio. & l. lex vectigali 31. ff. de pigno. verè enim inter bona nostra connumeratur emphyteusis. per illa iura. & colligitur ex l. 1. cum seq. ff. si ager vectig. vel emphyt. pet. Ideo que & in bonis emphyteuticis minoris requiritur solennitas decreti: vt in l. 3. §. si ius emphyteuticarium, ff. de Rebus eor. l. etiam, C. de præd. min. de qua voce emphyteusis agit Alci. lib. 1. parerg. c. 36. inde que infertur necessariò ad Res ecclesiæ, quod scripsit (non citans illa iura) Rebuff. in suo compendio circa alienationes rerum ecclesiæ, facit quod scribit Ripa in Rubr. ff. de pign. num. 10. quod in geuerali obligatione veniunt bona emphyteutica: per illa iura quæ citat: sed minus bene: nam que illa iura loquuntur magis de obligatione expressa, verum, tamen est quod Rip. dicit vt trademus in l. 1. infra eodem vel in rub. tit. sequentis. Hinc sequitur quod si vim & significationē huius verbi attendas, necessario dicendū sit lapsos fuisse sæpissimè, plures maximoque iuris Interpretæ qui dubitarunt aliquñ, an appellatione bonorum contineantur Emphyteutica, vel similia, in quibus quis habet vtile dominium tm̄ aliquñ etiam scripserunt non contineri, nec sibi satis constant, vt colliges ex Ias. variante. in l. gallus, §. quidam recte 1. lectu. nu. 43. & seq. ibi caue tm̄: & colligitur ex relatis ab Alex. in l. si patroni, ff. ad Trebel. huiusmodi etiam varietas & negligentia Doct. adhuc magis colligitur ex relatis a Dec. in l. 1. in 2. lec. nu. 9. ff. si cert. pet. & tradit Math. de Affli. in Deci. 14. nu. 9. sed & alibi distinguunt

stinguūt an dicantur bona, indefinitè. an omnia bona vñ
 uersaliter. vt sentit idem Mathæ. de Afflic. lib. 1. constitu.
 Rubr. 6. nu. 48. & Ias. Consi. 124. col. pen. lib. 4. Ac. in super
 alibi distinguunt inter hæreditatem & bona, vt per Ias. in
 authen. Vnde si parens. nu. 8. C. de inoff. testa. & in d. §. qui
 dam, rectè in vtraque lectu. Et in suo compendio feudor.
 nu. 45. Et Mathæ. de Afflic. in c. generali. nu. 27. si de feud.
 fuer. controu. inter domi. & agnat. in lib. 3. feud. fol. 37. col.
 4. In quibus locis videbis eam quam diximus varietatē:
 tam circa bona Emphyteotica, quàm feudalia, præsertim
 apud Math. de Afflic. in d. loco post alios. Et vsque aded
 in hoc variant dubitantque Doct. vt Tiraq. plures referēs.
 in l. Si vnquam verb. bona. nu. 10. in fin. non resoluerit an
 decisio illius. l. locum habeat in donatione bonorum feud.
 vel emphyteuticor. quæ utilissima quæstio non erat re-
 linquenda indecisa. maximè repetenti l. illam.

- 21 Verum ego non dubito (vt dixi) Si uerbi significatio re-
 spiciatur, Emphyteutica & feudalia propriè bona appella-
 ri: quod rectè Dec. sensisse videtur d. l. 1. in 2. lect. nume. 9.
 ff. si cert. pet. Idem probatur ex tex. in l. Item prædia. ff. fa-
 mil. erciscun. vbi dicit hæc bona venire in iudicium fami-
 ercisc. & similiter in iudicium cõe diuiduum. vt l. 7. ff. com-
 mu. diuid. quæ iura sæpissimè citantur à nostris indistin-
 ctè asserentibus, q̄ bona emphyteutica & similia possunt
 diuidi inter hæredes, quod quidem longè aliter intelligen-
 dum est, quam interpretes putarūt, vt latè atq; utiliter de
 22 duces in l. 1. in 2. par. nfr. eod. Aliquando tamen non
 obstante significatione vocabuli, non continebuntur feu-
 dalia vel emphyteutica sub nomine hæreditatis vel bono-
 rum, ex aliqua ratione particulari quæ ita suadeat, vt tra-
 dit Bart. in l. itē videndū, §. si. ff. de petit. hæredi. A lex. in d.
 l. Si patroni. & ita procedi. tex. in d. c. in generali, & quæ ibi
 tradit Math. de Affli. ita etiam eleganter cōprobabis quod
 scribit Io. Cro. in l. Si constante num. 26. ff. solu. matr. qui
 hæc non aduertit: & non est nouum. aliqua ex defectu in-
 tentionis non compræhendi in dispositione generali, quæ
 tñ quo ad verba sunt eorū, de quibus loquit ipsa dispositio,
 vt in l. obligatione generali, ff. de pigno. & alibi sæpe, facit l.

itē apud Labeonem. §. ait prætor, ff. de iniur. ibi, quæ nota
 bilia specialiter, Optimus tex. in l. Siquis ita. 16. §. si quis
 cū ignoraret, ff. de testam. tutel. ibi licet nomen, & ibi quia
 23 nō sensisset. In quæstione autem d. l. Si vnquam. credide
 rim l. illam procedere ēt in bonis feudalib. vel emphyteu-
 ticiis, si fuit vera donatio ex parte eius q̄ liberos postea su-
 scipit, ita vt nouus possessor principaliter ab eo habere di-
 catur, tūc enim militat ratio legis, militant etiam verba,
 cū & hic propriè de bonis agat, vt probauit. Vbi autē in ca-
 su d. l. Si vnquā, bona illa alteri obuenerint magis ob nouā
 concessionem dñi directi vel alia causa, quæ maioris pon-
 deris sit quā renūciatio & voluntas illius q̄ liberos susce-
 pit: aliud dicendū crit, quia tūc possidens nō, dicetur habe-
 re ab eo: ex ijs quæ trademus in l. cum multa. infra tit. seq.

24 Decima conclusio in hac materia sit, quod iura & actio-
 nes, licet propriè dicantur bona, constituunt tamen bono-
 rū speciē diuersam à mobilibus & immobilibus: nec pro-
 priè dicuntur mobilia vel immobilia, vt colligitur ex Iu-
 reconf. in d. l. à diuo Pio. §. in venditione, ff. de ne iudicata
 ex text. ab hoc celebri apud Doct. in l. quam tuberonis. §.
 in peculio. ff. de pecul. ibi, res mobiles & soli, & ibi hoc
 amplius nomina debitorum, & ita antiqui Doc. tradebāt,
 vt refert Bartol. in l. potest, ff. de author. tutor. Bartol. in l.
 mouentium ff. de verbo. signifi. & ibi notanter late qui Al-
 beric. Et hæc est recepta theoricā, vt tradit Alex. in d. §. in
 venditione, in 1. nota. idem Alex. in l. 1. num. 9. ff. de vulg.
 & pup. & in multis consiljs, quæ citat Aymon. cons. 113.
 ad fi. Alex. consi. 45. nume. 8. lib. 1. & idem in consi. 24. lib.
 6. Guid. pap. q. 291. Deci. in d. l. in 2. lect. num. 8. ff. si cert. pe-
 ta. idem Deci. in consi. 414. nu. 11. Panor. in c. nulli, nume.
 9. de reb. eccles. Neguzan. de pignorib. in 2. par. 2. memb.
 nu. 9. & latissimè more suo Tiraq. de retract. ligna. §. 1. glo.
 7. nume. 9. vbi refert Ias. in varijs locis hoc extollentem, a-
 liosque numeros Doct. Et licet eos dicat in hoc variare, ta-
 men hæc est recepta sententia, & quidem vera ex illis iu-
 rib. maximè, d. §. in peculio, & suadet ex eo, quod iu-
 ra & actiones naturaliter & ex vsu loquendi manifestè
 se narrantur à rebus mobilibus & immobilib. vt ex Old.
 tradit

- tradit Alberic. in d. l. mouentium: Et in his præcipuè attenditur vsus loquendi & mens disponentium, l. quintus. §. primò ibi, non facillè quis computat. ff. de aur. & arg. legat.
- 25 Ex qua doctrina infertur non rectè loqui fuisse gl. in l. fin. C. in quib. caus. in integ. restit. non est neces. in verb. quære re, vbi indistinctè numerabat actiones inter immobilia, per text. quem malè adducit in l. ait prætor. §. 1. ff. de iur. deliber. & contra gl. in hoc est tex. in l. potest. ff. de autor. tuto. dum sine prætore permittit distractionem actionum minoris. Inde etiam infertur errare Notarios, & alios putantes plus contineri sub verbis, mobilium & immobiliū simul, quàm sub verbo bonorum: & ita ex inani verborum superfluitate sæpe nocent. Cauebis ex inde etiam à variatione gloss. & Alexand. ad Barb. in d. l. mouentium. Sic & ab alijs aliter variantibus, vt refert Tiraquel. d. §. 1. gl. 7. nu. 67. & 8. Hinc infertur quod in donatione vel relicto bonorum mobilium & immobilium non continebuntur iura & actiones: ex Bartol. & Doctor. in locis sup. citatis, Bart. expressim, consil. l. idem Bart. in l. fin. num. 4. vers. quæro. ff. de vsufr. lega. & Ias. in d. §. in venditione nu. 7. & in consil. 5. lib. 3. & Guid. Pap. d. q. 261. Dec. conf. 237. colum. 1. & in dicta l. 1. in 2. lectu. num. 8. ff. si cert. pet. & Benedict. in d. verb. cætera bona, numero 25. Gomez. in d. §. omnium, num. 23. & in statuto in casu notabili latè tradit Corn. consil. 104. ex num. 19. lib. 2. Marian. Socin.
- 26 Iunior consil. 115. col. 1. lib. 1. Capel. Tolos. sibi Aufrer. qō. 315. Inde infertur ad quæstionem superius tactam, quando publicantur seu confiscantur mobilia & immobilia. dicunt enim plures non publicari iura & actiones: vt ex Bal. Angel. Imol. tradit Alex. in l. siconstante, §. si. nu. 9. ff. solut. matr. Idem dixerunt Guadin. & antiqui, quos refert Tiraq. d. nu. 9. post prin. vbi hoc commiscet alijs materijs, & videtur vt receptum tradere: ita etiam Neguzan. de pig. 2. par. 2. memb. nu. 10. Cerier de primo geni. lib. 2. q. 9. nu. 3. Alex. in terminis in publicatione bonorum consil. 244. lib. 6. vbi addidit idem esse quamuis publicatio fiat cum signo vniuersali omnia bona, vt si adijciatur mobilia & immobilia, non veniant nomina debitorum. Idemque est

est de mente aliorum, quos Tiraquel. citat & hic allegamus. & comprobatur ex Bart. & alijs citatis numero proximo, & ex inferius adducendis, qui in proposito asserunt idē esse in dispositione indefinita quod in vniuersali: & probatur ex iurib. quę adduximus super in l. 7. concl. circa. l. Caius. ff. de legatio. 2. Et hæc opinio videtur planē tenenda in publicatione, & sic in materia pœnali restringenda cum idem communiter à Doct. tradatur in donatione & legato, & sic in materia fauorabili, vt videatur procedere argum. à fortiori. Et tenendo hanc opin. in confiscatione, sine dubio dicas nihil referre an sentētia loquatur simpliciter de bonis, an generaliter de omnibus bonis. vt Ale. tradit in d. consil. & est de mente aliorum: in quo minus bene contrarium scribit Moline. ad Alex. d. consil. in vlt. additio. adducens male Tiraq. qui id non scribit & debebat Alex. in d. consil. citare Alberic. in 3. par. statu. q. 13. vbi idē concludit in publicatione & statuto pœnali, ne veniant iura & actiones cum agitur de bonis mobilibus & immobili-

27 lib. & ita Neguz. de pignor. in 2. par. 2. memb. nu. 10. Vnde infertur errasse grauiter Chanasse, à quo cauendum est in consuetud. Burgund. in Rubri. 2. §. 1. nu. 14. fol. 94. col. 4. qui dicit q̄ in confiscatione bonorū mobilium: veniunt iura & actiones quę mobilibus dicit æquiparari, & asserit id a Docto. tradi. quod posset lectorem fallere. Doct. enim communiter contrarium scripserunt, vt vides, cum iura & actiones separent à mobilib. & immobilib. & in confiscatione ēt omnium bonorum mobilium & immobilium, non accedant alteri ex illis speciebus secundum Alex. & communem, & ita in legato mobilium consuluit Alex. quem sequitur Dec. Consil. 381. numero, c. & consil. 237.

28 & Oldrad. consil. 219. Sed aduertendum est, quod in publicatione bonorum, si sententia loquatur de mobilib. in casu quo de iure omnia bona confiscantur, videtur sententia intelligenda secundum iuris decisionem, vt tunc veniant iura & actiones, quia militat regula. dicta l. si ademptis. C. de senten. pass. quod voluit Moline ad Alexand. dicto consilio 244. libro 6. & tunc potest dici quod pars bonorum trahit totum ex decisione legis, nec est

cur relinquatur nomina debitorum ei cuius bona mobilia, & immobilia publicantur: sed etiam in statuto loquente de pœna mobilium & immobilium loquitur Alberic. d. q. 13. arguens ab odio pœnæ per l. sanctio legum. ff. de pœn. & sic non est tuta declaratio Moline. nisi in casu aperte deciso aliqua lege confiscante omnia bona delinquentis, ad quam legem referatur sententia, ideoque secundum illam debeat intelligi, iuxta l. quint. §. si iudex. ff. de re iudicata cum similibus. Hinc etiam ex hac decima conclus. infertur ad obligationem & hypothecam, in qua quotidie errant Notarij adiciens verba illa mobilia & immobilia, quia tunc ex proximo adductis non venient nomina debitorum, vt in specie dicit Angel. Aret. in §. 1. in situ. de mutil. stipula. & alij quos citat Tiraq. d. §. 1. gl. 7. nu. 9. Neguzan. de pignor. in 2. par. 2. memb. nu. 9. limitando id non tamen in casu quem tradit Nouell. de doc. 7. par. priuileg. 68.

29 & Neguzan. 4. membr. 2. par. num. 84. Sex in hypotheca possent teneri contra Doc. vt in obligatione bonorum mobilium & immobilium veniant iura & actiones, quia est minus præiudicium, & quia mens contrahentium de omnibus bonis est, & illa adiectio Notariorum fit ex stylo, ideoque non debet restringere, quod contrahentes volunt, argu. doctrinæ Bart. in l. 1. num. 10. in fi. ff. de iur. codicil. & quia in conuentionibus, non tam proprietates verborum, quam mens contrahentium attendi debet, v. in materia dicit l. fin. C. quæ res pigno. obliga. poss. & in proposito notat Dec. consi. 472. nu. 10. pulchre Iureconsul. in l. in conuentionibus. 2. 19. ff. de verb. signifi. vbi ponit exemplum, ad quod non solent aduertere Doctores qui alibi indistincte excludunt successorem particularem, quem Iureconsul. ibi mittit, quod alio loco explicabimus. Pro hac noua opinione facit regula illa iuris, quod inducta ad augendum non debent afferre diminutionem & econtra l. legata inutiliter. ff. de legatu primo cum alijs. Facit etiam quod not. Pau. Castren. in dicta lege quam Tuberionis. §. fin. ff. de pecul. vbi refert se illa consuluisse. Nec esset nouum vt verbum generale, bona, quod præcedit, non restringatur ex illa adiectione mobilium & immobilium, argum.

gum. text. vbi latè Bartol. in l. quæsitum, §. fina. ff. de fundat. in struc. de quo notabiliter agit Mathæ. de Afflict. in Decisio. 96. & Rip. in l. cum filio, numero 57. ff. de legato primo, & in hoc posset adduci quòd in simili scribit Fulgosi. in l. 1. ad fi. C. si aduers. transact. vbi agit de quæstione, quæ erat inter duos filios quòs pater instituit: alterum in mille, alterum verò in bonis mob. & immob. & contemdit Fulgosi. tunc quod id filius obtinebit etiam nomina debitorum, vt ex verò simili mente testantis, qui assignando certam quantitatem vni, & alteri mobilia & immobilia, videtur sensisse de omnibus bonis exceptis iuribus, & actionibus. Quasi omnia bona huic dare videatur exceptis mille quæ specialiter & limitate alteri relinquit, quòd autem à mobilibus & immobilibus separentur iura & actiones est restrictio quæ fit ex iuris subtilitate, aliudque videtur tunc suadere mens testantis, quæ magis attendi debet secundum Fulgosi. quem male refert Corne. d. consil. 104. nume. 21. lib. 1. & Socin. Nepos d. consil. 115. col. 1. li. 1. Et ita in simili quòd mens disponentis præferatur significationi mobilium ve immobilium. tradit Decisio. 381. nume. 5. quibus adde doctrinam text. in l. quisquis, ff. de verborum significatione. & d. l. in conuentionibus ff. eodem, & ita in obligatione tentamus aliud dicendum, quàm in donationibus & legatis, vt etiam in alio fit differentia inter illa per Bart. in l. si ita, ff. de aur. & argen. legat. & in alijs, vt ex Bald. Gomef. Crot. tradit. doctiff. Couaf. Ruu. libro secundo resolut. capitulo quinto, numero

31 secundo. Vndecima conclus. fit ad ampliationem præcedentis, vt illa qualitas vel adiectio mobilium & immobilium restringat nomen bona, quamuis exprimatur cum signo vniuersali omnia, vt est de mente omnium superiorum citatorum: & ita in specie tradit Bartol. d. consil. l. loquens de legato per verba generalia & vniuersalia & geminata, vt etiam tradit Ias. in d. §. in venditione, & fortius tradit Dec. consil. 237. numero 1. & ita cum signo vniuersali loquitur decisio. Capel. 315. Aymon. referens plures in Rubr. ff. de legatio. 1. numero 72. & ita sentire Doctor. communiter, colliges ex Tiraquel. in d. tracta. de retract.

S. 1. glos. 7. numero 26. & ibidem nume. 28. refert Cornel. & Bertrand. ita consulentes, & in terminis ita colliges ex Ias. in l. stipulatio hoc modo concepta ad finem, & in verbis generalissimis & geminatis, tradit hoc Dec. in d. consi. 227. colu. 1. & in l. 1. in 2. lectu. numero 8. ff. si cert. petat. post Guidon. Deci. 291. vbi loquitur etiam cum adijcitur, dictio vniuersalis: ex quibus patet hanc esse receptam sententiam apud scribentes, & ita consulit Dec. in casu in quo erat dictum, omnia bona mobilia & immobilia vbicunque reperiantur, non venire iura & actiones, nisi de illis fiat specialis mentio, Deci. consilio 30. numero 2. versiculo quarto, iuncto numero 5. Vnde cauebis ab Alciat qui

32 immemor commun. opinionis, contrarium scribit in d. l. mouentium, ff. de verborum significa. putans verbum, omnia hoc casu operari, vt cum mobilibus & immobilibus veniant iura & actiones: & idem repetit Alcia. etiam in l. 1. C. de sacrosanct. eccles. & cum sequebatur Moline. ad Alex. consilio 45. libro 1. immemor communis sententiae, sic etiam cum Alcia. Hispanus Couas. in c. relatum. 2. numero 1. in fi. de testa. haec autem recepta opinio iuuatur ex l. quaesitum, §. penul. versic. Papinianus, ff. de fund. instruc. fulcitur etiam ex textu in l. quaesitum, §. 1. ff. de lega. 3. vbi erat relictum cum signo vniuersali & verbis geminatis, nec veniunt iura & actiones, vt latius comprobamus supra in 7. conclusione, numero 13. Duodecima conclusio sit in proposito, vt quamuis actiones de se faciant diuersam speciem bonorum, nec proprie dicantur mobilia nec immobilia, tamen aliquando regulantur & censentur secundum naturam rei ad quam competunt, vt in minore & Ecclesia actio competens ad rem immobilem, reguletur vt res immobilis, & non possit distrahi sine solennitate requisita immobilibus, secundum gloss. l. 1. C. si aduer. transact. glos. in Auth. de non alienan. aut permutand. reb. ecclesi. §. 1. in verbo numeranda: commendat Ias. in l. fin. nume. 22. C. de iur. emphyte. notat. Paul. in d. l. quam tuberonis, §. fina. ff. de pecul. vbi pulchrum verbum scribit, & circa hoc mire variant scribentes, vt copiose & vtiliter tradit Tiraquel. dicto loco. numero 141.

& sequen. tandem verò numero 17. probat hanc resolutionem, quam dicit receptiorem, & aliquib. modis eam declarat, & nouissimè Hispanus Antonius Gometius de contract. cari. 10. col. 2. Aduerte tamen quòd secundum hanc resolutionem, si eam intelligas vt scripta est à multis Doctor. destrueretur illud recepta sententia quæ colligitur ex d. S. fi. l. quam tuberonis semper enim actio competet ad rem mobilem vel immobilem, & consequenter semper posset connumerari vni vel alteri speciei, maximè attendita regula. l. quia actionem, ff. de reg. iur. & ideò hæc resolutio periculosa est: in qua etiam vltra relatos à Tiraque. se inuoluit Mathæ. de Afflict. lib. 2. feudoro. in tit. de feud. cogno. numero 49. cum sequen. referens & alios variantes; nec etiam satis se explicat Panormi. in c. nulli. numero 8. de reb. Eccles. Nec satisfacit resolutio Bart. in l. potest, ff. de author. tutor quam doctor. frequentius sequuntur, vt colligitur ex Panor. & alijs supra citatis: & tradit Alex. in d. §. in venditione, Guid. Pap. in consi. 52. Alex. in consi. 125. numero 4. libro 1. & Aufre. ad Capel. Tolosan. in quæstione. 315. ad fi. Hispa. Sua res allega. 20. pag. 3. Alcia. in d. l. mouentium: si enim bene inspexeris distinctionem Barto. non cessat difficultas proximè tacta, nec constat quando verificetur consideratio Barto. dicentis hanc resolutionem procedere quando necesse est iura & actiones accedere alteri ex his speciebus bonorum: hoc est ignotum per ignotius. Nisi quoquomodo intelligas Bartol. vt necessum sit iura & actiones alteri speciei bonorum accedere. Quando agitur de bonis considerandis in persona in qua ius constituit differentiam inter eius mobilia & immobilia, quæ regulariter cessat in illis personis quæ liberè possunt bona sua alienare. Sed nec id satisfacit. Et in casu Pau. Cast. in d. S. fi. l. quam tuberonis, non erat necessariū vt nomina debitorum applicarentur alteri ex his speciebus bonorum, & sic vides Paul. & alios sibi non constare. Vnde posset dici non esse generale, sed particulare, quæ colligitur ex gloss. in dictis locis, vt scilicet ea consideratio tantum procedat circa solennia adhibenda in actionibus distrahendis: quæ doctrina in illis terminis probatur

tur ex tex. cum glo. in l. si ad resoluendam, C. de pred. mi-
no. vt notat. Cagnol. in l. qui actionem, nu. 3. ff. de reg. iur.
& alij ex supra relatis. Non autem tam generalis conclu-
sio videtur deducenda ex illis gloss. ne destruat doctrina
35 principalis. Item ex dictis Oldr. in d. confi. 219. & Alberi.
in d. l. mouentium in negocijs occurrentibus, non tam se-
querer hanc periculosam distinctionem Bart. & aliorum,
quàm rationem rei & mentem disponentium: quia ali-
quando ratio vrgebit vt iura & actiones: separantur à reli-
quis bonis: interdum ratio suadebit, vt inter mobilia & im-
mobilia numerentur, vt in quæstione Fulgos. (de qua
sup.) num. 30. & opinione Moline. nu. 28. in casu autem
d. S. in venditione, l. à diuo Pio, ex Bar. ibi. 2. opposit. iustif-
simum fuit vt nomina separantur à cæteris bonis, ne li-
tes ex litibus orientur, si cogeretur creditor seu victor exi-
gere ab alijs qui debitori suo deberent. Et vltra alios circa
illas glo. & receptam resolutionem, vide vnum quod scri-
bit Bart. in l. si sic legatum, §. fin. in fin. ff. de lega. i. Præmis-
sis itaque his conclusionib. circa effectum nominis, bona,
de quo fit mentio in omnibus legib. huius tit. & sequen-
tis, nunc ex d. l. bonorum, & sup. traditis inferri posset ad
plurima, sed ex multis pauca atque vtiliora seligemus.
36 Primò igitur in proposito infero, longè aberrasse Hispa.
Gomet. in d. S. omnium col. 6. in fin. Institu. de Actionib.
numero 23. versiculo tertio limitatur, qui securè scribit,
quòd in omni donatione rerum vel bonorum, subaudia-
tur, vt veniant res vel bona loci in quo fit donatio, per te-
xtus in l. si fundus, ff. de euiction. & l. Medico, ff. de aur. &
arg. legationi. Sed miserè labitur, nec aliquid faciunt illa
iura quæ citat: Verum enim est quod donans, bona sentit
de omnibus illis quæ vbiunque habet, non autem so-
lùm in loco donationis, cum omnia sua sint, & sic verba
& ratio pariter militant in omnibus, facit l. in hac, C. de
donationib. & de alibi sitis facit l. 2. C. de excussionib.
tuto. probatur euidenter, quia dominium bonorum
non limitatur ad certum locum, sicut de actionibus
dicit textus, & ibi notant ad confiscationem bonorum
Alberic. & Iacobin. in l. si fideicommissum, §. tracta-

tum, ff. de iudic. & in confiscatione etiam Bart. in l. relegantorum, §. interdicere ff. de interdicit. & relega. & quæ tradit Dec. in consilio 207. Rubeus consilio 45. post Ias. & repetentes late in l. prima. C. de summa Trini. probatur hoc, quia secundum illum dictum Gome. nunquam donatio improbaretur, quasi omnium bonorum presentium & futurorum, contra Bart. & communem in l. si. C. de pact. & in l. stipulatio hoc modo. ff. de verborum obligationibus. Nec villo modo obstat d. l. si fundus ff. de euction. ibi enim disponitur aliud omnino diuersum, nempe quod vbi cauendum est vel satis dandum, intelligatur secundum consuetudinem loci, in quo contrahitur. quia ad eam tanquam proximiorum & magis de mente contrahentium censetur habita ratione, & ita Docto. quos citat Felin. in c. 1. nu. 23. de sponsal. in quo adhibentur distinctiones, vt per Alberi. in d. l. si fundus, & Roch. in c. fina. q. 12. de consuetu. repetentes in l. 1. C. de sum. Trini. & fid. cathol. refert Andr. ab ex ea in lib. de pact. num. 498. Hispan. Antõ. Gome. in l. 3. Tauri, numero 20. & procedit. d. l. etiam si res de qua agitur sit extra illum locum, vt tradit Iacob. de sanct. Georg. in l. non solum. ff. de iur. dot. minus obstat. d. l. fin. ff. de aur. & arg. leg. enim vnicum genus argenti legabatur, intelligit tex. de argento quod erat tempore testamenti, ex regula l. si ita, eo. tit. nec ibi fit restrictio, sed declaratio, hic autem fieret restrictio contra verba & contra mentem disponentis. Ex eadem generalitate & significatione huius nominis, bona, vtilius infertur ad relictum bonorum, an comprehendat vænalia: in quo plures vidi docere, q̄ sub nomine bonorum in relictis, non veniat vænalia: idq; incaute scribit. Bal. in Rub. C. de verbo. sign. nu. 4. Dec. consil. 381. nu. 5. idem Dec. in l. 1. num. 24. ff. de reg. iur. & Bellon. in consil. 9. nu. 7. & Carol. Ruyn. consil. 155. nu. 9. lib. 3. Dec. consil. 76. nume. 2. idem Dec. in authen. præterea nu. 7. C. vnde vir & vxor. & in l. omnia, nume. 1. ff. si cert. petat. idem in consil. 389. col. fina. num. 11. & Hyppol. in Rubr. ff. de fideiusso. numero 195. sentit Soc. in l. qui Romæ, §. Callimachus, colum. 1. ff. de verb. obligatione, vbi Iason tangit, sed non satis resoluit,

numero 5. variat idem Iason. in §. Item seruiana, numero 49. cum sequenti. Institutio. de Action. Sed ibi Gomez. numero 19. apertè dicit in legato generali non comprehendi vænalia, & ibi etiam, numero 22. sic etiam Romana in Notab. 437. ita etiam Ias. in l. 1. C. de verb. signifi. numero 1. dum sequitur Bal. in Rubric. eod. titulo. quem retu i : & idem repetit Ias. ibi versi. ex his habes, vbi citat Barto. in l. diuus, ff. de bon. damnator. qui id videtur dicere, numero 4. & hoc tandem probat Crot. in l. si constante, in 2. lectu. numero 139. versiculo secundo, vbi sequitur Bald. in dicta Rubric. & idem Crot. in 1. lectu. numero 96. versiculo idem etiam dicendum, vbi melius incepit sentire : sed tandem ita concludit cum Bal. In hoc variauit doctif. Alex. in dicta l. si constante, numero 27. vbi prius benè resoluit sed statim sibi repugnans subdit in vers. sed responde, qd in legato generali non venient vænalia, nec etiam in hoc manet, variauit etiam Neguzan. de pignor. in 2. parte 2. memb. num. 15. cum sequen. quibus addo, quod Albe. in d. §. vxori, in sumuario variat, & idem Alb. in l. vbi adhuc num. 10. de iur. dot. videtur cum his sentire, vt non veniât vænalia : & apertè Bal. ibi num. 19. versic. sicut. Fatetur autem Bal. in d. Rub. & sequuntur alij sup. relati, magis communiter quod in hypotheca generali venient vænalia, licèt non in legato : quod colorant Crot. & Gomez. vbi sup. ratio minoris præiudicij. Sed hi non aduertunt quod Bal. quem sequuntur, loquitur generaliter de omni cōtrac. dicens plus comprehendere contract. quam relictum, de quo miratur Ias. d. §. item ser. num. 50. maximè attenda reg. l. in testamentis, ff. de reg. iur. secundum communem allegationem eandem differentiam inter legata & donationem, facit Bal. in l. 1. ff. de sta. hom. Ad hanc autem opinionem circa legatum citauit Bal. tex. in l. generali. §. vxori. ff. vsufr. lega. Quod etiam mouentur Dec. & alij : qui etiam in hanc partem adducuntur tex. in pediculis, §. item cum quæreretur. ff. aur. & arg. lega. Sed melius citarent tex. in l. seruos. 73. in fin. ff. de leg. 3. Qui magis vrgere videtur, ad secundum verò. Quod Bald. & alij dicunt de hypotheca, & contractibus allegant l. cum

l. cum tabernam, ff. de pign. vides igitur Bal. Dec. & alios magni nominis voluisse in legato generali non comprehendendi vœnalia. Quia conclusione retenta, ipse Dec. eam limitat, vt procedat in legato indefinitè prolato. puta cum legantur res vel bona: secus si addatur signum vniuersale, p̄mnes vel omnia, quia tunc dicit contineri vœnalia. & ita in tot locis supra citatis semper hoc scripsit, adducens Bart. in d. §. vxori: & hoc appellat ipse Dec. differentiam inter dispositionem generalem & vniuersalem: & ita cū Dec. Bellonus d. conf. & ante eos Ias. d. l. 1. nu. 2. C. de ver. sig. q̄t̄r̄ ēt̄ repetit. Dec. eodem modo ad casum, l. obligatione generali, vt statim trademus. & cum Dec. plures, quos eius autoritas traxit, qui idem scribit conf. 472. nu. 2. Sed Bal. in d. rub. lapsus fuit magisque errauit. Dec. vbi supra, tam in conclusione, quam in allegatione tex. & Bart. in d. §. vxori: veraq; conclusio est, vt regulariter in legato generali rerum vel bonorum comprehendantur vœnalia secundum verbi significationem, maximè cū in legato non fiat præiudicium testatori, qui dum vixerit omnia sua integrè habebit, & de eis liberè disponet, & hoc probat text. in d. §. vxori. & ita vult gl. ibi & gl. in l. pediculis. §. item cū quæreretur, dum in illis iuribus ex particulari ratione inquit gl. non comprehendendi vœnalia, sentiens regulam esse vt comprehendantur. Ideo autem in d. §. vxori non comprehenduntur vœnalia, quia non fuit legatum simplex, sed cum relatione ad locum, vt patet ex litera. Vnde talis relatio restringit vt gl. ibi recte sentit citans l. Caius, ff. de lega. 2. de qua latè egimus superius in septi. & octa. conclus. Quæ restrictio etiam tunc fit ex regula iuris, qua habetur non censeri esse in loco ea, quæ ibi extant, vt quam citò inde amoueantur, ex l. quæsitum, §. prædia. ff. de leg. 3. & l. ex facto. 35. ff. hæred. insti. ita etiam intelligunt Bald. & Cuma. in d. §. vxori: & ex Bart. bene colligit Alex. in d. l. si constante, num. 27. idem volunt Paul. & Corn. in l. 1. C. de verb. sig. tradit notanter Hisp. Couas Ru. à leiuā, vir eruditione, & virtute insignis l. 2. resol. c. 5. cuius relatione dicas hanc communem esse sententiam. & ita verè sentit Bened. in c. Rainucius, verb. cætera bona

numero 15. & Negu. in d. loco, numero 37. bene explicās
 verba Bar. & eum in hoc sequitur Cag. in l. prima, num.
 21. ff. de regu. iur. & in l. fin. num. 258. C. de pact. & Moli-
 næ, ad Dec. d. l. prima. & Paul. Picus in §. Titia cum nubere-
 ret. num. 111. ff. de lega. 2. & Aymon in l. 1. nu. 73. ff. de le.
 1. & ita bene sensit Alex. conf. 118. lib. 5. nu. 5. bene etiam
 sensit Afflict. decif. 105. nu. 6. ver. an autem. & Alc. in l. is
 qui natus. 210. in fi. ff. de verb. sign. & Ioan. dilectus de atte-
 standi. cap. de lega. caute. 19. & nouissimè Anconitanus
 stracha. in tracrat. de merc. titulo mandati, pagina. 170.
 Ex quibus (si numerum attentis) patet hanc esse receptio-
 rem sententiam. Eodem modo respondetur ad l. 1. C. de
 verb. sign. legat enim prædijs non poterant comprehendi
 vænalia, vt text. inquit nec alia, quæ non erant naturalia
 prædiorum de se, vel ex vsu domini. Quòd vltra Docto.
 melius explicatur attento. Quòd nomen prædiorum non
 comprehendit res diuersas ibi existentes: qualitas autem
 adiecta. de prædijs instructis non refertur ad accidentalialia,
 vt probat text. in l. cum de Laneonis, §. sabinus, ff. de fun.
 instr. quem ibi notant Bar. & Boer. decif. 160. ad idem tex.
 optimus in l. fundi, vers. labeo. ff. de actio. empt. quem ex-
 tollit Ias. l. fi. nu. 12. ff. de const. princ. & sic patet, d. l. prima,
 & d. §. vxori probare magis hanc veram & receptiorem
 sententiam contra Bal. Dec. & alios, vt in legato generali
 40 veniant vænalia. Ostare tamen videntur duo illa iura. s. d.
 §. item cum quæreretur. l. pediculis, ff. aur. & arg. le. & d. l.
 seruos in fine. ff. de lega. 3. nam in d. §. item cum quære-
 retur legauit mulier omne suum ornamentum muliebre,
 & tex. inquit, si mulier negociatrix erat non comprehendi
 ornamentum vænale, sed id quod est testatrix ad suum
 vsum paratum habebat: eodem modo in d. l. seruos, lega-
 uit quis seruos suos & text. inquit q̄ si testator vænalia
 riam vitā exercebat in dubio non contineri eos quos com-
 parauerat, vt illico distraheret quasi eos magis mercis lo-
 co q̄ suorum habuisse credendus sit. Nec satisfacit solutio
 quam sentit gl. in d. §. item cum quæreretur verbo non vi-
 deri. Quæ notat ibi pronomen mea, restringere legatum
 ne comprehendat vænalia: quasi mea vel sua non dicantur

tur, nisi quæ ad proprios vsus parata sunt. Quam interpretationem probat Bar. in illo §. & Pau. in d. l. 1. C. de verb. sign. & Ias. in l. qui Romæ, §. duo fratres, nu. 62. ff. de verb. obl. & Hispa. vbi supra nu. 1. ver. 2. & nu. 3. ver. 4. concl. & videtur probare Ias. in l. grege legato, nu. 3. ff. de leg. 1. dū citat d. l. seruos. Obstat. n. manifesta ratio: quia regulariter secundum communem sensum non potest fingi exemplum legati siue illo pro nomine: non. n. aliter testatores legant vel relinquunt nisi cum adiectione illa, bona mea, seruos meos, ornamentum meum, & similia. obstat et recepta doctrina quæ in alijs articulis habet pronome meū, non restringere, vt ex Bar. & multis adduximus supra in 3. concl. Vnde aliter succurrendum vř huic non leui difficultati, vt hæc duo iura intelligantur procedere in diuerso casu. Nos. n. in principali quæst. agimus de legato generali rerum, vel bonorum, & tunc asserimus comprehendi vænalia: at in illis iuribus non fuit legatum generale, sed potius certa species bonorum expressa fuit inter quæ longa est differentia: quam vt receptam tradit Alex. in d. l. si constante nu. 24. ver. præterea, & ante eum Romam, §. si eiusdem l. num. 8. licet id non adducant ad intellectum horum iurium. Nec mirum si plus comprehendat legatū generale q̄ legatum certæ bonorum speciei: ex adductis à Roma. & Alex. & ex eo quod ratio suadet verba magis generalia latius extendenda. argu. tex. in l. si ita stipulatus, §. 6. ff. de fideiuss. & l. 1. & generaliter, ff. de leg. pres. in l. fraudem. §. si ff. de mil. testa. quo argumento vtuntur. Docto. in varijs articulis, vt per Tiraq. in l. boues, §. hoc sermone. 26. limita, quæ dñia etiam iuuatur ex mente disponentis, facilius enim & proprius inter bona sua numerabit. q̄s vænalia, q̄ vbi descendit ad certam bonorum speciem in qua habet vænalia & non vænalia, & ita illa duo iura accipienda videntur, vt sustineatur receptior sententia: aliter enim difficultas à Doct. non resoluitur. Negari autem non potest quòd illa iura non loquuntur de legato generali rerum vel bonorum simpliciter, & ita intelligo Bartol. qui contra adducebatur in d. l. diuus, numero 4. ff. de bon. dam. loquitur enim de relicto panorum, non de legato

legato rerum vel bonorum simpliciter. Quod ex Alex. videtur resolvere. Picus in §. Titia cum nuberet, num. 112. licet obscure tractet, & Neguz. d. 2. memb. nu. 16. & ita potest intelligi. Angel. non solitus referri in l. cum tabernam, ff. de pig. in exemplo mercatoris legantis pannos cum ijs quæ domi erant. Apertè autem innuit. tex. in d. §. item cum quæreretur. Quod ubi excluduntur vænalia non excluduntur quando relictum non posset ad alia referri, ut patet ex text. ibi si habuit proprium ad vsum suum paratum, idemq; significat d. l. seruos ibi si habuerit proprios, quotum operas. Quod suadet iuris ratio, ne dispositio irrita maneat: & ita in illis iuribus declarat Alber. & Cuma. in d. l. seruos: prius gloss. recepta in d. §. item cum quæreretur. Pau. & Iaf. in l. 1. C. de verb. sig. Iaf. d. l. qui Romæ. §. duo fratres num. 62. faciunt congesta à Feli. in c. 1. col. 1. numero 8, de rescript. ab Hippo. de fideiussor. num. 194. sic alias fit interpretatio legati, ne sit sine effectu. in l. Mæuius, ubi gloss. & Paul. notant. ff. de lega. 8. Ex dicto autem §. 42 vxori. & d. §. item cum quæreretur, videbis ibi relictum fuisse cum signo vniuersali, omnes, vel omnia, non tamen venire vænalia illis casibus, ob rationes particulares, de quibus proximè diximus. Ex quo sequitur lapsus in hoc fuisse sæpissimè Dec. qui in dictis locis scripsit adiecto signo vniuersali semper venire vænalia, ut superius retuli. Cum illa iura apertè contra dicant: ad quod etiam facit tex. in l. debitor, ff. de pigno. inspiciendo conventionem, quam tex. ibi refert, & decisionem, quæ non distinguit inter verba vniuersalia, vel simplicia. faciunt quæ superius dixi in 7. conclu. num. 13. & conclu. 11. num. 31. Inspecta item litera d. §. item cum quæreretur, constat ibi legatum fuisse relictum filiæ dulcissimæ: & tamen nõ comprehendi vænalia: & sic probat tex. Quod ubi in relicto non veniunt vænalia, non mutetur id ius, quamuis relictum fiat liberis: nec ibi operatur ratio sanguinis, vel dilectionis, & consequenter pater contra illum tex. loqui Romana. notab. 643. Benedict. d. verbo & cætera bona. num. 15. versic. nisi esset. Quod in simili admonuimus superius.

43 circa l. Caios, ff. de leg. 2. Bar. autem in d. §. vxori, quæ Dec. malè

malè citauit, non dicit quod dictio vniuersalis adiecta rebus legatis, facit comprehendi vœnalia, quando alias non comprehenderentur: nec distinguit inter legatum vniuersale, vel simplex, vtroque enim casu idem ius est: sed distinguit Bar. in casu illius tex. an ratio ad locum fiat simpliciter, an cum signo vniuersali, vt quanquam priori casu non veniant vœnalia, veniant tamen in posteriori, pro ut si dicat testator lego, quæ habeo in tali loco quocunq; modo ibi sint, vel quolibet modo ibi ea habuero. Hæc est mens Bar. vt vere intellexit Alex. in d. l. si constante. Negu d. 2. memb. 2. par. nume. 37. & Couas Ruu. vbi sup. & Afflict. d. decis. 106. & Aimon. d. l. 1. ff. de leg. 1. vt sic eo casu magis operetur dictio vniuersalis in relatione ad locum, quàm in nomine rerum, quæ relinquuntur, quasi ea geminatio verborum in relatione loci, ostendat mentem disponentis velle comprehendere vœnalia, & quæ ibi quoquo modo reperiantur: & doct. Bar. ab omnibus recepta est, vt colligitur ex supra relatis, & firma Hippol. in l. vnus. §. cogniturum num. 28. ff. de Quæstio. idque videtur Probare Imol. in l. si. ff. de donat. Sed contra Bart. instabit quis forsan ex dicta l. Caius, ff. de lega. 2. & fortius ex l. si mihi Mæuia. §. primo, ff. delegato tertio. vbi etiam in relatione ad locum fuit adiectum signum vniuersale, & tamen non veniunt ea, quæ alias non venirent. Quod patet ex d. S. primo ibi cum his omnibus agris, & ibi cum cæteris vniuersis speciebus, quæ in eisdem fundis erunt, & ibi vti optimi maximique sunt, & vt plenius dicam ita vt clauduntur: tamen respondet tex. non venire instrumenta emptionum, nec nomina debitorum, quorum scripturæ ibi reperiuntur, videtur igitur ille textus destruere solutionem Bar. quæ tamen amplectenda est: & huic difficultati rñdendum est distinguendo inter incorporalia, & corporalia. Bart. n. in d. S. vxori loquitur de rebus corporalibus existentibus in loco quæ comprehendi possunt ob illam geminationem, & vniuersalitem adiectam relationi loci. Quia cum sint corporalia, nō absurdè in loco esse dicuntur, at nomina debitorum, aliaq; iura incorporalia nunquam dicuntur esse in loco, licet fingas verba gemina

ta, & vniuersalia etiam in ipsa relatione loci: ex ratione dict. l. Caius, & l. si fideicommissum, §. tractatum, ff. de iudic. quod in proposito comprobari potest ex doctrin. Bartol. in l. cum pater, §. mensæ, numero 9. vers. quæro, ff. de legato secundo. Nec omittendum est quod scripsit Deci. conf. 472. ad fi. vbi videtur limitare iura, quæ dicunt in legato non comprehendi vænalia, vt intelligantur de vænalibus mercatorum, vel eorum qui emerunt ad reuendendū: non verò de vænalibus ex redditibus bonorum, & possessionum testatoris. Quod sequitur Hispanus vbi supra, nec colore caret. potestq; congruentius applicari ad dicta l. seruos. ff. de legatis tertia ad d. §. item cum quæreretur: quæ iura loquuntur apertè de negociatoribus, & exercen-
 44 tibus vitam vænalicariam. Sed aduertendum est, q̄ Bart. in d. l. Diuus, nu. 4. ff. de bon. damn. & Docto. communiter in d. l. i. C. de verb. sign. circa textum. ibi: indistinctè intelligunt, & ponunt exempla tam de vænalibus causa negotiationis, quam de ijs, quæ testator ad vendendū habebat ex fructibus bonorum suorum. & ad hoc est textus in d. §. uxori, dum loquitur de vsufr. salinarum & fundorum, & excipit ea, quæ ibi erant mercis causa eaque appellat vænalia: licet sint ex Salinis testatoris, q̄ non aduertit occultatissimus Hisp. in d. c. 5. vers. tertio apparet, idque procedere v̄ vbi fit legatum cum relatione ad locum, vt tūc vænalia cuiuscunque generis non comprehendantur, ex ratione d. l. ex facto. ff. de hæred. institut. cum supra adductis. Sed vere opinio Dec. æquitatem habet, vt teneri possit extra terminos d. §. uxori attenda origine iure, quæ nō ex negotiatione, sed ex fructib. possessionum emanuit: causa. n. originalis attendi debet, vt in l. qui habet. ff. de tu-
 45 te. l. qui id quod. ff. de don. cum alijs. Ex prædictis infertur ad cōtractus, & primum, vt in donatione rerum vel bonorum comprehendantur vænalia, vbi non fieret relatio ad locum; nec esset alia ratio particularis, quæ restringeret donationem. Quod voluit Baldus in d. Rubrica. C. de verborum significatione, & in d. l. prima ante numero 1. versic. sed pone. ff. de statu homi. non enim loquitur tantum in hypotheca, sed in donatione & omnicontractu,

vt refert Alex. in d. l. si constanti, numero 27. versicu. sed responde: & Ias. in d. §. item Seruiana, numero 49. & Neguzan. dict. secun. membr. secund. part. numero 15. militant enim ratione supra adductæ circa legata. & sic cessat illa anxietas Ias. in dicto §. item seruiana, qui mirabilem putabat differentiam Bald. inter legata, & contractus. Cessat etiam confusio Alexand. circa hoc in dicta l. si constante, & Neguzan. d. 2. memb. dum non satis explicant an sit idem ius in relictis, & donationibus, cæterisque contractibus. Quod nota ad ea quæ congerit. Ias. in lege quæ de legato, ff. de leg. 1. Alibi autem inuenio Doct. sibi contrarios velle vt plus compræhendatur in legatis, quam in contractibus esset in hac materia, vt colligeretur ex Ange. & Pau. nume. 2. in l. certo, ff. de seru. rust. Ex quo inferitur quòd donationes & contractus non debent separari ab hypotheca, necesse speciale in obligatione generali: vt ex Bal. malè colligebat Crotus in d. l. si constante. 1. lectu. numero 39. versiculo nam confirmo: & in 2. lectu. num. 139. versu. Secundo. Et Come. dict. §. item seruiana, numero 22. versu. & ratione: dum ponderabant specialiter in hypotheca minus præiudicium: quia si diuersum esset in donationibus, alijsque contractibus. In quo etiam cauendum est ab Hispan. dict. cap. 5. numero 2. ad finem. Inde etiam resultat, secundum Bald. Alex. in dictis locis, & magis communiter Doctores, vt in generali obligatione bonorum veniant merces & vænalia: quod videntur probare quasi argumento à fortiori Crotus, Gomef. & Hispan. vbi supra: sed argumentum, à fortiori hoc casu periculosum est, cum aliquibus Doct. dubitent an in obligatione vænalia compræhendantur, vt inuoluunt Angel. & Ias. in dicto, §. item Seruiana, & contrarium tentauerit Socin. in lege. qui Romæ, §. Callimachus, numero 2. ff. de verborum obligation. & ante Soc. ita dicebat negatiuè Iacob. de Aren. Quem Bart. refert in dicto, §. vxori in princ. ita etiam dicebat Paul. in d. l. 1. C. de verborum significa. numero 2. versu. idem, si aliquis. Roma. & alij relati à Negu. d. loco, numero 14. qui tamen concludit communem esse sententiam vt compræhendantur: & ita Ias. d. §. Callimachus

limachus numero 5. & Ripa. l. 1. nu. 8. ff. de pigno. & hanc partem magis probat Bart. in d. §. vxori, dum reprobatur argumen. Iacob. Aren. *Q*uem ita videtur intelligere Bal. hoc tenens in l. cum tabernam, ff. de pigno. vers. sed quæro & 49 Cuma. in d. §. vxori. Ex his infertur ad intellectum. l. cum tabernam, ff. de pignor. variant enim Doct. vbiq; Bal. enim in d. Rub. C. de verb. sign. eam citat vt in obligatione, & contractu veniant vænalia, & ita frequentius Doct. & tamen Paul. in d. l. 1. C. de verb. sign. ad contrarium eam allegat, sed malè, & longe aliter eam citat idem Paul. in l. certo generi, ff. de seru. rust. præd. aliter etiam variant Doct. nam idem Bal. in l. certi iuris. 6. q. loca intelligit. d. l. vt vbi veniant merces, quia expressè obligatæ fuerunt, quasi dicat q; sub generali, vel tacita obligatione non comprehenduntur: sed tñ in tacita idē iuris est secundum veram, & receptam sententiam vt veniant merces, & vænalia Hispan. d. c. 5. num. 2. & Negu. d. memb. Ripa. d. l. 1. nu. 8. ff. de pigno. & ita sine dubio tenendum asserit Zas. in d. §. item Ser. nume. 20. & ibi Ioach. colligitur tex. Bar. recepto. in d. l. si constante numero 73. vers. 3. quæro & ibi Alex. d. nu. 27. contra Roma. & ita contra Soc. resoluit Ias. in dicto §. Callimachus. nume. 5. in quo mirè fluctuat Gome. in d. §. item Seruiana. num. 22. & 23. qui tandem communem probat. Circa quam l. cum tabernam aliqua sunt a Doct. malè explicata. Aduertor igitur quod ibi obligatio fuit expressa quoad tabernam, & sic licet possit iure extendi ad hypothecam tacitam, non tñ loquitur de tacita omnino. Quod confundunt plures ex supra citatis: maximè in d. l. si constante. Similiter non fuerunt specialiter, vel expressim obligatæ merces, sed taberna, ideoque dubitatio erat apud iureconf. an merces obligarētur, q; non aduertit Bal. in d. certi iuris, & plures ex allegatis: maximè in d. §. item Seruiana. Variavit item circa illam l. Bar. in l. cū pater, §. mensæ. n. 7. ff. de le. 2. primo enim intelligit ibi esse speciale in hypotheca, vt obligata taberna veniant merces, vt tex. inquit, diuersum q; vult in donationib. & venditionibus: cum ita respondeat ad l. qui tabernas, ff. de contrah. emp. & adducit illā rationē in hypotheca, quia est minori præ-

præiudicij. & ita Alc. in l. instructa 185. ff. de verbor. sig. q̄
 differentiam etiam videntur probare Crotus. Gome. &
 Couaf. vbi supra: dum considerant eandem rationem spe
 cialem hypothecæ, ita etiam videtur resolvere Bar. in d. l.
 cum tabernam, vers. & ratio. & ibi Cuma. quam differen
 tiam improbat ibi Sali. vers. cum non appareat vrgens ra
 tio, & Bart. in d. S. mensæ, non sibi constans subdit secun
 dō quod in d. l. sub obligatione taberna veniunt merces,
 quia debitor non habebat ius aliquod in loco: seu taber
 na, ideoque ne obligatio irritata sit veniunt merces, & hoc
 vt nouum scribebat Gomef. d. S. item Seruiana. num. 22.
 ad fi. vers. & ideo ego puto: potestque fulciri ex d. l. ibi, que
 situm est vtrum facto nihil egerit: & non citato. Bart. ita
 scribit Floria. in l. certo generi. numero 3. ff. de seruit. rust.
 præd. Sed verius credo quod vbi obligatio expressa vel ta
 cita esset generalis omnium bonorum, indistinctè veniret
 taberna cum ijs quæ in ea haberet debitor, & cum vana
 libus ibi repertis, secundum receptiorem sententiam: cui
 non oberit varietas Bar. & confusio aliorum: eos enim ex
 cusare poteris, vt intelligantur variare tantum in termi
 nis. d. l. cum tabernam: quando obligatur taberna, non ve
 rò generaliter obligantur omnia bona. Adhuc etiam in
 obligatione tabernæ iuxta terminos ipsius l. placet diffe
 rentia Barto. vt facilius admittamus obligari merces: non
 tantum ipsam tabernā. non autem ita indistinctè donatio
 nibus, vel alijs contractibus: quia in his agitur de maiori
 præiudicio: declarando tamen ex Bart. & Cuma. vt in vē
 ditione attendatur quātitas prætij, vt sciatur an sola taber
 na, an et merces veniant, argumento gl. in l. 1. ff. de super
 ficieb. verb. agendo, declarādo et vt donatio tabernæ com
 prehendat merces, qñ alias donatio esset siue effectu, pu
 tà si donans non haberet dñium tabernæ, sed eam condu
 xerat, haberetque in ea merces ob quas appellat tabernā
 suā. l. tabernæ, ff. de fun. in st. facit l. an qđ ibi, nisi nullū do
 mi. fuerit, ff. de fu. in st. & supra diximus ad gl. S. ite cū quæ
 reret, & ita in terminis dicūt Ang. & Pau. n. 2. in l. certo ge
 neri, ff. de serui. rust. præ. Qua rōne si dñs tabernæ eā obli
 garet nō sub nomine tabernæ, sed sub noīe domus, credide

rim cum Alb. Sali. & Cuma. in d. l. cum tabernam, non cō
 prāhendi merces, cū verba id non ferant: nec enim quis
 nomine domus simpliciter computat merces, quas ibi ha
 bet: arg. tex. l. quintus, §. i. ibi, non facile, ff. de auro & arg.
 lega. & tunc cum obligans domum sit dominus, iam pa
 ret actum non manere sine effectu. Vbi verò obligaretur
 taberna à domino, soli, & ædificij & mercium, crediderim
 verius ex Salic. ibi, ut comprāhendantur merces ob specia
 lem rationē minoris præiudicij: quicquid inuoluant Bar.
 Alb. Ang. & Cuma. ibi dum opponūt de l. qui tabernas, ff.
 de contrah. emp. nec æquum est, vt maligna fiat interpre
 tatio contra creditorem, cum debitor non oneretur: & sic
 non distinguo an taberna sit obligantis, an reipu. an alteri
 us: contra plures Doct. quicquid etiam videatur sentire
 gl. i. ibidem. Quod iuuatur, quia in obligatione nō cadit
 illa restrictio & comparatio pretij ad res obligatas: cū pro
 minimo multa bona obligari soleant ab homine & à le
 ge, vt docet experientia, & leges, C. & ff. in quibus caus.
 pig. tac. contrah. Ex quo in ea sum sententia, q̄ licet obli
 gatio fiat cum relatione ad locum, adhuc tñ cōprehendan
 tur vernalia, si in eo loco obligans solebat ea habere vel ha
 bere sperabat, q̄a nec facile de alijs rebus cōuentio sortire
 tur effectu, licet posset controuerti ex verbis Bar. in d. §.
 vxori: & Bal. eum citantis in d. l. cum tabernā. Alex. d. l. si
 constante. Negu. & Hispan. vbi supra, dum etiam in hypo
 theca admittunt restrictionē ex relatione ad locū. sed lo
 quuntur generaliter, nos verò attentis circumstantijs nego
 cij, quod comprobatur ex Ripa. in d. l. i. nu. 9. ff. de pigno.
 Hinc infertur quod si agatur de hypotheca tacita, quæ fit
 ex inductis & illatis, distinguatur vtiliter quod Doc. inuo
 luunt. Nam si creditor erat dominus tabernæ, tunc indi
 stinctè obligantur vernalia inducta à conductore: cum de
 ijs, & non de alijs verificari possit obligatio legis, & disposi
 tio intelligi debet secundum subiectam materiam & qua
 litatem rei, de qua agitur. l. si vno, ff. loca. l. si stipulatus, ff.
 de vsur. cum alijs. Nec tunc posset contra induci text. in l.
 debitor, ff. de pigno. imò iuuat, si maturè consideres ibi
 enim attenditur natura rei, quod etiam hic sequimur: fa
 cit

cit l. quæsitum 76 §. 1. ff. de lega. 3. & quæ diximus superioribus ad l. 1. C. de verb. sign. Et ultra iam dicta intelligi potest tex. in d. l. dum tabernā, ibi, vtrum eo facto nihil egerit: vt illa verba intelligantur non solum quia taberna nō esset debitoris, sed etiam quia vero similiter parui valoris esset demptis mercibus: ideoque dici posset nihil agi, si merces non obligarentur, licet taberna debitoris esset, facit textum in princip. instit. ad l. facul. ibi, pro nullo vel minimo, cum vulgaribus. Illud etiam ex d. l. vtiliter colligendum est in responso, ibi, quæ mortis tempore: vt quamuis taberna mercium obligetur expressim vel tacite, non impediatur libera facultas alienandi, & emptores secuti erunt, effectusque hypothecæ, tunc licet ea tantum, quæ creditor inuenerit quando agere voluerit: idque probant Bartol. Alberic. Salic. Angel. & Cuma. ibi, Crotus & Neguzan. vbi supra. Zas. dicto §. item Seruiana, num. 21. & ibi Gomez num. 22. ad fi. ante eos ita declarat Cy. in l. vbi adhuc. num. 19. quæstione 15. C. de iur. dot. vbi Bal. num. 19. hoc dicit notatur dignum: ex quibus constat vtilitatem creditoris, tunc fore quo ad merces, quas inuenit: quod non percepit Ias. in d. §. item Seruiana numero 51. atque erit tunc verum dicere (si cum iudicio attendas) hypothecam eo casu magis dari in mercibus futuris, quam extantibus tempore conuentionis: præsentibus enim quotidie alienabuntur, vt constat ad sensum, quod non percipiens Soc. miserè labitur. in d. §. Calli. num. 2. tentans in obligatione mercium non compræhendi futuras: quod est contra illam l. & receptas sententias, vt melius contra Soc. aduertit ibi Ias. num. 5. & Ripa. d. l. 1. nu. 8. ff. de pign. pro quo est ratio Bart. & Bal. in d. l. cum tabernam. Bal. d. l. vbi adhuc. nu. 19. f. quod vbi obligantur merces videntur contrahentes sentire, vt alienatio non impediatur cū vænalia sint in continua distractione creditori autem satisficit futuris mercibus: cum taberna sit quod vniuersale, vbi nouæ merces subrogantur in locum distractarū, manentes semper nominæ tabernæ arg. l. proponebatur, ff. de iudi. tex. & ibi Bart. & Alex. in l. si grege, ff. de le. 1. Resultat igitur ex supra dictis, quod d. l. propriè non loquitur de

expressa obligatione mercium contra Bald. in d. l. certi iuris & contra plures. Nec de obligatione legali tacita contra Ias. d. §. item seruiana, num. 21. & contra aliquos ex supra citatis. Nec loquitur de obligatione generali, contra quam plures, sed procedit in terminis, quos superius verè annotauimus. Tandem ex supra dictis infertur ad l. obligatione generali, ff. de pigno. vbi à generali obligatione excipiuntur aliqua, quæ iure consul. exprimit, & quæ in specie vere similiter non erat obligaturus debitor: de quibus agit Mathaf. nota. 136. Alex. in l. si constante num. 26. & nu. 28. Pala. in repet. c. §. 38. & §. 70. num. 11. & Calcaneus conf. 29. nu. 11. & Alci. in l. alienatum, ff. de verb. sig. Dec. conf. 30. Gerar. sing. 35. Negu. de pign. . par. 2. mem. num. 34. cum sequen. Ex quorum dictis longe vtiliter colligi possunt plures ampliaciones & limitationes ad l. illam, quam hic adduximus: quia Dec. in d. l. omnia, num. 1. ff. si cert. pet. & d. conf. 30. num. 4. & alibi sæpe intelligebat, vt l. illa non procedat quando bona omnia obligantur, constituendo differentiam inter obligationem indefinitam & vniuersalem, quam sequitur Purpur. in d. l. omnia. & in l. 1. num. 47. ff. offic. eius & Alcia. l. si. nu. 81. C. de pactis & Riminal. instit. quib. alien. licet, num. 179. idemq; consulere Corn. Ias. Curt. iun. quos refert doctus & diligens vir Aimon in l. 1. num. 47. ff. de leg. 1. vbi ipse melius aduertit & contrarium probat, & ita melius Soc. in l. si is qui ducenta, §. vtrum, num. 4. ff. de reb. dub. & alij melius aduerterunt, quos refert & sequitur Cagn. in l. si. num. 255. C. de pact. & Neguz. in d. 2. memb. num. 37. & pro hac veriore sententia stat ratio d. l. licet enim obligatio sit cum signo vniuersali: omnia bona, adhuc militat ratio æquitatis, qua lex excepit certa bona. militat etiam alia pars rationis ex vero simili mente obligantis. Quod probat text. vbi Doct. ita sentiunt in l. 1. C. quæ res pign. oblig. pos. probatur etiam hæc pars non solum à ratione, sed a verbis dicta. l. dum loquitur de obligatione generali, non enim est verum quod Decius & alij præsupponebant: dicentes vbi adijcitur particula, omnes, vel omnia, ibi dispositionem appellari vniuersalem, non generalem, & plus

compræhendere : imo verius dicendum est, quòd eorum differentia valere posset ad distinguendum, inter indefinitam & vniuersalem, (licet & in hoc regulariter contra eos sit veritas in iure) sed in proposito d. l. loquentis de obligatione generali, verum & proprium exemplum est, vbi adijcitur dictio, omnes, vel omnia, idque appellatur generale vt docet Bartol. in l. si ita, col. 2. numero 4. ff. de auro & argen. leg. Bart. in l. generali. §. vxori, ff. de vsu. lega. quam doctrinam vt receptissimam tradit Alex. in l. Grege legato, num. 2. ff. de leg. 1. & probatur planè ex text. qui ponderari non solet in l. illud, §. fin. ff. de minor. & ex textu in l. quoties, §. si. ff. de vsufr. ad idem potest verè expendi textus in l. nam quod, §. fina. cum secunda ll. sequen. ff. ad Trebell. notat Bart. in §. non omnis eiusdem, l. ibi omnia vel simpliciter. idem probat textus in l. 2. C. de pigno. ibi generaliter vniuersa bona. notat Bart. & ibi est bonus text. in l. si legatus, §. 1. ff. de Trebel. exceptio autem quando sit à lege ex particulari ratione contra verba : non debet cessare tam leuiter, vt Decius & sequaces volebant ob dictionem omnes vel omnia, quod colligitur ex text. in l. si mihi meua. 90. §. 1. & fin. de legat. tertia ex text. in l. quintus, §. 1. & l. pediculis, §. item cum quæreretur, ff. de auro, & arg. leg. ex text. in l. quidam hæredem, ff. de vino triti. lega. ex text. in l. Quæsitum. §. penult. ff. de fund. instruct. quæ iura obseruauit, aliaque expendi possent: vt caueant iudices in praxi ab errore Decij totque insignium virorum in re quotidiana, vt etiam aduertant iuris periti non esse tantum tribuendum argumento à verbis generalibus, vt superius retuli, & tradit Zasius, lib. 1. resp. cap. 1. & ita imponimus finem primæ parti huius Rubricæ, in qua beneuolus lector ignoscat prolixitati, præsertim multis vtilibus coniunctæ.

S V M M A R I V M.

- 1 Agitur de patria potestate ex qua liberi patribus acquirunt.
- 2 Id ius matribus non concessum.

- 3 Patria potestas magis à iure civili est secundum Bart. & communem sententiam.
- 4 Potestas patria sæpe in iure designatur ex nomine, sacris.
- 5 Explicantur verba I. C. in §. primo. l. prima. ff. de rei vend.
- 6 Ponitur differentia inter patrem & matrem. & Tractatur intellectus. l. pen. ff. lib. de fideicommiss. liber.
- 7 Agitur de litera & sensu. l. i. §. pietas. ff. de libere hom. Exhib.
- 8 Ostenditur aliquando vilius agi cum liberis illegitimis.
- 9 Tractatur de verbis. I. C. & Iustiniani dum tradunt patriam potestatem civium Romanorum esse.
- 10 Saluatur & explicatur gl. à multis commendata, à pluribus reiecta in §. i. inst. de patr. pot.
- 11 Defenditur & explicatur princ. inst. de pat. pot.
- 12 Proponitur & soluitur difficultas circa ius patriæ potestatis in rebus non subditi imperio.
- 13 Agitur de intellectu. l. i. C. de iure liber.
- 14 Examinatur allegatio nobilissimi Antonii Augustini.
- 15 Proponitur locus Alciati, quem Duarenus reprehendit agiturque de eius veritate.
- 16 Reiiicitur intellectus doctissimi Duaren ad dict. l. primam.
- 17 Agitur de antiquo iure liberos occidendi.
- 18 Explicatur l. 2. ff. ad l. Corn. de sicar.
- 19 De potestate patris occidendi filiam adulteram aliqua explicatur.
- 20 Circa potestatem patris vendendi liberos ob necessitatem & de intellectu l. 2. C. de patrib. qui fil. distra.
- 21 Proponitur difficultas aduersus quandam communem sententiam in materia illius l.
- 22 Sustinetur communis & respondetur difficultati.
- 23 D. l. secunda continere effectum patriæ potestatis secundum communem.
- 24 Reiiicitur quædam opinio Rebuffi circa illam legem.
- 25 Proponitur communis circa eandem l. sed probatur contraria sententia, ut illa lex procedat in permutatione & numero 26. ubi aliqua non vulgaris tractatur.
- 27 Contra Bal & Sal. ampliatur illa l. ab idem citate rationis.
- 28 Agitur de litera illius l. verb. sanguinolentus.
- 29 Ostenditur magnus effectus, qui resularet in materia dictæ l. reten-

l. retenta litera sanguinolentos.

- 30 *Agitur de alio effectu patriæ potestatis.*
 31 *Explicatur sensus. l. 3. C. de pat. pot.*
 32 *Tractatur exactissime material. milites agrum. §. desertorum ff. de re mil.*
 33 *Ponuntur ampliationes receptæ ad illum. §.*
 34 *Limitatur novè decisio illius. §.*
 35 *Ostenditur decisionem illius §. incautè à Docto. ampliatam, nec facile trahendam esse ad alia crimina.*
 36 *Tractatur aliis effectus patriæ potestatis circa suitatem & expendantur aliqua iura.*
 37 *Circa posthumos tractantur aliqua non negligenda & intellectu. §. posthumi. inst. de hære. quæ ab intest.*
 38 *Aliqua de suis hæredibus brevissime.*
 39 *Contra communem probatur opinio notiorum quæ Cuius. & Fulgo. fuit ut suis hæredibus non negatur usu capiendi ius titulo pro hærede.*
 40 *Explicatur verus sensus l. 2. §. filium ff. eod.*
 41 *Agitur de intellectu l. nihil. C. pro hære.*
 42 *Proponitur nova difficultas aduersus opinionem Raph. & Virgilii quæ utiliter resolvitur.*
 43 *Ponuntur aliquæ ampliationes ad d. l. nihil. C. pro hæred. secundum verum intellectum.*
 44 *Tractatur declaratio Bal. in Rubrica de pres. & probatur quod d. Ias. tenuit contra communem.*

S E C V N D A P A R S .

SE C V N D V M præludium necessarium his legibus & alijs innumeris, quæ agunt de acquisitione quæ fit patribus per liberos, est patria potestas: quæ est basis ac fundamentum huius acquisitionis, ut in l. prima infra eodem & lege cum oportet infra titulo proxim. & Institut. per quas person. nob. acquir. idque probat Iureconsul. in leg. patre furioso, in fine, ff. de his qui sunt sui vel ali. iur. Patria autem potestas tantum datur in liberos ex iustis nuptijs procreatos, l. tertia ff. eodem titulo. De

his qui sunt sui vel alie. iur. & §. primo. Institut. de patr. potestat. vt inde constet filios spurios, vel naturales tantum, vel alios non legitimè natos, non esse sub potestate patris: quod omnes Doctores vbiq̄ue tradunt, & probat textus in l. lex naturæ, ff. de stat. hominum cum multis alijs. Itaque id ius Matri non est concessum, nec expediebat multas ob rationes quæ passim ex scribentibus colliguntur: nec est nouum in iure, in plurimis articulis, deterioris esse conditionis fœmineum sexum. l. in multis, ff. de stat. hominum, vbi Albe. ample ornat, & Philip. Deci. in l. secunda, ff. de reg. iur. prius notabiliter speculat. in titul. de procura. in princip. & post eos Cerier. de primo genit. libro septimo, quæstione 20. Dicitur autem patria potestas inuenta iure Ciuili, secundum omnes post Bart. in l. item in potestate, ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. per textus ibi: fuit que moribus recepta, vt dicit tex. in dicta l. patre furioso, Bart. in l. frater à fratre, nume. 12. ff. de condict. indeb. omnes in d. §. 1. Institut. de patr. potesta. & Nouel. in Rub. ff. de verborum obligatione numero 15. Hispan. Segura, in l. Imperator, nume. 10. ff. ad Trebel. Filius verò in potestate dicitur in sacris paternis esse, & ita multæ leges loquitur, vt l. si viua matre. infr. eod. & l. filia. sup. de collatio. & alibi sæpe, vt curiosè tradit Francis. Duaren. in commentarijs sol. mat. c. de nuptijs in princip. Cur. autem dicerentur sacra in hoc articulo, explicat Baldum. in Rubr. Institut. de patr. potestat. & prius Alciat. in lib. primo præmissor. in verbo sacra: quem sequitur Siluestr. Aldobrand. in §. primo. numero 33. Institut. de pat. potesta. quibus non relatis, aliter videtur sentire Forcatul. in sua Necioman. Dialog. 15. numero 1. & Connan. in commentar. iuris ciuil. libr. secundo, cap. 13. ad fin. Effectus autem varios patriæ potestatis congeffit glo. in princip. Institut. de pat. potesta. ibi Angel. addit, & latius Aldobrandin. & Corrafi. in l. qui liberos, co. 2. & seq. ff. de rit. nuptiar. Sed nos omissis multis leuibus, quæ illi tradunt de patria potestate procedemus inferendo ad aliqua iura, & explicando ea quæ videbãt vttiliora, & difficiliora. Ex his igit̄ iuris principijs inferẽ ad textum l. prima. §. per hanc, ff. de rei vend. vbi Vlpia. tradit

dit patrem non posse vendicare filium simpliciter, & est sensus, quia ea vendicatio præsupponit dominium. l. in rem. eod. titul. & dominium est de iure gentium. l. prima ff. de acquir. rer. domin. patria autem potestas non facit patrem dominium, nec si faceret, id esset iure gētium, sed Ciuili vt sup. vnde subdit textus in dicto §. secundum sententiam Pompo. rectè patrem agere & uendicare filium si ad dat se petere ex iure Romano vel lege quiritem: & ita melius textus ille intelligitur quam ex dictis per glos. Bart. & Ang. ibi cum traditis à gl. prima, in §. præiudiciales, Institutu. de Actio. vbi tamen ex Ang. num. 6. ex Ias. nume. 34. colliges textum illum ad alias personas trahi. Sed illa vendicatio Matri non datur. Idem in actione furti quæ patri, tantum, non Matri datur. l. si filius famil. 30. cum sequen. ff. de furt. idem in interdico de liberis exhibendis, quod pro liberis in potestate tantum datur l. prima ff. de liber. exhibend. Aliud autem interdico fauore libertatis, omnibus conceditur, vt exhibeatur persona libera, iuxta l. prim. ff. de liber. homi. exhiben. Et hinc intelligetur textus, in quo glo. variat, & laborat, in lege penultima, ff. de fidei commiss. liberta. vbi textus dicit Matrem audiendam apud prætorem in causa filij: glo. putabat ibi videri Matri concedi vendicationem, de qua in d. l. 1. §. per hanc. quod cum verum esse non posset, quia illa vendicatio datur iure patriæ potestatis, variat glo. nec resoluit in dicta l. pen. tu die iureconsultum ibi non agere de vendicatione, sed vt Mater audiatur in causa libertatis filij, maximè vbi filij ætas vel absentia eum impediret, pro libertate autem non solum Matri, sed etiam extraneis agere licet, vt in dicta l. 1. ff. de libr. homi. exhiben. quod non percepit Alberic. in dicta l. prima §. per hanc. dum citans illam l. pen. dicit ibi specialem limitationem poni ad dic. l. mater cum verius sit ibi non agi de actione furti, sed de asserenda libertate filij, est autem aduertendum ad textum in dicta l. prima, versic. pietas, ff. de liber. exhib. vbi excusatur parens qui retinet filium, & si non habeat in eo ius patriæ potestatis, & plures libri habent literam, pietas gemina, & gloss. exponit non absurde, vt in parente dicatur gemina

pietas: quia altera est communis hominum inter se, altera peculiaris parentum & liberorum, & ita Alber. ibi: idē Alberic. in prohem. digestorum, §. discipuli, numero 23. & pro illa pietate, & affectione communi inter homines, facit textus in l. seruus ea lege ad fin. ff. de seru. exportand. ibi, beneficio affici hominem interfit hominis: & gemina pro duplici habetur in l. fin. C. de malefic. & Mathemat. Sed aliter legendum dixit Alciat. vt fit litera, genuina pietas, pro naturali & peculiari parentum. ita Alcia. libro quarto de verborum signification. & in tracta. præsumptio. Regula prima. præsumpt. 11. Sed idem Alcia. libro decimo parerg. capit. 20. probat literam communem cum expositione gloss. retractans, id quod prius scripserat. Nunc autem aliqui C. qui dicuntur emendati iuxta pandec. Florentinas habent gemina, vt Alciat. emendabat. Vtrunque autem stare potest. & pro expositione glo. adde conducere verba text. in l. at si quis, §. sed interdum, ff. de relig. & sumpt. funer. ibi pietatis vbi illa vox etiam ponitur erga extraneos, vnde nimirum si in parēte dicit, possit gemina. Ex dictis autem iuribus & recepta sententia circa patriam potestatem, infertur quod aliquando quo ad lucrum & cōmodum pecuniarium, filius illegitimus est melioris conditionis quàm susceptus ex iustis nuptijs: hic enim sub potestate patris est, patriq̄ue acquirit: ille autem sibi, non patri. Et interdum succedit in parte bonorum, ex multis legib. C. de natural. liber. Obseruat eleganter Alcia. lib. 4. parerg. capit. 5. Sed & apud Lusitanos ex lex, quę in casu quodam, filium naturalem omnino æquat legitimè natis, tam ab intestato, quàm contra testamentum:

6 lib. 4. titul. 71. Ex eisdem iuribus habetur, patriam potestatem proprium esse ius Ciuium Romanorum: atque inde gloss. infert in d. §. 1. in situ. de patr. potesta. Gallos, & alias gentes non habere hoc ius patrię potestatis: idq̄ue videtur colligi ex verbis Iustiniani ibi, cuius verba deducuntur ex Caio & Vlpiano, in l. 3. & 4. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Connan. autem d. loco contendit Iustinianum non rectè transcripsisse verba illa Iuriscōsulti in hoc articulo, nam ex l. C. (inquit ipse) non excluduntur alię nationes

nationes à iure patriæ potestatis, licet eam propriam dicat Ciuium Romanorum: & ait proprium appellari, ideo quia non acceptum ab alijs: non autem proprium, vt non sit apud alios. Sed non aduertit eundem sensum congrue re posse verbis Iustiniani, quem assignat verbis. l. C. Id autem tradit Connan. & ante & post eum aliqui ex nouioribus, quia legitur apud Cæsarem in Commentarijs, & apud alios priscos, fuisse & alijs nationibus hoc ius patriæ potestatis in liberos. Syluest. in d. princip. Instit. de patr. potesta. Costalius in l. 3. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Balduin. ad ll. Romuli. Sed negari non potest fuisse aliquid in hoc speciale Romanis, quod alijs nationibus ita commune non esset: idque mihi probat. d. l. 1. §. per hanc, ff. de rei vendica. cuius sensus aliter non constaret: dum pro signo peculiari in patria potestate ait, de iure Roma. vel l. Quiritum & ita probat text. in c. ius quiritum. 1. distin. facit quod ex Plinio refert Balduin. in d. princip. Insti. de patr. potestate. & Iustinianus non negat prorsus illud ius alijs gentibus: sed dicit non talem esse apud alios homines patriam potestatem, qualem Romani habebant: quod eleganter comprobatur: quia viri Galli doctis. nostra tempestate scripserunt, apud eos ex antiquissima consuetudine filios non acquirere patribus, nec inter eos impediri conuentiones & iudicia: vt frater Connan. libro 2. capitulo 13. in fin. Costali. & Eguinari. in d. l. 3. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Tiraquel. de Retract. §. 1. gloss. 9. numero 60. & Chaf. in consuetudi. fol. 219. col. 1. num. 4. Ideoque in hunc sensum saluabitur gloss. d. princip. Instit. de patr. potesta. dum dicit Gallos & alios non habere hanc patriam potestatem, quam gl. plures probant & extollunt, vt Alex. in l. penult. C. qui testam. face. poss. Ias. in l. 2. nu. 19. ff. de vulg. & pup. Hispan. Segura. in l. Imperator. nu. 97. ff. ad Trebelli. vbi alios refert & omnes citant Bal. qui gl. illam probauit. licet Syluest. ibi, & alij alibi indistinctè glo. reprobent, vt facit Galiaul. in Rubr. ff. de verbor. oblig. num. 187. & Lancell. Polit. in tract. pupil. substitu. & Ripa in l. 2. num. 21. ff. de vulg. & pupil. & prius Philip. Dec. in l. qui se patris: nu. 4. C. vnde liber. & ibi Fabius. n. 34. in quo sæpe

sepe numero lapsi sunt Alex. & Ias. putantes quod apud Gallos & alias nationes, pater non posset substituere pupillariter filijs & filios familias indistinctè posse testari, quod melius aduertunt Deci. Galiaul. Syluestr. & alij ex sup. citatis, & Andr. ab Exea de pact. numero 492. Corasi. in l. si testamento numer. 19. C. de impub. & aliquod examinare superuacaneum iudicauit Zafi. in tract. pupilla, cum tamen in iure & in praxi necessariū esset, & ita contra illam gl. fuisse iudicatum, tradit Chass. in consuet. Burgund. Rub. 6. §. 3. fol. 213. col. 1. numero 21. Qua in re male se explicat. Benedict. in cap. Raynucius, in ver. si absque liberis, in 2. de pupil. substi. numero 38. deceptus ex illa gl. quam extollit: & idem in d. c. in verb. matrem, numero 22. Possent etiam dici (& forsam melius) contra Connan. & aliquos ex sup. citatis, quod Iustinianus in d. §. 1. Institu. de patr. potesta. non ponit verba quæ Gallis vel alijs nationibus adimant aliquid quod ex verbis Iureconsulti illis competere posset: immò fauorabilius loquatur, quia dum Ciuibus Romanis patriam potestatem tribuit, intelligi debet sensisse de omnibus subditis Romano imperio, vt iam erant Galli & Hispani: quod generaliter tradit gloss. in dicta l. tertia, ff. de his qui sunt sui, maximè post constitutionem Antonini, quæ id voluit, vt in l. in Orbe Roma. 17. ff. de statu. homi. quam non citauit gl. d. l. 3. quia glos. habuit literam, in vrbe, vera autem litera est in Orbe, vt admonuit Alber. lib. 2. dispunct. cap. 21. quem in hoc laudat Cagnol. in l. 2. numero 128. ff. de orig. iur. refert & sequitur Costali, in d. l. in Orbe. & Syluestr. Institu. de patr. potest. idem in princ. Institut. de excusa. tutor. numero 19. in fin. & Fabius d. l. qui se patris numer. 34. Andr. ab Exea in d. loco. Corasi. etiam vbi supra tacito Alciat. Ripa. etiam in d. l. 2. num. 21. & Bart. in d. l. in Orbe, & ibi Vaccensis. Idem repetit Alcia. libr. 4. parerg. capit. 5. idem Alciat. in l. potestatis 215. ff. de verb. signifi. comprobatur Anton. Augusti. in lib. singul. ad Modestinum, post emendationes, pag. 320. Sed cum hodie non absit Romanum illud Imperiū, nec Orbis ille Romanus. Regesq; Galliæ. Hispaniæ, Lusitaniæ, & alij, nō recognoscant superiorem, du-

bitari posset ex supra dictis, an in his prouincijs detur ius patriæ potestatis: quia non sunt Orbis Romani, nec homines earum possunt appellari ciues Romani. Sed dubitandum non est quia vsu moribusque in his prouincijs recepta est patria potestas non secus ac olim apud Romanos, dicit text. in d. l. patre furioso. & in eisdem prouincijs ex voluntate Regum, receptæ sunt leges nostræ: atque ius quod profiteamur & commune appellamus: non ob auctoritatem vel potestatem, sed propter rationem, vt tradit Hispaninus à Palac. Ruui. in princip. suæ repetit. numero 16. Matthæ. de Afflict. in prælud. constitut. Neapol. in 1. q. & in 2. q. num. 4. voluit Bal. in c. fin. col. 4. num. 25. de consuet. Potest præterea dici, quod cum Reges approbent ius commune, quatenus eorum constitutionibus non abrogatur, videatur ipsum ius commune in Regnis seruari vt Regium, ob approbationem principum iuxta. l. 1. vers. omnia enim, C. de veter. iur. enucle. de qua approbatione apud Lusitanos est lex in libr. 2. titul. 5. apud Hispan. l. 1. Tauri. Ex his infertur ad intellectum text. in l. 1. C. de iur. libe. vbi Hono. & Theodosia. ab omnibus concedunt ea lege ius liberorum, vt amplius non sit necessarium illud petere. glos. ibi variat quid sit ius liberorum: & primo intelligit de patria potestate: sed hoc reiecto, intelligit secundò de iure succedendi emancipatis, & hoc sequitur Bald. ibi, alij nihil scribunt. Ad hæc interpretatio non congruit literæ, nec pater erat destitutus iure succedendi emancipatis, vt in l. 1. cum sequent. ff. si quis à parent. fuerit manumissio. & parentum successio antiqua erat l. nam & si parentibus, ff. de inofficio. testament. Prima expositio glos. bene congruit verbis illius legis quàm explicio ut sit sensus, quòd omnes subditi Romano non imperio, habeant ius patriæ potestatis: id enim non improprie potest dici ius liberorum, quod iuuatur quia id ius solebat à principibus peti, vt ex Plinio tradit Baldum. in dicto princip. de patria potestate, nec autem præcibus petatur id concedit generaliter omnibus lex illa ab Honorio & Theodos. condita. Sed facit difficultatem quòd superius diximus ex Alciat. & nouioribus, ad l. in orbe, ff. de

ff. de stat. homi. videbatur enim id iam concessum generaliter ex lege Antonini, qui longo tempore ante Honor. & Theodos. impetrauit. Responderi tamen potest huic difficultati, quod Antonin. non tam clarè locutus fuerat circa ius patriæ potestatis, vt patet ex d. l. in orbe. & forsan non erat ita generaliter moribus receptum, nec tam sine dubio, vt colligi potest ex l. i. cum suis §§. ff. de Censibus. & l. 6. eod. titul. vbi plures subditi Roman. Imperij, specialiter donantur iure Italico, & in alijs subditis fit differentia: & ex Iureconsultor. nominibus in illo titulo colliges id fuisse post Antoninum: maximè ex l. fin. ff. eodem. vbi refert ipsum Antoninum. Video tamen in illis legibus agi de bonis & priuilegijs circa ea, nos hic de personis. Nec nouum est vt antiquiores constitutiones nouè promulgentur & repetantur, quod non rarò facit Iustinianus, vt dicemus in l. i. infr. eod. & l. cum oportet, infr. titu. sequen. Idque in consilijs ecclesiasticis sæpe inuenitur: licet aliter intelligant Alciat. & Duaren. proximè referendi. Anton. autem Augustin. vir nobilissimus & doctissimus in libro singulari ad Modestin. post diligentissimas suas emendationes, pagina 320. circa hæc dicit Constantinum & Theodos. omnibus concessisse ius liberorum, non autem explicat quod sit illud ius. Et refert id statutum à Constantin. & Theodos. cum sit lex Honor. & Theodos. Alia autem lex Constantin. & Theodos. est l. i. titul. præceden. C. de infirman. pœn. cœliba. vbi arrogatur durities & pœna, quæ erat circa bona & successionem contra cœlibes: & l. 2. eisdem titul. corrigitur & aboletur dura lex Papia, quæ similiter mulctabat in parte bonorum, & auferebat ius succedendi vel capiendi relicta coniugatis, qui sobolem non procreassent: ad quam alludit Iuuenal. loquens de vxore in virum, Iura parentis habes propter me scriberis heres legatum omne capis, nec non & dulce caducum: de qua lege tractat Alciat. libro 3. dispuñt. ca. 2. & in l. ter enixa, ff. de verbor. significationibus. Connan. libr. 8. cap. 15 pi. 1. ad fin. & Duaren. lib. 1. disput. capit. 40. Alciat. autem in dicta lege ter enixa, videtur scribere, quod per leges illas Theodosij, Honor. & Iustinia. extincta

Etia sint priuilegia concessa habentibus liberos, & æquatos eos qui sobolem non habent, eis qui liberos procreauerunt: quod meritò & recte reprehendit Duaren. in d. cap. 40. ad fin. ostendens priuilegia concessa habentibus liberos hodie durare, post illas leges, vt institut. de excusatio. tutor. in princip. vbi Balduin. idem tradit, & Syluest. per l. 1. C. qui n. me. liber. se excus. cum alijs quæ citant. Illæ enim leges pœnas tantum abrogarunt, quæ antea erant in cælibes, & non habentes prolem, non verò abrogant priuilegia habentium liberos, cum intersit Reipub. liberis hominibus eam repleti. l. prima, ff. soluto matrimonio. l. cum ratione, ff. de bon. dan. vel portion. quæ liber. damna. conced. vbi refert Iureconf. sententiam diui Adriani dicens ampliari imperium notius hominū adiectione quàm pecuniarum copia malim. Crediderim verò doctiss. Alcia. non sensisse id in quo repræhenditur à Duareno esse namque crassus error: Verba Alcia. emendari debent, vt sit sensus: hodie per illas leges sublatas esse pœnas eis qui prolem non susceperint, equatosque prolem habentibus, quo ad habilitatem succedendi & capiendi relicta: non autem adempta priuilegia concessa habentibus liberos: & inde inferri posset ad sensum, l. 1. C. de sacrosanc. Eccles. contra vulgarem intellect. omnium ferè Doctor. tradentium, ibi concedi testandi facultatem abdicatis solennibus, fauore piæ causæ, cum tantum lex illa concesserit facultatem relinquendi Ecclesijs, quod antea non permittebatur, vt ibi melius aduertit Alci. & non latuit Bal. vt tradit Ferret. in l. de statu. ff. de testamen. in fi. Duaren. 16 in d. c. 40. ad fi. non discutiens interpretationem gloss. ad dict. l. prima, C. de iur. liber. (nec relata glo.) noue aliter intelligit: vt lex illa ibi statuatur eos qui numerum liberorū habuerint ad priuilegia & excusationes, lege ipsa tutos fore, nec indigere præcibus: quod non sine colore probare nititur. Sed hæc interpretatio mihi non placet, tum quia non satis congruit literæ, nulla enim ibi fit mentio de numero liberorum, ut apparet ibi aliud agi. tum quia in l. sequent. & in titul. ibi præcedente, agitur de non habentibus liberos, vel. certum numerum liberorum cum
 qui -

quibus durus agebant leges antiquæ : & sic vbi adesset numerus liberorum, cessabat rigor illarum legum, & dabatur fauor, seu priuilegium antè Theodosium & Honorium, multis legibus expressis, absque precibus principi oblatis, vt in l. 2. ff. de excusa. tutor. & in l. 2. ff. de minorib. l. ad rempubl. ff. de muner. & honor. l. semper, §. demonstratur, ff. de iure immunit. Et si bene aduertas, comperies magis necessarium fuisse apud veteres Romanos, & initio imperij fixa certaque esse priuilegia, liberos procreantium, vt hominum numero, & adiectione cresceret potentia Reipub. quod ex Tito Liuiio in multis locis deprehendi potest : idcirco placet magis interpretatio quam superiorius ex mente gloss. comprobauimus. Inter effectus vero patriæ potestatis erat antiquitus, vt pater posset liberos occidere: vt refert Iureconf. in l. in suis. ff. de liber. & posth. & Imperator in l. fin. C. de patr. potesta. & lex Romuli habebat : parentum in liberos omne ius esto, relegandi, vendendi, occidendi, quam vt 17. in ordine commentatur Balduin. Et constat ex historijs, non semel patres vsos fuisse ea lege & potestate. liberos occidendi, maximè ob disciplinam militarem, & vtilitatem Reipub. vt refert Bude. in l. 2. ff. ad leg. Cornel. de Sicar. quin etiam citra causam Reipub. ob solius pudicitie respectu: refert Iureconf. in l. 2. in §. initium, ff. de origi. iur. Virginium quendam occidisse filiam in fontē. sed illa potestas antiquata est, & ideo illa iura non amplius licere, sed licuisse olim dicunt, vt declarat Bart. in l. diuus, ante nu. 1. ibi vel verius, ff. ad l. Pompe. de patric. Idq; etiam in dominis erga ferrus sancitum : ne occidere, neque sæuire in eos liceat. l. 1. in fi. cum l. seq. de his qui sunt sui vel alie. iur. Ex quo inferitur ad intellectum d. l. 2. ff. ad leg. Corn. de Sicar. vbi gl. Bar. & alij variabant, meliusque ibi explicat Bude. Ultra quos omnes aduerte, quod ex illa lege à contrario posset colligi, vt pater auditum, & se defendentem filium posset eo tempore occidere quod ibi videtur concedere Bude. & Ioan. Corrafi. in l. filium quem habentem, num. 80. C. famil. ercisc. Sed non est admittendum id argumentum à sensu contrario, in Vlpiano illius legis authore, suis, n. temporibus secundum

cundum Bar. ibi non erat iam illa potestas patri, occidendi liberos vt cōstat ex iurib. allegatis & d.l. diuus, ff. ad leg. Pomp. de parricid. notat gl. recepta in d.l. in finis. Nec pater poterat cognoscere de causis vel criminibus filiorum iuxta regulam, l. qui iurisdictioni, ff. de iurisdic. omni. iudic. probat tex. in l. 3. C. de patr. potes. Vnde ad d.l. 2. dici potest Vlpianum ibi nō solum occidendi potestatem, sed etiam audiendi & cognoscendi patri omnino sublatam sentire: ideoque apud præsidem vel præfectum accusationem tantum permittit, sicut in l. 3. C. de patr. potesta. Posteriores enim leges semper minuerunt patribus ius potestatis fauendo liberis: vt tradit Aemil. Ferret. d. l. filium quem habentem, nu. 120. C. famil. eriscun. & latius ibi Corrafi. ex nu. 79. Ex illa tamen antiqua patrum potestate occidendi liberos, vestigium adhuc durat vno casu, in filia adultera quam occidere patri permittitur: idque ratione patriæ potestatis, quæ iure communi manebat etiam in liberos coniugatos, vt probant innumera iura, quæ citat Tiraq. in tracta. de iur. marital. in prin. & nos tractabimus in l. cum oportet. Probat. l. 1. §. fin. ff. de liber. exhib. l. inter liberos, §. filius familias maritus, ff. ad leg. Iul. de adulteri. Patri igitur tantum habenti filiam in potestate, mansit ius occidendi filiam adulteram. l. patri. 20. ff. ad leg. Iul. de adult. Eam autem potestatem occidendi appellat ibi, ius occidendi: & dicta lex Romuli: quod notabis pro Ias. in d. l. 1. §. usufructuarius, nu. 4. ff. de nou. oper. nuntia. melius et id probat text. in l. nec in ea. 22. ff. eod. Et ita datur alius effectus patriæ potestatis, vltra congestos à gl. Nam cessante patria potestate, non posset pater occidere filiam adulteram, vt uolunt illa iura: traditque Cagnol. in Rub. ff. de inofficio. testamē. nu. 2. & Chaf. in consuetu. Burg. rub. 4. §. 1. nu. 20. & de illa potestate eo casu, agit notater Hisp. Couas Ruu. in libr. de sponsal. 2. par. cap. 6. ex nu. 2. hunc autem casum dicit specialem Bar. in l. 2. ff. ad l. Corn. de si

20 car. Potestas autem uendendi liberos abrogata est, & uno tantum casu permissa. ab Imperat. ob famem summamque patris necessitatem, ut l. 2. C. de patr. q. fili. distraxe. circa quā aduerteras q. licet. l. 1. loquat de parentib. & eadem lex u. taf

uerbo

verbo communi, si quis: quod posset etiam comprehendere Matrem, ut l. ff. de verb. signific. Tamen gl. recepta ibi ab omnibus, intelligit illud ius soli patri non matri competere ita etiam gl. & communis in d. princip. Institut. de patria potesta. ubi Syluest. id asserit receptum, nu. 17 & ita Alberic. Bald. Salyc. & reliqui in d. l. secunda, ubi Bal. num. 1. aduertit illud ius forsan emanasse ex antiqua occidendi potestate, iuncta ratione sanguinis, & incomparabili illa causa necessitatis: & cum Bal. Coraf. in l. qui liberos, nu. 14. ff. de rit. nupti. vides igitur ex glo. & Doct. illam l. de Matre non intelligi: quod etiam asseruit Brun. in suo copioso tract. de statut. excluden. fœmin. quem refert & sequitur in hoc Rebus. in tracta. de priuileg. Scho-

21 lastico. priuileg. 177. num. 5. est in 11. volu. Sed hæc opin. gl. & omnium Doct. non omnino tuta videtur, possetque contrarium suaderi. Primò ex verbis text. ibi. & l. præcedentis, quæ etiam matri congruunt, & in dubio omnis effectus & sensus sumendus est, qui ex verbis colligi potest. l. Gallus, §. primo, ff. de libe. posthu. text. & Aret. in l. cum lege, ff. de testam. ad hanc opin. conducere posset, quòd in illis legibus non fit mentio patriæ potestatis: causa autem illa necessitatis & ratio sanguinis, æque pro matre vrgent, cuius est eadem pietas, vel omnino esse debet: ut in l. 4. ff. de curato. furios. eademque reuerentia, ut in l. fin. C. de in ius vocan. & l. 4. versic. parentes, ff. eod. & vnà omnibus parentibus seruanda reuerentia: ut dicit textus in l. parentes, 6. ff. eodem tit. facit l. in coniunctione, C. de nupt. quod si dilectionem & merita respicias, nihil est quod liberi Matribus non debeant. c. si. de conuers. in fide, latè Gomet. in S. fuerat in st. de actio. col. 1. & secunda, quod quidem multis ornari posset ex nostris legibus, & sacra pag. alijsque passim script. facit l. propter insidias ibi, pietas & ratio naturalis, C. qui accusa. non pos. Sed his non obstant, ibi mihi videtur tenenda opin. gloss. & communis ad illam l. ut non procedat in Matre: tum quia ille effectus patriæ potestatis videtur: potestas autem patris non Matris est in iure, ut patet ex dicta lege 4. ff. de curat. furios. cum alijs, tum quia ius illud non solum in amore & ratione

sanguini-

sanguinis: sed etiam in consilio poni debuit, arg. d. l. nec in
 ea, ff. ad l. Iul. de adult. Consilium autem maris non femi
 næ est. l. 2. vbi latè Dec. ff. de reg. iur. colligitur ex l. l. ibi vi
 rorum, ff. de legib. fœminæ autem fragiles sunt earumque
 consilium parum tutum, & sæpe contra sua propria com
 moda laborant. l. penult. C. de sponsal. facit l. cum de inde
 bito, versic. si autem, ff. de probat. ibi minor vel mulier. Ob
 imbecillitatem igitur, inconstantiamque fœminarum iu
 sta videtur recepta opinio, vt potestas d. l. 2. matribus non
 detur, sed patribus tantum: qui maturius expendent nego
 cium, neque enim facilè mouebuntur vel fallentur: vt pos
 sent contingere in matribus: & ita de consilio & constan
 ti amore patris, sæpius iura nostra loquuntur, vt latissimè
 tradit Tiraq. in l. si vnquam, in princ. ex nu. 7. cum multis
 seq. C. de reuoc. dona. Non tamen compertū est, an maior
 sit amor paternus quàm maternus: & dicunt plures vehe
 mentius matres diligere liberos: patres verò constantius,
 vt latè tradit Io. à Lignano, in libel. de Amicitia. q. quis
 magis diligit, fol. 12. col. 3. & nomine citato. Anto. Vac. in
 23 l. 3. ad fi. ff. de his qui sunt sui, vel alie. iu. Ex sup. deductis.
 patet etiam ex mente gl. & omnium Doct. l. illā non pro
 cedere in filijs emancipatis, cum non tm̄ ratione sangui
 nis & amoris, sed etiam potestatis, decis. illa procedat: ideo
 quæ à gl. & Doct. communiter inter effectus patriæ pote
 24 statis connumeratur. Circa d. l. aliqua ex profess. colligit
 Hispan. à Cou. Ruui. lib. 3. resol. 114. cuius scripta nō opus
 est rescribere, sed addam aliqua vltra superius deducta.
 Non omittendo quod Petr. Rebuff. in 1. tomo const. Gal
 lica. in prohæ. gl. 5 n. 62. scribit l. illam non procedere apud
 Gallos, eò quod liberi eorum exempti sint à patria pote
 state s̄m gl. in prin. Instit. de pat. potesta. Sed labitur vir il
 le, & contradicit alijs scriptorib. Gallis, qui gl. lacerant, eò
 quod illis negauerit ius patriæ potesta. Nec talis limitatio
 sustineri potest, attenda consuetudine Europæ, quæ vbi
 que recepit patriam potestatem, vt superius deduximus:
 & ita est de mente gl. & omnium Doct. vt l. illa procedat
 vniuersaliter in omnibus prouincijs, maximè vbi ius cōe
 cōstit. Regu. approbat̄ suadeturq; necessariò, si aliquis in si

stat authoritati d. gl. quia respondebitur eā magis cōiter re
 probatam, vt sup. diximus: imo dicebat Alb. in d. l. 2. nu. 2.
 quod aliæ nationes præter Roman. viderentur et sine cau
 sa necessitatis posse vendere liberos, quod mihi nō placet.
 nec Alber. probat, quin potius ex sup. deductis, non distin
 25 guo inter Romanos & alias nationes. In materia eiusdē.
 l. 2. & in illo effectu patriæ potestatis, gl. ibi recepta ab om
 nibus, intelligit, vt illa decisio loquens de venditione, pro
 cedat magis in pignore: tradit Hisp. d. loco, & alij sup. cita
 ti: sed specificè in permutatione, non habere locum dicūt
 ibi Bal. n. 4. & Salyc. n. 3. sic et concludunt Doct. cum gl. se
 cundū Hisp. l. illam non procedere ex aliqua alia causa si
 mili nec vllō modo ampliatur, etiam ex identitate ratio
 nes, ita Sylues. in d. prin. In st. de pat. potes. Sed hæc nō sunt
 26 tuta, nec carent dubio, licet cū ijs simpliciter trāseat Hisp.
 vbi sup. putoq; l. illā sine violentia, & sine extēsiōe, æque
 intelligendā in permutationē, vt scribit Petr. Gama. in tra
 cta. extēsiō. n. 101. Cuius opinionē probo, q̄a in permuta
 tionē eadē est ratio, tã erga patrem quàm erga filium:
 ita subueniūt patri pmutando sicut vèdendo, nō est dete
 rior cōditio filij concessa pmutatione. Et quod Bal. & alij
 arguūt, contra eos vrget: nam cum ibi agatur de causa fa
 mis necessitatis, & non est restringendum ad ius patris, cū
 forsan contigerit non occurrere emptorem, sed permutan
 tem: vel cū permutare vtilius fuerit: alias maligna fieret
 interpretatio cōtra patētes, qđ lex abhorret, vt l. si ita sti
 pulatus, §. Chrylogonus, ibi, neq; malignè accipiēdum. ff.
 de verbo. oblig. Sicut enim inter arma leges silere dicebat
 Marius apud Sallu stiū, ita in illa tremēda necessitate non
 oportet sectari differentiā vèditionis & pmutationis. Hęc
 non cōsiderauit Gamar. quē citauimus, cuius opinionem
 prius scripsit Fulg. vno verbo. in l. 1. C. illo tit. dicens leges
 ibi loquētes de vèditione, ex vi verbi trahi ad quascunque
 alienationes: p̄ tex. in l. statu liberi. ff. de statu. libe. Sed pec
 cat argu. quia tex. ille loquit̄ fm̄ antiquitatē, quæ non di
 stinxerat nomina cōventionū: vt melius aliàs circa illā l.
 statuliberi. in tit. Ias. in l. iuris gentium col. 3. ff. de pact. qđ
 alibi latius trado. Igif tutius arguemus ex prædic. confide
 rationi-

rationibus: simulq; iuuabit hæc opi ex tex. in l. sciendum. 19. §. pe. ff. de ædili. edict. ibi emptorem accipere debemus qui p̄cio emit: sed & si q̄s p̄mutauerit, dicendum est vtrun que emptoris & vēditoris loco haberi, de qua æq̄paratio ne latē Igne. in l. 3. §. si conditioni, ex n. 20. ff. ad Sillan. & il lū tex. cōmēdabat Crem. in notab. 158. Anto. à Burg. in c. cū causa. n. 8. de empti. & vēdi. Ias. in l. fi. n. 3. ff. de condict. ob caus. Sic in eo qđ Bal. & Salyc. subijciunt cū gl. in d. l. 2. 27 & Doct. in alijs locis citatis ab Hisp. & Syluef. magis placet, vt si deſ. similis causa, puta qđ pater captus ab hostibus, sit occidēdus, nisi certū prætium dederit, possit tunc distrahe re filiū, ex proximè deductis: & quia militat eadem ratio, quæ magis attendi debet. ē in materia non fauorabili: vt colliges ex traditis à Bal. & alijs, per tex. ibi, in c. 1. §. porrò, quæ sit prima cau. benef. amitten. cū relatis à Ias. in l. cum quidam, ex nu. 20. ff. de lib. & posthu. & in l. fi. ff. de in ius vocan. Adde ad hoc Pan. in c. fi. n. 10. de rescrip. Feli. in pro he. Grego. col. 2. num. 9. & quæ tradit insignis Azpilcueta Nauarrus præceptor meus, probitatis & eruditionis rarissimū exemplum in c. sacerdos, nu. 49. de pœni. Distinct. 6. vbi etiā in extensione pœnæ, vim rationis agnoscit. Facit tex. in l. offa. §. fi. ff. de relig. & sumpt. fune. in fine. ibi, quia intellectu aliquo p̄hibitus ipse videtur. Vrget tex. in l. his solis ibi, satis tacitè cautū. C. de reuocan. donat. cum traditis ab Alex. in l. cū mulier. ff. solut. matr. Probat mihi tex. notab. in l. libertus, 64. ibi cum ideo prohibuerit. ff. de ritu nuptiar. vbi Iurecons. rationē extendit dispositione pœna lē & exorbitantem: vt vř notare Ias. in l. 1. §. hoc autem. n. 9. ff. ad Trebellia. Are. in l. 1. col. 1. nu. 3. ff. de vulga. Vrget aut fortissimè pro hac sn̄a contra cōem, quod habet alias recepta sentētia, vt quamuis lex expresserit certas causas, ad exhæredandū filiū, possit tñ exhæredari, ēt ex alia causa simili vel maiori: fm Ang. Alex. Ias. & quam plures alios, vt tradunt nouiores in Auth. non licet. C. de lib. præterit. quod probant Ripa. Hip. Alci. Bellon. Benedict. Chaf. Couas Ruui. & ferè innumeri, quos alibi refero: & elegantissime defendit doctif. & acutif. Doct. Lusitanus Costa in §. & quid si tantū, l. Gallus, pagi. 131. vt interim

omittamque decisio. d. l. 2. licet contineat casum non vulgarem, nec facile extendendum, non tamen odiosum, nec pœnalem: nec tam contrarium naturali rationi, vt Bal. ibi putabat, & in l. Illud, nu. 4. vers. nec obstat. C. de sacros. eccl. 28 cl. Tandem circa d. l. 2. tractat Hispa. d. loco, ex Alcia. Tiraqu. & alijs, post gl. & ordinarios, in d. l. 2. duplicem litteram inueniri: Nam aliqui libri habent, sanguinolentus, facta relatione ad patrem quæ litera frequentior est, eamque probat gl. ibi, non tamen bona ratione alias rationes acutius excogitarunt Albe. & alij ibi, vt latius tradit Couas Ru. eandemque litteram allegat Conã. li. 2. c. 13. & ita habent libri qui emendati dicuntur, ad pãdectar. Florent. exẽplar: & tunc sit sensus patrẽ distrahentem filiũ et lege permittente, sanguinolentũ dici, quia ipse ibi sanguinolentus videbitur: nec enim iusta causa tollet dolorem patris, qui vtens ea facultate legis se ipsum forsan incusabit, quasi naturalem rationẽ, affectionemque transgressus fuerit: argu. l. isti quidẽ. ff. q. met. cau. in fi. ibi. Cum pro affectu parentes magnis in liberis terreantur. & tex. in §. fi. ibi, pater magis quam filius: Inst. de noxal. facit l. iusta. ff. de manumif. vindi. Alij legunt sanguinolentos, facta relatione ad filios, vt p. gl. Albe. & Sal. ibi. quã litteram probat Alc. in li. 2. de verb. sig. nouẽ intelligẽs tex. illũ loqui, de liberis sanguinolentis p. recẽs natis: quã interpretationẽ probat Tiraq. non relato Alc. l. 1. de Retra. §. 26. in gl. 1. n. 14. dicẽs errare doc. in d. l. 2. aliter intelligentes. Vterque nititur magno argu. ex Rub. C. de infant. expo. ibi sanguinolentos nutriẽdos. Et ex C. Theodos. vbi his recẽs nati, sanguinolenti dicuntur: ideò forsan, quia vt docet experiẽtia, tunc hoĩes sanguineis maculis, alijsque à partu immũdis aspersi nascuntur. Eandẽ interpretationẽ, 29 tacito Alc. tradit Baldui. in l. 17. Romuli. Quo sensu deuiantes à recepta interpretatione. Alc. Tiraq. Baldui. non obscure volũt, q. ius concessum patri in illa l. nõ procedat indistinctẽ in omnibus liberis, sed tm̃ in infantibus recens natis: gl. autem & cõiter Doct. contrariũ indistinctẽ sentiunt: nec differentia Alc. & Tiraq. ratione carebit, licet Hispa. Couas Ruu. in d. loco, dicat eandem omnino esse rationẽ in oĩbus liberis. Considero enim q. si liberi sint iam infanti-

infantis, vel maioris ætatis, possent iuuare patre ad pellendā famē, cum de iure infante cōsiderabiles sint operæ. l. cæterū. 3 2. ff. de rei vendica. ibi, Etiam impuberis aliquæ operæ esse possunt: & l. si infantis 62. ff. de vsufr. Similiter liberis adultis, & habentibus intellectum, esset acerbius seruitutē vel seruitutis speciem subire, cū libertatis dulcedinem prius sensissent: q̄ in recens natis cessat. Maiusq; in fortunium est aliqñ fœlicem fuisse, iuxta celebrē Seuerini snīam, & illuc Ciceronis in familiaribus, vbi non sis quis fueris non est cur velis viuere. Sic ēt quo ad honorē, & estimationem in liberis adultis, illa macula, quo ad se & cōsanguineos, non ita occultari poterit. Et ita lectio & interpretatio Alc. noue cōprobat, (reiecta alia lectione Reb. variantis, in d. loco, qui nihil affert.) Sed ne parentum fauorem restringamus: quia ēt codices ferè oēs habent literam sanguinolētus, magnis probandum v̄ q̄ gl. & Doct. cōiter volunt, vt lex illa procedat in filijs cuiuscunque ætatis. Inter effectus patriæ ptātis enumeratur decisio impera. Alex. in l. 3. C. de patr. potesta. quæ lex in prima par. planè loquitur de patre & filiofa. quo ad acquisitionem, nec de Matre vel filio emancipato loqui poterat: sed Doc. nō citant illam in l. 1. par. id enim alijs multis iurib. magis expresso statutum erat. In secūda & tertia parte habet tex. q̄ pater pōt castigare filium inobedientem. & eum perseuerantem offerre Præsidi ad maiorem pœnam. Bal. ibi intelligit de filio in potestate tm̄, & ibi Alb. & ita illā l. adiectum patriæ potestatis citat Ang. Aret. in S. ius auth. n. 2. Inpi. de par. potesta. Sed hi Doc. debuerunt aduertere, q̄ illud ius castigandi, & consiliū, vt durante iniquitate filij, ducat ad Præsidiē, concedit ēt propinquus, nō solis parētib. vt in l. vna C. de emē. propī. & sic pater contra plures doc. tex. in d. l. 3. quò ad hoc non continere q̄ speciale patriæ potestatis, q̄ non explicat Alc. Reg. 1. præsumpt. 3. nec Boer. dec. 275. n. 3. tractantes illa iura. Quib. est addendus tex. in l. 1. §. 1. ff. de obse. ibi, patrē & matrē: & ibi ad publicā pietatem: de quo tex. in ver. educatum, agit Alc. in l. si. C. de in ius vocā. Tiraq. in l. si vnquā, verb. susceperit. n. 43. sed aliter Lusit. Costa, in rep. l. si ex cautione. C. de non nu. pec.

31 pag. 56. Meliusq; dicendum est, vt ibi de filio p̄tate agat̄ ob aliud, non ob ius castigādi tantum: est igitur ibi speciale, vt patre ducente filium ad p̄sidentem propter irreuerentiam vel similem culpam in ipsum patrem commissam, debeat P̄ses damnare filium, vt pater ipse dictauerit: quod non conceditur alijs propinquis in d. l. vna. Et est notādum ad limitationem illius, q̄ dicit tex. in l. nam qđ. ff. ad Treb. & ita forsan sensit Albe. in d. l. vna. n. 4. q̄ non exactē v̄r aduertisse Dec. in l. vt vim. nu. 21. ff. de iusti. & iur. dum in hoc equiparat patrem & matrē. Decisio aut. d. l. 3. cum in hoc specialis sit, non est extendenda ad alios casus, loquitur. n. tm̄ vbi pater offert P̄sidi filium sibi inobedientem & contumacem, tunc. n. in p̄na irroganda Iudex sequetur patris arbitrium; facit tex. in l. nec quicquam. §. de plano. ff. de offic. Procons. Qđ et suadetur ex tex. celebri. in l. respiciendum. §. furta domestica. ff. de p̄. ibi, publicē vendicanda non sunt. de quo tex. agit Alex. cōsi. 135. n. 2. li. 1. & latius Cœpol. eum extollens, in Auth. sed nouo iure, nu. 54. C. de seru. fugiti. Aliter etiam debet intelligi d. l. 3. C. de patr. p̄res. fm̄ Bal. ibi, quod voluntas patris in filio puniendo debeat moderari: nec verbum volueris ibi positum, p̄t extendi ad p̄nam excessiuam, per tex. & Bart. in l. si quis dicat. ff. de manumiss. ibi, vtique non maiorem p̄nam constitutus: & ibi cū Bar. Plumbinus in fine. & vere text. hic vrget, arguendo à dño ad patrem, q̄ in proposito licet, & nihil citans, ita dicit Bonif. in tract. malef. ti. quib. est concessa correctio. Ad text. verò in l. vna. C. de emenda. propinq. vide Dec. in d. l. vt vim. n. 22. ff. de iust. & iur. post Fel. in c. cum contingat, de for. comp.

32 Hinc infertur ad tex. celebrem in l. milites agrum. §. desertorem. ff. de re. milita. cuius sunt verba: Desertorem qui à patre suo fuerit oblatus, in deteriore militiam Diuus Pius dari iussit, ne videatur, inquit, pater ad supplicium filium obtulisse. Item que diui Seuerus & Anton. cum qui post quinquennium desertionis, se obtulit, deportari iusserunt: q̄ exemplū sequi nos debere, & in ceteris Menander scripsit. Significat aperte tex. q̄ cum p̄na capitalis eo casu posset irrogari filio, moderatur & conuertitur in aliam

liam mitiorem, si pater filium ipsum efferat iudici, idq; ex illo tex. generaliter colligunt plures Doct. in varijs locis intelligentes tex. illum procedere in omni delicto: indeq; inferunt cautelam, vt quando pater viderit filiū obnoxium pœnæ mortis ex delicto, offerat eum iudici, & euitabit pœnam mortis. Bar. ibi non scribit, Alberi. autem dicit per illum tex. ita tenere communiter Doct. & q̄ aliquñ vidit ita seruari: tradit Cæpol. caute. 1. securè intelligens, idem fore in criminæ læsæ maieſtatis, refert q̄ aliquos Doct. non parui nominis: & ita ex illo §. colligit Salice. in l. propter insidias n. 3. C. qui accus. non pos. & in hoc illum tex. extollit Fel. in c. 1. col. 2. ad fi. de offi. delega. & in c. querenti, col. 3. n. 6. ver. tertius. eo. tit. & Hip. in l. 2. n. 13. ff. ad leg. Corn. de Sicar. in l. vnus, §. seruus, ad fi. ff. de quaestio. & Mathæ. de Afflict. in c. 1. §. insuper. n. 18. de prohi. feud. alie. per Federic. li. 3. feud. fol. 151. & ita generaliter per illum tex. tradit Iacob. Boulenc. in repeti. l. capitalium. §. famos. nu. 189. ff. de pœn. & ita Ludo. Carrer. in suo libro crimina. §. homicidij. n. 136. cum seq. & ita indistinctè intelligit Feli. dicens illum tex. singu. in c. accusasti. n. 4. de Accusat. & tam ipse, quam Cæpol. & alij referunt. Pau. in d. l. pp. insidias, quē ibi scribere non inuenio. ita Al. Re. 1. præsump. 4. & Aug. Ariminē. ad Ang. de malefic. verbo, & ad querelam, 33 n. 38. Idem ex illo tex. vult Ang. in l. si adulterium cū incestu. §. liberto, in fi. ff. ad leg. Iul. de adul. vbi ampliat idē esse econuerso, si filius in simili casu patrē, qui obnoxius esset grauiori pœnæ, offerat: & ita Hip. in d. l. 2. n. 13. ff. ad leg. Corn. de Sic. Alc. d. reg. 1. præsumpt. 4. & Iacob. Boulē. d. loco, & Carrer. d. loco. nu. 137. Idem in matre offerente filium tradit Salice. in d. l. pp. insidias, quem sequitur Feli. in d. c. 1. col. 3. in fi. cum princ. seq. de offic. deleg. & Cæpol. in d. caute. 1. Ex quibus resultat Doct. intelligere tex. in d. §. desertorem, vt non procedat specialiter rōne patriæ potestatis, sed ex rōne naturali amoris & sanguinis, ideoque idem sit in matre, & filio emancipato. idque suadet ex rōne illius tex. ibi, ne videatur ad supplicium obtulisse. Et ex hist. depræhenditur: aliquñ in causis criminalibus datū patri, vt arbitrio suo filios damnaret, vt tradit Connā.

lib. 2. c. 13. & Balduin. ad leges Romuli. l. 17. Dum autē Doct. communiter extendunt illum tex. ad omnia crimina, iuuari pōt ea ampliatio, expendendo tex. ibi, in verbo, & in cæteris. Ad principalem verò conclusionem illius tex. citat ēt gl. ibi tex. in l. qui cum vno. §. qui filium, eo. tit. & ita Cæp. & Mathæ. de Affl. & alij in d. locis: qui tex. in de fertore eandē sentētiā videtur probare. Tenendo cōem illam allegationem est aduertendum, quod in crimine filij commisso in personam patris aliud est, quia tunc pēna irrogatur arbitrio patris, idq; tantum in filio in potestate: per d. l. 3. C. de patr. potest. s̄m Bal. & Alber. ibi, & diximus

34 sup. proximè: & sic est limitatio ad d. §. desertorem. Similiter communis illa allegatio v̄r nouè intelligenda, qñ pater offerret filium, quem iudex facillè capere non posset, secus vbi Iudex eum quærebat, & non poterat euadere, tunc. n. pater non diceretur eum offerre: vt eleganter colligi potest, ex tex. in l. edicto 13. vers. id autem. ff. de iure fil. ibi, id quod latet, non quod fisci est, quicquid videatur sentire Al. d. præsump. 4. qui verè non tangit hos terminos.

35 Sed quamuis tot Doct. ita indistinctè scripserint, & mitè illam cautelam tradant, nō eis accedo: veriusq; credo tex. illum in verb. & in cæteris, non sentire de cæteris criminibus, sed cum dixerit in quodā desertore offerre se, ita Imperatorem iudicasse, subdit, idem in cæteris dicendū fore: .i. in alijs personis, in quibus occurrerit eadem causa non diuersa s̄m doctrinam gl. l. non solum. §. queritur, ff. de procura. & in l. si fugitiui. C. de seru. fugit. Est enim longè diuersa ratio de illo crimine ad alia, cum desertor grauius puniatur ob culpā in omittēdo cōtra regulam iur. de qua in l. 2. C. si aduer. delict. gl. in l. si mora. ff. sol. mat. vnde pēna desertoris cū sit ex maximo rigore, facilius potuit moderari. Ex multis. n. legibus illius tituli deprehenditur ibi procedi nimio rigore, vt in l. 6. vers. q. in acie. ff. eo. sic nec felix euentus aliquid ibi excusat. l. 3. §. in bello. ff. eo. quē extollit Cremen. nota. 151. Florianus in l. sed & loci. §. sed & si quis. ff. si. regun. quod non est trahendū ita ad reliqua, vt scribit Fel. in c. causam nu. 8. ad finē, de iud. probat Cagn. in l. 2. n. 140. de orig. iur. de quo ēt Fel. in c. illud, de maior & obed.

& obed. Bened. in c. Rainutius, verbo in eod. testa. 1. nu. 71. Coras. lib. 1. Miscel. c. 24. ad finem & legitur apud Gellium lib. 1. c. 13. Similiter non fuit bona extensio quàm Doct. indistincte faciunt ad alia crimina quia in desertore potuit esse culpa ex pusillanimitate: nec est directa ad in commodū vel offensam certæ personæ, ideò potuit facilius remitti & moderari: arg. l. 2. C. de in ius vocan. & qđ notat. gl. magna ad medium, in l. assiduis. C. qui potior in pign. habet ibi, lex. n. suum beneficium. Nec erat iuridicū indistincte admittere, vt parens vel filius posset eludere pœnam à iure statutam, offerendo filium vel parentem: facit tex. notabilis in l. si quis fortè 6. ibi, eludendæ pœnæ causa. ff. de pœn. & quotidie legi fraus fieret, contra publ. vtilitatem quæ versatur in maleficijs puniendis. l. cõgruit. ff. de offic. præf. l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. contra id quod eleganter dicit tex. in l. si à reo. §. illud, quod vulg. ff. de fideiuf. ibi, pœnas ob maleficia solui magna ratio suadet: faciunt quæ congerit Feli. in c. Rodolphus. col. 3. de rescrip. l. 1. in 2. lec. ad finem. ff. sol. mat. Crotus in l. omnes populi num. 177. Concludo igitur contra doct. in dict. locis, vt d. §. desertorem, non fiat regula generalis, nec extendatur ad alia crimina in quib. sit diuersa ratio. Indè credo qđ in vero crimine læsæ maiestatis non seruabitur illa decisio, contra Saly. Cæpol. & alios. Vnde sequitur melius aliquantulum aduertisse Matthæ. de Affl. dicto loco, dum videtur resolvere, qđ ille tex. non trahatur ad casum, in quo persona offensa, causam suam prosequatur: facilius. n. dispensat lex & princeps cum solennitate publica. qđ cum præiudicio tertij. vt probat text. in l. si qñ. C. de inoffi. testa. secundum veram resolutionem. Non fuit ommittendus alius effectus patriæ potestatis à gl. omissus, cæteris autem subtilitate superior, & apud Iureconf. frequentior, qui huic tit. & sequenti non impropiè applicatur: is est circa ius & nomen sui hæredis, vnde interpretes suitatis nomē nō absurdè deduxere. Nam apud Iurecōf. vt nomen sui hæredis frequentissimum est, ita suitatis nomen non inuenitur: id tamen rectè deductum defendit Vigli. in §. sui autem. Instit. de hæred. qualic. & differ. A lci. lib. 5. parerg.

parerg. c. 19. & his tacitis Coraf. lib. 3. Miscellan. e. 16. Suita
 tem verò definierat Angel. de peri gl. in Repe. l. in suis. ff.
 de liber. & posthu. cuius diffinitionem defendit Dec. in l.
 qui se patris, numero 2. C. vnde libe. vbi nouissimus Fa-
 bius aliter describit, alijs etiam verbis Alcia. vbi sup. aliter
 item Loriot. de consag. Axion. 15. quorum dicta hoc loco
 examinare opus nō est. Præcipuum autem requisitum sui-
 tatis est patria potestas, regulariter enim de iure absque
 patria potestate non dicitur quis suus hæres: quam regu-
 lam inepte nonnulli conantur euertere, cum tamen eam
 perspicuè scribat Iureconf. in l. lege Cornelia, in fi. ff. de te-
 stam. ibi, quamuis suus hæres esse non possit, qui in pote-
 state morientis non fuit. Idem probat textus in §. sui au-
 tem, & melius in §. cæteri, Instituti. de hæred. qual. & dif-
 fer. & in §. sui autem, Institu. de hæredit. quæ ab intesta. de-
 fer. Ex quo infert Iustin. in dicto §. cæteri, vers. qua de cau-
 sa, neminem suum hæredem esse Matri: & inde colligitur
 regula. l. nulla fœmina. ff. de suis & legit. hæred. & l. illud.
 §. ad testamenta. ff. de bonor. pos. cont. tab. quibus iu-
 rib. constat hanc esse veram regulam, cui tamen (vt ferè
 omnibus alijs) non possunt deesse obiectiones quibus sa-
 tisfacit Deci. in dicta l. qui se patris, & ibi Goza. d. in nu-
 mero 12. & prius limitando satisfacit Alexand. in l. si fi-
 lius qui patri, 6. col. ff. de vulga. & pup. vt nouissimè tradit
 Hispan. Antonius Gom. primo tomo cap. 9. ex numero
 9. hinc puto explicanda esse verba textus. ad quæ gloss. &
 Docto. non aduerterunt, in l. prima. §. per hanc, ff. de rei
 vendic. ibi, suum vel in potestate petat. Significat enim lu-
 reconf. in filio paria esse suum dicere vel in potestate eò
 quòd ex potestate patria sui hæredis nomen resultat sem-
 per in filio, non semper in nepote, secundum iuris princi-
 pia. l. si quis filio ff. de iniust. rup. l. prima, §. sciendum. ff. de
 suis & legit. hæred. Aduersus hanc regul. quasi Iurisconf.
 non esset, non satis cautè argumentatur Corn. in l. si fra-
 tris. col. 18. nu. 14. vers. sed in contrarium. C. de iur. deliber.
 adducens exemplum filij. Episcopi vel Patricij, quibus
 dignitatibus liberatur à patria potestate, & tamen dicitur
 suus hæres: quod nihil est, cum lex iustis ex causis, tunc
 esse-

effectum emancipationis induxerit, ac præcedentis potestatis vel fuitatis ius conseruauerit. Alia obiectio fit à Corn. vbi sup. quo tacito idem scribit Marius Salamo. in l. Gallus. §. si eius num. 14. ea est de posthumo: potestque dupliciter formari, tam de posthumo nato, quam de posthumo dum in ventre est: argumentatio autem Cornel. tractat de posthumo nato mortuo patre, & sic cum patria potestas dari non possit: & tamen is posthumus in iure dicitur suus hæres, in l. si quis filio, §. primo, ff. de iniusto. & rupto testam. in l. prima, §. sciendum, ibi, vel saltem concepti. ff. de suis ex legit. hæred. Cui difficultati respondens Decius in dicta l. qui se patris, præposterè eam accipit, ideoque minus aptè respondet, dicens, quod posthumus fictè & in spe dicitur suus, per l. qui in vtero. ff. de statu hominum quod respicit aliam considerationem, dum posthumus in vtero est, de qua statim agemus. Itaque patet ad iura à Cornelio adducta, non facere spem natiuitatis posthumi, nec tunc rectè applicari. d. l. qui in vtero: quod ante Deci. non satis expendit Alex. in d. l. si filius qui patri, numero 13. nec Soc. in l. prima numero, §. 24. col. 24. in fin. ff. de vulga. Vnde melius huic obiectiõni occurrendum est ex fictione seu prouidentia, de qua in l. intelligendus. 1. §. 3. ff. de verbor. signifi. qua habetur generalius, posthumum censi natum cum pater moreretur, & sic retro trahitur tempus natiuitatis ad tempus quo pater adhuc uiuebat: sic alibi dicitur quòd ad tempus natiuitatis iura sua ei conseruantur, vt in l. antiqui, ff. si pars hæred. petita. de tex. autem d. l. qui in vtero doctè & ingeniose olim scripsit Bartolomeus Philippus Lusitanus, in tract. fictio. 3. par. c. 9. Ex prædicta regula infertur ad veram & receptam sententiam, quæ habet posthumum non dici suum hæredem antequam nascatur. l. si. ff. de collatio bono. l. si. ff. de assign. lib. ideoque spes tantum non existentia sui hæredis tunc considerari potest vt in l. 1. §. totiens. ff. de vent. in poss. mitten. latè Ias. in l. si à primo, num. 18. ff. de libe. & posth. latius Tiraq. in l. si vnquam, verb. susceperit liberos, num. 124. vbi multis hoc ornat. quibus addo tex. in l. Posthumus in princip. ff. de inoffi. testa. secundum com

„ munem literam ibi, quibus suus potuisset fieri, si in utero,
 „ mortis eorum tempore, non fuisset: quod probat textus. il
 „ le etiam si legatur ad exemplar florentinum, cuius memi
 „ nit Anto. August. libro quarto emendat. pag. 270. Huic
 „ autem veræ & receptæ sententiæ non obstat textus. in §.
 „ sui, Instit. de hæred. quæ ab intest. defer. quo Ias. maximè
 „ torquetur in dicta l. si à primo, & in l. posthumus nato, & in
 „ l. qui se patris, ubi dixit non posse ei sine violentia respon
 „ deri, cuius verba sunt: posthumi quoque qui si viuo parè
 „ te nati essent, in potestate eius forent, sui hæredes sunt. Pu
 „ tauit enim Ias. in dict. locis textus illum loqui de posthu
 „ mo dum in ventre est: ideoque respondet fictè dici suum
 „ ob spem natiuitatis: & ita semper Dec. in dict. l. posthu
 „ mo nato, & in dicta l. qui se patr. & in l. posthumus. C. de
 „ collatio. & nouissimè Duar. libro secundo disputa. capit.
 „ 38. Sed melius est intelligere vt olim ego intellige
 „ bam, posteaque idem legi apud Curt. dicta l. posthumus, à
 „ quo transcripsit Gozad. dicta l. qui se patris, & refert no
 „ uissimus Huberti. dicta l. posthumus, in secunda parte nu
 „ mero 4. vt scilicet text. ille loquatur de posthumus nato
 „ (nam ante natiuitatem ex dictis iuribus suus hæres non
 „ dicitur) quod primò suadetur ex sui nominis idem enim
 „ est dicere posthumus, ac si dicas natum posthumatio
 „ nem seu mortis patris l. tertia vers. primo. ff. de iniust. rup.
 „ Aulus Gelli. lib. secundo cap. 16. probat textus in l. nomen
 „ filiarum. 164. ff. de verb. sign. & ita habet communis reso
 „ lutio, vt post alios tradit Galiaul. in l. Gallus in princ. nu
 „ mero 28. Idem sensus colligitur magis ex serie illius
 „ textus quia prius loquitur quod iudicaretur: si viuo patre
 „ natus esset, & utitur verbis conditionalibus ibi si viuo pa
 „ tre: & sic loquitur de nato, non de eo qui in ventre est. Igi
 „ tur idem referri debet ad casum mortui patris. Si enim eo
 „ viuo requiritur natiuitas vt filius suus hæres dicatur, mul
 „ to magis id exigi debet in secundo casu, cum iam parens
 „ deest, et sic textus ille semper loquitur de posthumus nato:
 „ facti autem differentia non iuris ibi est, an viuo, an mor
 „ tuo patre nascatur, atque ita textus ille magis probat
 „ communem sententiam, Quæ interpretatio etiam iuuat
 „ tur

tur eò quod frequentius in iure posthumus non dicitur in utero est, sed natus, ut in dicta l. tertia ff. de iniur. rup. an te natiuitatem enim magis appellatur venter, vel in utero esse dicitur, ut in dicta l. qui in utero, & l. ventre. ff. de acquirend. hæred. l. cum quidam. §. primo. ff. eod. l. ventri. ff. de tutor. & curato. da. l. prima & per totum tit. ff. de ventr. in possess. mit. Non tamen negandum est aliquando posthumum dici ante natiuitatem, pro eo scilicet qui adhuc in utero est l. cum pater. 30. ff. de nego. gesto. l. si nemo. §. 38 fin. ff. de testament. tute. Ad nomen sui hæredis & effectum suitatis ex patria potestate, citatur quotidie textus in dicta l. in suis, & in dicto §. sui autem, & in l. cum ratio ff. de bon. damnat. vel secundum aliam literam de portio. liber. de quibus agit Coras. libro tertio miscellan. capit. 16. cuius verba fuerunt Viglij in dicto §. sui autem. & Alcia. in si. libri quarti de verborum significatione, & dicto libro quinto parerg. capitulo 19. Ex quo, & alijs quæ legendo aduertit, conijcio Duaren. ad Balduin. in hoc vitio transcribendi voluisse notare eundem Coras. cuius tamen diligentia & iudicium in multis laudari potest. Ex illis autem iuribus plures suitatis effectus colliguntur à Docto. quos facile colliget qui legit scripta ab ordinarijs & repet. in dicta l. in suis, & in dicta l. qui se patris, & in dicta l. si filius qui patri: & quæ repetit Cornel. in d. l. si fratris, & quæ transcribit Benedict. in cap. Raynucius. verb. mortuo itaque, in secunda ex numero 50. & latissimè Igne. in l. prima §. si pater ab hostibus. ff. ad Syllan. & post eos Loriot. de Consangu. Axiom. 15 cum sequen. & Tiraquel. in dicta l. si vnquam in princ. ex nume 19. Idem de primo genito quæst. 32. & 39. & quæ in praxim deduxit Dec. Consil. 31. Quibus addendum est ex dict. iurib. quod cum regulariter viuentis nemo dicatur hæres, si in aliqua dispositione fiat, mentio de hæredibus viuentis, intelligendum sit de suis hæredibus, ut aduertit Alcia. in l. hæredis 75. numero 4. ff. de verborum significatione, cui addo textum secundum communem literam, in l. tertia in fin. princip. ff. de iniusto rupto. ibi, siue post mortem, siue viuo testatore nascatur hæres: ad quæ verba nec gl.

„ nec Doct. aduentisse videntur. Sed omissis cæteris effecti-
 „ bus suitatis, illum examinandum suscipio, qui difficultate
 & vtilitate maior videtur: ex illis enim iurib. inferenda di-
 xit gl. in l. nihil. C. pro hæred. & in l. 2. §. filium. ff. eo. quòd
 filij sui hæredes, non habeant ius vsucapiendi illo titulo
 pro hærede. & ita Bart. quem sequuntur Paul. Alex. & a-
 lij, in d. l. in suis, vbi idem probat nouissimè Alc. post Ang.
 de perigl. ibi num. 117. & est receptissima opinio, vt tra-
 dunt omnes ibi, & Iacob. de S. Georg. in l. pater filium, nu.
 26. ff. de inoffi. testam. Hispa. à Couas Ruu. in c. possessor.
 2. par. §. 5. Bal. Soc. Benedic. & alij infra referendi circa de-
 clarationem Bal. in Rubr. tex. de præscript. Alb. in d. l. 2. §.
 filium fundamentum gl. & Doct. est ex d. l. suis cū simili-
 bus, cum enim Iurecons. ibi & alibi dicat suū hæredem vi-
 uente patre dñm cēseri, & eo mortuo, magis cōtinuare pri-
 stinū ius, quā nouū acquirere, putāt ipsi inde negari filio
 nomē & possessionē hæredis, & cōsequenter non cōcurre-
 re ius vsucapiendi ex nouo titulo pro hærede, q̄ probari
 existimant in dicta l. nihil, & in dicto §. filium. Sed con-
 tra præscriptam illam opinionem, seu potius inueteratum
 errorem, elegāter aduertit Vigli. in dicto §. sui autem, In-
 stitut. de hæred. quali. & differ. qui vtinam pergeret enu-
 cleare ius Ciuile vt cepit, & potuisset, quē merito dum in-
 esset magnæ spei appellarunt insignes viri Eras. & Alcia.
 quo, in loco Vigli. respondet illis iurib. quib. gloss. & Do-
 ctor. nittuntur, ea que melius explicat, non autem curauit
 probare sententiam cōi contrariam: & eo tacito idem scri-
 bit Forcatul. in sua Neciomantia, dialogo. 36. cuius tan-
 tū meminit Hispa. vbi supra. vult igitur Vigli. compete-
 re suis vsucapsonem pro hærede: idem que nouissimè pro-
 bat Connan. libro decimo, capitulo quinto nemine cita-
 to, more suo. Sed ante hos omnes eandem sententiam
 contra gl. & cōem tentauit Cuma. in dicta l. secunda, §. fi-
 lium, & Fulgo. in l. prima C. pro hæred. Et antequam illis
 iurib. respondeamus, hanc vtram sententiam probo ultra
 eos, ex sequentibus primò ex dicta l. in suis cum similibus
 a quibus Docto. præpostere inferunt: nam dum sui vacan-
 tur tanquam pristini domini, & per illam iuris continua-

tionem, id planè est eos magis hæredes facere, non autem eis admittere aliquid quod extraneis hæredibus concedatur: fuitas enim prodesse, non nocere solet vt fatentur Docto. parum hoc sibi constantes, vt colligitur ex Perigl. numero 112. & numero 116. ex Bartol. & alijs in dicta l. si filius qui patri. ff. de vulg. & ita succedit regula vulgaris, l. quòd fauore. C. de legibus. facit ad hoc tex. notab. l. tertij, §. si emancipatus, ff. de bono. pos. cont. tabul. ibi, non enim qui filius iustus est efficietur non filius cum rescissio quo magis admittatur non quo minus adhibeatur. &c. l. uatur hoc secūdo, quia filijs suis quæ hæredibus planè cõuenit vsucapio pro hærede ex vi verborū, ipsi enim verè, & propriè hæredes sunt, & magis hæredes dicuntur quā extranei, vt superius probaui, & colligitur ex l. 1. §. qui sunt in potestate. ff. si quis omis. caus. test. Nō est igitur cur eis negetur ius hæredib. concessum. Faciunt tertio pulchra verba tex. in l. falsa demōstratio. 33. §. primo, ff. de conditio. & demō. ibi, honor eius auctus est, nō cōditio mutata: ita in suis nomen & cōditio hæredū manet, licet effectus maior sit. Probatur quarto hæc veritas, quia suis hæredibus non negantur actiones & remedia hæredum, vt petitio hæreditatis, iudiciū que familiæ exerciscun. vt colligi potest ex l. tertia, ff. de petit. hæredit. & l. 2. in princip. famil. exerciscun. cum traditis notabiliter per Aret. in l. planè §. duobus col. 3. ff. de legatis primo. Probatur & 5. idem efficaciter ex l. pe. §. si pater. ff. pro suo. vbi glo. retinens suum errorem mirè variat, nulla enim ratio differentię assignari potest. cur ex diuisione bonorum à patre viuo facta, filij ibi vsucapiant pro suo: succedendo autem patri defuncto non vsucapiant pro hærede: maximè cū diuisio illa facta à patre viuente inter liberos, & successio quodam modo æquiparentur, ex glo. & Docto. in l. quoties, C. famil. exerciscun. & ideò illa diuisio non sumit effectum nisi post mortem, sicut successio, secundum gloss. & Docto. & notat Salyc. in d. l. nihil, numero 2. in fin. Contra communem etiā & 6. stat manifesta ratio: glos. enim & Doct. argumentantur à continuatione dominij, de qua agit Iureconsul. & ob id negant suis vsucapionem pro hærede: sed debuerūt aduerte-

aduertere hic agi de vsucapiendo, & sic de re aliena, in qua non potest dari continuatio illa dominij, & consequenter
 40 corrui illa argumentatio glo. & Docto. Fortius autem euidenti-
 us fundamentum aduersus communem erro- rem colligitur ex d. S. filium d. l. 2. vbi hæc sententia mani-
 festè probatur, verba text. sunt : filium quoque donatam
 „ rem à patre, pro hærede negauit vsucapere Seruius scilicet
 „ quia existimabat naturalè possessionem penes eum fuis-
 „ se viuentè patre. Ex quibus verbis glo. & Docto. colli-
 „ gunt suis negari vsucapionem pro hærede: sed verius col-
 „ legissent contrarium, vt pungit Cuma. ibi, licet non sibi
 „ constet: firmius autem explicat Vigli. vbi suprà, & forsàn
 „ melius nunc deducemus. Nam in d. S. describitur in quo
 speciali ratione suis negatur vsucapto pro hærede: si au-
 tem regulariter suus vsucapere non posset, inepta esset du-
 bitatio Iureconf. uanoque labore tot verbis ostendere co-
 naretur, in ea specie cessare vsucapionem pro hærede: à
 quo enim remouetur genus, certum esset remoueri spe-
 ciem, iuxta glo. in l. si causa cognita. C. de transactio. quòd
 apertè deducitur ex eod. text. attento quòd ibi specialis
 ratio traditur ad negandam tunc vsucapionem pro hære-
 de: Vnde per locum ab speciali, patet Iureconf. significa-
 re regulam esse in contrarium, vt suprà suus pro hærede
 vsucapiat: ex qua regula ibi resultabat ratio dubitandi,
 qua non obstante, deciditur eo casu cessare vsucapionem
 pro hærede: quia filius viuo patre, rem possidebat à patre
 sibi donatam, & ideo postea parente mortuo, non potuit
 filius sibi mutare causam possidendi, ex regula. S. præced.
 & l. tertia S. illud ff. de acquiren. possess. Et vt magis enu-
 cleetur mēns illius textus aduerto Iureconf. ibi aduersus
 hanc rationem decidendi, sentire subtilem rationem du-
 bitādi, videtur enim ibi non mutari causam possessionis,
 eò quòd prima donatio inter patrem & filium nō valuit,
 & consequenter causa pro non causa erat habenda, iuxta
 vulgarem regulam l. non putauit S. non quæuis. ff. de bo-
 no. possess. contr. tab. & ita videbatur posse induci vsuca-
 pio pro hærede, nec mutari in filio causam possessionis
 cui tacitæ obiectioni satisfacit Iureconf. considerans, do-
 nationem

mationem illam licet inualidam, transtulisse naturalem, possessionem in filium, sicuti alias inter virum & vxorē, l. 1. §. si vir vxori, ff. de acquir. possess. Atque ita concluditur stare regulam illa prohibentem ne quis sibi causam possessionis mutet, ideoque non posse ibi dari vsucapionem pro hærede, quia mutaretur causa possessionis contra iuris regulam, hæc sunt quæ verè & subtiliter colliguntur ex Iureconf. in d. §. à doctoribus malè explicato. Ex iam patet ibi non agi de possessione bonorum, quatenus prius erant penes patrem, sed de possessione rei donatæ, quæ viuo patre erat penes filium: quod contra gl. & Bar. bene aduertit Ias. in d. l. in suis, numero 31. & sic ostenditur ibi esse text. expressus pro hac sententia contra communem. Nec aliquid obstat d. l. nihil. C. pro hære. verè enim respondet Vigli. & ante eum Fulgo. non relatus. l. il lam aliud longè diuersum continere, cum dicit, nihil pro hærede vsucapi posse suis hæredibus existentibus magis obtinuit: quæ verba præpostere à gl. & Doc. accipiuntur, quasi ibi negetur suis hæredibus vsucapio pro hærede: text. autem vult quòd vbi sui hæredes existunt non possit aliquis hæres dici, nec pro hærede usucapere: quod iudè Cæsares rescripserant in l. 2. C. vnde libe. cuius ratio est, quia suus ipse iure fit dominus etiam ignorans, & consequitur dominus totius hæreditatis, vnde nemo alius hæres dici potest, quòd propriè congruit in successione ab intestato, vt loquitur d. §. sui autem, vers. idem etiam conuenit vbi suo præterito, aliquis instituitur, succedit enim ipso iure causa intestati. l. prima ff. si tab. testamenti nullæ exta. l. inter cætera. ff. de libe. & posthum. l. 1. ff. de iniur. rup. cum multis alijs. Necessario autem ex iuris principijs, d. l. nihil procedere non potest, vbi daretur testamentum validum, in quo cum filio institueretur extraneus, tunc enim extraneo negari non potest nomen hæredis, ex institutione, & consequenter vsucapio pro hærede, quod Doc. non ita explicant. Hæc autem interpretatio ad dicta l. nihil difficultatem habere posset, quam Vigli non attigit: si fingas quòd aliquis ex iusto errore posset credere se hæredem, vt in exemplis Bar. in l. Celsus, colum. prima, ff. de

vsucap. similiter etiam in exemplo. l. fin. ff. de hæred. institutionibus, vbi Bar. & Imol. notant de rumore, quòd filius ante patrem decesserat: essetque aliud exemplum iusti erroris ex l. vxorem ff. de manu. testa. Similiter ex errore facti datur bona fides, & nomen hæredis, & si suus existat qui ignorabatur, vt l. militis codicillis. §. miles in super premis ff. de militari testamento. Nam si ex iusto errore aliquis se hæredem credat, etiam suo existente, poterit pro hærede vsucapere. ex gl. in verb. si existimauerit, & ibi Docto. in l. i. ff. pro hære. & gloss. l. fin. verb. non potest. C. eod.

¶ Ex iusto enim errore titu. putatius sufficit ad vsucapiendum l. non solum §. i. ff. de vsucapio. l. quod vulgo. ff. pro empto. l. pro legato ff. pro lega. gloss. l. interdum, in principi. ff. de acquirend. possess. Barto. & alij in d. l. Celsus. Hæc autem restrictio ad illam l. tutius procedet in tertijs possessoribus qui causam habuissent ab instituto vel alioqui iusto errore se hæredem putaret: talis enim possessor bene se tueretur aduersus suum hæredem ex possessione cum titulo, quod comprobatur: Nam iura dicunt ius ad eundem & immiscendi non perimi vllò tempore, quod communis sententia intelligit vsque, ad triginta annos, glo. recepta in l. 3. ff. de acquirend. hæred. & l. licet C. de iur. deliber. Bar. in l. i. nume. 4. ff. de condic. ex lege: quod tenuit Paul. in l. si quis suus ff. de iur. delibe. & l. si. C. de repud. hæred. quamuis Ias. in d. l. 3. & in dicta licet male eum citet: tradit notanter Cûrt. in l. vna C. quand. non peten. par. num. 25. & ibi Deci. numero 8. Felin. in cap. de quarta, numero 22. de præscrip. Sed quamuis filius vel alius hæres habeat spacium illud 30. annorum, si quis tamen rem possideat, vsucapiet aduersus filium, tempore ordinario, si titulum & bonam fidem habeat: sine titulo autem cessante mala fide, vsucapiet tempore longissimo, vt tradit notanter Alex. d. l. vna, nume. 7. C. quand. non peten. part. Bald. de præscri. part. 4. quæst. 19. Gozad. conf. 56. nu. 4. qui citant. Bal. in l. fin. C. fini. regundo. vbi hoc non dixit, ego addo ita in terminis scripsisse Paul. in l. filio præterito, colum. secunda. ff. de iniur. rup. quem non percipiens inaduertentur reprehendebat Benedic. in cap. Raynutius, verbo. mortuo.

in secundo numero 62. & sic vides aduersus suum hæredem vsucapi posse res hæreditarias: pro quo adduco text. notab. qui hoc manifestè probat in l. captum. 9. C. de post-limit. reuerf. ibi, suum hæredem, & ibi, si non tantum tempus effluxit. Ex quo text. & iuris principijs est hoc intelligendum, data habilitate terminorum, putà post legitimam ætatem filij non antea, & cum restitutione ex iusta causa, ne vsucapio noceat filio, quando ei non possit culpa imputari: & ita temperandum est, quòd indistinctè scribit gl. & Bal. in d. l. vna nu. 9. & quod tradit Bal. de Præfer. 1. parte 6. num. 3. q. 27. dum scribunt contra existentiam sui hæredis nullo tempore vsucapi posse: melius dicerent existentiam ipsam sui hæredis vsucapi non posse, quia nullo tēpore pōt quis effici filius vel suus, si non erat: dominus autem rerum effici potest, & ita contra suum hæredem vsucapione se tueri: quod potest colligi ex Pau. in d. l. licet C. de iur. delib. & ex Corn. ibi col. 3. ver. sed aduerte, & ista

43 conueniunt quæ Balb. adducit in d. loco. Intellige etiam dictam l. nihil, secundum prædictum verum sensum, vt se curius procedat, qñ alius sciret filium extare: statim enim scit vel scire debet se ius non habere, nec posse aliquem suo præterito, hæredem esse ex testamento, quia verius tunc est causa intestati l. 1. in fi. ff. si tab. testa. null. extab. secundum veram & receptam sententiam. Idem facilius procederet vbi prorsus testamentum non esset factum, ne mo. n. succedere potest, stante suo, vt suprà in quibus terminis non posset vsucapio procedere quamuis possessor errore iuris putaret se habere iustum titulum: obstat. n. regula in materia, vt iuris error non iuuat ad vsucapiendū l. nunquā ff. de vsucapio. l. si. C. de vsucap. pro dona. Quod vtiliter amplio vltra Doct. vt procedat etiam lapsis 30. annis licet id tempus etiam sine titulo ex errore iuris vel alio colore quo cesset mala fides, sufficiat ad vsucapiendum, èt de iure Canonico, secundum Pau. in d. l. Celsus nu. 4. ff. de vsucap. vbi latè Bal. nu. 15. & facit tex. in c. peruenit, vbi notanter Burg. de empt. & vendit. notat. A ff. Dec. 40. nu. 21. vbi merito extollit resolutionem Pau. & ita Rub. conf. 75. qđ iuuatur ex effectu lōgissimi tēporis, in re prohibita a-

lienari. secundum traditionem Paul. videndam in l. fin. §. sed quia col. 3. C. commun. de lega. Ias. in l. filiusfam. §. di ui, in 1. lectu. nu. 114. in fi. Dico enim quòd in his terminis non procedit illa resolutio Paul. quia vbi possidens bona, scit extare filiũ defuncti, magis est in mala fide, quàm in errore iuris, ea retinendo: id enim suadet non solum ius ciuile, sed ratio naturalis omnibus nota. d. l. cum ratio. ff. de bon. damnat. Et in his quæ natura ipsa docet, nemo excusari potest l. 2. & ibi Docto. C. de in ius vocan. Ias. in l. si quis id quod. n. 32. ff. de iurisd. omni. iudic. quod maximè iuuari potest ex traditis à Feli. in d. c. de quarta. nu. 26. de præscrip. & ab his quæ resoluit Bal. vbi sup. Nec illa doctrina Paul. prorsus tuta est, possetque multis controuerti: variant enim Doct. vt latè tradit Hispan. à Leuia in d. c. possessor. 2. par. §. 7. nu. 5. char. 52. versis secunda conclusio. Et hæc nostra ampliatio iuuatur satis ex notabili decisio. Afflict. 374. vbi loquitur de possidente longissimo tempore ex testamento irrito. Posset etiam exemplum & ampliatio assignari ad d. l. nihil in spurio, qui nullo tempore vsu capere posset, in relictis à patre, quatenus ius resistit, etiam si ex errore facti putaret se legitimum: vt tradit Saly. in d. l. nihil, post antiquos, & voluit gl. memorabilis in l. nemo. ff. de vsuca. pro leg. Bal. in l. nullo, C. de rei vendic. notabiliter Alex. Consi. 74. lib. 3. latè Bal. 4. par. q. 18. & Ripa in l. 1. nu. 8. ff. quor. bonor. qui videndi sunt, quia non est omnino sine dubio. Et ex illa l. nemo, cum gl. ff. prolega. vtiliter infertur ad personas numeratas à gl. in §. legari, instit. de legat. Sunt hæc vtilia, pendentque necessario ab intellectu d. l. nihil, ideò excessus hic non culpabitur: vt alias inquit I. C. Marcellus, in l. iam dubitari, ff. de hæred. instit. Patet igitur ex su. deductis, non esse negandum ius vsucapiendi pro hærede, suis hæredib. & consequenter non esse differentiam inter filios in potestate & emancipatos: contra glo. & Docto. Hinc etiam cessabit anxietas Paul. in d. l. secunda §. filium, ff. de vsucap. pro here. dum tractabat quo remedio succurreretur suis hæredibus. Vtilitas autem & verificatio huius articuli ad praxim est quãdo in bonis patris aliqua extarèt, quæ patris nõ essent: sicut enim extraneis,

neis, tunc datur titulus & ius usucapiendi pro hærede: ita & fortius dicendum est in suis, ex suprâ deductis. Quam sententiam libentius amplector, quia eam probauit olim cõsummatissimus Iurecon. insignis Doct. Antonius Soarius, supremi Regij prætorij Senator dignissimus, quem Galmanticæ docentem, audisse nunquam pœnitebit. Ex his infertur ad opinionem Bald. in Rubr. de præscrip. nu. 15. qui retinēs cõem errorē, quem sup. confutauimus, ex cogitauit pro ingenij uelocitate, posse filium non obstante sinitate usucapere pro hærede, non ut filium, sed tanquàm agnatum uel cognatum: Filijs enim successio deferretur ex tribus capitibus. l. primæ. §. sed uidendum. ff. de successio. edic. & sic uult Bal. quòd filius licet ex primo capite non possit usucapere pro hærede, poterit ex sequentibus: quod sequitur Alexan. dicta l. in suis, numero 7. idem Alexand. in l. prima, numero 17. C. qui admit. Alexand. in l. licet, C. de iure deliber. Alexand. in l. si emancipati, C. de collatio. Deci. in d. l. 1. in utraque lectu. Bald. in dict. l. Celsus prima parte num. 49. ff. de usucap. Soc. in l. si filius qui patri, nume. 16. ff. de uulga. Benedic. in ca. Raynurius, in uerb. mortuo c. 2. nu. 185. Hispa. Couas Ru. dic. possessor, nouissimè Alcia. dicta l. in suis: quæ opinio inutilis si attendatur uerior sententiã quam sup. probauimus: cū enim possit filius usucapere pro hærede ex primo capite, non oportet confugere ad iura agnatorum uel cognatorum. Sed retenta communi opinione, non uidetur probabilis hæc inuentio Bar. lex fundamento Ias. in dic. l. in suis, nu. 3. & eiusdem in dic. l. 1. num. 25. quod prius tetigit Alexā. d. l. si emancipati. 2. col. versi. sed posset: ex text. quem commendant in l. de bonis. §. 1. ff. de Carbon. edic. ibi, tametsi ex inferioribus partibus petant, quia legitimi vocantur, quoniã sui sunt, uel ex illa quæ cognatis datur. Et sic uult textus quod ex quocunque capite succedat filius, semper ei inest qualitas sui hæredis: & consequenter si sinitas esset causa tollendæ usucap. pro hærede, non posset filius usucapere ex capite agnatorum uel cognatorum. Sed tandem Alexan. dic. l. si emancipati, Ias. d. l. prima num. 25. & ibi Deci. numero 89. lectu. secunda & Alcia. d. l. in suis,

& Soci. d. l. si filius qui patri, numero 16. respondent quòd in alij capitibus filius dicitur suus, quo ad ea quæ utilitatem ei adferunt cum gl. d. l. 1. per l. pen. §. fin. ff. quis ordi. in bono. pos. seru. & ita intelligatur d. l. de bonis: quæ solutio periculosa est, ex his quæ in simili tradit idem Deci. in l. vna, nu. 9. C. quando non pete. part. à quo transcribit Gozad. consi. §. 6. num. 3. Item secundum eam Bal. subtilitatē destrueretur communis opinio, & redderetur profus inanis regula, quam fingunt gl. & Docto. cum ad manum & nutum filij absque vilo labore esset vsucapere pro hærede: quod dubitās aduertit Cotta in memorab. verb. filius, & lex tunc diceretur imposita verbis non rebus, contra id quod in hac materia dicit glo. in l. pen. §. si pater. ff. pro suo. Ex hac etiam solutione Doctorum colligitur quàm parum sibi cõstet in hoc articulo: si enim iustas secundū eos non attenditur in filio, nisi quo ad vtilia, iam sequitur eam non tollere ius vsucapiendi pro hærede, & consequēter esset hoc non contemnendū fundamentum pro uera sententia quam sup. probauimus, contra gl. & Doct. quicquid pro cõi scribat Huberti. in d. l. 1. C. qui admit. ex nu. 114. Hinc etiam cessant quæ tradit nouissimè Anto. Gometius egregius Doc. Salmanticens. 1. tomo c. 9. nu. 9. Sed lōgius quàm vellem me progressum uideo: nec dubito coricæis & detractoribus ansam oblatam, vt saltem tanquā proluxa præludia hæc mordere possint qui non respiciant quot hic non vulgaria traduntur: nec morem nostrorum in rubricis prolixius scribentium, ac multa extranea adducentium. Omnia aut quæ hic scribimus pertinebant ad tractatū horum verborū (Bona est patria potestas:) sine quibus nulla inuenitur lex in his duob. titulis. Sed doctis & cãdidis laborem nostrū non ingratum fore speramus.

S V M M A R I V M.

- 1 *Diuiditur hæc lex in tres partes separatim tra. Tardas.*
- 2 *Emendatur traditio quædam Pauli Castr.*
- 3 *Explicatur rex. in §. secundum vulgarem l. filius fa. ff. de legat. 1. in verbo inæstimabilis.*

- 4 Circa idem verbum explicatur l. fin. ff. de iis qui de iece. vel effu-
de contra Alber.
- 5 Inferiur ad ius patroni quatenus inestimabile appellatur.
- 6 Tractatur intellectus l. nemo prado §. i. ff. de reg iur.
- 7 Consecutiue explicatur l. Iulianus. ff. si quis omiffa causa testa.
contra communem allegationem.
- 8 Agitur de vera liera d. S. secundum vulgarem.
- 9 Tractatur an Constantinus in bonis maternis, & Iustinianus ge-
neralius in aduentitiis nouum ius induxerint.
- 10 Reiiiciur communis allegatio. l. placet. ff. de acq. hered.
- 11 Sustinetur contra Polium communi allegatio l. i. ff. si quis à pat.
fuer. ma.
- 12 Probatur multis iuribus communis opinio, quæ habet ante Iustin.
aduentitia prorsus acquiri patribus.
- 13 Ponderantur ad hoc iura tractantia de collatione honorum inter
liberos, & alia iura.
- 14 Expenditur l. iii. S. hoc autem. ff. de lega. præstan.
- 15 Tolliur obiectio profectiua. ff. de iur. dot.
- 16 Agitur obiter de tex. in S. sed neque hæres Inst. de testa. contra gl.
& Ang. ibi & contra aliquos alibi.
- 17 Ponitur, & impugnatur communis sententia quæ habet dari ho-
die efficacem conuentionem inter patrem & filiumfamil. in ad-
uentitiis.
- 18 Agitur de patris scribentis legatum filio suo relictum.
- 19 Proponitur communis opinio, quòd ante Constantinum bona mater-
na omnino acquirebantur patri.
- 20 Probatur eadem communis opinio iuribus, & ration. ultra Doctõ.
contra Ricar. Polit. Alex.
- 21 Exactissime & plenissime examinatur sensus. l. filius. ff. de inof-
ficio. testam.
- 22 Reiectis pluribus interpretationibus reiiicitur etiam interpretatio
Aret. & Dec. quæ fuit Cyni, & Albe.
- 23 Reiiiciuntur aliquæ interpretationes ad d. l. filius.
- 24 Probatur cum Maria. Soc. l. illam non obstare communi sententiæ
& extendiur ibi verbum alii, non posse intelligi de filio.
- 25 Adduciur & explicatur l. qui in aliena in fine princ. ff. de ac-
quirend. hered.
- 26 Agitur ultra omnes de verbis. d. l. filius, vers. quoniam.

- 27 Probatur ultra omnes ex prima parte illius l. communis sententia, contra quam omnes adducunt secundam partem eiusdem l.
- 28 Ex eadem l. aliqua nouè & uiliter deducuntur.
- 29 Agitur de intellectu. l. pen. ff. ad Senatus. conf. Tertul.
- 30 Explicatur litera l. 1. C. qui admi. pro communi contra aliquos.
- 31 Tollitur obiectio Alc. contra communem, & nouè intelligitur l. cum oportet in princ. C. de bon. que libe.
- 32 Explicatur litera d l. cum oportet dum refert ius antiquum.
- 33 Admonentur lectores ut caueant ab errore eorum qui indistincte putant ius digeſtorum antiquius esse iure codicis.
- 34 Multipliciter ampliatur hæc l. & iura, quæ tractant acquisitionem quæ fit patri per filiumfa.
- 35 Ostenditur in hac materia ingens error Ant. Corſe.
- 36 Lucrum à lege delation sine aditione, vel agnitione transmitti, et ostenditur error Hispa. Segis.
- 37 Explicatur lex & consuetudo communicans bona inter coniuges.
- 38 Explicatur tex. in auth. hæ res. C. de secun. nupt.
- 39 Adducuntur aliqua notabilia pro effectu acquisitionis duraturæ penes patrem quam diu uixerit.
- 40 Impugnatur limitatio quædam Pauli & Corn.
- 41 Probatur alia limitatio Pau. ad hanc legem & similes.
- 42 Ponitur alia ampliatio, quando filius ex dignitate exiret à potestate patris.
- 43 Ponitur alia de filiofam. clerico testante contra Panor. & Benedictum.
- 44 Ponitur alia ampliatio de filio testante permittente statuto.
- 45 Ampliatio de filio ingrediente religionem.
- 46 Ingressu religionis cessare patriam potestatem.
- 47 Proponitur, & exactissime discutitur quæstio patris ingredientis religionem.
- 48 Relatis variis opinionibus scribentium, emendantur aliquæ allegationes eorum.
- 49 Ostenditur contra aliquos in hoc receptiorem esse gloss. opinionem, ut tunc ususfructus maneat penes monasterium uiuente patre.
- 50 Eadem opinio ultra scrib. eleganter probatur.
- 51 Respondetur cuidam argum. Bar. & explicatur. §. cum autem l.

cum oportet infra tit seq.

- 52 Ponitur alia ampliatio ad tex.
- 53 Ampliando tractatur quomodo pater & filius cohabitare debeant.
- 54 Id iustissimum esse, ubi pater à filio, vel filius à patre velit alimenta.
- 55 Tentatur contraplures filium non esse indistinctè retinendum à patre.
- 56 Nouè ampliatur hæc l. & iura similia ad patrem cuius nequicia filius ab eo separatur.
- 57 Expenditur, & limitatur l. 3. §. pen. ff. de liber exhib
- 58 Ponitur differentia inter acquisitionem coniugum & filii.
- 59 Ponitur alia ampliatio in liberis legitimis.
- 60 Ampliatur hæc lex & similes. de acquisitione per filium patri furioso.
- 61 Ponitur commu. limit. in hæreditate delata filio furioso.
- 62 Ponitur difficultas ad eandem communem opinionem.
- 63 Validissime impugnatur communis illa limitatio.
- 64 Explicatur l. Antist. §. fi. ff. de acquir hæc. contra communem.
- 65 Retorquetur l. cum hæres. ff. de acq. hæc. contra communem.
- 66 Explicatur l. fi. §. quæri potest. ff. quis ord. in bon. posse. ser.
- 67 Iterum explicantur aliqua ad d. l. cum hæres.
- 68 Ampliatur hæc lex i. per l. sequentiè, & tractatur an illa fuerint necessaria.
- 69 Ex illa l. insertur ad l. iusta. interpretat ff. de verb. sig.
- 70 Ponuntur aliquam in quibus appellatione filiorum non veniunt nepotes.
- 71 Ponitur utilis declaratio in eod. art.
- 72 Explicatur l. filium habet. ff. ad Macedo. contra plures.
- 73 Ex eadè l. 2. infr. eo. colliguntur et explicantur aliqua non vulgaria

P R I M A P A R S .

TOTA materia huius tituli & sequentis vtilissima est, quia nihil frequentius habetur in praxi. Hæc autem l. prima secundum Cin. Bartol. Alberic. Salice. Fulgo. tria continet, & ego eorum diuisionem sequor :

sequor: quia licet textus alia etiam cōtineat, illa tria sunt principalia. Primū est quid acquirāt filij. patribus, in bonis maternis. Secundum quod pater debeat ea bona administrare. Tertium quod pater non possit alienare talia bona: & hoc ordine legem hanc tractabimus tribus capitibus. Constantinus l. hanc condidit, cuius verba in hac prima parte sunt. *Rex quæ ex matris successione sive ex testamento, siue ab intestato fuerint ad filios deuolutæ: ita sicut in parentum potestate, ut utendi fruendi dumtaxat in diem vitæ facultatem domino videlicet earum ad liberos pertinente.* Deciditur ergo ut in his bonis filius dominum, pater vsum fructum habeat: fit autem hæc acquisitio vigore patriæ potestatis, ut in legibus sequentibus. & l. cum oportet. inf. titu. 1. & in §. 1. Institu. per quas person. nob. acquir. Ex quo scriptum reliquit insignis Doctor. Paul. Castrensis. in l. si. §. primo, numer. 2. ff. de verborum obligationibus, quod patria potestas inuenta fuit, ut filij patribus acquirerent: quod mihi nō omnino congruere videtur iudicio tanti iuris: licet enim acquisitio sit ex effectibus patriæ potestatis, non tamen dicendum est ob id tantum vel principaliter ob id fuisse inuentam patriam potestatem, ut colligitur ex gl. §. primo, Institu. de patr. potes. Colligitur etiam ex eo quod ipsa patria potestas aliquādo magis consideratur ad utilitatem filij. l. cum ratio, ff. de bon. dāna. l. in suis. ff. de libe. & posthu. Colligitur etiam ex alijs, effectibus magni momenti ultra acquisitionē, ut latè deduxi superius in 2. parte Rubri. Hinc infero ad tex. vulgarem in l. filius. §. secundum vulgarem. ff. de legib. leg. 1. ibi, *potestas enim patria inestimabilis est*: solet enim intelligi in scholis, ob effectum acquisitionis, quæ patri fit per filios vel nepotes in potestate tradit Riminal. in §. hoc quoque, nu. 3. Institu. per quas person. notab. acquir. Sed ego melius intelligo ex Alberi. ibi: ut non solum, nec principaliter, effectus acquisitionis faciat patriam potestatem appellari inestimabilem sed potius alia quæ in iure habentur de patria potestate, ut diximus sup. in Rub. quale est illud. l. 3. C. de pat. pot. & illud de iure occidendi: & illud de iure vendēdi: & alia quæ honorem & vitā respiciunt, quæ licet rarò cōtingant, possunt tamen

tamen aliquādo cōtingere, & tūc pretio æstimari non possent: arg. tex. notab. in l. si pater. 35. §. 1. in fi. ff. de don. ibi, *contemplatione salutis certo modo æstimari non placuit*: facit l. iusta. ff. de manu. vind. ibi, *vitæ vel infamiae* & l. etiam. cod. ti. ibi *in prelio* & ibi *contra latrones*: & ibi, *sanauerit* & ibi, *insidias detexerit* Sic etiam accipitur inæstimabile, in l. fin. ff. de ijs qui deiece. vel effud. ibi, *cicatricum autem, aut deformitatis nulla fit æstimatio: quia liberum corpus non recipit æstimationem*: tradit Cagnol. in l. libertas. ff. de reg. iur. & illo text. melius Rebut. de sentent. prouis. arti. 1. gl. 4. & quæ scribit Angel. de malef. verb. in facie: & Felin. in c. cum non liceat colum. 1. de præscrip. Quibus addendū q̄ Alberic. post antiquiores, in l. ex hac. ff. si quadru. pau. fecis. dica. limitabat. d. l. si. ne procedat in fœminis: in illis enim dicebat æstimationē cicatricis esse admittendam. Sed debuisset aduertere q̄ d. l. fin. contrarium probat in principio, ibi, *liberi hominis*: & in fine ibi, *liberum corpus*: quæ verba planè compræhendunt fœminas, vt masculos: nec potest hoc negari. Sic alias extra æstimationem & diuersum à pretio censetur, quod respicit honorem vel dignitatē. l. quod adipiscendū. ff. de dona. int. vir. & vxo. Sic dicitur inæstimabile ius patronatus, & censetur remotum à commodo pecuniario, vt is cui seruus legatur & rogatur manumittere, non possit grauari in aliquo dando, ob ius patronatus quod consequitur in liberto: tex. vbi vide Cuma. in l. planè. 2. §. fin. est lex 97. ff. de legat. 1. de quo text. agit Bartolus post glo. in l. naturalis. §. finali. ff. de præscrip. verb. Paulus in l. Tertius. ff. de actio. emp. Rip. in l. cum filio, numero 15. ff. de leg. 1. Fortuni. in l. iurisgentium. §. 1. col. 9. num. 21. ff. de pac. non ergo dicitur quid inæstimabile, tantum ob nimum pretium pecuniarium. Sed ob alios effectus. Ex d. l. planè. §. finalis, & ex his infertur ad intellectum tex. in l. nemo prædo. 169. §. 1. ff. de reg. iur. dum vbi. Vlpian. inquit, *locupletior non censeri qui liberum acquirat*: gloss. dicit posse legi dupliciter primo libertum, vt non dicatur quis locupletior eo quod consecutus sit ius patronatus liberti: & ita intelligit gloss. in dict. l. planè. §. finali. & ibi Bartol. gloss. & Doctor. in l. maritus. C. de dona. inter vir.

& vxo. gl. etiã in d. l. naturalis. §. si. cum qua transeunt Doctores, & Fortuni. in d. l. iurisdictionum. §. 1. nu. 22. ff. de pact. & Deci. in l. 1. nu. 1. C. de bono. pos. contr. tabu. lib. Et hæc interpretatio uidetur receptior, quod non aduertunt nouiores statim citandi. Secundò legit. gl. ut tex. habeat liberum: & intelligit pro filio, ut non dicatur locupletior qui filium suscepit: quo sensu accipit Alcia. in l. non est sine liberis. ff. de uerbo. signi. & Spiegel. in Lexico, uerbo liberi: quæ interpretatio mihi non placet, quia rarissimum est, ut nomen liberi, in singulari ponatur pro filio: nec legitur apud Iureconsultos nisi in l. ius agnationis. 25. ff. de pact. ubi Ias. notat: nec erat tam apta ratio dubitandi ad illum tex. an quis diceretur locupletior susceptio filio: si autem de filio intelligatur, uidetur aptius intelligendum esse de arrogato, ob uerbum acquirere, quod non congruit naturali: & quia ex arrogato, uideri posset pater locupletior, ut Instit. de acquisitionibus per arrogationē. Aliter & tertio intelligunt Cagnol. & Ferrar. ibi: quos uidetur sequi Riminal. in d. §. hoc quoque, nu. 7. Institutionum, per quas perso. ut litera habeat liberum, & intelligatur de libero homine: quod ante eos ita scripsit Tiraq. l. si unquam, uerb. suscepit liberos, numer. 201. Sed hæc interpretatio minus placet, tum quia sine substantiuo hominē, non congruit intelligere de libero homine. nec est in usu ea locutio: tum quia tex. ibi agit de re quæ ostendi possit, nō quæ occultari debeat: liber autem homo nō potest retineri de iure, ne quis fateretur in iudicio se habere liberum hominē pro seruo, de occultis autem non iudicatur, cū potius merita causarū, partium assertionē pādan tur: ut dicit tex. in l. si. C. si per vim uel alio mo. & uerbū illud, *uenerat* magis cōgruit prię interpretationi. Nec uidetur posse dici acquirere liberū, ut accipit in alijs interpretationibus: fateor tñ q̄ nec uisatum est liberū pro liberto poni: ideoq; crediderim literā esse emendandam, ut legatur libertum, addita literā, tunc enim erat elegans ratio dubitandi & decidendi. Sic ad propositum dictæ interpretationis. §. secundū uulgarem, ut ibi nō tam consideret acquisitio, quā honor, alijsque effectus patriæ potestatis:

facit quod dicunt scribentes per tex. in l. *Italianus*. ff. si quis omis. caus. testa. quòd honor præferri debet lucro: & ita colligit Alberi. ibi: & ad hoc illum text. dicebat meliorem de iure Ang. in l. *reprehendenda*, C. de instit. & substi. Soci. in l. 3. nu. 4. ff. de li. & posth. sed hi patres non aduerterunt bene, q̄ tex. in d. l. *Julianus*, non loquitur de honore ad differentiam lucri, nec de differentia honesti, & utilis, de qua alias agit Cicero de officijs: sed potius loquitur de honore pro cōmodo, vt ibi exponit glo. quod euidentē cōperiet qui bene legerit illum tex. Nec est nouū vt honor pro cōmodo ponat̄ in iure. l. ab eo. C. de fideic. tex. cū gl. i. in l. 6. si remunerandi. ff. de manda. quod melius videtur aduertisse Ferret. in l. si diuortio, ff. de verbo. oblig. Et ideò tex. ibi appellauit honorem institutionem propriā, cui postea opponit institutionem alienam: & sic agit de differentia vnus cōmodi ad aliud, nō autem de honore ad differentiam lucri, prout Doc. minus benè citare solent: facit. l. 3. §. hoc autem, ff. de legat. præstan ibi, *non cui acquiratur, sed cui honor habiuit sit*. Tandem ad d. §. secundum vulgarem, aduertendum est q̄ gl. & veteres, & ferè omnes libri hucusque habuerunt literam illius tex. vt §. incipere ab illis verbis, *secundum vulgarem* vera autem litera incipit ab illis verbis, *si liberò suos*. prima autem verba, secundum vulgarem, sunt. §. præcedentis, qui in illis finiri debet, vt nūc legitur in libris emēdatis ex pandectis Florentini: admonuitque Anton. Augusti. lib. 1. emenda. pag. 70. vbi eleganter confutat expositionem gl. ad illa verba, secundum vulgare: & probat ea congruere, §. præcedenti, in quo ponitur casus qui potest decidi ex regula vulgari: in casu vero. d. l. si liberòs, potius agitur de casu subtili & minimè vulgari, vt colligi potest ex l. si cui legatum. ff. de conditio. & demonf. quam notat & ampliat Alex. in l. vtrum turpem. ff. de verb. obligat. extollit Ia. s. in l. cum filio, nu. 132. ff. de lega. 1. & secundū veram literam vel emendationem ab Anto. Augusti. scriptam, rectè illum. §. citat Ferret. in l. 1. nu. 36. ff. de leg. 1. & de casu illius, §. agit Maria. Soci. in l. cum filio. nu. 46. ff. de leg. 1. Sed omis. his & alijs, quæ obiter se offerebant, venio ad ea quæ propria sunt huius l. & materiæ, an Constantinus

stantinus nouum ius introduxerit : qui articulus duplicè
 habet inspectionem: prima est quo ad bona aduentitia ge
 nere: secunda quo ad materna in specie. Ad primum, rece
 ptissima Doct. sententia habet, quod ante Iustinianum
 in l. cum oportet, inf. tit. 1. aduentitia prorsus acquireban
 tur patri, tam quo ad dominium, quàm ad vsum fructum:
 & Iustinianus nouè statuit in alijs aduentitijs, quod hic
 statuerat Constantinus in maternis: idq; colligitur planè
 ex litera illius. l. & ex §. 1. Institutionum per quas perso.
 nob. acquir. & ita scripserunt omnes in his titulis, & in l. pla
 cet, ff. de acquir. hære. & in l. 1. C. qui admit. idque vt rece
 ptissimum & sine vllò scrupulo tradit Coras. post alios in
 l. frater à fratre, §. 1. 12. de condi. indeb. Communis tamen
 omnium consensus non deterruit Lancel. Polit. qui in con
 trarium non tentaret, sed audacter assereret: is enim in tra
 cta. de vulgari substit. nu. 43. contendit nō esse verum, q̄
 omnes indifferenter asserunt, de iure Digestorum omnia
 aduentitia in solidum patri acquiri. Ipse autem Polit. non
 adducit iura quibus probet opinionem communi contra
 riam: sed ostendit communem non probari iuribus quæ
 10 Doct. citant: solent enim Doct. citare ad id. d. l. placet, ff. de
 acquirenda hæred. vt patet in innumeris locis, & colligi
 tur ex Bartolo, sæpius, & alijs in d. l. frater à fratre: & ita il
 lam l. citant Bart. Paulus, & omnes in d. l. 1. C. qui admit.
 Bart. Imola, Alex. & alij in l. legatum, ff. de lega. 1. Alex. in
 l. à filio, ff. eod. tit. Bart. in hac l. Alex. in l. stipulatio ista. §.
 sicut, num. e. 7. ff. de verbo. obli. & vbique Doctores. Fateor
 autem verum dicere Politum contra communem alle
 gationem, quod illa l. non probat regulam ad quam cita
 tur: nec enim dicit omnia patri per filium acquiri, sed po
 tius q̄ vbi fit ea acquisitio, fit sine vllò interuallo: vt nec
 momento ius fit penes filium: & ita ante Poli. melius ibi
 11 aduertunt Bart. Albericus, & Cuman. Solet etiam à Doc.
 pro communi sententia adduci. l. 1. ff. si quis à parent. vi.
 fuerit manum. quam audacter Polit. retorquet contra cō
 munem, ex eo q̄ text. inquit filios acquirere emolumentū
 patribus: ipse enim intelligit appellatione emolumentū
 non totam rem vel totum ius rei contineri. Sed fallitur
 quia

quia commodi & emolumentum appellatione, comprehenditur potest tota res, ut in l. patre furioso ad fin. ff. de ijs, qui sunt sui, text. in l. pater. 93. §. 1. ff. de acquirenda hære. text. in l. Papinianus. §. meminisse. ff. de inoffic. testam. text. qui id probat necessario in l. Antistius. 62. §. finali. ff. de acquiren. hære. Sed alia iura adducunt scribentes, quibus Politus respondet d. loco, quæ proprius congruunt articulo specia-

12 li, circa bona materna statim discutiendo. Communis tamen sententia, quæ vera est, probatur ex Iustiano in d. l. cum oportet, & Instit. per quas personas nobis acquiritur, quibus violenter respondere nititur Politus probari etiam potest ultra omnes multis iuribus, ut ex l. 2. C. de patr. potestate. aduertendo quod illa lex est Antonini longè ante Iustinianum: & dicit generaliter dominium ad patrem spectare omnium quæ filius acquirit, solumque excipit ea quæ non acquiruntur, id est quæ in nihilo ei acquiruntur: quod respicit castrensia vel quasi: secundum glos. ibi, nec posset intelligi de aduentitijs etiam post ius nouum, cum in eis non parum patri acquiratur, qui etiam

13 dominus censetur, ut in secunda parte huius d. legis. Hanc receptam sententiam probo etiam ultra doctores ex lege. filiæ licet. C. de collationibus. in 2. parte: vbi ante Iustinianum nulla fit differentia inter profectitia quæ aduentitia, tantumque excipiuntur castrensia: quod magis corroboratur ex l. si. eod. titulo, vbi nouè Iusti decidit, ut aduentitia non conferantur: ergo ante eum non erat talis differentia. Quod etiam euidenter probatur ex l. 1. per totam. ff. de colla. bon. vbi Prætor vocans emancipatos ad successionem cum suis, iubebat ut emancipati conferrent ea quæ post emancipationem quocumque modo acquisita haberent: quia si in potestate patris fuissent, omnia patri acquirerent, solumque excipitur castrense peculium, ut in §. nec castrense, eiusdem. l. Ad idem facit l. 1. §. si. cum l. seq. ff. ad Macedo. sola castrensia excipiuntur: ita etiam text. in l. si quis uxori. 13. §. 1. ff. de furt. & sic nulla fiebat differentia inter profectitia & aduentitia. Eadem cõis sententia probatur iudicio meo in l. quæritur 38. ff. de bo. liber. ibi, donec in potestate: & ibi, ne per alios: vbi. l. C. æquiparat patrem per

per se, vel per filium succedere: & utroque casu pariter dicit patri acquiri. Ergo in totum patri acquirebatur quicquid filio obueniret; & ideo ibi deciditur, ut quando pater excluditur à successione, excludatur etiam filius. ne per filium pater acquirat quid per se non posset: probat etiam text. in l. post legatum. §. si pater, ff. de ijs qui, ut indig. de

14 quo dicemus in titulo seq. Probatur eadem sententia in l. 3. §. hoc autem, ff. de lega. præstan. ibi vel subiectæ personæ. vbi quo ad effectum acquirendi l. C. æquiparat quod quis per se vel filium famil. acquirit. Secundo æquiparat acquisitionem per seruum vel filium, ergo in totum acquirebat filius aduentitia ante Iustinianum: quod etiam probatur in l. qui liberis, §. hæc verba, ff. de vulg. ibi, *neque pater per filium: neque dominus per seruum*: & ibi, *hæres extiterit*: Sicut igitur seruus totum, ita filius acquirebat, & pater per filium hæres dicebatur, quod denotat dominium: ut in §. fin. Institut. de hæred. quali. & differen. Hæc iura ultra scribentes volumus ponderare pro defensione communis opinionis, quæ tutior manebit, cum inferius tractabimus de bonis maternis in specie: in quibus etiam ostenditur ante

15 te Constantin. & Iustinian. ea prorsus patribus acquiri. Nec obstabit si quis argumentetur ex l. profectitia, & l. Auus, ff. de iur. dot. vbi Iureconsult. distinguebant inter dotem profectitiam, & aduentitiã: id enim alios effectus respiciebat, ac speciale erat in dote, ut in l. 2. §. q. si in patris, & ibi gl. notat: & l. quoties ff. sol. matr. ideoque in illa specie non distinguebatur inter filiam in potestate vel emancipatam, quo ad effectum dotis profectitiæ vel aduentitiæ, ut in d. l. profectitia, §. penul. ff. de iur. dot. & sic patet ibi non offendi regulam & commun. sententiam quæ procedit ratione patriæ potestatis. Inde etiam inferri posset ad text. difficilem in l. 8. ff. de action. & oblig. cuius rationem Bart. ibi ingenuè fatetur se ignorare. de quo exactè tractabimus, Deo duce, in l. fi. §. necessitate, infra titul. seq. vbi est locus aptior. Hinc infertur ratio vera ad iura quæ dicebãt patria esse regulariter patrè sibi stipulari vel filio. ut in l. dominus. 39. & l. quod dicitur. 130. ff. de verbor. obligatio. significant enim quod quocunque modo aliquid filio obueniret,

6 ueniret, totum patri acquirebatur in effectu. Ex hac differentia iuris noui & antiqui dubitabat Angel. Areti. in §. sed nec hæres, Institu. de testament. an hodie procederet text. ibi, dum dicit patrem vel filium famil. vel fratrem instituti, existentem sub eiusdem patris potestate, non posse esse testis in testamento: & gl. ibi, verbo adhiberi. assignat rationem acquisitionis, quia scilicet totum patri acquirebatur. Vnde posset dubitari secundum Ang. an hodie diuersum sit, cum filius institutus sibi acquirat dominium, concludit tamen adhuc hodie idem iuris esse eo casu: & ita Bauerus & nouiores ibi, quod verum est: sed gl & Ange. alijque debuerunt aduertere librum illum esse Iustiniani, qui scriptum proximè relinquebat hoc nouum ius, vt filius sibi dominium quærat in aduentitijs: & sic textus ille non poterat cēseri iuxta antiqua iura, ideoque nec ratio glo. apta erat, nec dubitatio Angel. attentò nouo iure, cum ibi nouum ius non antiquum habeatur. Angel. autem non satis ibi aduertit ad literam text. dum dicit in fratre indistinctè locum habere regulam prohibitiuam. l. parentes. C. de testib. nam contrarium suadetur ex illo. §. dum non repellit fratrem, nisi quando ipse & institutus, sunt sub eiusdem patris potestate: & ita aduertit gloss. dicta l. parentes, quæ l. non loquitur de fratribus, vt Angelus malè citabat. Item ex dicto §. repellente fratrem à testimonio testamenti, eo casu cauendum est à generalibus verbis Bald. in dicta l. parentes, columna prima, versicul. aut testamentarius, vel vt alij habent, instrumentarius: vbi indistinctè dicebat fratrem admittendum in testem instrumenti, vel testamēti. licet simpliciter eum sequatur Felinus in capitu. literas, numer. 12. de præsumptio. & in capitu. cum oporteat, colum. 3. numer. 3. versi. secundo, limita de accusatio. quibus in locis Felinus notabiliter agit, quando frater admittatur vel repellatur à testimonio, quo transcribit Bauer. in §. pater. nu. 23. Institu. de testamen. & resolutionibus à Felino scriptis consonat apud Lusitanos lex Regia, libro tertio. titulo 42 §. 15. Ex eadem differentia iuris noui & antiqui infertur ad opinio. gl. dicentis quòd hodie aduentitijs da-

bitur conuentio & obligatio inter patrem & filium; & inter fratres existentes sub potestate eiusdē patris, quod olim nō erat: glo. l. frater à fratre in principio. ff. de cond. ind. deb. vbi Ias. in prima lectu. nume. 37. cum Bart. hanc dicit commu. sententiam: & vltra eum ita tradit Paulus in l. dominus. ff. de verborum obligationibus. & ita intelligitur tex. in l. iubemus. §. in supra dictis. C. ad Trebel. secundum Bal. Sali. Pau. Cor. ibi: & ad hoc eum extollit Cazzial. in d. l. frater à fratre, nu. 30. tradit Alex. consi. 185. nu. 6. in 6. volu. & ita securè scribit Crotus referens alios, in l. si constante. 2. repet. numero 120. Dicit tamen Ias. in dicto loco, quod contrarium sentit Bald. in l. à filio. ff. de legatis 1. & ibi Ioan. Imol. & opinionē Bal. dicit probabilē Coras. in d. l. frater à fratre. §. 1. nu. 6. vbi cum Ias. respondet ad d. lege iubemus: Bal. autem, in d. l. à filio, super gl. ibi, vult quod etiam hodie in aduentitijs non obligetur pater filio ciuilitur, per regulam d. l. frater à fratre, absq; alio fundamēto. Vltra quos posset hæc opinio Bal. probari ex 2. par. huius legis, & ex l. cum oportet cum suis §. dominiū enim filijs est in aduentitijs, vsusfructus plenitlimē patris est: nihil ergo manet de quo inter eos contrahi possit. Nec filius potest donare patri suū dominium, q̄a hæc lex nullā potestatem alienādī filio concedit, dū pater vsusfructū habet & bona ipsa administrat. Nec pater indiget aliqua donatione filij, quo ad fructus quos iure capit. Econuerso autem nec pater donare, vel se obligare potest filio, obstante regula. l. 2. C. de inoffic. donat. quò ad fructus verò aduentitiorum, an eos remittere filio possit, nō oportet citare gl. vel Bal. quia id deciditur in l. cum oportet. §. si autem, vbi plenè examinamus. Si qua autē obligatio tunc datur, ea est legis obligantis patrē, ne alienet, nec dissipet bona aduentitia, vt patet ex hac l. cum similibus. Et sic non videtur inter patrē & filiū posse dari efficacem contractū, seu obligationem conuentionalē, etiā in aduentitijs, contra glo. & communem, facit tex. cū gl. l. 1. §. quæ onerande. ff. quar. rer. actio non det. daretur enim occasio vt pater facilē posset filijs nocere in his bonis, quod ius abhorret, vt in l. 2. C. si aduers. don. & si ad re soluenda,

18 soluenda. C. de prædi. min. Ex eadem differentia iuris antiqui & noui infertur ad quæstionem patris scribentis legatum filio suo in testamento alicuius: cum enim dominium filio acquiratur, videretur relictum valere & patrem scribentē à pœna excusari, licet olim contrarium esset. Sed adhuc idem iuris est secundum glo. & Bar. in l. impuberem. § primo. ff. ad leg. Cor. de fals. vbi Alexand. ad Barto. eam extollit: prius autem idem scripsit Azo. in Summa: C. de his qui sibi ascribunt, nume. 3. & ita tenendum est per. l. nostram, cum pater sibi acquirat vsum fructum quandiu vixerit, & censeatur dominus: ergo nō poterit filio scribere in alieno testamento. Hinc etiam aliud infert Alexan. in l. stipulatio. §. sicut. nu. 4. in fine, & nu. 7. ff. de verbo. obligationib. hinc infertur aliud per glos. & melius Bald. nu. 4. ad finem in l. si putas. C. de peti. hæred. infertur aliud quod tradit Alexan. in l. cum filio, numer. 19 17. ff. de lega. 1. Erat secundus articulus specialis & magis proprius huic l. circa bona materna, in quo cōmunis etiam sententia est, quòd ante Constantinum patri acquirantur omnino nō solum quòd ad vsum fructū, sed quòd ad proprietatem: & sic quòd hæc lex induxerit nouum ius: ita Bart. Paul. & alij hic: Cynus in l. 1. sup. qui admit. ita prius gl. 1. in hac l. & vbiq̄ue voluit generaliter gl. tam in maternis, quam in alijs aduentitijs, vt hæc l. & sequentes nouum ius induxerint. ita gl. l. si filius, sup. de peti. hæred. & glo. in dicta l. 1. sup. qui admi. glo. in l. is qui hæres §. fin. ff. de acquirend. hæredita. glos. in l. fin. ff. quis ordo in bon. poss. seru. gl. in l. cogi. §. si pater. ff. ad Trebellia. Ex quo patet minus rectè Ias. in dicta l. 1. col. 2. ad fi. sup. qui admi. in contrarium allegare glo. dicta l. is qui hæres. Fatentur omnes hanc esse receptissimam sententiam, vt ius rediges, & ante Constantinum bona materna per filios omnino patri acquirerentur, Contrarium tamē ex antiquis tenuit Ricar. Malum. & prius aliqui relati à glo. in d. l. is qui hæres. §. fin. vt aduertit Bar. in l. 1. C. qui admit. & ex recentioribus Polit. d. loco, & Alcia. lib. 4. parado. capitulo 3. Horum fundamentum fuit l. filius. 22. ff. de inoffic. testamen. qua nimis torquentur omnes scri-

bentes, varieq; illam interpretantur. Contra communem etiam citat Alcia. text. in l. penult. ff. ad Tertul. & d. l. 1. C. qui admit. quam alij ponderant: nos communem vt verif
 26 simam amplectimur. Quæ probatur melius quàm putaverit Polit. in dicto tract. de vulga. numer. 43. qui respondet nonnullis iuribus & omittit alia principaliora: probatur igitur secundum glos. in d. l. is qui hæres §. fin. ex tex. ibi, & melius ex l. seq. vbi I. C. considerat personam patris in omni hæreditate delata filio, sine distinctione an sit profectitia vel aduentitia: & expressim d. l. sequens ibi de hæreditate legitima filio delata, quæ propriè intelligitur de materna: & ita apertè tex. in l. qui in aliena, post prin. eodem titu. Nec obstat vana replicatio Politi. & aliquorum dicentium quòd imò in illis iuribus etiam exigitur factum filij in adeundo, nec solus pater potest repudiare vel adire: respòdetur enim qd id non tangit effectum acquisitionis post hæreditatem aditam. Sic enim & in seruo instituto, eius factum in adeundo requiritur, vt in l. 3. sup. de hæredi. instit. non tamen ideò aliquid seruo acquiritur. Item illa iura loquuntur tam vbi filius sui contemplatione instituitur, quàm si patris: & sic etiam vbi fit hæreditas profectitia, & tamen requiritur factum filij in adeundo: sed in profectitia omnes fatentur, nihil acquiri filio. Ergo factum filij circa aditionem, nò minuit omnimodã acquisitionem patri. Probat eadē opinio cõis, noua ratione ea que vrgētissima: Ric. n. & Alci. fatentur qd alia aduentitia omnino acquirebantur patri: diuersum aut putabant in maternis. Sed in his magis erat idem dicendum, plusquàm in eis patri tribuendū, quàm in alijs aduentitijs: quia prouenerunt ab vxore ipsius patris, & pater cõstante matrimonio dñs dicebatur l. doce ancillã C. de rei ven. & unica fuerat fami. l. 1. §. si vir. ff. ad Silla. & in terminis probatur hæc cõsideratio ex tex. in l. si viua matre, intr. hoc tit. vbi in bonis maternis plus cõceditur patri quàm in alijs aduentitijs: adeò vt etiam post emãipationē aliquid patri tribuatur in successione maternorum. Pro cõi etiam facit text. non adductus à Doctõribus in d. locis, in l. 3. §. verbum potestatis. ff. de donat. inter vir. & vxor. ibi, *si mater filio qui in potestate*

potestate patris est donec . nullius in manu erit donatio , quia patri
inseritur Apertè ergo in bonis maternis ibi deciditur, inso-
 lidum ea patri acquiri eo tempore: quod ibi aduertit Bald.
 & aliud agens, citat Tiraq. de retract. ligna. S. 1. gl. 9. num.
 72. Si autem patri solus vsusfructus quæreretur, non dice-
 ret text. donationem omnino nullam, sed pro parte quæ
 patri acquiri posset, arg. l. sancimus. C. de don. Iuuatur cõ-
 munit opinio ex leg. quæ aliquando agunt de matre insti-
 tuente filium , sollicita ne bona ad maritum peruenirent,
 vt in l. mulier. ff. ad Trebellia. in l. tertia C. de institutioni-
 bus & substitutionibus : significant enim quòd planè pa-
 tri acquirerebantur per filium bona materna. l. filijs matrè
 21 C. de inofficio. testamen. Retenta itaque communi ac ve-
 ra sententia, non obstat text. in dicta l. filius ff. de inoffic.
 testamento cuius verba sunt : *filius non impediatur quo minus
 inofficiosum testamentum matris accusaret. Si pater eius legatum ex
 testamento matris accepisset , vel adisset hereditatem : quantum in
 eius esset potestate . Nec prohiberi patrem dixi iure filii accusare
 nam indignatio filij est. Et quærebatur , si non obtinuisset in acci-
 sando an quod patri datum est . publicaretur ? quoniam alij commo-
 dum victoriæ parat. Et in hac causa nihil ex officioso patris , sed
 totum de meritis filij agitur : & iudicandum est non perdere pa-
 trem sibi datum , si secundum testamentum pronuntiatum fuisset.*
 Gloss. ibi & omnes ferè Doctor. intelligebant verba illa,
alii commodum victoriæ parat. significare quòd pater agebat,
 & commodum victoriæ parari filio : & sic esset casus in
 quo filius patri non acquireret, etiam illo tempore ante
 Constantinum & Iustinianum. & ita ibi transit glo. Bar.
 in d. l. 1. C. qui admit. & in d. l. is qui hæres. S. fina. respon-
 debat quòd in illa. l. querela, vt actio iniuriarum dicitur
 filij, sed rupto testamento & deuoluta successione ab inte-
 stato, cõmodum patris est. Quam solutionem impugnat
 benè Deci. in d. l. 1. in 1. lect. ad fi. & in 2. lectu. nu. 71. pr. s.
 Are. in l. filius ff. de acq. hære. quia si concedimus ibi, ver-
 bum, *alii*, intelligi de filio, non potest stare solutio Bar. cū
 l. illa de ipso comodo loquatur: & ita contra Bar. tenent
 Iaco. de nigr. & nouiores, in d. l. 1. licet ibi Curti. ex nu. 53.
 inuolutè conetur sustinere interpretationē Bart. quæ non

congruit verbis illius. l. A liter-secundò, respondebat Ias. in d. l. 1. numero 5. vt in illa l. dicatur commodum filio pari respectu iuris adeundi ab intestato, post testamentum ruptum, quia ius adeundi non datur patri: quam interpretationem probat Soci. Nepos, in l. cum filio. ff. de lega. 1. numero 2. Quæ tamen nullo modo congruit literæ, nec menti illius legis, meritoque Dec. & nouiores hanc solutionem reiiciunt, quia ibi agitur de commodo, & sic de effectu acquisitionis: non de iure adeundi, quod diuersum est: vt lege pretia rerum. ff. ad leg. falcid. licet pro & contra Ias. multa effundat: nouiss. Hubert. ibi ex num. 77. Eadem ratione probari non potest tertia solutio & interpretatio Bal. in d. lege 1. oppos. 28. dum dicit quòd primaria acquisitio dicatur filij, quia incipit à persona eius: sed effectum postea. ad patrem spectare: & ita Fulgos. non relatis, in d. l. filius: sed obstat manifestè verbū illud, *commodum*: quod non potest accipi nisi pro effectu: nec enim diceretur commodum si ad alium peruenire deberet, vt in lege qui sic. ff. de solutio. & ferè in terminis probat lex Papinianus. §. meminisse. ff. de inoffic. testa. ibi, *cuius emolumentum*: & ibi, *ceterum si rogatus* maximè quòd commodum nec momento in filio residebat in his quæ patri querenda erant d. lege placet. ff. de acquirend. hæred. licet respondere conetur Curti. in l. 1. nume. 17. sequens Bal. in alio articulo. Similiter 4. non potest probari, alia interpretatio vel solutio, Pau. Castren. in d. l. filius: intelligentis commodum filij esse, quia non compellitur adire, & poterat differre quousque esset sui iuris, vt sic non patri, sed sibi acquirat. Quod est extraneum literæ illius. l. tum quia l. ibi considerat cōmodum præsens: tum quia de iure spes illæ remotæ & casus aduentitij regulariter non considerantur. l. Iulianus ff. qui & à quib. Et ita reiicitur interpretatio Paul. licet eandem probare videatur Curti. nume. 55. in d. l. 1. inuoluit ibi Sebastian. Sapia ex nu. 48. qui non referunt Paul. in d. l. filius: maximè quia periculosum est dicere, quòd filius non posset cogi adire, cuius contrarium dicit receptus Sapia vbi supra ex eodem Pau. in l. is qui hæres. §. si. num. 2. versic. in princ. ff. de acq. hæred. Aliter & vt intelligebant

non nulli, quos refert Deci. in d. l. prima, in secunda lectu. nu. 72. vt verba illa, *alii parare commodum* intelligantur pro aduersario supra instituto, contra quem pater nomine filij egerat querela: quia textus dicit pro testamento fuisse iudicatum. Quem intellectum vt suum scribit Iac. de nigr. in d. l. 1. nu. 45. vbi audacter dicit errasse omnes qui hoc non aduertunt: & forsan eum voluit referre Deci. quia potuit scribere ante secundam lecturam Decij quæ tamē interpretatio à Decio reijcitur: & ita nouissimè reijcit ibi Huberti. nume. 77. Verè enim non congruit literæ. Nec I. C. potuit dicere, quod pater agens querela, parabat commodum instituto: cum alia esset mens patris eo casu, dubiusque litis euentus non patitur, vt ex initio litis dicatur parari certus effectus. Item cum ibi agatur an pater admittat relictum, non congruebant vlllo modo verba illa, *alii commodum victoriæ parat* intelligendo pro aduersario, quia non facerent ad excusandum vel puniendum ipsum patrem, vt patet ad sensum. At I. C. illis verbis sentit dari causam excusandi vel puniendi patris, vt inferius. Aliter & sexto intelligebat Are. in l. filiusfam. ff. de acq. hæc. quem sequitur Dec. in d. l. 1. in vtraque lectura. in 1. nu. 13. & in 2. nu. 72. dicit enim Aret. illam l. continere casum specialem in querela inofficiosi testamenti & commodi quod ex ea resultat: vt etiam ante ius nouum esset filij non patris: quia iniuria tantum filij est, & eiusdem indignatio, vt tex. ibi dicit: & l. Papinianus, eo. titul. & posset comprobari ex eo quod notat glo. recepta, in l. si. in prin. verbo recusante, in si. infrà tit. primo. Sed hæc interpretatio reijcitur à Curt. in d. l. 1. num. 55. & à Iacob. de nigr. ex numero 44. bonis argumentis: & ita contra Areti. concludit Huberti. d. nu. 77. & Soci. d. l. cum filio, col. 1. Nec mihi placere potest, quia longè diuersum est commodum pecuniarum ab ipsa iniuria, vt Bartol. bene scripsit in d. l. 1. & in l. is qui hæres, §. fin. & in l. filius primus. ff. de act. & obli. licet igitur iniuria filij sit, effectus tñ actionis, quo ad acquisitionem patris est: vt probat tex. in l. si longius. §. si filiusfa. ff. de iudic. ibi, *furtum vel iniuriam*: & ibi *nedum pater expectatur*: **Displicet etiam hæc interpretatio Areti. quia non est lex**

quæ declaret tunc non acquiri bona patri per filium: & regula multarum legum suadet contrarium, à quibus facile recedendum non erat: argumētum textus in litem apud Labeonem S. ait Prætor, *ibi, ea enim que in stabilia sunt* ff. de iniuri. Est etiam vrgens ratio contra Areti. quia siue per querelam siue alio modo bona ad filium venirent, semper materna erant, in quibus pater totum habebat ante ius nouum: hodie vsum fructum: & in legitima etiam inuita matre, vt videbimus. in Authen. excipitur, infra tit. primo, ergo non erat minus dandum patri ante ius nouum, cum plus habeat iure antiquo, eo casu: quod ipsi non aduertunt, nec alij nouiores. Item illa interpretatio Areti. offendit hanc l. & seq. quæ indistinctè æquiparant omnes modo & casus, quibus qualibet via ad filium venirent bona materna: per querelam autem rescisso testamento manebat successio ab intestato: & consequenter patri erant acquirenda bona secundum leges superius adductas. Non tñ omitto quod illa interpretatio Are. fuit Cyni in d. l. 1. col. 2. nu. 7. in vlt. oppos. & Alb. ibi, col. 3. vers. Ego teneo: quos nec Are. nec Dec. nec repetent in d. l. 1. referunt: meminit autem Cynus Soci. d. loco, & ita contra Cyn. Alber. Aret. Decium, resoluo. Septimo aliter nouissimè interpretatur Bellon. lib. 4. supputa. c. 4. non citans Soci. qui idem prius scripsit: concordat cum cæteris. vt in d. l. verba illa, *alii commodum parat* intelligantur de filio: Dicit tamen nō esse negandum effectum acquisitionis patri: sed ibi appellari cū modum filij respectu honoris & existimationis: quia ex hæredatio erat nota, quam diluit querela: adducit que aliqua ad colorandam suam interpretationem, quæ iustine ri non potest, si literam illius l. respicias. Nihil enim magis alienum est à mente I. C. in illis verbis, *commodum parat*: quàm hæc cura honoris & existimationis: totaque quæstio erat de bonis: in totum quo ad hæreditatem in filio: vel particulariter quo ad legatum patri relictum: & repugnat significatio commodi, s̄m ea quæ adduxi supra in prin. huius l. facilius enim honor pro cōmodo accipitur q̄
 23 commodū pro honore. Aliter & variè octauo interpretatur doctissi. Maria. Soci. in d. l. cū filio, nu. 2. vbi tripliciter
 inquit

inquit posse intelligi. Primòque explicat commodum filio parari eo modo, vt postea scripsit Bellon. & ita reijcienda est sua prima interpretatio, vt proximè ostendimus. nec opus est repetere. Explicat & aliter cum Ias. in d. l. 1. quæ interpretatio in effectu est Bar. & vtranque superius reiecimus, quia verè non congruunt verbis illius. l. Aliter etiam interpretatur, vt l. illa intelligatur scripta ex intentione noui iuris: quod planè reijciendum est, vt diuinatorium: & contra literam illius l. quæ tota est Thiiphonij, vel Pauli secundum alios libros: nec lex antiqua potuit diuinare posteriorem, vt in l. iubemus C. de testam. Tandem. 9. aliter intelligit Soci. d. loco ibi, vel etiam fortè, vt textus d. l. filius, magis probet communem sententiam & nouè declarat contra gl. & omnes, vt illa verba *aliu commo d. in parat*: non intelligantur de filio, sed potius de patre: quod breuissimè comprobatur ex litera illius l. Eandemque interpretationem latius probat Hubertin. in d. l. 1. nu. 78. ipse tamen non refert Soci. nec Socinus eum; nescio quis eorum prius scripserit. Ego autem cum anno 1543. articulum hunc tractarem, mirabat gl. & tot Doct. eximios, semper existimasse, quod in illa l. verbū, *aliu*, referebatur ad filium, quasi ei commodum acquisitionis pararetur, existente patre: repugnant enim omnia iura, nec verba dictæ l. vrgent vt commodum ad filium referatur. Aduerte bamque verbum illud, *aliu*, de filio non posse intelligi qd postea vidi à Socino & Huberto scriptum. Patet hæc vera interpretatio, quia glo. & Doct. intelligebant illa verba, cum pater agebat pro filio, & idè exponebant, *aliu parat*: scilicet ipsi filio, vnde resultabat difficultas. Sed iura in eo versè manifestè loquitur quando filius agit petito principio l. quod magis ostenditur ex verbis proximis ibi, *quod pater datus est, pater accipit*: si enim textus, in eo versè loqueretur de casu, in quo pater ageret querela nō congruebat dicere, *quod pater datus est*: sed diceret, quod ei datum. Similiter ex hoc patet, verbum *ibi* præcedens, de bere necessario referri ad filium agentem non ad patrem: est enim continua clausula.

Nec obstat quod l. illa etiam tractat de patre agente nomine

nomine filij, in versicu. *nec prohiberi* id enim fuit, obiter dictum: principium verò & principalis pars loquitur de filio agente. Et semper attendi debet quod principalius est, secundum vulgaria iura. Quod etiam nouè comprobo, ex l. qui in aliena, in princ. ff. de acquirend. hæred. vbi primo ponitur vnum dictum in hæreditate: deinde ponitur aliud diuersum, in bonorum possessione: postremo ponitur aliud in hæreditate delata ex senatusconsulto Orficiano: & dicit textus *idem erit probandum*: & ex verbis posset fieri relatio ad magis proximum, scilicet ad bonorum possessionem: tamen vere non fit relatio nisi ad primum casum hæreditatis, secundum gloss. & omnes ibi. nec aliud posset teneri ex iuris regulis. Sic dicta l. filius, prius loquitur de filio agente, deinde in versicu. *nec prohiberi*: obiter dicit patrem agere posse nomine filij. tertio in versicu. *et querebatur*: redit ad primum casum de filio agente. ideòque subdit, *an quod* patri datum esset, & sic aperte resultat, quòd ibi verbum, alij, non potest intelligi de filio, cum textus loquatur de filio agente, aliquod commodum victoriæ parante. Probat ergo ex verbis illius l. commodum victoriæ ibi filio non parari contra id quod gloss. & Docto. putabant: & consequenter cessat difficultas, qua Docto. tam anxie torquebantur: ob quam tot interpretationes excogitarunt: & plures, difficultati succumbentes, à communi veraque sententia recesserunt, vt constat ex sup. deductis. Licet autem necessariò ex litera illius l. 5. verè colligatur, ibi verbum, alij, non intelligi de filio, non ita necessario intelligitur de patre: apud tamè de eo intelligi potest, vt Socynus & Hubertus intelligunt. Sed ad tollendam difficultatem, satis est ostendere quod commodum ibi, & verbum, alij, non referuntur ad filium. Pro maiori autem elucidatione illius textus, est aduertendum, quòd illa verba *quoniam alij commodum victoriæ parat*: scripta sunt in vim rationis: sed adhuc nemo explicauit an fit ratio dubitandi, vel decidendi: seu ratio excusandi patris. Ad vnum enim vel alterum effectum ibi ponuntur ea verba: & sine hoc non potest perfectè intelligi litera illius l. Ego aduertò quòd secundum interpretatio-

nem glos. & omnium qui intelligebant ibi patrem agere, & alij commodum parari: non poterant stare verba illa: *quoniam alij*: in vim rationis dubitandi contra patrem: vt Doctor. non fat maturè sentiebant. Si enim pater alij parabat commodum, non sibi: id iuaret patrem ne legatum amitteret, iuxta text. in l. tutorem. ff. de ijs qui. vt indig. ibi *cum non sit personæ iure. sed pupilli accusauerit propriam poenam mereri non debet.* Et ex tex. in l. aduersus. 30. §. 1. ff. de inoffi. testa. quod etiam vrget, vt reiiciatur communis intelligendi modus ad verba illius. l. vtque constet, in eo versic. non patrem, sed filium agere querela. Melius stant illa verba pro ratione dubitandi (supposita vera interpretatione, quòd in eo versic. filius agebat) & tunc quærebatur an patri auferatur relictum: quoniam filios agens non sibi, sed alij scilicet patri parabat commodum: & sic erat ratio dubitandi, qua videretur legatum patri auferendum, quia cessabat excusandi ratio. d. l. tutorem. Et vere rectius staret litera si pro alij legeretur, illi: vt pungebant aliqui, secundùm quòd refert Alcia. d. c. 3. in fine. Cùm autem ibi sit quæstio an pater legatum amittat, nullo modo illa verba possunt intelligi in vim rationis decidendi: quia decisio est, ne patri relictum auferatur: cui non congruit talis ratio, maximè cum decisio inferius ponatur à Iurecõs. vnde cùm adhuc non esset scripta, non potuit ratio præcedere. Aduerto etiam qd primæ decisioni illius l. sentit. I. C. rationem dubitandi fuisse, quia filius erat in potestate patris, & pater acceperat relictum in testamento, vnde videbatur filium non posse agere querela, ac si filius sibi relictum accipiens approbasset testamentum: iuxta regulam l. post legatū, in princ. ff. de ijs qui vt indig. l. nihil interest, 12. ff. de inoffi. testam. l. si proponas. 23. §. 1. ff. eodem. Quo non obstante decidit I. C. filium agere posse querela, licet pater legatum accepisset. Sicut igitur factum patris accipientis relictum, adducitur pro ratione dubitandi contra filium, in 1. par. illius l. ita factum filij agentis querela præstabat causam dubitandi contra patrem in 2. parte tex. quod videtur ex mente I. C. licet nullibi ita explicetur.

27 Ex qua vera interpretatione iudicio meo nouè colligi potest,

potest, ibi esse tex. in prima parte, pro communi sententia quam defendimus, quod ante ius nouum bona materna per filium omnino patri acquirebantur: nam quia l. C. d. præsupponebat, ideo dubitabatur an filius in potestate agere posset, contra testamentum ex quo pater relictum acceperat. nec videatur curandum de persona filij. Sic enim in multis habetur in iure non attendi personam mediam, per quam res alij acquiritur, sed eam tantum cui ultimo acquiritur: ut in l. cum ei. ff. de leg. 2. l. cogi. §. 2. qui solidum, ff. ad Trebell. l. cum pater. §. donationis. ff. de lega. 2. unde quia pater legatum acceperat, quo iudicium testantis agnouerat, & patri erant acquirenda bona rupto testamento: videbatur impediendus filius, ne querela ageret aduersus testamentum à patre approbatum ex acceptione relictii: quod comprobari posset ex verbis tex. in l. si post mortem decimo, §. liberi. ff. de bonorum possessione contra tabul. ibi *videtur bonum est eis facere ut valet in factis an nihil haberi*. Tacite ergo in ratione dubitandi significat Iureconsultus in prima parte illius. l. bona illa materna acquiri patri: alias enim non esset dubitandi ratio l. C. digna, quod dici non debet, iuxta l. q. Labeo. ff. de Carbo. edict. quia si bona acquirenda patri non fuissent, nullo colore dubitari posset, an patris factum accipientis relictum, impediret filium in querela: cuius effectus ad patrem non spectaret. Quod suadetur ex regula d. l. qui potest inuitis. ff. de regulis iuris. Et quia audiri non debet persona cuius non interest, ut in l. ille à quo. §. primo. vbi Barto. & latè Alex. ff. ad Trebellia. & ita pro communi sententia damus ibi textum, quo in præsentem diem omnium Doctorum ingenia mirè torquebantur.

- 28 Ex communi tamē sententiā quæ concludit, etiam in casu illius l. acquisitionem bonorum patri cedere: insertur necessario (quod scribentes non aduertunt) ibi esse aliquid speciale in querela inofficiosi testamenti: ut scilicet pater agens nomine filij, vel permittens filium agere, non amittat sibi relictum: & ita eleganter limitatur textus in l. post legatum, §. si pater, & §. si filiusfam. ibi *si iuvio patre* ff. de ijs quibus ut indig. quibus habetur patri auferri relictum,

si eo permittēte filius accuset testamētum. Inde etiam secundum Pau. notabiliter limitatur §. meminisse, l. Papinianus, ff. de inofficio. testam. vbi filius agens querela cōtra testamentum, si non obtineat, amittit relictum sibi in eodem testamento vt sic mitius agatur cum patre agente pro filio, vel permittente filium agere, quā ageretur cum ipso filio: quod notatu dignū est. Necessariō etiā sequitur verum dixisse Barto. in dicta l. prima. C. qui admi. & l. is qui hāres. §. fin. vt pater non amittat relictum eo casu ob querelam filij, licet commodum acquisitionis ad patrem spectaret. & idem sentiunt communiter scribentes, q̄ non percepit Deci. contrarium incautē dicens, in d. l. in 1. lectu. num. 13. & in 2. lectur. numero 72. vbi Curtius inuoluit, numero 53. in fin. & numer. 54. cum seq. & Huber. nu. 76. ad fi. Cū autem specialitas necessariō colligatur ex dictis iuribus, & communi sententia, ratio forsā eius specialitatis fuit, quia in casu. l. filius, concurrebat, legatum fuisse relictum ab vxore viro: cui aliquid plus debetur, ob transactum matrimonium. l. vnum ex familia. §. fina. ff. de legat. secundo & infra dicemus circa. l. 3. infra eod. Concuriebat etiam quōd filius agebat vel pater eum agere permittebat ad vitandam notam exheredationis. Atque ad obtinenda bona matris, quæ naturaliter filio debebātur, l. nam & si parentibus. ff. de inoffi. testam. l. scripto. §. fin. vnde liber. ideo alias datur minori. restitutio in querela inofficiosi testa. l. i. C. de in int. rest. nō in alia accusatione. l. auxilium. ff. de int. Vnde magis excusandus erat pater, magisque ei fauendum hoc casu, vt ita limitetur regula illorum iurium. Ex regula autē dicti §. si pater & §. si filius l. post legatum, & dicto §. meminisse. l. Papinianus, magna ratio dubitandi resultabat ad decisionem d. l. filius. quatenus patri relictum conteruat. Hæc sunt quæ ad l. illam afferre potuimus: Contra cōem, citabat Alc. d. loco, l. pen. ff. ad tenat. scout. Tertulli, quam dicit ab alio non adduci, eamque sufficere ad consultandam communem sententiam: Verba legis sunt hæc. *Sacratissimi principis nostro oratione cauetur, ut maris inestitae hereditas ad liberos, tametsi in aliena potestate sint pertineat*

Quæ verba Alc. variè ponderat: sed ei satisfacit Socin. in d. l. cum filio: & melius Huberti. in d. l. i. C. qui admit. nu. 79. ex quibus præcipua responsio colligitur, vt l. illa intelligatur de iure succedendi, non de effectu acquisitionis: nec enim ibi agitur cui veniat acquirenda hæreditas post successionē filij. Quod colligit ex l. qui in aliena, in fin. principij. ff. de acquir. hæredita. & l. filiusfa. 91. ff. eodem. Quod ultra eos videmus alibi, vt res dicatur ad aliquē pertinere, quæ tamē postea est alij restituenda, vt in fructibus, quos lex dicit indistinctè pertinere ad bonæ fidei possessorē l. bonæ fidei. ff. de acquir. rer. domi. & tamen aliquando tenetur restituere vel soluere quatenus sit locupletior: ex glo. l. qui scit. ff. de vsur. Bart. in l. si eius, ff. de rei vendic. q̄ alibi plenè tradimus. Sic in l. codicillis §. matre, ff. de leg. 2. hæreditas sororis intestatæ dicitur peruenire ad fratrem qui filiū sororis occiderat, & tñ id non pot̄ intelligi cū affectu, q̄a fiscus aufert, secūdū Bart. & Imo. per l. Lucius, ff. de iure fisc. Hæc interpretatio ad illam l. magis cōprobatur ex verbis eiusdem l. ibi, *tametsi in aliena potestate*, ostendit enim tex. eam successionē filio iuris planè cōpetere: magisq; potuisse dubitari an ei negetur si sub potestate alterius fuisset, idq; tantū ibi tollit admit tendo filiū: non autē vt tollat acquisitionē patri, sicut nec eam tollit Iustinianus in princip. Institui. ad Orficiam. Sic ecōuerso, mater existens sub potestate alterius admittebatur ex Senatusconsulto, ad hæreditatē filij l. 6. eo. ti. ff. ad Tertul. Quæ dubitationes ibi tolluntur, quia eo tempore non erat omnino expedita successio adinuicem matris & liberorum, vt patet ex illis iuribus. Et secundum hanc solutionem cessat obiecto quam Alcia. insolubilem putabat contra communem. Nec difficultati satisfaciebat Sebastia. Sapia. dicta l. i. num. 53. in fin. C. qui admit. vbi nescio quid comminiscitur. Aliter nouissimè respondebat & intelligebat Bellon. lib. 4. supputa. ca. 5. qui con-

30 stanter hanc receptam opinionem defendit. Non obstat aliud argumentum Alci. ex dicta l. prima. C. qui admit. in verbo, etiam: quod Richardus ponderabat, vt ibi refert Bald. 28. opposi. colligitque ex Cyn. Alber. & Bartol. ibi.

ibi. Quod verbum innuere videtur, vt non soli patri commodum acquireretur, & sic q̄ pars filij esset: sed Bal. & communiter Docto. respondent, vt verbum, etiam implicet facta, non personas: sitque sensus l. vt non solū filius patre ignorante posset agnoscere bonorum possessionē, sed etiam ita agnita commodum patri afferret: & potest sufficere hæc communis solutio, vt per Alex. ibi in quarto notabi. & Curt. numero 17. licet aliter & ingeniosè explicet Bellon. quem vide libro tertio, supputa. cap. primo. Nec valet quicquam argumentatio Politi à verbo emolumētum vel cōmodum, quod ipse dicit significare vsufructum, non plenum dominium: quia supra ostendi contrarium ex text. in l. Papinianus §. meminisse. ff. de inofficio. testam. & alijs iuribus. Probat etiam text. in l. si putas. C. de petitione hæreditatis, Minus obstat argum. Alc. dictā l. cum oportet, infra titulo seq. inducendo illa verba: *in veteris iuris obseruatione: iunctis verbis sequentibus, quemadmodum in maternis*: Videtur enim ibi significare Iustinia. q̄ iure antiquo bona materna nō omnino patri acquirebantur, sed tantum vsufructus: & consequenter q̄ Constantinus hic non induxerit nouum ius. Et licet possemus reseruare respōsionem ad tractatū illius l. vbi latè alia scribimus: oportunum fuit hoc loco respondere statim, ne scindantur hic articulus proprius huius l. qui continenter tractatus, melius intelligetur. Ad argum. Alci. videtur quòd gl. in dictā l. cum oportet, verbo, in veteris, illud senserit: respōdet. n. exponēdo ibi ius antiquum dici pro eo quod erat ante Iusti. non pro eo q̄ erat iure pandectā & ita Hube. in d. l. 1. nu. 80. in fi. melius Bellon. d. l. 4. c. 5. ad fin. Post iura autē digesto. aliqui Imperatores statuerunt ea quæ Iustinia. ibi refert, vt patet ex hac l. & l. prima. C. illo titulo. Sed hæc solutio mihi non placet, possetque Alc. merito replicare contra talē interpretationem: quia impropriū videtur intelligere ius vetus, pro decisione huius l. & l. primæ. l. infra titulo primo, quas sæpissimè scribentes appellant nouum ius, vt supra deduximus: & manifestè repugnant verba illa, *veteris iuris*, quæ magis ppriè ad antiquius ius, quā huius l. referri debent.

debent. Vnde aliter explico, vt in d. l. cum oportet, ita tenent Bart. Bald. & Salic. quorum opinionem sequitur Iaf. & post eum Alex. de Imol. & volēs Iustin. statuerē, quod generaliter statuit in aduentitijs: Vt non omnino patri acquirantur, incipit à rebus incertis, quæ iure veteri obseruabātur, in quibus filius nō acquirerebat patri: deinde refert casus certos decisos à præcedentibus Imperato. vt erat casus huius l. & d. l. i. infra. i. i. & ita sit sensus, q̄ sicut iure antiquo aliqui erāt casus, in quibus filius patri nō acquirerebat. Et postea aliqui Imperatores alios casus deciderunt, in quibus dominum patri non quæreretur, ita Iustinianus ibi iustū putauit, idē generaliter statuere in omnibus aduentitijs, & verbū, *non admittit*, ibi nō refertur, ad præcedentia (iuris veteris:) vt glo. Alcia. alijq; accipiebant, sed potius refertur ad sequentia, quod necessario euincitur ex illa l. quia in vllō. versū. *quemadmodum*: simul ponit casum huius l. de bonis maternis, & casum lucri dotalis vel nuptialis: sicut igitur secundus ille casus, secundum omnes, fuit nouè decisus ab imperatorib. & cōtrariū erat iure antiquo: ita dicendū est in casu nostro, qui ibi ponit sub eadē determinatione, iuxta regulā l. iam hoc iure. ff. de vulgar l. si. C. de sententijs & inter locutio. Et hoc modo ex dicta l. cum oportet, cōprobatur cōis opinio, vt hæc l. nouū ius induxerit in bonis maternis. Hinc patet rectē Doctōr cōiter intelligere text. in § 1. Insti. per quas personas. nob. acquiritur. vt ibi verbum *si* intelligitur pro iure digestorum, quod Iustinia. nouè emendat, statuens vt dominiū aduentitiorum filio acquiratur: vt merito reijciatur violenta interpretatio Politi, contra communem dictō. 32 etō tracta. de vulgar. numero 43. Sed posset lector instare, quid significet Iustinia. in d. l. cum oportet, dum refert ius antiquum, secundum interpretationem nostram: videtur enim, cū de iure antiquo filius omnia patri acquireret, non posse verificari illam obseruationem rerum, quæ iure veteri non quærerentur patri. Sed huic obiectioni seu inuestigationi satisfacio dupliciter. Primò, quia etiam iure antiquo castrensia, & quasi castrensia patri non quærebantur lege secunda. ff. ad Macedoni.

cum multis alijs. secundò & melius respondeo, quòd apud Iureconsultos diligens lector inueniet in aliquibus rebus concessam acquisitionem filio, non obstante patria potestate: vt in exercitio querelæ d. l. filius, & d. l. Papinianus, ff. de inofficio. testam. vt etiam in l. tertia, §. si quid minori, ff. de mino. facit quod notat Soci. in l. filio, ff. de condit. & demon. facit ad idem casus l. cum heres, ff. de acqui. hæred. ibi, *quasi pater familias*: & casus l. Imperator, ff. ad Treb. vt etiam de iure digest. aduertit Bart. in l. placet, vlt. oppos. ff. de acqui. hære. Manet itaque defensata communis sententia, contra Richard. Polit. & Alci. vt lex hæc nouum ius induxerit. nec immeritò, quia Constanti. in alijs etiam nouas constitutiones edidit: vt in l. fin. C. famil. ercisc. l. his solis. C. de reuoc. dona. & in l. cum vir. C. ad leg. Iuli. de adult. & in l. 1. C. de natur. liber. obseruat Alcia. libro quarto parerg. capitulo quinto, col. 2. Facit pro communi, nam in hac materia Iustinian. refert l. Constantinianã. vt in d. l. cum oportet, §. cum autem: & sic innuit, q̄ Constantin. nouè aliqua induxerit, quæ ob id appellantur Constantiniana: iuuatur hoc, quia successiuè ex hac l. vsque ad l. cum oportet, & sequentes, semper aliquid pro filijs statuitur, minuendo antiquam acquisitionem, quæ in totum patri dabatur, sicque videtur nouum ius his legibus induci. Cauendum tamen est ab errore imperitorũ, qui indistinctè putant responsa Iurecõsultor. esse antiquiora legibus Imperator. & consequenter dicunt ius digesto. esse antiquius iure. C. quod verum non est: quia plures Iureconsulti, quorum responsa habemus in pandectis, vixerunt sub Imperatoribus, quorum sunt constitutiones in hoc libro. C. vt patet ex l. quarta, C. de contrahen. stipula. patet ex l. prima. C. de lega. iuncta l. Caio, §. Imperator. ff. de alimen. lega. & ex l. Antoninus. ff. de fideicommiss. libert. quod colligi potest ex innumeris alijs iuribus, tradit Alcia. libro sexto Parerg. capit. 14. & ante eum admonuit Fulgos. in l. fructus, col. 3. numer. 8. de rei vendicat. patet etiam ex tit. ff. de constitut. princ. Ex quo cum iudicio legendus cum Barto. in l. finali. in fin. ff. de reg. Ca. ton. Ex his datur lumen & fundamentum legibus præsen-

tis tituli, & sequentis. Quibus sic expeditis, ampliatur decisio hæc Constantini, & illa Iustiniani in dicta l. cum oportet, ut cum hæc acquisitio patris fiat ex patria potestate, necessario procedat etiam si filius longè à patre degat: distantia enim locorum non tollit ius patriæ potestatis. l. Pomponius 40. ff. de procurato. in princ. & l. cum filius ff. si cert. petat. l. si longius §. si filius ff. de iudicijs. quòd aliàs inuoluit Hispa. Segura, in repetitio. l. vnum ex familia. §. sed si fundum, col. 7. probatur hoc etiam ex l. si pater. C. de institu. & ex l. fin. ff. de cond. instit. vbi distantia & absentia non tollit effectus potestatis, etiam contra patrem. Ampliatur secundo in patre arrogatore secundum Albericum in dicta l. cum oportet, per textus in princ. Instit. de acq. per arroga. facit l. si arrogator ff. de adoptio. l. sed si plures §. in arrogato. ff. de vulga. intelligendo per textum. in l. non enim, cum l. sequen. ff. de adop. & ita ampliatur Bar. in l. cum filio numero 10. ff. de legatis primo. Ampliatur tertio etiam si filius senex sit, durat enim semper ius patriæ potestatis, secundum glos. receptam in l. si §. pupillus. ff. de verbo. oblig. quam ibi extollunt Angel. & Imol. & Bauer. in princ. Instit. quibus non est permis. facere testamentum. nume. 19. Ex qua glo. confirmabis quod inquit Bal. in l. si §. filijs, autem, infra titulum primum ampliando, & textum, ibi sequitur Pau. & Corn. ibi. Ampliatur quarto, hæc acquisitio secundum ius commune, etiam si filius vel filia sit coniugatus vel coniugata, durat enim patria potestas & effectus acquirendi patri, ut in l. 1. & 2. infra titulo sequen. l. si vxor, C. de conditio. infert, latè Boer. decisio. 147. & probatur ex innumeris iuribus ut tradit Tiraq. de iure mari. in prin. quod ut memorabile commemorat Ioan. Crot. in l. frater à fratre, questio. 16. nu. 53. Hodie autem in Lusitania & Hispania aliud est dicendum ex legibus Regijs eximētibus liberos à potestate patris per matrimonium, 35 de quo plenissimè agemus in tit. seq. Ex hoc autem inferatur, quòd cum patria potestas de iure durabat, etiam post nuptias liberorum: si pater donaret filie coniugatæ, non valeret donatio indistinctè, siue filia esset in domo patris, siue in domo viri seorsum à patre: militat enim vinculum patriæ

patriæ potestatis, quæ donationem irritat, iuxta l. secundã in C. de inoffi. donatio. & consequenter patet contrarium sine iudicio scriptum à Corset. in notabil. verbo, donatio, qui malè ad id citat Bald. in c. iuravit, de probatio. vbi nume. 12. aliud diuersum dicit, quod non tangit effectum acquisitionis, nec respicit hunc articulum: & contra se citat Corset. inaduertenter textus in l. nec inter 4. C. de donati. int. vir. & vxor. Quinto ampliatur, etiam si pater ex crimine relegetur, quia adhuc durat patria potestas, quæ ex deportatione cessaret. S. cum autem, Institutionum quibus modis ius patriæ potestatis. soluit. primò & l. relegati. ff. de interdictis & relegatis facit l. quidam ff. de pœnis. Sexto ampliatur vt eadem patria potestas & eius effectus procedat inter libertos: his enim non negatur hoc ius ciuium Romanorum l. libertos, C. de patr. potesta. Septimo ampliatur etiam in patre qui ignorabat se habere filium, vel illum mortuum putabat. l. vxorem, ff. de manumif. testa. ibi, in potestate ignorantis effectus enim & acquisitio legis, absentibus & ignorantibus non negatur, vt colligitur ex l. 2. & ibi Doctor. C. de pactis. consuluerunt Ang. & Anch. 36 quos citat Aymon. in rubr. ff. de legatis primo nume. 77. Sic lucrum à lege delatum, transmittitur sine agnitione: vt contra Ang. resoluit Alex. in l. si vir. ff. ad leg. falcid. notat Bal. in l. hac edictali, C. de secund. nup. Socin. consi. 116. numero 19. libro primo, latè & vtiliter Iaf. in l. si arrogator. numero 1. ff. eodem titulo ad leg. falc. ex quorum dictis hoc videtur receptum in omni lucro vel commodo delato à lege, extra nomen hæreditatis: & ita Chaf. in consuetu. Burg. in rubr. 4. §. 14. ad fin. folio mihi 179. col. 4. & in specie ad casum authenticæ bona damnatorum, tradit Iaf. d. loco, referens plures: vt reseruatio quam textus ibi tribuit descendentes & ascendentes in bonis damnatorum, transmittitur sine agnitione: quod plenè tradit doctus Hispan. X Suarez, in l. quoniã in prioribus, fol. mihi. 77. C. de inoff. test. & in praxi iudicauit in casu pulchro, Consilium Neapol. vt tradit Matthæ. de Affl. decis. 314. Sed in hoc cauendum est ab Hispan. Segura, in l. vnum ex familia §. sed si fundum, ff. ad leg. falcid. folio mihi 56. col.

- tertia, qui hæc applicabat legi & consuetudini huius Regni, qua inter coniuges omnia bona communicantur: & ipse inaduertenter id appellat lucrum, & cum eo Hispa. Castell. l. 14. Tauri columna tertia, & tunc inferunt ex proxime dictis, quod transmittatur, licet acceptatum non fuerit. Sed debuerunt aduertere talem legem vel consuetudinẽ non agere de lucro, sed de communicatione mutua: arg. l. de fideicommiss. C. de transac. colligitur ex Paul. in l. si pater puellæ ad fi. C. de inoffic. testam. ex Hispa. Io. Lupo de Palac. rub. in repet. Rubr. de dona. inter vir. & vxor. §. 50. col. fi. & §. 77. num. 17. vers. ex quo: & vers. sed ne vera: colligitur ex Rip. in l. foeminae, numero 43. C. de secund. nupt. ex Bertrand. in l. hac edictali, nume. 31. C. eod. Imo non solum vbi omnia communia fiunt, sed vbi ex lege, vel consuetudine communicantur quæ sita constante matrimonio, ibi non potest dici quod agitur de lucro, nec applicantur authoritates loquentes de lucro nuptiali: quod non dicitur vbi æqualiter vtrique coniugi consulitur. vt melius expendit Hisp. à Couas Ruu. dignissimus nunc Archiepiscopus, in Epiro sponfal. secunda par. c. 7. §. 1. nu. 8.
- 38 ad fi. Non omitto quod ad supradictam doctrinam citant Doct. textus in Authen. hæres. C. de secund. nupt. vbi Alex. ad Bal. & tradit Ias. in d. l. si arrogator, nume. 15. & alij alibi: sed licet doctrina sit vera, non tamen probatur ex illo textu: ibi enim tantum disponitur vt liberi, quibus lex certum lucrum defert ex bonis parentis, possint illud accipere: etiam si hæres parentis esse nolint, quia non defertur iure hæreditario, nec offenditur regula l. primæ, ff. de acquir. hæred. vt melius aduertit Bal. in l. generaliter. §. in his, C. de secund. nupt. non verò tex. ibi de lucro non agnito transmittendo, vt Ias. & alij minus benè citant, si autem filius ab hæreditate excludatur ob ingratitude: excludetur etiam ab eo lucro. l. hac edictali, vers. nisi ex his, & l.
- 39 fi. C. de secū. nup. Octauo ampliatur hæc acquisitio in maternis & alijs aduentitijs ex verbis huius libri, *in diem viæ*, vt vsusfructus patri acquisitus viuo filio, duret post mortem filij: attenditur enim vita patris sicut verba huius. l. quod probatur melius ex textu in l. fin. vers. *sin vero*: sup. ad senatusconsult.

nusconf. Tertul. & ibi extollunt Bart. Bald. Paul. & reliqui
 & Palac. Riiv. in repe. rubr. §. 42. ad fi. & idem notant glos.
 Cyn. Bart. in l. 3. supra de vsufr. gloss. recepta contra Pa-
 lac. in l. 2. infra eo. probatur etiam in l. sancimus, ad fi. sup.
 titulo primo, & est omnium communis sententia. Ex qua
 verissima sententia deciditur casus, de quo agit Chassa. in
 consuetud. Burg. rub. 6. §. 5. fol. 219. col. 2. cum sequen. In-
 fertur etiam vtiliter ad multa, quæ non solent aduerti, &
 sunt magni momenti, maximè vbi ius commune non est
 correctum, vt copiosè & vtiliter tradit Hispa. Anton. Go-
 met. omnibus videndus l. 6. Tauri. nume. 11. & num. 12.
 Nam si fingas filium defunctum, qui habebat bona ad-
 uentitia, superstitite patre & matre, tunc licèt mater in suc-
 cessione æquetur patri, non tamen minuetur vsufructus
 patris: quod vtilissimum est in regnis & prouincijs, in qui-
 bus bona non communicantur inter coniuges. Imò etiã
 vtile est in nostra Lusitania, quando ex forma contractus
 dotalis, receditur à consuetudine Regni, & manent sub di-
 spositione iuris communis, q̄ rarò contingit: facit d. l. fi. &
 d. l. sancimus, iuncta regula l. commodissimè, ff. de liber. &
 posth. l. si cum dotem, ff. sol. mat. Sed vbi filius decederet
 cum filio & patre, licèt de iure pater adhuc deberet habe-
 re vsufructum, per dicta iura: tamen hodie apud Hispa-
 nos & Lusitanos, contrarium est dicendum, quia agimus
 de filio coniugato, qui per matrimonium exit à potesta-
 te, secundum legem Regiam Tauri. 47. & secundum legē
 Lusitaniæ, vt dicemus in tit. sequen. Vndè cessat patria po-
 testas & vsufructus, quia leges regni statim iubent om-
 nia bona filijs coniugatis tradi, vt l. 48. Tauri: atque apud
 nos libr. 4. titu. 78. dicemus latius in l. cum oportet. §. cum
 autem, infra tit. 1. Nec in hoc pacta, vel conuentiones pos-
 sunt mutare leges regias, quò ad ius publicum patriæ po-
 testatis: nec coniuges auferre ius filijs à lege delatum: ar-
 gu. l. si arrogator, ibi, *principali prouidentia*: ff. de adoptio. fa-
 cit regula, quod l. dat non aufert: textus & Bald. in au-
 then. homo locum. C. de secund. nupt. facit l. iura sangui-
 nis, ff. de reg. iur. Hanc conclusionem limitat Paul. in d.
 l. fi. sup. ad Tertul. vt non procedat quando filius defuncti

- succedens non esset sub potestate Aui, sed alterius: vt si cedat filia habens aduentitia, in quibus pater habebat vsumfructum: tunc enim filius illius filie, excludet Auum ab vsufructu: quod sequitur Cornelius ibi, citant l. tertia S. fin. secundum vnam lectu. infra titulo primo, quæ non probat. Sed hæc limitatio mihi non videtur tuta, quia refragatur dic. l. fin. supra ad Tertullianum & dicta l. sancimus, supra ti. 1. semper enim militant verba illarum legū & earum ratio, vt patri viuo non auferatur vsufructus
- ¶ semel ei quæsitus, militant etiam verba huius. l. indistinctè dicentis, vt in diem vite patris vsufructus ei maneat: stat èt ratio iuris, vt effectus acquisitionis consumatæ nõ cesset, licet res veniat ad casum à quo incipere nõ posset: Bar. in l. plurib. S. & si placeat. ad fi. ff. de verb. obli. melius in l. Titia. S. Imperator, nu. 10. vers. *in contrarium*. ff. de leg. 2. tex. in l. fi. ff. vnde libe. latè Tiraq. in suo tract. de causa: pro hoc stat etiam regula text. in l. 3. supra de vsufruct.
- 41 Hanc cõclusionem elegãter limitat Pau. in l. fi. ad fi. per illū tex. sup. de vsufr. vt non procedat qñ vsufructus consistebat in persona filij, licet pater haberet commoditatè: tūc enim mortuo filio cessat illa cõmoditas patris: quod prius scripsit vtiliter Bal. in l. cum oportet, ad fi. prin. infr. tit. 1. vers. & si diceres: quod est notādū ad casus in quibus pater non habet vsumfructum quamuis habeat commoditatem: dicemus in Authen. idem est, infrà ti. 1. facit l. necessario. S. fi. ff. de peric. & commo. rei vèd. & Bal. sequitur Hispan. Fernan. Arias. l. 46. nu. 5. ad fin. Anto. l. 48. num. 4.
- 42 in fine. Nono ampliatur, & infertur ex præcedente ampliatione, vt quamuis filius efficiatur sui iuris ob aliquã qualitatem, non cesset vsufructus quem pater habebat in maternis & aduētitijs: vt si filius efficiatur Episcopus. Authen. sed episcopalis. C. de episcop. audien. vel Patricius. S. filiusfam. Insti. quib. mod. ius patr. potest. sol. quod vltimum hodie nullibi est in vsu: ita inferendo neminem citans, dicit Hispan. Anton. Gomet. l. 58. Tauri, nume. 6. ad fi. Hoc voluisse videtur Palaci. in repeti. Rub. S. 42. ex nu. 13. cum sequen. licet non omnino explicet: id autem exprimit Pala. in filio facto Clerico. Et latè Hispan. Soares,

res, in q. maioratus, folio vlti. Faciunt quæ tradit Deci. in capitu. in præsentia, ex nume. 62. de probatio. facit ratio superius adducta ad l. fin. suprâ ad Tertul. nec tunc militat dispositio. l. cum oportet autē, infra titulo primo, vbi
 43 de hoc latius agetur. Decimò ex eadē conclusionē & verbis huius l. ampliatur hæc acquisitio: licet filius factus effectus Clericus, testetur, (vt potest secundum cōmunem sententiam) & cū testamento decedat: non tamen potest aliquo modo disponere de vsufructu, quem pater habebat ante clericatum filij, vt colligitur ex Docto. in l. sacrosanctæ, sup. de Episcop. & cler. & probatur ex litera illius libi, in eadem gradu clericatus viuentes: & hoc vti receptius & verius tradit Hispan. Ant. Gome. d. l. 48. n. 7. vbi plures refert, & hoc voluit Hispan. Soares. d. q. de maioratu, fol. vlti. & ita resoluit Deci. ab eis non relatus in d. ca. in præsentia, nume. 64. de probat. & ex Fabio & alijs resoluit Couas Ruu. in ca. quia nos, num. 2. de testament. Vnde cauendū est à Panor. contrarium malè sentiente, in dicto capitu. in præsentia, num. 56. quod alibi non deciderat, idem Pano. in capitu. constitutus, numer. 7. de in integ. restitut. Magis cauendum à Bened. errâte in c. Raynutius, verbo matrē, nume. 20. repugnat enim iuris ratio, vt priuilegium filij clerici, auferat patri vsufructum quem ante clericatum habebat. Nec contrarium voluit Paul. Castren. in dicta l. sacrosanctæ: nec Ias. in l. filix licet. C. de collatio. licet minus bene eos referre videatur Ant. Gomet. vbi supra qui etiam minus diligenter ibi citat Barto. in nonnullis locis ad hanc conclusionem: sic pro contraria aliquos malè citat Bened. d. loco. Hinc infertur vndecima ampliatio, vt si statutum permittat filium famil. testari, intelligatur sine præiudicio vsufructus, quem pater habet in aduentitijs, secundum Bald. in l. si queramus in finalibus verbis ff. de testamen. tradit Angel. Aretin. in tracta. de testa. folio 2. colum. 4. & latè Anton. Gomet. l. 6. Tauri, numero 13. quorum sententia probatur ex doctrina. l. si quâdo. C. de inofficio. testam. Duodecimò ampliatur & ita infertur
 45 ex proximè dictis, vt pater non amittat vsufructum quē habebat, licet filius efficiatur monachus, & ex religio

ne cesset patria potestas : quia adhuc militat verba huius l. & iurium, quæ supra adduximus, & militat regula dicta l. tertia, supra de usufruct. tradit. Palac. in rubri. dic. §. 42. in fine: & receptum est, vt tradit Deci. in d. c. in præsentia nu. 62. & ex Saly. & Anton. tradit Soares. d. q. maior col. pen. Nec enim patitur iuris ratio, vt factum filij, licet laudabile, auferat patri suū. secundū regulā, l. id q. nostrū, ff. de regu. iur. facit text. notab. in l. impuberi. 4. ff. de adm. tuto. ibi, *nam ad alienam iniuriā priuilegium militum pro rogare non oportet*, quem text. alias notabat Polit. de vul. 46 ga. nume. 89. Volunt autem Docto. in his locis & alijs citandi, in seq. ampliatione, vt ingressus religionis tollat patriā potestatem: & Bald. in l. patre furioso. ff. de ijs qui sunt sui. notat. gl. l. si ex causa. §. Papinianus. ff. de minoribus notabilis & recepta. vt per Ias. in l. 2. nu. 22. ff. de vulgar. Areti. in l. is potest, colum. 4. ad fin. ff. de acquir. hæredi. Boeri. decisi 121. ad fin. vltra quos id pulchrè declarat Bal. in l. 2. C. de liber. exhibend. sed contra illam gl. & cōem, q. religionis ingressus tam patris, quā filij, non tollat patriam potestatem. contendit Mathæ. de success. ab 47 intest. in princi. num. 7. Decimotertio ampliatur hæc acquisitio, inferturq; ex prædictis ad quæstionem in qua scribentes mirè variant, quando pater ingreditur religionem: gl. enim in Authen. idē est, infra titulo 1. indistinctē inquit usufructum manere, scilicet penes monasteriū viuente patre: & in omni usufructuario ingrediente religionē, idem dixit gl. ad fin. in Authenti. ingressi. C. de sacrosanct. eccl. hancq; opinionem sequūtur quā plures vt infra. Contrariū tenere prorsus voluit antiquus Doctor Martin. Sil quem refert Cyn. in d. Autent. asserens q. totus usufructus redit ad proprietatē, & sic manet in solidū penes filium: & hanc opinionem sequitur Salic. in d. Authen. ingressi, nu. 10. ad fin. & in dicta Authenti. idem est: vbi subdit ita tenere communiter Doctor. & hanc videtur sequi Ias. in d. Authen. ingressi, num. 48. Et nouissimè eam probat Riminal. §. 1. nu. 18. In sti. per quas person. & Couas Ruu. in ca. 2. numero 8. de testam. vbi cum Salice. eam dicit communem. cui addit nouum fundamentum

ex materia.ca. cum scimus, de regu. & refert Hipp. singu.
 668. vbi hanc sequitur. Tertiam opinionem eamque me-
 diam vult Bart. in d. Authent. idem est, & ibi Ange. vt di-
 midia maneat penes monasterium, alteram ad filiū spe-
 ctet sicut quādo pater eum emancipat, iuxta d.l. cum o-
 portet, §. cum autem, & ita Panor. in dicto capitu. in præ-
 sentia. num. 57. & in d.c. cū simus de reg. Et cum Bart.
 transit Hispan. Alias l. 46. col. 2. & Siluest. in summa, ver-
 bo religio. 6. & nouissimus Riminald. sibi contrarius in §.
 48 2. numero 19. instit. per quas perso. Aduerto quòd Cyn.
 in d. Authent. idem est, remittit se ad ea quæ dixerat in
 Authent. ingressi: & idem facit Alberi. & ambo in d. Au-
 thē. ingressi, sequuntur gl. ibi, vt patet ex Cyn. num. 12. ex
 Albe. nu. 22. cū seq. & sic malè citantur contra gl. à Ias.
 ibi à Couas Ruu. d.c. à Riminald. loco: à quibus hac alle-
 gatione cauendum est. Sic etiam Hispan. Anton. Gome. l.
 Tauri. 48. nume. 8. ad fin. non bene citat Salic. & Martin.
 Sil. Alberi. Ias. ad prædictam opinionem Bart. diuidentis
 vsufructum inter filium & monasteriū: cū hi Docto-
 res longè aliud scripserint, vt fidelius retuli: labitur etiam
 Hipp. d. singu. confundens allegationem Bart. & aliorum.
 49 Hanc quæstionem tangit, sed non resoluit Boerius deci-
 sio. 197. in fin. Ego curiosius aduertendo dico, q̄ opinio
 gloss. receptor est: quia eam probant Cyn. Alberi. in dic.
 Authen. ingressi, & ibi expressim Bart. nu. 42. & nu. 49. &
 Rosellus num. 18. & ita Bal. Pau. Rapha. Corn. in d. Au-
 thē. idem est: & Guido Pap. decisi. 477. numero 4. & ex-
 pressius decisi. 495. vbi dicit ita fuisse iudicatum. Et idem
 tenuit Specul. quem Guido & alij referunt: & ita Deci.
 in dicto capitu. in præsentia, numer. 66. vbi etiam citat
 Imol. in l. cū filio. ff. de lega. 1. & ita Cepol. consilio 22.
 nu. 4. colligitur ex Innocen. in dicto cap. in præsentia, &
 alijs, quos citat Soc. consilio 10. num. 20. lib. 1. vbi hanc di-
 cit communem sententiam: & eandem probat Alexand.
 consilio 139. numero 5. libro 2. vbi eam videtur dicere
 communem, nec aliquam contra citat: & hanc sequitur
 Hispan. Anton. Gome. dicta l. 48. numero 8. ad fin. hanc
 dicit communem Crot. in l. Gallus §. & quid si tantum,

50 nume. 30. Probatur hæc opinio gl. ex regula huius l. & ex
 iuribus sup. citatis: pater enim licet monachus, naturali-
 ter viuit & sic durat vsusfructus: monasterio autem, qua-
 tenus capax est, omnia deferuntur quæ monachus habe-
 bat, dicta Authen. ingressi. Nec obstat argumen. Martin.
 Sil. relatum à Cyno & Alber. in dicta Authent. idem est,
 dū arguit à cessante ratione, quæ vsusfructus datur patri ob
 custodiam & administrationē, quæ cessat in monacho.
 Respondeo enim quæ nō cessat in monasterio habente mi-
 nistros & officiales qui sua gubernant, vt docet experien-
 tia: & forsan diligentius sua tuentur quam laici, vt alibi
 dicit Practic. Papien. seu Ferrarien. Nec obstat argu. quod
 pungit Couas Ru. ex materia c. cum simus, de regu. quia
 nō est tutum, vt patre ingresso religionem, statim legiti-
 ma debeatur filio, quod alibi examinamus: nec si esset ve-
 51 rū, valebat cōsequētia ad vsum de quo agemus. Nō ob-
 stat etiam argumentatio Bart. ex d. §. cum autem, l. cum
 oportet. omiſſa enim friuola respōsione Bal. & aliorum,
 dico, quòd in d. §. agitur de emācipatione facta patris, im-
 mediatē id agentis: sed pater ingrediens religionem lon-
 gē aliud intendit. licet igitur accessoriē resulet filium exi-
 re à patria potestate, non potest dici emancipatio ex fa-
 cto voluntariō patris, quod nō dirigebatur ad talem effe-
 ctū, secūdum regulam l. si quis nec causam. ff. si cer. pe. &
 quod probat tex. & Bar. ibi, in l. socium qui in eo. 16. §. 1.
 ff. pro socio, cū alijs quæ omitto. Ex his ergo resoluo opi-
 nionē gl. veriorē esse, & magis cōem, quicquid cōtra di-
 52 xerint Saly. & reliqui sup. relati. Ampliatur 14. hæc ac-
 quisitio ex resolutione l. a. l. conf. 198. lib. 2. vbi concludit,
 quæ si ex statuto acquiritur viro quicquid vxori obuenit,
 vel defertur constāte matrimonio: idē erit in viro filiosa.
 vt sibi proprietas, patri vsusfructus quærat, interpre-
 tādō statutū secūdū ius cōmune, quod sequitur Boeri.
 decisi. 199. in fine: sed non seruit in ijs prouincijs, in qui-
 bus lege vel consuetudine filius per nuptias exit de po-
 53 testate patris. Ampliatur. 16. vt vltra acquisitionem pos-
 sit pater, ratione patriæ potestatis, compellere filium
 ne viuat extra domum & familiam patris, secūdū An-
 gel.

gel. consilio 85. numero 3. quem corruptè sequitur Boer. decisio. 195. numero 5. vbi non rectè citat numerum consilij: & ita asserit Bald. Nouel. de dote. 7. parte. priuileg. 34. num. 5. versic. & sicut: vbi concludit ita teneri filium simul cum patre habitare, sicut vxor cum viro: citat Bal. in Authent. ex testamento. C. de collatio. vbi hoc non inuenio. Ego aduerto quòd Doctor. omnes hoc tradunt, quando agitur de retinenda dote aduentitia filij coniugati, de iure enim debebat esse penes patrem, & pater debebat alere ex ea filium & nurum, & fructus dotis percipere: vt resoluunt communiter doctor. secundū Crocum, in 2. repeti. l. si constante, nu. 117. in fine: Ang. Imo. Pau. in l. si cū dotem. §. transgrediamus, vbi Alex. nu. 9. ita resoluit. Ita etiā loquuntur Doc. citati à Nouel. & Boer.

54 Similiter hoc procedit quādo filius vellet alimenta à patre, debet enim cum eo habitare, nec alias pater tenetur eū alere extra domum. facit gl. c. significasti, de diuor. cōis vt tradit Palac. in rub. §. 64. nume. 6. & nu. 10. Et idem e-conuerso si parens velit alimenta à filio: nec etiam pater posset filiū è domo eijcere, licet ei extra domū alimenta præstare vellet, secundū Bart. & Doct. cōiter. vt resoluunt Paul. & Ias. nu. 6. in l. quidam cū filium, ff. de verborū ob. per tex. ibi post princip. in illis verbis: *domo cum propulerit*. Ex quibus cauendum à generalibus verbis Bartol. in tracta. de alimen. nu. 25. sed limitatur, nisi ex iusta causa, puta ob sæuitiam vel malos mores, quia tunc potest filius vel pater alendus recedere à domo alere debentis, secundū Bar. Paul. Imo. Alex. Boer. & Noue. & alios vbi

55 sup. & Ias. in l. 1. nu. 1. cū seq. C. de leg. Sed nō placet q̄ in distinctè asserūt Noue. & Boer. dū dicunt q̄ filius præcisè teneatur habitare cum patre, sicut vxor cū viro, imo crederim q̄ si filius nolit à patre alimenta, velitque quærere honestū vitæ genus, non possit impediri à patre qui filij opera non egeret: contrarium enim esset hominē liberum seruilis cōditioni reddere, contra l. secundam, ff. si quis à paren. fuer. manu. Quod iuuatur, quia videmus filium famil. ex promissione regulariter sine patre obligari. l. filius famil. 2. ff. de actioni. & obliga. l. tam ex contracti-

tractibus. ff. de iudic. Videmus præterea filiumfam. inuito etiam patre eoque ad expensas obligato, posse dare operam literis, gl. recepta l. sed Iulianus. S. proinde. ff. ad Macedon. Bald. in l. Macedoniani. C. ad Macedon. Felyn. in cap. 2. de magist. Nouel. de dote. 6. part. priuileg. 46. in prin. no-
 56 tanter Rebufus de priuileg. Schol. priuileg. 53. Sic temperarem illam vendicationem quæ iure datur patri pro filijs
 ¶ in potestate l. 1. §. per hanc ff. de rei vendica. de qua latè egimus sup. in 2. parte Rubr. Filio enim in hoc datur volūtas & libertas, vt probat l. si. ff. de liber. exhib. quod in supradictis terminis vtile esse in filio qui vellet Africam vel Indiam petere, ne à patre absque causa retrahi possit: facit
 tex. in c. cū simus, de regu. ibi *liberum sibi*, quem notat pla. in l. ne diutius C. de agric. & cens. speciale enim est causa correctionis vt pater eum possit certo loco retinere Bal. in l. ex facto, in fine. ff. de hæred. instit. Fely. in c. cū contin-
 57 tingat, ad finem de for. comp. Alci. reg. 1. præsum. 3. Ampliatur 16. hæc omnia iura. loquentia de acquisitio. quæ fit patri, vt procedant etiam si ob sæuitiam vel nequitiam patris filius, degat extra eius domum: durat enim adhuc effectus patriæ potestatis, vt habet textus notab. qui ad hoc expendi non solet, in l. 3. §. pen. incip. etiam ff. de liber. exhib. ibi, *obtinuit mater ob nequitiam patris, ut sine diminutione patriæ potestatis apud eam filius moraretur* quem textū ad aliud commendat Ang. Areti. in §. summa, ad si. Institu. de interd. ponderanda sunt illa verba *sine diminutione patriæ potestatis*: significant enim, quòd nec pater excusabitur ab ijs ad quæ aliàs tenetur: nec amittit id quod habet ratione patriæ potestatis. Facit quod alibi dicit Iustinia. in Authen. de incest. nupt. S. primo versic. si verò, ibi, *licet impius & legum contemptor pater est*. Sed hoc intelligi debet quando solum agitur contra patrem vt filius apud eum non moretur: secus si tanta sit patris nequitia, vt etiam cogatur filiū emancipare, quod fieri potest, per l. fin. ff. si quis à paren. fuer. manu. sic in l. si lenones. C. de epif. audien. in fin. C. de specta. libro. 1. 1. declaratur etiā vt aliquando ex maxima patris culpa, filij ipso iure liberentur à patria potestate l. 2. C. de infant. expo. Limitatur etiam nisi pater inique negauerit

negauerit filio alimenta, quia amittit hos effectus patriæ potestatis, glos. l. penult. verbo pœna, ad fin. C. de patr. potest. quam extollit Panorm. in c. fi. nume. 5. de conuers. infidel. Brunus de statutis excludent. fœmi. artic. 1. nume. 26. facit l. prima, §. sed scimus, C. de lati. liber. toll. vers. quē enim, ibi, *quem à domo repulit, maneat ab eo eiusque substantia, pœnitius segregatus.* & vulgaris l. necare videtur. ff. de liber. agnoscen. Limitatur etiam ille tex. & minuitur ius patriæ potestatis eo casu in filio coniugato habente dotem, vt patri auferatur & priuetur eius fructibus, filioque tradatur pro oneribus matrimonij extra domū patris, vt resoluunt Docto. communiter, in l. si cūm dotem §. transgrediamur, vbi Alex. num. 9. ff. solut. matr. Pau. in l. 2. ad fi. C. famil. er. cif. Boeri. d. decis. 195. Crot. in l. frater à fratre, nu. 56. No-
 58 uel. de dote. 7. parte. priuileg. 34. Declaratur etiam ille tex. vt quod ibi dicit de filio erga patrem, non procedat inter coniuges: quia si vxor ob culpam viri ab eo separetur, vel eius cohabitationem vitauerit, nihil ei acquirit nec communicat. Bal. in l. si vxor, nu. 6. in fi. C. de condit. infert. idē Bal. in l. non sine. C. de bon. quæ liber. & Palac. in rubr. §. 64. nu. 11. Deci. l. 1. nu. 10. C. vnde vir. & vx. tradit Couas Ruu. de sponsa. 2. par. c. 7. §. 1. nu. 6. Nec mirum si maioris potentie sit causa naturalis inter patrem & filium, quam causa coniugum secundūm Pan. in c. literas, nu. 27. de restit. spolia. facit tex. qui notari non solet, in l. nō vt à patre.
 59 8. ff. de captiu. Ampliatur. 17. hæc lex & similis, dum loquuntur de acquisitione & patria potestate, vt procedat non solum in liberis procreatis ex iustis nuptijs: sed etiam in ijs qui illegitimè nati, postea legitimantur: Hi enim incidunt in potestatem, & efficiuntur legitimi, tex. in §. fin. Insti. de nupti. facit textus in l. sed si hac §. 2. ibi, *Princeps ingenuum fecit.* ff. de in ius vocan. facit textus in l. quæris & fin. ff. de nata. restitui. ibi, *mem ingenuitatis statum:* & ibi, *pe rinde habetur:* tradunt latè Bart. & Ias. ex numer. 226. in l. si is qui pro emptore, & ibi nouiores: tradit Deci. in l. liberos. C. de colla. & consil. 155. Tiraq. in l. si vnquam, verbo, susceperit liberos, ex nu. 63. Quibus omnibus addo text. nō solitum notari, in l. si senatori, ibi, *iustam uxorem.* ff. de

ritu nupt. Ampliatur 18. hæc lex & similes, etiam si pater furiosus extet, vel mente captus: adhuc enim durat patria potestas, & effectus acquisitionis: vt est text. apertus in l. patre furioso, in fi. ff. de his qui sunt sui, vel alie. iur. vbi ponitur regula secundum omnes eam limitantes specialiter per l. cum hæres, ff. de acqu. hæred. & ideò cauendum est à Chass. qui regulam in contrarium citat, in consuet. Burg. rub. 6. §. 5. fol. 219. col. 1. nu. 3. & in quo etiam grauius errat Boer. in consuet. Bitur. tit. 1. §. 3. post princip. vbi facit regulam, vt filius nihil patri acquirat furioso & malè citat iura & Doct. Sed hæc ampliatio restringitur cõiter à scribentibus, per textum in d. l. cum hæres, ff. de acq. hære. cuius sunt verba: *Cum hæres institutus erat filius, & habebat patrem furiosum, in cuius erat potestate: interponere se suam beneuolentiam diuus Pius rescripsit: vt si filiusfam. adierit, perinde habeatur ac si paterfam. adisset: permisit itaque ei & seruus hæreditatis mittere.* Ex quo textu. Barto. ibi. & in l. placet, vlt. oppos. eo. tit. concludit esse speciale in hæreditate delata filio furioso, vt filius ipse adire possit, & sibi non patri acquirat. Idem vult Barto. in d. l. cum hæres, & ibi Paul. Castren. dicens rationem specialitatis esse quia in hæreditate datur lucrum & damnum ob onera hæreditaria: & ita prius Alberic. ibi, & in dict. l. patre furioso, in fin. Et idem probant Angel. in d. l. cum hæres, & Imol. & Ro. ibi, & Areti. dicentes textus singularem idem Aret. in l. cum ex filio, in fi. ff. de vulg. & Ias. dicēs illum tex. solennem, in l. qui in aliena. §. interdū, nume. 13. ff. de acquiren. hæred. Idem nudè videtur sequi Mantua. libro tertio locorum, c. 51. & hoc probat per illū tex. Aimon Crauet. in l. cum filio, secunda parte, nu. 13. ff. de lega. 1. Et sic patet hanc esse communem sententiam: in hoc autem variauit glo. in d. l. cum hæres: vbi Roma. & Areti. referunt Petrum de Bexuci, qui à communi opinione recessit. Et mirum est Areti. Ias. & nouiores non aduertisse, q̄ subtilis Cuma. in d. l. cum hæres, ad fi. contrarium magis probare videtur, dicens se non videre cur filiusfam. non acquirat patri furioso etiam in casu illius l. Et eo tacito idē, vno verbo dicit variādo, Socy. in l. cū filio, n. 14. ver. vel fortè melius. ff. de lega. 1. quod ego nouè multipliciter

- 62 probabo. Sed contra hanc communem adducunt glos. & Doctor. textum in l. Antistius. 62. §. fin. ff. de acquiren. hæred. & ita habent ferè omnes libri antiqui: hodie autem legitur ad exemplar Florentinum. l. 63. incipit furiosus, & sunt verba: *furiosus acquirere sibi commodum hæreditatis ex testamento non potest: nisi necessarius patri aut domino hæres existat: per alium autem acquiri ei potest veluti per servum, vel eum quem in potestate habet.* Bartol. post antiquos respondet, tam in dicta l. cum hæres, quàm in l. Antistius: quòd est differentia an filius adeat sponte & tunc sibi acquirat, atque ita procedat dicta l. cum hæres: aut iussu curatoris patris furiosi, & tunc patri acquirat, & ita procedat. d. l. Antistius. Quod etiam resoluunt Alberi. Bal. Imo. Paul. & alij communiter ibi: & Alber. in dicta l. patre furioso, in fi. & Crauet. dicto loco: subdit Paul. in d. l. cum hæres, nume. 2. quòd si postea pater redierit ad sanam mentem, & ratam habuerit
- 63 aditionem filij, acquireretur sibi hæreditas. Ego non viso Cumano, nec Socino (qui nihil adducunt) contra communem tenendum putabam, atque ita teneo primò per textum in dicta l. patre furioso: dum indistinctè infert, quòd cum duret patria potestas in patre furioso, durabit etià effectus acquisitionis. Et ratio illationis. I. C. ita militat in hæreditatibus sicut in alijs acquisitionibus, maximè hodie stante remedio inventarij. l. fi. C. de iur. delib. ideoque textus in dicta l. patre, non admittit restrictionem Doct. quod magis astringit, attenda regula. l. de prætio. ff. de publica. l. 1. §. generaliter. ff. de legatis præstan. Secundo contra cõem facit textus in l. pen. ff. de curat. furio. vbi si pater prodigus sit, curatoremque habeat. adhuc in hæreditate filius in potestate ei acquirat: ideoque oportet emancipari filium ne ei acquirat. Igitur idè dicendū in patre furioso, maiori ratione quia mitius agendū erat cū patre habente curatorem ex casu & fato infelici, quàm ex culpa & prodigalitate: sicut gl. dictæ l. Antistius, quam Bal. ibi dicit auream: facit l. diuus, ff. de offic. præsid. & facit l. prima, ff. de cura.
- 64 furiosi ibi, ad exemplum: Tertio contra communem stat textus in d. l. Antistius, §. fin. seu in l. furiosus, sicut aliam literam quam superius retuli: aperte enim inquit textus patri

patri furioso acquiri hæreditatem per filium, quem in potestate habet: nec ibi fit mentio de curatore iubente, ideo que talis diuinatio admittenda non est: immò si cum iudicio attendatur, constabit nullo colore sustineri posse illam cõem resolutionem & differentiam inter illa duo iura. Si enim filius non patri furioso, sed sibi poterat acquirere, id non erat mutandũ ex eo q̄ pater haberet curatorem: nec faciebat ad rem curator patris, cùm Bartolus & Doctores dicebant, q̄ filius per se poterat adire, nec erat iuridicum hanc acquisitionem tam incertam reddere, maxime quòd filius regulariter est ipse curator parentis furiosi, vel prodigi. l. i. in fi. & l. quart. ff. de curat. furio. Nec obstat alia solutio. Areti. in d. l. cùm hæres, distinguentis an hæreditas deferatur ipsi filio, & tunc procedat ea lex, aut deferatur patri, & tunc procedat. l. Antistius. Replica tur enim quod Barto. & Docto. communiter sentiunt, intelligentes l. Antistius, quocunque modo hæreditas filio deferatur: itẽ dicta l. Antistius, generaliter loquitur, & planè cõprehendit casum, quo filius esset institutus, & ei principaliter delata hæreditas: quia cõcludit text. vt patri furioso acquiratur, quemadmodum alias de iure acquiri ei solet. Et contra Areti. facit in hoc quod ad illũ textus tradit Ias. alios referens in l. ex facto, num. 36. ff. de vulga. & manifestè contra Areti. facit ille textus in exemplo serui, quo ostenditur, ipsum filiũ vel seruũ fuisse institutum. **63** Quarto contra communem vrget litera d. l. cùm hæres, ibi, *permisitque ei seruos hæreditatis manumittere*: si enim filius omnino sibi acquireret hæreditatem ob furorem patris, fieret que dominus, vt Docto. dicunt, non congruebat verbum illud, *permisit*: quia dñs non egebat permissione, nec oportebat exprimi specialiter illum casum manumissionis: immò posset decipere ea specificatio, cū manumissio facilius esset admittenda, & sic expressio deberet fieri de alijs minus fauorabilibus: item si filius ibi esset dominus, satis fuisset id significare, vt omnia sibi licere constaret ineptum que foret vnum specialiter exprimere, iuxta l. in re mandata. C. manda. Quinto contra cõem, facit, qđ superius tradidimus, s̄m iura & Doctor. acquisitionem legalem

galem fieri ignorantī & absentī: nec exigere acceptationē. Cum igitur hæc acquisitio sit legalis, vt d. l. placet, cum similibus: negari nō debet patri furioso, qui absentī & ignorantī æquiparatur. l. 2. §. furiosus. ff. de iur. codi. præsupposito quòd hic non requiritur iussus, sed tantum agimus de commodo acquisitionis ex aditione: stringit magis argumentum, quia vbi non requiritur consensus, & ignorantī acquiri potest, ibi furioso acquiritur l. si à furioso 23. ff. de
66 act. & obl. Sexto, contra communem stat. text. in l. fin. §. quæri potest ff. quis ordo in bono. poss. serue. vbi textus apertè dicit quod patre furente, nihil potest filius obtinere ex bonorum possessione. ideoque eum non agnoscentem excusat: nec aliquid valet responsio Aretin. in d. l. cum hæres ad fin. dicentis, q̄ est differentia inter hæreditatem & bonorum possessionem, quia cum patria potestas sit de iure Ciuil. secundum quod patri erat acquirendum, non potuit Prætor in bonorum possessione tollere acquisitionem patri. Aliud agens Curt. in l. 1. nume. 14. C. qui admit. reijcit hoc dictum Areti. ego aduerto ingenium Are. in hoc contra se loqui: nam si qua esset differentia inter Prætorē & ius ciuile, ea magis deberet prodesse filio, vt facilius sibi acquireret commodum bonor. poss. quàm hæreditatis. Cum Prætor minus curet patriam potestatem, & filijs magis faueat, vt in §. emancipatos, Instit. de exhæred. lib. & §. emancipati, Instit. de hære. quæ ab intes. defer. Itē fallitur Aret. quia cum ipse & Doc. communiter asserunt de iure ciuili eo casu filium non acquirere patri, per d. l. cum hæres. igitur Prætor planè idem dicere potuit immò debuit, quia non poterat tollere ius filio à lege concessum §. quos aut, Instit. de bono. poss. Et regulariter hæreditas & bonorum possessio, seu hæres & bonorum possessor æquiparantur l. 2. ff. de bono. poss. & in hac materia l. si. §.
67 2. C. de cura. furio. ibi, hæreditatem vel bonorum poss. Ex quibus iuribus & rationibus necessario tenenda videtur hæc opinio cōtra communem, nec obstabit tex. in d. l. cum hæres, q̄a specialiter exprimit casum manumissionis, cui sæpissimè iura fauent, & potest intelligi q̄ manumittebat seruum patris ob iustā causam magisque arguitur inde,

quod in alijs rebus nihil poterat filius disponere: nec erat mirū, vt cū filius hæreditatē acquireret, & patre furētē bona administraret, pmitteretur ei seruū manumittere licet alijs curatoribus non permittatur, vt in patre legitimo administratore dicunt Doct. vt videbitur in 3. parte huius l. Nec obstat verbū d. l. cū hæres, ibi, *perinde ac si. si paterfam. adisset*: id enim est quo ad facultatem adeundi, sed non cōcludit ad tollendum commodum patri, post hæreditatē aditam: vt aliqñ Bar. in alijs arti. cōsiderabat, in l. is qui hæres. §. si. ff. de acq. hære. Notabilis autem est d. l. Antistius. §. si. dum habet, q̄ potest quis per alium acquirere, quod per se non posse: extollit ad hoc Ias. in l. ex facto nu. 36. ff. de vulg. Ias. in l. 3. ad fi. C. qui admit. Sic aliās inquit tex. in l. Aristo, in fi. ff. quæ res pign. obl. poss. latē Ias. in l. si emācipati, ex num. 5. C. de collat. Fely. in c. 1. de præscr. De hæreditate autem delata furioso quid agendum? habetur in l. si. §. rali itaque C. de cura. furio. per Alex. in l. cum hæres. 1. ff. ad Treb. Aretī in d. l. Antistius §. fin. glo. & Docto. in l. 3. C. qui admit. tex. & Doct. in l. sancimus C. ad Trebel.

68 Ampliatur 19. hæc lex per l. 2. infra eodem vel dispositio huius l. loquentis de bonis maternis extenditur ad bona auita: vt idem iuris sit, quando bona procedūt ab auo vel auia maternis, sicut qñ à matre: & illa l. non fuit superflua, imò erat necessaria secundum Bal. Salyc. Fulg. Paul. Corne. ibi, & Corn. in l. 3. infra eod. nu. 4. qui resoluunt q̄ ante illam l. non permetteretur extensio in hac materia, de bonis maternis ad auita: Idem tradit vt receptum Mātua. lib. 1. locor. c. 18. ita Curt. junior consil. 35. numero 5. licet solus Cornel. in l. cum oportet, ante num. 1. infra tit. 1. contra dicat: & ratio est secundum Bal. & alios ibi, quia hæ leges nouum ius inducebant corrigendo ius antiquū, quod in totum applicabat bona illa patri, & sic erat ius correctorium cum præiudicio patris: ideò nec ab identitate rationis valeret argumentum faciunt tradita in Auth. quas actiones. C. de sacrosanc. ecele. vbi Barto. numero 9. ita resoluit, & ibi latē Ias. ex numero 21. vbi hanc dicit communem resolutionem, & nonnulla cum iudicio cumulat: ita et̄ resoluit Dec. in c. translato, in 1. lectu. nu. 9. de constitu.

constitu. latissimè Gamara, in tracta. extensionum, ex nu.
 13 §. cum multis sequent. & Alcia. lib. 2. de verbor. signifi.
 ¶ Ex d. l. 2. colligo euidens argumentum pro communi sen-
 tentia, quòd hæc lex nouum ius induxerit: quia aliàs fru-
 stratorium erat extendere eam ad bona auita, quod Po-
 69 lit. & Alci. non aduerterunt vt dixi sup. latissimè. Ex his
 iuribus & communi sententia distinguente inter donata à
 matre, & donata ab Auo vel Auia, & inter successionem
 filiorum & nepotum, posset inferri ad articulum vtilissi-
 mum & in multis difficilem: an appellatione filiorum ve-
 niant nepotes? Nam secundum communem resolutionē
 vides q̄ hæc l. loquens de filijs, non extendebatur ad nepo-
 tes, ob rationem proximè traditam. quod addendum est
 scriptis Bar. & Alcia. in l. liberorum. ff. de verbo. sign. Sic vl-
 tra casus ab Alcia. ibi notatos, addi potest alius ex Roma.
 consi. 438. ad fi. de commissione eligendi ex filijs, vt non
 extendatur ad nepotes, per l. cum pater. §. hæreditatem 1.
 in fi. ibi, *de alijs eligendi potestas non fuit* ff. de lega. 2. vbi Alb.
 non relatus ita intelligit: & Socin. in l. Gallus. §. instituens,
 ad finem. ff. de lib. & posthum. sensit gl. vlt. l. vnic. C. de ijs
 qui ante aper. quod posset controuerti ex traditionibus
 Doct. in locis proximè citandis. Tamen ex illa declaratio-
 ne Alb. Ro. Soci. infertur ad legem Lusitanorum lib. 4. tit.
 62. §. 3. dum in emphyteosi semper præfert filium vel fi-
 liam nepotibus, exclusa etiam repræsentatione filij maio-
 ris defuncti viuo patre, contra Corn. consi. 24. col. fi. versi-
 tamen his, libr. 2. contra plures, vt per Tiraq. de primoge.
 q. 40. Couas Ruu. in q. pract. fol. vlt. col. 1. De quo articulo
 plura adduci possent ex Bar. & Alcia. in d. l. liberorum,
 Alcia. in l. iusta interpretatione, eod. titu. ex Ias. in d. §. in-
 stituens, vbi pro & contra multa adducit: & Alexan. consi.
 §. lib. 3. idem Alex. consi. 37. libro 6. & ibi Modyn. Dec. con-
 sil. 1. & consi. 95. num. 5. & alibi sæpe Doctor. vt colligitur
 ex nouissimè congestis à Couas lib. practi. quæstio. cap.
 71 vltimo: Gozadin. consil. 4. Quod tamen diximus ex Ro-
 man. Alberic. à d. §. hæreditatem, intelligi debet stantibus
 ¶ filijs, aliàs posset eligi nepos: ex Soc. in dicto §. insti-
 tuens, ad fi. & ex Decio. in d. consi. 1. ad fi. quæ sequitur Al-

cia. in d. l. iusta. num. 3. & in dicta l. liberorum, num. 28. Et ita disponit lex Regia Lusitanorum libr. 4. titu. 63. §. antepenul. quod æquius est quàm id quod colligitur ex Alex. in l. sed si hac §. liberos, col. 1. ver. vbi similiter. ff. de in ius vocan. vbi indistinctè dicebat nepotes excludi, secundum
 72 aliquos ibi citatos. Ex d. l. 2. & recepta declaratione, quæ habet, vt diximus, necessariam fuisse extensionem d. l. infertur ad l. filium, 16. ff. ad Maced. quæ decidit, senatusconsultum illud loquens de filiis, intelligi et de nepotibus. in quo aliàs dixit Gome. in princ. Insti. de act. nu. 47. q. nihil ita exprimeret, non posset id admitti ex iuris regulis: posset quæ Gome. vrgenter probare quod dicit, ex hac l. 1. & 2. iuncta cõi resolutione. Sed non aduertit contrarium dixisse Doct. qui pro ratione illius l. adducunt regulam d. l. iusta interpretatione ff. de verb. sign. vt tradit Ias. in l. si cõstante, nu. 82. ff. solut. matrimo. prius Alex. in l. 1. nu. 24. ff. de iurisd. omni. iudi. Fely. in c. 2. col. 1. de officio. iud. Sed illud simpliciter non esset verum, quia sine causa non fieret talis extensio: vnde melius resoluit Deci. in d. l. 1. num. 27. ff. de iurisd. omnium iudic. quod in d. l. filium, extensio fit de filio ad nepotem, quia militabat ratio senatusconsulti: & ita Ias. in l. 1. §. hoc autem, in 2. lectu num. 9. ff. ad Trebel. Gozad. consi. 113. num. 17. & consilio 35. numer. 14. versicu. ad sextam: & ante eos Alex. in l. si prius, num. 27. ff. de nontia. oper. nun. & in l. si finita. §. si de vectigalibus, col. 3. post princip. ff. de damno. infect. Aliter intellexit Bal. in l. penultima C. eo. quem refert & sequitur Pau. in d. l. filium: vt ibi veniat nepos, quia senatusconsulto loquebatur de filiofam. & nepos in potestate censetur filiusfam. ob nomen famil. licet non ob nomen filij, quod in effectu comprobatur intellectum Decij. Et sic ex his Doctor. & ex Barto. in l. liberorum, num. 6. ff. de verb. sign. colligitur, quod d. l. filium procedit ex regulis & rationibus iuris. vt ita veniret iudicandum licet illa lex scripta non fuisset: contra Gome. horum immemorem. Quod confirmo, quia illo casu est magna culpa mutuantis, filio vel nepoti alterius: vt in l. 1. ff. eodem, & ideo tunc casus non expressus censetur tacitè decisus à lege, concurrente eadem ratio

ne argumen. text. in l. libertum, versic. *cum ideo*. ff. de ritu nupt. text. celebris in l. his solis, ad fin. C. de reuoc. don. ibi, *satis tacitè cautum putamus*: quem extollit. Ias. in l. fin. num. 4. ff. de in ius voc. Felyn. in c. aduersario, col. 1. de exceptio. & alibi sæpe Docto. Aduerto etiam q̄ in d. l. filium, licet materia sit exorbitans (vt Doct. dicunt) est tamen iusta decisio & utilis Reipu vnde potuit iuste admitti ea extensio, quod multis comprobare possent ex traditis sup. in Rub. ad l. 2. C. de patri. qui fili. & ex Bart. in d. l. si constante, nume. 42. ff. solu. matr. à quo tamen cauendum est in quod

72 scribit ibi circa d. l. 2. attentis quæ ad eam dixi. In eadem l. 2. infra eodem. sunt expendenda cum solo Alberi. verba tex. *vel intestati successione contulerint*. quibus probatur quod decedens ab intestato, videtur vocare legitimos hæredes, eisq; conferre bona sua: quod probat tex. in l. conficiuntur ff. de iur. codici. ibi, *quoniam creditur paterfamil. sponte sua his relinquere legitimam hæreditatem*: quod solet restringi per gl. l. non iustam C. ad Treb. quam dicit mirabilem Ias. in Authen. ex causa, col. fin. C. de liber. præteri. extollit Bart. in l. licet Imperator, & ibi Ias. nume. 40. ff. de lega. 1. Sed non est tutum indistinctè quod gloss. voluit, vt per Salyc. & Corne. ibi nu. 6. Qua in re ego aduerto rectè dici posse cum glo. vt defunctus censeatur vocasse proximiores, non sequentes: ita enim lex ipsa vocat, quam defunctus sequi præsumitur, vt in l. peto. §. fratre, ibi, *proximus quisque* ff. de legat. 2. Sed vbi contingeret succedere eos qui à principio proximiores non erant dicerem in his eandem tacitam vel præsumptam voluntatem concurrere, attento effectu successionis. argu. l. si quis cum nullum ff. de iur. codicil. versic. *Sed & si post* aditio enim & realis successio tribuit nomen hæredis: vt per Deci. in l. hæredem. ff. de reg. iur. Et proximus censeatur quis à tempore successionis, licet alius præcesserit tempore mortis eius cui succeditur l. secūda §. interdum, versic. proximum. ff. de suis & legit. hæred. vel proximus, quem in effectu successionis nemo antecedit. l. 1. §. proximus. ff. vnde cog. Nec potest in hoc non

73 videri durissimum quod ex rescripto Imperatoris tradit. l. C. in l. 1. §. fina. ff. de legat. 3. qui enim grauauit prox-

miorem, multo magis sequentem grauare videtur d. l. licet Imperator. l. Publius 3 6. §. fin. ff. de condi. & demonstra. de qua materia, vltra ordinarios, agit Alcia. regul. 2. 74 præsumpt. 3 5. Ampliatur 20. hæc lex, & l. cum oportet per l. 3. infra eo. vbi contra regulam iuris acquiritur certa pars vsusfructus per filium vel nepotem emancipatū, & (quod plus est) per nepotem ex filia in casu speciali illius l. quæ vulgo malè intelligitur: ut ibi explicamus. Ampliatur. 21. per l. vltimam, infra eo. vbi plenè tradimus, vt hic vsusfructus patri maneat etiā si transeat ad secundas nuptias. Ampliatur 22. hæc acquisitio ex notabili consideratione Pauli de monte pico. in repet. §. Titia cū nuberet, nu. 79. ff. de leg. 2. Quem sequor. & inde nouè declaratur. §. cū aūt. l. cū oportet. Alijs modis variè ampliatur acquisitio quæ fit per liberos: vt colligi potest ex statim adducendis in 2. parte huius l. & latius ex ijs quæ scribo in l. cū oportet, cum suis §§. & Auth. excipitur, & authent. idem est. Sed iam finiatur hæc prima pars, quàm aliæ vtilitate non inferiores sequuntur.

S V M M A R I A

Secundæ partis huius l.

- 1 Colligitur ex text. differentia inter proprietatem & vsusfructum poniturque diffinitio Barto.
- 2 Impugnatur diffinitio dominii à Barto. tradita, ostenditurque Doctor. varietas.
- 3 Explicatur ad propositum l. generaliter §. vlii. ff. de fideicommiss. liber.
- 4 Resoluitur aliqua circa verba plenum dominium & plenum ius, & explicatur l. si ita stipulatus. §. i. ff. de verb. obl.
- 5 Tractatur an possidens maioratum vel bona familiæ relinquenda dicatur dominus dum viuit.
- 6 Agitur an sit differentia inter dominium & proprietatem.
- 7 Explicantur verba l. 4. C. de probati. contra gl. Pau. & plures.
- 8 Tractatur quæstio: an agens rei vendicatione vel dicens se proprietarium obtineat probando vtile dominium.

- 9 Tractatur diuisio vsusfructus secundum traditionem gl. & Doct. proponiturq; difficultas nouissimorum.
- 10 Defenditur gl. & communis opinio ab obiectionibus nouiorum.
- 11 Explicatur vtiliter quibus ver. constituatur vsusfructus.
- 12 Ostenditur in hoc contra expressa iura aliquando locutos fuisse plures Doctores.
- 13 Explicatur contra communem, text. in l. defuncta S. Sempronio. ff. de vsusfruct. & an in parte fructuum detur vsusfructus. numero 14.
- 15 Probatur communis declaratio Doctores. ut vsusfructus patris in aduentiis dicatur formalis.
- 16 Ostenditur potentioem esse vsusfructum patris in aduentiis quam aliorum in multis, & nu. 17.
- 18 Tractatur contra Bal. & plures agentem rei vendicatione vel dicentem se dominium obtinere probato vsusfructu, idque magis in patre legitimo administratore.
- 19 Inde probatur traditio gloss. circa vsusfructum in re cuius forma mutatur.
- 20 Ponitur prerogatiua patris quem lex in hoc vsusfructu à multis oneribus eximit.
- 21 Ponitur communis opinio, pater tunc an teneatur inuentarium conficere.
- 22 Ostenditur contrarium in reliquis vsusfructuarij, & explicatur l. 1. vers. recte. ff. vsusfruct. quemadmod. cau. contra glo.
- 24 Probatur tamen contra communem posse patrem legitimum administratorem compelli ad inuentarium faciendum.
- 24 Probatur contra Bart. & plures non esse compellendum accusatiõ vel conuentum ad descriptionem uel inuentarium bonorum nisi detur iusta causa.
- 25 Additur aliud circa præcedentem traditionem ad d. l. defensionis. C. de iu. fisci, & nu. seq.
- 27 Ponitur differentiam inter patrem tutorem & eundem legitimum administratorem.
- 28 Ponitur item differentia inter patrem & matrem.
- 29 Ponitur alius casus in quo pater tenetur reddere rationem filio.
- 30 Ostenditur, prerogatiuam patris in hac materia non procedere tantum ex confidentia & dilectione paterna.
- 31 Ponitur alius casus in quo pater cauere tenetur.

- 32 Traditur alius casus notab. in quo pater cauere tenetur.
- 33 Tractatur quando patris bona obligentur, & quando in bonis aduentitiis rationem reddere teneatur. Et quando ab administratione remoueri possit.
- 34 Contra Paul. & Bal. & plures aliqua in hoc articulo uiliter explicantur, & nu. 35.
- 36 Ultra omnes intelligitur hæc lex circa præcedentem articulum.
- 37 Adduntur alia in hoc articulo circa reddendum rationem & patrem remouendum, & nu. seq.
- 39 Ponitur differentia inter patrem & filium aliosque administratores.
- 40 Agitur de usufructu patris in pecuniis aduentitiis filiorum, & explicantur aliqua quæ doct. inuoluunt.
- 41 Proponitur opinio Corn. Et cardinalis Parisi. circa eandem pecuniam aduentitiam.
- 42 Eorum tamen opinio aperto iure reiicitur, & patrem à reddenda pecuniam non excusari.
- 43 Pecuniam non esse de rebus quæ seruando seruari non possunt, contra uulgarem opinionem, & aliqua in eo articulo uilia. & numero 44.
- 45 In relicto rerum uel bonorum comprehendendi pecuniam numeratam etiam mutuo destinatum contra plures.
- 46 Agitur de intellectu. l. si mihi memia. §. ult. ff. de lega. 3. in quo reiicitur interpretatio gl. & Doc.
- 47 Resoluitur articulus proximus, cum differentia sit inter relictum simplex, & legatum cum relatione ad locum.
- 48 Explicatur l. si chorus. §. 1. ff. de leg. 3. & traduntur aliqua non uulgaria circa relictum mobilium cum relatione ad locum. & numero 49.
- 50 In relicto uel dispositione mobilium de iure comprehendendi pecuniam, diuersum autem hodie iudicandum, attento usu loquendi uiliter probatur.
- 51 Ostenditur alia prærogatiua parentis in usufructu aduentitiarum.
- 52 In eodem proposito ostenditur posse patrem nouum facere ædificium, & inchoatum consummare in aduentitiis.
- 53 Agitur de intellectu & ratione. l. usufructuarius 1. & 2. ff. de usufruct. & reiiciuntur multa scripta à doct. circa ea iura, & nu. 54. & 55.

- 56 Ostenditur in illis iuribus, non permitti usufructuario ædificare etiam si aliter usufructus esset inutilis, contra nonnullos.
- 57 Circa eadem iura non levis difficultas ostenditur ex l. diuus, ff. de usu. & hab.
- 58 Circa d. l. diuus, aliqua contra scriptas traditiones explicantur.
- 59 An pater habeat prærogatiuam fructuarii negatam in cædendis lignis & arboribus, & nu. 60.
- 61 Ostenditur alia patris prærogatiua, in accipienda possessione propria auctoritate, & agitur de aliis fructuariis: cum numero 62.
- 63 Patrem agere & defendere in aduentitiis etiam nomine proprio contra plures, & qualiter compromittere vel transigere possit, numero 64.
- 65 Posse patrem sine filio quocumque tempore procuratorem constituere, secundum receptam sententiam, contra gl. & aliquos.
- 66 Agitur de intellectu l. fin. S. ubi autem, infra titu. sequen.
- 67 Ostenditur non esse bonam argumentationem glossæ, & aliquorum de tutore ad patrem legitimum administratorem.
- 68 Traditur differentia inter patrem & alios usufructuarios, circa expensas litis.
- 69 De aliis expensis à patre factis in aduentitiis filiorum ad quæstionem collationum.
- 70 De expensis in rebus maioratus inter fratres & inter coniuges, & nume. 71.
- 72 De oneribus & tributis, an à proprietario an à usufructuario solui debeant.
- 73 Posse patrem acquirere seruitutem in aduentitiis filiorum, & de aliis usufructuariis.
- 74 Agitur de intellectu l. sed & si quid. S. vlti. cum l. sequen. ff. de usufruct.
- 75 Tractatur materia cautionis præstandæ ab usufructuario, & ali qua uilia usque ad nu. 79.
- 80 De donante bona sua reseruato usufructu, an ad eam cautionem te neatur, contra So. Dec. & plures nouiores.

S E C V N D A P A R S.

- S**E C V N D A pars huius l. est in ver. *paren-
tes*: in hæc verba, *Parentes autem penes quos
maternarum rerum utendi fruendiq[ue] tantum
potestas est, omnem debent tuendæ rei diligen-
tiam adhibere. & quod iure filijs debetur, in exa-
mine per se vel per procuratorem p[ro]scere. & sumptus ex fructibus
impigrè facere, & litem injerentibus resistere: atque ita omnia age-
re tanquam solidum perfectumq[ue] dominium eorum eis acquisitum
fuisse, & personam gerant legitimam.* Verba text. sæpe repe-
tentis dominium & usufructum, exigunt vt aliqua de
dominio & de usufructu discutiamus: nec enim aliter l.
- 1** percipi poterit, quod maximè constabit ex infra dicendis.
 Dominiū hic ponitur vt diuersum, ab usufructu, idq[ue] fi-
 lio datur patri usufructus: De domino tradit Corra. in l.
 pro parte, nu. 7. ff. de seruitu. viros aliquod doctos scriptū
 reliquisse, nō esse vocē satis latinam: sed his sufficere de-
 buit authoritas Iureconsultorū vbi loquētium de domi-
 nio. Vnde verò dictum fuerit, tradit Cōnan. lib. 3. ca. 3. in
 princip. Diuiditur & diffinitur dominiū à Bar. in l. si quis,
 6. §. differentia ff. de acqui. poss. diuisionē damnabant ali-
 qui ex antiquis: magis damnat nouiores, asserentes vnicū
 dari dominium, quod Bar. directū appellat: sed hoc omit-
 to. Dominium diffinit Barto. vt dicatur ius de re corpora-
 li perfectè disponēdi: eamq[ue] diffinitionem nouissimè
 ibi defendit Alcia. eam probat Duare. lib. 1. dispu. ca. 17.
 Connan. in dicto loco cautè Bartol. adiecit illa verba, *nisi
lege prohibeatur*: quia plures sunt domini qui alienare non
 possunt: quæ declaratio tollit plures obiectiones secundū
 Alexā. & latius Alcia. ibi. & ita cessat fragilis obiectio Co-
 ras. in §. nihil cōe qui non aduertens ad verba hæc Bart.
 scribit non posse teneri eius diffinitionem cum plures do-
 mini alienare nequāt. sic enim filius hic dominus est ad
 uentitiorum, sed non alienat l. si. §. filijs autē, infr. ti. 1. Sed
- 2** iudicio meo diffinitio Bart. cum sua adiectione (*nisi lege
prohibeatur*) parum explicat, diffinitum, pluresq[ue] patitur
 difficul-

difficultates, ut ibi tradit Alex. melius Areti. quibus non bene satisfit, maximè cum & iuris in corporalis dicatur dominium l. qui usufructum. ff. si usufruct. per. idem Bar. cū gl. in d. §. nihil cōe. Bart. in l. qui usufructū, ff. de uer. obli. Molin. de mater. feud. in cōsuet. Parisien. §. 1. gl. 1. nu. 5. Nec sibi constant Doct. in hoc, cū sæpe alibi scribunt dñium non exigere potestatem alienandi, quod vnum Bar. in sua diffinitione ponit: q̄ autem facultas alienandi non sit de substantia dominij, tradit Bal. in l. voluntas, nu. 12. C. de fideicom. quem refert & dubitat Ias. in l. si ita quis. §. ea lege. ad finē. ff. de verb. obli. Dubitari autem non potest, nec dictum Bal. contradicit diffinitioni Bartol. attendita illa adiectione *nisi lege prohibeatur*. & illud Bald. refert Ias. in l. si ita stipulatus fuero. §. 1. numero 7. ff. de verb. oblig. probaturque ex l. si. ff. de usufr. ear. rer. quæ usu consum. & l. species. ff. de aur. & arg. leg. vbi quis dominus est dum vixerit, & tamen alienare non potest rem, saltem vt alienatio effectum habeat post eius mortem, sicut in l. si. C. communia de lega. l. nō ideò minus, ff. de rei ven. Sed cauendum est à Bal. in dicto loco, dum dicit, plene dominum appellari etiam eum qui alienare non potest, citat textū in l. generaliter. ff. de fideico. liber. debet intelligi de §. si. illius l. in vers. latius quem prius citauit glos. in l. si is cui §. si. ff. quē admod. seru. amit. na. ind. §. nō est verbū illud *plene dominus*: nec *pleno iure*: itē tex. ille nihil aliud dicit, nisi quòd hæres potest vendere seruum cui relicta fuit libertas sub conditione, quia ea pendente, secūdum iuris regulas tota res integrè hæredis est, vt dicit tex. in l. generaliter ibi, *pleno iure*. ff. q. & à quib. cōsonat vulgare illud l. si quis sub conditione. ff. si quis omi. cau. est. & l. plerūque fit, vbi gl. & Decius. ff. de reg. iur. nec satis aduertebat Bal. d. loco dū adiecit verbum illud *pleno iure*, satisq; erat dominium dicere (non aut pleno iure) contrarium enim notat idem Bal. in l. feminae, §. illud, C. de secun. nupt. per. textum ibi, quem extollit colligens dominium plenu di ci cum potestate alienandi, & cum eo Ias. in l. traditionibus nu. 11. in fin. C. de pact. & hoc putat verius Fely. in c. conquestus, numero 2. in fine, de for. compet. vbi aliqua

cumulat, de verbis pleno dominio, & pleno iure: & Alex. conf. 208. li. 2. Sed hoc omnino tutum non est: iura enim in hoc certam definitionem non ponunt, & scribentes variant, ut congerit Felyn. in c. auditis, nu. 6. cum sequen. de præscript. Alex. autè in d. §. differentia, nu. 6. in fine. refert Bal. in d. §. illud & videtur eum sequi. pro quo facit nam adiectio illa, plene vel plenum, nō potest addi otiosè, arg. eorū quæ notat Decius in c. si. nu. 4. de confir. vtil. Id certum est ex dicto §. illud, & l. si. §. similiq̄ue modo inf. titulo sequen. ut plenum dominium intelligatur, quando cōcurrit vsusfructus cum proprietate: seu quando vsusfructus non separatur à proprietate: & ultra illa iura. C. id probat. l. C. Apertè in l. si ita stipulatus fuero 126. 10. 1. ff. de verborum obligationibus ibi, *pleno iure*, & textus in l. Sempronius. 26. ff. de vsufr. leg. ibi, *plenus fundus*. & ibi, *solidam proprietatem*: & sic resoluo longè plus significari ex verbis pleni dominij, quàm ex dominio simpliciter prolato: non tamè assero necessariam esse consequentiā, ut ex verbis pleno iure, vel pleno dominio, semper detur potestas alienādi, magisq; attēdendā esse puto subiectam materiam. Id etiam patet ex supra dictis, dictam l. generaliter, non bene citari à Bal. & alijs. Nec omitto quòd in dic. §. 1. l. si ita stipulatus fuero, verbū illud, *pleno iure*, est iureconsulti non stipulātis: nec ponitur quasi necessarium, ut in stipulatione fundi cōtineatur proprietate & vsusfructus simul, nā etiam nō expressis verbis, *pleno iure* totum id continetur, & satis est rem simpliciter stipulari, ut veniat proprietate cum vsusfructu. idq̄ue colligitur ex l. C. ibi, & in l. qui vsusfructū. §. 8. ff. eodem. & in l. & per iusiurandū §. illud. ff. de acceptila. probat textus bene intuenti, & ibi notat Bartol. in l. si alij. ff. de vsufr. lega. Iureconsultus autem in dicto §. 1. l. si ita stipulatus, ideo addit verbū *pleno iure*: q̄a superius dixerat de stipulationibus quibus separatim agebatur de proprietate & vsusfructu. diuersumq̄ue subdit quando stipulatio est de tota re: quod ex alijs iuribus intelligitur, etiam vbi simpliciter contrahitur stipulatio. Et ita cessant quæ ibi pungit Ias. nu. 8. & 9. parum sibi constans, nec percipiens mentem. l. C. à quo cauendum est,

est, quia videtur concludere diuersum esse ius, an res simpliciter veniat in stipulationem, an cum adiectione illa *pleno iure*: ad effectum textus ibi, quod est contra dicta iura. Et hinc eleganter confirmatur quod scribit cordatus doctor Francisc. à Ripa in l. re coniuñcti, numero 40. ff. de leg. tertio, & tex. in d. S. primo dixit meliorem de iure Maria. Soc. in S. Cato, numero 4. Ex his autem aptè inferitur, ad possessores vel successores maioratum (quod verbum peculiare est Hispanorum, & Lusitanorum) vtrum dicantur domini dum viuunt: dubitatio est ex eo quòd bona alienari nequeunt, qui familiae perpetuo relinquuntur l. peto. §. fratre. l. cum ita. S. in fidei commissio. ff. de leg. 2. & vulgo eos usufructuarios non dominos appellari frequens est: idque colligitur ex Hispano. Xuar. alle. 9. pag. vlti. ibi, *quodammodo vsufructuariis*: quod etiam colligi potest ex eodem in q. maioratus, post l. quoniã in prioribus, fol. mihi 189. col. 2. & seq. & ita clarius Hispanus Arias l. Tauri. 4. 6. nu. 5. ibi, *solum vsufructum*: sed contrarium verius dicendum patet ex supra traditis: quibus habetur, verè quem dici dominum absque facultate alienandi, etiam si bona alteri sint restituenda, vt d. l. non ideo minus. ff. de rei vend. l. si. C. commu. de legat. & in simili probat l. si. ff. de vsufr. ear. rer. & l. species. ff. de auro & arg. leg. ubi onus restituendi post mortem nō tollit nomen dñi in vita, etiã si res concedatur nomine vsufructus. explicat Paul. in l. Titia cū testamento. S. si. ff. de leg. 2. Alcia. in l. rectè dicimus. ff. de verbo. sig. & Cladius Marmè. in S. nihil cōe, col. 12. & in terminis habente maioratum, vt dicatur dominus, non tantum usufructuarius, bene resoluit Hispanus Anton. Gomet. l. Tauri. 40. nu. 75. Solent Doct. nostri distinguere inter dñium & proprietatē dicentes dari dominium directum & vtile, per l. 1. ff. si ager vectigal. proprietatem dicunt semper stare pro dominio directo, vt notat Coras. in dicta l. pro parte, numero 5. cum Bald. quem citat in l. si de proprietate. C. si à non compe. iudi. vbi dicit, numero 13. versic. & nota: idem notat Bald. in l. proprietatis, numero. 1. C. de probatio. Deci. in c. cæterum num. 16 de iudic. las. in d. S. nihil cōmune, col. 2. nu. 13. & ibi nouio

res: idē Ias. in l. traditionibus, col. 2. C. de pact. & tanquam receptum tradit Molin. in consuetu. Paris. folio 305. col. 3. Alex. consi. 159. numer. 9. lib. 5. Ad hanc differentiam citat Ias. text. in l. si procurator. 13. ff. de acqui. rer. domi. ibi, *dominium & proprietatis*: & illum citant nouiores, in d. §. nihil commune, & alibi. Sed text. ille non probat, vt manifestē videri potest: & verius est quod sæpissimè proprietatis & dominium pro eodem ponuntur. vt dicit Faber. in §. omnium, numero 21. Instit. de Actio. & patet in illo titu. ff. de acqui. rer. domi. & in l. si. ff. de superficieb. & alijs iurib. vt tradit Duaren. d. c. 17. ad fin. Qua in re est aduertendum, quod aliquando inuenitur in iure vtrumque nomē proprietatis & dominium simul. vt in l. 4. C. de probat. ibi *proprietatis dominium*: vbi glo. & Docto. explicant, vt nomen dominij stet expositiuè. quasi d. proprietatis, quæ est dominium, vel econtra dominium, quod ex proprietate. Similia verba ponit I. C. in l. si tibi 16. ibi, *proprietatis dominium*. ff. qui bus mod. vsusfr. amitta. Pau. Castren. in d. l. proprietatis, nume. 1. obscurè exponit aliter: vt dominium ibi ponatur vt diuersum à proprietate, & intelligatur de dominio nudæ proprietatis, quod magis inuoluit quam exponit. Ego ex mente Saly. ibi intelligo in d. l. accipi proprietatem pro ipsa re, in qua dominium quis habet: quod mihi probatur ex tex. in d. l. si tibi, (quam ita intelligo ultra Docto.) dicit enim I. C. q̄ habens vsusfructum emit dominium proprietatis: q̄ planè refertur ad rem ipsam, vt indè dicamus q̄ nomē proprietatis (vt vulgariter dici solet) ponitur pro ipsa re. Sicut ex vulgari locutione nomē possessionis, accipitur pro rebus & proprietatibus, l. interdum. 78. ff. de verborum signi. quæ malè citatur ab Alex. in d. §. differentia, col. fin. & ab alijs sæpissimè. Ea autem differentia proprietatis & dominij adducitur in praxi ad quæstionem agentis actione reali: an si dicat se proprietarium, vel ad se spectare proprietatem, obtineat probando vtile dominium? si enim de dominio tantum mentionem habeat, sufficere vtile, receptissimum est: Ias. in §. sed iste, nu. 141. instit. de act. & in l. si domus. §. si fundus, nu. 5. ff. de lega. 1. Panor. Felyn. in c. cæterum, de iudic. in Libello autem vel

petitione proprietatis, id negare videtur Bal. dum nimis
 insistit in illa differentia: & ita apertè resoluit idem Bal.
 in l. 2. ff. de condi. in situ. quem sequitur Pau. ibi: & Ias. du
 bius in d. §. nihil commune nu. 16. cum sequen. & ibidem
 Areti. & Fabius. nume. 17. & Deci. in d. c. cæterum, nume.
 16. de iudic. Alex. Consi. 183. numero 2. lib. 3. Dubitat ta
 men Alex. in d. l. si quis 6. §. differentia, col. fin. in princip.
 dubitat Iacobin. à S. Georg. in rub. ff. de rei vendic. nume.
 7. dicens quòd non ausus fuit in praxi recedere à Bal. quia
 non inueniebat contra dicentem. Contra Bald. in hoc te
 net Ias. sibi contrarius, in l. sed & si possessori. §. item si iu
 rauero, num. 27. ff. de iureiur. & hoc dicit verius Rip. in d.
 §. nihil commune, nu. 7. & ibi Hormanot. nume. 9. & Ru
 beus nu. 97. Berengari. nu. 48. citantes Alex. in l. si finita. §.
 si de vestig. col. 1. ad fin. ff. de dam. infe. qui non loquitur
 indistinctè, sed tantum vbi ex narratis constat: licet agens
 se dixerit proprietarium, proponebat causam vtilis domi
 nij. Mihi placet hæc opinio contra Bald. ex regula l. si quis
 intentione ambigua. ff. de iudic. ex doctrina Bar. in d. §. itè
 si iurauero: & in l. 1. C. de vsuf. & ex iuribus supra citatis,
 quibus probatur proprietatem & dominium pro eodem
 accipi solere. Addo pro hac parte Fabr. in §. omnium, nu.
 21. versu. satis: in sit. de actio. facit regula iuris reiiciens ver
 borum captiones: maximè quia opinio Bal. esset inutilis,
 attentis clausulis quæ in libellis ponuntur: omni meliori
 modo, & similibus: quæ maiores defectus suppleant, vt tra
 dit Ias. in §. omnium, ad finem, in sit. de actio. Soc. in d. §.
 nihil cõe. nu. 3. Dec. in l. petens. nu. 5. C. de pact. Ias. & Alc.
 in l. certi cõdictio. §. si numos. nu. 17. ff. si cert. pet. His præ
 9 habitis circa dominium & proprietatem, necessarium est
 de vsufructu agere. cum in ius versetur tota hæc l. & cum
 oportet, aliaq; iura noua, diuidentia acquisitionem inter
 patrem & filium. Et de vsufructu ante alia notanda est,
 q. gl. & Doct. communiter eum diuidunt, vt alter forma
 lis: alter verò causalis appelletur: gi. ordinaria, in prin. In sit.
 de vsuf. Bar. in l. 1. col. 2. nu. 4. ff. de cõd. ex leg. Appellantq;
 formalem qui separatus est à dominio, & dicitur seruitus
 personalis, l. 1. ff. de serui. hic est de quo agit C. & ff. de vsu
 fruct.

fruct. & sæpissimè fit mentio in iure: nouè explicat Ripa in l. re coniuncti nu. 38. vers. considera. Vsum fructum causalem appellat gloss. quem habet dominus rei, quasi pendat ab eadem causa domini: & est recepta traditio gloss. vt per Ias. in §. æque si agat. num. 4. Instit. de actio. Alex. in l. si ita stipulatus, §. 1. nu. 2. ff. de verb. obli. Maran. in l. is potest, nu. 172. ff. de acquiren. hæred. Contra glo. & communem illam resolutionem est Duaren. in d. l. si ita stipulatus. 126. Coraf. lib. 5. miscella. c. 3. & ff. de serui. Connan. lib. 4. c. 3. chart. 231. qui non debuerunt inuehi contra glo. & Docto. ob illam diuisionem vsusfructus, quæ non videtur tam absurda: multa enim vocabula in vnaquaque disciplina finguntur docendi gratia, maximè quia ipsi admittunt vocem illam vsusfructus *formalis*, quæ non magis inuenitur apud Iureconsultos, quàm altera *causalis*. Itè præcipuum eorum fundamentum contra gl. & Doct. adducitur, quòd in iure non inuenitur nomen vsusfructus in domino rei, sed tantum in eo qui habet illud ius fruendi rebus alienis. l. 1. ff. de vsufruc. dominus autem facultatem vtendi, & commoditatem habet, non vsusfructum, secundum eos: quod prius dixit Bart. in d. l. 1. nume. 4. ff. de condict. ex leg. & in l. qui vsusfructum, ante fi. ff. de verb. obli. Idemque ante illos nouiores scripsit Alcia. in l. rectè dicimus. ff. de verb. signifi. At contra eos pro gl. & communi, vrget tex. in l. si cum testamento. 21. §. si fundum, ff. de except. rei iudic. quem glo. adduxit, vbi vsusfructus dicitur apud dominum rei: nec obstat responsio Coraf. in l. 1. nu. 3. pag. 31. ff. de seruit. dicentis, quòd l. C. ibi refert verba agentis in iudicio. Contrarium enim verius apparet ex l. tera text. vbi l. C. ea verba vt sua scribit: quod magis patet ex tex. in fi. ibi, *ex noua causa meus esse cæperit*. ibi. tex. loquens de fructuario, qui emit proprietatem: dicit nouum vsusfructum, vel ex noua causa dari: & sic in domino rei appellat vsusfructum: probat etiam text. in d. l. 126. §. 1. ff. de verbo. obli. ibi, *de vsufructu qui proprietatem comitatur*. Idem probat text. in l. 4. ff. si vsufruct. petat. ibi, *cum proprietate vsusfructum esse*. Idem probatur in l. Sempronius 25. ff. de vsufruct. leg. ibi, *de eo vsufructus, qui coniunctus est hæredis*

heredis personæ. facit l. qui vsumfructum, ff. de verbo. oblig.
 dum vsumfructum partem rei appellat: sic tex. in l. si à reo
 71. §. reo, ff. de fideiussor. nec enim ibi de vsumfructu forma-
 li agitur, sed de eo quod cum dominio est, & tamen vsus-
 fructus appellatur: fatemur tamen proprius & frequentius
 vsumfructum de primo dici: & pro nouioribus est melior
 text. quem ipsi non adduxerunt, in l. quod nostrum. 70.
 ff. de vsufruct. vbi l. C. aperte negat vsumfructum in eo,
 11 qui rei dominus est. Pro notitia & utilitate terminorum
 illud est notandum, q̄ vt sit vsusfructus non exigitur ne-
 cessario vt relinquatur vel donetur per verbum vsusfru-
 ctus: sed sufficit relinqui vel dari fructus ad vitam, vel in
 singulos annos, vt ita vsusfructus dicatur, vt habet text. in
 l. si quis ita 24. ff. de vsufr. & l. cum ita, ff. de vsufr. lega. &
 ita docet gl. recepta in d. l. si quis ita: Bart. in l. fundi Treba-
 tiani, nu. 1. ff. de vsufr. leg. Barto. nu. 10. & Pau. col. 2. in l.
 cotem. §. qui maximos. ff. de publica. Idem probat text.
 quem glo. Bart. & alij non adducunt in l. per seruum, §. 1.
 ff. de vsu. & habita. ibi, *Si vsusfructus an fructus legetur nihil*
inest. effectus est maximus & utilissimus, quia si ex di-
 spositione loquente de fructibus, non resultaret vsusfru-
 ctus, quatenus seruitus est, daretur t̄m actio personalis si-
 ne iure possidendi rem: possetq; res alienari, nec actio da-
 retur contra tertium possessorem, vt probat tex. in d. l. fun-
 di Trebatiani: & regula l. si. §. si. ff. de contrah. emp. Suntq;
 plures alij effectus, vt colligitur ex Pau. in l. vt pomum,
 ff. de serui. tradit Cæpōl. de seruit. vrba. c. 2. Tiraq. de retrac-
 ligna. §. 8. gl. 5. nu. 7. Hispa. Ant. Gomet. de cōtract. c. de ser-
 uit. fol. 117. col. 2. Ex illis iuribus comperies lapsos aliquñ
 fuisse Doct. magni nominis, putantes non dari vsumfructū,
 cū legatū vel donatio eum non exprimit: nec sufficere q̄
 fructus rei annui dentur: ita contra illa iura scriptū
 reliquit Fely. in c. auditis, ad fi. de præscri. l. as. in l. cum hi.
 §. 1. ff. de transac. Cæpo. de seruit. vrba. c. 4. nu. 7. decepti per
 tex. in d. l. fundi Trebatiani: vbi relictī fuerunt fructus, nec
 resultauit vsusfructus, sed actio t̄m ad eos petēdos. At tex.
 ille secundū glo. Bar. Albe. & Doc. cōiter procedit, ex eo q̄
 verba relictī, obliqua erant, quibus testator voluit fructus

illos dari legatario: & sic non directo eos legauit, significans vt à manu hæredis acciperet, vsufructuarius autem possidet & percipit per se, secundum iuris principia: ideoq; ex qualitate dispositionis significatur mens disponentis l. non codicillum, C. de test. & ita ad d. l. fundi Trebatiani, notat glo. magistra. in d. l. si quis ita, & ibi Alber. Angel. & alij: Paul. in l. inter omnes, num. 5. ff. qui satisfac. cog. Mat. thæ. Afflic. decisio. 252. num. 1. & num. 3. A lex. consi. 214.

13 nu. 1. lib. 6. gloss. & Bar. in l. Caius. ff. de annu. leg. Nec obstat text. in l. defuncta. 65. §. Sempronio. ff. de vsuf. vbi per illa verba, *ex reditu fructuum oleis & porrinæ partem sextam do, lego* non resultat vsufructus. Alber. enim ibi, cum glo. recepta in d. l. si quis ita, intelligit non esse vsufructum, quia non omnes fructus legabantur, sed pars quædam eorum: quæ interpretatio tuta non videtur: cum enim relictum, vel donatio fructuum, inducat vsufructum, per iura sup. adducta: idem videretur in relicto partis, iuxta regulam l. quæ de tota. ff. de rei vend. Contra communem magis vrget doctrina l. 5. ff. de vsuf. dum l. c. ibi inquit, vsufructum pro parte diuisa vel indiuisa constitui posse facit l. 1. §. si vsufructus ff. ad leg. falcidiam. Videtur igitur qd eodẽ modo in parte fructuum dicatur vsufructus: & ita tenendo, responderi posset ad d. §. Sempronio, qd ibi fuit relictum *ex reditu*, vt habet litera Florentina & alij plures libri: quod verbum longè differt à fructibus, vt in d. l. fundi Treba. Item licet litera stet (vt alij libri habent) *ex reditu fructuum* diuersum adhuc erat à fructibus, ut sic ex qualitate verborum ibi testator non fructus, nec vsufructum, sed quod ex illis redigeretur, legasse videatur. Et licet reditus & fructus æquiparari videantur, ex l. 7. ff. de vsu fr. non tñ negari pōt differentia inter fructus, & reditus ex fructibus: vt omittā alia quæ differentia inter ea verba tradunt aliquñ Doct. & gl. c. generali, verbo reditus, de electio. in 6. Tiraq. de retract. ligna. §. 1. glo. 6. in prin. & hoc videt probare Fulgo. in d. l. si quis ita ff. de vsu fruc. arguens contra gl. & communem. Sed minus recedendo à recepta interpretatione d. §. Sempronio, resoluendum videtur, posse vsufructum dari in parte fructuum alicuius rei: sicut in par

te eiusdem rei: iuxta d.l. 5. iunctis dictis iuribus. l. si quis
 ita. & l. cum ita: nec hoc in specie negarent gloss. & Doct.
 Sed differentia sit, vt quamuis relictis vel concessis fructi
 bus totius rei, videatur dari vsusfructus: non ita præsumat
 tur, relictæ vel concessæ parte fructuum: id quæ in dubio, ne
 ex communiõne possessionis discordia detur, iuxta l. cum
 pater §. dulcissimis ff. de leg. 2. Simul etiam vt cum dona
 tarius vel legatarius totus fructus rei non habet, possessio
 sit penes hæredem vel personam principalem: argum. l. 5.
 ff. famil. erciscund. Quæ interpretatio rationem habet, &
 maximè confirmatur ex traditione Paul. Castren. in d.l.
 15 contem. §. 1. in fin. ff. de publica. & vectiga. Ante alia colli
 gendum est ex litera huius l. verè scribentes appellare so
 litos patrem legitimum administratorem. quo nomine
 vbi quæ in hac materia vtuntur omnes. Ex supra deductis
 autem, circa vsum fructum videtur confirmari, quod scri
 bentes indifferenter sentiunt, vsum fructum patris, in hac
 materia dici formalem, cum dominium rerum sit penes
 filium: licet enim in hoc titulo & sequenti, specificè id non
 tradatur: ita tamen Doctor. sentire, satis ex eorum dictis
 colligitur: & ita tradit Nouellus in l. cum filio, numer. 42.
 ff. de lega. 1. ita Hispan. à Castello. l. Tauri. 48. colum. 2. ita
 apertè notat Ba. quem illi non referunt in l. si. in fine, su
 præ ad Tertul. & ibi Corn. numero 2. idem colligitur ex
 gloss. & Doctor. in l. tertia sup. de vsufruct. notat Palac. in
 repeti. Rubr. §. 42. numero 13. Sic in parente transeunte
 ad secundas nuptias, dicitur hodie vsusfructus formalis, in
 bonis quæ habuit ex lucro nuptiali, vel ex successione fi
 lij prioris matrimonij: vt resoluit Rip. in l. femina, nu. 68.
 C. de secund. nup. Arelatan. in l. generaliter, nu. 92. eod. tit.
 16 Picus in §. Titia cum nuberet, num. 36. ff. de lega. 2. Non
 tamen est tuta argumentatio (qua vtuntur nostri in dictis
 locis, & alibi sæpe) de alio vsufructu ad hunc quem pater
 habet in aduentitijs: quod ostenditur ex verbis huius
 lege supra relatis, dum inquit, patrem esse legitimum ad
 ministratorem, & omnia posse gerere ac si perfectè domi
 nus esset: sic l. cum oportet. §. non autem ibi, plenissimam
 potestatem. infrà titu. 1. quæ potestas nullibi tam ampla da

tur usufructuarijs: & hanc differentiam apertè constituit
 tex. in l. si. §. si. in autem æs alienum, in fin. eo. tit. ibi, *et alijs*
omnibus que ab usufructuarijs extraneis exiguntur. Alij autem
 usufructuarij dicuntur habere rei custodiam, quod longè
 minus est, vt in l. i. §. si. cum l. seq. ff. usufructua. quemad-
 caue. nec ea verba tantum tribuunt, quantum ex illis col-

¶ ligunt scribent. nam Bal. ibi colligit quod usufructuarius
 potest agere nomine proprietarij. Bart. in l. de die. §. qui-
 dem. ff. qui satisda. cog. colligit ex illo tex. vsumfructuariū
 habere mandatum generale, & cenferi procuratorem in
 rem suam: & Paul. in l. cum apud quem. C. de vsufu. Bal.
 extollens in c. quoniam frequenter, col. si. nu. 11. vt lite nō
 contes. tradit Ias. in l. i. §. usufructuar. nu. 3. ff. de nou. oper.
 nūtia. Molin. in cōsuet. Paris. tit. §. 1. gl. 1. nu. 10. sed melius
 aduertit in hoc, ad illum text. Rubeus in l. non solum. §.
 morte, nu. 12. ff. de noui. ope. nunt. Crotus in l. i. nūtiatio,
 num. 9. ff. eod. titu. & prius contra communem allegatio-
 nem illius tex. aduertit Fulg. ibi. Hinc inferò primò, quod
 vbiunque alius usufructuarius dicitur dominus, multo
 magis dicetur pater legitimus administrator habēs vsum
 fructum aduentitiorum: & eandem ratione inferitur, in
 multis posse deficere ius alterius usufructuarij, non patris
 hoc casu: cum ei amplior potestas à lege concedatur: q̄ ad
 dendum est eis quæ notat gl. in l. 3. ff. de vsufr. gl. & omnes
 in l. naturaliter. §. nihil cōe, dum agunt de usufructuario,
 18 an & quomodo dicatur dominus, de quo inferius. Inde 2.
 inferitur ad quæstionem agentis rei vendicatione vel di-
 cētis se dominum rei, scribit enim Bal. in l. quis vsumfr. ff.
 si vsufr. peta. quod is probando sibi competere vsumfru-
 ctū in re, non obtinebit: secus si simpliciter diceret se domi-
 num, nec exprimeret rei vendicationem: quia s̄m eum cē-
 feretur se referre ad dominium iuris usufructus, & tunc
 obtineret: quam resolutionē ibi probat Fulgos. & ita Bal.
 in l. 2. ff. de cond. in st. probat Alex. in d. §. nihil cōe. num.
 6. Ripa. nu. 27. Claudius Marm. nu. 46. Fabius. n. 34. Dec.
 nu. 19. Rubeus, nu. 119. Alc. in l. rectè dicimus. ff. de verb.
 sig. & concordant omnes in hoc, vt succumbat usufructua-
 rius q̄n dixit se dominū expressa rei vëdicatione: quia s̄m

eos non datur usufructuario, sed tantum confessoria, & ita
 cum Bal. Iacobi. à S. Georg. in Rubr. ff. de rei vend. nu. 8.
 Igneus in l. 1. §. domini, 1. col. antepe. ff. ad Syllan. Sed Soc.
 in d. S. nihil commune: & prius Aret. col. 1. & Alex. in l.
 sed & si possessori. S. item si iurauero, & ibi Iaf. nu. 11. ff.
 de iureiur. concludunt q̄ tunc sufficiet vsusfructus. Idque
 iudicatum in praxi colligitur ex Caputio decis. 96. in fi. li-
 cèt ex nu. 3. variè argumentetur. Et hæc opinio mihi placet
 ex verbis d. l. qui vsum fructum, in fine, ibi. *dominium*: &
 ex traditis à Iaf. in d. S. item si iurauero: & ex verbis Bar.
 in Rub. C. de vsufr. & ex cōi sententia, quæ habet sufficere
 tunc emphyteosim, fm Bar. in l. si mater eandem. num. 4.
 ff. de excep. Imò dicunt sufficere tunc cōductionem ad lō-
 gū tempus: per tex. in l. 1. §. qui in perpetuum, cum l. seq.
 ff. si ager vectig. vbi Ang. notat: & Bar. in l. codicillis. §. in-
 stituto. ff. de legatis secundo. quod multis confirmari pos-
 set, ex traditis a Boer. decis. 234. melius à Tiraquello de re
 tractu ligna. §. 1. glos. 14. nu. 79. Nec placere potest verba-
 lis differentia Bal. Alex. & aliorum, distinguentium, an
 agens dicat se dominum simpliciter: an dñm rei. credo que
 eam doctorum controuersiam inanem: quia in praxi, vel
 in primis articulis, vel in reliquis semper exprimitur cau-
 sa agendi & dominij: vt sic probatio vsusfructus deducta
 & probata sufficiat: nec erat falsum concedere fructuario
 vendicationem, ex Bar. in d. Rub. C. de vsufr. bonus tex. in
 l. uti frui. §. 1. ibi, in rem actio fructuario. ff. si vsufr. peta. In pa-
 tre autem legitimo administratore (cui lex hæc amplius
 ius concedit) videretur cessare controuersia scriben. vt di-
 camus nouè procedere libellum, quo pater proponeret se
 dominum, & ageret rei vendicatione, quia hæc lex & l.
 cum oportet: plenissimum ius ad agendum patri conce-
 dunt, ac si perfectè dominus esset: & talis petitio patris su-
 stineretur omnino ex suo iure & filij, ac si dominium &
 vsusfructus in patre concurrerent. nec patri negarent,
 quod alij fructuario negant Crotus & Rubeus citati su-
 pra proximè nu. 16. in fin.

19 Ex eadem differentia vsusfructus paterni ad alios, infero.
 3. ad quæstionem gl. in l. cū oportet. S. non autē, infr. ti. de

- seq. verb. mobiles: vbi concludit vsu fructum patris non cessare mutata forma rei, cum alias ex ea causa vsu fructus cessare soleat, iuxta tex. in l. 5. *ver. rei mutatione*. & *verf.* Si *area*: ff. quib. mod. vsufr. amit. & sententiam gl. probant scribent. specificè Salyc. & Paul. probat. etiã Bal. in *Authen.* excipitur, nu. 2. eo. tit. & ratio manifesta est, quia dicitur patria potestas, cum qua vsu fructus continuatur, & si nouus esset, nouè èt acquireretur: quod ex *Floria.* tradit
- 20 *Firmia.* de *Gabellis* 6. par. n. 12. Ex eadè prærogatiua vsu fructus paterni. 4. resultat alia differentia, vt pater satisfacere nõ teneat, nec de vtendo arbitrio boni viri, nec de restituendo, nec rationè reddere, nec alijs oneribus grauari, vt in d. l. cum oportet. §. non autè: & in l. si. §. sin autè, in fi. infr. tit. 1. quod lex tribuit paternæ reuerentiæ: C. ita limitatur generalis regula l. 1. ff. vsu fruct. quemad. cauea. dñ. iubet vsu fructuariũ ex quacunque causa, satisfacere, ab illis enim verbis geminatis & vniuersalibus excipitur pater. per hæc noua iura, quorũ decisio cõfirmatur ex eo quod in simili dicebat I. C. in l. filio. 7. ff. vt lega. seu fideic. nom. caue. vbi aliud remittitur patri circa onus satisfaciendi: idque iuuatur ex maxima confidentia quam lex habet de patre erga liberos: vt multis probat *Tiraq.* in l. si vnquam, in princ. ex nu. 25. & quod in simili notat *Ias.* in l. nemo potest. 2. l. c.
- 21 numero 68. ff. de leg. 1. Eodem respectu, & sic. v. pater legitimus administrator secundum scrib. cõiter non tenet inuentarium cõficere, vt notat *Bal.* & *Corn.* in d. l. cum oportet. §. non autè per tex. ibi, verbo, *r. tiocinia*. dicunt enim scribent. in locis sup. citatis, quod confectio inuentarij eos tangit, qui rationè reddere tenentur, & ita *Alber.* hic nu. 2. dicens quod ita vidit seruari: & C. in d. l. cū oportet. 4. q. ad fi. Ex quo limitat. l. tutor qui repertoriũ. ff. de admin. tuto. quod etiã colligitur ex *Bal.* in l. Orphanotrophos. nu. 7. C. de epis. & cler. & hoc vt receptum tradit *Boer.* decisi. 61. nume. 5. & nouissimus in patrocinijs pupillor. pag. 20. De quo tamen dubitauit *Specul.* in titu. de instru. edit §. viso, num. 14. *Cuma.* consi. 89. num. 3. vbi subdit honestius facturum parentem. si inuentarium conficiat. In alijs autè vsu fructuarij, dicit alias text. in l. pri. §. rectè. ff. vsufr. quemad.

ad. caue. rectè dominum & usufructuarium facturos, si in scriptis redigat, quæ bona sint fruenda ubi glo. verb. fauēt, id intelligit de consilio. Ego autem intelligo posse dominum id iure petere & obtinere, vt usufructuarius inuentarium conficiat, ne bona occultari possint: nec id negaret I. C. si casus proponeretur. quod dominus id peteret à fructuario: & ita videtur sentire Angel. in §. constituitur, col. secunda vers. ex quo, ibi, *inuentarium*: Instit. de usufru. facit pro hoc iuris regula, ne fraudi occasio detur. l. in fundo, sup. de rei vendica. & alia regula ad multa utilis, de qua per Bartol. & alios, in l. secunda, ff. solu. mati. quod tibi non nocet &c. Facit item notabilis doctrina I. C. in l. prima, ff. si quis cautio. ibi, *neutri pat. i. uerosa*. & ibi notant ad multa Pau. & Iaf. facit etiam, nam regulariter obligatus est restituere: tenetur inuentarium conficere: vt colligitur ex Guido. in tracta. de forma inuenta. & in consi. 42. & latè Vitalis in trac. clausula. pag. mihi. 190. & quod notabiliter tradit Pau. in l. cum tale. §. 1. ff. de condit. & demonf. facit etiam quod in pulchro casu tradit Alberi. in l. si. num. primo, ff. de bon. auto. iud. possid. De inuentario conficiendo ab vxore post mortem viri retinente bona pro dote: facit. l. cum domini. §. 8. ff. loca. ibi, *de ea quæ ibi sunt describere*: facit item nam hoc casu non est minor ratio obligandi usufructuarium, ad conficiendum inuentarium, quam est in alijs personis, de quibus per Rebuf. de consti. Gall. primo tomo, tracta. de senten. prouis. arti. tertio glo. 3. num. 8. ubi in specie hoc tradit de usufructuario: & in terminis tradit Alexand. consi. 58. numero. 8. lib. quod ibi prudenter probat & in terminis, ita illum textum citat & intelligit Picus in §. Titia cum nubetet. num. 142. ff. de leg. 2. & Iacobin. à Sancto Georg. in l. si. §. primo. in fi. C. de iur. delib. & ita Bellon. consi. 54. numero 1. & in fortioribus terminis, ita intelligit Mathæ. de Afflict. decisio. 342. & dicit ita fuisse iudicatum. Sed nec ipse nec alij aduertunt ad gloss. sup. citatam, quæ id de consilio intelligebat, quasi non de necessitate, sed in hoc reiicienda est gloss. Quo enim colore negare posset usufructuarius inuentarij confectionem? maximè cum vulgare sit illud: qui malè agit, lucem odit,

- 23 Imo contra supra citatos, scriben. crediderim verius esse, ¶ vt etiam pater legitimus administrator, compelli possit à liberis vel à iudice, vt inuentarium conficiat: id enim longè differt ab onere cautionis, vel satisfactionis, vel rationis reddendæ, alijsve oneribus quæ extraneis imponi solent, à quibus pater excusatur, in dicto §. sin autem as alienum, in fi. Imò nec onus rectè appellabitur hoc casu inuentarij confectio. quia tantum respicit probationem veritatis, ne tempore bona illa occultari possint: vt prudenter deduxit Alexand. dicto consi. 68. cuius rationes hic militant. Nec est contra fiduciam quam lex de patre habet. quia hoc respicit restitutionem faciendam post mortem patris, & sic ne ab aliquo postea fraus liberis fiat. Quod iuuatur ex Bar. l. prima, §. penul. ff. de vent. in posses. mit. & ibi Ale. ad eū: vbi licet prohibeatur sequestratio regulariter, admittenda tamen sit inuentarij confectio, tanquam res nullius præiudicij, vt sic conuentus teneatur bona describere quod etiam probat Bal. l. vna, ad fi. C. prohib. sequest. & ibi Curt. nu. 16. Et in accusato notat Bartol. in l. mandatis. ff. de requiren. reis: quem sequitur Plat. in l. defensionis. C. de iur. fisci. Boer. referens alios in decisio 61. nu. 21. in fi. & Guido Pap. decis. 351. vbi Ioa. de gradib. in additione, nullo fundamento, in patre legitimo administratore, s̄m hanc opinionem se iudicasse refert: quod etiā probat Francif. de Porcel. in tract. de inuenta. c. 2. nu. 14. & Bertran. consi. 313. nume. 6. lib. 1. iuuaturque hæc opinio, ex l. iubemus §. 1. sup. ad Trebel. & ita sæpissimè vsu obseruatum vidi: moriente enim vxore, pater legitimus administrator, inuentarium cōficit, in quo describuntur omnia bona, tam patris quàm liberorum. Idque consonum est l. Regni, lib. 1. tit. 67. §. 4. & §. 7. & ita comprobo, quod dubitarunt Spec. & Cuma. in locis sup. citatis. Sed quia ad
- 24 duxi Barto. in dictis locis volentem quod conuentus vel accusatus, à quo bona petuntur, possit compelli, inuentarium facere, idque receptum videtur ex su. relatis. Ego nō puto indistinctè verū, ex verbis d. l. defensionis facultas, ibi cum facultates eorundem controuersa pendente, inquietari describiq; fas non sit: & ibi: cum rei exitus probauerit, tunc demum res perse-

qui liceat & super modo facultatum interrogationem haberi. vana-
 que est responsio Bart. in d.l. mandatis: & Ioan. Plat. in d.
 l. defensionis: & aliorum dicentium ibi prohiberi descri-
 ptionem ad sequestrum, vel occupationem, non ad in-
 uentarium. Hoc enim est aperte contra verba illius l. &
 mera cauillatio, quæ à iure improbatur: verbum enim *de*
serbi. inuentarium significat. Item verba illa, *unc demum*
interrogationem haberi: manifestè indicant, ante sententiam
 non compelli reum, ad inuentarium faciendum, arguen-
 do à verbo, tunc iuxta l. 4. §. fi. ff. de condit. & demonst. Et
 de alio inuentario occupationis post sententiam, loqui-
 tur text. Bal. & alij, in l. si quis intra, C. de bon. damna. Fa-
 cit, nam & eo casu inuentarium non leuis esset inquieta-
 tio reo: vt patet ad sensum, & colligitur ex l. 2. versic. *quid*
enim tam durum. C. quando & quib. quar. pars: idcò de opi-
 nione Bart. & communi rectè dubitasse videtur Picus, in
 l. post contractum, num. 96. ff. de dona. vbi tamen inquit,
 25 esset notabile ad praxim, quod Bar. tradit, & ita practica-
 ri. **Q**ua in re ego probarem opin. Bart. & aliorum, vbi ali-
 qualiter constaret de maleficio ex quo bona veniunt pu-
 blicanda, ne forte bona occultantur: vel vbi esset timor fu-
 gæ: nò autem simpliciter ob solam accusationem, vt incautè
 doct. scripserunt. **Q**uod confirmo ex traditi à Bal. in l. ex
 cutorem, nu. 16. & nu. 18. C. quor. appe. non recip. aliqua
 enim summarie ante sententiam pronuntiantur, sed non
 omnino absque causæ cognitione, vt colligi pòt ex multis
 quæ omitto. Facit tamen q̄ scribit Alb. in l. iubemus. C.
 de proba. & resoluit Dec. cons. 175. nu. 5. & Alex. còf. 205.
 nu. 7. & seq. lib. 6. quibus concordat l. Regia, lib. 3. tit. 46. §.
 26 antepe. ibi, *per qualquer*. Aduerto èt q̄ Bart. in d.l. manda-
 tis: Platea & Rebuf. in d.l. defensionis: Picus in d.l. post cò-
 tractu: loquuntur de accusato, & videntur id tradere, vbi
 bona fisco essent applicanda. Barr. autem in d.l. 1. §. fi. ff. de
 vent. in poss. mit. Bal. & Curt. in d.l. vna, limitando text.
 ibi, generalius loquuntur, & sic in qualibet causa ciuili: &
 ita indistinctè Guid. & Boer. dictis decisionib. **Q**uod pòt
 dici receptum attento numero scribentiũ: maximè cū hu-
 cusq; nemo videat cõtra dixisse. Sed ego id indistinctè nò
 admit-

admitterem, nec crederem, conuentum à quo bona petuntur compellendum esse ad conficiendum inuentarium ad petitionem agentis, qui de iure suo nihil ostendisset: ne fiat nouatio lite pendente contra iuris regulam: & ex ratione dictæ l. 2. C. quan. & qui. cum sup. adductis. Quæ
 27 omnia iudicantis arbitrio committenda sunt. Quòd autem volunt hæc iura non teneri patrem rationem reddere, nec cauere, nec bona tacitè obligari: procedit specialiter in patre legitimo administratore, scilicet habente liberos in potestate. Diuersum enim est ubi pater tutor fuerit, ut notarunt Bal. Paul. Corn. in l. cum oportet. §. sed cum tacitas, infra titulo seq. Bal. in d. l. Orphanotrophos, num. 7. C. de Epis. & cleri Bald. Paul. Areti. in l. si super stite. C. de dol. per tex. ibi facit: text. in l. licet, & ibi notant Doctor. C. ad leg. Falc. notat Ias. in l. præses, nu. 3. C. de transact. Cro. in l. frater à fratre, nu. 56. Firmia. de Episco. nu. 63. Hispa. Xuar. q. de maior. ad fin. col. vlt. per tex. in l. litis contentatæ. §. pater. ff. de nego. gesto. Chass. in consuetu. Burg. fo. 224. col. 3. in fi. cum seq. Ratio differentie manifesta est: quia pater legitimus administrator, totum commodum habet, solaque proprietas est filiorum, qui sub eius potestate sunt: pater autem tutor est, non filiorum in potestate, sed emancipatorum, d. l. si super stite: & alibi sepe. ut per Ias. in l. si infanti, nu. 8. C. de iur. deliber. & probatur Insti-
 28 tu. de legit. paren. tute. Ex quo sequitur matrem tutricem non excusari reddenda ratione, & alijs oneribus tutorum. gloss. l. fin. §. si autem, verbo, reuerentia. & ibi Bal. & alij, infr. titu. 1. Bal. Pau. Corn. in d. l. cum oportet. §. sed cum tacitas. glo. notabilis in l. si quis prioris. §. fin. in fi. C. de secund. nup. Alex. consi. 105. ad fi. lib. 3. Gozadin. consi. 80. in fin. & eius bona tacitè liberis obligantur. l. si mater C. in quibus caus. pign. taci. cont. notanter Dec. consi. 591.
 29 cui addo Bal. in l. cum pater. ff. de nego. gesto. Inde etiam sequitur, qd pater tenebitur rationem reddere bonorum filij, in quibus vsum fructum non habet: ut in redbibus præbendæ vel dignitatis, secundum Barto. Bal. Ange. Paul. in dicta l. litis. §. pater. ff. de nego. gesto. Socin. consilio. 34. libro 1. Hispa. d. q. minor. Palac. in repet. Rubri. §. 42. nu. me.

me.9. Aret. in l. fi. §. i. ff. de verb. oblig. latè Aymon. confil.
 30 218. numero 3. Inde sequitur, q̄ in his remittit patri in
 hac materia, non est ratio, est ob sola confidentiam quā
 lex de patrē habet: & enim idem amor concurrat in patre
 tutore, & vbi administrat bona filij, in quibus non habet
 fructum, & tamen non excusatur tunc ab oneribus
 tutorum. ~~igitur sciendū est, q̄ multū hic attenditur vsus~~
 fructus, quem plenissimū pater. ~~et hoc qui ex parte dicitur~~
 cum legitimus administrator est. Quod non aduertunt
 scriben. in varijs locis, totum tribuentes paterno nomini:
 in quo cauendū est a Decio, in l. pactum, col. fin. in princ.
 31 versi. & patet. C. de collatio. Sic pater cauere tenet in casu
 speciali, quāuis filios in potestate habeat, in l. iubemus. §.
 i. sup. ad senatuscon. Trebel. cū transit ad secūdas nuptias:
 & hoc in casu illius text. non regulariter in hac materia,
 vt ibi notāt Fulg. & Corn. tradit Io. à Garro. in Rub. C. de
 secund. nup. n. 17. quod latius scribo in l. fin. infra eodem.
 Sic patre transeunte ad secundas nuptias, bona eius obli-
 32 gantur liberis prioris matrimonij, pro ijs quæ reseruare
 eis tenetur l. si quis prioris. §. fi. C. de secundis nup. ad quā
 non aduertit Corn. contradicens. in d. l. cum oportet. §. nō
 autem: vbi malè repræhendit Fulg. Limitantur etiam
 hæc iura in ijs quæ pater donauit filio emancipato, vel ex
 causa quæ omnino validet donationem filio. Si enim pa-
 ter retineat bona donata filio, tenebitur rationem redde-
 re eadē ratione de qua proximè nu. 23. ita Ang. in d. l. litis
 cōtestatæ. §. pater, per rex. ibi, qui id probat: quia loquitur
 de rebus à patre donatis: & Ang. sequitur Hispan. Xuar. d.
 quæstio. maior. in fi. quod est notabile: posset enim dubi-
 tari ex eo q̄ cum pater ipse donauerit bona, videretur mi-
 tius cum eo agendum: argu. l. diuus Pius, & ibi Dec. ff. de
 reg. iur. cum alijs, quæ forsan inferius tractabimus. Sed pro
 Ang. vt regu. obseruetur in patre à quo donatio processit:
 faciunt duo iura notabilia, & non trita apud scrib. text. in
 33 l. 2. C. si aduers. donat. & text. in l. si ad resoluendum. C. de
 præd. minor. Sic vbi pater dolosè administrauerit eius bo-
 na obligantur, & ipse tenetur rationem reddere: secundū
 Bal. & alios, in l. cum oportet. §. fin. per text. ibi: vult glo. in
 §. non

S. non autem, eiusdem l. & ibi Corn. nu. 3. hoc receptum dicit. Idem tradit Soci. conf. 34. numero 15. & sequent. lib. 1. vbi videndum est: & Alex. in l. Imperator. ff. ad Treb. Et resoluunt Doct. in hoc esse differentiam inter dolosam ad ministracionem & culpabilem: vt hæc limitatio non procedat, nisi vbi dolosè gessit pater: tradit Neguzan. de rig. 4. membr. 2. part. num. 13. & num. 16. et. confi. 72. numero 1. sed etiam cessante dolo, si pater dissipet vel aliter noceat liberis, succurritur eis, vt pater priuetur administracione: ex traditis per Alex. numero 6. in dicta l. Imperator: resoluit notanter Ioan. Nico. Arelata. in l. generaliter, ex nume. 155. C. de secund. nupr. quod inuoluit Soci. d. consilio 34. numero 15. cum sequent. libro 1. & hæc videtur probare Palac. in repet. cap. per ve. 34 stras. S. 17. nume. 13. Cauendum igitur est à Paul. Castr. ¶ in d. l. cum oportet. S. sub hac tamen: dum æquiparat casum remouendi patris ab administracione, dictis articulis obligandi bona, & reddendæ rationis: ad hæc enim duo exigitur dolus, nec sufficit culpa: ad remouendum verò patrem sufficit negligentia & culpa, secundum magis communem resolutionem, ex Barto. & alijs, maximè Alexā. in l. Imperator, col. 2. & ibi idem Paul. & Arelata. vbi sup. quod sentit gloss. in d. l. si quis prioris. S. fin. ibi, *de fraude* 35 *vel si alienet.* Vnde cauendum magis est à Bart. in d. l. cum oportet. S. non autem: vbi ad remouendum patrem ab administracione: exigebat alia: maximè quòd pater non sit soluendo, & quòd bona sint mobilia. Bar. autem, in d. l. Imperator, & ibi Imo. & Hispa. Segura, nu. 108. non exigunt patrem non esse soluendo, requirunt tamen quòd culpa patris sit talis, vt liberis non possit esse consultum: & ponunt exemplum in pecunia & mobilibus, vt diuersum sit in immobilibus: quod dicit magis commune Aret. d. conf. 72. num. 5. vers. ad quartum: & plures per Ias. in l. si constante. nu. 196. & ibi Crot. 2. lect. nu. 120. & seq. inuoluit Boer. decis. 61. num. 14. ita etiam Hispa. Aria. l. 4. Tauri, nu. 48. vers. memor. bene tamen resoluit Aret. in d. cōsi. cōtra Bar. in d. S. nō autē: vt non attēdatur an pater sit soluendo. Ego autē ex Alex. in d. l. Imperator, col. 2. verius pu-

to sufficere notabilem culpam alienando: vt si absque cau-
 sa distraheret im mobilia: vel negligentiam in administrā-
 do, vt bona non colendo, ad remouendum patrem ab ad-
 ministratione: esset enim maximè damnosum liberis, spe-
 ctare ea quæ Bar. exigebat. & melius est ante tempus oc-
 currere, vt in quit. l. si. C. in quib. caus. in integr. resti. nō est
 neces. quod dicit æquius Boer. d. decisio, numer. 15. Idque
 intelligo etiam si sint bona immobilia, licet ipsi non expri-
 mant, contra Bar. & communem, quia militat magna ra-
 tio, licet non tanta quanta in alijs: posset enim tempore ve-
 ritas occultari cum detrimento filij vel hæredum. Inde ca-
 uendum est etiam à Bal. in d. l. cum oportet. §. non au-
 tem, nume. 1. versi. soluendum in hoc distinguebat inter
 dolum & negligentiam: quod in alijs verum est, non verò
 in administratione bonorum vel officij: in administrato-
 re enim negligētia maxima culpa est: vt tradit Io. Platea.
 in l. pen. col. 1. C. de anno. & trib. quod non satis explicat
 Alex. in d. l. Imperator: vbi Hispan. Segura. num. 134. hoc
 inuoluit: & Hispan. Arias d. l. 4. Tauri, nume. 48. in fine.
 36 Nec obstat hæc l. adducta à Bart. & sequacibus dum hic
 fit mentio de patre alienante, & reseruatur ius filijs ad tē-
 pus quo fuerint sui iuris: vnde ipsi arguunt, non remoueri
 patrem ab administratione. Respondeo enim hanc reser-
 uationem pro liberorum vtilitate, non eos excludere à re-
 mouendo patre malè administrante: diuersa enim reme-
 dia sunt: hæc lex vnum ponit: aliud verò nō excludit, quia
 de eo non agebatur, ideo suppletur alijs iuribus & ratio-
 nibus, maximè quia nō omnis alienatio patris faceret cau-
 sam ad eum remouendum vt suprà, quod nec Alex. in d.
 l. Imperator, nec alij aduertūt. & in simili notat Pau. auth.
 37 qui rem, nu. 3. C. de sacros. eccl. Quod aut dictum est de
 reddenda ratione & hypotheca, ob dolosam administra-
 tionē: necessario restringendum est, quo ad res ipsas filij,
 vel si ei damnum infertur alio modo, non quo ad fructus:
 hi enim omnino ad patrem spectant, qui potuit de illis
 ad libitum disponere, secundum vulgaria iura: & ita colli-
 gi videtur ex d. l. si. §. si autem æs alienum, versi. q̄ si pa-
 ter, & ibi Saly. in finalibus verbis. Nec tunc admittendus
 esset

esset pater licet cauere vellet, quia cautio non profus-
 tum reddit ius liberis: vt tradit Arelatan. d. loco, nu. 163. &
 militat tunc cōtra patrē iuris præsumptio. l. non omnis. §.
 à barbaris. ff. de re mili. semel malus. quæ opi. Bar. & glos.
 fuit, eamque notāter probat Alex. in d. l. imperator. nu. 7.
 versi. contrarium: & dicit hoc commune Ripa. in d. l. si con-
 stante, in fin. Hanc autem remouendi patris causam, ele-
 ganter ampliāt Bal. in l. si. col. si. nu. 18. C. de senten. pass.
 non tñ cūm pater dissipat, sed vbi tam tenax est, vt in ne-
 cessarijs deficiat: q̄ extollit Hispan. Segura. in d. l. Impera-
 tor, nu. 117. s̄m nouiorem editionem, vel s̄m antiquam,
 fol. antepe. col. 4. & Hispan. Arias. d. l. 3. nu. 50. facit tex. in
 l. 1. §. sed nonnullos. ff. de tutel. & ratio distrahi. ibi, *quini-*
 39 *mò per contrarium.* Quod autem diximus speciale esse in pa-
 tre legitimo administratore, vt excusetur à reddenda ra-
 tione, probatur etiam, q̄ diuersum est in filio, quia ratio-
 nē reddere tenetur: gl. in l. is qui. ff. de tut. & curat. recepta.
 vt per firmia. de Episco. nu. 64. Is enim si administret, ra-
 tionem redditurus est, per sup. dicta de patre tutore, & de
 matre. Idque Doct. tradunt in filio, cui pater negotia com-
 misit: à quo fratres rationem exigere poterunt, mortuo
 patre: secundum Panor. consi. 12. col. 4. ver. tertius lib. 1. &
 plures quos citat Hippo. sing. 463. Crotus in l. frater à fra-
 tre. num. 19. & ibi Corros. 2. nu. 7. Soci. consi. 192. & consi.
 212. lib. 2. Dec. consi. 255. col. 1. quod suadetur ex reg. l. 1.
 §. officio. ff. de tute. & ra. distr. vbi administratoris est ra-
 tionem reddere. & l. cum seruus. 81. §. 1. & ibi Pau. Cas. ff.
 de condi. & demon. & Host. in summa de oblig. ad ratio.
 & Deci. consi. 469. nu. 1. Hispan. à Castello. latè & vtiliter.
 l. Tauri. 18. Rip. de peste. fol. 84. secundum minorem edi-
 tionem, latè Chaf. in consue. Burg. Rub. 6. §. 6. fol. 222.
 40 Ias. consil. 111. lib. 1. Cum autem hæc l. & sequentes, in
 omnibus aduentitijs filiorum, vsum fructum patri defe-
 rant: necessariò sequitur idem dicendum in pecunia
 quam filius varijs ex causis acquirere potest: quod proba-
 tur ex verbo, res, & verbo, bona: & ex l. prima. vbi notant
 Bal. & Salyc. C. de vsuf. cum his quæ latissimè dixi-
 mus sup. in princip. Rubr. Et inde patet talem pecuniam
 penes

penes patrem esse debere, iuxta regu. huius l. & l. cum oportet: quicquid inuolat Carol. Ruin. consi. 142. ante numerum 1. lib. 1. à quo caue. & consequenter non poterit filius eam pecuniam expendere, nec ea creditoribus suis soluere, vt rectè sensit glo. secunda in l. filius fa. ff. si cer. pet. vbi Deci. numero 5. hoc dicebat mirabile videri: ex eo quia pecunia dici solet de rebus quæ seruando seruari non possunt, secundum communem traditionem, de qua in l. prima §. fuit quæsitum. ff. ad Trebel. Sed non oportebat id appellare mirabile, nec argumentari ex illa vulgari traditione, attenta regula huius l. & dicta l. cum oportet, quia scilicet pecunia aduentitia penes patrem esse debet: ⁴¹ vt tandem melius ibi aduertit Deci. Quia in re scriptum inuenio à Corn. consi. 105. col. vlti. ad fi. lib. 3. patrē eiusq; hæredes non teneri rationē reddere de pecunia aduentitia, nec eā vnquā filio reddere, nisi in rem patris versa inueniatur: quod sequitur Paris. tempestate nostra Cardinalis, consi. 25. nu. 76. li. 2. quorum authoritate maxima darēt ampliatio ad iura excusantia patrem à reddenda ratione. Sed (ni ego fallor) patres hi miserè decipiuntur: si enim intelligebant de pecunia non restituenda, quæ esset ex augmento & fructibus, vel quodlibet lucro resultante ex aduentitijs, clarum est quicquid accesserit ex pecunijs, vel rebus filij, ad patrem iure vsusfructus omnino pertinere: fit enim pater dñs omnium fructuum & accessionum, & cōsequenter et si in rem patris id augmentum versum inueniatur, nunquam filio restituendum est: cōtra prædictos: Si autem intelligebant (vt ex eorum scriptis patet) de pecunia filij, quæ vulgo primum capitale appellatur, in hac de reterius loquuntur: ea enim in effectu filio reddenda est, quo tempore alia aduentitia sibi restitui debent, cum patri non dominium, sed vsusfructus deferatur à lege: ideoq; in pecunia vsusfructus & cautio restitutionis consideratur, non scilicet eiusdem pecuniæ in specie, sed eiusdem quantitatis, vt in l. secunda, ff. de vsufr. ear. rer. quæ vsu cōsu. & §. constituitur, Institu. de vsufr. eleganter Alcia. libr. septimo, parerg. capit. secundo, non tamen pater cauebit, [¶] etiam de pecunia contra Ruin. d. consi. numer. 1. Resoluo

igitur pecuniæ vsum fructum ita patri deferri, vt quodcunque augmentum ex ea, proprium ipsius patris efficiatur eum tamen eiusque hæredes, à reddenda eadem quantitate, nō excusari: nec in hoc aliquid facere, pecuniā esse versam vel nō versam in rē patris: q̄ cōprobo ex l. fi. §. ipsam aut, ad fi. infr. tit. i. ibi, *vt pretium earum vel in res hereditarias procedat, vel filio seruetur.* ergo filio seruetur, & ei restitui debet, non tamen vsus patri negatur interim, licet ex illo text. hoc inuoluat Carol. Ruin. d. consil. 144. ante. nu. i. lib. i. Et proximè dictis constat nihil in proposito facere, quod pecunia dicatur de rebus quæ seruando seruari non possunt: id tamen vbique dicunt scribentes, maximè Bar. & alij per gl. ibi, in d. l. i. §. fuit quæsitum. ff. ad senatuscon. Trebel. Ias. in l. interdum, nu. 3. ff. de condi. indeb. Corn. & Paris. in dictis consil. & alij quam plures passim, vt refert Tiraq. de retrac. ligna. §. i. gl. 7. num. 103. cum sequen. Sed in hoc aduertendum est, quod hæc vulgaris traditio naturali ratione corrui, cum ad oculum pateat pecuniam rē esse quæ seruari possit, & sanè à multis plus nimio seruetur: ideoque pecuniam filio seruandam dicebat tex. in d. l. fin. §. ipsum autem: Et de thesauro loquuntur plura iura, & l. si chorus. §. i. ff. de lega. 3. idque fatentur Bar. & Doctor. in d. §. fuit quæsitum, respondentes alio respectu pecuniam dici rem quæ seruando seruari nequeat, quia destinata est ad vsu & distractionem, aliter quæ sine vtilitate esset ex sententia Arist. quod tamen omnino totum non est, cum aliquando prudentiæ sit pecuniam seruire, & non expendere, vt in d. l. si chorus. §. i. Item contra Doctor. vrget: quod ea locutio, rem seruando seruari non posse, inuenitur apud Constantinum in l. lex quæ tutores, ad fin. C. de adminif. tuto. circa cuius l. materiam Docto. his verbis vtuntur: ad effectum scilicet, an in distractione pecuniæ necessarium sit decretum. Quòd si ad verba illius l. attendas, in vers. vlt. *rem seruando seruari non posse:* appellat eam, quæ solo tempore absque vsu consumitur. & ex vers. præcedenti, quo loquitur de pecunia (in qua dicit veteres posuisse robur patrimonij) planè separare videtur pecuniam à rebus, quæ ser-

seruari nequeunt, contra vulgarem illam traditionem. Nec obstant iura quæ pro communi illo axiomate citantur, inter quæ est c. vlti. de pigno. ibi, *quia usu consumitur*. Respondeo enim quòd ea iura non dicunt pecuniam esse rem quæ seruari non possit, sed potius significant pecuniam ex usu, à dominio nostro exire, diuersosque dominos sortiri, ipsam tamen non consumi. Nec obstat textus in l. Iulianus. 33. ff. de petit. hæredi. ibi, *si pecuniam eligat actor, quæ seruari non possit*: quem textum dicebat apertissimum Tiraq. in dicto S. primo, glo. 7. numero 103. non timens seu non aduertens quod Alexan. scripsit, in dicto S. fuit quæsitum, nume. 4. vers. quidam text. illum à minus doctis adduci: verè enim tex. ille loquitur de pecunia non idonei debitoris, à quo nequeat ob inopiam vel aliam causam: idque appellat l. C. seruari non posse, vt ibi, sentit gl. 43 & facit l. nam is, ff. de dolo. Dum tamen communiter Doct. resoluunt, non esse necessarium decretum circa pecuniam minoris: non est recedendum à communi sententia quam tradit Bar. Consi. 70. numero 2. & probat Deci. in dicta l. filius fa. nu. 5. ff. si cert. pera. id quæ vsus obseruat. vt sæpe dolus tutor, vel curator ex pecuniâ minoris emat, vel eam fœnori tradat, & planè ad vsus necessarios minorum eam expendat: vt in l. 3. C. de vsur. pupillar. & in l. 4. C. de admin. tuto. salua decisione iuris noui, de qua in Authen. ante l. 1. C. eod. titul. Sic ex pecunia absque decreto soluitur creditoribus minorum l. 7. S. 1. ff. de minor. quæ iura non inueniuntur correcta: & in solutione tantum loquebatur gloss. in d. S. fuit quæsitum. solutio autem iuris necessitatem habet, vt in princi. Institu. de obligat. Ideoque non rectè gl. illa ibi notatur, & vbique à Doct. ad illud vulgare, quòd pecunia dicatur de rebus, quæ seruando seruari non possint: quod aliquando aduertit Cuma. vt refert ibi Ias. numero 33. variat Rip. numer. 17. Vnde quod glo. ibi permittit debitori, circa solutionē, non permetteret ad alium actum: quod alibi apertè dixit glo. in l. 3. C. de in lit. iuran. ex qua tamen (si bene aduertat) colligitur non esse necessarium decretum, vt communis opinio habet. Ex prædictis autem infertur in pecunia non planè procede-

re sententiam gloss. in l. vnica, C. si aduers. vsu. cap. quæ dixit fructus ultra triennium durare non præsumi: ideoque sine decreto alienari posse, vt res quæ seruando seruari nequeunt quam gloss. probant & extollunt Doct. ibi, Alex. Consil. 49. col. secunda lib. primo. Deci. in Auth. qui rem, col. secunda C. de sacros. Eccles. & plures alij quos refert Tiraq. dicto loco de retract. ligna. §. primo, gl. 7. numero 51. id enim non tam congruit pecuniæ, quæ magis seruari potest ex supra dictis: congruit tamen in ea parte qua decretum excusatur, intelligendo vt tutor vel curator pecunia minoris vtiliter vtatur, non vt donet vel perdat: vt in l. fin. ff. de curat. furio. & l. filiusfam. ff. de donat. cum alijs: quibus addo notab. tex. in l. 4. ff. ad Macedo. vbi etiam mutare sine lucro, appellat perdere, (quod tamen generaliter dictum, politicum non esset) non tamen omitto quod totam doctrinam gloss. d. l. 1. C. si aduers. vsuca. dum agit de fructibus, ad pecuniam trahit. Curti. seni. consi. 71. nu. 44 9. quem sequitur Paris. consil. 25. nu. 7. lib. 2. Illud addo, qd pecunia cambijs tradita, non ideò desinet res mobilis censerī, nec inter immobilia communerabitur, cōtra Bal. in c. cum causam. ad fin. de re iudic. quem sequitur Tiraq. d. S. 1. glo. 7. nu. 117. tunc enim nec res ipsa nec destinatio nomen rei immobilis inducit, vt patet ad sensum. Et hinc posset hoc loco discuti, quod dici solet de pecunia destinata ad emptionem immobilium per text. in l. 3. §. quid ergo, ff. de contr. iudi. tut. quem extollunt Roma. Crem. Corset. in notab. & Palac. in Rubr. S. 38. col. 2. & quamplures alij, asserentes tunc pecuniam immobilibus accedere, in quo mire variant Doc. vt copiosè refert Tiraq. vbi sup. nu. 105. & 106. & latissimè Boer. decis. 119. asserens contrarium receptius, vt nec ex tali destinatione pecunia dicatur res immobilis, cum Alex. in d. S. fuit quæsitum, nu. 5. & in l. à diuo Pio. §. vult. ff. de re iud. & hanc partem dicit receptiorem Ias. in l. cætera. §. sed si parauerit, nu. 21. & seq. ff. de leg. 1. Soci. Nepos consi. 120. nu. 18. lib. 1. Et ita cauendum est ab ijs, qui scriptum reliquere vt receptissimū pecuniam tunc inter immobilia computari: & maxime cauendū à Chass. in consue. Burg. Rub. 4. §. 2. fol. 135. nu.

num. 16. cum sequen. & à Gomet. in §. item Seruiana, nu. 21. Instit. de Action. & à Rebuf. in priuileg. Schola. in priuileg. 56. nu. 5. Ex hac tamen veriori & receptiori sententia, & ex dictis scribentiũ in hoc articulo, satis probatur, quod in princip. huius numeri dico, contra Bald. & Tiraquel.

45 Ex his infertur relictis mobilibus venire pecuniam, ex significatione vocabuli, secundum tradita Bar. & omnibus in d. §. fuit quesitum, & ab alijs citatis à Tiraq. Boer. & nouioribus vbi supra licet hoc in specie non inferant: id tñ in terminis consuluit Curt. iun. conf. 183. arguēs à remotis, & principaliter à generalitate verborum testamenti, de quo consulebatur: vltra quem dicas idem à multis scriptum. quos citat Deci. idem respondens, consil. 381. nu. 4. cū seq. & conf. 472. col. 1. & 2. & Paris. consil. 79. nu. 45. lib. 2. Fortius igitur id dicendum est in relicto bonorum vel rerũ, quæ verba generaliora sunt quàm relictum mobiliũ, ideoque tunc pecunia compræhendetur, quia rerum vel bonorũ est, vt in l. lex quæ tutores vers. pen. C. de adm. tut. in l. fi. C. de constit. pecun. Quod amplio vltra omnes, et si pecunia sit fœnori vel cãbio destinata vel tradita, adhuc enim legato rerũ vel bonorũ accedet: cõtra Luc. de Pẽ. in l. fin. ad fi. C. de muner. patrim. contra Tiraq. d. loco nu. 106. contra Deci. d. consil. 472. nu. 7. & 8. deceptos per duo iura, quæ statim explicabo, Hoc autem contra eos probatur ex proprietate verborũ, iuncta regula l. non aliter ff. de leg. 3. & quæ docet Aret. in l. cum lege ff. de testa. sed peremptoriè probatur, quia in his terminis: scilicet in relicto simplici non restricto ad locum, etiam venalia cõtinentur, vt verius & receptius dixi sup. in Rubr. 1. parte: idemq; necessario de pecunia dicendũ est, vt constabit ex proximè dicẽdis, maximè, quia si pecunia iam esset tradita cãbijs, veniret appellatione bonorũ, vt veniũt actiones

46 & nomina debitorũ. Hinc infertur ad intellectum textus in l. si mihi Mæuia. 190. secũdum literam cõem: vel 192. secundum literam Florentinam. §. vltimo ff. de legatis tertio vbi sequens responsum habetur: *Domibus legatis nullo mmo excepto cum omni instrumentis. Et repositis omnibus, non videri testatorem de pecunia numerata, aut instrumentis debitorum sensisse:*

quam decisionem extollit Ias. in l. singularia, nume. 28. & Alcia nu. 29. ff. si cert. peta. & Gomet. in §. item Seruiana, nu. 20. Vnde videretur appellatione mobilium, non contineri pecuniam: quem text. Deci. d. conf. 472. col. 2. & in d. l. singularia, nume. 21. vers. sed istud intelligit de pecunia quæ esset mutuo destinata, vel aliæ distractioni: & ita Alb. in d. §. si. & glo. ibi, per l. si chorus. §. 1. eo. de leg. 3. quæ interpretatio diuinativa est ideoq; reiicienda, cum text. simpliciter de pecunia loquatur, nec vllū verbū ibi quod esset mutuo destinata. Melius igitur dicendum est quod in d. §. fin. non erat relictum simplex rerum vel mobiliū: sed erat relictum cum relatione ad locum, relinquebantur enim mobilia quæ domus essent, ratio autem ad locum restringit relictum ne veniant ea quæ aliās venirent, vt patet ex l. generali. §. vxori. ff. de vsufr. leg. & ideo tunc nō continētur venalia, nec pecunia, quia non censentur esse in loco, ob celerem motū continuumque vsum secundū Bal. in l. certi iuris, q. 6. C. locat. & in terminis Cor. conf. 49. nu. 1. l. 3. quem non percepit Deci. d. consil. malè eum reprehendens. Cor. enim doctè scribit in relictō mobiliū cum relatione ad locum, non compræhendi pecuniam: & ita intelligendus est text. in l. vxorem. 39. vel 41. secundū literam Florentinam, §. legauerat in fi. ff. de leg. 3. vbi Barto. nu. 2. ita sentire videtur: & hunc text. solent notare Doctores, q̄ pecunia semper censetur parata vsui & distractioni, Bald. in l. si. ad fi. C. de compensat. Ias. in §. item Seruiana, num. 47. Nec quis obijciat auaros pecuniam expendere non audentes, nec magis suorum dominos quàm extraneos: lex enim eas hominum sordes non respexit. Resoluo igitur, vt de iure in relictō simplici rerum vel bonorum, planè compræhendatur pecunia, ex iuribus suprā citatis, & alijs quæ vt in re clarissima omittimus. Licet contra ea iura incautè scribat Croc. in l. si constante, num. 140. in 2. lectu. Idemque resoluo in relictō mobiliū, secundum verborum proprietatem, & Doctores traditiones: idemq; si pecunia mutuo destinata sit vel cābio, contra Luc. de Pen. Tiraq. & Dec. Si uero relictū sit cū relatione ad locū, tūc nō cōtineat pecunia, sicut excludunt venalia,

etiam si pecunia non sit mutuo destinata, contra gl. in dicto §. fina. & Alber. ibi: contra Deci. in d. l. singularia, & in dicto consilio. In quacunque enim pecunia militat ratio illa, quod non censeatur esse in loco, ob frequentissimum usum seu motum: quod mihi probat text. in d. §. legauerat, ibi. *pecunia quæ in a. ca.* Colligitur ex Ba. in d. l. certi iuris 6. q. & in d. l. fin. C. de compens. ex Corn. in dicto consilio, & ex Neguzan. benè sentiente, in suo tract. de pignorb. 2. par. vlti. membr. num. 166. benè etiam resoluit Pau. à mō te piccolo, in §. Titia cū nuberet, nume. 112. ad fin. vers. & ideò. ff. de lega. 2. Et in his terminis rectè allegarunt illum tex. Ias. & Alcia. in d. l. singularia: quando scilicet relictū est cum relatione ad locum, quod Deci. ibi, contradicens non percipit, & in dicto consi. 472. Et in his terminis idem dicendum de pecunia, quod de venalibus. vt colligitur ex his Doct. maximè ex Pico & Neguza. Quam æquiparationem pecuniæ & venalium, facit etiam Bartol. non ita exactè, in l. Quintus §. 1. ff. de aur. & arg. lega. Idè que tunc dicendum de pecunia, quod de nominibus debitorū: vt loco non circumscribantur: vt bene sensit Corn. d. consil. & Ias. in d. l. singularia: licet Deci. ibi, & in d. consil. contradicat. Et ita ex Corn. & Ias. ampliabitur. l. Caus ff. de leg. 2. & l. fideicommissum. §. tractatum: ff. de iudi. dū habet illud vulgare, quod nomina debitorū loco non circumscribuntur: idque videtur de mente Bald. in d. locis & ita intelligere videtur Ange. Aret. de testament. gloss. 39. nu. 3. Quam resolutionem probat text. ita intelligendus, in l. quæsitum. 76. vel 78. §. 1. ff. de lega. 3. vbi relictō fundo cum omnibus quæ essent ibi, non veniunt nummi, nec nomina debitorum, etiam si relictum esset filio, & per verba generalia: & sic patet ex illo tex. in relictō cum relatione ad locum æquiparari pecuniam & nomina. Patet etiam ex eo. text. & ex d. §. si. l. si mihi Mæuia: quod vbi in legato rerum vel mobilium non venit pecunia, idem est, licet relictum sit per verba vniuersalia: in quo contra d. iura loquitur Deci. d. consil. 472. Et indè cauendū est ab argumentis Cur. iun. d. consi. quod melius aduertit Alc. in d. l. singularia, numero 29. His non obstat l. si chotus. 77.

vel 89. §. 1. de legat. 3. vbi in relicto mobilium non comprehenditur pecunia destinata mutuo, continetur tamē ea, quæ præsidij causa reposita esset: quam decisionem extollit Ias. in d. l. 1. §. fuit quæsitum, num. 38. ff. ad senatusconsult. Treb. Cur. iun. d. consi. 183. nu. 2. in eo autē text. agitur de relicto mobilium, cum relatione ad locum, vt patet ex litera ibi, *quæ ibi mobilia erunt & ibi: nummos repositos, vt mutui darentur: non esse legatos*. Quibus verbis à contrario sensu colligebat Deci. in d. locis, in relicto cum relatione ad locum, venire pecuniā, nisi esset mutuo destinata: quod argumentum à cōtrario sensu, vt Decium de cepit, ita plures fallere posset: & ita posset induci text. in l. si fundus. 42. vel 44. ff. de lega. 3. quæ magis colorat opinionem Decij. verius. n. & receptius est, vt tali relicto non veniat pecunia indistincte, per d. §. vlt. l. si mihi Mæuia. & §. legauerat. l. vxorem. & §. 1. l. quæsitū, & ex Doct. supra citatis. Cōtra quæ iura tale argumentū sumi nō pōt, iuxta l. 2. & ibi scribentes C. de condit. inser. & ita respondetur ad d. l. si fundus, quod magis ostenditur ex eo. §. 1. Nā I. C. ibi, cū negat eo casu venire pecuniam mutuo destinata, statim significat id non dictum, vt generaliter omnis alia pecunia veniat, sed ea tm̄ quæ separata ab vsu quotidiano præsidij cā, tanquā thesaurus reponeretur. Tūc enim pecunia in loco esse censetur, vt quid immobile, nō vt pecunia, ex gl. & Bar. in d. §. legauerat. l. vxorem: ex Cuma. relato à Ias. in d. §. fuit quæsitū: nu. 38. ex Zas. in d. §. item Seruiana, nu. 22. Dū autem I. C. ibi refert Rusticos senes dicentes, *pecuniam sine peculio fragilem esse*, ea verba explicat Zas. vbi supra Alci. in l. paterfa. 182. ff. de verbo. sign. Montanus in l. filiusfa. 94. ff. de regul. iur. Corras. lib. 1. miscellan. cap. 8. Est quæ ibi emendanda litera, vt legatur, *quidam*: secundū exemplar Florentinum, non, *quibusdam*: vt communiter habetur, aliàs sensus non constaret: & tandem ex supra adductis patet eādē esse rationem regularites in qualibet pecunia, quæ non est mutuo destinata, vt sic nō sumatur argu. à cōtrario sensu in d. l. si fundus. ff. de lega. 3. Ad d. §. facit, quod alibi habetur, pecuniam relictam vel promissam (vt est in loco) iudicari tanquam

quàm speciem, non tanquàm genus l. si certos nummos. 37. ff. de verbo. obliga. l. si seruus 111. §. qui quinque, ff. de legat. 1. & latè Iaf. in l. talis scriptura, col. 2. ff. eod. titul. de leg. 1. Quæstionis autem esset, (vltra omnes, à d. §. 1. l. si chorus:) quid de pecunia quam testator adhuc non reponuerat, sed destinauerat eam reponendam? & varia in hoc adduci possent ex traditis à Bar. & alijs, in l. cætera §. si. ff. de leg. 1. ab Areti. confi. 6. ad fi. latè Tiraq. de iure marit. post 14. legem connubialem, Felyn. in c. cum addo ex nu. 2. de rescript. Ego crediderim text. illum procedere tantū in pecunia iam reposita, non in ea quæ reponenda esset: argu. tex. notabi. in l. fundi. 18. versic. *item quod insulae*. ff. de actio. emp. melius ad fi. l. versic. ea quoque, ibi, *at quæ parata sunt ut imponentur non sunt ædificii* licet Albe. ibi putet eam l. non procedere in relictis, per text. quem ibi gl. citauit, in l. & si non sunt. 21. §. quid ergo ff. de aur. & arg. lega. qui tamen non obstat, quia de loco ibi nulla quæstio, quæ hic tota est de loco: nec est tuta argumentatio Albe. à fauore vltimarum voluntatum, vt in alijs tradit Dec. in l. in testamento, ff. de reg. iur. licet antè Alber. ita intellexerit glos. in l. 5. ff. de verb. sign. vbi Cæpol. aliter variè explicat, & aliter Bar. in d. l. cætera. §. sed si parauit. & ibi Iaf. num. 19. ff. de leg. 1. His tandem addo vtiliter, q̄ licet de iure in relicto, vel alia dispositione mobilium nomine contineatur pecunia secundum proprietatem vocabuli: hodie tamen attento vsu loquendi: contrarium iudicandum sit. Notorium enim est homines appellatione mobilium, non sentire de pecunia, sed de suppellectili & ornamentis: ex quo loquendi vsu constat mens disponentis, quæ præualet proprietati vocabuli, secundum vulgarem regulam l. librorū §. quod tñ Cassius. ff. de leg. 3. quod probatur efficaciter ex ratione I. C. alibi tradentis, appellatione auri, vel argenti, non compræhendi nummos aureos, vel argenteos: nō ob aliud, nisi, quia homines non ita nūmos computant: vt in l. Quintus. 29. §. 1. & ibi Bar. ff. de aur. & arg. leg. Sic etiam de iure appellatione pecuniæ omnia bona significantur: hodie tñ attēto vsu loquēdi, non continēt nisi pecunia numerata: vt prudēter docet Bar. receptus, in l. talis scriptura,

nu.2.ad fi.& ibi Iaf.ff.de leg.1.& Alci in l.pecuniæ nomi.
 nu.222.ad fin.ff.de verbo.signific.Idem in re simili docet
 Oldr.conf.219. quem sequitur Albc.in l.mouentium.ff.
 de verbo.signifi. Vnde cùm vsus loquendi ostendat men-
 tem disponentis, non posset iuridicè contrarium iudicari:
 51 & ita hodie vsus obseruat. Eadem prærogatiua patris in
 suo vsufructu ostenditur ex iuribus quæ habent, posse si-
 ne dubio proprietarium alienare ius suum: vt in l.2.C.de
 vsufruct.quod latè probat Hispan. Anton.Gomet.de con-
 tract.c.vlti.numer.9. Vsufructus tamen patris tanti effe-
 ctus est, vt filio impediatur facultatem alienandi suam pro-
 prietatem, vel ius quod habet in re: vt in l.fi.S. filijs autè,
 52 vbi plenè & vtiliter expedito, infr.tit.1. Ex eadem præro-
 gatiua patris in hoc vsufructu, inferunt ad l. vsufructuarius.
 1. quæ est l.1.ff.de vsufruct.qua habetur non posse vsu-
 fructuarium parietibus tectorium imponere: *quia tamen si
 meliorem (excolendo ædificium) domini causam facturus esset, non
 tamen id suo iure facere potest: aliudque est tueri quod accepisset
 aliud nouum facere.* Inferunt etiam ad l. vsufructuarius. 2.
 quæ est 68.ff.eod.vbi I. C.inquit, *Vsufructuarium ædificium
 inchoatum consummare non posse etiam si eo loco aliter uti non possit.*
 Quæ iura valde notabilia sunt, plures enim contrarium
 responderent vt bene aduertit Ang. Aret. in §. vltimo ad
 fi.in sti.de vsufruct.In patre autem legitimo administrato-
 re sine dubio non procedent, ex verb.huius l.& l.cum o-
 portet: cum hæc iura patri plenissimam deferant potesta-
 tē in aduentitijs filiorū, ac si verè dñs esset: nec enim cau-
 sa patris tam separata est à causa filij, vt est inter alios pro-
 prietarios & fructuarios: & ita colligitur ex l.fi.§. sin autè
 æs alienum, infra titulo primo, & extijs quæ suprà dixi-
 mus, per gl.& Doct.in l.cùm oportet, §. non autem, verb.
 mobiles sic emphyteota areæ poterit ibi ædificare fm Bal.
 in l.1.C.de iur.emphyteo.& ibi Iaf.nu.99.& Cepol.de ser-
 uitu.rusti.cap.vigesimosecundo nu.10.idque suadet natu-
 ra emphyteosis, & quia ædificium aliquando tolli pote-
 rit. resque ad antiquam speciem reduci. vt ita vitentur o-
 53 bjectiones. Sed omittendū nō fuit, quod vides apud I. C.
 in d.l.68.ff.de vsufr.in illis verbis, *etiam si eo loco aliter uti nō
 possit.*

possit. de quo posset dubitari ex multis, & gloss. ibi dubitat
 ex regula. l. secundæ, ff. de iurisdictione omnium iudicum,
 qua habetur, concessio vno, venie omnia necessaria ad il-
 lud: quod in hac materia dicit text. à quo maior dubitan-
 di ratio erat, in l. prima, §. vsusfructus, & vers. sequen. ff.
 si vsusfruct. petat. Sic in seruitute, bonus text. in l. tertia §.
 fin. ff. de seruitu. rustico. ideò glo. Albe. Bal. Angelus, Ful-
 giosius, ibi, respondent, decisionem illius l. in vsusfructua-
 rio procedere ex natura rei, & regula iuris, qua habetur,
 non consistere vsusfructum mutata forma rei. l. quinta
 versiculo, rei mutatione. ff. quibus modis vsusfruct. amit.
 quæ solutio recepta est secundum Ias. in dicta l. 2. ff. de iu-
 risdictione omnium iudicum. nu. 24. vbi Curt. eam commu-
 nem dicit, subdens quod in his versatur maxima difficul-
 tas. quam Barto. noluit gustare. Ipse autem Curt. nume.
 59. improbat solutionem seu rationem glo. & Doct. dicēs
 q̄ forma rei consistit in consummatione, iuxta l. si is qui
 quadringenta, §. quædam. ff. ad leg. Falc. Ideoque secundū
 eum non potest dici in d. l. 68. mutari formam rei, quan-
 do agitur de ædificio inchoato consummando: & ita post
 eum Corraf. statim citandus. Quæ obiectio fragilis erat,
 vt ob eam à communi interpretatione recederetur, gl. nā-
 que & Doct. non loquuntur de forma, vt accipitur in d. §.
 quædam: sed formā appellant ipsam figuram speciem rei,
 & ita in his terminis loquitur tex. in l. si. ff. de vsu & habi-
 ta. quo tollitur argumen. Curt. & Corraf. argumentum à
 forma. & ita accipitur in l. proponebantur. 76. in fine cum
 54 gl. ff. de iudic. Curtius autem ipse aliter intelligebat, dicēs
 contra gl. & Doctor. facilius esse concedendum fructuario
 nouum ædificium extruere, quàm inchoatum consum-
 mare: citat text. in l. pen. & l. æquissimum. §. si tamen, ff. eo-
 dem assignatque nouam rationem differentię: quia vbi
 ædificium erat inchoatum, fortè habebit proprietarius a-
 liam industriam, diuersamque intentionem, cui non re-
 sponderet industria vel intentio vsusfructuarij. Sed hæc in-
 terpretatio Curt. non est tuta, quia sicut leges illæ negant
 vsusfructario perficere opus inchoatum, ita etiam negant
 de nouo ædificare. & ita Ang. ibi. & est textus l. 7. ver-
 si culo

ficulo penultimo, ff. de usufruct. ibi, *ædificium ponit*. Specialiter autem ædificare permittitur, gratia fructuum colligendorum: & ita procedit l. penulti. & dictus S. si tamen l. æquissimum: secundum Alber. & Ang. in dicta l. penultima. & ita glo. l. septimæ versiculo, hac ratione, ff. eodem: Cæpola, de seuitutibus vibanor. cap. trigesimo nono nu. 5. & ita aperte distinguit text in d. S. si tamen. Sic alibi expensę gratia fructuum fauorabiliores sunt, quam gratia ipsius rei glo. si. in princip. in l. fundo, ff. de rei vendica. ibi: *de impensis fructuum, dicta semper ex fructibus deduci: probat* tex. in l. fundus qui. §. 2. ff. famil. ercis. ibi, *nullus casus interuenire potest, nisi hoc genus deductionis inpetiat* commendat Pau. in l. fructus C. de action. emp. in fine: declarat Nouel. de dote par. 11. num. 16. versic. a sumo. latè Tiraq. de retract. ligna. §. 15. gl. 1. in princip. facit l. generali, §. Lucius, ff. de usufruct. legit. vbi: *Pulian colligendis & conseruandis fructibus necessarian ædificauit*. De his etiam impensis & ædificijs loquitur l. diuortio. §. vltimo, ff. solut. matrim. & ibi Docto. Ostendimus non esse tutam resolutionem Curt. nunc. verò ostendo, quod non tollit difficultatē. Dubitatur enim, cur in illa l. concessio vno, negatur aliud necessarium ad illud: cum l. C. dicat fructuarium non posse consummare ædificium, etiam si loco aliter vti non possit. quæ difficultas non tollitur ex dictis Curtij. Corraf. lib. 1. miscell. ca. 6. refert Curt. eiusque rationem sup. relatam improbat, eo quod potuit esse usufructus relictus in testamento, cum sæpissimè iura loquantur de usufructu ex testamento: morte autem testantis cessat eius intentio & destinatio circa ædificium: & ita cessat ratio Curt. qui tamen posset replicare, quod eadem voluntas spectanda esset, sequentis proprietarij. Ad difficultatem respondet Corraf. posse usufructuarium edificare, vbi aliter non posset vti suo usufructu: per te. in d. l. æquissimum. S. sed nec, & ita cessare oppositionem ex regula dictæ. l. 2. ff. de iurisd. omnia. iud. At sem eum in dicta l. usufructarius. 68 potest fructuarium vti iure suo, licet non vtatur eo loco in quo erat inchoatum ædificium. Idem nouissimè scribit Ludouicus Caron. lib. 1. vers. cap. 5. in fine. & Costalius in aduersar. vel annotatio. ad pādec. in dicta

56ta l. Sed dum hi nouiores scribunt, quòd in illa l. dabatur
 utilitas absque loco ædificij inchoati, non obscure sentiunt,
 posse vsufructuarium perficere inchoatum, quãdo aliter
 vsufructus esset omnino inutilis: & limitare tẽ textus
 ibi quod multis cõformari posset. Sed contrarium in terminis
 colligitur ex gloss. ibi, referente Azo. & expressim contra
 dicit ibi Angel. notans, quod licet omninò esset inutilis
 vsufructus, non magis posset fructuarius ædificare, & pro
 hac sententia stat textus in dicta l. quinta, vers. penul. ff. quib.
 mod. vsufr. amit. & in l. septima, vers. penult. ff. de vsufr.
 vbi l. C. loquitur indistincte in vsufructu areæ. quæ aliquãdo
 dicitur in vrbe vel oppido: vt colligitur ex textu & gl. in l. 1.
 ff. de serui. vrba. præd. At in vrbe area sine ædificio,
 nullius esset utilitatis, secundum cõmuniter accidentia. Ita-
 que vult textus non posse fructuarium mutare speciem rei,
 ædificando vel aliud faciendo: etiam si vsufructus maneat
 sine utilitate. Et idẽ videtur tradere l. C. in dicta l. vsufructuarius,
 prima. & ita sustinetur cõis ratio ad dictam l. vsufructuarius,
 secunda. Alia enim necessaria concedentur fructuario. dum
 tamen nõ mutetur species vel forma rei, in qua cõstituitur
 vsufructus: mutare enim rẽ esset excedere ius vsufructuarium,
 vt docet l. C. in dicta l. vsufructuarius. prima ibi, *non tamen id
 iure suo*. Ex eadẽ resolutione cõi, cessat obiectio dictæ l. primæ.
 ff. si vsufr. pet. & aliorum iurium. Et est notandũ quòd illa
 prohibitio æqualiter fit proprietario, sicut vsufructuario,
 vt patet ex dicta l. 5. in fi. ff. quib. mod. vsufruc. amit. &
 d. l. 7. versicu. hac ratione, & l. æquissimum. 17. §. pen. versic.
 quòd Labeo. ff. de vsufr. melius ex textu in l. fin. ff. de vsu &
 habi. qui loquitur etiam vbi ex opere res melior efficeretur:
 sicut de fructuario dicit textus in d. l. vsufructuarius. 1. Vnde
 cauebis à verbis Alber. in d. l. fi. qui contrarium videtur
 sentire. Sed ultra gl. & Doctor. ad d. l. 68. difficultas non leuis
 poterat considerari ex l. diuus. ff. de vsu & habita. vbi cum
 vsus multo minus contineat quàm vsufructus, vt in princip. In
 stitu. cod. titu. tamẽ relicto vsu syluæ, inquit text. *vsufructum quoque
 etiam videri*. subditque l. C. rationẽ quæ aduersatur decisionibus
 dictarum

dictarum legum: quia nisi liceat legatariis cedere syluam, & uendere quomodo modum usufructuarii: licet nihil habituri essem ex legato. Vides igitur ibi, ne relictum maneat inutile, extendi de minori ad maius, contra proprietatem verborum. Ideoque decisi. d. l. diuus, non immerito extollitur à Docto. ut tradit Ias. in l. 1. nu. 1. ff. de eo qd cert. loc. idem Ias. in l. quoties, nu. 1. ff. de verbo. obl. Areti. in l. quod in rerum, §. 1. & ibi Ias. nu. 12. ff. de leg. 1. Tiraq. de retrac. conuen. §. 3. gl. 1. num. 28. Sed quo ad d. l. usufructuarius non ob st. l. diuus, quia in hac licet ampliatur verbū tñ non mutatur rei forma vel species: & ita non offenditur regula d. l. §. ff. quib. mod. usufr. amit. Aduerto etiam qd Aret. Ias. in d. locis, & Alc. in l. 1. §. si quia ita, nu. 32. vel 37. fm diuersas æditiones. ff. de verbo. obl. adducunt d. l. diuus, tanquā difficilem, contra non nulla iura quibus aliquñ legatum corrui, ne verba extendantur: & sic intelligunt in illa l. verba extendi, ne actus irritetur. Sed verius vñ dicendū qd ibi nō timeatur, nec vitatur nullitas: licet enim maneret legatū vsus, ut verba sonabant, non erat relictum nullū, nec actus caret iuris effectū, sed facti utilitate. vtilius autem redditur 38 intelligendo vsu fructum relictum censerī. Nec omitto quod gl. in d. l. diuus, intelligit syluam de qua ibi esse in loco remoto: alias non foret legatum inutile, nec verba extenderentur, quia vsus syluæ propinquæ, utilitatem adferret: & ita Alberic. ibi & nouissimè Costal. ibi in suis annotatione. Angel. in l. arboribus, ff. de usufruct. Fab. & Ange. in §. 1. Instit. de vsu. & hab. quod ut receptum tradit Bellon. conf. 49. num. 11. Capol. de seruitu. russi. cap. 22. numer. 9. in fin. Socin. nepos conf. 106. num. 6. libro primo. idque probat Fulgos. in dicta l. diuus. dicens textum ibi mirabilem, quia vsus eo casu nunquam videretur prorsus inutilis. Ego aduerto hanc interpretationem cōem: reddere decisionem minus dubitabilem, fateor enim, si intelligas ibi syluam remotam, quod inutilius esset legatum: & magis militaret ratio tex. Sed diuinatorium est tubaudire ibi syluam esse remotam, nec facile esset decernere, quando diceretur propinqua: & sic communis interpretatio diuinatoria est, & reddit l. decisionem incertam. Vnde vide-

tur verius intelligendum sine diuinatione, secundum tenorem literæ: vt ea decisio procedat ex natura rei, non ex longinquitate loci. Si enim rem attendas, cōmuniter vsus syluæ minimam affert vtilitatem ei, qui ligna non potest cædere & vendere, (vt negatur vsuario) & licet aliquid vtilitatis afferre posset, ea certè ita minima esset: vt nulla censi debeat: iuxta textum in prin. Instit. ad l. Falcid. ibi, *pro nullo aut minimo lucro* maximè cum & vsufructuarius syluæ, grandes arbores cædere nequeat: vt in l. 12. ff. de vsufruct. vt statim. Quanto igitur minoris vtilitatis esset vsus syluæ, cum etiam vsufructus tam restrictus sit? Quæ omnia iuuantur ex eo quòd communiter syluæ oppidis & locis quibus homines habitant: facit etiam quod alias ex qualitate personæ in eadem materia, ad ampliandum relictum vsus, habet textus in l. plenum. §. equitij. ff. illo tit. Atque ita decisio. l. diuus, iustificatur vltra scribent. à quibus circa eandem l. deuiat Connan. aliquid tangens, 59 lib. quarto c. 5. fol. pen. Conferendo vltimum fructum patris ad alios, infertur octauo ad quæstion. cædendi ligna & arbores, de qua in fructuario, habetur in l. item si fundi. 10. §. fin. & l. ex sylua 11. cum sequen. & l. æquissimum 17. §. fructuarius. ff. de vsufu. De viro in bonis dotalibus l. diuortio. §. fundum, ff. sol. ma. cum alijs, vt per Bar. Pau. Alex. & alios ibi, & de conductore fisci. l. in fraudem, 45. §. conductor. ff. de iur. fisc. omitto alios minus iuris habentes. in hoc d. l. ex sylua distinguit inter syluam cæduam & non cæduam: ex iurib. aut sup. citatis, maximè ex d. §. fructuarius, & §. cōductor, & in l. sylua. 30. ff. de verb. sig. & ibi Alc. colligitur, syluam nō cæduam appellari, quæ habet arbores frugiferas, quæ sine incōmodo rei cædi non possunt. Colligitur etiam ex Docto. syluam non cæduam appellari, qñ arbores cæse non renascuntur: vt tradit Paul. à monte Pico. in §. Titie connuberet, num. 115. ff. de legatis secundo, & Sigismon. Lofre. consil. feuda. 29. In eadem re. post dict. l. ex sylua sequitur. l. sed si grandes: quæ indistinctè habet, non posse fructuarium grandes arbores cædere. Angel. autem & Docto. in dicta l. ex sylua, Picus & Lofred. vbi supra. Alexand. Paris. & ferè omnes statim citandi, apertè intelligunt

ligunt d. l. ex sylua. & arboribus, ff. de vsufruc. & alia iura, etiam si vsusfructus sit tantum ipsius syluæ: nam si aduer-
 tas ad d. l. ex sylua, cum sequentibus, quæ negant omni-
 no facultatem vendendi, & nullam incisionem arborum
 permittunt, nisi ad vsum rei, nimis restrictus esset talis
 vsusfructus, & ferè nullius utilitatis: maximè quauo fru-
 ctuarius non haberet rem, ad cuius utilitatem uti posset
 lignis syluæ. Ego autem contra scribentes intelligo restri-
 ctionem d. l. ex sylua, cum sequent. procedere, vbi vsusfru-
 ctus principaliter erat alterius rei, cui sylua accedebat,
 ideoque minor vsus in ipsa sylua conceditur. Quòd si
 vsusfructus specificè in sylua constituatur, non tam stri-
 ctus erit, imò vltra vsum rerum cædere & vendere lice-
 bit, vt probat textus in l. Diuus, ff. de vsu & habita, & in
 terminis id probat textus in d. l. 10. ad si. ibi, *nisi forte* ff. de
 vsufr. vbi gl. id aduertere videtur: licèt eadem glo. variet in
 d. l. ex sylua. Quæ resolutio rationē habet: amplius enim
 ius resultare debet ex concessione, specificè & principali-
 ter facta, quàm ex generali & accessoria. Itē in vsufructu
 specialiter in sylua constituto, si negares facultatem cæ-
 dendi & vendendi, inutilis redderetur vsusfructus: non ita
 qñ constituitur in vinea, vel alia re, cui sylua accedit: quod
 iuuatur ex consideratione I. C. in l. fundus qui locatus, ff.
 de vsufr. glo. & Bartolus in l. pediculis, §. cum quæreretur,
 ff. de auro & argento legato. Et hunc sensum verius loqui-
 tur d. l. ex sylua, ibi, *nunciam*: & d. l. arboribus, ibi *quantum*
ad villæ, ex quibus colligitur ibi: vsusfructum principa-
 liter syluæ non esse, ideoque non tam amplius vsus con-
 ceditur. Ex his intelligi potest textus in d. l. sed si gran-
 des. duodecima, ff. de vsufr. quam Angelus & alij & Ale.
 d. l. sylua cædua, numero 3. & alij communiter intelli-
 gunt, cum glossa ibi, & in l. sequent. de sylua non cædua.
 At I. C. ibi indistinctè loquitur, & continuatiuè, post dic.
 l. ex sylua, quæ de cædua & non cædua agit: & sic diui-
 natorium esset, & contra regulam l. iam hoc iure, ff. de
 vulgari restringere dic. l. ad arbores frugiferas tantum,
 quod aliquialiter videtur aduertere Fulgosius, melius-
 que intelligitur secundum terminos proximè notatos,
 quod

quod ususfructus principaliter sylvæ non erat. Si enim ibi tantum ageretur de arboribus frugiferis, vel non cæduis, non oportebat solas grandes arbores excipere. In eodem articulo variant Doct. circa arbores non frugiferas: alij enim eas cæduas appellant, si renasci possunt, licet longo tempore: ideoque eas in fructu esse dicunt. posseque vltum fructuarium indistinctè eas cædere & vendere: vt tradit Alexand. consi. 118. num. 3. & num. 7. libro 5. & ita Curt. sen. consi. 70. nume. 8. ad fin. Paris. consi. 111. numero 32. libr. 1. qui hoc vt réceptum asserunt. Sed Picus. d. §. Titia cum nuberet, num. 116. dubitat, & magis probare videtur contrarium: & his nō relatis, Arnulphus Ruzeus. in trac. de iur. regal. priuile. § 6. ad fi. vers. 4. vbi securè intelligit de arboribus, quæ cæfæ breui renascuntur & crescunt, & ita réceptum tradit Sigismun. d. consi. nume. 4. ibi, *non cito*: & num. 6. ibi, *quæ non cito*: & num. 8. ibi, *non breui*. Et hoc verius videtur: nō enim pullulare & renasci dici debet, quòd annorum multitudinem exigit arg. l. antepe. ff. famil. erci. ibi, *tam difficilis*: & l. 1. §. 1. ff. de flumin. versic. *si tamen*: ad
 60 frequentiora enim iura adaptantur. Quibus vtiliter præmissis in fructuario, eadem videntur Doct. indistinctè applicare ad patrem legitimum administratorem: vt scribit Ang. in l. fi. §. fin. autem æs alienum, in fi. infr. tit. prox. C. pol. de seruitu. rust. c. 22. de montibus, nume. 13. Tiraq. de retract. conuenit. §. 3. gl. 1. nu. 22. Ego autem eam æquiparationem non ita indistinctè veram puto: video. n. ex supradictis iuribus, in hoc articulo restrictum nimis esse ius fructuarij, etiam in his quæ proprietatem deteriolem nō facerent: nec tam amarè cum patre agendum putarem, nec extenderem. d. §. fi. l. item si fundi. & d. l. ex sylua. cum seq. de fructuario ad patrem legitimum administratorem. Considero enim in alio fructuario aliquando præsumi fraudem: quia fortasse volet diuãte suo ususfructu, plus debito vti re cum dño proprietatis l. & hæc distinctio. 38. §. 1. & ibi Bart. ff. loca. quæ suspicio cessat in patre, qui omnia præsumitur filijs parare. l. nihil, ff. de bon. libe. ibi, *cum vnaq. a nostris*, liberis nostris ex voto paremus: & l. scripto. §. fin. ff. vnde liber. Nec valet argumento de alio fructua-

rio ad patrē, cui maior potestas defertur, vt patet ex hac l. & l. cum oportet, cum ijs quæ superius probaui. Nec obstat text. in d. l. si. S. si autē, infr. tit. i. dicit enim patri non permittendum, vt deteriorem filij proprietatem faciat: ita enim intelligitur potestas ei concessa in aduentitijs, secundum Bal. hic ad fin. per regulam l. creditor, S. Lucius, ff. manda. facit in patre l. generaliter, versic. negotia, ibi, *vti liter*, C. de secund. nupt. Resoluo igitur in patre legitimo admiuistratore non procedere simpliciter iura loquentia de fructuario: arbitrio enim fructuarij nihil, patris autem arbitrio tota administratio committitur, vt in his iuribus. Manebit autem æquiparatio quo ad illud, ne arbores frugiferas cædat: ne alia damnosa faciat: & ita in patre procedat d. S. fructuarius, l. æquissimum, & S. conductor, l. in fraudem: faciunt quæ superius dixi cum Bar. Pau. Alex. in l. Imperator. ff. ad Trebell. de remouendo patrem male administrante. Hinc infero posse patrem remoueri in hoc articulo, si notabiliter deteriorem reddat proprietatem, cædendo arbores frugiferas, vel simile damnū dando argu. text. in l. & eleganter 7. S. i. ff. de dolo, ibi: *uel ædificia diruit: uel arbores excidit: uel uineas extirpauit*: & l. 2. ff. si vsufr. peta. ibi: *arbores deiecit, aut ædificium demolitus, aut aliquo modo deteriorem usum fructum*. Receptum est enim posse fructuarium repelli ob hanc causam, per tex. in l. hoc amplius. 9. S. vlti. ff. de damn. infect. ibi: *eum quoque fructuarium qui non reficit à domino uel fructi pro. ibendū* tradit vt receptum Alex. in d. l. diuortio. S. si fundum. Paul. in auth. qui rem nume. 3. & ibi Dec. n. 5. C. de sacros. eccle. Tiraq. d. libro de retrac. conuen. S. 3. glo. 1. nu. 22. Ioan. Hanibal in l. nemo potest, nu. 168. ff. de lega. 1. Molin. in consue. Paris. S. 1. gl. 1. num. 31. fol. 14. Carol. Ruin. li. 2. consi. vltimo, nu. 31. & seq. licet enim vsufructuarius cautione præstiterit ex qua conueniri posset, id non tollit hoc remedium, secundum Paul. in d. Authen. Idem in Emphyteota, licet eius ius sit perpetuum, videaturque maius: repelli enim potest, si arbores frugiferas cædat: vel rem deteriorem faciat, vt notat Bal. in d. l. diuortio. S. si fundū: cuius opinio recepta est (quod plenè ostendam, quia Ioan. Imol. & Roma. ibi dubitat, &

Ias. ibi contradicit: & Ang. Aret. & Math. de Afflictis statim referēdi quia etiā dubitat Chass. in consuetud. Burg. rub. 4. §. 6 ad fin. nu. 18. Sed Bal. sententiam defendit Alex. in d. §. fundum probāt Pau. & Deci. in d. Authen. Cæpol. in d. cap. de montibus. Tiraq. vbi sup. Ias. in l. 1. nu. 99. C. de iur. emphyt. Sigismun. consi. feud. 28. nume. 3. & sequen. Aymon. consi. 300. nu. 1. & sequē. gl. consue. Cathalon. pagi. 120 nu. 38. & nu. 41. & Pau. Picus d. §. Titia cū nuberet, nu. 120. vbi eam dicit communem: & ita fatetur Ias. in d. §. si fundus, & ita consuluit, vt patet consilio 17. lib. 1. vbi vtiliter declarat: & in d. Authen. qui rem, num. 6. & Francif. Zoanet. vbi notabiliter ampliāt. librum rer. quotidia. c. 56. Idque placere debet in odiū malignè vtentium. Nec enim proprietario esset bene consultum, si vsu fructuarius vel emphyteota rem deteriore faciens, non repelli posset: cum tempore veritas occultaretur, & difficilis probatio, vel impossibilis redderetur. Ex his cauendum est ab Ang. Aret. in §. si. col. 2. nu. 3. Instit. de vsuusu, vbi indistinctè scripsit emphyteotam vel fructuarium, re malè vtentē, nō repelli, sed cōueniri posse aetione leg. Aquiliae, vel ex cautione præstita. quod etiā tradit Mathæ. Afflic. libr. 3. feud. in titu. si de feud. fuer. controuer. inter domi. & agna. §. licet vasallus, num. 14. fol. 36. non aduertentes contrarium esse receptissimum. In eadem collatione vsusfructus paterni ad alios, est alia prærogatiua. 9. vt patet absque filio per se possit accipere possessionem aduentitiorum, ex verbis huius l. & l. cum oportet: dum patri administrandi & agendi potestatem deferunt, ac si dominus esset: diuersum autē est in alio fructuario. Et hęc differētia expressim tradit Alberi. in l. cum oportet. ad fi. princi. probatque eam Boeri. decisio. 199. nu. 9. dicens esse speciale in parte legitimo administratore. citatque plures Doc. asserentes non posse aliū fructuarium possessionem accipere, nisi à manu hæredis, vel proprietarij, vt p. Alex. consi. 50. num. 5. libro 7. Soci. consi. 131. nu. 8. lib. 1. qui loquuntur etiam de vsuusu fructuario vniuersali. Et ita Parisi. consil. 37. numero 2. libr. 3. & in alijs fructuarijs scribit Roma. consil. 312. Boer. consil. 19. Idemque vel

receptissimum tradit Aymon. Craue. in l. 1. nu. 142. ff. de leg. 1. Et in usufructuario vniuersali ex testamento, idem fatetur Deci. consil. 418. numero 3. ubi id limitat in casu vxoris relictæ fructuariæ: quod tamen nō est sine dubio, ex Alex. conf. 56. ad fin. li. 3. de quo etiam dubitat Paul. à monte Pico, in §. Titia cum nuberet. q. 45. nu. 137. ad fi. & in proposito tradit Gozad. conf. 21. num. 17. & consil. 99.

62 Quod autem communiter dicunt Doct. sup. citati cōsonum est iuris regulis. Si enim usufructus cōstituūtur inter uiuos, necessaria est possessio ex voluntate constitutis, vel autoritate iudicis l. si ex stipulatione, & ibi Barto. & Ias. ff. de acquir. posse. si autem usufructus testamento relinquatur, non potest possessio accipi nisi à manu hæredis, cū id necessariū sit et in rebus plenè relictis, in quibus nihil mansurum sit penes hæredem l. nō dubiū C. de leg. & l. 1. ff. quor. leg. postquā verò fructuarius ab hærede vel proprietario possessionē consequitur, actiones exercebit cōtra debitores, & alia faciet per se, quatenus usufructus extenditur: vt colligitur ex Alexā. in d. conf. notat Deci. d. consil. 418. num. 8. Anchar. conf. 3. facit l. 1. §. vlti. cum l. seq. ff. usufruct. quemadm. caue. Hinc patet huic resolutioni non aduersari doctrinā Bart. in l. 1. nu. 6. ff. de leg. 1. dum scribit vsumfructum in testamento relictum, ipso iure legatario acquiri ante traditionem hæredis, vt alia relictæ: id enim non excusat legatariū, si accipere velit possessionem absq; autoritate hæredis, per supra dicta iura. Et opinio Bart. recepta est secundum Alex. in d. consilijs, & Alci. in l. 2. §. & harum, nu. 51. ff. de verborum obl. Ias. in d. l. 1. num. 62 cum sequen. licet Areti. ibi dubitet, col. penul. num. 4. ad fin. cui Ias. satisfacit, limitans doctrinam Barto. vt procedat in legato, nō autem in fideicommissio: facta differentia inter relictum per verba directa, & relictum per verba obliqua: idque probat Alci. ibi, nu. 42. Sed Barto. d. num. 6. apertè contradicit: & Iacob. de Nigr. nume. 145. ad fi. & Crauet. num. 142. quibus ego accedo reiecta ex verborum differētia: & ita indistinctè loquitur

63 Bal. in l. prima ad fi. C. commu. de lega. Circa iudicialia, habet hæc l. posse patrem in aduentitijs agere: vt patet ex

tex. ibi *per se poscere*: & eodem modo agentibus responde-
 re: vt in versu. *litem inferentibus resistere*. Idemq; colligitur
 ex l. cum oportet §. non autem ibi: *plenissimam potestatem*.
 Qua in re non parum variant Doctor. circa modum agē-
 di vel defendendi. Barto. autem hic per verbum: *debet* vi-
 detur innuere necessarium esse, vt patre agente vel con-
 uēto in aduentitijs, addatur in libello nomen legitimi ad-
 ministratoris: & idem vult Ang. hic, nume. 7. ad fi. quod
 etiam sentire videtur Bart. in l. pater qui castrense, num.
 2. ibi, *vt legitimus administrator*. ff. de castren. pecu. & in l. si
 infanti, nu. 2. C. de iur. delibe. Idem vt receptum tradit Fe-
 ly. in c. cum olim, col. 4. versic. quo autem, de testibus, ibi,
debet administratorio nomine: & ita Fulgo. hic, nu. 7. ibi, *ver-
 ba libelli referenda sunt ad personam filij*: & cum Fulg. Corn.
 hic, nu. 3. & idem vult Faber hic, & Matthæ. de Afflic. lib.
 2. constitu. Rub. 9. nu. 12. ad fi. ibi, *formabitur contra filium*.
 vltra quos omnes addo gl. quæ idē voluisse videtur, in l.
 cum dos. 7. verb. nec proderit. ff. de pact. dotal. ibi, *filie no-
 mine agere*: Et subdit Bar. hic. ex cōmuni practica tunc no-
 minari solere patrem & filium: idem scribūt Sal. & Cor.
 & verē ea videtur ciuiliior agendi forma quam vsus obser-
 64 uat. Dum autem Doc. vtuntur verbo, *debere*: vidētur in-
 nuere (vt dixi) necessarium esse pro forma libelli & iudi-
 cij, vt pater agat vel conueniatur expressa ea qualitate
 6 legitimi administratoris. Ego autem verissimum credo li-
 bellum, & iudiciū sustineri, licet ea clausula nō addatur:
 nec tam inhæredum est formulis in iure odiosis, vt patet
 in l. 1. C. de form. subla. quod maximē probatur, quia in
 prosecutione causę semper deducitur, & latius explicatur
 ius litigantis: & ita constabit patrem agere vel conueniri
 vt legitimam administratorem: quæ probatio apta susti-
 net etiam libellum defectuosum, ex glo. celebri in l. 1. §. si
 quis argentum, verb. iuranti. ff. de poss. ibi, *nisi postea probe-
 tur*: quam Doctor. extollunt, vt per Fely. in c. 2. nu. 4. col.
 2. de libel. obla. notabiliter Iaf. in l. 1. ex nume. 6. ff. de offi-
 cio. assessor. Idque planius apud Lusitanos, aliasq; nationes
 quibus viget salubris. l. vel consuetudo. vt iudicetur secun-
 dum veritatem probationis, non obstante ineptitudine

libelli, vel processus errore: quod iuuatur ex tex. notab. in l. fi. §. fi. ff. quod met. cau. quē notat Bal. ibi: sentit enim I. C. non irritanda acta, quibus ius & veritas constat, licet circa ordinem procedendi solennia omnino seruata non sint vt colligitur ex d. §. fi. ibi. *Quamuis non extra ordinē exactionem fieri, sed ciuilit̄ oportuit: quæ tamen solutioni debitæ quæritatis profecerunt, reuocari inciuile est.* De quo agit Ias. videndus, in l. à diuo Pio. §. in venditione, nu. 12. ff. de re iudic. Pau. & Alex. in l. si cum nulla. ff. codē. Ancha. eleganter consi. 212. Deci. consi. 459. num. 19. Mathæ. de Afflict. lib. 1. const. rub. 25. nu. 32. Areti. in d. §. nihil cōe. col. 2. nu. 7. & ibi Rip. nu. 74. Iacobin. in l. si de vi, in fi. ff. de iudi. Rebuf. in 1. tomo cōstit. Gallic. pag. 131. post Ias. in l. iubere cauere. num. 5. de iurisd. omn. iudic. Tutius igitur est, libellum & iudicium sustinere, patre agente vel conuento in aduentijs, ex mente gl. hic melius sentientis, ver. legitimam, ibi, *quicumque modo fiat non est ius: quod nudè tãgit remissiuè* Chass. in consue. Burg. Rub. 6. §. 5. n. 5. fol. 218. Ex quibus etiam tutius puto, vt libellus & iudicium sustineatur conuento patre, non expresso nomine filij præsentis & maioris infante, de quo statim plenius. Idē etiã puto, vt quamuis filius absens sit, vel infans, possit pater agere, vel conueniri, expresso nomine filij, id est tanquã legitimus eius administrator: nec sit de forma necessaria, vt pater tunc agat vel conueniatur nomine proprio: reiecta differentia Pau. hic. nu. 2. ad fi. quem sequitur Corne. 65 nu. 3. Ea enim forma, vt dixi, nec validat nec irrita processum. Ex verbis huius l. & l. cum oportet: dū patri plenissimã potestatem deferunt agendo & defendendo in aduentijs, infertur contra glo. quam rectè Docto. cõiter reprobarunt, dum glo. volebat, non posse patrem procuratorē constituere in causa filij, ante litem contestatam per l. neque supra. de procurato. quæ loquitur de tutore & curatore, nec ad patrē extendi debet secundū Cyn. Bar. Alber. Bal. Ang. Salyc. Pau. & est cõis sententia secundum Fulg. & Corn. & secundum Imol. in c. accedens, nu. 5. de procurato. secundum Roma. conf. 241. nu. 10. Mathasil. notab. 190. Alex. nu. 6. & Ias. nu. 4. in fi. in d. l. neq; Tiraq. in l. si vnquam,

vnquam, in princ. nu. 29. Cur. in l. præses. num. 14. in fi. C. de transactio. Ang. Aret. in §. sin autem num. 7. in sti. de satisfda. Rober. Maran. in l. si actor, nu. 11. de procurat. Marc. Mant. libr. 1. locor. cap. 18. & hanc conclusionem extollit Bal. in c. fi. num. 5. de iu. calum. licet. gl. non bene referat: & hæc recepta opinio non bene restringitur à Fulgo. hic, nu. 5. nec puto verum, quod tradit Specu. de libel. conced. §. nunc videndum. in fine, vt necessum sit tunc procuratorem agere debere nomine patris & filij simul, licet eum sequatur Imo. in c. accedens nume. 5. de procura. Sed magis sustinebo iudicium siue procurator agat nomine patris, 66 siue filij, ex hic deductis. Sed in hoc aduertendum est, quàm plures Doct. ex sup. citatis hoc indistinctè asserunt: vt scilicet, pater possit agere, & procuratorem constituere, non expectato consensu filij, cuiuscunque ætatis filius sit. Et hoc probare videtur Barto. hic, numer. 1. & apertius Bal. num. 8. dicens magnos viros contradicere, sentiens de Innoc. vt proximè adducam: & hanc sententiam indistinctè à nostris teneri, asserit Paul. hic nu. 2. veridicit tamen, & hoc vult Barto. in l. fi. §. vbi autem, in princ. infr. titul. 1. & hanc dicit communem sententiam legistarum Imol. in l. fin. §. pupillus, nu. 3. ff. de verb. obl. & ibi Aretin. num. 5. Sed in hoc mira est Doctor. varietas: dixit enim Innoc. in d. c. accedens, de procurat. num. 1. non posse patrem sine filio procuratorem constituere, nec agere, nec defendere in aduentitijs, vbi filius est maior septennio, per tex. terribilem, & qui videtur apertus in d. l. fi. §. vbi autem in vnū infr. titul. seq. ibi, *adhibeatur autem etiam filij rium consensus, nisi adhuc in prima ætate sint constituti* per quem tex. Iustini. mirabiliter restringit potestatem à Constantino hic concessam patri: hic enim nullum verbum de consensu filij, ibi autem filij consensus exigitur, & ita ibi notant Cyn. & Saly. & Ange. & Corn. & ita iudicauit Decisio Capellæ Tolos. q. 105. idem consuluit Roma. per illum textum d. consil. 241. nu. 10. & cum Innoc. ita resoluunt Imo. & Areti. d. l. fi. §. pupillus. ff. de verb. oblig. vti Aret. ad finem dicit non posse responderi ad illum text. per quem ita etiam tradit Alb. in l. si lōgius, §. si filius. nu. 4. ff. de iudi. & ita cōcludere

videtur Pau. in illo. nu. 3. & sequen. & Fulgo. nu. 4. & est in hoc summè notab. tex. ille secundum Rom. d. confi. & post sent per eum irritari plures processus, deficiente consensu filij, secundum Fulgosi. Ang. & Corne. ibi, quod etiam colligitur ex Pau. ibi, num. 5. ibi, *quod iudicium sit nullum.* & ita cum Inno. asserit Ang. in S. actiones autem. num. 4. Insti. de actio. quod etiam probare videtur. idem Ang. in S. pupillus, nu. 7. Instit. de inutil. stipula. Vnde si benè attendas hæc videtur receptior opinio legistarum & Canonistarū quicquid Imol. & Aret. dixerint d. §. pupillus: & Aufred. in addit. d. decisio. Capell. Et verè tex. in d. §. vbi autem, videtur omni solutione maior, & mira restringit (vt diximus) potestatem in hac l. patri concessam: ad quod non aduerterunt Alex. & Ias. d. l. nec. C. de procur. Curt. & plures sup. citati. In quo articulo quia frequentissimus est, & maximè animaduertendus illud pro Innoc. vrget, q̄ d. §. vbi autem, vt posterior, potuit addere & detrahare huic l. Vnde si contra Innoc. arguas ex hac l. facilis est responsio ex nouiore constitutione Iustinia. in d. §. iuxtà. l. non est nouum, cum seq. ff. de legib. maximè cum hæc l. aperte non excludebat consensum filij, quem ibi Iustin. exigit. Nec placere potest quod quidam tentabant, quos merito improbant Saly. & Corn. in d. §. vbi autem. dicebant enim hanc l. procedere in maternis, illum vero textum in alijs aduentitijs: par. n. ratio est regulariter in his omnibus iam æquiparatis in l. cum oportet. Cum autem Barto. non obstantibus verbis dicto §. audacter asserat, non esse necessarium consensum filij, minus placere potest quod ipse respondet ad illum. §. dicit enim cum Iac. Butr. vt dum tex. exigit consensum filij, intelligatur filius consentire tacitè. & sic vbi non contradicit: quod tamen satis v̄ contra literam textus, ibi, *adhibeatur etiam filiorum consensus* quæ verba non possunt applicari taciturnitati, vel patientiæ, maximè in filio impubere. Aduerto etiam q̄ in constitutione procuratoris, verior videtur sententia Bart. eamque receptionem puto, vt sine filio possit pater procuratorem constituere in aduentitijs, per hanc l. cui in hoc Iustin. nihil addit in dicto §. in quo tm̄ loquitur de iudicis, vt patet ibi,

suscipiat actiones & moueat. quod rectius videtur aduertere Bald. ibi nu. 1. quem probare videtur Pau. num. 4. & Marant. d. l. si actor, num. 11. & Alex. hic ad Bar. & in hoc rectius dixissent Imol. & Areti. opinionem, C. & Bart. communem esse, & ita saluo assertionem Paul. hic, afferentis comunem esse, nostrorum contra Inn. & consequenter cauendum est à Corn. hic, & ab omnibus serè alijs sup. citatis, miscentibus articulum constituendi procuratoris, cū articulo agendi vel defendendi in iudicio. Quæ tamen diuersa sunt, vt patet re ipsa, cum autem huic l. non addatur aliquid à Iustin. circa procuratorem: non est mutandum quod expressim non corrigitur, vt l. præcipimus, C. de appellat. cum vulgaribus possetque considerari pro ratione differentie maius periculum in agendo vel defendendo, quàm in constituendo procuratore, vt sic cautius agatur in eo in quo maius periculum vertitur. Circa illum, S. & in hoc articulo, ob varietatem Doct. tedioso licet quotidiana aduerto duriora esse verba Iustiniani ibi, dum inquit, *adhibeatur consensus*, quàm si simpliciter diceret *consensiente filio* verbum enim *adhiberi*: aperte significat consensum expressum de quo constare debeat extrinsecè: nec verificatur in taciturnitate vel patientia, ex notat. in l. 2. S. voluntatem ff. solu. matrim. Fateor autem (si textus ille non staret) æquiores videri Bar. opinionem, ne pater legitimus administrator, filij consensu egeret, maximè ante virilem ætatem. quo magis miror decisionem illius textus iuncta communi omnium interpretatione: Quid enim iuuabit consilium vel consensus filij impuberis, vel etiam puberis ante virilem ætatem? malis enim consultor erit minor: iuxta l. 1. ff. de minorib. & l. fin. C. de legit. tuto. nec tam stricte agendum videbatur cum patre, de quo lex omnia confidit. Vndè ob authoritatem Bar. & æquitatem eius opinionis, admittenda videretur quælibet responsio colorata, ad d. §. ne rigor eius iniquus reddatur: ne et processus facile irritentur, quod esset reip. incommodum. Cogitabatur igitur an posset responderi ad illum textum vt loquatur de consilio, non de necessitate, vt aliqui scribentes respondere solent. Sed non placet, quia verba illa *adhibeatur etiam con-*

sensus filiorum necessitatem designare videntur: iuxta l. non dubium. C. de legib. Cogitabam etiam an specialiter text. ibi intelligi debeat in hæreditate aduentitia, de qua agebatur in ea l. & §§. ante illum: non de alijs aduentitijs, vt pungere videtur Corne. hic. col. 3. ante nu. 3. versic. sed tu. Possetque aliquo modo probari hæc differentia, eo quod in hæreditate, etiam iure antiquo, non poterat pater sine filio adire vel repudiare: vt in l. is qui hæres, §. si. ff. de acquir. hæred. sed quod non erat in alijs aduentitijs, vt per gl. & omnes ibi, & est notissimum. Et in noua rigidaque decisione illius, §. posset forsan admitti hæc restrictio: quæ tamen non placet, quia par ratio videtur in omnibus aduentitijs: ideò cogimur imitari ingeniosum doctissimumque Soci. qui sæpe cogitandum reliquit, vel dicendum cum I. C. in l. prospexit. ff. qui & à quib. sufficere ita l. scriptam esse. & quod I. C. ait in l. non omnium, ff. de legib. Illud autem ex scribentibus in hoc mihi placet, vt licet text. ille exigat consensum filij, si tamen non habeat causam contradicendi, valeant quæ pater sine filio gesserit, vt sentit Angel. dicto §. vbi autem, *si quam iustam causam*: & Paul. nu. 5. *ibi causam contradicendi*: & ita apertius Fulgo. ibi, nn. 3. quod iuuatur ex decis. textus in l. si cum dotem, §. eo autem tempore in fin. ff. solut. matr. ibi, *si pater sit cui omnimodo consentire filiam decet*: & ibi, *filia leuis mulier vel admodum iuuenis*: & ibi, *potius patri acquiescere prætorem oportere*: conducunt quæ vtiliter tradit Palac. in repet. Rubr. §. 22. col. 2. In eodem articulo. placet etiam quod eleganter considerat Imol. in dicta. l. fin. §. pupillus. ff. de verbo. obliga. nu. 3. in fi. vt opinio Innoc. & decisio illius textus exigens consensum filij, procedat tantum cum agitur de proprietate quæ filij est, vel esse potest: secus autem si agatur de usufructu qui patris est, vel esse debet: quod etiam sensit Angel. ibi: idemque ex Specul. & Angel. videtur probare Fulgo. hic num. 5. in articulo procuratoris constituendi. Et Aufre. in addit. Capel. d. q. 115. & Corn. hic, col. 3. in princip. quod probatur, quia aliàs deteriores conditionis esset pater in suo usufructu, quam quilibet usufructuarius extraneus contra iuris regulas & rationes, de quibus sup. iuncta regula l. 1. §. vlt. cum l. seq.

l. seq. ff. de usufruc. quemad. caue. Tandem in hoc articulo omnes, nemine dempto, intelligunt textū in d. §. vbi autē in verbis, *prima ætate*: vt intelligatur de filio minori septennio: vt sic ex rigore illius text. exigatur consensus filij, cū maior septennium est: omnes ibi, Innoc. Areti. decis. Capella, Roma. & reliqui sup. citati, Fulg. Ang. hic omnes. Quorum fundamentum esse videtur. licet non exprimant ex eo quod alias *prima ætas* à Docto. intelligitur de infantia vsque ad septennium, secundum gl. celebrem, in proœm. 6. Decret. verb. perfectus. Ego autem contra omnes verius puto Iustinian. ibi non de infantili ætate tantum: sed de pupillari, vsque ad 14. annum sentire. Nec est l. aliqua. quæ cogat primam ætatem, tantum intelligi vsque ad septennium: licet prædicta gl. magistraliter ætatem hominis multifariè diuidat. Licet etiā aliqua differētia sit in multis articulis, inter infantem & aliquando maiorem ante pubertatem, quod non negamus: Sed cū tex. ille de prima ætate loquatur, & innuat post eam necessarium esse patri consensum filij, intelligo post pubertatem, vt ibi ad minus tota ætas ante pubertatem dicatur prima: nec in ea requiratur filij consensus quod mihi fit verisimilè. Primò quia ante pubertatem nullum consilium filij esse videtur ex l. vna, C. de fals. mone. cum vulgaribus. Videturque ridiculum in patre exigere consensum filij impuberis, cum in tutore non exigatur, in iudicijs, nec in bonorum administratione: vt l. 1. §. sufficit, & ibi Bar. ff. de administ. tuto. de quo proximè latius. Suadetur etiam hæc interpretatio, eo quod tota hæc ætas vnico nomine pupillaris appellatur: eodemque nomine & iure censetur l. moribus ff. de vulga. & pupill. & bonus tex. in princ. Instit. de pupil. substit. idemque colligitur ex l. C. in l. pueri. 2 14. in fin. ff. de ver. signifi. & ibi notat Alc. & Spiegel. in lexic. iuris. verbo puer. Ideoque à natiuitate ad pubertatem pariter negatur facultas testandi l. qua ætate ff. de testam. & intra eam etatem pariter datur, & durat tutor l. 1. ibi, *propter ætatem suam*: ff. de tutel. & interim pupilli, pupillaque pariter appellantur: vt in prin. Instit. quib. mod. tute. fi. Sed & intra eandē ætatem minor testimoniū: ferre nō pōt. l. 3. §. lege Iulia, cum

cum gl. ff. de testib. intra eandem ætatem, nec in causa spiritali quis auditur. c. fi. de iudic. in 6. Quibus iuribus patet, puerum & puellam propriè dici à natiuitate vsque ad pubertatem, licet docendi gratia, & ad aliquos effectus aliquando fiat diuisio illa infantilis & puerilis ætatis. Imò non putarem absonum intelligere tex. in d. S. vt illa verba *prima ætas* intelligantur de plena pubertate, vt aliàs accipitur in l. Mela. ver. certe. ff. de alim. & cibar. lega. & l. cum filio. ff. de lega. 3. & l. i. §. pueritiam, ff. de postul. quibus iuribus pueritia accipitur in varijs casibus non solum vsque ad pubertatem ordinariam. 14. annorum, sed etiam vsque ad 17. & 18. annum. Cùm igitur hæc nomina ætatis ambigua sint, per illa iura & per alia, quæ adducit gl. in d. S. pueritiam: rationi consonum videtur, vt ita *prima ætas*: intelligatur in dicto §. vt minus aduersetur ei quod dixerat idem Iustin. in l. cum oportet §. i. dum patri plenissimam concedit potestatem: vt etiam non tam strictè cum patre agatur: tum etiam quia frustratorij esset impuberis consensum expectari: Ex quibus noua hæc opinio, verisimilis
 67 & æqua videtur. Ex sup. dictis, patet longè maiorem esse potestatem patris legitimi administratoris quàm tutoris: quod constat ex multis supra traditis, & inferius tradendis: probat Ias. in l. filiusfamil. nu. 9. ff. qui satisd. cogantur. Tiraq. in l. si ynquam, in prin. ex nu. 29. ideoq; reprobatur argumentatio gl. hic, de tutore ad patrem. Infertur etiam non teneri patrem satisdare quàm tutor à satisfidando excusatur: vt colligitur ex gl. hic melius ex gl. & Bart. in d. l. fin. S. vbi autem, infr. ti. i. & est ibi communis resolutio: & in d. l. filiusfa. Vndè cauendum est ab Ang. Arer. in d. S. sin autem, nu. 9. in fi. Instit. de satisda. gl. autem in d. l. filiusfam. circa hoc laborat, quia videt ibi patrem satisdare. Sed illa difficultatem non facit in patre legitimo administratore, quia tempore illius l. adhuc non erat hoc ius, quod nouè à Constanti. & Iustin. postea introductum fuit: secundum veram & receptam sententiam, quam plenè probauimus in prima parte huius l. Et secundum hæc cauendum est à verbis Lorioti, de cōsanguinitatem, axiom. 40. & sequendum indistinctè scribit patrem satisdare teneri, quærens
 cur

cur teneatur cum tutor ab eo onere excusetur? quod applicari non potest ad patrem legitimum administratorem, qui agit ac defendit ac si integrè dominus esset maxime absente filio: iuxta tex. in d. §. vbi autem, l. fin. infr. tit.

1. Quod autem ibi Loriotus affert pro ratione differentie inter patrè & tutorem non nouum est, sed gl. & omnium in d. l. filiusfamil. in fin. ff. qui satisf. cog. Ex his etiam magis cauendum est à Cino hic, nu. 2. qui incautè scribit, posse actorem conuenire. solùm filiumfamil. præsentem septennio maiorem: per l. 1. §. sufficit, ff. de admin. tuto. Quo errore labi videtur Corn. hic. num. 3. ibi, *alias pater*. nec benè Paul. & Corn. hic citant Bar. in d. §. sufficit. Labuntur autem 2. doctissimi patres, arguendo de tutore ad parentem legitimum administratorem: & eo magis quod putant posse quem in ius vocare filiumfamil. septennio maiorem, in aduētitijs: cum per hanc l. & l. cum oportet: & l. si. tit. seq. exercitium actionis & defensionis, ad patrem spectet. Cauendum etiam est ab eis & ab alijs alibi citantibus tex. & Bar. in dicto §. sufficit: non enim l. C. ibi permittit posse citari impuberes solum, sed cum tutore: quo casu in effectū tutor ipse citatur, vt rectius intelligit gl. in l. 2. ff. de condict. furt. & gl. in l. nec impuberes. ff. de in ius voc. quam Pau. ibi male refert. Cauendum magis est à Bartol. in dicto §. sufficit, numero 2. dum putat pupillum infante maiorem solum citari posse: quod etiam probare videtur Specul. de libel. concep. §. nunc videndum, num. 10. & Paul. dicta l. nec impuberes: & apertè Mathæ. de Afflict. decisio. 262. nume. 2. Verior enim & receptior sententia est, non posse impuberes sine tutore citari, manifesta que ratio repugnat. quia pupillus ad citationem non attendet, nec tutorem vel defensorem certiorabit, ætas enim illa quod videt ignorat: quod in terminis pro tex. in l. 5. §. 1. ff. quib. ex cau. in possess. ibi, *aduocandi sunt tutores pupilli*: Ad idem facit l. contra pupillum 54. ff. de re iudic. vbi Pau. ita melius sentit, & Alex. ibi: licet rem inuoluat, & ita contra Bar. iudicatum fuisse asserit Imol. ibi, in fi. & ita resoluit Bald. in l. fin. ante nu. 1. C. si propt. pub. pensita. Et cum eo Iacob. de S. Greg. in d. l. nec impuberes, nu. 2. & ita resoluit Pau. in d. l. 2. n. 3. ff. de

ff. de condict. furt. colligitur etiam ex Salyc. in l. clarum nume. 4. C. de autho. præst. & hanc sententiam receptam, asserit Alex. in d. l. nec impuberes, ad fi. dicēs opinio. Bar. magis communiter reprobari. Et tādē apud Lusitanos hanc opinio quæ verior, æquior, & receptior est probat l. Regia, li. 3. ti. 86. §. 4. Et hinc cessat in proposito, dubitatio Deci. consi. 449. num. 11. Hinc cessat etiam dubitatio Ay mo. Crau. consil. 225. nu. 1. qui articulum non resoluunt. hinc cauendum est à Pan. in c. tua nobis, num. 1. de appella. qui parūm tutē hoc remittebat ad nota. per Bar. in d. §. sufficit: hinc etiam cauendum est ab Afflic. lib. 2. feudo. tit. de mili. vafal. qui contum. nu. 35. vbi in pupillo maiore septennio loquitur cōtra hāc veriolem & receptiolem sententiam, putans eum sine tutore citari posse: & in d. de cisio. malè citauit Bal. in l. donatarum. C. de acquir. poss. qui potius contradicit, nu. 3. ibi. *sed solus tutor* Si autem tutor non citatus compareat pro pupillo citato, sustinebitur iudicium secundum Pau. & Alex. in d. l. cōtra pupillum, & in d. l. nec impuberes, intelligendo si tutor compareat ante litis cōtestationem: vt doctē resoluit Imol. in d. contra pupillū. In quibus terminis non est differētia inter pupillū infantē, vel proximū pubertati, ex Imo. vbi supra ex receptiori sententia contra Afflic. d. c. 1. nu. 35. Et hoc iuuatur, quia citatio illegitima, sustinetur ex comparitione patris, vt per Alex. in l. 1. nu. 3. de ferijs Fely. in c. 1. nume. 18. de iudic. idem, Fely. in c. illud, nu. 8. de præscri. Alex. Iaf. & Dec. in l. fi. C. de ius vocan. Hippol. in l. de vnoquoque num. 43. ff. de re iudic. Ex verbis huius libri, *sumptus ex fructibus facere*: planè colligitur patrem ex fructibus ad uentitiorum filij, litis expensas facturum. q̄ notat & menti tenendū dicit Bart. hic n. 3. notāt etiam Bal. Ang. Corn. & alij subditq; Ang. nu. 1. si fructus non sufficiāt, tunc filiū ex proprietate suppeditarum expensas. quod iuuatur ex l. fi. §. sin autem æs alienum, tit. seq. in quo articulo scribit Hispan. Anto. Gomet. in lib. de contract. cap. 15. nu. 7. ad fi. differre patrem ab alijs fructuarijs, vt scilicet alij nō teneantur expensas litis facere circa res, in quibus vsum fructum habent, & resoluit vt hic text. procedat in habente

bête vsumfructum ex legis dispositione, vt tunc teneatur ad expensas litis, diuersum autem sit in habēte vsumfructū ex dispositione hominis. quod ante eum tradit Paul. Picus. in §. Titia cum nuberet. q. 5 8. ff. de legat. 2. Gozad. conf. 94. nu. 37. & ante eos ita in terminis resoluebat Guiliel. eum quem refert & sequitur Bald. in l. 1. §. 1. num. 1. v. usufr. quemad. cau. quo. nouiores non meminerunt. Ego autē huic resolutioni rationē ab ipsis nullibi scriptam video, nec satis tutū videtur, deterioris conditionis reddere habentem ius à lege quam ab homine, contrarium enim colligitur ex traditis ab Ale. in l. si vir. ff. ad l. Falcid. Aduerto ēt contra Doct. proximè citatos, dum agunt de alio fructuario, non videri tutum quod indistinctè scribunt, eū non teneri ad expensas litis: finge enim aliquē mouerelitē vsufructuario vsufructum tantum, nō est cur tunc oneretur proprietarius, cui nulla culpa imputari potest in eo, q̄ aliquis inquietet vsufructuariū. vt alias dicit Bal. in l. 2. C. de liber. causa. Vnde dicendū est patrē hic sumptus facere ex aduentitijs, quia omnia penes se habet, vt legitimus administrator, magis quā vt fructuario, vt in simili tradit Alexā. in l. vsufr. ff. ad l. Falcid. Similiter est differētia inter patrem & alium vsufructuarium, quia licet lis moueatur circa proprietatem, non filius, sed pater agere & defendere debet, iuxta hāc l. cum suprā traditis.

¶ At alius fructuario in quæstione tangente solam proprietatem, non ita audietur, vt eleganter resoluit Ang. in l. 1. §. vlt. nu. 1. & ibi Alex. nu. 3. ff. de noui ope. nunt. & ibi bene sentit Pau. Castrens. nu. 1. in si. colligitur ex Marian. Soci. in c. quoniam frēquenter nu. 12. versicu. 4. opinio. vt lite nō contes. q̄ vt receptum refert Picus. d. §. Titia cum nuberet. n. 148. & ita modificabis quæ passim & indistinctè traduntur à Doct. de potestate fructuarij, quem dicūt censerī procuratorem in rem suam, & agere posse nomine proprietarij per l. 1. §. vlt. ff. vsufr. quemad. cau. de quo superius scripsi. idque confundunt scribentes, vt colliges ex l. 1. in d. l. 1. §. vlt. ff. de noui ope. nunt. nec videtur ex iudicio agitato cum vsufructuario præiudicium resultare proprietario non citato, sicut econtra, vt in l. is qui fundam

dum, 31. & ibi Bart. ff. de usufru. lega. q̄ inuoluunt scrib. vt constat ex variè relatis ab Alex. in l. sæpe. nu. 106. ff. de re iudic. qua in re censetur. Fraus non denunciare litē domino, si ei nuntiari potest, vt egregiè notat Bald. in c. 1. §. si Vasallus in 2. si de feud. fuer. contro. inter domin. & agna. Tandem cauendum est à ratione Barto. hic in fi. do min. hoc articulo patrem ad expensas litis teneri inquit, eo q̄ habet vsumfructum ex causa lucratiua: quod refert Picus vbi suprà. & Crotus in l. frater à fratre num. 123. & Cor. hic. Sed debuerunt aduertere usufructum dispositione hominis concessum, sæpius esse ex causa lucratiua legati vel donationis, vt in prin. Insti. de usufru. & per totū ff. eo. & tamen regulariter nō tenetur usufructuarius ad sumptus extrinsecos extra refectionem rei. vt in l. hætenus, ff. de usufr. Bal. in l. eum ad quem. C. eo. de quo latius infr. nu. 72. & sic patet etiam si quis habeat vsumfructū ex causa lucratiua non teneri ad expensas litis motæ circa proprietatē, teneri autē si mouetur circa eius vsumfructū tantū. Dum verò tex. hic loquitur de expensis litium, quas pater facere debet ex fructibus aduentitiorū filij, non procedit in sumptibus factis ad perpetuā rei utilitatem, seu aduentitiorum meliorationem: ideoq; filius eorum bonorū dominus fratribus cōferet valorē expensarum secundū Bal. in authent. excipitur nu. 4. & Paul. in l. vlti. §. vbi autem nu. 7. ti. seq. & cum Bal. Hispanus à Castell. l. Tauri. 46. col. 2. & Alexā. hic ad Bart. verb. expensas. & Bart. ad Bal. in l. fin. §. emptor. C. communia de lega. est quē notandum q̄ Bal. indistinctè loquitur, eo autē non relato quæstionem tangit Crot. in l. frater à fratre, numero 124. quæst. 36. ff. de condic. ind. vbi distinguit, an pater sit diues necne, an plures habeat filios, an sumptuum rationem scripserit: sed ab eius dictis cauendum est, licet colorata videantur, ea enim ad collationē inter fratres parum seruiunt: & magis est cum Bal. vt regulariter ob ea melioramenta collatio locum habeat secundum traditionē Doc. in authen. ex testamento C. de collat. vide sequentiā, & quæ scribo in l. cum oportet. §. si

70 autem ti. sequē. Hinc infertur ad quæstionem quam tra
ctat

&at Bart. hic ex gl. l. 1. verbo non sint. ff. de impens. in reb.
 dota. quando viro dantur in dotem nomina debitorum,
 & vir expendit in illis exigendis, an vxor teneatur expen-
 sas satisfacere, vel minuant quantitatem ipsam exactam,
 gl. in d. loco, indistinctè tenet q̄ non Bart. hinc indistinctè
 quòd sic, alij non parum variant gl. dicit singularem Bal.
 in l. 2. C. de act. & obliga. vbi inuoluit, quæstionem dicit.
 satis dubiam Alber. in d. l. 1. super gl. nu. 3. vers. vltimo, gl.
 illam dicit singula. Chaf. in consuetu. Burg. rubr. 3. §. 17.
 fol. 183. colum. 4. versic. quæro. vbi non discutit, sed tan-
 tum refert Bal. hic. sic Ias. in l. si in area nu. 3. ff. de condic.
 inde. extollit glos. sed examen omittit, Bal. nouel. in trac.
 de dote, videtur hanc quæstionem omisisse: in qua Corn.
 hic refert Bene. de plumbi. dicentem opinionem Barto.
 contra gl. esse magis cõem, quod simpliciter refert Cro-
 tus, in l. frater à fratre num. 123. & cum Bart. est Ang. hic
 num. 3. Corn. autem variè atgumentatur, & vltimo loco
 videtur probare opinionem Barto. Alber. autem in d. l. 1.
 nihil certum asserit, Bart. ibi distinguit, & sic nõ tam indi-
 stinctè recedit a gl. libi. & distinctione Bar. sequitur Ioan.
 Campes. in tract. de exactiõne dotis. q. 48. Ego circa nume-
 rum Doc. cauendum puto à Cor. & Cro. ex eorum enim
 relatione colligitur receptiorem esse opinionem glo. quæ
 Azon. fuit: eamque in effectu. probat Bal. hic nu. 13. & in
 d. l. 2. C. de actio. & obligat. & in l. 3. num. 2. in fi. C. de fals.
 causa. adiect. lega & in l. per diuersas numero 10. q. 6. C.
 mand. & eandem opinionem probat Specu. lib. 4. ti. de do-
 te post diuor. restit. §. vlt. numero 25. versicu. illud etiam.
 vbi non leuiter argumentatur pro glo. & eandem proba-
 runt Dy. & Raine. quos. refert Fulgosius, hic sequens etiã
 opinionem gl. quam etiam probare videntur Ias. & Chaf.
 vbi supra: & sic opinio gl. receptior videtur. Contra gloss.
 verò pro Bart. vltra omnes vrgere videtur, quod traditur
 in titul. de impens. in rebus dotalibus esse restituendum
 viro necessariam impensam, eamque necessariam appel-
 lat l. C. in l. quarta illius tituli, quam vir omittere non
 potuit, & si omittat, vxori tantundem damnabitur: quod
 congruit exactiõni debitorum, si maritus enim negli-

gens fuerit in exigēdo, tenetur ac si exigisset. l. meuia. ff. solu. ma. & in l. nupta 31. §. quoties ff. eo. & ibi Bar. Pau. & alij. & Afflic. li. 3. consti. Rub. 13. nu. 6. versi. 2. fallit unde ex doctrina I. C. in d. l. 4. videtur necessaria expensa vi ri hoc casu, & consequenter satis fieri debere viro. Placet tamen opinio glo. (quàm receptiorem puto) cum declaratione Bald. in d. tribus locis, vt scilicet distinguatur inter magnam & paruam expensam, in magna procedat opinio Bar. ne resulet iniquitas, si vir diligentam necessariā adhibuit, & necessum fuit notabiliter expendere in exactione debitorū, in parua autem expensa tutius procedet opinio, & ratio gl. debuit enim vir cogitare necessariū aliquid expendendū esse in exigēdis debitis: & hanc Bal. distinctionē probat Ias. in d. l. si in area, idem in l. diuortio. §. impendia ad fi. ff. sol. mat. Alex. ad Bar. in d. l. i. ff. de impēs. litera fin. & comprobatur ex I. C. in l. omnino ibi, *modicas impensas*: ff. eo. & ex ratione I. C. in l. iure succursum. 7. ff. de iure dot. ibi, *circumuentis*: & ibi, *bono & equo non conuenit*. Qua in re magnam vel paruam expensam non iudicarem simpliciter, sed respectiuē attenda quantitate dotis arg. l. res bona fide 54. ff. de contrah. empt. melius ex l. Scio. secundū literā & interpretationem Alberi. ibi. ff. de integr. rest. reiecta vulgari allegatione, vt melius tradit Deci. in c. de appellationibus. de appel. & in proposito ita prudenter instruit iudicē Alberi. in l. haftenus ad fi. ff. de vsuf. Tutius etiam procedit opinio gl. quando nomina debitorum darentur æstimata, quasi tunc videatur distracta alea, ex qua posset resultare lucrū vel damnum. cōsiderat Bart. in d. l. 1. & in d. l. meuia. facit l. 1. C. de pact. l. de fideicom. C. de transac. Ex quibus non videtur tutū, quod indistinctē scribit Alexā. d. l. diuortio. impendia. nu. 3. dicēs impensam modicā semper appellari quæ nō cernit perpetuam rei vtilitatem licet sumptuosa sit, & è contra magnam impensam appellari, quæ respicit perpetuā vtilitatē rei, etiā si quo ad sumptum modica fuerit: q̄ probat Ruin. consti. 14. nu. libr. 1. Sed contrarium æquius est & magis consonum doctrinæ I. C. d. l. omnino. & l. haftenus, ff. de vsufruc. & l. in commodato. 17. §. possunt. ff.

commod. ibi. *naturali ratione*, & ibi, *modica impensa*: & con-
 trarium consuluisse Pau. Castr. fatetur ipse Ruin. d. loco,
 & ultra eos contrarium colligitur ex Bald. in locis supra
 citatis generaliter distinguente inter modicas & magnas
 71 impensas. Ex supra dictis aut vtiliter infertur ad expen-
 sas quæ fiunt in bonis maioratus, vel emphytheoticis ali-
 tervè restitutioni subiectis, de quo multa dici possent, in-
 terim verò nō omitto apud Lusitanos nostros l. Regiam
 coniugi deberi partem expensarum, quæ matrimonio cō-
 stante fiunt in rebus maioratus, vel emphytheoticis, & si-
 milibus quæ non communicantur inter coniuges: sic etiā
 l. Regia succedens in emphyteosi tenetur conferre fratri-
 bus impensas factas in ijs bonis, vt libr. 4. titul. 7. §. 3. &
 titu. 77. §. 33. in fine & sequen. vbi approbari videtur dif-
 ferentia nostra contra Alex. inter modicam & magnam
 impensam. quod Regnicolæ sum mē notare debēt, eaque
 Regia lex receptis traditionibus consona videtur, vt scili-
 cet coniux & alij filij partem habeant in melioramentis,
 licet res in quibus fiunt ad vnum tm̄ spectent, vt probat
 Hispanus Palat. in rubr. §. 6. 2. nu. 15. & seq. quem sequi-
 tur Chas. malè eum referens in consuet. Burg. rubr. 4. §.
 13. nu. 6. vers. aduerte & nemine citato Hispanus Arias
 l. Tauri. 44. nu. 28. Couas Ru. de sponsal. 2. par. c. 6. §. 1.
 nu. 9. Quibus in locis plures ex prædictis Doc. minus aptè
 arguunt à vasallo vel emphyteota faciente melioramēta,
 ad quæ tenetur dñs finito feudo vel emphyteosi absq; cul-
 pa vt habetur in c. 1. §. si vasallus titu. hic finitur lex & ibi
 Bal. Afflict. & alij, & tradit Ias. in l. 2. nu. 27. cum seq. C. de
 iur. emph. notanter Molyn. in consuet. Paris. §. 1. gl. 5. nu.
 98. cum præced. quo argu. omnes vtuntur. Ego aut aduer-
 7 to hos terminos esse longè impares respectu filij vel suc-
 cessoris in maioratu: namq; res non veniunt ad eundem
 liberè, semperq; subijciuntur restitutioni, nec possunt alie-
 nari, cum sint vinculata familiæ, & sæpè onerosum & ini-
 quū esset filio maiori astringere eum ad soluenda melio-
 ramenta pp fragile dominium vel vsumfructum ad vitā
 tantum. At dominus feudi vel emphyteosis consequitur
 rem ipsam libere, eiusq; vtilitati cedunt plenè meliora-

menta quę cum re distrahere potest. Ideoq; iustius est: vt
 satisfacere teneatur, quod magis cōsonat æquitati, quam
 I. C. in hoc expendit in l. in fundo. 39. ff. de rei vendic. &
 in l. si seruos. 25. ff. de pignor. actioni ibi: *gravius ad recupe-*
randum, & ibi: non est æquum. Ex quibus in filio successoreq;
 maioratus non parum iustificatur. l. Hispanorum Tauri.
 46. quam longe iniquam asserit Palat. ibi & in d. §. 62.
 Rubr. nu. 16. & alij Hispani: eam tamen aliquo modo colo-
 rant Anto. Gomer. & Didac. à Castello. ibi vides igitur in
 hoc contrariam esse l. Castellæ. l. Portugal. nostra enim
 magis fauet coniugi & cæteris liberis, illa soli primogeni-
 to vel successori maioratus. In qua difficultate ego in ea
 essem sententia, vt successor maioratus teneatur satisfacere
 matri vel fratribus, quando expēsa fuerit magna, & ex
 ea resultat notabilis utilitas: nec tunc compellendum eū
 putarem ad soluendum semper in pecunia, si ea non abū-
 det. Sed magis in rebus resultatibus ex ipsis meliora-
 mentis: quia ipse non magis dñs est maioratus quam fuit
 pater, vel is cui succedit. Similiter putarem non teneri suc-
 cessorem maioratus ad soluenda melioramenta, quando
 antecessor eam fecit sine incommodo vxoris, vel quia eā
 non habebat, vel quia ex melioramentis resultauit incre-
 mentum patrimonij, quod ipsa communicauit. Nec com-
 pellerem successorem ad talem solutionem quādo pater
 vel possessor decederet sine liberis vel parentibus, elige-
 retq; hæredes non necessarios, sæpe enim contingit vt ma-
 ioratus ex dispositione iuris vel instituentis ad vnum per-
 tineat, possessor autem reliqua sua bona alij relinquat:
 tunc enim iniquum esset compellere successorem ad sol-
 uenda ea, quæ antecessor expendit in rebus maioratus, in
 quibus ipse successor non plus iuris consequitur, & aliter
 periret via fraudibus, quia possessor ample expenderet in
 odium & onus futuri successoris, cui aliquando difficili-
 mum, & quasi impossibile erit magna melioramenta sol-
 uere contra æquitatem quam considerat I. C. in d. l. si ser-
 uos, & in d. l. in fundo, & saltem non obligarem tunc suc-
 cessorem ad plus, quàm id quod habetur in allegato. S. si
 vassallus tit. hic finitur lex, vbi etiam dominus ad quem re-
 deunt

deunt bona non arctatur præcisè ad soluenda melioramēta, sed electiuè vt soluat, vel ea auferri patiatur: & sic ibi probatur à maiori nostra hæc sententia, in qua textus ille sine iniquitate procedet: licet eius decisionē immodestè nimis reprehendit doctus & curiosus (licentiosus tñ) Moly. d. loco, & ex ijs cū æquitate & ratione resultat modificatio ad prædictas. ll. Lusitaniæ & Castel. Nec omitto quòd apud Lusitanos lex Regia specificè fauet coniugi circa impensas factas in bonis maioratus. vt d. lib. 4. tit. 7. non autē id expressum est in fauorem liberorum, nisi tantum in bonis emphyteoticis d. lib. tit. 77. §. 3. 3. vsus autem id obseruat: nec dispar ratio videtur emphyteoticis & maioratus inter liberos ipsos quo ad collationem: non tamen tanta erat ratio pro alijs liberis, quanta pro coniuge, impensa enim fit de fructibus & bonis communibus inter cōiuges ex lege & consuetudine regni, ideo iustius potest coniux repetere partem impensarum: non ita liberi, qui viuo parente id iuris nō habent iuxta. l. 1. §. si impuberi. ff. de coll. bo. Bart. in l. hereditatū, ff. de bo. auto. iudic. possi. De æsti mandis autē melioramētis & aliqua vtilia ad multa iura tractabimus Deo duce in sequen. parte vel in Auth. huius

72 tit. Circa onera autem & expēsas in alijs fructuarijs, præcipua decisio habetur in l. hæctenus 8. ff. de vsufruct. vbi I. C. Celsus vel Vlpianus secūdam alios libros, fructuariū onerat ad modicam expensam in reficiēdo: ideoq; ad facta tecta eius obligatio restringitur ibi, & in l. eū apud. C. de vsufr. Si verò damnum ex vetustate vel alia causa (secundum Albe.) contigerit, quod nō possit sine magna impensa reparari. vt fructuarius non tenetur, ita nec proprietarius, ex mente I. C. ibi *sed si hæres refecerit.* & ita Doct. volunt. proprietario autē reparāte, vtetur fructuarius, vt text. habet. qui tñ intelligi debet, nisi tota res destructa fuerit, quia finitus esset vsufructus iuxta l. 5. §. rei mutatione. ff. quib. mo. vsuf. amit. notat in terminis Bar. in l. cotē ferro. §. qui maximos. nu. 6. ver. si vero. ff. de publ. & vect. gl. aut in d. l. hæctenus, cōcludit remittendū esse iudicis arbitrio, quæ dicatur magna vel modica impensa: & ita Alb. ibi & Angel. nume. 2. glo. & Barto. in l. omnino. ff. de impens. in

reb. Docto. quod posset comprobari ex multis, quæ copiosissimè congerit de arbitrio iudicis Matth. de Afflict. in c. 1. 2. colicum quarta. seq. ex quib. caus. feud. admit. libr. 3. feud. ti. 1. vnde ornabis, quod inquit Vlpianus in l. 1. in ff. de iure delib. ibi, *in ius dicentis potestate*: Et quod inquit Papinianus in l. quæsitū. ff. de testib. ibi *quod legibus ommissum est, non omittetur religione iudicantium*. Et multa in simili cumulat Tiraq. in l. si vnquam. verb. omnia nu. 30. & Hipol. in l. quæstionis. la. 1. ff. de q. Rip. in l. si constante nu. 29. ff. solu. matr. Nicotius in cap. quoniam contra fol. 80. de probat. quibus ad d. l. 1. circa quæstionum temporis cōmittēdi arbitrio iudicis: adde Alb. in l. 1. §. quod autem. ff. de superficie. Distinctio autem d. l. hætenus circa magnam vel modicam impensam procedit tantū in reficiendo, onera enim & tributa aliave extrinseca ratione possessionis vel fructuum ab ipso fructuario solui debēt etiam si modica non sint, secundum Bal. & Ang. ibi. & Fulg. in si. l. præced. & ita intelligunt tex. ibi in versi. quoniam ibi, *alia onera*, & ibi: *stipendium vel tributum*: & melior textus in l. si pendentes 34. §. si qui. ff. eo. quem extollit Platea in l. 1. col. 2. numero 3. C. de anno. & tribu. & alijs oneribus realibus idē regulariter tradit Modyn. in consue. Paris. §. 22. num. 156. & 158. probat tex. in l. quæro. 28. ff. de usufruct. leg. & ibi Bar. bene etiam probat tex. & ibi Bart. in l. neq; stipendiū ff. de impens. in reb. do. ibi, *onus enim fructuum hæc impendia sunt*: & ibi glo. notat & Bar. & ample Alexan. ad Bart. vbi multa adducit, tex. & Doct. in l. fructus. C. de actio. empt. ibi, *et functionem grananen pertinet*: quia verò decisio d. l. hætenus utilis est eam multis ampliationibus & limitationibus ornabimus, quæ nō alibi forsan inuenientur. Primò igitur ampliatur in viro possidēte bona dotalia vt ex illis tributa oneraq; realia soluere teneatur secundum gl. & Bar. in l. vnica. C. de mulier. in qui. loq. & ibi Mauricius pag. 210. probat tex. & ibi notat Bart. in l. nec stipendium 13. ff. de impens. ibi, *onus enim fructuum hæc impendia sunt*: quæ sententia receptissima est, colligitur ex re. l. fructus vbi latissimè doct. ff. solu. matr. Secundo ampliatur vt procedat in emphyteota & feudatario qui similiter ad eadem onera

onera tenentur vt probat l. 2. ibi, *publicatio fructuum*: & ibi
 Alb. & Bal. C. de iure emphyt & est recepta sententia, vt
 tradit Ias. in l. 1. nu. 25. C. eo. Chas. in consue. Burg. Rub. 4.
 §. 6. fol. 134. col. 2. Io. de Ami. cons. 8. numero 61. & 62. Ter
 tiò ampliatur vt possidens fundum, & percipiens fructus,
 teneatur ad soluendum censum, & onera realia, etiam si
 contrarium eum conuenerit, à quo rem habet, vt probat
 tex. in l. 2. & ibi notat Bal. C. sine censu vel reliq. & ibi glo.
 ad idem bene adducit text. in l. inter debitorem. 43. ff. de
 pact. & ibi Doct. tradit Card. Paris. consi. 52. lib. 1. Quartò
 ampliatur ex Bal. in l. si. nu. 1. in 3. not. C. sine censu. dicen
 te id menti tenendū, per tex. ibi vt procedat, et si bona alte
 rius nomine descripta vel registrata inueniantur: præua
 lere. n. debet veritas & æquitas, vt possidens & percipiens
 fructus teneatur, & hoc regulariter magis probarem licet
 aliqui controuertant, vt tradit Parpal. in l. placet. nu. 41. C.
 de sacros. eccl. facit, §. veritas l. illicitas, ff. de off. pref. & cum
 Bal. est Rom. in l. imperatores n. 1. ff. de publ. & vect. **Quin**
 to ampliatur etiā in oneribus & tributis nouæ impositio
 nis post vsufructum constitutum vt probat textus & ibi
 notat Bartol. in l. quæro 28. ff. de vsufruct. legato ibi, & *in*
his speciebus quæ postea indicant. & ibi, *hoc onus ad fructuarium*
perinet, notat Matthæus Afflic. lib. 3. feud. titul. de prohib.
 feu. alien. per Feder. §. præterea ducatus, nu. 57. facit l. ser
 uitus. 21. ibi *omne linnen significari, siue quod in presenti, siue*
quod post contigerit. ff. de seru. urb. præd. Sextò consecutiue
 ampliatur ad collectam extraordinarie pro rebus imposi
 tam, vt sic decisio illius l. non tantum procedat in tributis
 & oneribus ordinarijs seu consuetis vt eleganter tradit So
 cin. consi. 119. lib. 1. quod duplicatur consi. 217. libro 2. ex
 quo limitatur generalis allegatio l. scio. 10. §. medico. ff. de
 annu. lega. cum notatis à Felyn. in ca. sedes, 3. col. cum se
 quen. de rescript. Septimò ampliatur, vt non solum teneat
 ur principalis fructuarium & percipiens integros fructus,
 sed etiam pro rata teneatur, quicumque habuerit partem
 fructuum vt tradit Matth. Affli. d. §. præterea ducatus, nu.
 53. idem decis. 252. nu. 2. vbi tamen id limitat in primo ge
 nito tenente feudū vel maioratū, & ex eo aliquid annuū

tribuente fratribus vt illi ab oneribus excusentur, quæ sententia æquitate & ratione iuuatur, eam que probat Tiraq. de primog. q. 74. Octauò Ampliatur in conductore ad longum tempus secundum Alex. consil. 1. numero 10. lib. 4. quem sequitur Parpal. in l. placet nu. 48. C. de sacros. eccle. Sylua. conf. 47. nu. 4. quibus non citatis idẽ scribit Mauriti. in d. l. vnica pagi. 205. faciunt notata à Dec. consi. 204. Nonò ampliatur in tributis & oneribus realibus, vt fructuaris vel emphyteota, vel emptor teneatur etiam pro præteritis antequam possideret vt probat tex. cum gl. in l. imperatores. 7. ff. de publi. & vecti. ibi, *ipsa prædia non per sonas conueniri*, & ibi: *ideo possessores etiam præteriti tempus uectigal solvere debere*, & ibi notanter Pau. Rom. & Matt. Afflic. omnino videndus decis. 95. & hoc dicit magis cõe Pan. in C. pastoralis nu. 5. de decim. bonus text. in l. 5. §. fi. ff. de censi. ibi, *ob tributa præteriti temporis*: tradit Capit. deci. 20. numero 26. Decimò ampliatur fortius in quocũque possessore fructus recipiente, vt is onera realia soluere teneatur, vt tradit Mathæ. Afflic. lib. 1. constitut. rub. 97. §. ultimo numero 5. quod confirmari potest ex gl. in l. 1. verb. fructus, C. de annon. & tribut. quam notat Bar. ibi ad hoc, quòd dominus locans prædium pro pensione pecuniaria, non teneatur ad tributa, sed cõductor qui fructus rei percipit, quod probat & extollit Io. de Plat. ibi nu. 2. ad fi. Corset. in notab. verb. locatio Rom. in l. imperatores, ff. de publ. l. as. consilio 109. ad fi. lib. 1. vbi alios citat & Pau. consil. 442. in fi. lib. 1. quæ conclusio dura videtur ita indistinctè accepta. Nam d. l. hactenus, & iura similia loquuntur (vt vides) in fructuario vel emphyteota, & saltim in conductore ad longum tempus. Diuersa autem ratio est in colono, vel simplici conductore, vt infra, vt melius aduertere videtur Moli. ad Alex. d. consil. 4. lib. 5. maximè quia si rectè attendas, dominus rei, magis quàm colonus, videtur tunc fructus percipere ea pecunia æstimated argu. l. si æstimated, ff. sol. mat. l. fin. C. de constitut. pecu. ibi &, *possibile est omnes res in pecuniam conuerti*, & merces locationis fructus appellatur in l. videamus 19. ff. de vsur. Sed pro communi opin. vrget tex. quẽ gloss. & Doct. citant in l. si sine 33. §. Lucius, ff. de admini.

tuto. vbi I. C. refert consuetudinem particularem ciuitatis, in qua domini prædiorum, non conductores onera realia soluebant, & significat extra consuetudinem, conductores prædiorum teneri ad onera realia. & ita ibi notant Albe. & Cu. Qua in re scribentes non sibi constant. Nam idē Pla. in d. l. 1. nu. 3. indistinctè vt receptū scribit colonū ad ea onera non teneri per l. 4. C. de agri. & cēf. vbi idem Pla. nu. 2. not. excusari. à collecta & tributo colonū partiariū, vel qui nūmis colat, licet ibi fit litera corrupta deficiente negatiua, quæ addi debet ex ea l. & ex aduersatiua in eo. Plat. ibi *Sed domini* & ibi, *item secus*. Igitur videtur manifesta repugnantia: quia nūmis colere, idē est, quod domino in pecunia soluēdo, fructus percipere. Vnde talis colonus excusandus non erat, si verum dicit gl. & cōis opinio in d. l. 1. Nec concilies Plate. & Doct. quasi in d. l. 1. loquantur de conductore, & in d. l. 4. loquantur de colono: iura enim ipsa talem differentiam non admittunt: maximè q̄ Bart. Rebuf. & alij in d. l. 1. extollens glo. ibi eam securè intelligūt in colono. Ideò nō est leuis difficultas, quæ ex hac doct. repugnantia resultat: in qua ante alia, est adhibenda inter collectam, & tributa seu onera mere realia, vt tradit Ias. d. consi. ad fin. citans Plat. in d. l. 1. ad fi. C. de Annon. sed debuit allegare Bald. ibidem numero 3. melius ita declarantem & assignātem rationem diuersitatis. & ita Ale. d. consil. 4. nu. 4. lib. 3. Secundò in eadem difficultate non omnino videtur verum quod indistinctè doct. scribunt contra colonum, vel conductorem soluentem in pecunia, nec est cur magis oneretur in tributis soluendis, quàm colonus partiarius: imò qui nummis colit vel conducit, videtur maiori oneri & periculo obnoxius, vt docet experientia, ac proinde mitius cum eo agendum erat, quod doct. non aduertunt. Idque mihi probatur ex l. qui concubinā. 29. §. qui hortos in fi. ff. de leg. 3. iunctis infra dicendis. Tertio in eodem articulo aduertendum puto, an onera & tributa realia sint notoria & consueta, & tunc tutius procedet gl. & recepta opinio, vt dominus seu locans, qui solam pecuniam non fructus percipit, excusetur ab onere & tributo respiciente fructuum collectionem, quasi ita videatur

tur tacitè conuentum ex consuetudine & natura rei, iuxta l. semper in stipulationibus, ff. de regul. iuris, nec tunc potest conqueri conductor, vel colonus cum onus sit notorium, nec id regulariter ignorare liceat, & natura oneris realis rem, non personam sequitur dicta l. imperatores, ff. de publi. & vetig. l. 2. & fin. C. sine censu, vel reliquis.

Quartò in emphyteota vel fructuario indistinctè excusabitur proprietarius, quæcunque onera realia sint, vt probatur ex iuribus & docto. supra citatis. Et ita Bal. in dicta l. 1. numero 5. in fi. C. de Annon. dicens fructuarium vel emphyteotam in hoc dominū censerī per d. l. hæctenus. Quintò vñ iuridicè distinguendum inter non dñm rei, colligentem fructus ex causa onerosa, & percipientem eos ex causa lucratiua, in primo enim obseruabuntur distinctiones hic tradite, in secundo regulariter excusabitur proprietarius, à quo vel ab eius authore causam habet is, qui fructus colligit ex causa lucratiua. non enim par ratio est eorum iuxta l. vltim. C. de condic. cum vulg. & ita in colligente, ex causa lucratiua tradit Roman. consilio 230. numero 1. facit l. ad res donatas. 62. ff. de ædil. edict. l. Aristot. §. fin. ff. de dona. Sextò in colligente fructus ex causa onerosa non putarem eum teneri ad onera extraordinaria & inconsueta: quia de his conuentum non vñ arg. l. Seio, §. medico, ff. de annu. leg. & ita in conductoribus soluturis in pecunia vsu obseruari videmus, vt dominus seu locator exprimat omnia onera rei. Alias conductor non tenetur nisi ad quantitatem conuentā. Et ei suffragatur regu. l. quicquid astringendæ, ff. de verb. obli. nec parum defendendum est consuetudini, iuxta l. minimè, ff. de legi. & in hac materia id docet I. C. in d. §. Lucius, l. si sine. ff. admi. tuto. & in l. 5. C. de agric. & censu. & conuentiones iudicari debent, secundum quod homines cōiter intelligunt, vt in simili notat Pano. in c. pastoralis ad fi. Dec. & colonum. & cōductorem a collectis & decimis excusari tradit Francis. Luca, de fisco. 3. par. nu. 19. sed caue vt infra. Septimo ex supradictis inferitur maxima ampliatio ad d. l. quæro. 29. ff. de vsu fr. lega. vt non solū procedat in fructuario, sed et in quodlibet possessore, vel colligente fructus ex causa lucratiua, is. n. regulariter

lariter onera realia soluet, idque maiori ratione, quam in casu, de quo agit. gl. & communis opinio in d. l. 1. C. de Anno. cum ibi astringatur conductor soluens dño in pecunia, hic verò loquamur de percipiente fructus ex causa lucrativa, & ita in quolibet legatario sentit Alber. in l. qui concubinam, §. qui hortus. in fin. ff. de leg. 3. licet regulariter cōtradicens videretur, vt per Alex. d. consi. 4. ad fi. lib.

¶ 5. Octauò ex his notabiliter potest intelligi text. in d. S. Lucius, quem gloss. & docto. indistinctè contra conductorem notant, ego autem melius intelligendum puto ex superioribus, facta distinctione iuxta terminorum diuersitatem, vt his conclusionibus resoluimus, quibus patet ex alijs iuribus non posse indistinctè procedere, quod scribentes generaliter colligunt ex eo. §. vbi l. C. non tradit regulam, nec certum quid decidit, nec explicat an ibi conductor esset ad breue vel longū tempus, & an in pecunia, an in fructibus soluturus, sed tantum refert consuetudinem loci, & agit an ea excuset curatorem. vnde quo ad alia, petenda est resolutio ab alijs iuribus & rationibus. Nono decimis ex fructibus non excusabitur colonus, vel conductor fructus recipiens, vel partem, vt probat tex. in c. tua nobis, & ibi Panor. numero 14. quem vide de decim. id enim onus odiosum non est: Sed notoriū, vniuersale & fauorabile Fel. in c. ad audientiam. numero 21. de præscri. quod pro expresso haberi debet in conuentione domini cū colono, vel cōductore: vnde cauendum est ab eo, quod indistinctè in decimis scribit Lucan. d. loco. Decimò ex scribentibus in dictis locis apertè colligitur, emphyteotam teneri ad tributa & onera etiam si magnum canonem, seu magnam pensionem dño soluat, indistinctè enim loquuntur Docto. in emphyteota, vt constat ex Bal. in dicta l. 1. C. de iure emphyt. & ibi Ias. nu. 25. Socinus d. consi. Alex. d. consil. 4. lib. 5. & consi. 35. lib. 4. idque expressim colligitur ex Bal. Ange. Fulgosi. in d. l. hætenus. & ita Petrus de Vbal. in trac. de collec. ad finem numero 3. & Siluanus consi. 46. vbi reprehendunt Albe. Bru. in tract. de statu. excludent. foemi. artic. 8. q. 22. Sed illi loquuntur generaliter, Bru. autem loquitur specialiter in emphyteota ecclesiæ, ideoque non ita debuit

debut repræhendi, cum expeditum non sit, imò variè distinguatur quando emphyteota vel colonus bonorum ecclesie teneatur, vt per Ias. in l. placet ex numero 17. C. de sacros. eccle. & ibi Parpa. & Pla. in l. fin. C. de exact. trib. Fely. in c. ad apostolicam de simo. Ripa lib. 2. responsi. capitu. 7. Silua. consi. 9. Boer. deci. 213. ad fi. de quo apud Lusitanos habetur l. Regia lib. 2. titu. 16. §. 9. & 14. & 15. Vndecimò ex suprâ adductis colligitur, scribentes generaliter sentire, quòd emphyteota, vel vsufructuarius in solidum teneantur ad collectas, sicut ad onera merè realia, nec in hoc constitunt differentiam inter collectas & tributa realia vt expressim notant Bart. in l. quæro, ff. de vsufruct. leg. Bal. in dicta l. 1. C. de anno. & trib. nu. 5. in fine. Bal. in l. 1. nu. 5. vers. sexto C. de iure emphyt. Alex. dictis consil. Socinus d. consi. apertè Ang. & Bald. in d. l. hactenus Rom. in l. imperatores, ff. de publica & vesti. Petrus de Vbal. d. trac. de collec. nume. 48. Math. Afflic. lib. 3. feu. titu. quæ sint regal. §. plaustrorum numero 40. fol. 180. sic in marito ex bonis dotalibus secundum Bart. & Doc. vbi suprâ vt tradit, Alexan. consilio 148. numero 3. lib. 6. quas authoritates retuli, quia Iacob. Rebuf. in d. l. 1. C. de anno. & trib. quasi receptum scribit, onus soluendæ collectæ diuidi inter proprietarium & emphyteotam & vsufructuarium. Ideoq; ab eo cauendum est, licet quo ad alia sit differentia inter collectâ & onera merè realia: vt per Bar. & Plat. ibi, & alios, vt tradit Alex. d. consi. 36. libr. 4. Lucan. d. trac. de fisco. 3. par. Alex. consi. 78. lib. 6. multa vtiliter Bal. in l. fi. ex nu. 3. cum seq. & ibi Sali. numero 5. C. sine cens. vel reli. Curt. iun. consilio 60. & seq. est tamen aduertendum, qd vbi tributum vel collecta imponitur iuxta valorem bonorum vel fructuum, deduci debet, quod emphyteota soluit domino, vt notat Iser. quem sequitur Mathæ. Affli. d. §. nu. 36. faciunt notata ab Alex. in l. quoties, ff. ad l. falci. & in l. vbi purè, ff. ad Treb. Ias. in l. non amplius, ff. de lega. 1. & in l. pen. §. 1.

¶ Ex n. 6. ff. de iurisd. om. iud. Ex quo à paritate rationis infero, qd si vsufructuarius esset ex causa onerosa, quia emisset forsan vsufructu, non ita teneretur ad collectas, vel onera saltim extraordinaria, deberet enim minui va-
lor fru-
ctuum

etuum attento precio, quod dedit. tex. enim in d. l. quæro, ff. de usufruc. lega. loquitur de legatario, & sic in causa lucratiua. Et ad hunc modum vtiliter intelligetur d. l. hactenus cum si. onera enim & impensæ minuunt valorem rerum & fructuum, vt per Alex. & Ias. in locis proximè citatis. & in simili notat Ioan. Imol. in l. cum seruus §. hæres, ff. de leg. 1. Ad limitationes d. l. hactenus, dum loquitur de modica impensa refectionis, limitatur primo in inquilino vel conductore ad breue tempus, qui non tenetur expendere, etiam modicè, in ijs quæ vltra tempus conductionis duratura sunt: secundum Alber. ibi & Bald. in l. nu. 5. C. de iure emphy. & ibi Ias. nu. 25. & 27. addo Barto. in l. cotem, §. qui maximos. nu. 13. ff. de public. & vect. Alex. in d. consi. 4. num. 7. lib. 5. citant tex. in l. ædiles, ff. de via publi. quem corruptè allegat. Bal. in dicta l. 1. qui tex. in vers. quicumq; concedit inquilino vel conductori ius repetendi impensam, si eam fecerit: extollit Alex. in l. diuortio, §. impedia, nu. 3. ff. solu. matr. Ias. in d. l. 1. nn. 27. facit l. eum ad quem, C. de usufr. Limitatur 2. d. l. hactenus, ne procedat in conductore ad longū tēpus, iuxta supradicta in ampliacionibus: & colligitur ex Bal. in dicta l. 1. nu. 5. C. de iure emphy. tradit notabiliter Alex. d. consi. 4. lib. 5. & est receptissimū. Vnde in colono & conductore cauebis à nouissimo Costalio in annota. ad Pande. sub. ti. ff. de usufr. l. 7. vbi incautè eos æquiparat emphyteotæ. Limitatur 3. vt procedat in tributis & oneribus realibus & collectis pro rebus vt supra. non autem quo ad onera personalia: vt notat Bart. in dicta l. nec stipendium, ff. de impens. & gl. l. vnic. C. de mulier. & in quo loc. per tex. in l. Lucius. 21. §. idem respondet constante, ff. ad municip. & ita Plat. in d. l. 1. col. 2. C. de anno. Mauri (vbi videtur addere aliqua ad dictum §. in dicta l. vnica, pag. 212. & cum gloss. Platea ibi ad finem. Ego aduerto quod tex. in dicto §. idem respondit, loquitur propriè in muneribus & magistratibus, non in tributis vel oneribus, habetque diuersam rationē ob vtilitatē publicā, vel periculū reipub. cui non esset consultū ex bonis dotilibus: & ita illum, §. extollunt Bal. Alex. & Ias. n. 2. in l. sciēdū §. si fundus, ff. qui satisfd. cog. Alb. 1. parte. statu. q. 109.

ad si. licet aliter uideatur minus bene intelligere Cæpolin. Auth. sed nouo iure, numero 86. C. de seru. fugi. Limitatur. 4. dicta hæctenus, & quæ suprâ dicta sunt, vt aliquando teneatur ad onera, qui non percipit fructus: vt in casu notab. tradit Gozad. quem vide consil. 33. Limitatur. 5. d. l. & quæ suprâ adduximus, vt procedant in oneribus realibus publicis, ex lege vel indictione superioris: ita enim loquuntur suprâ allegata, secus in oneribus ex conuentione, vt in pensione soluenda ab emphyteota, qui rem alienauerit, non enim datur domino ius agendi ad pensionem nisi cõueniat cū eo, cū quò fit alienatio vel translatio: quia est actio personalis conuentione, quæ non sequitur rem iuxta reg. l. si. §. fin. ff. de contrah. empt. ita in terminis notat Paul. in l. in venditione, ff. de acti. emp. quem non videtur percipere Math. A fili. decisi. 95. numero 3. nec eius nemi- nit Ias. in l. 2. numero 150. & 154. C. de iure emph. vbi hoc tractat, & plures refert & ex traditis per eum colligitur esse hoc receptū: ita èt Alber. in d. l. qui concubinā, §. qui hortos, versi. vel dic. ff. de lega. tertio. Rom. in d. l. imperatores, ad fin. ff. de public. & vectig. ex tex. ibi colligitur ratio differentie, quia in tributo & onere publico reali inquit I. C. *rem non personam conueniri*, id est, quemlibet rei possessorem: vt in d. l. 2. & si. C. sine cens. vel rel. & l. inter debitorem, suprâ citatam, ff. de pact. Limitatur. 6. ne procedat in oneribus soluendis, antequam legatarius vel fructuarius consequatur possessionem rei. illa enim ab hærede vel domino fieri debent: vt notat glo. quam Bart. ibi probat & commendat in l. pe. §. si. ff. de lega. 3. & Rom. consil. 230. versic. secundo. Bar. in l. quæro, ff. de vsuf. lega. vbi dicit hanc verissimam resolutionem: erit ergo differentia inter onera futura, & ea quæ pro introitu exiguntur. Et hinc eleganter declarabitur doctrina I. C. in l. si à substituto 47. §. si. in si. ff. de leg. 1. ibi, *talis dari debet qualis est*. Et illam glo. non bene adducit Cardi. Paris. consil. 94. numero 23. lib. 2. Limitatur. 7. d. l. & quæ suprâ diximus, ne procedant quando donatio vel legatio vtilitate careret, donatario vel legatario onera soluente, vt notat gloss. in d. l. si pendentes. 34. §. si quid: verbo, pertinebunt, ff. de vsuf. per

tex. in d.l. qui concubinam. 29. §. qui hortos, ff. de lega. 3.
 vbi gl. ita intellexit: loquitur enim tex. de testatore legante
 te fructus hortorum quos ad quinquennium à R. P. con-
 duxerat, & respondet, hæredem teneri, siue legatarium
 uti frui, & mercedem R. P. præstare. intelligit glo. quia ni-
 si ita fieret, inutile foret legatum: & ita intelligebat Dyn.
 relatus ab Alb. ibi, & à Barto. in l. penul. §. si. ff. eo. ita etiam
 intelligebat Cyn. relatus ab Alex. in l. apud Iulianum. §.
 si quis, in fine. ff. de leg. 1. ita etiam Rom. consi. 230. A ret.
 in l. fructus, col. si. ff. sol. mat. vbi id probat & cōmendat: &
 ita Iaf. ibi col. fin. nu. 18. idem Iaf. in l. cum seruus, nu. 6. ff.
 de leg. 1. dicens ad hoc tex. in d. §. cum gl. notabilem: idem
 in l. apud Iulianū. §. hæres, nu. 8. ff. eo. ita etiam Molin. in
 consue. Paris. §. 22. num. 156. ad fin. Tiraq. de retr. ligna. §.
 15. gl. 1. nu. 16. Parpal. in l. placet. nu. 50. C. de sacros. eccle.
 prac. papien. in for. lib. ad dotem, verbo, dedit, nu. 5. col. 3.
 qui nouiores nihil ferè referunt; nec discutiunt de hoc: pa-
 tet autem ex his receptam esse hanc opinionem, de qua
 tamē dubitare videtur Alex. in d. §. si quis. cū Bar. in d. §.
 si. l. pe. ff. de leg. 3. qui non omnino improbant: sed contra
 dicit Ang. in l. eum ad quem in fi. C. de vsufu. Ego aduer-
 to in d. §. qui hortos, non agi de onere reali, de quo loqui-
 tur d. l. hæctenus, cū supra adductis: & consequenter non
 videtur satis apta allegatio vel oppositio glo. Bar. & alio-
 rū, de illo §. ad l. quæro & alia iura loquētia de onere rea-
 li, quod videtur melius cæteris aduertere Alber. in d. §.
 qui hortos, & Fulg. in d. l. si pendentes: quibus nō visis ita
 cogitabam ex resolutione Pau. in l. in vēditione. ff. de act.
 emp. & alijs supra adductis. Ultra oēs etiam considero, ibi
 testatorē legasse fructus hortorū: fructus autē legati in-
 telligi debēt lucratiuè iuxta naturā legati, nec propriè di-
 cerentur fructus, si legatarius mercedē cōductionis solue-
 ret secundum ea quæ diximus supra hoc n. ad gl. l. 1. C. de
 anno. & trib. nec tūc manerēt legati fructus, sed translatū
 diceret alea cōductionis, contra proprietatē verborum: &
 naturā legati, q̄ donatio appellatur iuncta cōi allegatio-
 ne l. in testamentis, ff. de reg. iur. nimirum igitur si in di-
 cto §. qui hortos, legatarius, fructus sine onere perci-
 piat:

piat: & forsan ita sensit licet non explicet, Bart. in d. l. pen. §. fin. Limitatur. & d. l. nisi usufructuarius paratus, sic usufructum relinqueret, tunc enim excusatur ab onere, ad quod alias tenetur: iuxta responsum Ulpian. in l. cum usufructuarius. 71. ff. de usufr. notat Bart. in d. l. cotem. §. si. num. 14. ff. de publica. & vecti. Quæ renunciatio non procederet 3. emphyteota vel feudatario ex conventionione obligatis, non audirētur enim renunciādo emphyteosim vel feudum sine cōsensu domini: secundum Bal. & Ang. ibi Ful. in l. seq. notat Bar. in l. is cum quo. ff. de aqua plu. arc. quæ ibi sequuntur Pau. & Rom. & Alex. ad Bart. & est recepta sententia ex traditis à Ias. in l. 2. num. 24. C. de iur. emph. Panorm. in c. 1. de feu. Ex quo patet non esse tutam argumentationem à fructuario ad emphyteotam, vel econtra: quod etiā colliges ex tex. in l. sciendū. §. 1. ff. qui satisf. cog. & sic contra Ias. & eos quos citat in d. l. 2. nu. 18. C. de iur. emph. & contra Grat. confi. 22. nu. 10. li. 1. ratio autē differtētiae in hoc potest esse, quia fructuarius sepius est ex causa lucratiua, emphyteota ex onerosa: itē fructuarius nihil præstat domino, nec ei nocet renunciando. Tandē ad d. l. hætenus, Pau. Castr. in l. eum ad quem. C. de usufr. repræhendit Bar. in d. §. qui maximos: notans Bar. dixisse quod fructuarius tam ad modicam, quàm magnam impensam in reficiēdo teneri, & sua pecunia facere debere: differentiam autem esse, quod magnam impensam repetet à proprietario: ipse dicit contrariū verius cū Bal. ibi qua iniquum esset cōpellere fructuarium, ut sua pecunia impensam nō modicam faciat: nec ei satis consuleretur ex iure postea repetendi. Salyc. autem ibi aliter Bartol. refert, quasi dixerit, posse fructuarium petere à proprietario ad magnā impensam necessariam, nec eam teneatur suo sumpto facere, de quo Salyc. dubitat ob iura, quæ fructuarium obligant ad custodiā & refectionem: & sic vides Saly. & Pau. contrarios in allegatione Bartol. Bertrand. autem (Quem Galli Doct. laudant) confi. 40. nu. 15. lib. 2. aliter citat Bal. in d. l. eum, ad quem: ut fructuarius teneatur suo sumpto facere magnam impensam & eam à proprietario repetere: quod probat reiecta opinione Bart. in dicto §. qui maximos:

ximos: & sic eum intelligit longè aliter quàm Pau. Ego
 puto Pau. in allegatione Bart. & Bald. negligenter in hoc
 articulo se habuisse: Bal. enim ibi id vult, quod Pau. à Bar.
 scriptum tradit. Bart. autem in d. §. qui maximos, nu. 15.
 contrarium resolvere videtur, quòd fructuarius tenet ad
 diligentiam & custodiam: iuxta. l. 1. §. si. cum l. seq. ff. de v. s. f.
 quemadmodum caue. sed negat fructuarium teneri ad ma-
 gnā impensam suo sumptu: immeritò ergo in eo loco re-
 prenditur à Pau. meliusq; in eodē loco citatur à Salyc.
 & Bertrā. & ita eum accepisse videtur Imol. id securè tra-
 dens in c. vlt. numero 20. in princi. de pignor. Aduerto e-
 tiam eundem Bar. sibi contrarium videri, alibi enim id di-
 cit quod Pau. in eo reprehendit, nempe in l. damni. §. ci
 cuius nu. 3. ff. de dam. infe. vbi fructuarium obligat etiam
 magnā impensam, eamq; à proprietario repetendam
 concedit, idq; probare videtur Practicus Papiens. in for-
 ma libelli ad dotem, verbo dedit, nu. 6. alibi autem Bar.
 in l. Nefennius. n. 7. ff. de neg. gest. ambiguè loquitur: eius
 tamen verba ibi, *sumptibus tamen proprietarij* (videntur ma-
 gis significare vt fructuarius non teneatur suo sumptu fa-
 cere. Vides igitur in hoc utili articulo Bart. variantem &
 ab alijs malè citatum: vides Bal. Bertrand. Papiens. velle
 quòd fructuarius etiā ad magnā impensam teneatur, eā-
 que à se factam repetat à proprietario. Vides Salyc. du-
 bitare: Pau. verò constanter asserere contrariū: imò quòd
 fructuarius non oneretur ad magnā impensam, licet eā
 à proprietario repetere possit: & ego^r Pau. opinionem am-
 plector, quā probo autoritate Azo. in summa. C. de v-
 s. f. n. 6. ad fi. & Imol. in d. c. fi. n. 20. qui solū Bar. citat. Hęc
 autē opinio æquitate rationeq; iuuatur, quia nō esset fru-
 ctuario bene cōsultū, si arctaretur ad magnā impensam eo
 pretextu, quòd eam repetere possit: melius enim est ante
 tempus occurrere (vt lex inquit) nec debet quis se cōmit-
 tere obligationi vel actioni personali: iuxta text. in l. cogi
 16. §. si pater, in fi. ad Trebel. ibi, *non oportere sub incerto cau-
 tionis se committere*: & hęc opinio iuuatur ex d. l. hactenus.
 quam Salyc. malè adducit: cum enim eam l. ad modicam
 impensam tantum fructuarium obliget, satis signifi-
 cat

cat non teneri magnam suo sumptu facere, idque magis videtur de mente dicta l. cum ad quem. C. de usufruc. vbi fructuario datur ius repetendi magnam impensam, quam voluntariè fecit, non autem quod eam facere teneatur, idque iuuatur ex iuris regula vitandi circuitus. l. dominus testamento. §. ff. de condict. indeb. nec obstat argumentatio. Salyc. à custodia & diligentia, ad quam fructuarius tenetur, longè enim differt onus custodiendi, ab onere exbursandi pecuniam propriam. Non tamen intelligas arctandum proprietatem ad præstandam pecuniam fructuario pro impensa, poterit enim per se facere & expendere, nec alterius fidei committere: vt in simili notat Panor. in c. cum non sint, nu. 5. de decim. ibi, *interest domini vt sit præsens*. Pulchrè autem adnotauit Paul. in d. l. cum ad quem, vt fructuarius non denuntiare teneatur, quando necessaria fuerit magna impensa: id enim pars est diligentiae & custodiae, ad quam fructuarius iure tenetur: idque videtur de mente Bar. in d. §. qui maximos, vbi supra. Circa actionem autem qua fructuarius impensas repetet, variant glo. & Doct. in dict. locis, tractat Corn. confi. 86. libr. 4. Hæc prolixius adduximus quia vtilia sunt, nec

73 alibi ita explicata, vt agnoscat peritus lector. In hac materia à gl. Salyc. & Paul. in l. fin. §. filius autem, infra tit. seq. adducitur tex. in l. sed & si quid. 19. §. si. ff. de usufr. in quo habetur, non posse fructuarium seruitutem fundo acquirere, quod notabile est ampliationem regulæ. §. alteri. l. stipulatio ista, ff. de verb. obli. cum simil. quæ decis. non procedet in trac. huius tit. & seq. pater enim legitimus administrator, filio stipulatur & acquirit: vt tradit Bart. receptus in l. quod dicitur. col. 2. num. 4. ff. de verbo. oblig. gl. in l. si legati. ff. de pigno. quam dicit sing. Chas. in consuetud. Burg. fol. 218. col. 3. num. 4. & generaliter potest pater filio acquirere in aduentitijs. gloss. in d. l. quod dicitur, & communis secundum Ias. ibi nu. 18. Bar. & alij in l. dominus seruo. 39. ff. eo. Saly. in l. 2. C. de contrahen. & com. stip. imò & filio emancipato acquirit pater vtilem actionem: vt notat Pau. per tex. ibi, in l. quodcunque, 45. §. 1. ff. de verb. obligationibus, vbi Ias. numero 2. eam dicit

dicit communem sententiam: ergo magis valebit stipulatio hoc casu cum agatur simul de vtilitate patris habentis amplissimum vsum fructum. Sed omittendum non fuit quod gloss. Doctor. communiter colligunt ex dicto §. fin. l. sed & siquid, vnum quod putant à I. C. expressim decisum, vt scilicet fructuarius non possit consentire proprietario imponenti seruitutem rei, nec valeat constitutio seruitutis quandiu durat vsufructus: & ita illum text. intelligit gloss. Fulgo. & alij ibi gloss. Salyc. Pau. in d. §. filijs autem: gloss. in l. pen. C. de pactis, vbi per eum limitat vulgarem regu. quæ habet, posse quemlibet iuri & fauori proprio renuntiare: & verè nemo ex scribentibus negaret fructuarium posse in hoc consentire proprietario, nisi putarent contrarium illo text. decisum. Ego autem cum apud Iureconsultos rationem legis cæteris omnibus præualere videam eosque viros prudentissimos sine ratione mirusque contra eam responsuros, non potui semper non mirari hanc decisionem receptamque sententiam, laudoque Curt. Iuni. qui in d. l. pen. nume. 37. C. de pact. planè id mirabile & difficile putat, nec se rationem assequi fatetur: Nec valet quod pro ratione comminiscitur Alc. ibi num. 53. & ante eum Fulg. in l. de qua agimus; nam quod adducunt non solū non concludit, sed potius retorquetur, arguunt enim quod non potest, seruitutē constituere nisi perfectè dominus. l. 2. ff. de serui. & inde infert Alc. rationem, vt putat, ad d. l. vt ideò proprietarius, & fructuarius simul non possint seruitutem constituere: quia neuter eorum perfectè dominus est. At ego non video l. adijcientem qualitatem illam perfecti dominij ad constituendam seruitutem, video autem dominum appellari vsufructu carentem. l. rectè dicimus. ff. de verb. signifi. Sed magis contra Alc. retorquetur eius argumentatio: cum enim hic præsupponamus fructuarium consentire proprietario seruitutē imponenti, iam cõcurrit vtriusque: & cõsequenter potest seruitus imponi, licet neuter constituentium perfectè dñs sit: vt notat glo. in d. l. 2. & est text. in l. per fundum 11. ff. de serui. rust. præd. vbi sustinetur seruitus concessa ab vno ex pluribus dñis, accedente consensu aliorū, etiam ex interuallo: & ita tex.

in l. si. ff. communia præd. notat Pau. Castr. in l. stipulatio-
 nes non diuiduntur, numero 6. ff. de verbor. obligat. & ibi
 Alex. & Iaf. Ex quo mihi resultat maximum fundamen-
 tum contra hanc communem assertionem: vt putem ne-
 cessariò tenendum, posse seruitutem constitui ex re, cuius
 aliquis vsufructum habet, fructuario. l. & proprietario
 consentientibus. Et hæc opinio probatur ex dictis iuribus
 loquentibus de constituenda seruitute in re quæ ad plu-
 res spectat: probatur etiam ex reg. d. l. pen. C. de pac. & ex
 eo, quod ad sensum constat, non fieri tunc iniuriam fru-
 ctuario consentienti. l. 1. §. vsque adeo, ff. de iniur. nec est
 in eo assensu vltra turpitudinis nota, quæ rem vitare pos-
 sit, nec ex consensu fructuarij tunc datur seruitus seruitu-
 tis, vt contra aliquos sciolos melius aduertit Cur. vbi su-
 præ: nec forma rei mutatur, nullumq; fere præiudicium
 vñ: maximè si seruitus, quæ cõstituitur, non minuat quan-
 titatem fructuũ, nec libertatem vtendi. Et per hæc prorsus
 reiiciendam puto cõem opinionem. Fateor tamen non
 leue esse respondere illi. l. qua Doct. fundantur, cuius ver-
 ba sunt in d. S. vlt. *proprietatis dominus ne quidem cõsentiente fru-
 ctuario seruitutem imponere potest*: Deinde sequitur: *nisi per
 quam deterior fructuarij conditio non fiat*. In primo responso
 putant gl. & scribentes expressum esse quod nos hic im-
 probamus: Connanus aut (quem grauissimi iudicij virũ
 puto) lib. 4. c. 3. idem quod nos tentauit, licet, nõ ita fun-
 det: & pro sua exactissima cognitione linguæ latinæ ver-
 ba illa aliter explicat, interpretatur enim vt primũ respõ-
 sum contineat affirmatiuè, posse proprietarium sine con-
 sensu fructuarij seruitutem imponere: quia verò ea deci-
 sio videretur dura & contra iuris rationes, intelligit ex se-
 quenti responso eam limitari, vt procedat tantum, qñ ser-
 uitus nullum incommodũ fructuario afferret: & verbũ,
nisi: accipiatur pro duntaxat, vt sic ex vtroq; contextu re-
 sultet vna decisio, quæ habeat, proprietariũ, & si non con-
 sentiat fructuarius, posse seruitutem rei imponere, eam
 duntaxat, per quam nullum damnum fructuario inferẽt.
 Et hac nostra explicatione, apertius mēs eius in hoc perci-
 piẽt: cui addimus circa particulã, ne, primi respõsi, quæ tra-
 dit

dit Bud. in Anno. prior. ad Pād. l. in eo iure, ff. de ritu. nup. addimus etiam eam particulam sæpè stare pro non (vt ibi stat) quod ad alia iura no. Alb. in dictionario, Spiegel. in lexico. Et ex sequenti contextu, ibi, *deterior non fiat*: planè colligimus l. C. non respicere argutiolas, quas interpretes pro ratione, suæ opinionis afferunt, sed tantum respicere ne fructuario inferatur incommodum: ideoq; necessariò probat, valiturā constitutionem seruitutis consentiente fructuario, quia tunc non dī incōmodum nec iniuria, vt suprā quod eleganter probat tex. in l. si. in si. ff. de vsu & habit. Cogitabā ēt rē hanc faciliōrā reddi posse: si in 1. responso duplex esset negatiua: prima, vbi est in omnibus exēplaribus: secunda ante verbum potest, vt sit sensus proprietarium non posse seruitutem constituere non cōsentiente fructuario: & tūc propriè sequit̄ limitatio: nisi seruitus sit, per quā nullū incōmodum fructuario afferatur: quia tūc solus proprietarius seruitutē imponere pōt. Nec est nouū vt aliqñ in pandectarū libris particulā aliquam desideremus: vt sæpè tradit doct̄issimus Alc. & alij non aspernandæ authoritatis viri: specificè aut̄ ad l. si quis quā, ff. de diuers. & tempo. præscr. Et in hunc sensum dictio, nisi sequētis responsi leniūs & propriūs staret quam secundū interpretationē Connani. Tandē quælibet interpretatio admittenda est pro veritate conclusionis quam hic tuemur, reiecta cōi opinione, cui iuris rationes obstāt

75 & cōis sensus aduersatur, vt constat ex suprā adductis. Vidimus suprā patrē in aduentitijs à cautione vel satisfactione excusari, cū regulariter oīs fructuarius cauere teneatur: iuxta l. i. ff. vsufr. quemad. cau. l. si vsusfructus. i 6. ff. de vsufr. c. vlt. de pig. quæ materia vtilissima ob frequentia est, & à nostris nullibi ordinatum explicata, ideoque eam hic amplè & vtiliter ornare intendimus. Reg. igitur ampla. 1. ad vsu, vt ēt qui eum tm̄ habet, cau. ten. vt in l. 3. ver. sed & si vsus, & l. pe. ff. vsufr. quemad. cauc. Amplia. 2. in habitatione: & 3. in operis seruorum secundū Imol. in d. c. vlt. n. 29. Amplia. 4. ēt si vsusfructus vel vsus deī personæ dilectissimæ, vt vxori vel liberis: ex mente doctorū & l. 1. & l. 4. C. de vsuf. cōducūt quæ doct̄è tradit De

ci. consi. 5. Ampliatur. 5. ex eo quod inferius tentatur contra Soci. Cor. Dec. ad finem huius partis, num. 80. Ampliatur. 6. vt ea cautio debeat esse cum descriptione bonorum, vt superius dixi in alio articulo, cum Alexand. consil. 58. lib. 3. contra glo. non solitam citari, in d. l. 1. verb. facient, ff. vsufr. quemad. caue. tradit Ias. infra citandus, consi. 40. nu. 2. li. 1. Ampliatur 7. in legatario ad tempus: is enim cauere debet hæredi de restituendo post tempus, vt in l. fin. C. de leg. & ibi gl. & Doct. notat Guid. decisio. 248. Ampliatur 8. etiam si vsufructuarius vel vsuarius simul habitent cū proprietario: vt in l. pen. & ibi Alb. ff. illo. tit. Picus in §. Titia cum nuberet nu. 141. notat Barto. in l. si vt certò, §. sine me. nu. 3. ff. commod. inferens cum gl. ad quæstionem de qua etiam Rip. de peste. num. 433. Ampliatur. 9. in parente transeunte ad secundas nuptias. l. hac edictali. §. ijs illud C. de secund. nup. Fulgo. consi. 82. in fin. facit text. in l. iube mus, §. in supradictis, C. ad Treb. & apud Lusitanos habetur l. regu. lib. 4. tit. 75. §. 5. cum seq. tradit Boer. decisio. 200. Ampliatur. 10. vt nec testator possit eam cautionem remittere vsufructuario cui bona relinquit: quod durissimū sed est sed ita iura habent, vt patet ex l. 1. C. de vsufr. apertius in l. pe. C. vt in pos. lega. & in l. si pecuniæ, ff. eo. gl. autē in d. l. pe. & in d. l. 1. & in §. constituitur Instit. de vsufr. duplicem rationem assignat, sed neutra cōcludit vt ingenuè fatētur Cor. & Fulg. nec sibi satisfacit Pau. in l. 2. eo. tit. nec Bar. in l. nemo potest, num. 3. ff. de leg. 1. minusque satisfacit, quod Rip. pro ratione affert in d. l. nemo, num. 41. id enim est de quo quærimus: ratio autem à dicto differre
76 debet. Ea autē dura iuris decisio ampliatur vt sicut testator non potest tollere hanc cautionem, non possit etiam tollere inuentariū & descriptionem bonorum: vt tradit Ias. d. consil. 40. nu. 2. li. 1. quod vltra eum colligitur ex Alexan. in d. l. nemo potest num. 18. vbi Bal. citat, quod tutius est stantibus illis iuribus: licet ex Ana. contrariū tradat Barb. consi. 64. nu. 16. lib. 2. & sic erit. 11. ampliatio ad reg. Ampliatur etiā, vt testator hanc cautionem remittere nequeat, tam in his quæ vsu non consumuntur, quā in ijs quæ vsu cōsumunt in primo cōueniūt oēs, in secūdo inaduertēter
contra-

cōtrarium tentarunt Cy.& Pet. in d.l. i. C. de vsufu. quo-
rum autoritate aliqui ex posterioribus decepti sunt: ve-
rius enim & receptius est, vt cautio præstāda in vsufructu
eorum quæ vsu cōsumuntur à testatore remitti nequeat:
secundum Bar. in d.l. nu. 10. Bal. Saly. Fulg. Pau. nume 3.
Imo. in d. c. vlt. ad fi. & est recepta sentētia, vt asserit Picus
in d. §. Titia cum nuberet. nu. 141. Dec. cōf. 565. nu. 5. Ias.
d. consi. 40. nu. 1. lib. 1. & ita apertè in pecunia loquitur d.l.
i. C. de vsufr. & d.l. si pecuniæ, ff. vt in pos. leg. pecunia au-
tē in hac materia æquiparatur ijs, quæ vsu consumuntur:
vt in d. §. constituitur Instit. de vsufr. & ita indistinctè lo-
quitur tex. clarus in d.l. pen. C. vt in pos. lega. vnde miran-
dum est Cy. & Pet. contra illa iura loqui: & magis cauend-
um ab Anch. & Panor. nu. 4. & Collect. nu. 6. in d. c. fi. de
pigno. qui contra iura, Bar. & receptam sententiam con-
trarium scribunt. cauendum etiam est à Barb. d. consi. 64.
nu. 8. lib. 2. Et ex his non videtur tutum quod nouè limi-
tando hæc iura tradit Alcia. lib. 7. Parerg. cap. 2. ad fi. & sic
est. 12. ampliatio ad reg. At illa iura, quæ rigidè disponūt,
hanc cautionem à testatore remitti non posse, limitantur
à Doc. in constituyente vsufructum inter viuos, cui erat
cauendum: eum enim dicūt posse remittere cautionem,
iura enim illa loquuntur tantum de testatore: & ideo cū
exorbitantia sūt, extendi non debent: & ita Bal. nu. 22. &
alij post Gulie. in d.l. 1. Ruin. in d.l. nemo potest: vbi per
Hannibal. nu. 173. Limitantur etiam illa iura, licet testa-
tor nequeat hanc cautionem remittere, possit tamen hæ-
res postquā succedit: & ita gl. & Bar. nu. 11. in d.l. 1. & ibi:
Saly. & alij: idq; omnes tenere dicit Bal. ibi, nu. 12. & tan-
quam receptissimum tradit Are. in prin. Insti. de vsufr. ad
fi. & Ias. in d.l. nemo pōt, in vtraq; lect. col. vlt. licet aliqui
contrarium tentauerint: quia nō constat ratio differentię
inter testatorem & hæredem inter quos ipse Ias. sed quod
hic dicimus receptissimum est, secundū Rip. d.l. nemo po-
test nu. 41. & Hannibal. nu. 165. vbi ipse ex nu. 178. cum
Ias. contradicere videtur: sed in hærede hoc receptissimū
esse, vltra allegatos colliges ex Cor. in d.l. pen. C. vt in pos-
sess. lega. ex Ang. in tract. de testamentis. gl. 93. ex Imo. in

d. c. si. nume. 11. ex Ruine. consi. 115. num. 6. lib. 5. Hoc tamen de hærede intelligitur quando expressim remittit cautionem, non enim sufficerent verba generalia, quibus promitteret se molestiam nullam illaturum: vt vult Bal. ibi, nume. 13. quem alij sequuntur, vt per Ias. d. consil. 40. & in l. actionem nume. 4. C. de procura. Dec. d. consi. 565. Craue. consilio 187. ad fin. verba enim conuentionis recipiunt intellectum ex iuris dispositione in eadem materia. l. si conuenerit. 14. ff. pro Socio l. quæro, §. inter locatorem, ff. loca. Hæc etiam iura mirabiliter restringit Bal. in d. l. 1. numero 11. vt quamuis testator non possit remittere eam cautionem, possit tamen iubere vt hæres accipiat certum fideiussorem pauperem: & ita Salyce. ibi numero 5. Barb. in d. c. vlt. Ange. Aret. in d. prin. de vsufruct. ad fin. & in tracta. de testam. gloss. 93. numero 1. & Chas. d. fol. 155. colum. 2. num. 8. per quod indirectè tolli videtur decisio & rigor illorum iurium: pro quo citauit Bald. l. tribus, ff. de vsufruc. ear. rer. quæ vsu consu. quæ iudicio meo nihil probat, non enim agit de fideiussore inope, sed de vno ex hæredibus grauato fideiubere pro legatario vsufructus, quæ decisio etiam mirè limitat hæc iura. Vnde Pau. à monte Pico. in dicta rep. §. Titia cum nuberet. numero 145. in noua. sententia est, vt dicta l. tribus non procedat hodie ob iura illa. Cod. quæ ipse nouiora putat & condita longo interuallo post dictam l. tribus, quæ Papiniani fuit. Sed labitur vir doctus non aduertens, quòd d. l. 1. C. de vsufruct. condita fuit à Vero & Antonino, qui imperarunt ante Bassianum Carracalam, cuius iniquo & nefario iussu occisus est maximus ille I. C. Papinianus, & sic non potest dici quod responsum Papiniani antè erat. & deceptus fuit Picius ex vulgari errore, quo putari solet indistinctè ius cod. nouius esse iure pandectarum, quod superius non immerito admonui: conuincitur idem lapsus Pici, quia ante Papinianum fuit I. C. Iulianus, cuius est l. si pecuniæ, ff. vt in possess. legat. quæ probat idem, quod d. l. 1. C. de vsufruct. secundum gloss. & omnes. hoc autè ex fide historiarum asserimus, & facile videre est ex his qui post Suetonium imperatorum historiã describere,

& ex Riualio in historia iuris ciuilib, & alibi sæpe: & sic concludo d.l.tribus, non posse dici correctam. Melius igitur est tenere contra Bald. & sequaces, vt facit Hannibal in d.l.nemo potest.nume. 184.referens solum Are. de testa.vt scilicet testator, cui à iure negatur potestas tollendi hanc cautionem, non possit compellere hæredem, vt accipiat fideiussorem inopem, vel aliter non idoneum: & ne per indirectum ei concedatur, quod ei ius prohibet iuxta Regu.l.Seius vigesimæseptimæ, & ibi Barto.ff.ad l.falcidiam. paria enim sunt non cauere, vel minus idoneè.l.quoties, ff. qui satisdare cogantur, l.tertia, ff. de fideiussor. hæc autem iura in materia iubent fructuarium idoneè cauere & vtiliter cauere. dicit textus in dicto §. constituitur. in sit. de vsufruct. obligatio autem inopis debitoris nulla censetur l.nam is, ff. de dolo: nec valet argumentum Baldi à dicta l.tribus, de hærede idoneo, ad fideiussorem minus idoneum: per extensio facilè admittenda est contra

77 iuris regulas. l. quòd verò contra. ff. de legi. Ad superiora necessariò annectitur quæstio de fructibus perceptis à fructuario ante cautionem, in qua variauit gloss. nam in l. si cultus. 15. ff. de vsufu. tenet fructuarium non facere fructus suos antequam satisfidet: idemque dicit in pluribus alijs locis vt obseruat Bar. in l. vxori ff. de vsufr. lega. At gl. in ead. l. vxori. 24. ex Azone contrarium regulariter dicendum sentit, vt fructuarium faciat fructus suos ante satisfactionem, cum distinctione de qua ibi, & hæc videtur planè receptor sententia: circa quam Chass. in consuetud. Burg. Rubr. 4. §. 6. fol. 155. column. 1. ad fin. refert Pirrhum in quodam opusculo tradentem regulam cum quinque limitationibus, quem librum habere mihi non contingit, licèt curiosè quæsierim. Sit igitur regula, vt fructuarium rem possidens faciat fructus suos etiam ante satisfactionem: secundum Azone quem sequuntur Bar. & Fulgo. in d.l. si cuius, Bar. Alber. Paul. post antiquiores, in l. 4. C. de vsufr. Bal. in l. 1. nu. 15. & Saly. nu. 6. C. eod. Bar. in l. si homo. nu. 3. ff. de vsuc. Imol. in d. cap. si. nu. 19. de pign. & ibi Pano. ad si. Ang. Aret. in prin. nu. 4. In sit. de vsufr. Soci. consil. 131. ad si. lib. 1. Corn. cõs. 173. n. 8. lib. 3. Chas. vbi suprà:

Bertrand. consi. 40. num. 6. lib. 2. Soci. nepos, vbi latè cōf. 72. nu. 8. lib. 2. Ang. Aret. de testa. gl. 93. num. 2. & ita omnes tenere tradit Alex. consil. 120. nu. 5. lib. 6. Vides igitur hanc esse magis cōem opinionem vt regulariter fructuarius ante satisfactionem faciat, fructus suos, vt sic caueas à glo. in multis locis magisque ab ijs, qui contradicunt putantes hoc receptum non esse, quos refert Soc. nepos. d. consi. col. 1. vt etiam caueas à Fely. in c. si autem. nume. 5. de resc. à Corn. consi. 95. ad finem, num. 14. lib. 2. à Fulgo. consi. 92. in fi. Nec obstat. l. si vsusfructus. 16. ff. de vsufu. & d. l. vxori. 24. & similia iur. loquuntur enim de vsufu. ctuario non possidente, qui etiam non rectè aget nisi satisfactionem offerat: ex doctrina. l. Iulianus, §. offerri, ff. de acti. emp. nos verò loquimur de fructuario possidēte, qui cōmodo & vigore possessionis iuuatur, maximè attenda doctrina glo. in l. 1. ff. de vsufr. quod hæc satisfactio non sit de substantia vsusfructuarius, licet petita, necessario præstari debeat: sic gl. in l. 4. C. cod. in §. 1. Inst. eo. & in cap. fi. de pign. & vbique scrib. cōiter. Sed hæc regula. limitatur iuxta eius terminos, si fructuarius possideat, secus si possidente proprietario fructuarius cautionem nō offerat, nec proprietarium interpellet: secundum Bart. & alios cōiter vbi suprà. Limitatur. 2. nisi res interim sit penes tertium sine culpa proprietarij, & sine oblatione satisfactionis ex parte fructuarij: tūc enim fructus, qui euinci poterunt ab illo tertio cedēt ad vtilitatem proprietarij: ex Bart. ita intelligendo: in d. l. 1. nu. 15. de vsufr. Aret. in dicto prin. Inst. cod. num. 4. ex relatis à Pico in dict. §. Titia cum nuberet, nu. 143. ff. de legatis secundo. vbi tñ inoluit. Limitatur tertio nisi fructuarius vtiosè possessionem adeptus sit, quia tunc fructus suos non faciet. ex Cyn. in d. l. Imol. in d. ca. fi. Ang. Aret. in d. prin. Bal. in dicta l. 1. nu. 15. Soci. Corn. Soci. nepo. dictis consi. Df autem vitiosè possidere, si ignorante proprietario possessionem acceperit: secundum eosdem. & Chass. d. folio, 155. col. prima. num. 3. facit doctrina gloss. & Barto. per tex. ibi in l. secunda, C. de his qui ex publi. ratio. c. occultè fieri quod ignorante eo, cuius interest negotium scire. notat Bart. in l. non intelligitur, §. ta-

cita. ff. de iure fisci. Ias. in l. clam possidere. ff. de acquirend. posses. Matth. A ff. lib. 1. con st. Rub. 99. nume. 17. Limitatur. 4. nisi cautio, vel satisfactio petatur: quia tunc fructuarius eam non præstans, censetur esse in mala fide: ideoque fructus suos non facit, & ita conciliatur varietas glo. estque receptissima concordia & resolutio, secundum antiquiores & nouiores in dictis locis. Bart. & Fulg. in dicta l. si cuius. Bartol. in dicta l. uxori: omnes in dicta l. prima, & dicta l. 4. C. de vsufr. Imol. & Panorm. ad finem in dicto c. fin. Alex. dicto consil. 120. lib. 6. Corne. Soci. & alij dictis consilij: Bar. Bal. Saly. in l. hac edictali, §. primo, in fi. versic. sin autem vtraque, C. de secun. nupt. per eund. text. ibi,

78 *fideiussionem dissimulauerit.* Limitant aliqui. v. vt regula hæc procedat in immobilibus, in quibus etiam ante cautionem propriè concedunt dici vsufructum, secus in ijs, quæ vsu consumuntur: in quibus dicunt non appellari propriè vsufructum ante cautionem: cum in his ex senatusconsulto vtilitatis causa, data cautione. admissus fuerit vsufructus iuxta text. in §. constituitur, Inst. de vsufr. ideoque in his tanquam diuersis, diuersæ cautiones præstatur: vt benè declarat gl. & Paul. nu. 2. in d. l. 1. C. de vsuf. Alcibi. 7. parerg. c. 2. post prin. & ideo in his, quæ vsu consumuntur crebrius resoluunt scrib. cautionem dici de substantia vsufructus: vt cum Jacob. Butr. tradit Bart. in l. 1. nu. 12. C. de vsuf. & ibi Alex. ad eum. & Bal. ibi. nu. 10. Saly. nu. 2. ad fin. Fulg. in fine: Ang. Aret. in prin. Inst. eo nu. 2. & de testa. d. gl. 93. in fi. & Ias. in l. 1. nu. 125. & Alc. nu. 32. ff. de leg. 1. Corn. consil. 79. lib. 2. nu. 7. idq; vt receptum tradit Soci. nep. d. conf. 72. n. 3. lib. 2. Qua doctrina retenta (vt scilicet cautio dicatur de substantia vsufructus, in ijs quæ vsu cōsumuntur) specificè, vt necessarium consequens inferebat Ang. Aret. in d. princ. Inst. de vsuf. nu. 3. in fi. quæ perpetuò notandū commendat, vt tunc fructuarius non faciat fructus suos, nisi post cautionē datā: idemq; non obscure admittit Soci. nep. d. cōf. 72. Sed ego prædictā doctrinā (licet magis cōm) non puto veram consequentiā, verò Aret. & Soci. nepos falsam, & contrariā receptori traditioni probabo. Verius enim videtur quod Imol. tentat in d.

c. ult. num. 18. de pignor. vt cautio non dicatur de substantia vsusfructus, etiam in his quæ vsu consumuntur per text. quem citat in l. 5. S. ff. de vsufruct. earum rerum, quæ vsu consumuntur, ibi, *constante vsufructu cautionem uelut*, & ibi, *finio vsufructu*: ubi I. C. ante cautionem datam, constare & finiri vsufructum securè dicit in his, quæ vsu consumuntur. Et per eundem text. ita prius Ioan. Fab. in §. 1. nume. 2. Inst. de vsufruct. & ibi Ias. ad Porti. neutrum eorum citans, & ante eos apertè ita docuit glos. per eundem text. in l. 1. ff. de vsufruct. in verbo vtendi, & prius Azon. in summa, C. eodem. numero 2. versicul. dicunt: citans eandem l. 5. quæ incipit, hoc senatus consultum, §. 1. & indistinctè in omni vsufructu id sentit Bald. in l. 2. ad finem, C. communia de lega. dicens cautionem non esse necessariam ad originem, sed ad traditionem vsusfructus: sequitur Ruin. consi. 91. numero 8. lib. 2. & hæc opinio iuuatur ex reg. l. 1. §. lex Falcidia, secundum communem allegationem, ff. ad l. Falcid. Pater igitur non esse tutum fundamentum, Angel. Aret. & Soci. nepo. veriusque dicendum videtur, etiam in his, quæ vsu consumuntur, non improprie vsufructum dici ante cautionem. Et quamuis eorum antecedens verum esset, non necessario consequeretur, quod ipsi inferunt: stare enim posset, vt cautio dicatur de substantia vsusfructus in his, quæ vsu consumuntur, non tamen impediatur fructuarius ante cautionem fructus suos facere, si rem absque vitio possideat vt præsupponit regula, de qua agimus: militat enim eadem ratio, quæ assignatur in vsufructu immobilium: hæc enim omnia æquiparantur in d. l. 1. C. de vsufruct. ubi Doctor. indistinctè de vsufructu quorumcumque bonorum circa fructus quærunt & resoluunt, & hoc apertè vult Bartol. ad quem Angel. & Soci. nepo. non aduertunt in d. l. vxori. ff. de vsufruct. lega. text. enim ibi loquitur de vsufructu pecuniæ: & in terminis eiusdem text. Bartol. distinguit vt supra, resoluens fructuarium regulariter fructus suos facere & ita gloss. ibidem post Azon. ergo volunt apertè traditionem nostram procedere etiam in ijs, quæ vsu consumuntur, & ita planè Alexan. d. consilio

120. libro 6. vbi agit de vsufructu eorum, quæ vsu consumuntur. vt patet ex principio conf. & numero 5. tanquam receptissimum tradit, quorumcumque bonorum fructuarium ante cautionem non petitam fructus suos facere: idemque colligitur ex Imol. & Panormit. in dicto capitu. vltimo de pign. vbi text. de vsufructu immobilium & eorum quæ vsu consumuntur, promiscuè agit: ipsique & alij Doctor. indistinse resoluunt quod supra tradidimus, vt iam perpetuò cauendum sit à lapsu Angel. Aret. & Socin. nepo. & fundamento eorum, quo plures decipi possent, maximè cum hic fructuarius possideat ex iusto titulo, & fructuum acquisitio facillè admittatur, iuxta text. & Bartol. in l. sed & si lege. §. scire, ff. de petit. heredita. cum alijs. Ex his autem non leuiter iuuabitur quod tradit Alexand. in l. 1. numero 20. ff. de legat. 1. quem ibi probat Socin. numero 12. vt in legato vsufructus eorum quæ vsu consumuntur, saltem oblata cautione dominium ante traditionem transferatur, licet las. ibi numero 125. contrarium probet, idque Alciat. ibi, numero 32. contra Alexand. indiligenter dicat receptius, per text. qui nihil obstat. in l. si tibi, ff. de vsufruct. earum rerum, quæ vsu consumuntur. & opinionem Alexand. plenè ibi defendit Crauet. numero 173. & aliter ibi nouissimè explicat Ferretus, numero 46. pro Alexan. etiam potest adduci Bald. in l. 2. in fin. C. communia de lega. sed contra adduci etiam potest idem Bal. (more suo) in l. 1. numero 10. in fin. C. de vsufru. In hoc vtilissimo articulo consilium non fuit omittere, quod tanquam receptum tradit Corn. conf. 173. numero 8. libro 3. moram fructuarij. non satisfantis post petitam ab eo cautionem, ei tantum nocere quo ad fructus futuros, non verò quoad perceptos ante moram seu ante petitam cautionem: idque scriptum putat à Bar. & alijs in locis supra citatis, quos ego diligenter relegens id explicitè scribere non video: addo tñ. idem tradere Pau. Castren. consi. 279. ad fi. num. 4. lib. 1. & ibi Roman. conf. sequen. in fine. quos sequi videtur Socin. nepo. d. consilio 72. nume. 8. lib. 2. Ego autem contrarium tutius putarem & magis de mente Bart. in d. l. vxori. & aliorum quos in hac materia

materia Corn. citat: Bar. enim. Imol. & Panorm. in d. c. ult. Alex. d. consil. 220. & alij supra citati indistinctè loqui videntur de omnibus fructibus à fructuario perceptis, quos restituendos dicunt si fructuarius non caueat: quod etiã sentire videtur Fulg. cum Bar. in d. l. si cuius, ff. de vsuf. id. que mihi probabilius est in odium malignè nolentis cauere, si enim absque culpa non possit, mitius cum eo agitur ex gl. & Doct. in l. 4. C. de vsuf. infra: quod mihi fortius probatur, quia fructuario nolente cauere proprietarius necessario ab eo rem euincet, & consequenter cum fructibus ante perceptis causa scilicet ad non causam reducta, tituloque fructuarij prorsus recisso. argu. tex. in l. filio. 16. S. 1. in fi. ibi, *cum fructibus*. ff. de inoff. testa. cum notanter traditis à Roma. consil. 554. num. 25. à Fely. in c. cum causa, col. penult. de re iudi. idem eleganter comprobatur ex l. 5. ff. de lege commiss. & maximè ex doctrina Panor. in c. illo vos nu. 6. de pigno. considerando quod in his terminis rescinditur titulus culpa, & voluntate ipsius fructuarij. quorum alterum sufficit, vt res cum fructibus auocetur: ex proximè citatis, & ijs quæ tradit Burg. in c. ad nostram. nu. 36. de emp. & vend. & latius scribo in l. 2. C. de resc. vend. ex quibus ita iudicarem: & credo quod iudicabitur. in eo consi. 173. nu. 8. li. 3. vnum summè commendat Corn. ex Bal. in d. l. 1. vt fructuarius qui sua authoritate, non proprietarij possessionem acceperit. nõ faciat fructus suos, èt pro tempore, quo non petitur satisfactio: adde Sali. in d. l. 1. nu. 6. in fin. Ang. Aret. in d. princ. in sit. de vsufr. col. 2. versi. *aut erat apud eum cum iuris*, quod vt receptũ tradit Soci. d. consi. 131, ad fi. lib. 1. & horum mens est vt hoc procedat, quãuis proprietarius postea sciat & patiatu fructuariũ fructus percipere: sed plures non sine colore putabunt contrariũ colligi ex Bar. in d. l. vxori. ff. de vsufr. leg. quẽ Doct. vbique sequuntur & Imol. in d. c. fi. de pign. nu. 19. in fine, & alij supra relati. qui videntur resolvere, quod fructuarius indistinctè faciat fructus suos. cum proprietarius scit eũ fructus percipere & tacet, nec cautionem petit. Ego autẽ ceseo Bar. & qui eum sequuntur intelligẽdos, quĩ fructuarius vitiosè possidet, put sine consensu proprietarij.

Quòd si forsàn Bar.& alij contra sentiunt, mihi tamen ve-
 rius videtur, quod vult Bald. quem Sayc. & Cor. sequun-
 tur. vt scilicet fructuarius nō faciat fructus suos, si vitiosè
 possessionem accepit: nec id vitium purgetur ex scientia
 & taciturnitate proprietarij, quod probo, quia tunc obstat
 vitiosa possidendi origo, quæ attendi debet. text. vbi latè
 Ias. in l. clam possidere, ff. de acq. poss. ibi, *sed origo maniscen-
 de exquirenda est*: probatur hæc opinio, quæ proprietarius
 iure tacere potuit con fides iuri suo. l. sicut, §. 8. non vide-
 tur. ff. qui. mod. pig. vel hip. sol. nec proprietario leuiter au-
 ferendum est ius quæsitum ex culpa fructuarij secundum
 juris reg. quod magis probatur, quia legatarius ita acci-
 piēs possessionem sine autoritate hæredis, aliqñ possessio-
 ne, aliquando toto iure legati priuatur, iuxta l. non dubiū.
 C. de leg. l. 1. ff. quor. lega. sic accipiens possessionem ex cō-
 tractu absque autoritate domini, prædo. censetur l. si ex
 stipulatione. §. ff. de acqui. posses. ergo proprietarius euin-
 cet rē cū fructibus à fructuario, qui vitiosè possessionem
 occupauit tanquā à malæ fidei possessore: facit quod no-
 rat Fulg. in l. 4. in fine C. de usufruct. maximè quia proprie-
 tarius rectè allegare posset, q̄ nisi fructuarius vitiosè acce-
 pisset possessionem, ipse possideret: & donec sibi cautio da-
 retur, fructus sui essent, vt verum est per ea quæ suprā ad-
 duximus. In eodem articulo est aliud non negligendum,
 in quo Doctor. latenter variant. Nam Alber. in d. l. 4. C. de
 usufru. referens antiquos, bis concludere videtur fructua-
 rium censerī in mala fide, & consequenter non facere fru-
 ctus suos vbi non cauet, sciens se ad id teneri, etiam si ab
 eo cautio non petatur: & ita Fulg. ibi. ad fi. & Bal. in l. 1. ad
 finem, eodem titu. Corn. d. consil. 173. nu. 8. ibi, *credidit non
 tene*: & Anchar. in d. c. fi. de pignor. Sed hæc opinio non vi-
 detur vera, si enim proprietarius sciat fructuarium possi-
 dere, nec fuit aliquod vitium fructuarij in accipienda pos-
 sessione, non potest dici mala fides, ex eo q̄ fructuarius
 cautionē non præstet, quæ ab eo non petitur: qđ probare
 vñ lmo. in d. c. vlt. numero 19. in fi. & sentit Bart. si expen-
 datur, in d. l. 4. ad finem dum loquitur de mala fide fru-
 ctuarij, eamq; exemplificat, quādo requisitus nō satisfacit,

non autē, quia sciat se obligatum cauere, quod etiam pre-
 bat Angel. Aret. in d. prin. de vsufr. col. 3. numero 4. versu.
 & pondera: idemq; videtur colligi ex Alex. Socin. & alijs in
 consilijs & locis supra citatis, dum indistinctè excusant fru-
 ctuarius, qui non vitiosè possessionem obtinuit, quādiu
 ab eo non petitur hæc cautio. idque iuuatur: quia sciens
 se teneri ad hanc cautionem, sciet etiam vel sperabit, vt
 proprietarius eam petat, nec ei iniuriam facit nō satisfacien-
 do, nisi id petatur, vt in simili notat Pau. Cast in l. peto. S.
 fi. in fi. ff. de lega. 2. facit glo. vbi latè Ias. in l. vniuersa, C. de
 prec. imper. offer. Hipp. in l. vnius, S. cogniturum, ff. de
 quæst. ex quorū dictis probatur excusari eū qui nō inter-
 pellatur, & debere quemq; ius suum petere, quod etiam
 plenè probat Fely. in c. si autem, nu. 4. de rescri. ex quo in-
 fero qd fructuarius, etiam si sit iuris peritus, faciet fructus
 suos ante satisfactionē, quādiu ab eo non petitur. Quòd
 si fructuarius non inueniat fideiussorem, aliterve cauere
 nequeat, variæ sunt opiniones apud glo. & Doct. in d. l. 4.
 C. de vsufr. glo. autem concludere videtur: vt fructuarius
 nullo modo admittatur, nisi satisfecerit, idque videtur vt rece-
 ptum referre Ias. in l. 1. num. 23. versu. decimo limita. ff. qui
 satisfac. cog. & sentit Soc. ibi. n. 22. sed Bart. post Guil. æquo
 rē opinionē amplectitur distinguens: an fructuarius sit fi-
 de dignus, vt tunc cum iuratoria cautione vsusfructus ei
 tradatur, & hanc videtur probare Pau. ibi, Salic. autem va-
 riat, & cū Bart. est Butrius in d. c. fi. de pign. & Imo. num.
 27. referens alios graues viros probantes eandem opinio-
 nē Bart. Illud autē notabiliter addit Bart. vt quamuis fru-
 ctuarius non possit cauere, nunquā oīno fructibus pri-
 uetur, sed res apud personam idoneam deponantur, vt re-
 spondeat fructuario, & interim tutus sit proprietarius, qd
 et probat Imo. in d. loco, quæ opinio fuit Guliel. cum vt
 illi referunt, eamq; in praxi approbatam tradit Guid. Pa-
 pa. decis. 250. & Chass. d. fo. 155. col. 2. nu. 6. quibus addo
 in id cōducere. tex. in l. 1. S. si pecunia. ad fi. ff. de poss. Nec
 omitto qd in hoc articulo addit Fab. in d. princ. Instit. de
 vsuf. quo nō relato idē ibi pbat Ang. Aret. vt in rebus im-
 mobilibus, facilius succurratur fructuario, qui cauere ne-
 quit

quit, quod confirmatur, quia tunc minus suspectus est ob possessionem rei immobilis iuxta. l. sciendum ff. qui satis. cog. atque ita satis erit tunc promittere cum solenni hypotheca, quia si fructuarius re malè vtatur, facillè est remedium proprietario, vt rem euincat secūdam veram & receptam sententiam, quam superius probauimus cum Bal. & Alex. in l. diuortio, §. si fundum, ff. solu. mat. quam vltra ibi copiosè citatos, probat Ias. in l. nemo potest secunda lect. in fi. ff. de leg. 1. & Bellonus, dicens eam cōem, 30 consilio 54. in fin. Hæc autem regula, qua vsufructuarius cauere iubetur, limitatur in nonnullis casibus: vt notat gl. in dicta l. quarta, C. de vsufruct. & in d. c. vlt. de pignor. & illis addit Soci. notabilem casum, in eo qui donat bona sua retento vsufructu, vt is satisfacere non teneatur, ne ex liberalitate propria vexetur: ita Soci. in l. omnes, ff. de excep. quem sequitur Dec. in l. diuus Pius nu. 2. ff. de reg. iur. vbi refert Cor. idem consulentem, consi. 267. lib. 4. vbi numero 11. Cor. inquit, se sexagenarium nunquam vidisse donatarium, talem cautionem à donante petere. Et ita Soci. in l. 1. num. 16. ff. qui satisfac. cogan. & idem probat Dec. consi. 265. num. 5. qui ad idem refert Palat. in §. præterea, Instit. de actio. idem sequitur & commendat Cagno. in d. l. diuus Pius. idem probat Rubeus, consi. 54. numero 7. & idem probat Gozad. ad consil. 91. nu. 5. Et eorum opinio iuuari potest ex glo. in l. si quis argentum, verb. æstimatione, C. de donat. ibi, *speciale in fauorem exercentis liberalitatem*: & in casu notabili tradit Aufre. vel Ferr. in additione ad Guid. Pap. q. 204. & quod notat idem Guid. decif. 493. Sed hi patres non adducunt fundamentum, quod vrgeat: eorum tamen opinio æquitate, & politica comitate fouetur: durum enim & inciuile videretur, admittere donatarium petentem cautionem ab eo, qui liberaliter beneficium ei contulit: iuxta vulgarem l. ad res donatas, ff. de ædil. edict. & d. l. diuus Pius, donatio enim sine amore nō fit, ideoque donans videtur facere opus parentis: vt tradit Pala. in Rub. §. 70. nu. 21. Rip. in l. si. q. 49. C. de reuo. dona. per text. qui aliquo aliter probat, in l. 4. ff. de confir. tur. Sed de rigore contrarium sustineri posset, imò quòd donans

retento sibi usufructu, non excusetur à satisfactione ob generalitatem & geminationem verborum dic. l. 1. ff. usufr. quemad. caue. ibi, *ex alia quacunque casu constitutus fuerit usufructus*: & d. l. 4. C. de usufr. ibi, *sive ex voluntario contractu iuncta regu. l. in fraudem. §. vlt. ibi, qua generalis.* ff. de mil. testa. sic enim & cum patre donatore iuris regula servatur. nec ob causam donationis dispensatur l. 2. C. si aduers. donat. quòd videtur probare Hannib. in d. l. nemo potest. nu. 175. non tamen recederem à superiori opinione, quæ receptor & æquior est, cum temperamento Soc. vt sat sit donantem tunc promittere cum hypotheca bonorum, vt sic per mediocritatem causa dirimatur, argu. tex quem citat in l. filio 7. in fi. ff. vt leg. seu fideicom. nom. caue. addo in proposito posse expendi. tex. in l. tribus, versi. illud, ff. de usufr. ear. rer. nec enim lex acerbam exactionem probat, vt pulchrè tradit V lpi. in l. si bene collata. 33. ff. de vsur. In praxi etiam obseruatum vidi, q̄ tradit Pau. Cast. in d. l. 1. C. de usufr. nu. 5. vt licet fructuarius non offerat cautionē, non ideò absoluetur proprietarius, sed condemnatur: adiecto eo, si fructuarius caueat: & ita Deci. consi. 418. nume. 18. In modo autem cauendi est differentia inter bona immobilia, & alia in quibus propriè cadit usufructus, & inter bona immobilia, vel ea quæ vsu consumuntur: in prioribus enim cautio est de vtendo & fruendo boni viri, d. l. 1. ff. usufr. quemad. caue. in alijs autem aliter cauetur, vt in l. si tibi. 7. ff. de usufr. ear. rer. probat text. in d. c. vlt. de pignor. gl. & Pau. nu. 3. in d. l. 1. C. de usufr. in his enim, quæ vsu consumuntur, inquit. d. l. 7. cautionem præstandam esse de reddendis rebus eiusdem qualitatis, vel de reddenda æstimatione earum, & loquitur tex. de vino, oleo, frumento, & sic de ijs quæ recipiunt functionē in genere suo: quo casu dicit Imol. in d. c. vlt. nu. 23. cum gl. ibi meliorem practicam esse: vt res æstimentur, & caueatur de reddenda æstimatione. Ego autem verius puto, ex d. l. 7. magis consuli fructuario, inq̄; eius fauorem admitti cautionem alternatiuam: scilicet de rebus eiusdem qualitatis, vel de earum æstimatione, vt sic eligat fructuarius modum soluēdi iuxta reg. l. plerumq̄; §. vlt. ff. de iure dot. quæ in alter-

natiuis debitori electionem tribuit, beneficium legis alicui auferendum est lege quarta si quis condemnatus. ff. dere iud. Quando autem in hac materia agitur de æstimatione, intelligitur secundum tempus, quo constituitur vsusfructus, vt probat gloss. in §. constituitur, verb. æstimatæ. Institu. de vsufruct. Azo. in summa. numero 3. in fine: & tanquam receptum tradit Matthæ. Afflict. decisio. 342. numero 3. ibi tempore recepti vsusfructus: & Alexand. & Bertrand. in locis infra citandis. Est etiam alia differentia in bonis mobilibus, quoad ea quæ vsu minuuntur: vt serui, vestimenta, & similia, quæ differunt ab oleo, frumento, & similibus: in prædictis enim quæ non omnino vsu consumuntur, sed minuuntur & corrumpuntur, dubitat Federic. consil. 46. numer. 1. Panormita. autem in dicto capit. vlti. numc. 3. & Cardin. ibi, vtiliter tentarunt vt fructuarius caueat, sicut in bonis immobilibus, de vtendo scilicet arbitrio boni viri, & restituendo, quod supererit: non verò de restituenda æstimatione: quam opinionem tenuit Florian. quem refert & sequitur Imol. in dicto capitu. vltimo, numero 24. Sed in vsufructu vestiũ & pannorum contrarium receptus esse: probat Alexan. consil. 58. numer. 7. libro tertio, & securè Bertrand. consil. 40. nume. 7. libro secundo. & Socin. consil. 9. colum. 2. libro quarto & regulariter in vestimētis idem sentit Azo. in summa. nu. 3. & tanquam receptum in vestibus & pedibus id tradit Areti. in dicto §. constitui. numero 2. in fine: in seruis autem & iumentis, tanquàm receptam probat Socin. dicto consil. opinionem Panorm. & Imol. quæ æquitatem habet: ne aliàs vsusfructus sit penitus inutilis: sed contraria sententia indistinctè receptior videtur ex Angel. Areti. Bertrand. in dictis locis: & opinio communis (licet dura) maximè iuuatur ex litera dicti §. constituitur, vbi serui, iumenta, vestes & alia mobilia æqui parantur: in vestimentis autem aliquid speciale notat Alcia. dicto libro septimo. Pereg. capitulo secundo, & de his hætenus.

S V M M A R I A

Tertiæ partis .

- 1 Ex hac l. restringente potestatem patri in aduentitijs , nec alienare possit , cum prius eum dominum appellauit inferuntur aliqua : & agitur de intellectu . l. 4 . ff. de usufruct. usque ad numero 4 .
- 5 Agitur simul de intellectu . l. rectè dicimus . ff. de verborum significatio .
- 6 Agitur de intellectu l. 1 . ff. de usufructu legato , reijciunturq; plura ad eam . l. scriptam : & ostenditur usumfructum dici de bonis , & in bonis . Idemque de seruitutibus realibus , contra vulgarem opinionem , usque ad nu. 9 .
- 10 Ex hac . l. appellante patrem & filium simul dominos , inferitur ad S . si duobus . l. si ut certo . ff. commoda . quæ hic ornatur , usque ad nu. 12 . & seq .
- 12 Ad idem adducitur , & explicatur . l. in rebus . C. de iure dot. & an vir dicatur dominus dotis & nu. 13 .
- 14 Improbatur vulgaris allegatio & inductio . l. doce ancillam . C. de rei vendi .
- 15 Fit in articulo differentia inter bona æstimata & inæstimata .
- 16 Ex d. S . si duobus , inferitur ad imperia , an in eis duo domini admittantur : & ibi de summo pontificatu , cum excellentissimo præceptore Nauarro .
- 17 Tractatur idem articulus in minoribus dignitatibus , & expenditur lex regia apud Lusitanos .
- 18 In materia peculiari huius l. in ultima parte agitur de verbo alienare .
- 19 Reijciuntur communis allegatio . l. 1 . C. de fun. dota .
- 20 Improbatur quædam traditio Bal. Pau. & aliorum : reijciunturque vulgaris differentia , quæ fieri solet inter verba legis & verba statuti .
- 21 Probatur recepta opinio Azo . ut pater legitimus administrator sine decreto legitime alienare possit .
- 22 Proponuntur aliqua in contrarium , sed defenditur communis sententia .

- 23 Ostenditur tamen non esse securum eum, in quem pater alienavit, nisi probet fuisse iustam alienandi causam.
- 24 Adducuntur aliqua iura de alienatione necessaria quæ patri permittitur.
- 25 Eadem iura eleganter ponderantur ad probandum receptam sententiam, ut venditor habens facultatem rei tradendæ, præcisè teneatur tradere.
- 26 Traduntur aliqua de causis ad alienandum, de rebus tempore perituris, & l. 1. §. 27.
- 28 Reprobatur multorum opinio circa molendina & bona sita iuxta mare, vel flumen. ostenditurque in iis necessariam esse solemnitatem, quæ regulariter exigitur circa immobilia, & nume. 29.
- 30 Infertur generaliter permitti alienationem filio vilem & in simili adducuntur aliqua.
- 31 Ostenditur varietas Doctor. probaturque receptior opinio contra glo. & plures, ut alienatio rei ecclesiæ, vel minoris absque solennitate non valeat, etiam si vilis appareat.
- 32 Possè tamen validari si id eligat ecclesia vel minor, quod limitatur nume. 33.
- 34 Agitur de remedio præstando ei qui cum ecclesia vel minore contraxit, & timet actum rescindi.
- 35 Ostenditur contra receptam sententiam aliquos incautè loqui.
- 36 Agitur de intellectu l. Iulianus. §. si quis colludente, & §. seq. ff. de actio. emp. contra plures scrib.
- 37 Patrem alienare posse usumfructum aduentitiorum, sed tunc minus iuris transferre, quam ipse habet.
- 38 Inde infertur ad alios fructuarios, & agitur de intellectu §. finitur Instit. de usufru. & de aliis multis iuribus contra scrib. & nume. 39.
- 40 Si legetur usufructus domus, adiecto ne legatarius altius tollat, vel alia servitute imposta, non ideo censeri relictam proprietatem, contra omnes scribentes.
- 41 Idem dicendum relictò usufructu cum onere ne res distrahat, contra Bald. & omnes ferè scriben.
- 42 Explicatur contra omnes scriben. intellectus. l. Proculus. ff. de usufruc. & adducuntur aliqua vilia, & nu. 43.
- 44 An pater circa aduentitia filiorum compromittere possit?

- 45 Idem tractatur circa facultatem transigendi & explicantur aliqua à scrib. confusè tradita & nu. 46.
- 47 Inferitur ad intellectum l. ait prætor, ff. de iure delib. & num. 48.
- 49 Inferitur ad possidentem vel prætendentem bona maioratus & fit differentia inter alienationem voluntariam & præscriptionem, & iudicium contra insignem Deci. & plures, & numero 50.
- 51 Limitatur utiliter hæc lex, in alienatione quæ fit vigore pacti re-emendi vel de reuendendo.
- 52 Agitur de intellectu l. 1. § fin. ff. de reb. con. Et tractatur, q. an minore vel ecclesia emente valeat pactum reuendendi, & inferuntur multa vilia, & explicantur aliqua iura. numero 53. 54. & 55.
- 56 Tentantur noua limitatio in patre filioque nobilibus, cum modamine. Explicatur. S. si. l. cum plures. ff. de admi. tuto.
- 57 An pater possit facilius alienare in eum, à quo aduentitia proueniat, & reprobantur aliqua à Docto. tradita, & nu. 58.
- 59 Restringitur iuridice quod vulgo dici solet de effectu donationis remuneratorie.
- 60 Donationem factam ei, qui prius donauerat posse reuocari ex ingratitudine contra plures, & in eadem requiri insinuationem, contra alios & nu. 61.
- 62 In eodem articulo explicantur multa iura contra vulgares traditiones.
- 63 Agitur de locatione ad longum tempus, & an duret finitio usufructus patris.
- 64 De effectu conductionis ad longum tempus. & an æquiparetur emphyteosi. & an verè censeatur alienatio, traduntur multa, & nu. 65. & 66.
- 67 Ostenditur differentia inter conductionem, quæ habetur à fisco vel reipub. & eam quæ habetur à persona priuata, in quo aliqua iura explicantur.
- 68 An pater vel fructuarius possint imponere seruitutem, & quandiu duret, & num. 69.
- 70 Inde explicantur aliqua iura, & traduntur nonnulla in simili, & num. 71.
- 71 Agitur an pater possit venire contra alienationem, quæ fecit, de auctentis, & inferuntur aliquis, nu. 72.

- 74 An filius viuo patre possit rescindere alienationem aduentiuorum à patre factam, & in eo nonnulla scitu digna.
- 75 Agitur de remedio, quo liberis succurri possit, quando pater bona dissipat.
- 76 Tractatur etiam an & quomodo succurratur liberis patre alienante ex causa onerosa vel lucrativa, & num. seq. ubi multa contra scriben. explicantur.
- 78 Tractatur q. an filius viuo patre audiatur in bonis maioratus, & explicantur aliqua iura.
- 79 Traditur limitatio communi gl. & Doctor. quando filius est hæres patris, & adducuntur aliqua non negligenda.
- 80 Agitur contra Doct. de sustinenda glim l. fi. §. in computatione C. de iure delib.
- 81 Ampliatur multipliciter reg. l. cum à matre. C. de rei venditio. & multa inde inferuntur nu. 82. Deinde multipliciter limitatur, & multa iura explicantur, nu. 83.
- 84 Tractatur eadem regula circa bona feudalia vel maioratus. Et explicatur ad propositum diuisio feudi hæreditarij, & de familia, & multa acuratius traduntur, quam alibi scripta forsitan reperiantur: usque ad nu. 87.
- 88 Sustinetur notabilis opinio, quam in materia consulendo probauit Dec.
- 89 Alia non vulgaria in eadem re adducuntur. & nu. 90.
- 91 Probatur contra ferè omnes scrib. frequenter admittendum esse successorem iure sanguinis vocatum, etiam si non sit hæres ultimi possessoris.
- 92 Tractatur quid receptius sit circa eam q. an successor in feudum hæresque proximi possessoris possit rescindere alienata ex bonis feudibus, & adducuntur multa utilia nu. 93. & 94.
- 95 Probantur in ea re aliqua contra receptas opiniones, & nu. 96.
- 97 Tractatur eadem. q. in terminis alienationis factæ cum consensu domini.
- 98 Traditur elegans resolutio fauorem primi acquirentis feudum uel emphyteosim.
- 99 Tractatur plenè utilissima q. circa successorem maioratus simulq. hæredem alienantis rem eiusdem maioratus, an contra alienationem audiatur, & explicantur multa iura, nu. 100.
- 101 Ampliatur prohibitio huius. l. etiam in causa dotali, & inde

elegantissime limitatur authen. res quæ. C. communia de leg. numero 102.

103 Ampliatur hæc l. ne pater hæreditatem vel legatum repudiare possit, & explicantur aliqua iura contra scriben. & numero 104.

105 Tractatur, an pater remittere possit actionem ex iniuria in filium commissa.

TERTIA PARS.

L. I. C. de bon. mater.

ESTAT tertia pars huius l. iuxta diuisionem in principio factam. Hæc autem pars vltima restringit potestatem patri concessam in bonis aduentitijs filiorum, ne scilicet pater ea alienare, valeat, nec filio obstat vsucapio, mō possit omni tempore rem à patre alienatam vindicare. Licet ergo pater superius, vt dñs censeatur ob amplum vsufructum potestatem que agendi & defendendi in aduentitijs, non tñ alienare potest: & sic posset inferri ad id quod in 2. parte diximus, dari dominium sine facultate alienandi: quod non repeto. Infertur etiam ad intellectum tex. in l. 4. ff. de vsufruc. vbi I. C. Paulus ait, vsufructum in multis partem dominij esse contra quæ opponi solet de text. in l. rectè dicimus. 2 §. ff. de verb. sign. vbi idem. I. C. inquit: rectè dici totum fundum nostrum esse, etiam si vsufructus alienus sit, quia vsufructus non dominij pars est: quæ iura videntur contraria. Et Accur. variè conciliat: receptior autem interpretatio cum glo. ea videtur, quàm probat Bartol. in l. qui vsufructum, ff. de verb. obl. & ibi alij scrib. maximè Alex. n. 2. vt scilicet vsufructus dicatur pars integralis fundi vel dominij, quia ex proprietate & vsufructu plenè constat & ita procedat d. l. 4. non verò dicatur pars quotitatiua, vel prædicamentalis. & ita procedat d. l. rectè. vbi gl. ita dicit resoluendum secundum dialecticos: & ita Pau. in l. si quis. 6. §. differentia, nu. 3. ff. de acq. poss. & Aret. consi. 1 §. 9. in fi. & Claud. Marmer. in l. naturaliter, §. nihil commune, nu. 4 §. ff. de acqu. poss.

posses. Ias. in l. 1. §. vsusfructuarius, nu. 2. ff. de no. op. nun-
 tiat. Sed hæc resolutio magis sapit dialecticam quàm iu-
 ris prudentiam, nec vlllo modo videtur demente. l. C. in d.
 ll. nec stare potest ad d. l. 4. vt bene considerat Vigl. in §.
 alienus seruus Inst. de hæred. instit. & prius Fulgosi. in d. l.
 4. nam secundum interpretationem gloss. & Bart. ad eam
 l. non diceretur vsusfructus pars dominij in multis: sed
 semper & indistinctè, cum semper sit pars integralis ad
 2 perfectionem dominij. Aliter intelligebat Bar. in l. vendi-
 tione. ff. de bo. auth. iud. poss. vbi. l. C. ait, fructuarium con-
 tineri appellatione domini. & Bar. resoluit. vt dicatur do-
 minus respectu vsusfructus, non respectu rei, & ita varian-
 do Bar. refert Ias. in d. §. vsusfructuarius, nu. 2. ad fin. & ita
 sentit Bart. in Rub. C. de vsufr. nu. 1. Alex. in d. §. nihil com-
 mune. nu. 6. & plures, vt dixi superius in 2. parte. Sed hæc
 resolutio, licet in se vera esse possit, non tamen ad illa duo
 iura applicatur: cum l. 4. dicat in multis vsusfructum esse
 3 partem dominij d. l. rectè, dicat indistinctè non esse par-
 tem dominij. Omissis alijs interpretaionibus glo. & Doct.
 aliter considerat ingeniosus Vigl. in d. loco: vt vsusfructus
 dicatur pars dominij. scilicet in rebus, in quibus datur fru-
 ctus in perceptione corporum, vt in fructibus agri, & fœtu
 animalium: & ita procedat d. l. 4. non autem dicatur pars
 dominij in vsufructu ædium: vt sic procedat d. l. rectè dici-
 mus. Sed hæc interpretatio placere non potest, quia dicta
 lege quarta, loquitur vniuersaliter in vsufructu cuiusque
 rei, & in quacunque sit, dicit ea lex esse partem dominij in
 multis, atque ita non restringitur magis ad vsusfructum
 agri, quam ædium: similiter dicta l. rectè, dum negat vs-
 usfructum esse partem dominij, loquitur de fundo, vt
 patet ex principio l. & sic agit de vsufructu rei, in qua da-
 4 tur perceptio corporum. Mihi magis placet quod gloss.
 tandem sentit in dicta l. quarta, licet nouiores ad eam
 non satis attendant in locis suprà citatis: vt scilicet vsus-
 fructus dicatur pars dominij in multis, id est habere simi-
 litudinem dominij, quia verè in multis art. vsufructua-
 rio aliqua conceduntur, quæ regulariter rei domino con-
 gruunt: nec videntur nisi domino competere, vt gloss. ibi

probat, & ego in pluribus deduxi in præced. parte: & tradit Iaf. in d. §. usufructuarius, num. 2. cum seq. Dec. confi. 418. nu. 7. & 9. & ita cum glos. resoluunt Bal. & Fulg. in d. l. 4. qui citari non solent, & ita videtur concludere Alc in d. l. rectè nu. 7. licèt alijs verbis. Atque ita ex d. l. rectè intelligo constitui regulā. usufructus proprie non dicatur pars domini, nec impediatur, quin proprietarius dicatur dominus totius rei (vt I. C. inquit.) In multis tamen habeat usufructus similitudinem, vel speciem: domini, iuxta d. l. 4. quam ita accipere videtur Azo. nō relatus, in summa de usufr. nu. 2. quibus non citatis, ita videtur intelligere Connanus lib. 4. c. 3. & latius. c. 6. char. 42. secundum quam cōsiliationem nulla est repugnantia in illis. ll. stat enim, vt quod non est tale habeat similitudinem illius in nonnullis. idq; ē in rebus naturalibus, vt in herbis & medicamentis sæpe videmus, vt vna res in multis habeat effectum, & vsum alterius, Quia verò usufructus ad plura est pars domini, seu habet eius effectus: ideo non reijcitur nomē dñi in fructuario, vt probat d. l. in vend. 8. & colligitur ex multis, quæ deduximus in proxima parte. & est receptius s̄m Gomet. in S. æquē. col. vlt. ad fi. in st. de actio. & ita asserit

6 Rubeus in d. §. nihil commune, nu. 110. Ex his autem infertur ad intellectum text. eiusdem I. C. Pauli, in l. 1. ff. de usufr. legat. ibi, *nec ex bonis nec extra bona*. quæ lex communiter intelligi & allegari solet in eum sensum: vt prædicta eius verba designent vsum fructum, vel quamlibet seruitutem, vt hæc nō dicantur ex bonis, nec extra bona: & ita accepit glos. & Bart. ibi glo. in l. rem in bonis. § 2. ff. de acq. rer. domi. gl. in l. 5. ff. de verbo. sign. & ibi Alc. gloss. & Doctor. in princip. Instit. de rer. diuis. & ita communiter scribitur, vt tradit August. Bero. in ca. nulli. nu. 78. de reb. eccle. non alie. Sed hæc communis traditio difficultate non caret. vt ibidem sentit gloss. verb. ex bonis: quæ opponit. & variè soluit, quam Barto. sequitur: variè etiam loquuntur Fab. & alij in d. princip. de rerum diuis. quorum nullus satis explicat, cur usufructus & aliæ seruitutes non dicantur esse de bonis cum pro his actiones & exceptiones competant, vt nouissimum est, & patet ex S. æquē. in st. de action. l. 2.

ff. si seru. vend. vnde viderentur necessariò. inter bona connumerari. iuxta ea quæ latissimè deduximus in 1. part. Rub. Et mihi augetur difficultas quia verba I. C. in d. l. 1. apertè habent, ne vsusfructus & seruitutes dicantur de bonis: quod longè minus est, quàm in bonis: vt colligitur ex Vlpia. in l. 2. §. in hac. ff. vi. bon. rapt. & maior adhuc difficultas videtur in vsufructu, qui omnium de bonis & in bonis esse videtur, maximamque vtilitatem continet, & rei possessionem, & corporũ perceptionẽ, & nomen, dominij in multis, vt suprà. Quæ adeò vera sunt, adeoq; stringunt vsufructu, vt in eo sustineri non videantur refugia, & conciliationes gloss. Barto. & aliorum: quas difficultates non tam exactè perpendens Loriotus, in l. non videtur, ff. de regulis iuris, ad fin. pag. 567. sui operis, non inepte agit de intellectu illius. l. resoluens. vt ibi vsusfructus & seruitutes non dicantur in bonis, id est, in dominio propriè sumpto, nec extra bona, id est, extra bonorum appellationem, quæ in iure latè patet. Sed hæc interpretatio non satisfacit: quia I. C. ibi non respicit dominium proprium, vel improprum: nec loquitur per verbum, in bonis, sed de bonis, quod minus iuris continet. vt proximè dixi: nec tutũ erat in vsufructu omnino negare dominium, vt patet ex superioribus. Lungoual. in l. imperium, nu. 232 (appellans hæc difficultatem nodum Gordianum) aliter explicat, neminem referens, videturque intelligere eã verba text. non vt Doctor. accipiunt de seruitute, sed de vsu, aut vsufructu seruitutis realis. Sed ante eum ita apertè notat Alber. (nuli citatus) in eadem l. repræhendens omnes, qui illam l. notant ad id, quòd seruitutes non dicantur de bonis: verè enim I. C. ibi tantũ agit de vsu, aut vsufructu alicuius seruitutis legato: & ita vnico verbo, variando, respondet Ange. Areti. in d. princip. Institu. de rer. diuis. num. 3. vers. aduertat: & in hunc sensum consonum verbis illius l. cessat maior pars argumentorum, ex quibus hæc difficultas resultabat. Sed nec ista interpretatio prorsus tollit difficultatem: quia text. ibi tandem concedit actionem ei, cui vsus vel vsusfructus seruitutis relinquatur, vnde ea actio debuit efficere, vt tale ius posset è bonis dici. Quapropter

est

est aduertendum, quod I. C. ibi retulit illa verba magis in
 quandam argumētationem, quā decisionem, arguebat
 enim prius, vt eo casu non diceretur vsusfructus, nec vsus,
 nec esset locus cautioni, de qua in titul. ff. de vsufuct. car.
 rer. & §. constituitur, Instit. de vsufu. quasi ex eo relicto
 non resultaret ius aliquod, cui congruerent verba sena-
 tusconsulti iubentis cauere: sed tādē concedit actionem
 ex eo legato, & dicit esse cauendum: & sic videtur etiam
 eo casu magis probare, id ius de bonis appellari, quod Do-
 ctor. non aduertunt. Conclusio enim & finis non argu-
 mentatio I. C. attendi debet sicut in omni dispositione. l. si
 voluntate, ad finem, C. de rescind. vendi. ibi, *post multas con-
 tentiones*: Bal. in l. si vt proponis, n. 12. C. quomodo & quan-
 do iud. Afflict. decis. 375. nu. 5. Deci. in l. si ego, num. 3. ff. si
 cer. peta. Resoluo igitur contra gl. Bar. & Doct. communi
 ter in dictis locis: vt vsusfructus propriè dicatur de bonis,
 & in bonis, vt etiam seruitutes non dicantur non esse è bo-
 nis: & ab eis malè citari verba dict. l. 1. ad quæ melius ad-
 uertit Alb. ibi, & verba illa videntur à I. C. prolata ex sub-
 tilitate iuris, vt alias in dominio inquit Imperator in l. in
 rebus C. de iure dot. Nec omitto, q̄ Longoual. d. loco intel-
 ligit illa verba, *non extra bona* id est, non extra commer-
 cium hominum, quod mihi non placet, nec credo alteri
 placiturum: quia licet ita aliquando ea verba accipi vidē-
 tur in d. princ. Instit. de rer. diuis. non tñ I. C. ibi id respexit:
 nec congruum erat, attento q̄ agebat de re non sacra, nec
 religiosa, nec simili, iuxta l. continuus. 187. §. cum quis, ff.
 de verb. obl. l. sed Celsus. 6. ff. de contrah. emp. l. apud Iulia-
 num. 41. §. constat, ff. de leg. 1. ergo, *non extra bona*: simpli-
 cius dicitur in d. l. 1. pro non omnino alienis, nec extra ius
 disponentis, non verò pro ijs quæ in bonis esse non pos-
 sunt. Nec est nouum, vt aliquo respectu dicantur non es-
 se de bonis, ea quæ alias regulariter veniunt appellatione
 bonorum: vt videre est in iuribus & actionibus, quæ inter
 bona propriè & sæpissimè connumerantur in multis legi-
 bus (vt latissimè deduxi suprā in 1. par. Rub.) & tñ aliqn̄
 dicuntur non esse de patrimonio l. cū pupillus 9. ff. rē pup.

10 salu. for. vbi notant & explicant Bart. & Pau. Ex supradic-
 et is

Etis, & maximè ex hoc tex. quo pater ad aliqua dicitur dominus, cum filius verè dominus sit: infertur ad illud vulgare, de quo Ulpian. in l. si vt certo. §. si duobus, ff. com-
moda. ibi, *duorum in solidum dominium esse non posse* vbi Pau. Castr. nu. 2. inquit illum tex. esse meliorem de iure: cuius regulam variè limitat Soci. (si is est) regula 99. & in alijs libris. 135. & nouissimè Mantua. libro Paralip. c. 50. vbi id ornat. quibus tamen addendum est Albe. ibi, nu. 17. eam regulam procedere non solùm in re visibili: sed etiam intellectuali, quod tamen nunc discussio. Ampliatur etiam ex traditis à Ias. in l. si pluribus, nu. 33. ff. de leg. 1. vt idem sit in dominio acquisito ex dispositione legis absque traditione contra Are. in l. 3. col. 3. ff. solu. matrimo. respondet-
que Ias. ad text. ibi, quem Aret. inducebat: sic idem Aret. in l. 3. §. ex contrario, nu. 36. ff. de acquirè. possessio. inquit quasi dominium apud duos esse posse: idque probat Ias. in §. ex pluribus. eiusdem l. in fine. Sed illud damnat idem Ias. in d. §. ex contrario, nu. 53. eiusque opin. contra Aret. tutior videtur regulariter. eadem enim ratio militare videtur in dominio quæsito sine traditione, & in quasi dominio, vt neutrum eorum apud duos in solidum simul esse possit, vtrobiusque enim esset repugnantia quam iura non admittunt. Ampliatur regu. dict. §. vt nec duo possint procuratores simul constitui in rem suam: nec duobus idem ius cedi in solidum, vt ex Bal. tradit Ias. in l. non quocunq; §. qui Caium, nu. 6. ff. de lega. 1. Ex nostra autem l. iam infertur limitatio ad regul. d. §. si duobus vehiculum: vt aliquando duo dicantur domini, vnus verè & propriè, alter abusiue, seu quoad quid: vt hic videmus in patre & filio circa aduentitia, & alias filius viuo patre impropiè dicitur dñs, vt in l. in suis, & ibi Bar. nu. 4. Pau. & alij. ff. de liberis & posth. & ibi Ias. nu. 17. & n. 40. & Ang. de perigl.
11 nu. 11. Limitatur et ea regula. d. §. si duobus: vt procedat respectu eiusdem dñij directi vel vtilis: sæpè enim dantur in iure in eadè re diuersa dñia, vt in fructuatio & emphyteota: fm Pau. ibidem, nu. 2. prius Bal. in l. in rebus. col. 3. numer. 7. C. de iur. dot. pro quo solet allegari. l. 1. ff. si ager vectiga. vel emphy. pcta. idq; in Vasallo & feudatario no-
tat

tat gloss. in c. 1. verbo personam, de l. Corrad. probatur in c. 1. §. rei autem, & ibi gl. Bald. & latè Afflict. de inuestitur. de re alie. idem Afflict. post Iser. & alios in c. 1. §. præterea, de capi. Corrad. & in præludijs consti. Neap. q. 23. Limitatur consequenter ea regula in hærede, & fideicommissario vniuersali, quorum alter appellatur dominus directò, alius vtiliter: vt notat Bart. in l. ex assè. ff. ad Treb. Ias. in l. post aditam nu. 2. C. de impuber. & alijs substit. sequitur Hisp. Segura. l. 3. §. si. fol. 10. col. 3. ff. de lib. & posth. secundum veterem editionem. probatur in l. 1. ibi, *fructus*: ff. ad Treb. & in versic. *quantquam*: eiusdem l. & l. si hæres. 70. ff. eod. ibi, *directe* in l. qui hæredi. 44. §. cum hæreditas, ff. de condi. & demon. eadem etiã limitatio probatur ex text. in l. & si sine. 8. §. sed quod Papinianus in fine, ff. de minorib. vbi alter vtiliter, alter directò dominus censetur: & in l. prima, §. si quis adita, cum sequent. ff. ad Tertuli. quæ iura notat Areti. in l. sub conditione. ff. de liber. & posthum. Eandem regulam limitat Bald. in l. nihil, ad finem C. de procura. in constituyente & eius procuratore, in quibus admitti potest, vt vterque dicatur dominus litis, quia tunc nulla est repugnantia: quod in hac reg. considerat idem Bald. in l. in rebus, numero 6. in fine, C. de iure dot. Limitatur etiã ex decisione text. in §. cum in suo, Institutio. de rerum diuis. & ibi Ang. Areti. tanquàm mirabile id notat

12 ante, numero 1. quem vide Limitant etiã aliqui hanc regu. in casu bonorum dotalium, eo q̄ aliqua iura dicunt maritum dominum, alia vxorem dominam dotis appellant: de marito est tex. in l. si prædium. 23. C. de iure dot. & vulg. l. doce ancillam, C. de rei vend. pro vxore autem est l. in rebus, C. de iur. dot. ibi: *eadem res ab initio uxori futurum, & naturaliter in eius per. inserunt dominio*: subditque ibi bis Imperator dominium rerum dotalium viri non dici, nisi ex iuris subtilitate, & ita videntur duo domini in solidum eodem tempore, quod inter specialia dotis scribit Baptista de S. Blas. priuile. 117. vel in 2. centuria. numero 16. facit l. sciendum. §. si fundus, ff. qui satisfda. cog. Sed dicas non inde offendi hanc reg. quia vterque coniunx dñs dicitur diuersis respectibus, vt inquit Bald. in d. l. in rebus, numero

6. in fi. & Corraf. in §. nihil commune, ex nu. 33. & Pau. in d. l. doce. nu. 2. perpendens autem hanc difficultatem dicebat alias gl. vt maritus dicatur dominus de præfenti, vxor autem in ipse, ob restitutionem faciendam solu. matri. ita gl. in l. quamuis. 78. ff. de iure dot. in l. si constante 25. §. si maritus. ff. solu. ma. & in l. in suis, verb. quomodo. ff. de liber. & posthum. quam resolutionem videtur probare Alex. in d. §. si maritus, num. 3. simpliciter sequens glo. & Odofr. quem sequitur Alber. in d. l. in rebus nu. 1. Sed contra hanc resolutionem gl. & plurium, vrgent verba tex. in

13 d. §. si maritus in fi. ibi, *in alienis, hoc est, dotalibus, vbi I. C. de præfenti videtur vxorem dominam appellare, non virum: vrgēt magis verba d. l. quamuis, ibi, mulieris tamen est: quod verbum de præfenti & assertiuum est. & sic vides iura aliquo modo in hoc variare, in qua difficultate resoluit glos. in d. l. in rebus, verb. iure naturali: vt maritus dicatur dominus cōstante matrimonio, vxor autem domina nō dicat, quod multis fundamētis probat, & est recepta sententia secundum Salyc. ibi, nu. 5. post Bal. & alios: & idem asserit Nouel. de dote. 8. parte, priuileg. 8. numero 1. & in l. prima nu. 227. ff. solu. matr. idem que vt receptissimum tradunt Angel. & alij in princip. Institu. quibus alie. lic. & Palat. in repe. cap. §. 43. num. 2. & las. in §. fuerat, numero 2. post Fab. & alios, Insti. de actio. Contrarium autem tenent aliqui maximè nouiores, imò qd dominium rerum dotaliū magis dicatur vxoris quam viri: vt probat Duaren. in Rub. ff. solu. matrim. c. 1. ad fi. Corraf. in dicto §. nihil commune, ex numer. 33. latius libro 5. Miscel. cap. 14. hoc etiam magis probare videtur Baldui. in d. prin. Inst. qui alie. licet, & ante eos Zasius (quem non referunt) lib. 2. intellectu. c. 5. id que videtur antiquitus voluisse. M. que gl. refert: & aliquo modo Pau. in d. l. doce. nu. 2. Inuoluit autem Chaf. in consuet. Burg. Rubr. 1. §. 4. Chaf. 33. Segura de bonis loca. num. 51. & 52. secundum nouam editionem: & Campeg. de dote, sub rubr. de pactis & fund. dot.*

14 quæst. 7. late Igneus in l. prima. §. si vir. ff. ad Sillan. & Riminal. Institu. quibus alien. licet, ex numero 310. Hac in re videtur inepta argumentatio qua magis nititur glo. &

communis allegatio. d. l. doce ancillā, ibi enim non tā viro conceditur dominium rerum dotaliū, quā exercitium & ius agendi: & consequenter vxori non tam negatur dominium, quā actio. videbatur enim absurdū: existente viro, mulierem agere, arg. §. patitur, Inst. de iniur. igitur ex illa l. non probatur cōis allegatio, quod euidenter ostenditur ex hac. l. in qua videmus filiū esse dominū, patrēque habere solum viumfructū, & tamen pater agit, ac si verē dominus esset, nō filius: possetq; similiter argui à tutore & alijs administratoribus. In eodem articulo debuerunt nouiores aduertere, dum contra cōem indistinctē asserunt, maritum dominum nō esse constante matrimonio. obstat eis, quod communiter colligitur ex d. l. in rebus, nouē ibidem disponi, vt soluto matrimonio, dominium ipso iure reuertatur ad vxorem absque traditione: contrariumque ante l. illam fuisse, vt tanquā receptum tradit Nouel. in d. tract. loco suprā citato: & Signoro. in l. si æstimates. n. 2. ff. solu. mat. & Alc. in l. 3. col. 2. n. 6. in prin. ibi, nam hodie. ff. sol. mat. & ita limitatur secundum Doct. vulgaris reg. exigens traditionem ad translationem dominij: vt tradit Ias. in l. si constante, nu. 119. ff. solu. matr. & in l. traditionibus numero. 20. C. de pact. Niconi. in Rub. ff. solu. matri. nu. 3. videtur igitur dominium non apud vxorem, sed apud virum fuisse, alias non diceretur ad eam reuerti. In eadem difficultate attendendum puto, an res dotales æstimate viro dentur, taliter quòd dominium transeat in eum, iuxta iuris regulam l. plerunque 9. ff. de iure dot. l. quoties 5. C. eodem. cum notabiliter traditis à Soc. consi. 56. lib. 1. in his enim terminis videtur cessare quæstio, cū vxori sola æstimatio debeat, totumq; ius & periculū rerū mariti sit, per dicta iura & l. cum dotem. 10. C. de iure dot. l. æstimate. 52. ff. sol. mat. l. item si non. 13. ff. de pactis dotal. Nec obstat tex. in d. l. in rebus ibi, *sive æstimate sive inæstimate*; quem tex. Bal. ibi, nu. 4. & plures scriben. alibi (vt constat ex suprā citatis) indistinctē notant quasi æquiparet in proposito, res æstimate vel inæstimate dari. Sed ex iuris principijs talis æquiparatio stare non potest atque ideo reiecta variatione glo. ibi, verbo æstimate, amplecten-

Ad id est quod tandem gl. ibi resoluit in fine: & clarius
 Saly. ibi nu. 5. ibi, *subsidium*, vt tex. ibi specialiter loquatur
 cum maritus premitur ære alieno. nec aliter vxori satis
 consultū est: tūc enim lex succurrit, vt dominiū & ius vē
 dicandi ad vxorem reuertatur, nec creditores vllō modo
 occupent res, quæ vxoris fuerunt: quod iuuatur ex vigore
 pristinæ veritatis l. fin. ff. de decurio. l. cum filius 78. S.
 hæres, ff. de lega. 2. & ita ex ea l. cum gloss. vtiliter notauit
 Bald. in l. interest. C. de vsufr. in æstimationem dotis non
 nocere vxori quādo vir non reperitur soluendo, quod ex
 tollūt & sequuntur Doc. inter quos Crem. notab. 19. Ias.
 in l. ex conuentione. C. de pact. Pala. in Rub. §. 17. num. 8.
 vers. intellige: Alex. in l. Mæuia. S. fundus. ff. sol. mat. extol
 lit. Pa. in rep. ca. §. 21. nu. 4. & alij vt tradit Ant. Hisp. l. 50.
 Tauri. nu. 44. vers. quod tamen: Ias. extollens, d. l. cum gl.
 16 in §. actionum. num. 84. Inst. de act. & Hippol. sing. 691.
 Expedita hac illatione & limitatione, infertur ex d. S. &
 suprā traditis, ad imperia temporalia, in quibus regulari
 ter vnus tantum dominus admittitur: iuxta ca. in apibus.
 6. q. 1. c. licet, de voto: quibus ampliatur reg. d. S. si duobus
 vehiculum: plures tamen aliquandō simul imperasse con
 stat ex historijs & ex multis. ll. Cod. tradit Mantua. in lo
 co citato suprā in principio huius reg. & latius Tiraq. de
 primog. 17. q. 4. opin. nu. 22. licet de eo dubitare videatur
 Alber. in l. bene à Zenone col. 2. nu. 6. C. de quadr. præ
 feri. quod de facto contigisse dicit Alber. ibi, & prius gl. in
 d. ca. in apibus, & sic volunt quod de iure non possint esse
 duo reges vel principes eiusdem imperij: & ad hoc illam
 gl. alias cōmendant Imo. & Ias. & alij quos citat Tiraq. d.
 loc. n. 20. & seq. quæ opinio in regnis & imperijs generali
 cōsuetudine obseruatur: idque magis expedire reipub. &
 subditis plurimorū authoritate probatur, inter quos Bal.
 in auth. hoc amplius nume. 8. col. 2. versic. item quia C. de
 fideico. & alij quos citat Corse. in tracta. de potesta. Reg.
 q. 71. seu in 5. parte, nume. 1. quod grauius & elegantius
 probat Hieronimus Osorius Lusitanus, genere, mori
 bus, eruditione clarus in suo lib. de nobilit. ciuili. Ad sum
 mum autem pontificatū constantius asseritur, duos nul
 lo

- lo modo admitti vt afferit gl. in ca. non autem 6. q. 1. quã à Doctor. commendari scribit Tiraq. vbi suprã nu. 2. i. rationem verò exactissimè tradit insignis præceptor meus. M. Nauarrus in c. nouit. 3. notabi. nu. 140. de iudic. vbi de potestate Papæ Imperatoris & Regũ melius, quàm alibi multa non vulgaria explicat: de dictione autem (Papa) agit Corras. lib. 5. Miscel. cap. 15. Ex eadem regula. dicto
- 17 S. ex suprã dictis infertur ratio ad id, quod consuetudo obseruat, vt non tantum regna, sed etiam ducatus, marchionatus, comitatus, similesque dignitates non diuidantur, sed primogenit. vel proximiori deferantur. ca. primo S. præterea ducatus, de prohib. feud. alie. per Feder. vbi latè Bald. A. ff. & alij: & ex scribentibus in alijs locis signanter id tractat sequens, Alexand. conf. 25. libro quinto Hispanus Xuar. in l. quoniam in prioribus, fol. 81. cum seq. C. de inoffic. testa. Soci. conf. 67. libro primo & conf. 165. libro secundo. Moder. consilio feud. 66. Curt. sen. conf. 68. Curt. iun. de feud. quarta parte. quæstion. 30. Ias. in l. stipulationes non diuiduntur num. 31. ff. de verborum obligationibus copiosè & vtiliter Tiraq. de primog. q. quarta ex numero 21. vbi vsque ad finem quæstionis tradit ad hoc sexdecim limitationes, & ornat materiam d. S. præterea dueatus. Apud Lusitanos autè strictius hoc seruatur, non solum in maioribus dignitatibus, sed etiã in quacunque donatione, quæ à Rege fit de terra coronæ regiæ: solus enim legitimus descendens primogenitus vel proximior, succedit, nec vlla diuisio admittitur: vt patet ex ord. libro secundo titulo 17. S. tertio, qua tolluntur multa dubia, quæ ex scriptis Doctor. occurrebant, vt per Alexand. conf. 86. Xuar. in quæstione maioratus, columna vndecima versic. obtinet. Nam lex illa in indiuiduam hanc successionem obseruari iubet, etiã si donatio à principio fiat pro donatario eiusque hæredibus & successoribus: in quibus terminis cõtrarium sentiebat Xuareus, vbi suprã: Iser. & alij, quos specificè refert Tiraq. de primog. q. quar.
- 18 numero 56. Quibus præmissis, iam ad principalem conclusionem huius legis in hac vltima parte accedamus: quæ habet. non posse patrem alienare aduentitia filiorũ

in quibus habet vsumfructum: & ita restringitur potestas petri cōcessa. Ante omnia autem circa verbum alienare, est vulgaris decisio l. vlt. C. de reb. alien. non alie. quæ congruè adducitur ad l. nostram, dum prohibet alienationē illa autem lex inquit appellatione alienationis non solū intelligi eam ex qua dominium transfertur, sed etiam hypothecam vel seruitutem: quem tex. extollit Ias. in §. itē si quis in fraudem, num. 23. In st. de act. & in nostra l. ita est intelligendum, per l. fin. §. ipsum autem, versicu. sed pater, ibi pigno. & hypothecæ, infrà tit. 1. Sed contra allegatur reg. l. 1. C. de fund. dot. vbi tex. inquit alienationem intelligi, ex qua dominium transfertur: & inde Docto. colligunt, non dici alienationem, vbi dominium non transfertur, idque magis probant ex I. C. in l. alienatum. 67. ff. de verbo. signific. Vnde cum hæc iura videantur inuicem aduersari, respondet glo. in d. l. fi. verbo hypothecam: & in d. l. 1. verbo est autem: vt d. l. fin. intelligatur de alienatione largo modo accepta, alia iura intelligantur de alienatione proprie & strictè sumpta: & ita Alber. in eadem l. fi. nu. 1. Bald. ibi, nu. 1. & 6. Salyc. nu. 1. in fine dicens id receptum & menti tenendum, & Pau. ibidem, nu. 2. Et hanc resolutionem probat Bal. in Authen. hoc ius. nu. 1. versu. est autem, cum sequen. C. de sacros. eccles. & cum eo August. Bero. in Rubr. de Reb. eccle. non alie. ad fin. & in ca. nulli num. 21. eod. tit. idem Bal. in c. 1. §. aut si liberatio, num. 6. quib. mod. feud. amit. & ibi Affli. nu. 30. idem Affli. in c. 1. nu. 1. de aliena. feud. Crot. in l. filiusfamil. §. diui, nu. 122. ff. de lega. 1. Soci. consi. 75. nu. 2. lib. 1. vbi dicit gloss. in hoc receptam, & ita alij supra citati. Eandem conclusionem probat gloss. in l. benignius. 17 ff. de legib. & ibi eam notat Angel. & Alex. consi. 29. num. 15. lib. 7. quam resolutionem vt receptam refert etiam Felyn. in Rub. de fid. in strum. nu. 4. & Neguzan. de pignor. 2. parte 3. membr. nu. 1971. Constat igitur ex hoc scribentium numero, receptissimam esse resolutionem glo. & hanc interpretationem ad illa iura: & inde inferunt Doct. aliqua vtilia, maximè ad statuta loquentia de alienatione: & hinc patet contra hæc receptam sententiam loqui Alcia. in l. alienationis ver-

bum. 27. ff. de verbo. sign. dicentem, alienationem propriè
 appellari ex hypotheca vel seruitute absque translatione
 dominij: sed debuit respondere ad d. l. alienatum: eo. ti. &
 d. l. 1. C. de fund. dota. verè tñ obstat nimis d. l. vlt. quæ lo-
 quitur indistinctè de omni dispositione legis, vel hominis,
 & vniuersaliter disponit, comprehendit hypothecā & ser-
 uitutē: quod non ita indistinctè diceret, si propriè aliena-
 tio non esset: nec possum negare duram videri decisionē
 illius. l. tam indistinctè loquentis, obstantibus multis tam
 ex suprā citatis, quàm alijs, quæ gl. & Doct. adducunt: ta-
 men secūdam eam l. intelligitur apud Lusitanos. l. regia,
 libro quarto titulo sexto, vt cōtineatur hypotheca in pro-
 hibitione de qua ibi iuncta alia l. eod. lib. tit. 13. in fine. ar-
 gu. à speciali. Ad dicta verò l. 1. C. de fund. dot. non placet,
 quod gl. & Doc. scribūt dū accipiunt illam. l. quasi loqua-
 tur tñ de alienatione propriè & strictè sumpta: nam q; in
 materia illius l. & tit. de feud. dota. non tantum prohibe-
 tur alienatio cum trāslatione dominij, sed etiam sola hy-
 potheca: vt in princip. In st. quibus alien. lic. & in l. 4. ff. de
 fund. dota. & ideò in d. l. 1. dum explicat alienationis ver-
 bum cum translatione dominij, intelligi potest, vt non lo-
 quatur restrictè nec excludat quin alio modo alienatio di-
 catur. tam ex d. l. fi. quàm ex alijs iuribus in eadem mate-
 20 ria d. l. 1. Minus placet, quod cum Bald. infert Pau. Castr.
 in l. d. fi. num. 3. dum dicunt, quòd si statutum prohibeat
 ne res alienetur in forensē, poterit tamen vsusfructus
 constitui: arguunt enim, q; tunc nō est propriè alienatio,
 ¶ & distinguunt inter verba legis & statuti. Ego autem ma-
 gis attenderem statuti rationem, & secundum eā iudica-
 rem, & in dubio contra Bald. & Pau. responderem, ex ea-
 dem l. fi. in quacunque dispositione legis vel hominis: &
 sic includit dispositionem statuti, idque mihi probatur,
 quia dubitatio gl. & Doct. non est circa vsusfructū, sed
 circa hypothecam, per l. in quorum ff. de pign. At in vsu-
 fructu datur dominium: vt superius latè deduximus, tam
 in hac parte, quàm in secunda. Et Cicer. in epistol. famil.
 id nostrū appellat, quo vtimur & fruimur. Deniq; impro-
 babilis videtur ea vulgaris differentia, qua Bald. & Paul.
 nitatur

nituntur inter verba legis, & verba statuti: ad quam malè citatur passim tex. in l. tertia. §. hæc verba. ff. de nego. ges. vbi l. C. id non dicit, nec dicere potuit: cum in omni dispositione legis generalis, vel particularis, & hominis, pariter ratio attendi debeat, nec in dubio à verborum proprietate recedendum sit: vt facile ex multis probari posset, quæ consultò omitto: & ita meliùs sentire videtur Salyc. in l. serui. nu. 22. cū seq. C. de noxal. vndè cauendum est à Neguzan. & ab eis quos refert in d. 2. part. 3. membr. nu. 72.

21 Ex hac autem regula prohibitiua, ne pater alienet aduentitia filij, cauendum est ab eo, quod plures putant ex sententia Azo. posse patrem liberè aduentitia filiorum alienare. Azo. n. id dicere non potuit, obstante hac l. & l. fin. §. ipsum aut, versi. nō autē infra tit. 1. sed tm̄ inquit Azo. in Rub. de bon. quæ libe. nu. 9. quod non potest pater alienare hæc aduentitia nisi ex causa necessaria æris alieni, quod filius soluere teneatur: iuxta tex. in l. fi. §. si autem æs alienū, infra tit. 1. & ex his iuribus cessat dubitatio Tiraq. in prin. l. si vnquā nu. 32. Et subdit Azo. nu. 11. nō esse necessarium decretum qñ pater sic alienat ex cā necessaria: quod sequitur & extollit Bal. in eo §. si aut, in fine, & ibi Pau. nu. 2. Fulg. & Cor. id aut non satis aperit Albe. hic, nu. 1. ad fi. opinio tm̄ Azo. receptissima est, eamq; probant Bal. Pau. Alex. in l. præses. C. de transf. & alij, quos citat Tiraq. in l. si vnquā in prin. nu. 28. C. de reuo. don. vbi allegat Roma. Aret. Dec. Soci. & quam plures; idemq; sequitur Iacob. in l. 1. nu. 5. C. si aduer. v̄d. Seuer. in tract. de transac. q. 7. Afflic. decis. 393. num. 1. Bene. in c. Rayn. ver. duas nu. 255. Loriot. de cōsangu. Axiom. 40. & probauit Cuma. in l. 1. ff. de re. eo. & fatentur oēs hanc opinionem cōem esse, vt etiam asserit Couaf. lib. 1. resol. c. 8. num. 6. vbi eleganter explicat quandam l. par. & secundum hanc opinionē Azo. iudicatum vidi. De his etiam memini legisse Io. Ign. in l. 3. §. eleganter ex nu. 166. ff. ad Syllan. sed librum nūc habere non contigi: cum hæc prælodabātur. Sed contra Azo. & receptam sententiā tenet Sal. in d. l. præses: arguēdo à legibus quæ loquuntur de patre tutore vel curatore filij, qui non potest alienare sine decreto, vt

in l. 3. C. de præd. min. l. si pupillorum. §. si pater. ff. de reb. eor. sed Alex. & Ias. ibi bene respondent post Bal. & Paul. ea iura loqui in filio emancipato, cui pater datur tutor, vel curator: hic loquimur de filio facti, cuius pater est legitimus administrator & longè plus tribuit lex patri quàm tutori: vt Ias. probat & nos sup. latius deduximus in 2. par. Sed Ias. d. l. præses. nu. 5. inquit, posse legendo & disputando teneri contra Azo. vt. f. non possit pater alienare immobilia ex aduentitijs filiorum, sine decreto iudicis: & triplex argu. adducit, duo priora leuia sunt, nec ab vlla lege deducuntur: tertium dicit Ias. fortiter stringere ex d. §. si autem æs alienum, vers. sed pater, ibi, ritè, quod verbum solet significare solennitatem iuris. & ita contra Azon. teneri posse inquit ibi Cur. iun. nu. 15. & tenet Crotus in l. frater à fratre nu. 31. & Chas. in consuet. Burg. Rub. 6. §. 5. fol. 10. col. 4. nu. 14. Hispanus Anton. Gomet. in l. 48. Tauri. ad finem: & sic opinio Saly. aliquibus placuit, Ego à cõmuni sententiã non recedo, quia video hæc iura patri interdicere alienationem aduentitiorum, eamq; specialiter permittere ob causam necessariam æris alieni: tunc autem, ordinem explicare, quo fieri debeat alienatio: vt in d. §. si autem æs alienum: nec aliquam mentionem facere de decreto, vel autoritate iudicis: vnde cum nullibi talis solennitas scripta sit in patre legitimo administratore, rectè: pro Azon. retorquetur argumentatio Ias. in d. l. præses. nu. 3. vers. vnũ: ne audiatur, qui sine lege loquitur: & inde respondetur ad argu. Ias. ex dicto verbo *ritè*: refertur enim ad causam & ordinem: secundum ea quæ dixerat ipse Imperator in §. præced. vt bene aduertit Tiraq. vbi suprà post Deci. consi. 209. nu. 3. colligiturq; ex Ias. in l. filius facti. ff. qui facti facta. cog. Et fulcitur hæc sententia, quia lex in patre legitimo administratore non distinguit circa ætatem filij: & sic patet non bene applicari iura loquentia de tutore vel curatore & decre-

23 to. Cùm tamen regula sit negatiua, vt pater alienare nequeat aduentitia filij, ex hac l. & d. §. si autem æs alienum & d. versicul. non autem: infertur vtiliter, quod patre alienante, fundata erit intentio filij uendicantis rem alienatam: vt ferè in terminis tradit Deci. consi. 60. col. 5. quia sufficit

ficit habere regulam : aduersarius autem probare debet
 causam limitationis, vel specialitatis secundum Bart. in l.
 2. nu. 1. ff. si quis in ius voca. & ibi Ias. idem Ias. in l. si. nu.
 14. C. de edict. diui Adr. Dec. in l. 1. nu. 8. ff. de regulis iu-
 ris. Dec. consi. 8. nume. 1. notanter Bald. in l. 3. numero 5.
 C. fin. regum. & ita is qui in quem pater alienauit non po-
 terit vitare condemnationem, nisi probet alienationem
 ex legitima causa factam: facit doctrina Barto. in l. si for-
 tē. ff. de castren. pecul. & in simili Pau. Castren. in l. vir vxo-
 ri. ff. ad Velleia. & quæ tradit Alex. conf. 18. lib. 3. vbi enim
 regula iuris est prohibitiua, non statuitur confessioni con-
 trahentis vel testantis, secundum Docto. vbi supra: & Bar.
 in l. cum quis decedens. §. codicillis, & §. Titia ff. de leg.
 3. Alex. & Decius in l. si donatione, C. de collat. Dec. consi.
 20. Rip. in l. si vnquam. q. 15. C. de reuo. don. bonus tex. in
 l. qui testa. 27. ff. de proba. notabiliter Dec. in c. quæ in ec-
 clesiarum. nu. 27. de consti. & consi. 62. Ideoq; si pater ven-
 dat filio spurio (cui donare nequit) non creditur eius con-
 fessione, si dicat se recepisse pretium contra gl. d. l. qui test.
 quæ communiter reprobatur, secundum Ias. in l. si is qui
 ex bonis, col. si. ff. de vulga. & Deci. consi. 311. col. 2. pro-
 24 batur, in l. 1. C. de natur. libe. Constat igitur ex prædictis,
 regulariter interdici patri alienationem aduentitiorum,
 excepta causa necessaria, & sic est limitatio ad regulā, quæ
 cōprobatur ex vulga. l. 1. ff. de fund. dota. ibi, *quia hæc aliena-
 tio non est voluntaria* qui tex. vbiq; allegatur, atq; ita à Bar.
 intelligitur. vt prohibita alienatione non censeatur prohi-
 bita ex causa necessaria: ad idem èt citari solet tex. in l. pe-
 to. 71. §. prædium, ff. de lega. 2. Sed non benè allegatur:
 quia ibi res non distrahitur, sed tm̄ datur emptori ius reti-
 nendi pro tpe, quo res duratura esset penes debitorem, cu-
 ius bona alienantur: sicuti in casu notabili l. Staius. 48. §.
 vlt. in si. ff. de iure fisc. de quo infra, ad idem notatur tex.
 in l. alienationes. 13. ff. famil. ercis. ibi, *dumtaxat voluntariæ,*
non quæ causam habent necessariam: & ibi Alberic. & Flori.
 notant. Mihi etiam ad idem est optimus tex. in l. tertia. §.
 item quæri, ff. de reb. cor. ibi, *hæc enim alienatio non sponte*
fit. & ibi: *videbit alienatio, propter rei indicatæ auctoritatem*

Et inde colligitur ratio ad text. nota. in l. magis puto, §. si pupillus, vers. sed si pater, & vers. idem que, & vers. eadem ratione ff. eo. vbi res immobilis sine decreto traditur à minore vel tutore, quando præcedebat obligatio eius, cui minor successit. quia lex tunc alienationem hanc necessariã censet: id etiã probat text. in l. 1. & meliùs in l. 3. C. qñ decret. opus non est: vbi ex iussu vel obligatione testatoris alienatur res immobilis inconsulto prætore. In eandem sententiã pōt notari text. in l. nō tm̄. §. 1. S. ijs autem, ff. de fideicō. lib. & in l. alieno. 3. 1. §. qui fideicommissariam, ff. eo. vbi minor manumittit & alienat ex fideicommissō & iussu testatoris, quod aliàs facere non posset lege prohibēte: idem probat text. in l. cām 20. ff. de manumif. ex quibus iuribus assignatur ratio decisioni notabili. l. fistulas. 78. §. 1. ff. de contrah. empt. vbi tutor sibi author est, sibi que possessiōnem tradit rei, quam emerat à patre eius, cuius tutor est, de quo alibi plura scribo. Ex d. §. fundum l. fistulas: & ex d. §. sed si pater l. magis puto: patet traditionem rei venditæ necessariam appellari, ideo que iura ibi, permittunt tutorem sibi tradere, negotium que perfici inconsulto. Vnde ultra Doct. vtiliter colligo, illis iuribus probari doctrinam glo. in §. pretium, verb. tradatur, in ff. de emp. & vend. que, reiecta antiquorum varietate, bene resoluit, venditorem habentem facultatem rei tradende præcisè teneri tradere, nec liberari soluendo interesse: & idem probat Bart. in l. stipulationes non diuiduntur num. 39. ff. de verb. obli. & est recepta doctrina secundum Alex. ibi num. 30. Ias. nu. 35. qui prædictam glo. extollunt, & ita Ange. Aret. in §. actio num. 14. In ff. de actio. dicens eam gloss. sing. & ibi Ias. nu. 147. idem Ias. in l. quoties, nu. 34. C. de rei vend. De ci. in l. actionibus, nu. 16. ff. de in lit. iuran. & in l. certi conditio. col. 7. ad fin. ff. si cer. peta. idem asserit Anto. Burg. in Rub. de emp. & vend. num. 3. dicens, eam glo. meliorem de iure, & magis communiter approbatam, aduersus aliquos contradicentes: & ita Bal. in l. contractus, num. 14. C. de fide instrum. & Bar. in l. 1. nu. 13. & ibi Pau. nu. 4. ff. de actio. empt. de quo etiam agit Tiraq. videndus lib. de retract. conuent. in fine §. 7. numero 55. & latissimè nouissimus

fimus Riminald. in §. 1. ex num. 37. In st. de donat. vbi ex
 num. 58. variè limitat: mihi autem, vt dixi, pro communi
 sententia sufficerent prædicta iura, quæ hic notau: proba-
 tur etiam ex d. §. precium. ibi *omnino tradatur*: & in l. ex em-
 pto. 1. 1. ff. de actio. empt. ibi, *id præstari, quod inter contrahentes
 actum sit*: & ibi, *in primis ipsam rem præstare uenditori oportet*:
 & inde intelligitur tex. in §. pen. vers. idem ait ead. l. & l. 1.
 cod. tit. quibus Bulg. & contradicentes nitentur: dum
 enim ea iura dicunt, venditori em non tradentem ad inte-
 resse condemnari, intelliguntur in fauorem emptoris: qñ
 scilicet res tradi non potest, non verò permittitur vendito-
 ri, ne rem tradat: & ita vsu obseruatur. In idque verè addu-
 ci potest (cùm. M. gl. citato) tex. in l. qui restituere, ff. de rei
 vend. de his etiam quo ad interesse agit Molin. in l. vnica
 26 nu. 80, cum præced. & seq. C. de sent. quæ pro eo. De causa
 necessaria latè & vtiliter agemus vel in fine huius l. vel in
 l. fi. §. filijs autem, tit. seq. interim verò ex supradictis infer-
 tur alia limitatio ad reg. vt pater distrahere possit ea, quæ
 tempore perirèt, seu quæ seruari non possint, vel quæ sine
 vtilitate sumptuosa essent: quasi tunc alienandi causa ne-
 cessaria sit, ex tex. notab. in l. A risto. §. ff. de iure delibe. ibi,
traciu temporis deteriores: & ibi, *sumptuosa veluti iumenta au ue-
 nalicia* & ibi, *æs alienum, quod sub pana uel pignoribus debeatur*:
 & sic l. C. tam iustam ibi censet causam vtilitatis: quam
 æris alieni, seu necessitatis licet in alijs sit differentia, vt p.
 Dec. in l. 2. nu. 6. ff. de offi. eius cui manda. est iurisd. & ita
 text. in l. ait prætor. 7. ad fi. eo. tit. ad idem bonus tex. quem
 ibi cõmendat Bald. in l. non solū. §. 6. ff. de petit. hæred. ibi,
non solum ad æs alienum, sed et si imper se necessaria facta sunt:
 & ibi, *vel si mora res peritur deteriore sine futura e. au:* vbi etiã
 hæc æquiparatio benè probatur: & in l. 8. ff. de mino. ibi,
in rebus fortuitis casibus subiectis: tex. & Doct. in Auth. si quas
 ruinas, C. de Sacros. eccle. & arguendo de tutore, à fortiori
 pro patre legitimo administratore adduci potest cum præ-
 dictis iuribus l. lex quæ tutores, vers. sic. pen. & fi. C. de ad-
 min. tut. & ita ampliatur d. §. sin autem æs alienum: & §.
 sed pater, vers. icul. non autem l. vlt. infra titu. 1. vbi satis id
 probat imperator ibi, *exceptis rebus, quæ onerosæ hereditati*

sunt, vel quocumque modo damnosæ, quas sine periculo vendere pariter licet: Specialia autem multa ob eam causam, quod res tempore peribunt vel deteriores reddentur, ornant Ias. & Rip. in l. cum res. ff. de dā. infec. Fel. in c. cum accessissent. n. 20. de const. idē Fely. in c. fi. col. fi. de iudi. Hipp. in l. qui cedem. ff. ad l. Cor. de sic. & alibi, sæpe, idem Ias. & Hippol.

27 & Alc. li. 1. de ver. sig. Hinc inferri potest ad quæstionem aduentitorum, in quibus sunt aliqua immobilia subiecta inundationi prope mare, vel flumē, vel simili periculo obnoxia: ex prædictis enim iuribus satis colligitur posse patrem tales res distrahere & idē fortius colligitur ex Doc. statim citandis: facit tex. in l. verum. 1. 2. §. si locupleti. ff. de mino. ibi, *prædia ruinosa*: & ibi, *prædia ruant*: & ibi, *multis casibus obnoxia*: talia enim bona non iudicantur vtilia, nec excusant vt immobilia: secundum Bar. in l. 2. col. fi. n. 19. ff. solu. mat. vbi ampliat ad bona sita in montibus quæ cū aquis diluantur: & ita Alex. & Ias. in 4. §. limita. in l. sciendū. ff. qui satis. cog. & Alex. in d. l. 2. nu. 20. cum Bart. & ita

28 tenere omnes asserit Parp. ibi nu. 87. Amplius voluerunt graues Doct. vt tutor vel curator possit alienare sine decreto, molendina & bona sita iuxta flumē obnoxia inundationi: ita Ang. vbi Fulg. id cōmendat in d. l. non solū. ff. de pet. here. & Rip. in l. quominus. n. 126. in fi. ff. de flumi. & Hispanus Pala. in repe. c. per vestras. §. 18. nu. 4. & Rubens confi. 138. col. 1. vbi id extollit, & dicit neminem contradicere: & Tiraq. de retrac. lign. §. 1. gl. 7. nu. 91. Ego nō dubito hos patres errasse, licet enim bona sint subiecta periculo inundationis vel simili, nō ideo alienari debēt in cōsulto prætore: & periculū quod ipsi Doct. considerant, erit pro causa decreti, quod necessariū est in alienatione immobilium, et si talia sint, vt illis carere expediat. l. magis puto. §. si æs alienum & l. si fundus sterilis. ff. de rebus eor. & ideo causa iusta ad has alienationes nō sufficit sine auctoritate iudicis, vt constat ex illis iuribus, & ita aperte l. C. in l. Aristo. ibi, *adito prætore*: & d. l. ait prætor §. fin. bi prætor editus: quod etiā probatur ex l. fi. ff. de cura. fur. ibi, *don. mdi. causa*: & ibi, *magna utilitate*, cognitione iudicis quod pro maiori securitate (maximè ne iudices parū periti decipian-

cipientur) confirmari potest ex Bal. qui forsan id voluit,
 in l. fi. §. non aut, infr. ti. seq. ex Bar. Pau. Ias. in l. cum hi. §.
 eam, ff. de transa. dum ibi gl. reprobant: & potest colligi ex
 29 Afflict. decis. 87. In patre igitur alienante verius puto,
 quod in tutore & curatore inaduertenter Doc. scripserūt:
 cum enim in patre iusta causa sufficiat absque decreto, vt
 supra, valebit alienatio, ex prædicta causa, atque ita secu-
 rus reddetur emptor, vel is, in quem alienatū est: per tex.
 in d. l. ti. §. pen supra citato, ibi, *sine periculo vendere paterna
 pietate licet*: quæ verba mihi videntur comprobare opinio-
 nem Azo. quam superius defendimus, & receptiorem di-
 ximus: Videtur enim ibi tex. totam hanc cōsiderationem
 paterno cōf. cōmit. nec puto in dist. verū. quod Bar. Alex.
 Ias. & alij supra cit. scri. talia immobilia iuxta flumen, vel
 mare sita, non excu. à satisfd. nec vt immobilia iudicari: cō-
 trariū enim suadet cōm. homi. opi. & consuet. qua vide-
 mus molend. aliaq; bona, etiam inundationi & periculis
 obnoxia, vt pretiosa æstimari: quæ hominū opinio in his
 maximè attēdi debet, iuxta vulgari. l. præcia rerum. ff. ad l.
 falci. & ideo videmus in prædictis iuribus nō excusari de-
 cretum, etiā in talibus bonis & sic regulantur vt vera im-
 30 mobilia. Ex prædictis fatis infertur alia limitatio genera-
 lis: vt nō obstāte prohibitionē possit pater alienare, quan-
 do id filio vtilius fuerit, vel vt ex alienatione aliquid ma-
 ioris vtilitatis filio accrescat: quod ex verbis d. §. pen. l. fin.
 tit. seq. ita generaliter notat gl. in l. quæcunque, verbo in-
 terdicta, eod. titul. vbi Bal. nu. 1. id dicit menti tenendū, &
 Are. in l. mutum, ad fi. ff. de acq. hære. vbi eam gl. extollit:
 & Soc. in l. conditionibus pupillus, nu. 1. in prin. ff. de condi.
 di. & demon. Gomet. in §. omnium, col. 10. In st. de ac. Ias.
 in l. contra iuris. n. 8 ff. de pact. Tiraq. alios citans in li. de
 iure marit. gl. 8. n. 74. char. 332. secundum nouā editionē:
 quod confirmatur ex multis, quæ Socin. & Ias. cumulant
 in dictis locis, & Fely. in c. causam, in 1. nu. 8. de iud. & ma-
 ximè confirmatur ex tex. cum gloss. in l. 2. ff. de acceptil.
 vbi admittitur obligatio impuberis sine tutore, quando
 ex ea sequitur vtilis liberatio: quam glo. extollunt Soci. &
 Ias. vbi supra, & Alexan. in d. l. mutum. numc. 10. Ias. in l.

more. n. i. ff. de acq. hæ. & in l. potuit. nu. 3. C. de iure deli. quibus adde gl. in prin. Inst. de auth. tut. vbi est bonus tex. ibi, *nam p a iur meliorem conditione licere e. s. facere, sine auctoritate tutoris*: & idem probat text. in l. prima, C. de auctori. præsta. Sic in varijs iuris articulis tradunt Doctor. vbi supra, latiusque Tiraq. 8 quæstio. d. gl. 8. ex nu. 56. quando in aliquo actu requiritur solennitas favore alicuius personæ, valere actum absque ea solennitate, si reperiat utilis tali personæ: quod tradit Imol. in l. cum lex, ad fi. ff. de fi. dei. ff. quem sequitur Socin. junior. consil. 28. numero 11. libro secundo. Et multa in hunc sensum tradit Corfin. notab. verb. pupillus. folio 177. Idem probant multa, iura vltra supra citata: text. in l. non ideo minus, C. de procur. & in l. nec tutoris, C. de contrah. & commit. stipul. Idem probat text. vbi notat Alber. in l. i. ff. de quib. in loc. sac. ibi: *quod or nane i. causa*. Et bonus tex. in l. si filius i. ff. de ritu nup. ex quibus assignatur ratio. l. multi non notæ. ff. de libe. & 31 polth. & l. filijs matræ, C. de inoff. testa. Sed in hac re doc. aliquando variant, vt tradit Tiraq. in d. loco. maximè nu. 62. Et præcipua varietas adducitur ex tex. & gl. in l. cum ij. 8. §. eam, ff. de transact. vbi text. inquit valere transactio nem absque solennitate, quando continet utilitatem eius, in cuius fauorem solennitas requirebatur: aut patet ibi: *quia meti rem conditi mem suam*. Et glo. ibi verb. alimentarius: infert ad alienationem rei minoris, vel Ecclesiæ, vt valeat sine solennitate, quando reperitur utilis ipsi ecclesiæ vel minori. Sed Bart. ibidem eam gloss. reprobatur, & Alber. num. 2 post antiquos: & magis communiter docto. secundum Ias. ibi. num. 2. Et idem Ias. in d. l. contra iuris, in fine prin. & Fely. in dicto c. causam. nu. 8. hoc tãquam receptil. firmum tradens, licet neminem citet: quod tenuerunt quã plures à Tiraq. citati. in d. loco, n. 56. 57. & seq. Sed quamuis Ias. & alij dicant gl. communiter reprobari; id non omnino expeditum est, cum non pauci eam sequantur vt curiose refert Tiraq. vbi supra num. 62. & Corf. vbi supra. Et idem Ias. sibi cõtrarius in §. action. nu. 43. inst. de act. quarta vbi eam gl. sequitur, quamque magis probare videtur Tiraq. eo maximè, quia fm eum nemo respondet text. in dicto

dicto S. eam. vbi Ias. nu. 2. de solutione cogitandum relinquit. Fely. tamen in dicto c. causam nu. 8. distinguendo respondet vt videtur, in ver. solutio cuius non meminit Tiraq. citans ad eandem distinctionem Al. & Fab. Ego autē non dubito opinionem Bar. & Alber. magis cōem & vtiorem esse, nec video qualiter negari possit: quia iura apertissimē habent, solennitatem requiri in alienanda re minoris vel ecclesiæ, etiam si agatur de alienatione vtili, aliter enim decretum non interponeretur, vt l. magis puto per totam, ff. de reb. eor. & in l. si. ff. de curat. furio. cum iis, quæ adduximus supra. n. 28. & tradit Afflict. decis. 87. & ex his tolluntur obiecta Dec. contradicentis in c. quæ in ecclesiariū. n. 9. de const. hanc tñ varietatē gl. & Doct. concordat nouissimē Molin. ad Dec. in ca. 1. in 1. lectu. verb. *cont. nriso*: litera n. de constitutu. Sed conciliatio Molin. non erit necessaria, si attendas ad aliam resolutionem receptā, quæ in ea difficultate habet: posse pro parte minoris vel ecclesiæ approbari, vel reiici alienationem, quæ sine solennitate facta est, vt tradit vtiliter Ias. in d. S. eam transactionem referens plures, & in simili per multa Fely in c. dilectus in 2. nu. 8. ex versu. 3. de rescip. arg. glo. celebris in l. eleganter: verb. nullam, ff. de dolo, similis in l. iuris gentium, §. prætor ait. verb. dolo. ff. de pact. glo. etiam in l. in causæ. 17. verb. ne inter, ibi: *ius favore*: ff. de minor. glo. in l. si dolo. C. de resc. vend. & ex multis vtiliter comprobat Tiraq. in d. lib. de iure mari. gl. 8. q. 10. nu. 92. cum seq. electio ergo postea solenniter facta validabit præcedentem alienationem et inuito eo cū quo minor, vel ecclesia contraxerat, vt volūt gl. & Doct. in dictis locis: in quod notari solet text. optimus in l. Iulianus. 14. §. si quis à pupillo, ff. de act. emp. ibi, *ex uno latere constat contractus*: facit glo. notab. l. si fundus, §. eleganter, verbo. exercere, ff. de lege cōmis. quā ibi expendit Bal. Hæc tñ intelligi debent nisi pars aduersa ante iudiciū vel actū consummatū opponat defectū solennitatis: tūc enim nō erit electio personæ priuilegiatæ volētis actū sustinere ob vtilitatē: vt elegāter ex Bal. tradit Hispana. Pala. in rep. Rub. §. 68. nu. 7. quos probat Tiraq. vbi supra n. 88. & idem vult Ias. in l. nō eo minus, nu. 1. ver. limita C.

ta. C. de procu. & Chas. in consue. Burg. Rub. 4. §. 1. nu. 27. fol. 128. col. 4. Adde in simili verā & receptam sententiā ex l. licet. C. de procu. per quam (secundū Ias. ibi n. 10. ver. tunc) limitatur gl. si mater. §. hoc iure, verb. deducit. ff. de excep. rei iud. de qua latē Ias. in d. loco. & Feynus in cap. causam. numero 9. de iudi. tradit Angelus Aretinus in §. item si. col. antepe. Insti. de except. & Paul. in l. licet, ff. de iudicijs, vt scilicet non possit quis ratum habere gestum à falso procuratore, quando defectus mādati oppositus fuit ante finem actus: hæc enim resolutio recepta est. Limitantur etiam aliqua iura ex supra adductis: vt non valeat actus iudicialis vel conuenionalis deficiente solennitate etiam si sit utilis personæ, in cuius fauorem solennitas requiritur, quādo persona talis est, in qua intellectus profusus deficiat, vt in infante notat Bal. in l. 1. C. de auth. præst. quod etiam patet in furioso, iuxta tex. in l. furioso 9. vbi Bar. & omnes. ff. de re iud. tradit Ias. limitando tex. ibi in

34 l. non eo minus nu. 1. vers. 2. C. de procur. Illud tamen omittendum non fuit, quod communiter Doc. notant ex tex. quem extollunt, in d. l. Iulianus. §. si quis colludente. ff. de act. emp. vt quando contractus ita claudicat, potestq; ab altera parte tantum rescindi, vel nullus declarari possit: tamen pars aduersa agere, vt persona priuilegiata vel alia, in cuius fauorem actus irritatur, declaret: an velit stare conuentioni, vel ab ea recedere ex verbis tex. ibi, *hæc agendum vt aut stetur emptioni, aut discordatur*: & in vers. seq. eiusdem tex. agitur de minore circumuento: & idem respondetur ibi, *vt in superiori casu*: & illum modum agendi alibi non reperiri, asserunt Paul. & Fulg. ibi: Bal. in l. doli nu. 2. C. de peric. & commod. rei vend. & ibi Saly. n. 1. Ias. in §. actionum n. 42. Inst. de act. & in l. transactione finita: ad finem. C. de transa. Et ex eodem tex. vnū utile infert Molin. in consue. Pari. §. 41. nu. 46. fol. 328. Sed eandē decisionem. d. §. limitat. idem Molin. de contract. vsura. q. 11. n. 157. & Tiraq. videndus in fine sui libri de retrac. n. 149.

35 cum seq. Qua in re aduertendum est quod is modus agendi ponitur in d. §. si quis colludēte, in maiorem vel minorem circumuentum. Deinde sequitur statim. §. si quis à pu

pillo:

pillo: vbi in pupillo I. C. inquit cōtractum claudicare: nec repetit: quod proximè dixerat in minore. Ideoq; Bart. ibi intelligit, non procedere in pupillo, quod dictum fuit in minore: vt sic contrahens cum pupillo non audiatur petens eam declarationem, an pupillus stare velit contractui. Et ita intelligunt Alber. Pau. Fulg. & Salyc. ibi, quod confirmatur ex Bal. & alijs citatis proximè. nu. 33. ad fi.

¶ Quam differentiam nō aduertūt aliqui ex suprā citatis: & cōtra eam loquitur Tiraq. de iure marit. gl. 8. q. 10. nu. 91. ibi, *minore aut pupillo*: Addo etiam, quod Ant. Capi. de cis. ex contra omnes suprā citatos (ab eo autem omiffos) scribit, non debere quē audiri in prædicto modo agendi. Sed minor nō aduertere, se loqui cōtra tex. Bar. & omnes in d. S. si quis colludēte. Quod etiā nō aduertit Rebuf. z. Tom. constit. Galli. gl. 6. arti. 2. nu. 7. pag. 149. sequens solum Capitū. Possent aliquialiter excusari Capi. & Rebuf. authoritate Alex. ad Bar. in d. S. si quis colludente (quem nō referūt) vbi Alex. videtur intelligere tex. quando ageretur ad eā declarationē aduersus maiore factum: nō autē durāte minori ætate. Quod ēt videtur probare Imo. in cle. 1. nu. 28. de in integ. rest. Sed Bar. in d. S. Paul. & Fulg. planè intelligūt tex. etiam durante minore ætate. Quod etiam magis videtur ex mente Doct. in locis suprā adductis: & colligitur ex Tiraq. de retract. in fi. n. 149. Idq; magis cōgruit literæ: quia I. C. loquēs de minore circumuento permittit eum agendi modum: & sic retinet eisdē terminos minoris ætatis, diuinatoriūq; esset subaudire, minorem factum esse maiorem. Quod etiam vrgenter cōprobatur exemplo ecclesiæ: aduersus quam in eisdem terminis receptū est agi posse, vt declaret, an velit stare conuentioni: vt tradūt Doct. vbi suprā. & Hisp. Bernar. à Luco. reg. 148. in septima similitudine. Videtur tamen necessario intelligēdū: vt ea declaratio à minore fieri nequeat, nisi adhibita solēnitate, quæ in principio eius actus interuenire debuisset. Vt colligi potest ex Matefil. notab. 156. ibi, *fit paratus facere interuenire solēnitatem* alias eodem modo periclitatur declaratio minoris, quo actus principalis arg. l. doli. 9. vers. idem que. ff. de nouat. ibi, *rursus circumuen-*

minor minor. Nec puto tutum, quod Bart. Paul. & Fulg. volunt, in d. S. si quis colludente, dicentes, minorem eo casu semel declarantem se velle stare conuentioni, non posse amplius restitui. Ad quem effectum intelligūt tex. ibi in duxisse illum agendi modum: idque forsan ob calorē iudicij, sicuti in proposito sentit Nicolaus de Mil. in suo re-
 pertorio verb. minor. intelligens Bart. quando iudex confirmaret eam declarationem minoris vt tunc amplius restitutio non detur. Quod etiā probat Aufre. (vir doctior, quàm plures putent) ad decis. capellæ, quæstione 53. ad finem. Sed hæc mihi non placent: quia nec calor iudicij, nec authoritas iudicis tollunt restitutionem minori, vel ecclesiæ, vt l. si quidem. C. de præd. mino. Panor. in e. cum causa. numero 6. de empr. & vendi. & in capitulo constitutus nu. 8. de in integ. restitui. nec declaratio; vel electio semel facta potest restitutionem tollere: cum postea varie liceat minori. vt in l. & sine. 8. S. restitutus. ff. de minor. & in l. si. C. si sapius in integr. resti. postu. cū traditis à Math. Afflic. lib. 2. constit. Neapol. Rub. 40. numero 11. & latius scribo in materia restitutionum. Vnde intelligo l. C. in d. S. si quis colludente, eam declarationem petendam, præstandamque scribere, vt de præsentis res habeat statutum validitatis: vtque contrahentes omnino incerti non extent de effectū conuentionis. Non autem ullo pacto. l. C. ibi sentire potuit, ex ea declaratione semel facta, negādam postea restitutionem minori læso, contra iuris principia: maximè, cū materia restitutionis diuersissima sit, nihilque commune habeat cum ea quam l. C. ibi tractat. Ideoq; à tã diuersis illatio fieri non debuit: iuxta vulgare reg. l. Papinianus. ff. de minor. l. si. de calumn. Quod forsan alibi nō reperies. Pote st etiam pro limitatione notari, quod scribit Alberi. hic, col. 2. num. 4. versi. quid si pater dicens, q̄ pater potest alienare suum vsu fructum præsupponēs, idem posse regulariter quēlibet fructuariū per text. quem adducit, in l. arboribus. 13. S. vsu fructuarius. ff. de vsu fruct. deinde subdit, q̄ pater alienās rem ad uenticiam filij, censetur tantū alienare vsu fructum, quem in ea habet, adducit text. in l. qui tabernas. 32. ff. de

de contrah. empt. & sic sunt in hoc duo dicta Albe. eum-
 que sequitur Hisp. à Couas Ruu. lib. 1. resol. c. 8. nu. 7. ver-
 sicu. quod fit. Huius primi dicti im memor fuisse videtur
 Fernā. Loaz. in l. filius. §. diui. nu. 17. ff. de leg. 1. vbi dicto,
 & præsupposito totū contrariū vult: asserens patrem non
 posse alienare suum vsufructum, per tex. quem nō in-
 subtiliter expēdit, in l. cū oportet. §. non autem, vers. & si
 quid: in frā titu. 1. vbi tex. patri permittit alienare ea, quæ
 sibi accrescunt ex fructibus, quasi nō ipsum vsufructū.
 & tunc subdit, patre alienāte vsufructū, statim eū cōso-
 lidari cū proprietate, sicut in vsufructu cōi. per §. finitur,
 quē allegat. In st. de vsufru. & sic videtur ex diametro Al-
 berico aduersari: vterque tamen in hoc æquiparat vsu-
 fructū patris, & aliorū. Alber. vt pater aliusque fructua-
 rius alienare possit. Loaz. vt neuter eorum possit, & cū ip-
 si pugnare videantur, vtrumq; refert, & sequitur cū disti-
 ctione Couas Ru. d. c. nu. 7. Eandē æquiparationē vsufru-
 ctus paterni & aliorum probat Alber. in l. in venditione,
 ff. de bon. author. iud. poss. nu. 1. In hoc multa aduertē-
 da sunt. in quibus scriben. nō sine incōmodo reip. lapsi vi-
 dentur. Et primò cauendum est ab Alber. quatenus vide-
 tur admittere alienationem totius paterni vsufructus: li-
 cet. n. cōmoditas, vel ius vsufructus à patre alienari pos-
 set, nō tamē transferri potest in aliam personā qualitas le-
 gitimi administratoris, quā pater habet: cū personalis sit,
 nec lex eam alicui tribuat. vt notissimum est, & suadetur
 ex reg. l. quia tale. ff. solu. matrim. & ex verbis tex. in l. per
 procuratorem. 89. ff. de acquir. hæred. ibi, *mutatione perso-
 næ, castrensia esse desierim*. nec contrariū huius dixisset. Al-
 ber. vir doctissimus. Magis tamē ab eodē Alber. cauendū
 est, dum eius verba sonant patre alienante rem aduenti-
 tiam filij, valere alienationē quo ad vsufructum ipsius
 patris, quasi filius non possit, tunc rē vēdicare. Hoc enim
 periculosum est: vt constat ex his, quæ diximus suprā, in
 2. partē, & tractamus inferius nu. 74. contrariumq; vt re-
 ceptum scribit Couas Ruu. d. cap. nume. 6. versicu. nam si
 venditio. Nec minus cauendum est ab Albe. & alijs quos
 citat Couas Ruu. d. numero 7. dum tradunt simpliciter:
 patre

patre vel alio fructuario tam vendente, cenferi, tantum ab eo vendi, & ab emptore emi ius, quod vendens habet: & sic ipsum vsumfructum tm̄, vel eius cōmoditatem. Id enim verum non est, pluresq; decipere possēt: qui enim à patre, vel fructuario rē aliquā emit, iustè & vesisimiliter ignorare censetur, q̄ venditor non habeat in ea, nisi vsum fructum: cū emptor totam rē emere intendat, camq; liberè & plenè sibi vendi putet l. in venditione 4 §. ff. de act. empt. gloss. in l. ex his prædijs. C. de euctio. Nec obstat d. l. qui tabernas, ab Alberi. hic, & à multis alibi non benè adducta: loquitur enim tex. apertè de tabernis sitis in loco publico, quarum proprietas ratione soli, cui ædificium cedit, ipsius Reip. est, priuatorum vsus tantum: vt ibi tex. habet. Qua propter si emptor eiusdē loci notitiā habebat, satis admonitus cēsetur ex qualitate rei, & tunc vēditor ius tantum, quod habet, alienare videtur: alias oporteret venditorē apertè admonere emptorem de quacunque qualitate minuēte ius rei, quæ vēditur. Et ita ad eandem l. qui tabernas, melius sentit Bal. in Rub. C. de contrahen. emp. nu. 6. Pau. in l. serui electione. §. si. n. 2. ff. de lega. 1. & ibi Are. col. 1. & alij, quod benè probat Iaf. in l. si. num. 136. C. de iure emphyteo. & ita resoluenda sunt, quæ inuoluit Gozad. confi. 24. nu. 7. & addi possent, quæ diximus supra in 1. parte Rub. ad l. cum tabernam. ff. de pigno. Sed

§ 8 iam radicem huius difficultatis petamus quæ pendet ex cognitione verioris sententiæ, circa alienationem vsumfructus: in qua scriben. mirè variant, tam ex professio, quā latenter: q̄ proximè dixi non esse sine detrimento Reip. cum quæstio sit quotidiana, ideoque magis animaduertēda: quam hic exactè pro virili examinare intendo. Constat autem ex superiori relatione, Alberi. quasi indubitatum præsupponere, quemlibet fructuarium posse iure distrahere suum vsumfructum, atq; id, quod habet in aliū transferre, non expectato consensu proprietarij: nec ex tali alienatione vsumfructum ad proprietatē reuerti. Cuius contrarium quasi indubitatum ēt præsupponit Loaz. vbi supra per d. §. finitur: Et sic vides iura vt expressa ad duo contraria, & pugnancia allegari. Scilicet. §. finitur, con

tra fructuarium : ne alienare possit , & alienando perdat
 vsufructum l. arboribus, pro fructuario: vt alienare pos
 sit, nec vsufructus amittatur: qua in re alia iura citari pos
 sunt, quæ eodem modo pugnare videntur: nam I. C. in l.
 venditione, & in prin. ff. de bo. author. iudi. pos. & clarius,
 in l. cui vsufr. 74. ff. de vsufruc. habet, vsufructum alie
 nari posse: q̄ autem vsufructus alienari nequeat, magis
 vget litera tex. in l. si vsufructus. 76. vel 66. ff. de iure do
 ti. de qua statim: & illa cum d. §. finitur: adducitur ab ijs,
 qui tenent fructuarium nō posse vsufructum alienare:
 pro quibus etiam potest adduci tex. qui allegari nō solet,
 in l. noua. C. de vsufructua. hæc de iuribus: nunc de Do
 ctor. Gloss. in dicto §. finitur, verbo cedendo apertè vult,
 quòd si vsufructuarius alienet suum vsufructum, nec
 exprimat se alienare commoditatem seu facultatem per
 ciipiendi fructus, alienatio non tenebit, & insuper vsufruc
 tus amittetur, & cum proprietate consolidabitur, & ita
 glo. in d. l. si vsufructus & originaliter id voluit Azon, in
 summa. C. de vsufructu. nu. 20. idemq̄ue videtur proba
 re Alberic. sibi contrarius in d. l. in venditione, in fine, ci
 tans dictum §. finitur idem securè vt indubitatum tradit
 Pau. in l. 4. ff. de nouat. ad finem: idem Paul. in l. qui Ro
 mæ. §. duo fratres, col. 2. nu. 4. in fine ff. de verborum obliga
 gat. per dictum §. finitur. & ibi Alex. col. pen & fin. per di
 ctam l. si vsufructus, idem vt receptissimum probat Ias.
 in d. §. duo fratres, nu. 80. c. fi. & Rip. nu. 88. idem vt rece
 ptum & indubitatum tradit Soci. consi. 10 num. 13. lib. 1.
 Corn. consi. 218. in fi. lib. 3. & Loaz. & in d. §. diui. nu. 17.
 & Couuas Ruu. vbi suprà: idemq̄, non obscure probant
 Doc. proximè allegandi, tenētes aliam conclusionem mi
 tiorem: cūm hac tamen q̄ alienatio vsufructus non va
 leat: item quòd ex ea poterit vsufructus ad proprietatem
 reuerti, & ita Fab. & plures in dicto §. finitur, nume. 1. &
 denique hoc ab omnibus receptum asserit nouissime An
 toni. Gomet, in tomo, de contract. cap. 15. num. 15. idq̄ue
 etiam magis asserit in cōment. ad l. 70. Tauri. num. 33.
 & tãquàm sine dubio id ab omnibus probatū tradit Car
 din. Paris. consil. 71. nume. 3. lib. 2. Alij distingunt, dicen

tes, quòd vsusfructus non potest alienari, nec eius alienatio prædicta pœna carere: poterit autem licitè alienari cõmoditas eiusdem vsusfructus, tanquàm diuersa ab ipso vsusfructu: quod inter alia probat gloss. in dictis locis: Bal. in l. res quarum C. de iur. doti. & Barto. in d. l. in venditione, & in l. interest, C. de vsufruc. Barto. & Alexan. in l. cum Titio ff. ad l. Falcid. quod receptissimum fatentur Couas Ruu. & Gome. vbi suprà. & Fabia. in trac. de emp. & vend. q. 21. numero 53. sub. 4. quæst. principali: & comprobatur ex multis, quæ Doct. tradunt in varijs locis, distinguentes inter ius, & commoditatem: vt tradit Pala. in rep. c. per vestras, §. 38. & Tiraq. de retrac. lignagier. §. 1. gl. 7. ex numero. 46. & Afflic. lib. 3. const. Rubr. 5. numero 19. & Ias. in l. cum filio, ex numero 157. ff. de leg. 1. quod plenius tradimus in auth. idem est, infrà ti. 1. & in hoc nemo discrepat. Alii autem ex proximis conclusionibus aliam mitiorem colligunt: vt scilicet fructuarius alienans vsusfructum, intelligatur in dubio alienare commoditatem: ad quod citatur Bal. in l. 1. C. si res pig. dat. sit, cuius litera ibi corrupta est, id tñ ab eo colligit, & commendat Socin. consi. 66. nu. 7. lib. 3. Curt. iun. consilio 142. col. pen. 15. Aymo. Crauet. consi. 52. nu. 5. idem latiùs consi. 222. numero 8. & sequen. idque dicunt hi patres tenendum, vt actus sustineatur, & pœna vitetur, & ultra eos idem probat Aretin. in l. filius à patre, colum. 5. post princip. ff. de libe. & posthum. & idem vult Bal. ab eis non relatus, in l. necessario §. fin. versi. & aduerte. ff. de pericu. & commo. rei vendi. ibi, *uerba sic interpretanda sunt*: & in simili idem notat Imol. in l. vsusfructu. numero 2. in fine. ff. soluto matrim. & sic isti etiam fatentur, fructuarium non posse alienare vsusfructum, fatenturque pœnam illam amissionis, & consolidationis, & ad eam vitandam. Interpretantur alienatam censerì solam
39 commoditatem. Ego credo grauissimos doctissimosque viros cum gloss. in multis & ferè in omnibus tangentibus hunc articulum, sæpiùs lapsos fuisse: Igitur ad conciliationem legum, de quibus suprà, asserimus primò contra gl. & comunè opinionem verius scripsisse Fran. Baldui. in d. §. finitur (licet in specie neminè citet) q̄ vsusfructuarius impunè

impunè potest alienare ius suū , verè enim nihil aliud dicit text. in d. l. arboribus, S. v. usufructuarius, ff. de usufr. ibi, *frui vel vendere*: & ibi, *si concedat vel donet*: ita ibi apertissimè Vlpia. nec minùs apertè Martianus I. C. in l. non vitur 38. & Caius, in l. seq. ff. eod. breuius autem, sed apertius id probat I. C. Iulianus in dicta l. cui usufructus. dum dicit in hæc verba, *cui usu fructus legatus est . etiam in ius hærede eum extraneo vendere potest*: Ergo qua fronte sustineri poterit communis Doctor. traditio ex diametro contraria illis legibus, quæ fructuario alienationem permittunt: Doctor. autem eam non solum negant, sed pœnas adiiciunt. Nec supersticiosi dicant, hæc iura intelligi de alienatione commoditatis, non usufructus: quod gloss. & communiter Doctor. pueriliter comminiscuntur retinentes errorem suum: quo alienationem fructuario iure permissam interdunt, fateor enim ex iuris subtilitate, & vtilitatis causa aliquando differentiam constitui inter vsum fructum, & commoditatem, aliudque esse ius usufructus: aliud facultatem fructus percipiendi. Sed qui hūc articulum, de quo agimus, cum iudicio expenderit, manifestè intelliget inanem esse interpretationem glo. & Doct. ad prædicta iura, quia si verum esset, quod ipsi tradunt pro regula, vsum fructuarium non posse alienare vsum fructum, & alienando eum amittere, & cum proprietate consolidari: non dicerēt iura (quod dicunt) usufructuariū ius suum alienare posse, non. n. quis posse dicitur, quod sine pœna facere nequit: vulg. l. nepos Proculo, argu. à fortiori, ff. de verb. sign. item si iura dicerent id, quod Doct. putant, redderentur inania & frustratoria, quia nunquam verificarentur, quod patet ex dictis gloss. & Doctor. tradentium (vt retulimus) cessare pœnam, si alienetur commoditas, & ita esse intelligendum, vt actus valeat, & pœna cesset: & sic nunquam habeat locum prohibitio & pœna, quam ipsi fingunt contra fructuarium, quod magis euincitur: quia prædicta tria iura clarissima, & dicta l. in venditione, ff. de bon. auth. iudi. possidend. permittunt alienationem usufructus per verba, quibus de commoditate nulla mentio fiat, sed de ipso usufructu: & sic non licet amplius tam expressa iura cauili.

lari. Possitque contra Doct. vulgaris eorum argumentatio retorqueri: ne lex verbis non rebus imposita censetur: contra l. 2. C. communia de leg. quid enim referebat, fructuario interdicti alienationem per verbū vsusfructus: eandemq; ei concedi per verbum commoditatis certè nihil, effectum enim in iure, non nomina sequi docemur. l. si vno. ff. loca. l. non codicillum. C. de testa. cum quam pluribus quæ omittimus. Item lapsus Doct. euidenter conuincitur: quia si talis prohibitio vera esset, & iura eam poenā imponerent fructuario, non posset quidem vitari, ea fictitia æquitate, quam Doct. considerant: cum fructuarius alienando, directo faceret contra legem qua mitiores esse non possumus, vt ait Imperator, probatq; l. C. in l. prospexit. ff. qui & à quibus, namq; & in poenabilibus, verba iuxta eorum proprietatem sine restrictione intelliguntur l. cū lege 26. & ibi Arc. ff. de testam. imò verba legis poenalis extenduntur: ne prohibitioni fraus fiat: vtq; poena per obliquum non euitetur. l. 1. §. si. cum l. seq. ff. de calum. eleganter Fely. in c. Rodolphus. col. 3. de rescr. l. as. in l. talis scriptura. nu. 21. ff. de leg. 1. & in l. 1. 2. lect. ad finē. ff. sol. mat. Crot. in l. omnes populi. nu. 177. & alibi sæpe scrib. est text. optimus in l. si. C. si manci. ita veniat ne prosti. hæc veritas euincitur vltèrius contra Doct. ex quadam eorum traditione (quam modò non examino) ipsi. n. dicunt, quod si vsusfructuarius non vsusfructum, sed rem ipsam totam distrahat, non consolidabitur vsusfructus cum proprietate nec erit locus prohibitioni, quam ipsi intelligunt scriptā contra fructuarium: quod probant, quia tunc fructuarius nihil aliud facit, quam vèdere rem alienam: quod de iure valet. l. rem alienā. ff. de contrah. emp. & ita limitant. d. l. si vsusfructus ff. de iure do. & d. §. finitur; retenta eorū interpretatione: ita Bal. in l. res quarū. C. de iure dor. & tanquā receptū tradit Hispanus Couas Ru. d. loco nu. 7. si ergo talis poena non irrogatur vsusfructuario alienanti totā rem, & sic plus quàm in ea habet, minus quidem puniri debet alienando quod habet, s. vsusfructum: hoc enim actu cessat mala fides, at in alienante alienū: fraus negari non potest, facit l. si. C. vnde vi. ibi, *quod suum non est*. Probata aut

fatis hac vera sententia cōtra gl. & Doct. respondendum est ad iura, quibus gl. & scrib. mouebantur: non obstat igitur tex. in d. §. finitur: Instit. de usufruct. quem Alber. Barto. malè citant in d. l. in venditione: & Bald. in d. l. res quarum: & Pau. in d. §. duo fratres, & in d. l. 4. ff. de nouat. & Loaz. in d. §. diui. & quam plures scrib. in alijs locis. Nam ille tex. magis probat contrarium: cū dicit, *item finitur usufructus, si domino proprietatis ab usufructuario cedatur, nam cedere extraneo nihil agitur: ex ijs. n. verbis patet, tex. ibi agere de consolidatione, quæ fit, cum usufructus proprietati accedit: vt in versi. seq. eiusdē §. ibi, uel contratio si usufructuarius proprietatem adquisierit. Si autem extraneo cedat nō punit text. fructuarius, sed dicit actum non valere: quod inferius explicabimus: & ideo glo. ibi, & in d. l. si usufructus, fatetur ex illo §. non probari suam communemq; opinionem: quod etiam bene videtur sensisse Aret. in d. §. duo fratres nu. 29. Nec obstat tex. (qui magis urgere videbatur) in d. l. si usufructus. 66. vel 67. ff. de iur. do. cuius verba colorem præstarunt ad excusandos scriben. dū I. C. ibi inquit, *cedi non posse, nisi domino proprietatis, & si extraneo cedatur, id est ei qui proprietatem non habebat, nihil ad eum transire: sed ad dominum proprietatis reuersurum.* Sed cum leges superius adductæ, expressim permittāt usufructuario alienationem sui usufructus, necessum est, vt d. l. si usufructus, intelligatur secundum alias de materia magis expressio agētes, & dicamus, quod I. C. in d. l. principaliter ostendere intēdit, cessionē à fructuario factā non nocere proprietario: nec impedire, quin usufructus ad proprietariū reuertatur: sed ea reuersio non erit statim, sed suo tpe, mortuo. s. usufructuario, vel alijs modis legitimis. Nec nouum est, vt verba alicuius l. intelligātur ex alijs magis expressio agentibus de materia. argu. l. diui. ibi *plenius tractaremus.* ff. de iure patr. facit vulgaris regu. l. vnica. C. de inoff. dot. ca. cū expediat, de elec. in 6. & licet Doct. nō aduertant, ita variādo videtur concludere gl. sibi contraria, in d. l. arboribus, verbo *uel donet. ad finem. ibi possit etiam.* Restat tamē scrupulus ex d. l. si usufructus in illis verbis *nihil ad eum transire.* Sed statim satisfaciam simul cum re-*

sponſione ad ſimilia verba. d. §. finitur, & l. 9. C. de uſufu.
 Ita enim ratio ordinis poſtulat, & vt hæc res magis enu-
 40 cleetur. Quamuis aut prædicta iura permittant fructua-
 rio alienare ſuum uſumfructum: nõ obſcurè ſignificant,
 ita eum tranſire vt duraturus erat apud fructuarium ce-
 dentē: id enim ſuadet iuris reg. ne plus iuris quis tranſfe-
 rat, quàm habet, & hoc ſentit I. C. in l. ſi legatũ. 4. ff. quib.
 ¶ mod. uſuſfr. amitt. & ibi Fulg. notat dicens q̄ longo tem-
 pore dubitauerat: quod colligitur ex eo text. quia ſpecia-
 liter vult uſumfructum durare, & cēſeri ex perſona ſecun-
 di, quia ad eum à primo legatario fuit tranſlatũ ex volun-
 tate domini, ſeu teſtatoris, & ita I. C. in l. ſi quis uſumfru-
 ctũ. 19. ff. de uſuſfructu leg. Idē ſuadetur ex reg. & decifio-
 ne text. in l. lex veſtigali, ff. de pign. apertè probat text. in
 c. nuper. de donat. inter vir. & vxo. qui ad hoc à noſtris ad-
 duci non ſolet. ad idem facit text. in hoc articulo celebris
 in d. l. neceſſariò. 8. §. fin. ff. de peri. & commod. rei vend.
 quē notat & declarāt Pau. in l. ſi domina, C. de uſuſfructu.
 idē Pau. in l. cotem, §. ſi. col. 2. verſ. primus caſus, ff. de pu-
 blic. & veſtig. poſt Bart. ibi: & Iaſ. in d. l. cum filio, nu. 157.
 ff. de leg. primo, notabat etiã (ſed non benè) Aret. in d. l. fi-
 lius à patre, vt ſuprà. Ex hoc neceſſariò intelliguntur di-
 cta iura probantia, quòd uſuſfructuarius alienare poteſt
 ſuum uſumfructum, vt ſcilicet non plus tranſferat quàm
 ipſe habet: nec uſuſfructus amplius extet penes eum, in
 quem fructuarius alienat, quam extaret penes alienan-
 tem, & hoc volunt omnes ſcriben. in locis allegatis. Inde
 ſecunda inferitur reſponſio & intellectus ad verba d. §. fi-
 nitur, & d. l. ſi uſuſfructus: dum habent, nihil tranſferri in
 eum, in quem uſuſfructuarius alienat: quia intelliguntur
 quo ad effectum cõſtituendi in eo nouum uſumfructũ,
 qui ex perſona eius durare & cēſeri debeat: verum enim
 eſt, quod ex perſona primi fructuarij attendi debet ius &
 vita (vt ita loquat) ipſius uſuſfructus: nec alienatio in hoc
 nocere debet proprietario, quod principaliter ea iura re-
 ſpiciunt: & ad id refertur talis nullitas, vt alibi in ſimili
 intelligebat Bald. in l. ea lege, §. oppoſ. num. 4. in fin. C. de
 conditionibus ob cauſam. & ibi Salyc. Inde ſimul 3. debet
 intel-

intelligi, quod inquit text. in d. l. 9. C. de usufructu. & est necessaria interpretatio ex dictis legibus, quibus aliàs ea l. ex diametro aduersaretur: vt scilicet dicatur ibi, usufructum in aliam personam alienari non posse: quia effectus & tempus quo usufructus durare debet non attenditur, nisi ex persona fructuarijs alienantis, & ita negociũ & ius manet, ac si alienatio non fieret. Inde infertur 4. cõtra gl. & Docto. quòd usufructuarius quibuscunque verbis alienans suũ usufructum, siue nomine usufructus, siue commoditatis, non amittat usufructum: nec cõsolidetur cum proprietate: nec alienatio sit inualida. Et ita amplientur & intelligantur d. l. arboribus, & dictæ legis cui usufructus, ff. de usufructu. Infertur etiam 5. verus sensus ad d. §. finitur: vbi text. non posuit talem pœnam usufructuario alienanti, cum ibi ex professo agatur de explicando, quibus modis usufructus finiatur: similiter apparet cur id non fuerit scriptum in tit. ff. quibus modis usufructus amittatur. quia scilicet nõ erat iuridicum: nec iura illa id omisissent, si iuris fuisset, non enim omitti solent, nec debent, quæ notabilia sunt. l. item apud Labeonem. i §. ait prætor, ff. de iniuri. ver. ea enim. nec Doct. de buerunt pœnam addere, vbi expressim & apertè ius eam non irrogabat, secundum gl. c. fi. de iur. patr. & tex. notab. in l. at si quis, §. diuus, ff. de relig. & sumpt. fun. cũ multis quæ omitto. Inde infertur. 6. non esse verum, quod Bald. & alij vbi supra dicebant, mitius agi cum usufructuario alienante rē totam, quàm cum eo alienante solum usufructum, quod erat absurdum, vt probaui. Infertur. 7. inanem esse illam æquitatem, qua nonnulli supra relati fingeant, fructuarium releuandum à pœna alienationis sui usufructus, intelligendo, quod videatur tantum alienare cõmoditatem: par enim ratio & par effectus est hoc casu, siue alienetur usufructus, siue commoditas, vt probauimus, licèt quod alia differant, vt suprà. Infertur. 8. verus intellectus ad text. (quo nostra hæc validè cõprobantur) in d. c. nuper à nobis, de donat. inter vir. & vxor. (ubi Panor. & Præpos. & alij non satis expendunt vim illius responsi) ibi enim data erat terra viro ad fruendum

in vita, & sic constitutus fuit vsusfructus: vir autem eã terram vxori dedit: respondet tex. eam concessionem in vxorem factam valere: & durare tantum in vita mariti, eoq; mortuo terram reuersam ad proprietarium. Vides ibi virum vsufructuarium potuisse ius suum transferre in alium: sed vsufructũ tandiu durare penes cessionarium, quandiu durare debuit penes cedentem: & sic potest ille tex. citari simul cum. d. l. ex vectigali, & notari ad dictum paragraphum si. l. necessario: simulque inde confundi illã inanem distinctionem Doc. distinguẽtiã per qua verba fructuarius cedat suum ius. Infertur 9. contra Loaz. vbi supra ad peculiarem tractatũ huius. l. circa patrem alienantem suum vsufructum, vt alienatio valeat, nec vsusfructus consolidetur cum proprietate: licet Doctif. Couas Ruu. hoc non satis explicet. Et hinc tollitur restrictio & argu. Loaz. ad tex. in dicta lege cum oportet. §. non autẽ, qui ex his ampliatur, vt pater alienare possit vsufructũ, non tantum quod ex fructibus acquirit. Infertur, & necessario ex dictis iuribus. ff. de vsuf. differentia inter vsufructum & emphiteosim. Hęc enim (vt est notissimum) distrahì non potest sine licentia domini directi. l. si. C. de iu. emph. & ratio differentię potest considerari, quia fructuarius omnes fructus percipit, & durante suo vsufructu non recognoscit dominũ cum emphyteosi diuersum sit; aliã rationem differentię tradit Saly. in dicta l. si. vbi Iason. refert. num. 106. Sed c. l. nuper. & d. §. fin. l. necessario, & recepta opinio, quę benè habet vsufructum finiri tunc ex persona fructuarij cedentis, intelliguntur necessario ex lege quarta, & ibi notant Bar. & Pau. ff. de nouatio. nisi propriarius concedat, vt vsusfructus alienetur: tunc enim alius nouus vsusfructus constituitur in eo, in quem alienatur: & consequenter non finit mortuo primo fructuario: sed durat ex persona secundi: in quem alienatur. Et æquẽ procedit secundũ eos in vsufructu iam constituto, siue in eo qui nondũ traditus erat: sed tantum competebat actio ad eum primo cedenti, & ita Fab. & Ang. in dicto paragrapho finitur, contra glo. ibi malè distinguẽtem inter vsufructum & actionem, immò subtilius expendatur d.

l.4. probabit, quæ suprà deduximus. Ideo enim ibi consensus domini in cessione vsusfructus operatur, vt cessionarius fiat verè vsufructuarius, & vsusfructus duret ad vitam eisdem, non cedentis: quia quo ad translationem cōmoditatis vtq̄ue vsusfructus durare deberet ad vitam cedentis, non erat necessarius consensus proprietarij, secundum ea quæ ex dictis iuribus verè deduximus: facit trita reg. l. si quando 1 1 2. secundum Bar. & cōem allegationē. ff. de leg. 1. & sic potest esse 1 1. illatio. Ex eiusdem iuribus & alijs suprà adductis infertur 1 2. quæ dicta sunt de alienatione vsusfructus, procedere tam in venditione, quàm in donatione, & sic tã ex causa onerosa, quàm lucratiua, vt patet ex d. l. arboribus, ibi, *uendere uel concedere*, & ibi, *uel donet*, & in omnibus par ratio est: ex quo sequitur nullateus tenendam esse futilem distinctionem glo. in d. l. arboribus, & in d. l. si vsusfructus, quæ distinguebat inter concessionē & cessionē (mirāda nouitas) & putabat gl. ad mittendā concessionē, non cessionē: Et huic ineptæ distinctionis subscripserunt Angel. in d. l. arboribus: Fulg. & Iacobus. in d. l. si vsusfructus. Ad hoc autem confugerat gl. ob iura quibus videbat fructuario permitti concessionem, vt ita euaderet difficultatem, qua præmebatur ex d. l. si vsusfructus, negante cessionē: quæ iura aliter conciliantur vt suprà. Nec talis distinctio gl. erat probabilis, cum idē sit in effectu cedere, quod concedere, nã cessio aut erat ex causa onerosa, & censetur venditio: aut ex causa lucratiua, & censetur donatio, iuxta notata in lege per diuersas. C. mandati. & sic de cessione etiã loquitur necessario. d. l. arboribus, cum similibus suprà citatis: & verbū alienationis omnia ea comprehendit, iuxta. l. si. C. de rebus alienis nō alien. quod videtur magis de mente scribentiū cōiter, licet non reprobent specificè illam distinctionē vel differentiã gl. inter cessionem, & concessionem. Ex prædictis ad dictā legem quartam. ff. de uoua. 13. infertur cauendum forè à Baldui. qui circa eam incautè labitur in d. S. finitur. tradens eum qui habet actionem ad vsufructum, posse eam transferre in alium. ita vt faciat illum verum vsufructuarium: vtq̄ue duret vsusfructus in uita eiusdem,

non cedētis: hoc enim absurdum eſſet, & cōtra iuris prin-
cipia, vt probat Bartol. quem alij bene ſequuntur in d. le-
ge 4. Fab. & alij in d. §. finitur: idque oſtenditur, quia ha-
bens actionem ad vſumfructum cederet eam alij, qui ve-
riſimiliter longius viuere ſperaretur, quod eſſet in fraudē
proprietary: itē eſſet iniquum, vt quis inuitus cogeretur
alium habere fructuarium quod iura non admittunt. a-
perteque id cōſtitatur per tex. in d. c. nuper. & reg. d. l. lex
veſtigali: & tādē iuris ratio non patiebatur: vt habens
actionē ſolā plus poſſe transferre quā habens vſumfru-
ctū iam conſtitutū, cōtra l. minus 205. ff. de reg. iu. quod
inuoluit Imol. (niſi litera corrupta ſit) in d. l. 4. ad finē, ff.
de nouatio. Ex eiſdē inferitur 14. q. 1. is, in quē vſufructua-
rius transfert, vel cedit vſumfructū vel cōmoditatē nō te-
neatur cauere proprietario: nec in eo militet reg. tit. ff. vſu-
fru. quē ad. cau. vt inquit Hiſpa. Anto. Gomet. c. 15. n. 15.
in fin. in tomo de cōtract. ſed prius Bal. (quē nō allegat)
in d. §. ſi. l. neceſſario. Tādē & 15. inferunt aliqui, & ſpe-
cificē inferit Hiſpan. Anto. d. loco, verſi. ſecundus effectus,
quod is in quē vſufructuarius transfert ius ſuum, nō ha-
bebit vllum remediū poſſeſſoriū: quia cum nō ſit vſufu-
ctuarius, non poſſidet. Sed hoc indiſtinctē dictum pericu-
loſum eſt: nec omnino verum, nam & detinēti rē ex cau-
ſa iuſta, nec verē poſſidēti, datur remediū poſſeſſoriū,
ſi ſpolietur vel turbetur iniuſte: vt probat tex. in l. Aquil-
ius, ff. de dona. implorato iudicis officio, vt in illo tex. ibi,
*quod ſi expulſus ad iudicem ueniat: ad exemplum interdicti, quod
fructuario proponitur, defendendus erit:* & ibi benè notat
Pau. Caſtr. idē notabiliter in l. maniſteſſimi §. ſed cū ſe-
cūdam, C. de fur. Bar. in l. rem quæ nobis, nu. 1. ff. de acq.
poſ. benè Pano. in c. cōtingit, col. ſi. de dol. & contu. Cepo.
de ſeruitu. vrba. c. 2. nu. 11, ad finem. Dec. ad illam l. conſ.
355. Et in materia remedij poſſeſſorij benè id tradit idē
Hiſpanus in comment. l. Tauri. 45. nu. 12. ex quibus con-
ſtat articulus à ſcriben. hucuſq; non explicatus: ſimulq;
habetur verus ſenſus multorū iurium contra gl. & Doc.

81 Hæc lex, vt ſuprà, ad reſtringēdam poteſtatem patris in
aduentitijs: negat ei alienandi poteſtatem: & ſic docemur
minus

minus iuris habere eum, cui alienatio interdicitur (quod patet ad sensum.) Vnde ex hoc & ex dictis in superiori articulo inferitur ad ea, quæ Doct. hucusque scripta relinquunt, per l. Proculus, ff. de vsu. quem tex. putant omnes decidere expressim: quòd si testator legat vsufructum domus, cum onere, ne legatarius altius tollat: vel legat aliam rem cum onere: vt legatarius in ea constituat seruitutem alteri, tunc per vsufructum intelligi proprietatem, & ita Bart. Bal. & Alber. Ang. Fulg. ibi, extollentes eam l. & ita etiam Barto. in l. ex hac, nu. 3. ff. de don. Cuma. in d. l. donationes. §. species. nu. 4. ff. eod. & ibi Roma. & ita Alex. in l. si constante nu. 2. ff. soluto matrimo. Alci. in l. rectè dicimus. ff. de verborum sig. Claud. Marme. in §. nihil commune, col. 1. nu. 48. Iaso. in l. si mihi & tibi. §. in legatis 1. lect. nu. 10. ff. de leg. 1. Galiau. in l. Centurio. nu. 465. ff. de vulg. & ita prædicti Doct. & alij consulendo responderunt, vt proximè referemus: eumq; sensum probat gl. ibi, & in d. §. species. l. donationes. nihilque receptius est apud scriben. & ad hoc eam extollunt Bal. & Fulg. ibi: dicitque mirabilem Cuma. d. §. species, num. 4. & alij infra. Cum autem gl. & Doct. id decisum putent in d. l. Proculus, pro rationis colore dicunt id procedere ex eo, quia de iure vsufructuarius non potest altius tollere, nec rem alienare, iuxta l. vsufructuarius 1. & 2. & l. nisi. ff. de vsufruct. l. interest. C. eo. Quiapropter aiunt, necessum non esse interdiceret vsufructuario, ne altius tollat, nec in eo adaptari constitutionem seruitutis: vnde colligunt, ne verba testatoris sine effectu maneant, intelligendum fore: quod nomine vsufructus legare voluit proprietatem, in qua congruit constitutio seruitutis, quæ à plene domino, non à fructuario constitui potest. Hoc est, quod pro ratione illius putatiuæ seu imaginariæ decisionis gl. & doc. afferunt. Et inde quasi necessarium consequens infert Bal. in d. l. Proculus, & extollunt oēs: si quis leget vsufructum, eo adiecto, ne legatarius rem alienet, censeret legatam proprietatem: quia in simplici vsufructu superflua esset ea prohibitio, per supra dicta: idemq; probant & extollunt Ang. & Fulg. ibi. Alex. & Ias. vbi supra Marme. in d. loco: Brunus in tract. de dimi-

nu. 6. cōclu. n. 15. Cuma. in d. §. species. nu. 4. & ita cū Bal. respondetur in praxi. Cuma. & Fulg. quorum consilia citantur à Ferrar. & Paris. statim allegandis: & ita Picus, in §. Titia cum nuberet. nu. 171. ff. de leg. 2. & Bauer. in rep. cū filio. nu. 48. ff. de leg. 1. & ita securè Mathæ. de Affli. in prælud. feud. n. 128. & ita Riminal. senior, & alij quos refert Riminal. iunior in prin. Inst. de donat. nu. 357. & Hispan. à Castello. l. 10. Tauri. col. pen. & Tho. Ferrar. caute. 2. col. 1. Creme. notab. 28. Hippol. sing. 661. & ita consuluit vterq̄ Raph. vt suprâ: & Corn. quem refert, & sequitur Loaz. in rep. §. diui. num. 15. ita Soci. consi. 131. num. 15. lib. 1. Barb. conf. 64. col. fi. lib. 2. Curti. senior. consil. 51. nu. 23. idem consuluit Card. Paris. cōf. 71. per totū, li. 2. & Hieron. Grat. conf. 29. nu. 13. lib. 2. idē tradit Bellon. conf. 6. nu. 8. & nu. 1. Cur. iun. consi. 14. col. 1. Rom. consil. 206. nu. 4. Cor. conf. 64. nu. 2. li. 4. & Caro. Ruy. conf. 29. nu. 3. lib. 2. & idē sentit Deci. conf. 41. nu. 2. Apparet igitur rem hanc in vsu forensi frequētissimam esse: ideoq̄; magis doleo, videre hoc scriptū à Doc. grauiissimis, tã legendo quã cōsulēdo: cū id lōgè iniquū, iuri cōtrariū, & reip. perniciosum esse nō dubitē. Vt autē apertè quod in hoc verissimum puto, contra gl. & omnes, ponenda ob oculos sunt verba tex. in d. l. Proculus (quæ in aliquibus libris est. 19. in alijs 23.) & ita se habēt, *Proculus putat insulā ita posse legari ut ei seruius imponatur, quæ alteri insulæ hæreditarie debeat, hoc modo, si ille hæredi meo promiserit, per se non fore, quia aliis ea ædificia tollantur, tum ei eorū ædificiorū vsufructū do, lego, vel sic, ædium illarū quo ad aliis, quã vti nunc sunt, ædificia tæ nō erunt, illi vsufructum do, lego: nihil habet vterius littera illius l. qua inspecta nemo ex ea euincet, quod gl. & oēs putant ibi decisum. Nullum. n. verbū ibi est quo. l. C. significet in ea specie cōprehēdi proprietatē. Et cū ab hinc quindecim annis in hac inclyta Academia Conimbricēsi aliquando incideret allegatio illius l. mirabar tot viros grauiissimos iuris vertices, tã iniq; tãq; absurdè l. illā intellexisse, q̄ nouissimè bene sentit Conna. lib. 4. c. 3. ad fi. & pro hac sentētia cōtra gl. & Doc. nō sunt necessariæ argumentationes, cum lex illa nullo modo probet cōem erro-*

rem: Doct. autē ingenuè fatentur ex iuris regulis contrarium esse dicendum, & Fulg. ibi inquit: se contrarium responsurū lege illa nō visa ideoq; Bal. ibi eam l. miratur, & Cum. mirabilē appellat in d. §. species. Ego autem semper suspecta habeo hæc mirabilia Docto. contra quos (vt ipsi fatentur) sunt in hoc iuris regulæ, à quibus facilè recedendū non est: contra eos ēt vrget consideratio ex verbis eiusdem l. & tit. quæ vsu fructum. non proprietatē designat: Vrget magis alia consideratio: quia illa adiectio, vel onus seruitutis, vel iustus non ædificandi, vel non alienandi, verba sunt manifestè adiecta, cā restringendi: ideoq; non debent augere legatū: iuxta vulgare reg. l. legata inutiliter, ff. de leg. 1. cum similib. facit ēt quia, si talem dispositionē consideres, verè comperies ea verba adiecta in fauorem hæredis, vel proprietarij, contra legatarium vel alium, cui vsu fructus donatur, prohibitio enim ædificandi, vel alienandi non potest esse fauor, cum sit onus contrarium libertati, & potestati, quam quilibet dominus regulariter habet in re propria, vt patet ad sensum, & colligitur ex Bart. in definitione dominij, in l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqu. poss. Ergo absurdum & iuri contrarium esset, verba adiecta fauore hæredis vel proprietarij, contra eos retorqueri: & è contra adiecta, contra legatarium, vel donatarium, in eorum fauorem intelligi: contra iuris regulas, & contra ea quæ tradit notanter Dec. consi. 232. nu. 8. ad fi. Item contra gl. & Docto. facit decisi. I. C. in l. cum tale. 71. §. fin. ff. de condi. & demonstr. ibi, *non plus assequitur*, facit etiam à fortiori elegans responsum l. Titia. §. vlti. ff. de manu, test. ibi, *his verbis potius adimi, quàm dari*, facit etiā tex. facti. 19. ff. de hæred. instit. & tandem cum relicto vsu fructu simpliciter, non veniat proprietates, non est cur magis venire debeat adiectis verbis: ne res alienetur vel ne in ea ædificetur, per suprà dicta, & quia talia verba nec necessariò nec verosimiliter proprietatem dari significant, præcedens autem dispositio principalis, tantum cōcedit vsu fructum, & sic interpretari tunc concessam proprietatē, esset contra regulā. l. non aliter. ff. de leg. 3. l. interst. C. de solu. ibi, *tantum, quantum lectio probat in scriptura,*

& l. 1. §. si is qui nauem. ff. de exercit. ibi, *uerbis seruire*. Nec obstat puerile motiuum gl. & scriben. dum arguebant: quod in tali specie erat superflua prohibitio fructuario imposta, cum sine ea fructuarius non possit nouum opus facere, nec rem alienare, nisi volente proprietario: quod fundamentum ideo puerile appello, quia virili ætate indignum est: quis enim non videt quotidie testatores & contrahentes ea in suis actibus adijcere, quæ de iure inerant: ideoque talem adiectionem censeri tamen appositam pro maiori declaratione est in legibus ipsis? ut probat l. 1. ver. ego puto, ff. de Edil. edic. non verò ad mutandam iuris dispositionem, iuxta l. 3. ff. de leg. 1. l. non rectè, C. de fideiuss. l. qui mutuan. ff. mand. tex. notab. in l. si conuenerit. 14. ff. pro Soci. **Quis** est ignorat sapius testatores & contrahentes esse iuris ignaros? ut inquit. l. C. in d. l. non aliter 67. §. 1. ff. de leg. 3. quid mirum igitur, si relicto vel dato usufructu, testator vel donans iuris ignarus adijciat, ne fructuarius faciat in re aliquid à iure prohibitum? Non est igitur inde colligendum, plus concessum, quam verba sonent. **Quod** magis probatur ex l. quod in rerum. 24. §. 1. ff. de leg. 1. vbi relicto usufructu, non venit proprietas, et si relictum maneat inutile (quod est fortius) Igitur talis adiectio, de qua in d. l. Proculus (licet de iure necessaria non sit) intelligi debet scripta, vel ad maiorem declarationem, vel ex imperitia iuris, ut alibi dicit Papinianus, in l. qui fructus. 25. ff. de usufr. leg. Ex quibus euidenter conuincitur error gl. & cõis interpretationis. **Quod** si aliquis curiosè nimis insistat quærens, quid nobis afferat dicit. l. C. in d. l. Proculus, respõdebo cum litera cui non est addendum (contra iuris regulas) quod in ea non habetur: nec est multum curabo, si quis obijciat carere eam probabili ratione dubitandi. Id enim frequentissimè in legibus pandectarum & Cod. videmus. ut prudenter notat Bar. in l. vbicunq; col. 4. nu. 10. versi. vltimò, ff. de interrog. acti. Et tandem potest dici voluisse forsitan. l. C. ibi declarare, & limitare quod in multis l. eiusdem tit. scribitur: ut scilicet ex iussu testatoris, & concedentis usum fructum, possit fructuarius rei seruitutem imponere, cum regula iter nequeat, ut superius in 2. parte latè deduximus, mihi autè satis est

I.C. non dicere, quod gl. & scrib. colligunt. Credo igitur ne minem deinceps probaturū, quod glo. & scriben. hucusq; ex ea lege colligebant: & inferebant qua in re certissima veritas nos coegit contra morem nostrum aduersus scribentes liberius loqui. Infertur ex his verius esse quod diximus, relicto usufructu cum onere, vt legatarius constituat seruitutē in re, non ideò augeri relictum: nec cōprehendi proprietatē: contra gl. & omnes. Infertur similiter contra Bal. & innumeros suprā citatos, relicto usufructu cū prohibitione, ne legatarius rē alienet, non venire proprietatē, quod aliquando tentauerat fragiliter Roman. in d. S. species, sequens tñ cōem errorem ad d. l. Proculus. Ex prædictis infertur etiam cessare iniquam illam cautelā, & Christiano homini execrabilem: qua aliqui in hoc articulo scribunt, posse à testatore extorqueri proprietatē rei contra eius mentem, vt tradebat Thom. Ferr. d. caute. 2. Quid enim iniquius, quam volenti legare solū usufructum imponere: vt adiiciat illa verba, ne legatarius ædificet, vel q̄ seruitutem constituat, vel ne rem alienet: quæ omnia testator rectē potuit sentire, magis esse contra legatarium, quā vt ex his verbis colligatur legatū proprietatis? Quod absurdum, & iniquum resultans necessariò ex traditione gl. & scriben. sufficit ad iustificandam nostram sententiā. Ex his etiam cessat aliud absurdū: quod Doct. admittebāt in sua erronea interpretatione, & quo non immeritò laborabant Bal. Ange. Fulgo in d. l. Proculus, putantes ex ea lege, verba conditionalia ibi disponere, & inducta ad vnū effectum, operari contrarium, aduersus iuris regulas: quo etiam laborant Barto. Cuma. & alii in dicta l. donationes. §. species, & Galiau. in l. centurio. numero 456. qui aliqua friuola comminiscuntur, contra stimulum calcitrātes. Infertur etiam ad id quod tradit Barb. d. consil. 64. col. fina. dicens: quòd si testator legat usufructum, & permittit vt legatarius possit bona distrahere, tunc censeatur legata proprietates arguendo à fortiori ex d. l. Proculus, & Bal. ibi: secundum communem intellectum. Quod tamen improbat Socin. d. consil. 131. numero 15. libro primo, dicens Barbat. more suo paralogisare, & retorquens præposita

¶ stera subtilitate dicta Bal. & aliorum. Ego aduerto utrū-
 que niti falso fundamento, (nempè ex communi intelle-
 ctu d.l. Proculus, quem probauimus sustineri non posse.)
 Aduerto etiam minus iniquam esse opinionem Barb. in
 suis terminis. Si enim maturè cōsideres, comperies: ex ea
 adiectione (vt legatarius alienare possit) verò similis pos-
 se præsumi, quòd testator legat proprietatem: cum ea po-
 testas non conueniat fructuario. Quo casu, ex qualitate
 à disponente expressa recedi potest à verbis, iuxta l. si vno,
 18. ff. locati: & l. vbi ita, ff. de don. causa mor. cum multis
 alijs. At in casu d.l. Proculus, & in his quæ Docto. cōiter
 colligunt & inferunt: (quæ nos reprobamus) adiectio mi-
 nuit & restringit legatum: Ideoq; absurdum esset ex tali-
 bus verbis relictum ampliare, atque ita non absurde Bar-
 bat. à maiori arguere potuit. Nec omitto, quòd Cum. cōf.
 121. idē consuluit ante Barbat. & ita arguit à fortiori. nu.
 3. cuius nec Soci. nec Barba. meminerunt. Et hoc sequitur
 Cardi. Paris. d. consi. 71. num. 3. qui cum eis concludit, re-
 lictō vsufructu cū potestate, vt legatarius de re disponere
 possit (maximè post tempus mortis) cōprehendi proprie-
 tatē: quia alias repugnaret iuris regula, quæ habet: vsum
 fructum morte finiri, idq; iuuari potest, ex reg. l. illud. ff.
 de acqui. hæ. & l. ad legatum, & l. ad rē mobilē. ff. de Pro-
 eur. Tandem aduerto contra Cum. Barb. & Paris. nō sem-
 per ex tali adiectione, vt fructuarius alienare possit sub
 nomine vsufructus intelligendo proprietatem. Obstant
 enim ea, quæ superius adduximus de obseruanda proprie-
 tate verborum, ac non facile admittenda extensione con-
 cessionis: & in tali specie intelligi, q̄ testator vel donans
 vsufructū, concedendo simul potestatem alienandi, nō
 id expresserit, qua si proprietatem legare velit: sed magis
 ad tollendam dubitationem & pœnam, quæ contra fru-
 ctuarium alienantem, à multis traditur in iure nostro: vt
 in præcedenti articulo deduximus, circa §. finitur. Inst. de
 vsuf. Et in eisdē terminis esset cautè aduertendum, an ver-
 ba testatoris seu concedentis vsufructum, tribuant po-
 testatem alienandi in causam fortè necessariam, & refer-
 uato in fauorem alicuius quod ex bonis supererit: tunc e-
 nim

nim constat, tantū relinqui vltimū fructum, eamq; alienandi facultatem ad aliud concedi, non vt proprietates censeatur. Vltimò circa d.l. Proculus, & suprā adducta, ostenditur veritas nostræ interpretationis: quia Doct. in sua non sibi constant, ferè enim oēs suprā citati intelligunt. d.l. & quæ ex ea colliguntur, in omni concessione: Barto. aut, & C. in d. S. Species: eam legem, & cōm opinionem specialiter intelligunt in vltimis voluntatibus, diuersumq; dicendum fore in cōcessione inter viuos. Quod etiam sequitur Fulg. in d.l. Proculus: quæ confirmari posset ex congestis à Ias. in l. quæ de legato. ff. de leg. 1. ab Alc. lib. 3. de verbo sign. Sed contrariū sentiunt cōiter Doc. in locis suprā citatis, indistinctè loquētes de qualibet concessione vsusfructus per talia verba: licèt ex facti contingētia frequentius id tractent in verbis testatoris. Et rationes, argumēta que scriben. ad cōm interpretationem d.l. tam militant in contractibus, quàm in vltimis voluntatibus: dum arguunt ne verba sine effectu adiecta videātur. Quod ipsi scribē. vbiq; ad oēs genus dispositionis trahunt, sæpè extollentes periculosam doctrinam Bal. in Rub. C. de contrah. emp. nu. 9. quæst. 10. Illud tamen huic restrictiōni Bar. C. in Fulg. debeamus: vt communis error inductus ex d.l. Proculus, minùs noceat. saltemq; ad actus inter viuos non trahatur. Hæc sunt, quæ ad l. illam, & hunc articulum vtilissimum afferre potuimus, sed forsitan non deerunt superstitiosi, qui repertis & exhibitis frugibus, glandibus vesca malint. Hic

44 opportunè duo discutiemus, quæ omissa fuere suprā in secunda parte: an pater circa bona aduentitia filiorum possit transigere, vel compromittere? Qua in re ex traditionis scriben. videretur dicendum: quod, cum pater prohibeatur alienare (vt habet hæc vltima pars) non possit compromittere. Pro regula enim traditur à nostris, vt qui non potest alienare, non possit cōpromittere: per text. vbi notant Pano. Imol. & alij, in c. cum tempore, vers. cum et si sponte: de arbitr. per quem text. generaliter id vt receptum scribit Ias. in l. si. nu. 119. Bal. de iure emph. Dec. consil. 44. per totum, & consil. 465. in fine, & consil. 39. numero 4. & quam plures eandem regulam probant: vt copiosè tradit Tiraq.

in lib. de iure marita gl. 5. nu. 202. cum seq. & Anto. Capi. decis. 93 nu. 3. & Math. Afflic. lib. 3. constit. Neap. Rub. 5. nu. 52. & seq. & Soci. ngpos, consil. 67. nume. 77. lib. 1. & Marcus Blan de compromiss. 4. q. nume. 28. Rip. lib. 2. respons. de rescr. c. 7. nu. 12. Idem posset quis dicere in transactione (de qua breuissimè agunt Bal. & Albe hic) Eodè enim fundamento videretur dicendum non posse patrè transigere, sicuti non potest alienare. Id vt receptum tradunt scriben. in lege prima. C. si aduers. transac. & alibi sæpè, vt per Iason. in lege fin. nume. 122. q. 10. C. de iure emphyt. & plures, quos citat Tiraq. in dict. lib. gloss. 5. nume. 205. q. 20. & latius in lib. de retract. lignag. S. 1. gloss. 14. ex nu. 60. cum multis seq. & generaliter id probat Pano. per tex. ibi, in cap. contingit, de transact. Pro qua regula adduci solet text. in l. non solum. C. de præd. mino. ibi, *sed nec transactionis ratione.* Quem tex. debuit citare Pau. Caf. hoc tradens. in leg. cum 2. § transactiones. nu. 4. ff. de transact. Quod comprobari etiam posset: quia compromissum & transactio æquiparantur: vt colligitur ex Ias. in d. l. si. & Tiraq. vbi suprà: & ita hæc duo æquiparat Host. & alij, quos citat Lanfran. de arbit. 3. parte num. 3. fol. 5. in 3. volum. tract. & Baptis. Cacialup. in eo. vol. tract. de transact. q. 7. nu. 5. eandemque æquiparationem transactionis & compromissi probat Bar. in l. prætor. ff. de tutor. & curato. dat. Bal. in l. de re. 1. lect. ff. de transac. Alex. consi. 22. nu. 3. lib. 1. & consi. 119. nu. 3. lib. 2. est que receptum, ut tradit Aci.

45 in l. cum te nu. 4. C. de transac. vbi id declarat. Hæc non leuiter vrgere videbantur, possentque plures ex his indistinctè putare, negandam patri facultatem compromittendi & transigendi quasi hæc sint species alienationis: in idque posset induci tex. in l. prima. ff. de offic. procur. Cæsa. ibi, *venditionis vel transactionis causa.* & ibi, *non enim alienare ei commissum est.* Sed hæc maturius sunt aduertenda. Nec enim tam strictè cum patre legitimo administratore agendum est: vt latè deduximus suprà in 2. parte. Ex proxime autè citatis, videtur mihi regulariter vera æquiparatio, quam scribè. faciunt de compromisso & transactione, & ita Bar. in l. mandato. ff. de procura. distinguens inter procuratorem

rem quantuncunque generalem, & inter administratorem R.P. æquiparans tñ compromissum & transactionem: & eius doctrinam probat Alex. in l. transactionis, & in l. de fideicom. num. 3. C. de transact. Ias. in l. Imperatores. ff. de pactis: vide Ias. in d. l. transactionis. Antequam verò agamus de transactione, illud memineris in compromisso: vt scilicet præcedentia dicta non procedant in compromisso necessario ex vigore legis vel statuti, iubentis compromittere. Tunc enim pater sine dubio aduentitijs compromittere posset, cum id tunc voluntariè non faciat vt in minore eius tutore vel curatore: notant Albe. Bal. Salyc. Paul. Alexan. in l. fina. C. de in integ. rest. Panor. consi. 31. lib. 2. Aret. in l. more. col. fin. ff. de acq. hæred. Pau. in l. si plures nu. 5. ff. de pactis: & ibi Ias. sub. S. fin. l. iurisdictionum num. 14. & hoc generaliter intelligunt doct. etiam si aliàs ratio ne rei vel personæ prohiberetur alienatio, & compromissum, vt bene tradit Rober. Mara. de ordi. iudic. 6. par. in tract. de compromi. nu. 8. cum duobus sequentibus. Vnde cauendum est à Dec. d. consi. 44. vbi videtur malè respondisse circa simile statutum, dicens: illud non procedere in rebus alienari prohibitis, arguensq; ex generali illa traditione, de qua suprà. Sed debuit aduertere, quod tunc compromissum vitari nō potest, cum fiat ex necessitate legis: & consequenter cessat argumentatio à prohibita alienatione: iuxta ea quæ suprà diximus ex lege alienationes. ff. famil. herc. & l. 1. ff. de fun. dot. cum alijs. Et ita contra Decium melius aduertit Marcus Blanc. in d. tractatu de comprom. 4. quæstio. nu. 2. 8. ad finem. Et ita in terminis nota. Bal. quem illi non citant, in lege de re. 2. lect. ff. de transactionibus facit le. 3. versic. hæ enim ff. de rebus eorum. ibi. *non ex turpi voluntate. sed ex magistratum auctoritate.* In transactione autem (vt iam articulum nostrum resoluamus) dicit Alber. hic, columna secunda nume. 4. ver. puto etiam quod pater poterit transigere in aduentitijs, vt tutor in rebus pupilli, per l. præses. C. de transact. Bald. autem hic. numero. 2. citat eandem l. sed addit, quod pater retinendo poterit transigere, non autem rem dando, vel transferendo subdit etiam Bal. posse patrē transigendo promit

tere in aduentitijs, quod rem non petet, eamque promissionem valere (scilicet ad excludendum filium) quando causa est dubia, arg. d. l. præses, & hanc resolutionem Bal. probat Alex. consil. 161. ad finem lib. 2. Aymon Craue. consil. 134. nu. 1. Steph. Bertran. col. 18. nu. 6. lib. 1. Qua in re debuerunt Alb. & Bal. meminisse gl. in d. l. de re. ff. de transac. quam ibi probant Bar. & alij: quæ dicit posse patrem transigere in aduentitijs, citatque hanc l. & d. l. præses: ex qua alienatione colligitur gl. sensisse idem, quod Bal. & Alb. & illam gl. dicit cõiter receptam. Cacialup. in d. trac. de transact. q. 7. nu. 4. doctrinam autem Bal. in 1. membro sequitur, & extollit Ias. in l. nulli, in fine, ff. de transact. Qui oēs æquiparant in hoc patrem, & tutorem, aliosque administratores: præter quam quoad solennitatem decreti, quod in patre necessarium non esse, communiter tradunt, cum Azo. vt superius diximus, & in transactione, de qua agimus, aperte id notat Bal. in d. l. de re. ff. de transact. Cacialup. vbi suprâ, Alexand. & alij in d. l. præses. Sed ego in his plus semper patri tribuerem, quam alij administratori, ex iuribus & rationibus, de quibus superius egimus in hac lege. Nec negari potest illa differentia inter ius clarum & ambiguum, cum id aperte decidat, d. l. præses: & idem in simili probat gl. notab. in l. contra iuris 29. §. fi. in glos. ult. ff. de pactis. de qua tamen videndus est Alex. consil. 22. nu. 7. libr. 1. & Tiraq. in l. si vnquam verb. donatione. num. 159. C. de reuoc. donat. vbi plures citat. Sed exemplum gl. non est omninò tutum, dum loquitur de probationis defectu, vt per Ias. ibi, ad finem, Alex. d. consil. Dec. in l. pactu curatoris. nu. 3. C. de pact. Aduerto etiam, communem dicendam esse resolutionem Bal. in primo membro, quatenus habet, posse patrem transigere retinendo rem, non autem eam dando. Idem enim in alijs administratoribus, simulque in patre vt receptum tradit Ias. in d. l. nulli, & ita ibi distinguit Bart. ita etiam Ias. in d. l. fin. nume. 122. C. de iure emphy. & Alc. in d. l. præses. nu. 1. Et Anton. Capy. d. decis. 93. nume. 4. Et ita distinguit Pano. in d. c. cum tempore, in fine, de arbitr. Et Io. Nicol. in l. generaliter. nu. 142. C. de se eud. nup. & in simil. plures citat Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glo.

gloss. 14. nume. 62. & nume. 66. Exemplum autem & praxi est: quando pater conuenitur in aduentitijs, & transigit retinēdo rem, aliquid autem dando aētori, vt à lite recedat: quod sæpe faciunt prudentes viri, ob dubium litis euentum, & alia litium mala. Facit bonus tex. in l. 4. versicul. non tamen. ff. de alienatio. iudic. ibi. *non est vituperanda cogitatio eius, qui lites execratur.* In quo circa alios administratores, acerbè contrarium etiam in hac specie dicebat Panor. in c. contingit. de transact. à quo cauendum est, licet alij scriben. id non aduertant. Sed dum Bald. hic (quem sequuntur tot insignes viri suprā citati) inquit, patrem econtrariò non possidētē, sed agentē, pro filio, transigendo posse remittere litem, id ego verum non puto: quia licet fundamentum Bal. admittatur, vt taliter remittēs nihil donare videatur, ex notatis. in lege si pro fundo. C. de transact. id tamen non cōcludit, quia ius filio in vtile maneret, cum semper repelli posset ex trāsfactione, quæ efficacissimā exceptionē præstat conuento, iuxta legem non minorem. C. de transac. & c. 1. de lit. contestatione. lib. 1. 1. & sic per talem transactionem pater adimeret dominiū, vel ius, seu dominij, vel iuris exercitiū ipsi filio, & consequenter esset alienatio, cōtra hanc l. & cōtra tex. quē suprā expēdimus. in l. 1. ff. de off. procu. Cæsar. Quod validè cōfirmari pōt ex multis, quæ ferè in terminis dōctè tradit Tiraq. in d. lib. de retract. lignag. S. 1. gl. 14. num. 66. in fine, & nu. 69. cum seq. idq; in proposito colligo ex Bar. (ad quem alij non satis aduertunt) in d. l. nulli, versul. & hoc est verum, ff. de transact. & ibi Ias. vbi non amittit transactionem, vel remissionem ex ea, nisi res maneat penes ecclesiam, vel minorem: & similiter penes filiū in nostro tractatu, & cum Bar. Cacialup. d. q. 7. nu. 8. & Curt. de feud. 4. par. q. 7. numero 96. Facit gloss. in d. non solum. 4. verb. dedisti, ibi, *imo idem.* C. de præd. mino. Et ita saluabitur Panor. in d. c. contingit, de transac. & limitabūtur quæ tradit Modyn. in consuet. Paris. S. 22. nu. 67. Igitur contra Bal. & alios hoc casu puto nihil referre, an renuntietur liti, vel aētioni, seu iuri competenti, licet Bal. sequatur Ias. in d. l. si pro fundo. num. 10. C. de transac. In effectu enim

paria sunt actione carere, vel eam perpetuò inutilem reddi. argu. l. 3. ff. de fideiuss. optimus tex. in l. is cui 41. ff. de act. & obl. ibi, *sic tamen ne exceptione repellantur*. Et ex his confirmabitur, quod in transactione circa bona maioratus non tantè tradit Hispanus Anto. Gomet. L. Tauri. 40. nu. 86. cui adde. Iser. & Affli. in c. si Vasallus. nu. 47. si de feu. fue. contro. Nec ijs oberit tex. in l. 3. vers. item queri potest. ff. de reb. eo. qui ad hæc adduci non solet, de quo alibi latius ago. In praxi autem si contra transactionem patris filius postea agat, considerandū à iudice puto, an transactio uti liter prudenterve facta fuerit, ut ita lis cesset: cum patris arbitrio hæc administratio concedatur in iudicialibus, & extra, dummodo pater utiliter gerat: ut probat tex. in l. generaliter, vers. negotia. C. de secun. nup. Ex prædictis inferitur ad tex. in l. ait prætor. ff. de iure delib. de quo opponit. gl. hic, verb. vel ignorans: opponūt èt Bar. & alij. Hic enim pater actiones exercet, agendo & defendēdo, cum alienare prohibeatur. Ibi autem Vlpianus contrariam regulam tradere videtur, dum inquit: *est enim absurdum. ei. cui alienatio interdicitur permitti actiones exercere*: gl. non soluit: Bar. autem respondet d. l. procedere in eo, qui agit nomine suo, hanc in agente nomine alieno. Et ita Bal. hic nu. 4. & alij communiter: ut tradit Corn. nu. 4. & ita Bar. in d. l. ait prætor: & idem ibi videtur probare Albe. & apertè Paul. Sed hæc resolutio non videtur concludens, si ad prædicta verba illius l. advertamus: indistinctè enim l. C. illationem facit, ut qui alienare nequit, nec actiones exercent. Nec verū semper est, quod Bart. & alij in patre præsupponūt ad vitandā difficultatem, dicentes: patrem agere nomine alieno in aduētitijs. Sæpe enim nomine proprio in his agere potest, ut probauimus in 2. parte huius l. Vnde ad eā. l. aliter respondere tentent Bald. & Cuma. ibi, sed ferè in idem recidūt. Aliter etiam variando respondet Albe. hic, nu. 3. concludens: hanc l. loqui de eo, qui non indistinctè alienare prohibetur: cum aliqn patri alienatio permittatur ex l. si. §. si autem æs alienum, cum seq. infra ti. 1. & diximus superius. Illam autē l. loqui de eo, qui simpliciter & omninò alienare prohibetur. Sed hæc solutio Albe. deterior videtur,

videtur, cum lex nostra ponat regulam, ne pater alienare possit. quæ attendenda est, non autem casus specialis. d. S. si autem. Maxime, cum & in d. l. ait prætor. etiam permittatur alienatio ex iustis causis: ut patri permittitur prout manifestè subdit. l. illa inferius. ad quam Alb. malè aduertit. Aliter ad illam l. respondet Panor. in c. doceri. col. 3. numero. 6. de rescrip. cuius secunda solutio corrumpit, ut superiores, in quas reincident: ideoque eam non refero. Prima autem solutio Pan. est: quod lex illa contineat casum specialem in eo, qui petit ius deliberandi ad adeundam, vel repudiandam hæreditatem: & idem scribit Io. Imol. ibi. 2. col. nu. 5. Nec hi patres verentur opprobrium illud gl. vulg. in l. filiū quem habentem. C. famil. ercisc. Ibidem autem Fely. nu. 2. tantum, refert aliam solutionem Bal. superioribus non dissimilem. Ego autem difficilia puto verba illius l. accepta indistinctè (ut iacent) licet ita indistinctè sæpe allegentur, ut constat ex allegatione Tiraq. lib. de iure mari. gl. 5. nu. 207. & ex allegatione. gl. 1. in d. c. edoceri: & in c. contingit, gl. 1. de transact. obstat enim argumentum huius l. in patre, & aliorum iurium, in tutore, alijsque administratoribus. Item aduersus verba illius l. videmus è contrario, posse quem agere nomine proprio, sed non alienare: ut in l. 3. C. de his qui ven. ætat. impetr. Similiter emphyteota feudatarius, & fructuarius agere possunt, sed non rem ipsam alienare. Qua propter tutius videt̃ intelligēda. l. illa, ut ex prædictis verbis non constituatur regula, quia esset iuri contraria: atque ita verba illa, *et* *u*, non accipiuntur generaliter, sed restrictè: quod fieri potest sine impropriatione, ut dicamus, *et* de quo. sibi agitur, & ita accipiatur verbum sequēs, *aut*: ratioque illius decisionis non ṽt constituere specialitatem, vel exceptionem ab aliqua regula: Imò cum iuris sciētia sæpius versetur circa particularia & indiuidua iuridicū fuit in casu illo deliberantis circa hæreditatē, negare ei facultatem agēdi, & alienandi. Quodammodo. n. videretur repugnans, non adire hæreditatem, exercere actiones hæreditarias, contra l. pro hærede. & l. gerit. ff. de acq. hæred. Et sic verificatur quod ad illā l. aliās dixit Bal. in auth. hoc ius, col. fi. n. 10. in fi. C. de sacros. eccl. vbi ingit:

quod in casu illius l. eadē est ratio prohibendī vtrunque: patet igitur ex d. l. nō esse sumendam regulā, ad quam frequenter malè citatur, vt melius sentit Spe. de actor. nu. 79. ad finem, ver. quid de clericis, quem sequitur quidam ad

48 Bar. in l. fi. §. vbi autem, ac finē infr. tit. seq. Necessaria fuit proxima inuestigatio circa intellectum d. l. ait prætor. solet enim adduci à Doct. magni nominis, ad decisionē causarum inter nobiles, in negotijs maximi momenti. Doctissimi enim Phil. Dec. consi. 445. nu. 29. in causa ardua, ex illo tex. arguit, eumque summè expedit: vt in feudis, & bonis similibus restitutioni subiectis (vt sunt apud Hispanos bona maioratus) sententia lata contra aliquē nō noceat successori descendenti, vel alij, cui successio erat deferenda post morte succumbentis: eamque dicit bis cōem opinionē Dec. ibi, præcipuumque eius fundamentū est ex d. l. quā in ducit ex verbis suprā examinatis: vt scilicet qui non potest alienare, non possit actiones exercere. Certum autē est talia bona vinculariter regulariter alienare non posse Et eodē argumento in eadē re vtitur Soci. nepos, probans opinionem Dec. eamque cōem asserens consi. 131. nu. 83. li. 2. & cum Dec. Aimon. consi. 197. nu. 7. Deciumque sequitur idē Aimon. ex eodem fundamento consi. 60. nu. 1. Tiraq. de iure mari. glo. 5. num. 207. eumque referendo sequi videtur Cagnol. in l. res iudicata. nu. 5. ff. de reg. iur. Eandem opinionem videntur probare Feudistæ: Isernia. Aluar. & latius Mathæ. de Afflic. in c. 1. §. si vasallus, antepenul. si de feud. conten. sit inter domi. & agn. idemque est de mente Bal. ibi, quē ibidem sequitur Præposi. dum volunt sententiam in his causis non nocere alij, nisi scienti & patienti: secundum materiam. l. sæpe. ff. de re iudic. Et eandem opinionem referens Iserniam videtur probare Fely. in c. fi. nu. 5. de maio. & obed. & Anto. Capi. decisio. 20. nume. 23. & magis probare videtur Cur. de feu. 7. par. q. 11. nu. 29. & Zas. de feud. alie. nu. 21. Pro hac sententia adducitur authoritas Bart. in l. filiufa. §. diui. nu. 9. ff. de leg. 1. in 1. q. ibi, *forfan non præiudicaret talis sententia nisi ille fuisset ciuius.* Alia fundamenta fragilia sunt ex illo vulgari: ne sententia inter alios noceat, vel profit. Sed contraria opinio

verior & receptior est, vt scilicet sententia lata contra aliquem in bonis feudalibus, & maioratus, noceat descendēti, vel alij qui post succumbentem successurus esset: vt colligitur ex Oldr. consi. 94. nu. 19. cuius sententiam, vt receptam in iure primogenituræ, pprobat Tiraq. in trac. de primogeni. q. 35. nu. 17. & Mart. Laud. ibi relarus, & Albe. in l. pen. col. 4. C. de don. inter vir. & vxo. ibi, *primogenito ob stare debet etiam si hæres non sit*, & ibi, *sententia contra prædecessores lata* Et ita Boer. decil. 255. col. pen. in fine. vbi aliquos refert, & ita Iacob. à S. Geor. de feudis: verbo, & dicti Vasalli, nu. 33. & in terminis Hispanus Anton. Gomet. l. 40. Tauri. nu. 73. citans plures, immemor tamen Deci. & aliorum, quos in contrariū hic citamus: & hoc sequi videtur Hispan. Xuar. alleg. 27. post princ. ibi, *sed quod in bonis subiectis restitutioni*, & alibi consilium illud Oldr. sequi videtur Deci. in l. pactum dotali. nu. 17. versi. in contrarium. C. de collat. Eademque opinio satis colligitur ex Barto. in l. in diem. nu. 1. ver. quæro, ff. de aqua pluui. arc. & ibi Pau. de Cast. nu. 2. & cum plures ex suprâ citatis pro & contra, fateantur resolutionē huius puncti pendere à q. Bar. in d. §. diui (quæ verè eandē rationē habet) crebrius in eodē §. contra Bart. tenent reliqui ibi, inter quos Ang. Ioan. Imo. & Alex. nu. 9. idem Alex. in d. l. sæpe, col. 41. n. 109. & seq. Et hoc contra Bart. ibi receptum dicit Ias. in d. §. diui. l. lect. nu. 47. cum eodem Bart. in d. l. in diem. idem Ias. in 2. lectu. nu. 91. adducens Cuma. & alios, ita Rip. ibi nu. 50. dicens hanc opinionem cōem, quod etiam ibi asserit Ferd. Loaz. nu. 126. & ibi Crot. nu. 38. & ita Alex. cons. 123. num. 3. lib. 1. Fely. in c. quamuis, col. fin. in princ. de re iud. vbi reprobatur opinionem Iser. Pro hac sententia facit quod in iure habetur: sententiam latam contra rectorem, vel prælatum nocere successoribus: vt tradit Pan. consi. 62. li. 1. quem sequitur Aimon. consi. 10. nu. 8. Sed pro hac parte, ommissis alijs, stringunt verba tex. in l. 1. §. denuntiari. ff. de ventre inspic. dum habet I. C. *denuntiari autem oportet iis, quos proxima spes successionis contingit*, & ibi, *hæreati natiuitate, non etiam substituto*, & ibi, *qui primum locum tenent*, quem tex. rectè citat Bar. in d. l. in diem, & alij supra citati, cum-

ti, eumque multis ornat Ias. in d. §. diui. 1. lect. ex num. 47. idē Ias. in d. l. dictantibus, nu. 2. C. de testa. Alex. consi. 156. li. 2. Dec. consil. 342. col. fi. Anto. Capi. decis. 107. Et si mature attenderis, cōperies Ifernā & alios pro prima opinione adductos, non satisfacere argumentationi, & fundamento d. §. In quo l. C. apertè significat satis esse iudicium tractari cū primo possidēte, seu cū eo, cui prima successio de
 49 fertur. Pro hac vera & recepta sententia magis vrget text. à Bar. non citatus, ab Alex. tamen, & aliis vbi supra adductis, in l. ex contractu. 44. ff. de re iud. quem ibi extollunt Ias. & alii. idē Ias. in l. decē. nu. 38. & 40. ff. de verb. oblig. & Alex. in d. consi. 123. nu. 3. lib. 1. extollit Hispan. Xuar. d. al. leg. 27. & in l. post rem iudicatam fol. 123. col. 2. Ias. in d. §. diui. 2. lec. num. 92. In quo text. patet, sententiam latam contra institutum nocere substituto: & sic ab identitate rationis probat text. sententiam latam contra eum, qui priorem locum habet, nocere ei, cui post illum ius defertur. Nec Dec. & alii prius allegati huic l. satisfaciunt, de qua ad aliud agit Stella in rep. §. Augerius. l. qui Romæ. nu. 101. Nec sustineri potest responsio Decii. d. consi. 445. numero 30. (quam etiam tentabant alii, vt tradit Alex. in dic. §. diui.) dum inquit, intelligendum esse in ea. l. citatum fuisse substitutū: quod est diuinare, & cauillari: cum l. C. ibi tantū referat iudiciū agitatū fuisse cum instituto, & ita glos. Bar. & oēs ibi colligentes, etiam ex tali sententia dari ius executiuum, contra substitutum, vel successorem, nec illius. l. meminit Fely. in d. c. pen. col. fi. in prin. de re iu. quod colligitur ex Bar. in l. cū filius, & ibi notat Paul. in fine. ff. de verb. oblig. & ex d. l. ex contractu, in terminis confirmatur resolutio Alex. (eam nō citatis) in l. si patroni, §. fi. nu. 2. ff. ad Trebel. & ibi Pau. nu. 5. His autem fundamentis, vt vides nullatenus satisfaciunt tenentes priorem opinionē: quæ aut ipsi adducūt, nihil vrget. Illud enim vulgare, (res inter alios) nō rectè hic applicatur: quia necessariò & cōsequenter agitatū iudiciū censetur cum successore si solenniter actum fuit cum antecessore secundum iura suprā adducta, & quæ copiosè congerit Ias. in dictis locis, & Hippo. in nota. 259. & Niconitius in c. quoniam contra
 fol.

fol. 96. & in simili tradit Mathæ. Afflict. decis. 396. nume. 4. & nu. 7. Nec valet, quod respondens aliqui ex tenentibus priorem minus veram opinionem, dum fatentur valere iudicium agitatum cum instituto, vel habente priorē locum, non citatis substitutis, vel alijs, quibus postea successio defertur, sed tamen hic non nocere sententiam, vel iudiciū, cum citati non fuerint. Quod videtur probare Feby. in d. c. si. de maio. & obed. nu. 5. & in proposito Cur. de feud. & Soci. nepos, vbi supra post Deci. in dicto consil. Id enim ridiculum est, cum nemo dubitare possit, an sententia & iudicium noceret ei, cum quo actum est, & tandem hæc cauillatio manifestè confutatur ex dicta l. ex contractu & doctrina dicto S. denuntiari, quæ iura inductione non egent, cum nihil aliud dicant. Vnde cauendum est à Bal. alibi, quem sequitur Paul. in l. si patroni. S. fin. in fine. ff. ad Trebel. quod melius aduertit las. in d. S. diui. 2. lect. nu. 93. Minusque obstat illud argumentum Dec. & Soci. ex d. l. ait prætor, à qua hæc omnia manarunt: quo argu. etiam vitur Mathæ. in d. c. si Vassallus. nu. 27. vers. tertio. Fallitur enim Deci. cum alijs ex sono & cortice verborum d. l. quia iam supra ostendimus falsum esse dicere, quod qui non potest alienare, nequeat iudicium subire, vt ex multis in iure manifestum est. Et fundamentū à prohibita alienatione (quo vtuntur Deci. & sequaces) contra eos retorquetur. Notum enim est in iure prohibita alienatione non interdici alienationem ex sententia, & re iudicata, iuxta vulg. l. 1. ff. de fun. dota. Et hic melius, quam alibi congruit, quod scribentes omnes tradunt de alienatione ex causa necessaria, ne prohibita censeatur, quamuis alienatio generaliter prohibeatur: & hoc satis probatur ex l. C. in l. 3. ver. hæc enim, & S. item quæri potest, & vers. idemque. ff. de rebus eorum ibi, *ex magistratum auctoritate: & ibi, non sponte tutorum: & melius ibi, valobis alienatio propter rei indicatæ auctoritatem.* Ex quibus resultat declaratio ad d. l. ait prætor. Declaratur etiam d. l. ex contractu. & d. S. denuntiari, limitaturque reg. l. de vnoquoque, ff. de re iudica. limitatur etiam regula illa, Res inter alios acta. Resultat iuridica differentia inter alienationem

men voluntariam, & necessariam, ex sententia scilicet, quæ fertur in inuitum. Tunc enim succumbens non dicitur alienare, & sic incautè argumentabatur insignis Decius in dicto consil. Est enim in proposito constituenda differentia inter actum voluntarium, & necessarium iudicij. Primus enim nō nocet successori, & ita procedunt adducta à Dec. Secundus autem ex iudicio & re iudicata successori nocet: vt eleganter docet Bart. in dicta l. in diem num. 1. ff. de aqua plu. arc. & Pau. ibi sub l. in concedēdo. nu. 2. idem Pau. in l. facta. S. si hæres numero 4. ff. ad Trebel. & Soci. in l. Gallus. S. & quid si tantum, col. si. facit l. si dictū 56. S. si compromiserō. ff. de euct. ibi, *nulla necessitate cogente: colligitur ex alijs citatis à Fely. in c. pen. nu. 13. vers. vbi sententia, de re iud. Videtur igitur decisionem ex distinctione vtilissimæ quæstioni sæpe contingentis nō in paruis negotijs, sed in maximis, & inter nobiles, vt scilicet alienatio ex conuentione, vel alius actus voluntarius nō noceat successori in rebus maioratus, vel aliter restitutioni subiectis. noceat autem res iudicata, in qua cessat culpa & voluntas succumbentis. de præscriptione autem an noceat successori in his bonis: agemus, Deo duce, in Authē. nisi tricennale inf. eo. Et tandē in sententia pro hac parte, contra Dec. & alios, stat fortissima ratio publicæ utilitatis: nūquam enim daretur quies, nec litiū finis, si post sententiā solenniter latā, in maioratu vel feudo admitteretur filius vel consanguineus, qui succedere nō poterat, nisi post eū, in quē sententia lata est. In infinitū enim id al legare possent omnes successores, cōtra doctrinā tex. in l. singulis 6. ff. de except. rei iud. ibi, *unum iudicij finem sufficere ne aliter modus litium multiplicatus in explicabilem faciat difficultatē.* Ex quibus ēt & ex ratione proximè adducta, infertur, q̄ sententia solenniter lata in his terminis nocebit cōsanguineis vel successoribus ignorantibus: obstat ēt postea natis, cū ius faciat quoad omnes contra l. ser. & alios, maximè Afflic. in d. c. si Vasallus. nu. 29. Infertur etiam quod in his terminis nō erit nec esse citare alios generaliter per proclama: contra Crot. in d. §. diui. numero 39. vers. limitatur: & Loaz. nume. 128. quicquid sit in alijs*

articulis, vt ex Io. Imol. notat doctè Alexā. in d. lege sæpe. nu. 82. idque patet, attento quod sententia tunc obstat postea natis. Ex prædictis etiam infertur cauendum est à Bal. consulente, quem malè sequitur Soc. nep. d. consi. 181. numero 89. & sequent. qui scribunt sententiam non nocere substituto non citato: contra iura clara. in dicto paragrafo denunciari, & d. leg. ex contrac. Infertur etiam ad quectionem renuntiationis primogenituræ. de qua omnino vide. Tiraq. de primogenit. q. 29. quod renuntiatio primogeniti, cum sit voluntaria, licet nocere possit ipsi renuntianti, non tamen noceat eius successoribus, in feudo vel maioratu à maioribus proueniente: siue renuntiatio fiat viuente & consentiente patre vel auo: quicquid contra sonent verba Ias. alios referentis. in l. pactum dotali. numero 4. ad fin. C. de colla. magisque cauendum à Dec. ibi. numero 17. contra quos stant iura & rationes, de quibus supra in alienatione voluntaria: stat etiam decisio & ratio tex. in c. 1. de alien. paterni feudi: ne in feudo antiquo possessor noceat successoribus. notat Cur. de feu. 4. parte. q. 7. & q. 9. Gozad. consi. 65. Dec. consi. 193. numero 4. & consi. 263. numero 3. & consil. 269. nu. 5. Ias. consi. 64. lib. 3. Alex. consil. 15. nu. 8. lib. 5. vbi id eleganter ampliatur, & consi. 106. li. 4. & in simili Ias. in l. 2. ex numero 208. C. de iure emphyt. vbi in fortioribus terminis id latè tractat in emphyteosi: & notanter Alex. vbi Molin. consil. 8. nu. 15. lib. 3. Bolog. consil. 48. & latè Tiraq. de retract. lignag. §. 11. gl. 6. num. 23. contra eos etiam stat ratio iuris, quæ tunc descendens vel successor non capit ius maioratus vel feudi à renuntiante, sed à primo instituyente vel concedente, iuxta l. coheredi. §. cū filiæ. ff. de vulg. vbi Ias. n. 7. bonus tex. in c. 1. de feud. Marc. ibi, *per investituram patris & cui* Ideoque in his bonis grauari non potest ab antecessore, etiam habente potestatem eligendi, iuxta text. nota. in l. unum ex familia, §. 1. ff. de leg. 2. facit ratio tex. in l. si arrogator. ff. de adoptio. ibi, *non iudicio eius: sed principali prouidentia*: & quæ notat Molin. in consue. Paris. §. 22. nu. 82. facit magis tota l. 3. ff. de interd. & releg. quam iudicio meo non uerè, nec rectè notabat Old. d. consil. 94. numero 20. licet eum sequantur plures,

per

per Tiraq. de primog. q. 3 §. Retenta autem hac sententia, quam veriore & receptiorē dicimus, eā vtiliter aliquot modis limitamus. Et primò vt procedat quādo is cōtra quē sententia lata est, erat tunc prim. & prin. ad quem spectare posset successio, quā sequentes postea prētēdūt. Et eo. mo. debet esse p̄sona, cuius maximè interesset obtinere, vt est de mente Bar. & omnium in d. l. in diē. & in d. §. diui. & in omnib. locis suprā adductis, tex. cū gl. in l. cū non iniusto. ff. de coluf. deteg. tunc enim stat iuris præsumptio, quod ille ob interesse proprium, fideliter & attentè litigabit: vt notat Soci. in l. Gallus. §. & quid si tantum, col. fi. ver. considera. secus igitur si alius esset æqualis in gradu & iure litigandi, secundum Bal. in l. 2. numero 6. C. quib. res iud. non noc. ibi, *non cum ipso fonte generationis*: & plures citat Tiraq. de nobilitat. c. 37. nume. 7. Alex. in d. leg. sæpe. nu. 37. ibi, *ius æque principale*. Limito. 2. vt hæc conclusio non procedat, quando sententia lata esset contra aliquem ex renuntiatione, quam fecit. Tunc enim ea sententia nō magis obstabit successoribus; ī feudo, vel maioratu antiquo, quam obstaret ipsa renūtiatio, in qua iudicatū fundatur, iuxta regulā vulgarem causæ limitatæ effectum limitatū producentis. Pro quo facit tex. not. in l. 1. §. si quis sub cōditione. ff. vt legat. seu fideicom. nom. cau. ibi, *easdem causas & conditiones inesse*: de quo tex. alibi plura scribimus: idque probatur ex causa talis sententiæ fundatæ in renuntiatione, non in alio iure litigantis. Vnde non parit exceptionē rei iudicatæ contra agentem & diuersa causa, iuxta legē cum quæritur. 12. & seq. ff. de excep. re. iud. Et in his terminis sustinetur, quod consuluit Cardi. Paris. consi. 5. nu. 37. li. 1. & probat ex verbis Bal. in l. 2. nu. 5. C. quib. res iud. non noc. ibi, *talis sit natura causæ, vt omnibus præiudicet*: & ita eleganter amplia, quod ibi notat Bal. nu. 8. ibi, *renuntiatio*. Limito 3. vt quamuis sententiā tunc obstet successoribus, alijsve consanguineis, non tamen eis adimatur facultas appellandi. Receptum enim est, vt tunc appellare possint, & in causa appellationis ius suum prosequi, vt tradit Alex. in d. §. diui. nu. 9. ad fi. & ibidem Cro. nu. 39. versu. 2. & Rip. nu. 62. & Loaz. nu. 128. & alij quos allegat Felyn.

in c. cum super, nu. 11. de re iud. qui alios citant. Sed hæc eorum declaratio nō fatis ab eis explicatur: melius igitur ex mente Alex. in d. leg. sæpe. n. 83. ver. nono: dicas, quòd cum scriben. appellationem admittant, necessario significant nō fuisse latam sententiam in maiori tribunali: aliàs enim non esset tractandū de appellatione: & cōsequenter hæc declaratio applicatur tantū, quando succumbens non profecutus fuit causam vsque ad maius tribunal, in quib. terminis hæc recepta declaratio, vera & necessaria videtur: nec successoribus & alijs citatis, noceat quælibet sententia inferioris: sed tantum ea, in qua succumbens nihil omisit, vt in simili colligi potest ex te. l. euictus. 35. ff. de euictio. ibi, *un spes habēdi abscissa est.* Sic videmus in emptore: qui appellare debet, & appellationē prosequi, vt de euictione agere possit. Nec enim prima sententia noceret vēditori: sed hoc nō indistinctè, vt notat gl. Bar. Alb. Fulg. in lege Herennius. 63. ff. de euictio. & ita inquit Math. Affli. in c. 1. §. rursus. n. 15 qui. mod. feu. amit. & melius resoluit Hisp. Anton. Gome. in libro de contrac. c. 2. Char. 20. col. prim. & seq. & hanc sententiā apud Lusitanos probat Ordinatio, lib. 3. ti. 30. §. 5. ibi, *eda apelacaon a qual sera obrigado proseguir.* quæ lex regni videtur hoc indistinctè probare, cum gl. & Doct. vbi suprā, variè distinguant. Limitatur prædicta conclusio, nisi successor velit probare sententiam, quæ sibi obijcitur, latam fuisse ob culpā, dolum, vel negligentiam eius, contra quæ lata est: vt tradunt omnes in d. §. diui numeris & locis suprā citatis: Soci. in d. §. & quid si tantum, col. fin. Molin. in consue. Paris. §. 22. nu. 34. probatur ex doctrina. l. si perlusorio: & l. à sententia. vbi Bar. & Imol. ff. de appella. & in terminis probatur in dic. l. ex contrac. ff. de re iud. ibi, *nisi culpa maior*, notant gl. & Doct. alibi vt tradit Tiraq. d. cap. 37. de nobil. num. 1. vbi tamen non loquitur de negligentia. Limitatur 5. in pulchro casu, de quo consuluit Sigismun. Neapol. in volu. consil. feud. consil. 10. num. 7. vbi notabiliter respondet, quod si vnus possideret, aliusque eum conueniret, petens vt declaratur, mortuo conuento, ad ipsum agentem pertinere feudum, vel maioratum, & ita pronuntietur: tunc ea sententia

non obstat liberis, vel successoribus eius, contra quem lata est. Ratioque est, quia agens non prætendebat exciudere conuentum videntem, ideo non censetur tam principale eius interesse: & mihi placet hæc opinio, quamvis videretur dicendum, quod pater conuentus ita vigilabit pro liberis futuris successoribus, sicut pro se ipso: argum. l. nihil, ff. de bon. libe. ibi, *omnia liberis nostris ex utroque p. remus*. Sed hæc opinio nititur æquitate, & fouetur ex iuris regulis, utque veritas magis elucidetur, argu. l. i. & ibi Pau. & Jaf. ff. si quis cau. iuuatur etiam ex supra traditis, quia tunc conuentus non videtur principalis contradictor, attento præiudicio, cum ei viuenti nihil veniat auferendum: & tandem non vix fraude carere iudicium illud agitatum principaliter contra futuros successores, eis non spectatis: contra reg. l. non quemadmodum, ff. de iudic. nec videretur de iure admittenda talis petitio, secundum ea, quæ infra trademus. Limbo 6. utiliter, quoniam sententia ex aliquo defectu posset ostendi nulla: quia tunc semper videtur admittendus successor succumbentis: cum talis sententia ob nullitatem careat nomine rei iudicatæ. l. 4. §. condemnatum, ff. de rei iud. l. 1. ad fi. ff. quod quisque iur. gl. si pater, C. ne de statu defun. l. 1. & seq. C. quando prouo. non est necess. Sed dicit aliquis, quod data tali nullitate, idem erit in principali, contra quem sententia lata fuit, per illa iura, & receptas sententias: ego autem pro utilitate huius limitationis considero, quod si post sententiam quantumcumque nullam transierint triginta anni, non audietur condemnatus obijciens nullitatem, tanto enim tempore præscribitur ius obijciendi nullitatem, saltem agendo: ut tradit Math. Afflict. Decis. 278. numero 5. & ex multis probat Tiraq. de retrac. lign. §. 36. gl. 2. numero 37. ea tamen præscriptio non nocebit liberis vel successoribus succumbentis: quia tunc non datur vigor rei iudicatæ ex sententia, sed ex præscriptione, quæ non ita nocet successoribus, secundum communem opinionem, ut tradimus in auth. seq. & militat ratio neglig. de qua supra. videturque; aliquantulum tunc alienatio voluntaria ex l. alienationis verbum, ff. de verbo. sig. facit doctrina Bald. in d. l. 2. C. quibus res iudic. de qua diximus supra in secunda li-

mita. Septima limitatio colligitur ex superioribus & ex scribentibus in locis suprâ allegatis, vt conclusio hæc non procedat, quâdo sententia lata fuit ex probatione nō perfecta: omnes enim exigunt in proposito, vt nihil omittatur in causa, nec succumbens aliquid voluntariè concesserit victori, vt per Bald. in d. l. 2. C. quib. res iud. non noc. Alex. in d. l. sâpe, nu. 78. cum præceden. & seq. Fely. in d. c. pen. nu. 14. ver. vbi sententia. Vnde videtur dicendū, quod sententia lata ex iuramento victoris non noceat successoribus succumbentis: & hoc in simili probant Innoc. Ant. Pan. quos citat Fel. vbi suprâ, videturq; verior opinio, etiâ si iuramentum sit litis decisivum, cōtra Alex. in d. l. sâpe, nu. 131. quem videtur sequi Fel. in d. c. pen. nu. 14. In quo notabili articulo miror eos non allegasse gl. in l. ingenuū, ff. de stat. hom. dum ampliat text. ibi, de sententia & re iudicata ad iuramentum, & sic vult, quod ea l. (quæ communiter intelligitur, vt sententia super statu personæ faciat ius quo ad oēs) procedat etiam vbi causa iuramēto partis deciditur: & ita cum gl. transeunt Bar. Bal. Ange. ibi eamque expressum videtur probare Albe. ibi. nu. 4. & eam ad hoc extollit Ange. Are. in §. præiudiciales, nu. 9. & ibi Ias. nu. 31. In st. de actio. sed de illa gl. dubitat Fulg. ibi, qui tandem eā sequitur. Ego veriorē puto regulariter opinionē Innoc. Pan. contra Alex. Fely. vt sic sententia lata ex iuramēto non noceat successoribus succumbētis in feudo, vel maioratu, alijsve bonis familiæ relictis: tunc enim nō potest dici probatio perfecta, vt suprâ. Quod cōfirmo magis quia si iuramētum erat necessarium in supplementū probationis, receptū est, vt talis probatio dicatur priuilegiata, & ideo sententia retractari possit ex nouis documētis, etiam ad petitionem succumbentis, secundum cōm̄ intellectū ad l. admonendi. in prima parte. ff. de iure iu. nec tale iuramentū causis grauibus applicari potest, secundū communem doctrinam: vt per scriben. in l. 2. C. de rebus cred. & latè Ias. in repet. l. admonendi. ex nu. 271. & nu. 294. si autem iuramentum delatum fuit voluntariè, non potest nocere alijs non habentibus causam à deferente, secundū supra tradita. Quod si delatum fuit non omnino volunta-

riè, sed quia aduersarius illud deferabat, iuxta l. manifestæ. ff. de iureiur. adhuc militat ratio, ne sententia lata ex tali iuramento alijs noceat: licet enim Felyn. in d. c. penultimo. 14. de re iudi. dicat tunc iuramentum non esse voluntarium, sed necessarium, tamen est aduertendum, quod tunc necessitas non est præcisa: potuit enim iurare, is qui alijs iuramentum detulit: ac proinde deferendo illud, videtur voluntariè facere. Iuuatur hæc sententia, quia communiter traditur, probationem verè legitimam non dici ex iuramento. gl. celebris, in l. cum de indebito, verb. legitimis. ff. de proba. quam extollunt scriben. per Corf. in notab. verb. mandatum fol. 168. & Iaf. in §. quadrupli. num. 4. Instit. de actio. Fely. in Rub. de proba. col. 3. & in praxi commendat Alex. consi. 119. nu. 9. lib. 2. Nec fert ratio, ut quis proprio iuramento obtineat, non solum contra eum cum quo tunc litigabat, sed etiam contra alios, nec tunc merita causæ applicantur contra alios: nec est tuta argumentatio à sententia ad iuramentum, ut per gl. & Doc. in l. 2. ff. de iure iur. quæ differentia maximè iuuatur ex text. ad hoc notab. in l. si iurauero. ff. de iure patro. Iuuatur satis ex alijs in simili, quæ tradit Iaf. in l. si quando. num. 38. C. vnde vi: vbi cum Bar. & multis resoluit, probationem ex iuramento (etiam permittente statuto) non nocere tertio seu alij, præterquam ei cōtra quem iuratum est. Facit tex. & ibi notat Bar. in l. 1. ff. quādo ex fac. tut. tradit Math. Afflic. lib. 1. consti. Neap. Rub. 26. nu. 35. & in simili multa tradit Hispan. Xuar. in l. post rem iudicatam. fo. 128. secundum priorem editionem. Concludo igitur ut tunc sententia faciat ius quo ad alios, quando lata fuit ex legitima probatione omnino necessaria, non quando ex iuramento partis obtinentis, maximè in ijs, de quibus agimus circa feudum vel maioratum, similesve causas graues, in quibus cautius est agendum. Ex quibus infertur d. l. ingenuum, non ita procedere in causa decisa iuramento victoris contra gl. & Docto. vbi suprā. Quod confirmatur ex traditis à Bal. d. l. 2. nu. 5. C. quib. res iud. non noc. Alex. in l. sæpe. nu. 76. Feli. in d. c. pen. nu. 9. & num. 17. de re iudic. Deci. consil. 342. colū. fin. Præpos. in c. causam 2. qui hujus
fiat

sint legit. dum scribunt requisita, vt sententia alij noceat & melius per Tiraqu. de nobil. d. c. 37. ex numero 2. Octaua limitatio colligitur ex prioribus: vt quamuis sententia & res iudicata noceat successoribus in bonis feudalibus, vel maioratus, non ita noceat transactio, ex sententia eorum, quos probauit, supra hac parte, num. 46. vers. igitur. Quibus addo in terminis Pau. post. Inn. in c. auditis. nu. 21. de præscript. faciunt quæ superius tradidimus de transactione & cōpromisso nō admittendis in ijs, in quibus alienatio prohibetur: qđ ēt tradit Cardi. Paris. cōf. 85. nu. 12. li. 3. & sic est differentia inter rem iudicatam & transactionē. Ex quo eleganter limitatur æquiparatio, quā de his facit text. in l. nō minorē, C. de transac. & c. 1. de litis contest. in 6. Quam differentiam confirmo autoritate Albe. & Cuma. in l. 3. §. item quæri, ff. de reb. eor. in fine, super glo. ibi, opponente de l. cum 2. ff. de transac. Sed hoc de transactione sublimitādum puto, nisi trāfactio à Rege, vel supremo prouinciæ dño confirmaretur, (vt sæpe vidimus in similibus causis arduis inter magnates prudenter trāfigentes.) quod iuuatur fauore pacis, & publicæ vtilitatis: vt in simili dixit Ang. quem sequitur Ias. in l. contra iuris, §. fin. nu. 7. vers. 6. ff. de pac. iuuaturque magis autoritate regia cōfirmante transactionem, vt in simili tradit Paris. cōf. 16. nu. 35. & seq. li. 1. facit tex. in c. 1. in fin. de transac. ibi, *wires plenissimæ noionis ex nostra autoritate suscipiat*: & ibi gloss. & Doc. notant & Math. Afflic. in c. 1. nu. 110. quæ sint regal. vbi multa ad hoc conducētia cumulat, & Chas. in catal. glor. §. part. 24. cōfide. à nu. 1. vsq; ad nu. 208. qđ etiam satis iuuatur ex I. C. in l. adoptio. 38. ff. de adopt. Iuuatur ēt ex l. 2. ibi, *imperiali beneficio* ff. de rebus eor. Nona limitatio inferri videtur ex superioribus, maximè ex duabus proximis: vt non procedat conclusio superius firmata, quando sententia lata est ex confessione succumbentis: licet enim ea dicatur optima probatio contra confitentem, non tamen nocere debet alijs, in quorum fraudem fieri possit. arg. l. qui testamentum. 27. in fi. ff. de probat. & ibi Barto. facit ēt l. cū quis decedens, §. codicillis, & §. fin. & vtrobiq; Bar. ff. de leg. 3. Conducunt etiā quæ notat Ias. in l. si quan

do. nu. 38. C. vnde vi: Sed magis in terminis hoc comprobatur ex doctrina Bal. in c. fi. col. 2. num. 7. de confes. ibi, ex confessione *si iugeret alienatio proprietatis*, vbi sentit inefficacem esse confessionem eius, qui alienare prohibetur: quod maximè intelligi debet, vbi talis prohibitio est in fauorem alterius vt plenè & vtiliter tradit Tiraq. (quem sæpius allegare non piget) in li. de iure marit. gl. 5. q. 10. num. 114. & 116. 118. Ita tandè resoluo grauē illā, vtilem quæ quæstionem: vt sn̄a in feudo, & maioratu solenniter lata obstat successoribus regulariter, maximè liberis ipsius succumbentibus, exceptis casibus superius notatis. & ita iudicatum vidimus coram serenissimo Rege nostro. cuius æquitate & prudentia incomparabili, maior huic sententiæ authoritas
 51 accedit. Aliter etiam limitanda videtur regula huius l. dū patri interdici alienationem aduentitiorum, vt non procedat qñ filius haberet rem, quam is vel pater ei emisset, cū pacto reuendendi. Tūc enim securè dicendum videtur, posse patrem rem tradere primò venditori, vigore pacti. cum ea alienatio non nouam, nec voluntariam causam habeat, sed veterem & necessariam: argum. eorum quæ diximus suprā nu. 24. & seq. ex l. 3. §. item quæri. & l. magis puto, §. si pupillus, ff. de reb. eo. l. si stulas, §. fundum, ff. de contrah. empt. facit text. in l. voluntate, in fin. ff. quibus modis pig. vel hypothe. solu. ibi, in *pristinam causam res redit resoluua uenditione*: de quo text. vtiliter agit Ias. consi. 128. lib. 4. & in specie ibi eum expendit. nu. 4. col. 3. Probat hęc nostra declaratio ex verbis Aret. in l. si ita quis, §. ea lege. ff. de verbo. obliga. col. 2. in fine, vbi inquit, quod contrahens ex necessitate præcedentis obligationis non dicitur proprie contrahere, sed magis fidem absoluere, & obligationem implere: per tex. in l. si tibi pecuniam. 20. ff. si cert. peti. ibi, ex *soluendi causa magis quam alterius obligandi*: ad idem satis in simili facit, quod notat Socin. consi. 48. numero 4. lib. 1. cuius sententiam referendo probat Dec. in d. l. si tibi pecuniam. nu. 2. in fine. Idem Dec. in l. si. num. 5. C. de pact. de quo inferius. Ad idem conducunt multa, quæ vtiliter cumulat Tiraq. lib. de iure marit. glo. 8. q. 23. nu. 184. vsq; ad n. 204. Ad idem facit, quod de necessitate ex iussu testato

ris, vel alterius obligationis, ad remittendam iuris solennitatem, tradit Alex. consil. 27. lib. 3. & consil. 62. lib. 2. & consil. 215. lib. 6. & quæ in simili tradit vtiliter Crot. in l. filiusfa. §. diui, ex nu. 74. ff. de leg. 1. Quæ iura & scribentium dicta, si rectè attendas, tutius procedunt in patre legitimo administratore, in quo sufficit causa sine decreto iudicis, vt superiùs tradidimus. Et ita in patre cessabunt aliqua, quæ ex scriptis Doctor. in alijs administratoribus obijci possent ad patrem enim legitimum administratorem trahenda non sunt cum lex multo plus ei tribuat, vt probauimus suprà in 2. parte. Cessabunt etiam alia quæ obijci possent, si intelligas hanc declarationem (vt eã scribimus) quando tale pactum apponitur in principio contractus. Tunc enim obligatio est magis necessaria, idque vrgentissimè probatur ex multis, quæ vtiliter cõgerit Tiraq. videndus in lib. de retrac. conuent. in fi. num. 1. cum multis sequen. Ex hac autem vera declaratione ad l. nostram, tollitur obiectio, quæ fieri possèt ex text. notab. & difficili, in l. 1. §. fi. ff. de reb. cor. ad quem aptè infertur: cuius verba sunt, *si minor viginquinque annis emerit prædia, vt quoad pretium solueret essent pignori obligata venditori: non putato pignus valere, nam ubi dominium quæsitum est minori, cæpit non posse obligari*: Vides in illo §. rem minori venditam pretio non soluto, conuentũq; vt res obligata esset, quandiũ pretiũ non solueretur: & tñ I. C. inquit pignus, vel hypothecã non valere, quia cum semel res facta est minoris, impeditur obligatio ex prohibitione legis generaliter interdicētis alienationẽ rerũ minoris, sine causa & decreto. In primis aut adducã aliqua, ex quibus patebit difficultas & rigor illius text. cõtrariũ. n. dicendũ videretur ex suprà citatis, & quia pactũ illud pignoris, dũ pretium non solueretur, erat legi consentaneũ, iuxta tex. in §. offerri. l. Iulianus. ff. de ac. emp. & pactum iuri consonum magis seruat l. non impossibile, §. 1. ff. de pac. gl. Bar. & omnes, in l. ea lege. C. de cõdic. ob. cau. Bar. in l. legitima, ff. de pac. Ias. in §. diui. 1. lect. ff. de leg. 1. nu. 31. & præceden. Videbaturq; eo casu minor id facere, quod faceret prudētissimus paterfa. & consequenter iure cõmuni vti: nec circumscrip̃tũ vllõ

modo tunc dici posse, augeturq; ratio dubitandi, quia vā ditor verissimiliter aliter venditurus non fuisset, quæ ratio contrariam decisionem exigebat, vt colligi posset ex decisione tex. in l. si quis aliā 46. ff. de solu. ibi, *non accepisset rem integram*: & text. in l. cum eiusdem. 34. ff. de ædil. edic. ibi, *non nisi omnes venditurum fuisse*. Nec erit leuis ratio dubitandi ex eo, quod ibi tota conuentio vnica videbat, vt sic minor aut totam probare aut tota recedere debere: iuxta text. in l. cū quæritur. 17. ibi, *adolefcenti aut in totum*. ff. de adm. tuto. & in l. Caius. 23. ff. de manumif. Nec minus aduersabatur ratio iuris, qua illud pactū vel obligatio rei veditæ pro pretio soluendo censebatur pars ipsius venditionis l. fundi partē. 79. ff. de contrahē. empt. ibi, *nam hoc ipsum fundi pretium videtur, quod eo pacto venditus fuerat*. Et sic vna, eadēq; res in casu d. §. nō debuit diuerso iure censerī: contra reg. l. eū qui ædes. ff. de vsucap. Cōtra decisionem illius §. facit et iuris ratio ne quis locupletetur cū iactura aliena. quod ibi iniq; cōcedi vī minori cōtra tex. in c. ex tenore vers. nos igitur, de fo. compe. Nec leuis ratio dubitandi insurgit ex decretis Pontificū, arguendo de ecclesia ad minorem. Videretur. n. omninō seruādū pactū obligationis, sicut in ecclesia in pactn resolutio fortius rīdet tex. in c. verū, de condi. appof. obligatio autem erat leuior. ideoq; facilius admittenda l. si. C. quæ res pignori. oblig. Bar. in l. si ita nu. 1. & nu. 3. ff. de auro & arg. leg. Nō immeritō igitur subtilis Cuma. ibi mirabilem dicit decisionē illius §. & Fab. de emp. & vēd. 7. q. prin. n. 1. adeo ut Tiraq. de retract. cōuen. in fine: nu. 13. putare se dicat esse mendū in litera illius §. sentiens, verosimilius esse, q̄ I. C. cōtrarium voluerit, idq; confirmant ex allegatione Bal. consi. 415. lib. 2. vbi Bal. d. §. citare videtur ad contrarium eius, quod habetur in litera communi: idemq; potuit Tiraq. aduertere apud Bar. in l. item quia, in fine princ. ff. de pact. vbi eundem §. citat, quasi ibi obligatio minoris tenuerit, quod est contra literam illius text. Sed communis litera verissima est, tum quia ita habetur in libris Florentinis, quorum exempla circumferuntur: tum magis inspecta litera, quæ habet decisionem negatiuam, cui annexa

tur ratio, quæ nullo modo congrueret decisioni affirmati-
 uæ: ostēditur etiam ex l. seq. in qua l. C. manifestè indicat
 præcedentem decisionem. d. §. negatiuam esse, vt commu-
 niter habetur, ideoque eam commendat, & limitat, vt nō
 procedat fisco vendente, quia tunc dicit valere eam obli-
 gationem, quæ non valeret, quando priuatus vēderet. Ve-
 ritas etiam literæ communis ostenditur ex eadem l. 2. ad
 finem, dum inquit: in priuato vēditore opus esse imperia-
 li rescripto ad validandam obligationem rei emptæ à mi-
 nore cum prædicto pacto, vt obligata sit quousq; pretium
 soluatur. Verba autem d. l. ad exemplar Floren. & literam
 communem ita se habent: *Sed hic videtur illud mouere, quod
 cum dominio pignus quæsitum est, et ab initio obligatio inhæsit.
 Quod si à fisco emerit: nec dubitatio est, quin ius pignoris salutum
 sit. Si igitur talis species in priuato uenditore incidere: imperiali be-
 neficio opus est, ut ex rescripto pignus confirmetur.* Patet igitur
 veram esse literam, vt in d. §. obligatio non teneat, licet ea
 decisio (vt dixi) iure non careat, multisq; iuris rationi-
 bus aduersari videatur. Nec teneri potest, quod ad vitan-
 das difficultates variando scribit Cum. in d. §. ad finem &
 nu. 1. vt eius decisio procedat, quando talis obligatio con-
 traheretur post venditionem perfectam, & sic ex interual-
 lo. quasi contrarium foret. si à principio venditionis res
 obligaretur. Quæ Cuma. declaratio æquitate non careat,
 iuuaturq; maximè ex his, quæ superius adduximus pro
 ratione dubitandi, ad decisionē d. §. Sed quid hæc profunt?
 loquitur enim Cuma. contra literam. §. vt ex ea patet, ibi,
si emerit prædia, ut quoad pretium solueret essent obligata: & sic
significat tex. euidenter, venditionem ab initio fuisse cum
pacto obligationis, nec aliter intelligi potest, cum non se-
paret tempus pignoris à venditione. Idque magis constat
ex d. l. 2. cuius verba proximè retulimus, ibi, ab initio obli-
gatio inhæsit: quæ verba consulendo expendit Ludou. Go-
zad. infra citandus. & Alcia. in l. si tibi pecuniam, ad finē.
 nu. 21. ver. nec ego. ff. si cert. peta. licet nullus eorum Cu-
 ma. alleget, & eodē modo patet stare nō posse declaratio-
 nē Math. de Affli. in c. 1. n. 10. de feud. dat. in vic. le. comif.
 qui etiā pressus difficultate d. §. (de quo agimus) intellige

bat, pactum obligationis ibi adiectum fuisse ex intervallo: quod est manifestè contra literam tex. vt proximè pòderamus contra Cuma. & ita labi etiam videtur Neguz. de pigno. 4. par. principa. nu. 37. qui eodem modo respondebat. Vides igitur acerbum rigorem Vlpiani, in d. §. cum eius decisione obstant plures iuris rationes superius adductæ, quibus rectè contrarium responderi possit: vt sic

¶ excusetur Ang. Perus. qui immemor illius tex. indistinctè scribit, in l. sin autem, ff. de pac. posse tutotem vel curatorem minoris emere & contrahere eius nomine adiecto pacto resolutio contractus: & ita ibi Iacobi. nu. 3. Pau. nu. 4. & Ias. num. 11. in §. si filius, l. contra iuris: ibi præceden. Excusandus etiam Pau. Cast. qui consulendo immemor fuit illius. §. contra quem respondere videtur consi. 318. col. fin. lib. 1. Sic etiam contra eundem tex. respondere videtur Bald. consi. 415. lib. 2. Sic etiam contra illum text. eius immemor loqui videtur Gozad. in l. 2. nu. 144. C. de pac. inter emp. & vend. similiter eiusdè tex. immemor fuit Cagno. in ead. l. 2. nu. 56. & seq. Et denique eiusdem §. immemores fuerunt doctissimi antiquiores: dum in minore & ecclesia cum rigore respondebant nō valere obligationē, vel pactum resolutiuum circa rem emptam: cum debuissent opinionem suā probare ex decisione d. §. quo nihil melius adducere poterant: & mirū est eo oblitus illius tex. in qua obliuione fuerunt Franc. Accur. & Ioan. And. eū referens: & Albe. meminit tñ Pau. sibi contrarius, alio cōs. vt inf. probāt ex illo tex. opinionem Io. An. quā reprobabat in d. consi. 318. nu. 4. Excusandus et est Cur. Iun. consi. 146. & seq. qui non immemor illius tex. (& cauillādo) contra eum respondet, execratus (vt puto) nimium rigore illius §. Sic etiam excusandus est Ifernica in d. c. 1. §. de feud. dato in vic. leg. cōmis. quī in simili q. Io. And. & antiquorum (quos non citat, sicut nec ipse ab alijs citatur) contrarium scribit, memor tamen d. §. quem arguendo allegat, nec ei respondet Math. autem Affli. ibi respondebat contra literam, vt suprā. Vnde quilibet peritus satis cōpriet, quantus sit rigor illius tex. quātaque sit huius articuli difficultas. Ego ingenuè fateor, (si contra I. C. loqui liceret)

contrarium in specie illius S. æquius & verius videri. Considero enim iuridica & vrgentissima esse ea, quæ superius pro ratione dubitandi ad illum text. adduximus. Aduerto etiam minorem euentem, ibi venditoris rem cõsequi pretio nõ soluto, hypothecamq; eiusdem rei fuisse, non alterius, quam pupillus antea haberet: & sic nullum erat incõmodum minoris ex obligatione rei, sed potius venditoris: obligatio etiam tẽdebat ad soluendum pretium, quod necessariõ soluendum est, si minor vult rem obtinere & consequẽter videbatur obligatio in causam necessariam quæ nullo modo vitari potest: quo respectu solet à iure permitti alienatio rei minoris, vt superius deduximus: & sic contra iuris principia videtur ibi Vlpianus respondere: approbando emptionem, & irritãdo obligationem eiusdem rei emptæ. Minus enim durum fuisset totã conuentionẽ irritare, sed dãdæ sunt manus responso. I. C. Vlpiani, cuius rigorem notare vř I. C. Paulus ibi l. seq. in illis verbis, *sed hic illud mouere videtur.* & ibi *pignus ab initio inhæsit: quod aduertit* Neguzan. de pignor. d. 4. par. princ. numero 35. cui addes, quod Iau. videtur etiam sugillare ratio. trad. ab Vlpiano: eo quod in illa specie nõquam fuisse videtur dñium quęsitũ minori, sine vinculo obligationis, quæ ab init. inhæsit. Siccõtra d. S. (vlt. iã adduct.) vrget tex. eiusdẽ Vlpiani, in lge 4. S. pen. ver. sed & si minor. ff. de manumif. ibi, *nam cõsi pupillus emat æquum est eum fidem impleve cum sine damno eius hoc sit futurum.* Quem tex. ibi vtiliter inducunt Bar. & Alb. sub S. fin. plenius Benedict. Plumbi. in eadem l. S. pen. ni. 4. notat etiam Bal. in l. vna. q. 10. n. 20. C. si seruus extero Cõstat igitur ex æquitate & iuris rationibus, iudicioq; Cumani magisq; autoritate. I. C. Pauli, in d. l. 2. ff. de reb. eor. sum. mum esse rigorẽ decisionis Vlpiani in d. S. fi. l. 1. (de quo agimus) qui tex. ad patrẽ legitimũ administraore trahi non põt rem: vt superius probaui, in præceden & colligitur ex inf. dicendis. Et inde inferendo elegante significat I. C. in d. l. 2. petendã esse in ea specie, confirmaionem obligationis à principe: quasi dicat, tunc sine dñio principem confirmaturum obligationem, idq; à I. C. dictum puto, quia sentiebat iustẽ facturum principem

pem cōfirmādo obligatiōē, quæ iure ipso valere debuisset: vt aliās habetur, in c. 1. de transa. Et diximus suprà hac par. in fi. nu. 50. & ex hoc notabiliter colliges sentire I. C. ibi, nō cēseri difficilia, quæ iure & æquitate à principe peti possunt, licet ab inferioribus obtineri nequeant: licet et in concessione derogādum sit iuris rigori q̄ in simili ex grauib. Doct. tradit Soc. in leg. quidam relegatus, col. 3. vers. 2. infertur, ff. de reb. dub. Tiraq. de retrac. lignag. §. 32. gl. 1. nu. 63. cui adde in simili. Paul. in l. omnimodo. §. imputari. C. de inoff. test. adde quod circa iustitiā multa à solo principe impetrari possunt, quæ nec valde difficilia censentur. leg. diui. 27. ff. de pœn. leg. 1. §. vlt. ff. de quaest. leg. 2. §. si. ff. si liber. ingen. esse dic. Sic gratia adoptionis vel legitimationis. l. 2. ff. de adoptio. l. quæris. ff. de nat. resti. Sic ex causa permittitur, vt à iuris regulis recedatur. l. si hominem. 30. ff. man. quam Bar. ibi dicit sing. & Fel. in c. 1. nu. 49. de cōsti. Ias. in leg. nemo potest. 1. col. ff. de leg. 1. Ias. in l. non solū. §. morte. nu. 37. ff. de nou. ope. nunt. Hispanus Xuar. alleg. 14. pag. 2. Infertur cū decisio. d. §. summo rigore procedat, rectè Cuma. ibi nu. 1. sentire rex. illum omnino restringendū ad suos terminos, nec ad alios trahendū: facit. l. quod verò cōtra. ff. de legibus, & que notat scriben. in Auth. quas actiōes. C. de sacros. eccles. Infertur 3. quod cū tex. loquatur de minore e mente, & sic de causa onerosa, nō extendetur ad causam lucrativam secundū Cum. notabiliter ibi nu. 1. & exemplū huius restrictionis est, qñ aliquis donaret rem minori. aliq̄ pacto rem ipsam afficiente, quod inferius vltra Cum. expressis iuribus probabitur illatione. 21. Infertur tñ ex superius ad ductis non esse verā rationem differentie, quā tradit ipse Cuman. ibi dicens, pactum, de quo in eo §. non ceteri partem contractus, vt censentur alia pacta: quia illud erat ad securitatem conuentionis, quod ratione caret & satis corruiat ex doctrina I. C. in dicta leg. fundi, parten. ff. de contrah. emp. teneo igitur restrictionem Cum. ob summum rigorem illius §. ex quo restringitur, ne ad alia pacta trahatur: improbo tamen rationem differentie. Cum Infertur 5. quod cū decisio illius tex. trahenda non sit extra terminos

minos suos, iam facilius sustinebitur, quod æquius & ve-
 rius tradūt Iser. vbi suprà in d. ca. 1. de feu. dat. in vic. leg.
 com. vt minore vel ecclesia emente rem aliquam valeat
 cōditio vel pactū additionis in diem, & legis commissio-
 nis: quibus emptio ipsa resolui potest, & res à minore vel
 ecclesia auferri: licet aliqui malè cōtradixerint: & senten-
 tiā Iterniæ, eo nō relato satis probat Plumbi. in dicta l. 4.
 §. pe. nu. 4. ff. de manumif. Nec admittēda esset iniqua re-
 stitutio ad hæc pacta in venditionibus approbata, vt con-
 stat ex titulis. ff. de in diē addic. & de leg. commif. minor
 enim & ecclesia tūc iure cōmuni vtuntur, nec ex illis pa-
 ctis circumscribuntur, ideoque personæ in alijs privilegia-
 tæ sub regula illorum iurium cōpræhendūtur: iuxta no-
 tantes tradita à Dec. consi. 5. idque satis probatur ex c. ve-
 rum de condit. appof. & in terminis ex l. si in emptione
 36. ff. de minor. vbi tunc ex causa læsionis minori conce-
 ditur restitutio, & consequenter præsupponitur valere
 contractū, vt docet Imperator in l. 2. & l. si quidem. C. de
 præd. min. quod latius vide inf. illatione 13. ad finē, vers.
 idē autem, & vers. iam igitur. Infertur 6. ex vera declara-
 tione & restrictione. d. §. iam eius decisionē nō obftare ve-
 re traditioni An. Iaco. Paul. in d. l. sin aūt. & l. cōtra iuris.
 §. si filius, ff. de pac. quos suprà retuli: vt scilicet tutor, vel
 curator minoris, administratorq; ecclesiæ: possint illis e-
 mere cū similibus pactis & cōditionibus: quicquid respō-
 dendo inuoluat Gozad. cōf. 15. ad si. ver. ad quartū. Infer-
 tur 7. decisionē illius §. iam nō obftaturā ei, quod tradit
 Tiraq. in lib. de iure marit. gl. 8. nu. 204. dicens se cōsuluis-
 se, qd cū mulier ante matrimoniū emisset rem aliquā cū
 pacto reuendendi, possit postea, contractus nuptijs, ex vi
 pacti rē restituere, nō expectato cōsensu mariti, sine quo
 ex lege, statuto, vel cōsuetudine facultatem contrahendi
 non habeat. Quod aprè confirmatur (vt ipse inquit) ex
 multis, quæ ibi tradit: cōfirmatur etiā ex ijs, quæ hic ad-
 duximus nu. 15. & nu. 24. Infertur 8. à maiori, quod ho-
 die apud Lusitanos, quamuis maritus immobilia aliena
 re nequeat sine consensu vxoris. l. reg. lib. 4. titu. 6. poterit
 tamē liberè retradere ei, à quo ante matrimociū emerat
 cum

cum pacto reuendēdi, cum ea alienatio non voluntaria, sed necessaria sit originemq; habeat à tempore ante matrimonium. Inferitur 9. non obstante decisione d. S. sustineri possit opinio Dec. in l. si tibi pecuniam. nu. 5. ff. si cer. pet. ampliantis eleganter text. ibi, limitantisq; tex. præcedētis parag. si pupillus, l. nō omnis, eo. ti. tradentisq; vt minor ex causa mutui transferat dominiū pecuniæ sibi donatæ eo pacto, vt eā mutuò daret. Multa enim iuuant opinionē Dec. cui obstare videretur tex. in d. S. si. de quo agimus, cuius im memor fuit Dec. eiusdē tamē memor ibi Alci. nu. 2 1. opinionē decis. ex illo tex. improbat: nec sine colore si literā respicias, cui tamen responderi pōt ex suprā dictis, quod nullo modo extra suos terminos trahi debet. & pro Dec. eleganter inducas decisionē, & rō. tex. d. l. 3. S. antepe. ver. nā & si pup. ff. de manumif. Inferitur 10. ex declarat. & restric. illius S. nō obstare eius decisionem ei, quod in factō respondit Socin. conf. 48. col. 1. & 2. lib. 1. quē sequitur Dec. in l. si tibi pecuniā nu. 5. ad si. & in l. nu. 5. C. de pact. vbi tradunt, quod mulier ex statuto prohibita alienare, vel dare marito vltra certā quantitatē: poterit liberè id facere de ijs quæ sibi donantur eo pacto, vt vi de illis liberè disponat: quod tamē ita indistinctè scriptū nō est verū: debetq; intelligi, vt resoluo in Auth. excipitur inf. ti. seq. interim tamen ex suprā dictis tollitur obiectio, quæ ex d. S. fieri possēt contra Soci. & Dec. videretur enim ex verbis illius text. quod cū semel res peruenit ad personam alienare prohibitam, nō valeret pactio adiecta in contrariū: sed (vt dixi) decisio illius S. non est trahenda extra suos terminos, habetq; diuersam rationē: vt cōstat ex suprā deductis. Inferit 11. ex vera declaratione d. S. eius decisionē nō obstare doctrinæ gl. receptæ, in l. seruus, C. de pact. & traditioni gl. etiam receptæ, in leg. 2. in fine, C. de inut. stipul. sic non obstabit gl. in l. Titio centū, S. 2. gl. vlt. ibi, *tempore manumissionis* ff. de condit. & demonstr. in quibus locis & multis similibus, nemo videtur meminisse illius duri, S. nec Boeri. in similib. decis. 182. nu. 34. & seq. Inferitur 12. non esse verū, quod ex rigore illius § scribitur quàm plures viri doctissimi in locis inf. proximè citandis, tra-

hentes decisionem illius §. ad alia pacta resolutiua vel cōditionalia, in conuentionibus minorum vel ecclesię: quod esset contra P. V. & cōtra iuris rationes, vt suprā. Hęc inferuntur ex restrictione Cumanī ad d. §. probata vltra eū ex multis iuribus rationibus: nunc autem subijciam alias illationes, ex rigore, expressaque decisione illius §. Inferitur igitur. 13. ex decisione rigoreque illius §. ibi esse casum notabilem, in quo vnica conuentio scinditur, & pro parte approbatur, pro parte irritatur: ad limitationem d. l. Caius, ff. de manum. cum ibi notatis à Plumbino, & Boerī: ad eum: ad limitationem etiam tex. in d. l. cum quæritur. 17. ibi. *aut in totum*, ff. de admin. tut. vt que ita limitentur, quæ sæpe tradunt scriben. quòd actus in totum debet acceptari vel omitti: vt latè Iason. in d. l. contra iuris, §. si filius, ex num. 10. & seq. ff. de pactis. Inferitur 14. notabilis limitatio ad regulam & rationem d. l. fundi partem, ff. de contrahend. empr. dum probat quòd talia pacta censetur pars pretij in venditione: de quo copiosè agit Tiraq. d. libro de retract. conuen. in præfa. ex numero 20. cum seq. tex. notab. in l. quinta, §. melior, ff. de in diem adiect. Bart. Ias. Ripa. in l. prima, §. si hæres, ff. ad Trebel. scrib. in l. 2. C. de rescinden. vend. Inferitur 15. ex decisione, d. §. nouum exemplum. ad doctrinam, quam Bar. & alii colligunt ex tex. in l. Iul. §. si quis colludente. de actio. empr. vt succurratur tunc ei, qui cū minore contraxit: vt agere possit, an minor velit stare cōtractui: idq; iustius fieri tunc poterit, quā in specie. d. §. si quis colludente: cum hic non sit minor circumuentus, & ita magis militat ratio eorum quæ Doc. tradunt. de quibus suprā dixi numero 63. Inferitur 16. ex decisione illius, §. limitatio ad id quod scriben. in variis locis notant, dicentes nō censerī damnū, amittere id quod erat acquisitum, si reuertatur ad eum, à quo processit: gloss. & Doc. in l. eam quæ § 8. ad finem, ff. de dona. inter vir. & vxor. gloss. Bar. & alii in l. si ita. 19. ff. de verb. obl. vbi melius Ferret. latè Tiraqu. in l. si vnquam verb. donatione ex nu. 156. notat Hispanus à Couas Ruu. li. de spons. 2. par. c. 3. §. 3. m. 8. Vides autem in d. §. (de quo agimus) rem ad minorem venire a manu venditoris, non tamen ei obliga

ri. ne minor lædatur. Infertur. 18. à Math. de Affli. vnum notatu dignum, lib. 3. const. Neapol. Rubr. 5. nu. 16. vbi ex d. S. absque alio fundamento tradit: quod si habens feudum impetret à Rege, vt illud alienare possit, & vendat adiecto pacto pignoris, seu hypothecæ ipsius feudi, quousque pretium soluatur, venditio valebit, non autem obligatio: cum ex natura feudi nec obligatio, nec alienatio valeat absque consensu domini. Quod extollit idem Afflic. in c. 1. 12. not. q. 24. num. 107. de prohi. feud. alie. per Feder. Sed hæc vera opinio Afflic. magis iuuatur vltra eum, alia consideratione. quia scilicet in ea specie consensus regius limitatus est ad vnā alienationē faciendam à primo feudatario, ideoq; extendi non potest ad aliam, alteriusq; feudatarj: cum rescripta non extendantur de casu ad casum, minusq; de persona ad personā. iuxta reg. c. cum dilecta, cū ibi notatis, de rescrip. ca. ex parte. de offi. deleg. no. Bar. in l. 1. §. interdū nu. 4. ff. à quib. app. nō lic. Iuuatur magis: quia permissio vnus alienationis nō extēditur ad aliā maiore vel minorem: ex tex. not. in l. si pup. §. si prætor. ff. de reb. corū. ibi, *qui aliud fecit, quā quod à prætore decretum est nihil egisse.* Quod notant Albe. & Cuma. & Bar. in l. sicut. §. si permiserit. ff. quib. mod. pign. vel hyp solui. & Alex. in l. in actionibus. n. 2. ff. de in lit. iuran. & ibi Ias. nu. 13. Idem Ias. in l. in suis. nu. 28. ff. de lib. & posthu. & Anto. Burg. in Rub. extrā de empt. & vend. col. vlti. vbi illum tex. extollunt. Ex quo vrgenter iuuatur opinio illa Affli. quæ apud Lusitanos utilis erit, in habentibus terram coronæ Regiæ, quæ sine assensu regis nullo modo alienari, vel obligari potest. ex l. reg. lib. 2. tit. 17. & ex d. S. si prætor aptè comprobabis, quod notabiliter inquit Pau. Cast. in l. quicumq; §. 1. n. 2. ff. de in stitor. act. Inferri potest 18. ad identitatem rationis. vt proxima illatio Math. de Affli. habeat locum, non solum in pacto, quo feudū ipsum obligatur ab emente. iuxta terminos, in quibus loquitur Affli. sed etiā in pacto reuendendi: qñ scilicet feudatarius impetrata à Rege vendendi licentia, venderet adiecto hoc pacto recemendi. Ad hoc enim necessarius etiam esset regis consensus, cum sit diuersa alienatio, ad quam non extenditur simplex

plex licentia priori feudatario concessa. Faciunt, quæ notat Bart. in l. i. nu. 5. ff. ad l. Iuli. maiesta. sed tunc putarem attendendum cuius favore concedatur ea licentia, an feudatarij vendentis, an ementis: vt priori casu extendatur concessio ad pactum reemendi quam alienationem vidi
 53 mus inter virum nobilem, & comitem illustrissimum. Infertur 19. vtilius, & aptius, ad quæstionem antiquorum, quæ frequentissima est an in venditione facta minori vel ecclesiæ, valeat pactum reuendendi, seu reemendi. In qua Fran. Accurs. tenuit tale pactum ecclesia vel minore emente pro non scripto haberi, venditionemq; puram censerit: & ita Ioan. And. ad Spe. tit. de pact. in prin. (vt supra retuli) Et Alber. dicens ita decisum fuisse in l. si ad resoluedam. C. de præd. mino. & Fabian. de empt. & vendi. 7. q. prin. nu. 1. citans solum Ioan. Andr. eiusq; opinionem probans, ex d. S. de quo agimus, & ex eodem opinionem probauit Pau. Castr. consi. 112. ad fi. lib. 1. refert Tiraq. in lib. de retrac. conuent. in fine, nu. 10. idemque Tiraq. retulerat in lib. de iure marit. fol. 250. secundum antiquam additionem. Nam post 30. plus minus annos, eundem librum reformauit, & in nouo hanc. q. tantum tangit glo. 8. nu. 90. remittens se ad lib. de retrac. & in d. lib. de iure marit. vbi supra dicebat Tiraq. non videre, quid responderi possit ad tex. in d. S. postea autem in d. li. de retra. nu. 13. idem repetit, subdēs tandē sibi persuasum, esse mēdum in litera. d. S. quod supra confutauit: & eandē partem ex d. S. securē probat Gozad. consi. 15. & seq. Vides igitur in hac quotidiana. q. auctoritatem Franc. Accur. Ioan. Andr. Alber. Pau. Cast. Fab. Gozad. vt pactum de retrouēdendo non valeat, qm̄ minor vel ecclesia emit. Vides etiam confessionē Tiraq. dicentis, non posse responderi ad tex. d. S. deinde ipse Tiraq. d. loco de retract. num. 11. ad corroborandam eam opinionem, aptē adducebat sententiam Innocen. in c. verum: de foro compet. quam aliqui sequuntur, ut per eum ibi: cui adde Pau. Cas. in Auth. multo magis. C. de sacros. eccles. vbi extensē refert Innocen. & in fine citat Ioan. Andr. ad Specu. vbi supra. Notabis tamen quod Tiraq. d. numero 10. non bene citat in hac. q. Lodou. Gozad. in
 duobus

duobus locis. Magis enim contrarium dicit eius, ad quod eum citat, ut statim videbis. Idem autem Tiraq. vir doctus & mirè diligens in eodem loco, nu. 2. in fine, refert Iacob, Butri. contrarium volentem, imo quòd tale pactum de re trouendendo valeat, & obseruari debeat, ecclesia vel minore emente: ad idem que refert Pau. qui consulendo (sibi contrarius) hoc asseruit, consi. 318. col. vlt. lib. 1. Bene etiam ad hanc partem citat Bald. consi. 415. lib. 2. aliqua etiam notanter adducit in confirmationem huius sententiæ: cui adde pro hac stare apertè Gozad. sibi contrarium, in repe. l. 2. num. 144. C. de pact. inter empt. & vend. vbi malè allegat Ioan. An. qui contradixit, ut suprà. Hanc partem etiam apertè quasi sine dubio sequitur Neguz. de pigno. 4. parte princi. num. 37. immemor eorum, qui contradixere: hanc partem etiam magis videntur probare, licet generalibus verbis, Ang. & Iacobi. in l. sin. autem. ff. de pact. & specificè Pau. nu. 4. & Ias. nu. 11. in d. S. si filius, l. contra iuris. co. ti. quamuis videantur tandem remittere ad Ioan. And. contradicentem, ideoque Gozad. in d. consi. contendit, Paul. & Iaso. in d. S. adduci magis debere pro contraria parte, in quo cum Gozad. digladiatur. Cur. Iun. consi. 146. consi. seq. Ambo enim in hac. q. consulti contraria responderunt, & vterque conatur in suam partem adducere Pau. & Ias. in d. loco. Adde etiam pro hac parte apertè Boer. decis. 182. nu. 35. vbi ita intelligit, citatque Pau. & Ias. in dicto S. si filius, ut etiam facit Neguzantius, dicto loco, & sic contra allegationem Gozad. in dicto consilio. Ut autem prius liqueat de numero aduersitas hanc partem magis placere Tiraq. in d. loco. num. 3. cum ob id putet corruptam esse literam d. S. Similiter hanc partem videntur magis probare Docto. dum communiter reprehendunt opinionem Innoc. in d. c. verum concludentes valere pactum expressum resolutiuum contractus contra ecclesiam, vel minorem tali pacto ementem, vel ex causa donationis recipientem: ut copiosè refert Tiraq. in d. loco. nume. 14. & vltra eum Ancha. consi. 218. nume. 2. Iser. & Afflict. nume. 10. in d. cap. 1. de feud. dat. in vi. leg. commisso, & securè Soci. consi. 48. nume. 5.

lib. 1. & Hispan. à Couas Ruu. lib. 1. resolut. c. 14. nume. 6. versic. qui omnes: & colligitur ex Præpos. in c. verum de condi. appos. ex qua relatione vides Doct. variare, sed hanc receptiorem opinionem videri, contra quam forsitan putauerit ipse Tiraq. hoc ex professo tractās. Curt. autem Iun. d. consi. 147. nu. 1. & consi. præced. tenens opinionem Io. And. & decisionē d. S. si. l. 1. ff. de reb. cor. (de quo agimus) excogitauit in minore emente, nouam differentiam: distinguendo, an minor emat, an eius tutor vel curator. In priori casu intelligit procedere text. in d. S. fin. & similiter opinionem Io. And. vt tūc nec obligatio, nec pactū valeat. In secūdo autē quādo tutor vel curator nomine minoris emit intelligit contrariā opinionē, vt scilicet obligatio & pactū teneat. Quam distinctionem probat etiam succinctē Cagnol. in l. 2. num. 57. C. de pact. inter empt. Sed eam differentiam futilem censet Tiraq. in d. loco, nu. 10. & prius Gozad. d. cōf. 15. ad finem, quem in hoc malē cum Curt. iungebat Tiraq. Antequam verò aperiā, quid verius putē in hoc articulo, non dubito rectē Tiraq. & Gozad. improbasse differentiam illam Curtij & Cagnol. nec eam stare posse ad text. in d. S. de quo agimus: eū enim loquitur de minore emente, intelligitur per se, vel per curatorē: quia eadem ratio est, vtroque casu pariter militat prohibitio legis, quā I. C. ibi respexit: & ita sentiunt communiter Doct. si eos attentē legas, maximē dum æquiparant minorem & ecclesiam iuxta c. 1. de in integ. restit. licet quoad alia facilius præsumatur fraus, & læsio minoris per se contrahētis, quā per curatorem, Ange. & Cuma. l. apud Iulianum, §. contractum. ff. quib. ex cau. in poss. ea tradit Card. Paris. consi. 98. num. 2. & consi. seq. libr. 1. Iam igitur reiecta distinctione & differentia Curt. & Cagno. ommissaque scribentium varietate, æquiorē, veriorēq; censeo secundam opinionem, contra Io. And. & Alb. vt si minor, vel ecclesia emat cū pacto reuendendi, quia venditor aliter alienare noluit, pactum valeat, omninoq; seruari debeat: quia cōtrarium esset longē iniquum, & reipub. perniciosum. auferret enim res suas hominibus contra fidem conuentionis, quod dici nō debet, iuxta l. 1. §. si cōueniat,

ff. de pos. & contra doctrinam text. in l. commodato. 17. §. sicut, ff. com. mod. ibi, *non decipi beneficio oportet*: Probatur et, quia pacta resolutiua contractus licita censentur, & indistinctè à iure approbantur, vt deduximus suprà in 5. illatione. Sed vrgentius probatur hæc snia, & iudicio meo euidenter: quia videmus summos Pontifices in sacris canonicis admittere talia pacta resolutiua contractus, & in specie pactum reuendendi, si non habet labem vsuræ c. ad nostram, de empt. & vend. c. illo vos. de pign. & vtrobiq; scrib. & in c. conquestus, de vsur. notat Chaf. deci. 1. de vsur. & alibi sæpe scrib. Ergo approbatio iuris canonici non potest non compræhendere ecclesiam, personasq; ecclesiasticas, & eadem ratione minorem, similemve personam priuilegiatam: quod mihi probatur ex doctrina I. C. in l. verum, 12. §. sciendum, ff. de minor. ibi, *causa cognita si capti esse probentur*: & ibi, *subriè rem suam a ministrans*: & ibi, *nec enim euentus, sed inconsulta facilitas: & inferius. Nec enim captus est emendo rem necessariam, licet maritalem*. Facit etiam doctrina text. in l. quod si minor, §. non semper, cod. tit. ibi, *nisi manifesta circumscriptio sit*. Facit l. 1. C. si aduers. dona. Nec talem restrictionem patitur decisio, ratioque l. 2. C. de pac. inter empt. quæ ratio magis militat in ecclesia emente, quæ nulli laqueum iniicere vult, nec in actibus suis fraudem admittere c. per tuas, vbi gl. & Doc. de don. Probabitur et hæc snia ex traditis in sequenti illatione, in qua rñdebimus d. §. quo

54 contra dicentes fundant suam opinionem. Infertur. 20. vtiliter ad intellectum tex. in l. si ad resoluendam, C. de præd. minor. cuius verba hæc sunt; *si ad resoluendam donationem, quam in emancipatum te pater contulerat, min. 25. ann. cautionem ei emisisti: cum huiusmodi scriptura contra senatusc. data sit, non verbi iuri tuo*. Namque ex decisione illius l. inquit Alb. ibi fundari opinionem Fran. Accur. quam proximè improbauimus: & eandem l. pro ea opinione adducit Tiraqu. in d. li. de iur. mari. fol. 250. secundum antiquam æditionem, idè aut Tiraq. d. lib. de retract. conuenti. in fi. numero 12. incli nans in contrariam partem, respondet ad eam. l. cum expositione gl. ibi, in verb. emisisti: videlicet quod ibi resolutio donationis fiebat ex interuallo: quam expositione probat

bat etiam Cuma. in d. §. fi. l. 1. ff. de reb. eorum, numero 1. Paul. consil. 318. col. fin. lib. 1. & apertè Saly. in d. lege si ad resoluendam: & sic expositio glo. recepta videtur, secundū quam cessat argumentatio Alb. Io. And. & aliorum, quia quæstio de qua agimus, procedit quando pactum resolutionis vel donationis ponitur à principio: nec est diuinatoria expositio gl. quia si atēdas ad verba illius l. apertè videbis, donationem fuisse perfectam ac proinde minor non poterat amplius rem distrahere, nec ea trāslatio poterat dici incontinenti fieri, sed ex interuallo: vt in simili notabiliter tradit Neguz. de pign. 4. part. nume. 35. versi. nihilominus, cū seq. Suadetur hoc ex verbis d. l. ibi, *contulerat*: significat enim perfectā donationem: suadetur etiam ex verbo *emissisti*: nec enim poterat mitti cautio resolutionis, nisi ex interuallo. Nec videtur lex illa, rectè à Docto. adduci in proposito ad pactū in conuentione appositum, à principio, vel ex interuallo: ibi enim (si benè aduertas) non agitur de pacto vel conditione, sed de reuocatione simplici & pura, eius quod actū erat: atque ideò sicut donans nō poterat reuocare, quod dederat, iuxta legem perfectā. C. de don. quæ sub mo. dist. c. verum, de cōditione appo. ita donatarius minor, vel ecclesia, quibus iura interdiciunt facultatē alienandi, non potuit refutare donatum l. magis puto. §. fundum. ff. de rebus eorum. allegatur autē sæpissimè d. leg. ad illud vulgare, quod solennitas requisita in contractu, debet interuenire in distractu: de quo plenè Tiraq. d. lib. de iure mar. gl. 5. ex n. 12. In eadem l. cauendum est à gl. 1. dum exponit, *tradendo*, videtur enim exigere traditionem, vt sit locus decisioni illius leg. Sed contrarium dicendum est, vt sufficiat donationem factam esse, ex qua competeret actio ad rem donatam: sicut enim in rebus minorum prohibetur alienatio post dominium quæsitum, ita quādo actio competit ad rem immobilem: secundum gl. receptam, in l. 1. C. si aduer. transf. & dilatatissimè supra in Rub. in 12. cōclusionē. Et ibi traditis adde Beroum. in cap. nulli, nu. 73. de re. eccles. non alie. notat in simili Alexand. consi. 27. lib. 3. quem sequitur Tiraq. de retract. conuention. in fine, numero 108. Infertur

21. ex proximè deductis, quod si à principio cum sit donatio minori vel ecclesiæ, adiiciatur pactum: modus, vel conditio: etiam ad resolutionem donationis, vt res reuertatur ad donantem, vel ad alium, absq; dubio seruabitur quod conuentum erit: quicquid ex Inn. dubitasse videatur Pau. Cast. in Auth. multo magis. C. de sacros. eccles. hoc enim receptius est, per tex. in d. c. verū, de cond. appof. c. pontifices. 12. q. 3. notant Docto. in varijs locis, vt tradit Tiraq. de retrac. conuen. in fi. nu. 14. Hispanus à Couas Ruu. d. li. 1. resol. c. 14. nu. 6. Anch. & Soci. in locis suprā citatis. Quod etiam in minore, cui res donatur eo pacto vel onere, probat tex. in l. causam. 20. ff. de manum. l. si rogatus, ff. de man. vi. quibus iuribus & authoritatibus probatur differentia, & limitatio quam tentabat Cuma. in d. §. si. distinguēs inter causam lucratiuam & onerosam: sed non ideo putes similia pacta in venditione vel emptione minoris non esse seruanda: esset enim contra veriore & receptiorem sententiam, vt suprā: planius autem seruantur in donatione in qua minor vel ecclesia agit tantum de lucro. Dicitis autem in hac illatione, & præc. negare non possum, non parum ob stare tex. in d. §. si. sæpe sepiusq; adducto: vt que facilius admittatur quælibet responsio, aduertat lector, non hic defendere principaliter duo vtilissima huius illationis & præcedentis, non solum vera, sed magis communia. Igitur quoad casum donationis satisfacit responsio Cuma. quod tex. ibi loquitur de venditione & cā onerosa, vt extendi non debeat ad donationem, causamq; lucratiuā, quod proximè vltra cum iuribus & authoritatibus probauimus, idq; suadet ratio, cū minor semper agat de lucro in donatione, non ita in emptione. Facit l. ad res donatas, ff. de ædilit. edic. l. diuus Pius. ff. de reg. iur. Magis obstat durus ille. §. veriori receptiori q; opinioni in pacto reuendendi, quam defendimus in præceden. illatione: ratio. n. d. §. ibi, *Nan ubi dominium*: omnino congruere videtur emptioni minoris cum pacto reuendendi. Nec subineri potest responsio Matthæ. Afflict. & Neguzan. & aliorum dicentium, quod in eo textu pactum erat ex interuallo. Est enim aperte contra literam, vt suprā deduci. Vnde confugiendum

fugiendum videtur ad ea, quæ cum Cuman. superius probauimus de summo rigore illius tex. nullo modo trahēdi extra casum suum, nec ab eius ratione arguendum esse: tum quia in contrarium sunt plures iuris rationes: tū quia in specie eandem rationem, d. §. impugnat lex. C. in lege sequenti & alibi idem Vlpianus secum quodam modo pugnans, vt suo loco supra ostendimus. Posset etiam aliquo colore considerari ratio differentię inter obligationem, (de qua agit ille paragraphus) & pactum reuendendi, (de quo est quæstio nostra.) Ibi enim hypotheca rei emptæ præsupponit rē stare penes emptorē: ideoque si is minor est, exigit ibi text. solennitatem in alienationibus necessariam. At pactum reuendendi ab initio afficit emptionem iudicans rem firmiter non exituram penes emptorem: vt etiam minor emens non habeat postea, de quo conqueratur, nec cur recuset restitutionem rei, secundum legem conuentionis, argu. tex. notab. in d. ca. pontifices, & in lege vtiq̄ue 16. §. 1. ff. de rei vindicatione ibi, *licet ei perierit*: & leg. arboribus: 12. §. nauis. ff. de vsufruct. ibi, *etenim ad hoc paratur*: & tandem quæcunque euasio à rigore d. §. admittenda est. Inferebat ex d. §. (& sic 22.) Bald. in l. final. C. commod. numero 2. quod res vendita non censetur obligata venditori pro pretio soluendo: vt ita limitetur tex. in l. Iulianus, §. offerri, ff. de actio. empt. ibi, *quasi pignus retinere potest*. Loquitur enim text. de iure retinendi tantum, antequam tradatur à venditore, nō ad effectum agendi postquā traditur. Ex quo vtiliter infert Bald. in d. l. si. quod venditor (apparentibus alijs creditoribus) non poterit præferri. quia hypothecam non habet, nec priuilegium in re ipsa vendita & tradita. Quòd extolli idem Bald. in l. eum cui, C. de act. & oblig. Alex. in l. 2. cum dotem, §. fin. col. si. ff. solu. mat. Neguz. de pignor. 4. parte princ. nume. 35. Rip. in lege si ventri, §. in bonis, nu. 6. ff. de priuil. cred. de quo tamen reddenda est resolutio Paul. in l. procuratoris, §. si plures, ff. de tributo. actio. Ias. in l. creditor. 1. ff. si cer. pet. Sed optarem vt Alex. & Neguzan. nobis explicarēt, qualiter Bal. colligit ex illo text. hoc quod modo retulimus. Ego autem puto Bal. pro ingenio

& eruditione, id collegisse ex d. §. iuncta l. sequen. in qua habetur, quod si minor emat à fisco, tunc valeat obligatio rei emptæ, eo quod secundū gl. Bar. Bal. & omnes ibi, bona minoris tunc obligantur è lege, sicut aliorū, qui cū fisco contrahunt: (de quo agemus forsā in auth. seq. ne locus hic plus satis oneretur) quo præsupposito patet inductio d. §. Si enim res vendita de iure censeretur obligata venditori pro pretio, non diceret text. ibi nullam esse obligationē, sed magis eam planè validam assereret, quia conuentio esset iuri conformis: quæ inductio necessaria est, & ex ea cum Bal. eleganter declaratur tex. in d. §. offerri. in verbis suprā citatis, vbi glo. verbo, *retinere*: idē sentire videtur, & vltra Alex. & Neguz. ita ad d. §. offerri. notant Bar. & Alber. in l. creditoris, §. dominus, ff. de furtis. de quo tex. alibi plura scribimus: hæc ad d. §. prædixius tractata, dotis fortasse non displicebunt, cōtinent enim multa vtilia, nec vulgaria. Tractatu dignum est, an text. hic prohibens alienationem & donationem, procedat in patre, filioque nobilibus: videmus enim procuratorem vel administratorem, quantuncunq; liberam potestatem habentem, non posse donare ex bonis commissis, l. contra iuris. 29. §. fin. ff. de pact. l. creditor. 60. §. Lucius, ff. manda. quæ extollit Bal. in l. i. ff. de milit. testa. l. si quis vxori. 53. §. si seruus meus, ff. de furt. melius probatur in l. filiusfa. 7. in princip. ff. de donat. quæ nihil aliud dicit. Et in procuratore reipub. ne donare possit, est bonus text. in l. 3. §. planè, ff. quod vi aut clam: quem notat Bald. in c. ex literis, num. 2. de probat. facit tex. in l. i. versic. denique, ff. de offic. procur. Cæs. vbi vltra alios nouissimè eleganter scribit egregius Doctor Hispanus, Ioannes Oroscius: quæ iure manifestè loquuntur in habente mandatum etiam cū libera, tam à lege quā ab homine. Et sic quoad donandum non est differētia inter habentem potestatem à lege, vel ab homine: vtrique enim facultas donandi pariter negatur. Vnde cauendū est à Pala. seu Ioa. Lup. in rep. Rub. §. 66. num. 29. qui contra iura illa, & recepta sententias, in donatione distinguebat mandatū legis à mādato hominis, malè citās Bal. qui verius cōtradicit, in d. l. i. §. i. ff. de offic.

fic. proc. Cæs. vbi gl. & Bart. ita verius sentiunt in casu donationis, licet aliquo modo distinguant in alio genere alienationis: vt per Ias. & nouiores ibi: & ita aperte Paul. in d.l. filiusfam. Barto. & Pau. in l. procurator cui generaliter, ff. de procur. scrib. in l. præses, C. de transact. & alibi sæpe Doctor. vt per Ias. in d.l. contra iuris, §. filius, ex numero 2. In patre autem, filioq; nobilibus (vt dixi) videretur permit- tendum, vt saltem cum moderamine pater legitimus ad- ministrat. donare possit. Sic enim d.l. filius, ff. de donat. versi. nonnunquam, ex causa nobilitatis id permittere vi- detur, *filium senatoris vel alterius dignitatis*: & ibi notant scri- bent. ad limitationem prædictorum iurium: notat etiam glo. in d.l. contra iuris, §. fin. verb. non habere: pro quo etiã adducitur melior tex. in l. cam plures. 14. §. fin. ff. de admi. tut. ibi, *pro facultate patrimonii, pro dignitate natalium consuetis alimenta seruis libertisque nonnunquam & exteris, si hoc pupillo expediat præstabit: solennia munera parentibus, cognatisque mittet.* Quod loco l. C. tutori aliquo modo donare permittit ob no- bilitatem pupilli, quod ex Innoc. extollit Roma. immem- or illius text. in d.l. filius. nu. 3. & ibidem Cuma. nume- ro 7. nec meminit nouissimus doct. & dilig. Riminal. in §. 1. nu. 111. Inst. quib. alien. lic. Sed cū tex. ad hoc cōmenda- uit Barb. in c. 1. de donat. & cū eo Pala. in d. rub. §. 9. nu. 5. Alex. in l. pact. curat. nu. 3. C. de pact. & ibi Ias. & nouio- res, Ias. in d. §. filiusfam. l. contra iuris nu. 7. Curt. in l. præses. nu. 10. C. de transact. & alibi sæpe scrib. vt per Tiraq. de no- bil. c. 37. ex nu. 35. & Eely. confi. 16. nu. 18. Ego autem pu- to scriben. in locis proximè citatis incautè talem potesta- tem donandi permittere procuratori, vel administratori, vel tutori, respecto solius nobilitatis eius negotia gerit, bo- nare administrat. Priora enim iura indistinctè loquun- tur, nec esset æquum, eam prærogatiuam concedere geren- tibus negotia nobilium. Possent enim fraus fieri, cui obuiã dum est: idq; magis probo ex dic. §. si. l. cum plures, quem scribent. malè citant, vbi suprã: & Aret. confi. 24. col. fi. nu. 13. & seq. Ias. in l. si fortè, §. libertus, col. 4. ff. de cond. inde. Loquit enim text. ibi tm̄ in expensis necessarijs, ibi, *merce des præceptoribus*: & ibi, *alimenta seruis*: sic etiam procedit qđ

ibi subdit I. C. circa munera solennia, vt statim explicabo. Nec obstat, si replicetur ex eodem text. ibi, & *exterioribus*: qui casus non continet necessitatem. Respondeo enim, & retorqueo literam: quia I. C. id simp. non permittit, sed quando ita suaserit maior vtilitas minoris, vt patet ex litera ibi, *si hoc pupillo expediat*: probatur magis ex eodem text. vbi etiam stante dignitate natalium, subdit inferius, non licere tutori dotem præstare sorori pupilli ex alio patre, & rationem assignat, quæ nostram considerationem contra scriben. probat ibi, *nam & si honestè ex liberalitate tamen fit*: Nec obstat text. in d. l. filiusfam. ver. nonnunquam: loquitur enim tantum in mandat. patris de fillo confidentis adiecta libera potestate post alia verba plenissima: nec ea lex donationem indistinctè permittit, sed ex causa: nec text. ille exorbitans, rectè ad diuersos terminos extenditur à Bal. & alijs, quos citat Tiraq. d. c. 37. nu. 35. de nobilit. cum ibi mandatum expressum verbisq; plenissimis, & qualitas filij copulatiuè concurrant, non ita in alijs casibus. Nec omitto aliud notatu dignum circa intellectum tex. in d. §. fi. l. cum plures, ff. de admini. tuto. ibi, *solennia munera*: circa quæ verba video Doct. latenter variare. Albe. enim ibi exponit solennia, pro consuetis à patre pupilli præstari, & ita gl. in §. fi. l. ibi seq. verb. nuptiale. Bar. autem in d. §. fi. simpliciter intelligit solennia munera, pro solitis præstari, nec addit à patre minoris: & non citato. Bart. ita intelligit Zas. in l. 2. vers. deinde ex his: verbum, solennia, ff. de orig. iur. cui accedit Spiege. in lexic. iur. & ultra eos Bal. in l. 2. nu. 2. C. de iure dot. Pala. in Rub. §. 6. nu. 3. & §. 45. nu. 10. Ado in alio proposito circa verbum, solennia, auctoritatem Connani, libro 8. c. 11. pag. 645. eleganter tractantis sensum Vlpiani in l. si stipulata. 33. vel 34. ff. de donat. inter vir. & vxor. vbi tamen in libris communibus & emendationibus verbum,

¶ solenne, diuersam significationem habet. Mihi autem placet interpretatio Barto. à nouioribus non citari, & consequenter Zas. licet contradicat minus bene Aldobrandi. in §. ad certum. Insti. qui testamen. tuto. ad finem, vbi contra fidem omnium codicum iungit nomen, solennia, verbo præstabit: & nomen, munera, verbo mittet: cum verbum præstabit

stabit referatur ad præcedentia, vtrunque autem nomen, solennia munera, refertur ad verbum, mittet quod sequitur: & Aldroban. interpretatio deterior esse pupillus, & minoribus: quia nomen, munera, per se latius patet, quàm iunctum verbo solennia, vt constat ad sensum: & sic resol uendo intelligo, text. in illis verbis permittere tutori, vt mittat consueta munera parentibus, coniunctisq; pupilli: quod iuuatur vltra omnes ex vigore consuetudinis id certis tēporibus admittentis: vnde solennia appellantur, quæ certa cōsuetudo alibi minores astringit. l. si sine. 33. & ibi Barto. ff. admin. tuto. notat in simili gl. in d. l. 3. §. planè. verb. municipales, ff. quod vi aut clam. Iuuatur etiam, quia tunc consuetudo ipsa reiproca est, vt ita mittantur munera minori, sicut tutor pro eo mittit: facit tex. celebris in l. de fideicommissio. vbi Alex. C. de transact. tunc etiam militat ratio pudoris, qui violaretur eundo contra talem consuetudinem, argu. l. Quintus. 48. ff. mand. ibi, *propter suam existimationem* & ibi: *pudori suo*: & text. in l. in eadem causa. 10. ibi, *sine dede. r*: ff. ex quibus caus. maio. text. in l. pecunæ. 8. ff. de alim. & cib. leg. ibi, *verecundiam quoque*: & ibi notat Bart. Bald. etiam in c. sciscitatus nu. 4. de rescript. Ias. in l. ad egregias nu. 8. & in repe. l. admonendi. nu. 174. ff. de iureiur. & in l. non solum, §. morte. nu. 36. ff. de noui oper. nuntia. Ex ea de pact. num. 403. videtur enim tunc causa pudoris necessitatem inducere per illa iura & Doc. in ijs locis, notatq; Affli. dec. 313. nu. 9. Displicet autem expositio Alberi. & glos. de qua supra proximè. Nec enim tutori vel minori permittendum est donare, eo q; pater solitus esset donare. Talis enim particularis voluntariaque consuetudo absque præcepto non afficit filium, vel aliū successorem, vt patet ad sensum: & colligitur à fortiori ex Bar. in l. ambitiosa. nu. 4. ff. de decre. ab ord. fac. ideoque sanior est interpretatio, vt solennia munera intelligantur ex generali & mutua consuetudine loci. Sed tunc obstare videtur text. in l. seq. 14. §. in soluendis, ff. eo. vbi I. C. inquit, nec nuptiale munus sorori pupilli mitti posse: cui difficultati nullo pacto satisfaciunt responsiones glo. ibi, quarum prima iniqua & inepta est: secūdā verò modo reprobauimus:

mus: Nec satisfacit solutio Bart. in d. §. intelligentis solēnia munera tūc permitti, qñ cōsuetā sunt, nec secundū honestatē omitti possunt: tex. verò in d. §. in soluēdis: loqui de muneribus nō consuetis, & quę sine offensione honestatis omitti possent. Cōtra Bar. enim aduerto, q̄ eius interpretatio stare posset in exemplo matris nubentis, cuius nuptiæ tristes sunt filijs prioris matrimonij. At in exemplo sororis nubētis (de quo ēt loquit̄ text. in d. §.) nihil magis cōsuetū, nec magis honestū ex hominū moribus constat quā fratres munera mittere, sororumque dotē iuuare. Vnde alia interpretatio inuestiganda est, videturque dici posse, q̄ tex. in d. §. si. l. cū plures, non constituit regulam, sed tantū loquitur de nobilibus, secundum cōem allegationem, quorū tutoribus solēnia munera permittit. Text. aut̄ in d. §. in soluēdis, intelligatur regulariter in pupillis non nobilibus, nec tā amplo patrimonio abundantibus: vt in simili distinguit I. C. in d. l. filiusfam. ff. de donat. vbi casus nobilium pro exceptione ponitur. In patre autem (quæ nostra quæstio fuit) resoluo ex suprā dictis, vt regulariter, nec si nobilis sit, donare queat aduentitia filiorū, nec ad eū extendatur decisio tex. in d. l. filiusfam. versicu. nōnunquā, cū loquatur de commissione expressa ab homine, vt in simili notat gloss. in dicta l. 3. §. planē, verb. data. ff. quod vi aut clā: Doct. in dicta l. 1. ff. de offic. procu. Cæsa. Nec lex in his admittit donationes ex affectu, vel de litijs, sed ex iustis causis: vt eleganter inquit Vlpian. in l. illud. 16. ff. de manum. vindic. nec patri libera potestas cū dispendio, sed cum utilitate liberorū committitur l. generaliter, C. de secund. nup. Bald. hic ad finem: & denique cō-

58 missa administratione nō venit donatio l. si. ff. de curat. furio. Circa eandē prohibitionē huius tex. dubitari pōt, an procedat quando pater alienare velit, transferendo rem in eum, à quo filios eam habuit Aliqui enim non sine colore putabūt, facilius tunc alienationē permitti: quod suaderi posset ex eo, quod consuluit Paul. quē refert Ias. in l. cū filiusfam. nu. 168. ff. de leg. 1. dicens, q̄ statutum exigēs authoritatem consanguineorum in contractibus mulierū, non habeat locum, si mulier donet rē ei qui sibi donauerat:

uerat: idq; magis probat Bauet. in rep. d. leg. cum filio. nu. 146. Posset etiam pro hoc adduci gloss. in leg. ea quæ. § 8. verb. conuersa. ff. de dona. int. vir. & vx. & gloss. similis, vbi Barto. & scriben. communiter, in l. si ita stipulatio. § 9. ff. de ver. obl. quibus habetur nō censerī damnū, si quis amittat lucrū iam quæsitū, quando illud reuertitur ad eum, quo prouenerat: & ita Ias. & plures alibi, vt retuli suprà hac parte, num. 52. illat. 6. Sed contrarium puto verius, imò quòd pater administrans bona aduentitia filij, non magis possit donare vel alienare in eum, à quo bona prouenerant. Nec enim sustentabilis est opinio Paul. in d. consil. vbi nec ipse satis eam asserit: contrarium quæ magis probat Ias. in d. l. cum filio, numero 170. quem sequitur Tiraquel. in l. si vnquam, verb. donatione, numer. 158. licet in hac re dubitasse videatur: sic etiam idem Tiraquel. dubitans, lib. de iure marit. gloss. §. numero 54. in simili consuetudine citat consilium, Paul. Sed tandē, nu. 56. in fine, magis probat contrarium, vt hic solennitas legis vel statuti, in alienatione mulieris vel minoris necessaria sit, etiam si alienatio fiat in eum, à quo res obuenerat. quod suadetur vrgenter ex l. 2. C. si aduers. donat. & l. si ad resoluendam, C. de præd. mino. Sed vltra Doctor. magis probatur ex text. & eius ratione in l. 1. §. vlti. ff. de rebus eor. de quo superius latissimè diximus. Maximè, quia in hac specie cessant ea, quæ contra decisionem illius tex. adducebamus, eius enim rigor tantū notari potest, quatenus loquitur de pacto adiecto in initio contractus: hic autē loquimur, quādò res liberè tradita est filio vel mulieri: & sic dominiū perfectè transijt, re nullo modo affecta, aliquo onere obligationis, vel reuersionis: facit glo. l. 2. in fi. C. de inuti. stipul. *incipit*: & glo. l. feruus. C. de pact. Ex quo inferitur ampliatio ac prohibitionem huius l. Inferitur etiam ampliatio ad gloss. in l. prima, §. si quis propter verb. per in integrum, ff. de itin. actuque priua. ibi, *iam fuerat lucratus*. Ias. in l. non amplius, ff. 1. nume. 6. ff. de leg. primo. Rip. in l. damnū ad fi. ff. de dam. infec. vt scilicet etiam in his terminis dicatur damnū, amissio lucri iam radicati, contra plures scriben. qui gloss. illam

illam limitant, vbi lucrum reuertitur ad eum, à quo pro-
 uenerat, contra Ias. in d. l. si ita stipulatio. contra Tiraq. d.
 l. si vnquam d. verb. donatione, n. 1 § 6. & in d. gl. §. de iure
 marit. num. 55. & contra alios quos citat Hispa. à Couas
 Ruu. lib. de spons. 2. par. c. 3. numer. 8. Infertur etiam am-
 pliatio ad l. regiam, lib. 4. titu. 6. & ad similem consuetu-
 dinem, quæ viget in multis prouincijs, vt consensus coniu-
 gis vel consanguinei, necessarius in alienatione non possit
 omitti, etiam si alienetur in eum, à quo res processit: q̄
 confirmatur ex traditis suprâ circa d. §. si. l. 1. ff. de reb. cor.
 Infertur igitur cauendum esse à generalibus verbis Signo-
 rol. conf. 210. num. 7. magisque à nouissimo Siluano cōf.
 56. nu. 31. Non tamen negamus fauorabiliorem esse do-
 nationem, vel restitutionem, per quàm res reuertitur ad
 eum cuius fuit: vt eleganter inquit Lucas de Pen. in l. 2.
 col. fi. C. de bon. vacan. & colligetur ex proximè dicendis.
 Contra gl. verò & cōmunem solutionem in d. l. ea que. ff.
 de donat. inter vir. & vxor. meliùs aduertit Emil. Ferre. in
 d. l. si ita stipulatio, & ibidem Zas. nec his cōtradicit, quod
 doctè tradit Lusitanus Cost. in rep. §. si arbitrato. pag. 57.
 59 cum præce. Ex his infertur aptè ad quæstionem donatio-
 nis, quàm nostri remuneratoriã appellant, cui innumera
 specialia tribuunt: quam etiam frequentius separant à no-
 mine puræ donationis. Quæstionis enim esset, an causa
 remunerandi, pater donare possit de aduentitijs filiorũ?
 Notissimum autem est Ias. de priuilegijs remunerationis
 latissimè scripsisse in l. ex hoc iur. ff. de iusti. & iur. & in l.
 si non sortem. §. libertus, ff. de condic. indeb. à quo tran-
 scripsit addi. Felyn. in c. nouit, de iud. & plenissimè tractat
 Tiraq. in l. si vnquam verb. donatione, ex nu. 11. cū mul-
 tis sequ. Quòd autem pater causa remunerandi moderatè
 donare possit, nō omninò negauerim, si merita erga filiũ
 vrgeant, maximè iuuante nobilitate & facultatibus filij,
 argumen. dictæ l. cum plures. §. si. ff. de adm. tu. cuius ar-
 gumento in administratoribus reipu. id probat Bar. in l.
 ambitiosa. nu. 3. ff. de admini. rer. Areti. consi. 24. col. fin.
 & Ias. in dic. l. ex hoc iure, nume. 60. in fin. & Pau. Cast. in
 l. iubemus §. 2. nume. 5. & seq. C. de sacros. eccl. conducit
 quæ

quæ tradit Gigas de pension. quæstion. 67. & Cardi. Paris. consi. 1 r. nu. 46. lib. 1. Sed iudicio meo regula negatiua constituenda est, vt nec remunerandi causa pater ex aduentitijs filiorum aliquid donare possit, maximè immobilia, ob fraudem quæ cõmitti posset: licet in patre regulariter præsumi non debeat. Quod iuuatur ex litera huius, l. indistinctè prohibentis donationē & alienationē: iuuat etiam, quia regulariter (vt infra patebit) etiam in remuneratione inest liberalitas, quæ patri non permittitur in aduentitijs: facit etiam text. & Bar. in l. si is cui. 94. §. fin. ff. de solubi, *quia non est verisimile*: vbi mandatum de soluendis debitis intelligitur de efficacibus: & quæ exigì ab inuito possint, Bart. & Socin. in l. quibus diebus. §. dominus. ff. de condict. & demonst. Pala. in Rub. ff. sexagesimo quinto nu. 29. Bar. autem in d. l. ambitiosa (si matùrè inspiciatur) tantù loquitur in seruitijs & benemeritis, quæ expensam exigebant, vnde si resp. vel min. aliquid tũc donauerit, nõ censetur pauperior fieri, cũ aliter de suis facultatib. expendere debuisset: arg. tex. not. in l. in pup. 42. ff. de sol. de qua l. alibi plenè scribo, facit bonus tex. in l. sed & si lege. §. q̄ autē, ff. de pe. hē. Quando autē patri concederetur facultas remunerandi ex aduentitijs filiorũ præsupponi debet, beneficia collata fuisse in personā & vtilitatē filij, nõ ipsius patris. & tũc remuneratio debet esse moderata, & circũspecta, arg. tex. not. in l. illud. ff. de manu. vind. & l. si benè collatæ. 33. ff. de vsur. Ad id etiam iuuabunt diuitiæ & nobilitas filij, iuxta ea quæ resoluiimus nu. præced. quib. attentis valebit remuneratio patris quasi ex iuxta ratione, vt sic obseruetur traditio. I. C. in l. filius. post prin. ff. de dona. facit q̄ notatur ex l. si hominem. 30. ff. mand. licere ex causa regulam transgredi, Bart. ibi, dicens tex. sing. & Ias. in l. nemo potest. 1. & 2. lect. colum. 1. ff. de leg. 1. Fel. in c. 1. nume. 49. de constit. Extra hunc casum particularem, operæ pretiũ duxi alia discutere circa donationem remuneratoriã: credo enim multa à Doc. nostris iniqua & reipub. pernicioosa in hoc articulo scripta. Ias. & alij in locis suprâ adductis: maiori studio cumulãdi quã discernendi, innumeros effectus tradunt remunerationis: adcò vt eam ferè

ferè in omnibus æquare videantur causis onerosis, non lu-
 cratiuis: vt etiam congerit Roman. in l. si verò. §. de viro,
 ex numero 258. ff. solu. matr. Alexand. & Dec. in l. si dona-
 tione. C. de collatio. & Hisp. Pala. seu Ioan. Lup. in Rubr.
 §. 50. Hispanus Xuar. l. regni. tit. de lucris seu acquisitis 3.
 limit. folio 16. Soci. consi. 66. lib. 1. & vbi que scriben. Ne
 autem æquiuocemus, illud præmittendum est, quod Doc-
 tractantes effectum & vigorem remunerationis, non tan-
 tum loquuntur, vbi præcedunt merita obligatoria, ex qui-
 bus dari possit actio vel iudicis officium: sed etiam vbi ta-
 lia merita sunt, quæ solâ beneuolentiæ euincunt, nec ius
 aliquod agendi præstât: ita enim colliges manifestè ex las.
 & ijs quos citat in dictis locis, & latè ex Tiraq. dicto loco:
 apertè Pan. in Rubrica de donationibus. Alex. & omnes
 in dicta lege si donatione. Roman. d. §. de viro, Bar. in mol.
 Paul. in l. Aquilius. ff. de donatio. idem non obscure tradit
 Barto. in princip. ff. veter. columna fina. numero 14. & ita
 quàm plurimi, quos citat Riminal. Iunior (vbi latius quàm
 alibi) in princip. Institut. de dona. ex numero 92. versicu.
 negatiuam, id quæ significant omnes alibi loquentes de re-
 muneracionis effectibus, & de seruitijs etiam filiorum er-
 ga parentes, vt omnes tradunt cum gl. in Authentica. vn-
 de si parens. C. de inoffi. testa. & apertè Roma. in dicta le-
 ge Aquilius, numero 4. Ex qua conclusione scribent. infe-
 runt suos illos innumeros effectus remunerationis suâ-
 quæ opinionem principaliter probant ex iuribus sequen-
 tibus (vt colligitur ex eorum scriptis) 1. per dictam legem
 Aquilius. ff. de donationibus. secundo per textum in l. si
 pater. §. si. ff. eo. tertio, per textum in lege sed & si lege. §.
 consuluit. ff. de peti. hæred. 4. per textum in capitulo per
 tuas, vbi notat Panormitanus de donatio. quinto per tex.
 in l. idem quæ. 10. §. fin. & l. si verò non remunerandi 12. ff.
 manda. vi. per tex. in lege quod autem 8. §. si vir. ff. de do-
 nat. inter vir. & vxo. Mihi semper placuit opinio eorum
 qui à communi in hoc recedunt: nec dubito eam proban-
 dam à peritis, qui rem hanc maturè expenderit. Affero
 igitur, verè & propriè donationem etiam liberalem vel
 gratuitam appellari, quæ fit causa remunerationis: quan-
 do

do seruitia vel merita nō præstabant ius aliquod agēdi, prout contingit in ijs, quæ sæpe faciunt homines benè morati, pro honore vel vtilitate aliorum. Quā sententiā apertè probat gl. (cui magis deferendum est) in l. donari. 83. ff. de reg. iur. glo. etiam in d. §. consuluit, verb. obligauerint: vbi id dicit esse sine dubio. & ita Dec. & Cagno. in d. l. donari: idemq; videntur sensisse antiquiores relati ab Alber. in l. donari, ff. de dona. in expositione tex. ibi in verbis illis, *nullo iure cogente*: idemq; probat Fab. in Rub. Instit. de donat. & Areti. in princ. eiusdē tit. nu. 2. & Imol. in Rub. extra de dona. nu. 1. hoc etiam magis probare videtur Costan. Roger. in l. 1. nu. 2. versi. ego, & in l. Modestinus nu. 38. ff. de dona. & hoc videtur sequi. Fulg. in d. §. consuluit, dum extollit gl. ibi: idemq; videntur probasse in fortioribus terminis Guiliel. & Alber. in l. si tibi pecuniam, ff. si cer. pet. & ibi Bal. 2. col. versi. quæritur si dono: licet ibidem contra dicat Ias. ad finem. Hæc autem sententia probatur, 1. eò quod rectè sentientes, talia merita non præstantia ius agendi, resoluunt nō inducere obligationē, esseq; modici effectus, vt notat Bart. in d. leg. ex hoc iure, numero 12. vbi etiam concludit, idque receptus est: vt propriè nō dicatur tunc resultare obligatio naturalis, quam ius nostrum respicit. At si vera essent, quæ Doct. incautè coaceruant, iam non modici effectus, sed multorum, magnorumq; effectum ea obligatio diceretur. Probat secundò ex eo, quod videmus in iure nostro, donationem regulariter non præsumi absque meritis donatarij, vt inquit Vlpianus in l. nec adiecit. 9. ff. pro socio: ibi, *non sine causa sed ob meritum aliquod accedunt*: extollit Bald. vt refert Palat. Ru. in rep. capi. paragrah. 65. nume. 19. quod tamen ita præsuppositum nō obstitit iuris conditoribus, quin donationem liberalem, & gratuitā appellarent, in eaque aliquando multa solennia exegerint. Quod argumentum mihi efficacissimum ab adolescentia cogitavi, illudq; nouissimè ex Cumanò refert Rimin. in dicto principio de donationibus, nume. 91. qui debuisset acquiescere tam solido fundamento: cum tamen postea contradicat, ei non satisfaciens: sicuti nec Cumanus qui illud per-

perstringit, in d. l. Aquilius, numero 3. prius autem & clarius idem argumentum formauit Bald. in l. illud. num. 8. quaestione quarta, C. de sacrosanctis ecclesijs, licet postea parū constans diuersum concludat. Probatur tertio, quia cum notissimum sit, & longè frequentius, homines nō donare, nisi ob merita: idque compertissimum erat iuris conditoribus, & ab eis expressum, in d. l. nec adijecit: impossibile fuisset, viros prudentissimos regulam constituere, & integros tractatus tradere de donatione, eam liberalem & gratuitā appellantes: si sola merita benevolentiae contrarium euincere possent: nec fuisset aliquid absurdius vel ineptius, quam pro regula latè patente tradere, quod rarissimè verificari posset, contra sapientum præcepta: vt in l. 3. & seq. ff. de legibus, facit elegans text. Vlpiani, in l. 1. ad fi. ff. si mens. fals. mod. dix. ibi, *uique enim scit prætor, quare ob mercedem eos interuenire*, quem text. ad alia expendebat (me audiente olim Salmantice) rarissimus Iureconsultus, nobilis Doctor. Velasco meritissimè Carolo Augusto, nec non magno Hispaniæ Angliæque, Regi Philippo grauissimus, iustitiæque consiliarius supremus. Probatur 4. quia ea affectio vel consideratio meritorum, non est potens ad compensandum, nec ad impediendam repetitionem soluti eo respectu: secundum gl. receptam in l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure, verbo obligationes: & Bar. in l. si non fortem. §. libertus, nu. 10. ff. de conditio. indeb. & Dec. in c. ad nostram, col. fi. de probat. Couas Ruu. in c. cum in officijs, num. 10. de testa. versic. habet: intelligendo cum Bart. per text. ibi in l. si testamento, §. 1. ff. de fideiussor. Probatur 5. ex d. l. donari. 29. ff. de donat. ibi, *nullo iure cogente*: iuncta expositione antiquorum, & Albe. ibi: cum enim agamus, de meritis iure non cogentibus ad donandum, vel remunerandum, necessarium est dicere, quod donatio sequens liberalitatem continet: quod bene deducit Deci. in d. l. donari, ff. de reg. iur. Probatur 6. ex eo quod videmus in iure, eum cui res aliqua donata fuit, nō posse eam liberè redonare primo donatori, etiam parenti: sed tunc eandem solēnitatem exigere, quæ requiritur in vera donatione: text. in l. 2. C. si aduers. donat. & text. in lege si ad resoluendam

C. de prædijs minorum. Quæ iura non parum cõfirmant opinionem Guil. & Alber. contra Ias. & eos quos ipse sequitur. in dicta lege, si tibi pecuniam, ad finem, ff. si cer. pe. ta. Probatur septimo hæc sententia contra communem, quia in cõfesso est, nec villo modo negari potest, homines ex instinctu nature moueri, ad donandum & benefaciendum liberis, consanguineisq; suis: idque naturale votum & commune appellant iura: vt in lege scripto. §. fin. ff. vn. de libe. l. nihil. ff. de bon. iiber. Et tamen si parens filio donat, non ideò minus appellatur vera liberalisq; donatio: vt per totum. C. & ff. de dona. & in lege donationes quas parentes. C. de dona. int. vir. & vxor. Et in sorore nubente dicitur liberritas quælibet donatio: vt in l. cum plures. §. fin. & l. sequent. §. in soluendis. ff. de administ. tutor. Ergo ille motus donandi, ex instinctu nature, non tollit nomen & naturam verè simplicisque donationis: atque ita verius retorquetur & reijcitur argumen. communis opinionis. Probatur 8. vltra omnes hæc sententia, ex eo quod videmus, patronū priuari suo iure patronatus, ob ingratitudinem commissam in libertum. l. qui cū maior ff. de bon. libert. l. eum patronum, & l. sequen. ff. de iur. patro. Sed negari nō potest, quin ius illud patronatus compereret ob maximum beneficiū liberto collatum. l. i. ff. si quis à paren. fuer. manu. & sic remuneratio ob merita præcedentia, nō desinit regulari vt simplex donatio. & remuneratio quā lex tribuit: pro ut est ipsum ius patronatus (ob beneficium libertatis) non esset minoris effectus, quam remuneratio hominis: iuxta ea quæ resoluit Alex. in leg. si vir ff. ad legem. Falcid. De intellectu tamen text. & glo. in dicta lege eum patronum; latiùs ago in lege in arenam. C. de inoffic. testam. Facit 9. pro hac parte text. quem scriben. non satis expendunt (licet ad aliud extollant) in l. si verò nō remunerandi, 12. §. idem Papinianus in fi. ff. mād. vbi si patronus aliquid donauit liberto; & is postea aliquid patrono dederit. I. C. id appellat donationem verè & simpliciter, sicut non præcedentibus meritis. Iuuatur, 10. quia si benemeritus non expēderat de bonis suis, nec actio dabatur ad satisfactionem pecuniariam:

necessariò sequitur, quod ei postea donatur, liberale censendum: cum de re vel pecunia donata non sit cōparatio ad gratiam præcedentem, dict. l. si pater. §. fin. ff. de donatione. In quo scribent. non sibi constant, quando tandē omnes suam opinionem, & effectū remunerationis restringūt ad valorem benemeritorū: vt per eos in dictis locis, maximè Tiraq. d. verb. donatione, à nu. 68. vsque ad nu. 74. Si enim maturè aduertas, comperies in his nullā vel difficillimam collationem dari: nec vnquam esset vlla certitudo talis aestimationis: argum. etiam l. planè. §. 6. §. fin. ff. de leg. i. Quæ ambiguitas & confusio satis indicat, non esse veram communem traditionem: iuxta capi. erit autem

61 lex quarta distinctio. Comprobata sic hac sententia gl. & paucorum contra communem: non obstat quæ pro communi adducuntur. Et prim. textus in dicta leg. A qui lius. ff. de donationibus. qui pro cōmuni principaliter allegari solet, circa quam leg. prius aduerte, literam variè haberi in libris antiquis: in multis, ad *Nicostratum prætorē*; in alijs, *præceptorem*: at in pandectis Florētinis legitur *Rhetorem*: vt cōstat ex libris emendatis. Idemq; admonuit Alcia libro secundo Parerg. capitu. 49. cuius inuestigatione verior videtur ea litera vt tamen intelligatur scriptum à Regulo ad Nicostratum Rhetorem, qui scribentis præceptor fuerat. Quo præhabito arguunt scrib. ex verbis illius

62 libi, *non meram donationem esse, verum officium magistri, quædam mercede remuneratum*: Et inde colligunt, donationem remuneratoriam non egere insinuatione: nec propriè donationem appellari. Cui argum. respondet glo. ibi, verbo, mercede: quam ibi sequitur Roger. & prius Cuma. quod eo casu agebatur de mercede debita, ad quam competebat ius agendi: & ita Decius in dicta lege donari. ff. de regulis iuris. Quæ interpretatio sustineri potest: sed mihi non omnino videtur congruere literæ, quia præsupponit mercedem suo tempore solutam non fuisse: atque idè tempore donationis, debitam extitisse, quod diuinatorium est. Videtur etiam repugnare litera, dum tandem I. C. ibi donationem vocat, & Nicostratū. benignitate quadam tuctur, quasi non ex obli. efficaci. Potest tamen aliter

ter responderi, ibi tantum dubitari de tempo. post mortē Reguli scribentis ad Nicostratum : vt gloss. & scribent. fa-
 tentur : nec text. aperit quis mouebat controuersiam do-
 natario, nec fundamentum controuersiae. Vnde manet
 in ambiguo cur. I. C. ibi, prætendat causam magistri & re-
 muneracionis: possetque conijci hæredes Reguli donato-
 ris forsan allegasse, quod habetur in l. Lucius: eod. titu. de
 qua opponit gloss. & Doctor. ibi : & tunc inducitur causa
 remuneracionis, ad præsumendam mentem donantis, &
 85 ampliandam donationem, ne finiatur morte donatoris,
 vt finitur in dicta l. Lucius: tunc autem remuneratio non
 transgreditur iuris regulas, sed ex ea plenius interpreta-
 9 tur I. C. voluntatem donantis. Nec ex causa illa merito-
 rum præceptoris facilè ad alias trahenda erat, cum præ-
 ceptor parenti æquatur & patrono: secundum glo. in l. li-
 berto, antepenul. ff. de obsequi. tradit Cagnol. in l. 2. §. fin.
 10 nu. 592. ff. de eo origine iur. Similiter cum I. C. ibi non sa-
 tis causam aperiat, posset conijci (vltra gloss. & Doctor.)
 quod donatario obijciebatur minor ætas Reguli donan-
 tis, quem I. C. iuuenem appellat : vt patet ex initio, l. Sed
 cum Regulus videatur vt nobilis ibi nominari, & dona-
 tio præceptoris benemerenti collata fuerit, eam sustinet.
 I. C. vt alibi in simili habetur in l. cum plures. §. fi. ff. de ad-
 ministr. tut. de qua sup. Id autem maximè quia ibi non da-
 batur res perpetuò, sed facultas habitandi ad vitam, vt cõ-
 stat ex litera: id etiam non in totis ædibus, sed in parte nõ
 magna : & sic multa concurrebant pro sustinenda ea do-
 natione. Tandem contra scribentes est aduertendum,
 quod I. C. ibi, eam donationem appellat: licet causam fa-
 uoris pro ea adducat, nec vlllo modo de insinuatione sen-
 tit: quia & qualitas donationis satis indicat ibi, non potu-
 11 se insinuationem exigere: præsupponendaque erant ibi alia
 12 quæ necessaria essent ad validitatem actus, iuxta l. qui te-
 stamento. ff. de testam. ibi, *si nihil aliud eos impediret*: quod
 sæpe Deci. aduertit: & sic nullatenus probari potest com-
 munis interpretatio & allegatio illius. I. circa insinuationem,
 de qua nullum verbū in litera. Dum autem Alc. d.
 loco contendit, non posse stare literam prætorum. idē osten-

dit prius Cuma. in eadem l. Nō obstat l. si pater, §. si. ff. de dona. quem scribent. ibi & ubiq; frequentissimè citant, & intelligunt, vt donatio facta ob benemerita non reuocetur ex ingratitude sequuta; ad quod illum, §. extollunt scribent. ibi & alibi communiter, vt per Ias. in d. l. ex hoc iure, num. 54. Pala. seu Ioan. Lup. in Rubri. de donat. in vir. & vxo. §. 1. nu. 5. Tiraq. dicta l. si vnquam, verb. donatione, numer. 12. & vltra eos Boeri. decisio. 27. Fortun. in l. prima, §. ius naturale, nume. 62. ff. de iusti. & iur. Rom. confi. 26. nume. 8. Curt. senior, confi. 66. nume. 2. & Thomas Gramma. Decis. 65. nume. 24. Gozadin. confi. 5. nu. 10. Ad hoc etiam scribent. omnes notant gloss. cam ita intelligentes, in l. si verb. inueniatur. C. de reuoc. donatio. Ego contrarium puto verius (vt infra) & text. in dicto §. ab hinc multis annis (non viso Cuma.) intelligebam accipiendum, quando à principio conuentū fuit inter duos, vt alter à periculo alterum liberaret, is autem certam summam vel rem, liberanti præstaret: tunc enim traditio rei vel summæ postea sit ex necessitate præcedentis conuentionis, non simplicis; sed ex causa: & ita ibi intelligit Cuman. cui hoc tribuit Riminald. in §. primo, num. 478. Insti. de donat. Sed postea aduertit ita in eodem §. sentire glo. dum ante Cuman. pro concordanti citat casum. l. metum. 9. §. sed licet. ff. quod met. caus. & sic intelligit dict. §. iuxta terminos, & d. §. sed licet. At longè apertius ita intelligit gloss. (quam scribent. malè expendunt) in dicta l. fina. C. de reuoc. dona. quæ significat, in d. §. si pater, præcessisse conuentionem mutuam, donatumq; vel solutum fuisse ob causam; vt alibi in l. hoc iure. §. fina. ff. eod. Eaque interpretatio tunc probatur, quia in illis terminis alter factum, alter dare respectu facti promittit: & sic non est simplex donatio, iuxta iuris principia, & verba dict. §. sed licet; vbi etiam gloss. citat, dict. §. dictæ l. si pater: quasi vtrumque in eisdem terminis intelligat. Quod autem liceat accipere præmium ob talem causam liberandi hominem à periculo, ad illum tex. tractat Deci. in l. culpa caret. ff. de regulis iuris, idem Deci. in capitu. primo colum. tertia nume. 7. de offic. de leg. Similiter de illo text. vide

vide Afflict. decis. 149. & Deci. consilio 691. quorum dicta conducunt ad l. nam & Seruius. 22. ff. de neg. gest. de qua etiam agit Hispan. Couas Ruui. in lib. desponsal. 2. parte, capitu. 3. §. 4. numero 14. Sed penitissimè inspecta litera dict. §. viderur repugnare interpretationi gloss. & Cuma. non enim significant verba. text. præcessisse conuentionem aliquam: magis què innuere videtur, quod post periculum, is qui opera alterius euaserat, eidem remunerandi causa donauit: & forsan. I. C. ipse significat illud speciale, ob maximum discrimen vitæ, cui se exposuit is cui postea donatum est: rarissimum namque erat tale beneficium ad alia merita non trahendum. Quod iuuatur ex l. etiam 15. §. 1. ff. de manumiss. vind. facit notabile exemplum adductum ab Hispan. Palat. in Rubri. §. 32. nu. 8. & §. 1. num. 44. vers. simile facinus. Ingens etiam fundamentum huius specialitatis sumi potest ex eo quod habetur in sacra pagina, de aqua cum periculo vitæ adducta sitienti Regi Saulo, lib. 2. Reg. capitulo 23. in his enim exemplis, non autem in alijs meritis, congruit ratio text. in d. §. ibi, *merces enim laboris eximii appellanda est, quod contemplatione salutis, certo modo aestimari non placuit: Ut sic salutis verbum in eod. §. non solum referatur ad salutem remunerantis, sed etiam donatarij: quocumque autem modo intelligas text. illum, non est sustentabilis communis allegatio, dum scribent. eum trahunt ad alia merita non eximia. Aliter etiam ad illum text. respondebat Molyne. infra citandus. 17. illatione. Nec obstat text. in d. §. consuluit. l. sed & si lege: cuius inductio pro communi opinione fit ex vltimis verbis text. ibi, & uelut genus quoddam hoc esse permutationis iunctis præcedentibus, ibi, ad remunerandum naturaliter obligauerit: Sed gloss. ibi videns ea verba, non dubitauit dicere verè donationem censendam, quæ fit causa remunerandi: quasi ea verba textus huic sententiæ non obstant, cum Doctor. illum ut expressum pro communi opinione adducant. Pro gloss. igitur (quam Fulgos. ibi extollit) puto contra scribent. magis retorquenda verba dicti. §. cum in effectu I. C. ibi, locupletiolem dicat eum cui causa remunerationis donatur: & ita se habet decisio text.*

dum astringit eo casu possessorem hæreditatis, quasi locupletiore: idque ex decisione deductum magis attendi debet, quàm alia verba ornatus causa obiter prolata: argu. gl. l. vnic. C. quando non peten. par. Et deniq; I. C. ibi aperte tradit, donatatum quantuncunq; benemerentem, non censi debitu recipere, sed lucrum consequi: contra scriben. omnes. Aduerto etiam, quòd I. C. in d. §. nihil generaliter tradit ad donationem remuneratoriam, nec eam separat à simplici, nec ob remunerationem frangit aliquam iuris regulam: potiusque in specie de qua ibi dixerat. I. C. bonæ fidei possessorem, hæreditatis ad alium spectantis, nō teneri, nisi quatenus locupletior inuenitur: ideoque releuari ab ijs quæ alicui donasset: tunc autem subdit, q̄ si is cui possessor ex bonis hæreditarijs donauit, eidem remunerando aliquid donet, tenebitur possessor in id quod accepit, vero hæredi: satis enim est bonam fidem efficere, ne teneatur de ijs quæ donauit, non autem lucrari debet cum alterius iactura: vt colligitur ex l. senatusconsult. 31. ff. eodem, de peti. hæredi. & in simili inquit tex. in l. assiduis, ad fin. C. qui potior. in pign. habeat. Tandem in d. §. consuluit, non agitur de remuneratione pecuniaria alicuius meriti ex facto beneuolo, sed de compensatione alterius donationis præcedentis: & sic de re ad rem, seu de pretio ad pretium: non vt vulgò malè citatur. Nec obstat tex. in d. l. si verò non remunerandi, & §. fin. l. præced. quæ iura non sint colore pro communi opinione adducuntur: habet enim I. C. q̄ si fideiussor non soluit pro debitore, sed creditor ei remisit debitum, distinguatur, an id fecerit creditor principaliter gratia donationis, & non possit fideiussor à debitore petere: Si autem creditor causa remunerandi fideiussori debitum remisit, tunc fideiussor petere posset à debitore, ac si pro eo soluisset. Hæc distinctio I. C. scriben. decepti non aduertens, eam decisionem tantum respicere materiam quæ ibi tractatur: pendereq; à mente creditoris debitum remittentis: nō enim. I. C. negat veram esse donationem, quam creditor tunc fideiussori facit, sed ex ea remuneratione præstat fideiussori actionem contra debitorem: quia aliàs eluderetur mens creditoris

toris, qui remunerando fideiussori, voluit, vt ei daretur actio in debitorem, ac si ei à fideiussore solutum esset: aliter enim sine effectu maneret remuneratio creditoris: nec debitori vlla fit iniuria, fieret autem creditori, si eius voluntas in re sua frustraretur: tunc igitur in illa remissione creditoris, occultatur alius actus donationis vel cessionis fideiussori in debitorem: argum. l. 3. §. fina. ff. de donatio. int. vir. & vxor. Id autem benemeritis condonabimus, vt ex ijs talis mens præsumatur in creditore remunerante, talisque resultet effectus ad commodum fideiussoris. Atq; ita apparet, in ijs iuribus non esse quæstionem inter remunerantem & recipientem, quæ nostra inspectio est, sed est quæstio inter accipientem causa remunerationis, quo ad diuersam personam: estque ibi alius effectus, pendens à diuerso fundamento, in quo contra scribent. satis ostendit tex. veram esse donationem quoad accipientem, causa etiam remunerationis. Minus obstat textus, in dic. l. quod autem, octaua. §. si vir. ff. de dona. inter virum & vxorem, vbi Vlpian. inquit, compensationem donationum fieri, si vir & vxor inuicem sibi donauerint: quod responsum incautè citant sæpissimè scribentes, in eodem proposito donationis remuneratoriæ, quasi ea donatio inter coniuges valeat. Et ita illum textum, notant Barto. in l. si diuortio numero 4. ff. de verborum obligationibus, & plures grauissimi Doctores, quos citat Iason. in dicta l. ex hoc iure, numero 55. & ita securè Palat. seu Ioannes Lup. in repeti. Rubri. §. 50. numero 1. & Socin. consilio 66. maximè, numero 12. lib. 1. vbi id ampliat: & ita Pyrrhus post consuetu. Aureli. vbi circa d. l. quod autem, separatim scribit: & ita cum viris magni nominis tradit Panormit. in capit. cum in ecclesia, numero 4. de simon. dicens, ob fidele vxoris seruitium, valere statim donationem ei à viro factam: quod sequitur Palat. in Rubric. §. 32. numero 8. & ita illum text. citat Corras. in d. l. frater à fratre, in princip. numero 32. & Ioan. Hanib. in Rubric. ff. soluto matrimo. numero 335. Sed prædicti viri, alijque magni nominis, multa in hoc perniciozè scripta relinquerunt. Interim verò respondeo tex. illū nō obstare, quia loquitur de donationibus

¶ mutuis. in quibus terminis si rectè attendas, omnia paria sunt inter coniuges ita sibi inuicem donantes: diuersaque sunt donatio remuneratoria & reciproca: vt melius ad illum tex. sentire videtur Tiraq. in dicta l. si unquam, verb. donatione, ex n. 94. licet ad Doctorum lapsum non aduertat. Quod etiã colligitur ex Cyn. & Paul. in l. si pater puellæ, in fi. C. de inoffic. testam. & ibi Ias. nu. 2. Ad doque manifestam esse rationem differentie inter eas donationes: quia opera & seruitia inter coniuges, omni iure & ratione debentur, ideoque ob fidelitatem, vel beneuola ministeria iure debita, non potest sustineri donatio rei vel pecunie coniugi facta contra iuris prohibitionem: argum. optimi text. à contrario sensu, in l. vtrum turpem. 107. ff. de verb. obligationibus, & l. fin. ff. de condict. ob turp. causi. Et mirum est in simili hoc dicere scribingentes. sibi repugnantes, vt colliges ex Rip. in dicta l. si unquam, quæstio. 14. nu. 30. versu. 2. Item ad eundem §. dicta. l. quod autem responderi potest cum Iason. in d. l. si pater puellæ, numero 7. vbi cum Ro. intelligit dictus §. quando simul eodemque tempore fiunt mutue donationes inter coniuges: & ita Tiraq. in dicto loco, nu. 100. cum sequen. ne obtent alia iura, quæ ibi citant: & secundum hoc retorquetur tex. ille contra scribingentes. Similiter ad eundem text. est aduertendum, non rectè eum indistinctè citari ab ijs quos sup. retuli, & à pluribus alibi: debet enim suppleri & distingui ex eodem Vlpiano in l. cum hic status, 33. §. quod ait, ff. eod. vbi Fulgosi. id aduertit. Et ex nouioribus ad illa iura eleganter agit Aymon. consi. 51. vbi videbis etiam mutuas donationes inter coniuges non indistinctè sustineri. vt magis caueas à vulgari obligatione. Tandem circa illum §. aduerto, quo vbi coniuges inuicem sibi equaliter donant, potuit sustineri mutua donatio: quia cessat ratio prohibitionis, cum neuter coniugum tunc fiat pauperior: vt colligitur ex legibus eiusdem titu. & ex illo tex. cauebis à Paulo Castri. in l. pupillo, ff. de solutio. qui contra eum loqui videt. Nec obstat tex. in capitu. per tuas, de donatio. quem adducunt Doctor. pro communi sententia, quàm specificè ex eodem textu colligit Panormita. ibi, & in Rubri. eiusdem titu.

titul.eumque ad varios remunerationis effectus, incaute trahunt scribent. in varijs locis, maximè Iaso. in dicta l. ex hoc iure, nume. 60. & Gigas de pensio. quæstio. 68. Tiraq. dicto verb. donatione, nu. 25. Plat. Parisien. & aliquos citat qui sup. numero 59. & numero 60. in princip. Respondeo enim quod in dicto capitul. concurrunt duo maximè aduertenda, parum à Doctor. expensa. i. quòd ob seruitia & benemerita res ibi non in totum donatur, nec prorsus alienatur: sed in feudum conceditur, atque ita manet directum, maiusque dominium penes ecclesiarum, cum utilitatibus, quæ ex Vasallis & clientulis habentur, secundò, ibi concessio fuit Authoritate summi Pontificis, ut patet ibi, de mandato Alexand. Pap. Et sic magis retorqueri videtur tex. ille contra scribent. cum eo casu accesserit auctoritates supremi principis, quia nimirum si actus validetur, iuxta. c. 1. de transact. l. digna vox, C. de legib. de illo tex. videndus etiam est Berous in c. consensus. numero 8. & seq. de rebus eccles. Ex prædictis satisfit iuribus pro communi opinione adductis: ad alia autem quæ obijci possent, respondebitur ex resolutione quam supra scripsi, nu. 60. ver sic. mihi semper: est enim aduertendum an talia sint merita ex quibus resultet ius agendi: & tunc saluaretur cõs opinio, ut donatio remuneratoria dicatur quædam compensatio. Sententia autem quam defendimus contra cõem, procedit (ut dixi) vbi ex benemeritis ius agendi non competebat: in quo scribent. vbi que labuntur. Et in terminis in quibus saluo cõem opinionem ratio est. quia donans se ipsum liberat ab obligatione, qua tenebatur: & sic non videtur sponte nec liberaliter dare, iuxta definitionem Papi niani, in dicta lege donari, ff. de donat. repetita. in lege donari, ff. de regulis iuris ut supra. Facit etiam doctrina Barto. in l. 2. ff. de cond. & demon. quod quilibet censetur facere actum, respectu obligationis qua tenetur: nec dicitur voluntariè agere, qui cogi posset tex. & Bald. in l. nouissimè, ff. quod fals. tuto. Dec. in capitu. cum M. numero 34. de de constit. quam resolutionem bene sensit Constan. Rogerius in l. Modestinus, numero 38. ff. de don. & in l. 1. numero 181. ff. eo. Ex quibus multa utiliter inferuntur. i. ex

hac differentia & resolutione infertur, si quis gessit negotia alterius, & de suo expendit, taliter quod de iure sibi competat actio negotiorum gestorum, vel mandati: & is quem conuenire poterat, illi donauerit pro meritis, dicitur magis compensatio quam donatio: nec oportebit obseruare solennia donationis. Infertur secundò idem dicendum, vbi quis alteri seruitium vel operas præstitit, in ijs quæ pretio vel salario fieri solent, vel ipse sine pretio facere non solet: iuxta doctrinam Bald. in l. 1. C. manda. tunc enim remuneratio domini, non censebitur iure donationis, sed mercedis solutio. Infertur tertio idem fore in ijs qui itinera susceperunt, & seruitia operasque præstiterunt magnatibus, Episcopis, & monasterijs, agendo eorum negotia: tales enim operæ obligant eos quibus fiunt: & cum ex illis detur actio, non potest censi donatio quod pro ijs remunerandis præstatur: & ita intelligitur Bart. in leg. ambitiosa, numero 4. ff. de decret. ab ordin. facien. Infertur quartò in prædictis terminis non esse necessariam auctoritatem supremi principis, in ecclesiasticis vel secularibus: sufficereq; auctoritatem ordinariam mutua conventionis: quod est notabile ad dictum capitulum per tuas, de donat. & leg. plures, §. si, de administr. tut. Infertur quintò in ijs terminis posse procedere, quod dici solet, non esse tunc necessariam insinuationem, nec donatum reuocari, sequuta ingratitude: cum ea causa verius censeatur onerosa quàm lucratiua, iuxta obligationem & ius meritorum, secundum scribent. in dict. leg. Aquilius: & in leg. si donatione, C. de collation. & alibi sæpe, vt per Iason. Tiraque. Rip. vbi suprà. Infertur sextò ex 2. parte, contra communem, vbi ex meritis non compete-
bat ius agendi, quod præstatur ab eo in quem collata sunt donationem censi, ideoque necessariam esse insinuationem, si donatum excedat legitimam quantitatem: contra vulgarem communemque opinionem supra confutata contra Fulgos. in dicta leg. ex hoc iure, numero 16. & contra innumeros ibi citatos à Ias. numero 53. & à Tiraque. dict. verb. donatione. numero 44. Sic ampliata. l. Sancimus. C. de dona. quæ aliter quotidie fraudaretur,

daretur, quicquid inuoluat Ausrer. ad Capel. Tholos. quæstione 381. & Petruc. in leg. prima numero 180. ff. de iureiurando. Nec contrarium voluit gloss. malè à Docto. notata in dicta leg. Aquilius. & hoc videtur probare Riminaldus. in paragrapho primo nu. 475. Instit. de donat. contra id quod dixerat in principio, num. 129. eodem titulo. Infertur septimò donationem remuneratoriam tantum meritorum, ex quibus non competeat ius agendi posse reuocari, sequuta ingratitude. Sic ampliata. l. fin. C. de reuocatio. donat. contra communem: nec contrariū voluit glo. ibi à scriben. malè intellecta, vt supra deduxi. In quo cum alijs labitur Roger. in dicta leg. si pater, §. primo. ff. de donationibus. Infertur octauò quod vbi merita fuerint tantum ex fauore præstito alicui coram principe, vel simili beneficio in Aula Regia: licet hæc in perniciem reipub. sæpe vendi soleant. cum tamen vendi. nõ debeant, nec ex ijs act. detur: omne quod remuneran. causa tunc donabitur, iure simplicis donationis censebitur. vt enim gratitudo & memoria honoris, beneficijve suscepti laudabilis est ita etiã naturali humanitate gratis beneficio hominem afficere homo debet: arg. tex. & gloss. l. seruus. ff. de seru. expor. Hic omitto acerbã illã sanctionẽ aulicam. l. vnic. C. de suffragijs quã contra antiquiores, melius interpretantur nouiores ex historijs & latinæ linguæ cognitione. vt per Alc. lib. 2. Parado. ca. 14. & in leg. sponsio. ff. de verb. significationibus. Zas. in l. 2. & ibi Cagno. nu. 314. ff. orig. iur. And. ab Exea, de pact. pag. 302. in 206. Fallen. & Tiraq. de Nobilitat. cap. 2. numero 25. & Carond. lib. 1. vero simil. cap. 4. in fine. Connan. libr. quinto, capit. 8. Infertur nono contra scriben. regulariter donationem in terminis etiam remunerandi, non valere inter coniuges, secundum supra deducta: alias enim elusoria redderetur prohibitio iuris, totusque tractatus de donationibus inter virum & vxorem: nec vnquam deesset probatio meritorum vel seruitorum, quæ scriben. inaduertenter sufficere tradunt. Quæ enim fides, quodve seruitium coniugi non debetur? facit l. aduersus. C. de crim. expil. hæred. & illud Corneliæ ad Pompeium apud Lucan. Cre-

disne aliquid mihi tutius esse, Quàm ubi? nonne olim casu pendemus ab uno Infertur decimò non rectè respondisse doctiff. Socin. consilio 66. libro primo, maximè numero 12. dum sustinebat donationem coniugi benemerenti factam: idemque volebat etiam ubi merita venissent à consanguineis coniugis, cui donatur: quod absurdus & iniquus esset, magisque destrueret leges tituli, de donationibus inter vir. & vxor. C. & ff. Infertur vndecimò verius dicendum contra scriben. regulariter non valere donationem remuneratorem patris in filium. raroq; vel nunquam verificari posse, & communiter nostri tradunt, cum glo. in Auth. vnde si parens, C. de inoffic. testam. & in l. si donatione, C. de collatio. & alij ubi sup. & alibi sæpissimè. Finge enim quæcumque seruitia, obsequia, curationes in infirmitatibus: totum id, quicquid ve maius excogitari queat, parentibus debetur. l. veluti, ff. de iust. & iur. l. filia tua, C. de patr. potestat. vnde succedit regula dic. l. vtrum turpem, ff. de verbo. obl. l. fin. ff. de condit. ob. turp. caus. vt caueas à vulgari opinione, in qua cum sup. allegatis, est Ias. in l. frater à fratre. in lect. & repet. col. penul. & Alc. regul. 1. præsump. 16. & 30. Hoc autem aduertisse videtur Lancel. Polit. vir ingeniosus, in l. filium quem habentem, numero 132. C. famil. hercisc. quem retulit Tiraq. in dicta l. si vnquam. dic. verb. donatione, nu. 20. quibus addo Saly. in l. filia cuius, num. 12. C. famil. hercisc. quem sequitur Ioan. Rip. in l. femina, nu. 41. C. de secund. nupt. ubi melius sentiunt quam vulgariter in hoc dici solet. Facit illud Aristot. libro 8. ethico. ad fin. Neminem parem gratiam parentibus referre possit: tradit Conna. lib. 9. c. vlti. ad fi. Infertur 12. quod ubi merita præcedentia non præstant ius agendi, non magis teneatur donans de euictione, quam in donatione spontanea: sic ampliata reg. l. Aristot. §. fin. ff. de donat. contra scriben. communiter cum quibus Alex. ibi ad Bartol. idem Alex. cons. 47. lib. 3. Boer. decisio. 67. nu. 1. Gozadi. consil. 60. Ias. in dicta le. ex hoc iure, numero 68. & alibi sæpe scriben. Infertur 3. quod si famulo vel agendi negotia, soluitur salarium conuentum, quicquid ultra datur, etiam si digne ob fidelitatem diligentiam ne detur, censetur iure simplicis

plicis liberalisque donationis : contra mentem omnium
 ferè scriben. in proposito. Fidelitas igitur, & diligentia, di-
 gna est remuneratione: sed vbi conuentum salarium sol-
 uitur, si quid vltra detur, necessaria erunt solennia veræ
 donationis : licet enim honestè tribuatur, liberalitatem
 continet, vt inquit I. C. in leg. cum plures, 13. paragraph.
 fin. ff. de administr. tuto. quòd vtile est contra insidias eo-
 rum qui eo respectu plura extorquēt à minoribus & mo-
 nasterijs: maximè cum fides & diligētia iure debeatur in
 famulis, nec sine culpa flagitiove omitti possit. Satis igitur
 est illis fauere: & remunerationem tunc honestā lau-
 dabilemque censere, non tamen vt liberalitas in remune-
 rante negetur: facit illud Apostoli, contenti estote stipendijs
 vestris. Infertur decimoquarto quod cū subditi fide-
 litatē principi suo debeāt similiter & patriæ, si forsan pro
 honore principis, vel defensione patriæ, pericula subie-
 rint, fortè fidelemq; operam præstent, digni quidem erūt
 remuneratione. vt eleganter inquit Imperator in l. fin. C.
 de præpos. agent. in rebus, & in leg. prima, C. de priui. eo-
 rum, qui in sacr. pal. milit. libro duodecimo, & tex. notabi-
 lis in l. cum nauarchorum, C. de nauicularis libro vnde-
 cimo. Quod obseruabat antiqua Romani senatus prudē-
 tia, omnisque Respub. benè instituta, qualis est excellen-
 tissim. Venetorum principatus. Tunc. n. remuneratio fa-
 uorabilior erit, sed à nomine donationis nō separabitur,
 ideoque donatum à Principe pro seruitijs, nō minus re-
 uocari poterit sequuta ingratitudine vel infidelitate va-
 salli cōtra ea quæ ex scriptis Doctoribus colligi possent.
 Infertur decimoquinto ad donationes Regis Henrici Ca-
 stellæ, quæ immensæ fuerunt, & postea limitatæ vt ad co-
 ronam Regiam redirent, donatario sine liberis deceden-
 te: vt tradit Hispanus Xuarius in quæsti. maiora. fol. 190.
 colum. quarta. & in simili apud Lusitanos habet lex Re-
 gia, quam mentalem appellant, lib. 2. ordin. titul. 18. re-
 fert enim Hispanus Palat. in dicto paragrapho 50. nu. 6.
 dixisse aduocatos quosdam, eam modificationem nō va-
 lere in donationibus ob seruitia & merita factis, arguen-
 tes tantum ex effectibus remunerationis. Ego autem ta-
 le

le fundamentum nihil facio, per ea quæ hic maturius discussa videtur: arguendum quæ potius foret ex regu. l. perfecta. C. de donationibus quæ sub mod. Infertur decimo-sexto generalius. nō esse iuridicū, quod plures tradunt, donationē principis ob benemerita nunquam reuocari posse, et ex causa, idque exemplificant in priuilegijs & concessionibus officij, terræ & iurisdictionis: Bald. in l. si cum mihi, ff. de dolo. Ias. in d. l. ex hoc iure n. 54. Tiraq. d. verb. donatione, nu. 13. Palat. vbi sup. dic. S. l. Anto. Capyc. de. cif. 121. nu. 15. cum sequen. & dec. 166. nu. 3. & Thom. de cif. 65. nu. 24. quod etiam probat Felyn. in capit. nou. 6. col. de iudic. Afflic. in capit. primo numero 24. de natura feud. Ego autem verius puto, causam meritorum parum vel nihil facere, si præsupponas modificationem donationis potest à principe fieri ex causa iusta, vt lege generali qualis est apud Lusitanos lex Regia lib. 1. titul. 76. & d. lib. 2. titul. 17. De potestate enim & iustitia Principis legem condentis, etiam si videatur reuocare vel restringere quod dedit dubitandum non est, vt notat Bal. in l. nuptæ. ff. de Senator. Affli. d. c. 1. nu. 25. proximè citato. Sic etiam extra legem, vbi ex iusta causa reuocat, id enim iure licet, non obstantibus benemeritis: iuxta tex. in c. suggestu, de decim. facit l. Lucius 11. ff. de euic. l. item si verberatum 15. §. item si fortè. ff. de rei vend. Bart. in proœm. ff. Cy. & alij in l. si. C. si contra ius, vel vtil. publi. quod receptū fateatur, Thom. vbi supra nu. 29. cum sequent. tradit Affli. lib. 3. feud. titu. quæ sint regal. §. potestas, numero 26. & melius idem Afflic. eod. libr. sub titul. de Capitan. qui cur. vend. ex numero 56. fol. 105. Ex causa enim reuocantur decreta & conuentiones Reipub. & alia, quæ regulariter irreuocabilia essent. l. quod semel. ff. de decre. ab ordi. faci. ibi, nisi ex causa dicit singul. Ias. in l. Barbarius, nu. 34. ff. de offi. prætor. tradit idem Ias. conf. 1. li. 1. A lex. & addi. cōf. 101. n. 7. li. 1. Rui. cōf. 229. ad fi. li. 1. Platea in l. vacuatis, ad fi. C. de decur. Affli. in cōsti. li. 1. Rube. nu. 2. Probat hoc, quia ferè nunquā Principes talia cōcedunt, nisi ob bene merita: vnde si reuoca. vel modificatio restringeretur ad donata absque meritis, inanis redderetur lex Regia,

frustratoriusque iussus principis, quod non est dicendum. Sine causa autem iusta regulariter reuocari non potest principis donatio, cum nec priuatus possit: d.l. perfecta, C. de donat. quæ sub mod. & l. si. C. de vsuca. pro dona. c. verum, de condi. apposi. quod Doc. non aduertunt, præposterè in hac re distinguentes: in quo etiam cum Iser. labitur Affl. libr. 1. const. Neapol. Rubric. 47. numer. 4. debuissentque scribentes in proposito potius dicere, quod si princeps ex causa etiam iustissima, sine demeritis possidentis, reuocet donatum, debeat æquiualeuter satisfacere: ut eleganter inquit Inno. in c. nisi cum pridem, col. 1. in fi. vers. nos dicimus: de renuntia. tradit Fely. in capitu. quæ in ecclesiarum, numer. 28. de constitu. Iaso. in dicta l. fina. C. si contra ius, vel vtil. publ. Alex. cons. 151. libro sexto. Affl. in prælud. constitut. quæstio. 4. numero 7. & in d. titu. de capitu. qui Curt. vend. §. similiter, num. 19. cum multis sequent. & alibi sæpissimæ scribent. Infertur 17. ad quæstionem feudi concessi ob benemerita, quod Doctores, in dictis locis communiter dicunt reuocari non posse ex causa ingratitude, nitentis erronea opinione, quam sup. satis superque improbauimus: meliùs enim cõtrarium scribit Molin. in consuetudi. Paris. §. 30. quæstio. 25. num. 100. vbi non assequitur verum sensum I. C. in dicta l. si pater. §. primo. ff. de donat. Infertur 18. quod donans etiam causa remunerandi, iuxta terminos sup. notatos, non magis tenetur vltra quam facere possit: sic ampliata. l. inter eos. 19. vers. is quoque, ff. de re iud. l. diuus Pius. ff. de regulis iuris. Idemque dicendum est ad text. in l. ad res donatas. ff. de ædil. edic. vtrumque verò contra Rom. Alex. & alios quos sequitur Ias. in d. l. ex hoc iure, num. 67. & Tiraq. d. verb. donatione nu. 51. Infertur 19. ad donationem à filio factam patri, tẽpore emãipationis: ut scilicet insinuari debeat, si legitimam quantitatem excedat, quamuis remuneratoria videatur, quasi ob beneficium manumissionis: quo colore deceptus, contrariũ scripsit Bald. in l. tertia infra eodem, & ibi, Paul. numero 5. Corn. nume. 3. & Crot. in l. frater à fratre, nume. 130. Bald. in l. illud 3. quæstio. nu. 7. C. de sacrosanct. eccles. Quorum opinio nullo iure pro-

probatur, fraudibusque occasionem præstaret, facile enim adolescentes illaquearentur causa emancipationis, nec est iuridica cõparatio libertatis resultantis lex emancipatione, ad satisfactionem pecuniariam: iuxta l. filiusfa. §. secundum vulgarem, ff. de leg. 1. quod sup. latius probauimus, in prima parte: & ita diluuntur obiectiones scribes. nostraque sententia satis probatur ex l. data. C. de donatio. si litera expendatur. Infertur 20. ex prædicta magna comprobatio, ad opinio. Guilel. & Alberi. in l. si tibi pecuniam. ff. si certum petat. vbi idem sequitur Bald. colum. 2. vt donans ei à quo prius aliquid accepisset, possit ob ingratitudinem donatum reuocare, contra Ias. ibi ad fi. & magis cõtra Tiraq. d. verb. donatione. nu. 15. qui ex vulgari errore putabat Guilel. & Alberic. loqui contra tex. in dicta l. si pater. §. fina. ff. de donatio. quem sup. melius explicauimus: & hanc opinio. comprobauimus nu. 60. versicu. probatur. 6. Infertur 21. contra Roma. aliquos inaduertenter scribentes, posse minorem donare sine decreto, etiam immobilia causa remunerationis: contrariu enim manifestè probatur ex l. secunda. C. si aduers. donatio. Et sic caueas ab ijs, quos citat Tiraq. d. verb. num. 27. Nec in ijs terminis erat dubitandum, quia licet benemerita induceret causam, nõ tamen excusabant decretum, secundum iuris principia: vt ita cesset dubitatio Ias. in d. l. ex hoc iure, nume. 64. & in l. si non sortem. §. libertus col. 4. ff. de condi. indebi. Infertur 22. contra Barro. Imo. & Pan. in d. l. Aquilius Regulus, vt non possit donari Magistratus, secundum resolutionem supra traditam, quando ex illis non daretur ius agendi: & ita melius defenditur opin. Alcia. contra eos, libro secundo pareg. cap. pen. Infertur 23. ad quæstionem vtilem statuti consuetudinis vel conuentionis, vt acquisita ex causa onerosa, communia fiant inter coniuges, ex donatione autem nõ communcentur: scripsit enim doctus Hispan. Xuar. in ll. regn. titul. de lucris tertia limita. fol. 16. tunc donationem remuneratorem cõmunicandam, quasi accedat causæ onerosæ: idque probat Couas, in capitulo, cum in officijs,

in fine de testam. secundum quam iudicatum vidi à doctis senatoribus. Sed eorum fundamentum iuridicum nō est, pendet enim ab incauta cumulatione effectum remunerationis: vnde adhiberi debet omninò distinctio sup. tradita, si enim essent merita cōia, ex quib. non daretur actio, contrarium iudicandū foret, vt donatio licet videatur remuneratoria, non tamen separetur à causa lucratiua, per ea quæ hic accuratiùs tradimus. Infertur. 24. præsertim ex declaratione text. in dict. §. consuluit, text. illum non obstare veriori & receptiori sententiæ gloss. dict. l. ex hoc iure, dum scribit causam meritorum non impedire soluti repetitionem: quicquid contra gloss. & communem arguant Fortun. & Zas. quos refert Couas Ruu. in dict. capitu. cum in officijs, numero 10. versicu. habet. de testamen. Infertur 25. maxima necessariaque comprobatio, ad traditionem Bar. in dicta l. ex hoc iure, dum inquit obligationem ex benemeritis, esse modici effectus in iure nostro: si autem vera essent quæ scrib. in hac re congerunt, ad modici solūm, sed magni innumerique effectus resultarent: quod melius sensit Bart. in l. stipulatio, §. alteri, num. 2. in fin. ff. de verborum obligationibus. Infertur 26. comprobatio ad gloss. in l. fidei iustoris. 24. verb. neque. ff. de pact. vbi tradit rationem affectionis ex benemeritis, non inducere interesse considerabile, vt quis alteri stipulari possit: quæ sententia vera & recepta est, secundum scribent. ibi, & dicta l. stipulatio ista: Ias. in l. huiusmodi, numero 22. ff. deleg. 1. & consil. 41. lib. 3. Dec. in c. ad nostram. nu. 3. col. fina. de probat. Infertur. 27. conciliatio ad text. in dicta l. sed & si lege §. consuluit, cum l. si pignore. 56. ff. de furt. habent enim verba quæ pugnare videntur: nam id dicto §. habetur, non dici, quem locupletiore eo quòd alium beneficijs obligatum habeat: at in dicta l. dicitur lucri species, beneficij debitorem acquirere: idque ad effectum remunerationis ex tollit Ias. in d. l. ex hoc iure, numero 64. in fi. omittens difficultatem, quæ resultat ex repugnantia verborum in illis iuribus. Intelligo autem d. §. in causis pecuniarijs, & bonæ fidei possessore, qui non tenetur, nisi quatenus locupletior inuenitur, vt superiùs ad eum. §. scripsi. At dic. l. si pi-

gnore, agit de fure qui rem sublatam alicui donauit, & ex iuris subtilitate videretur à furto excusandus, quasi tunc non congruat furti definitio, exigens causam lucrificandi. Qua argutia non obstante, respondet I. C. furtum esse, quia præcipua pars eius criminis concurrat ex dolosa con-
 tractatione rei alienæ, & in odium furis adijcitur, tunc eū censeri lucrum facere rem alienam alteri donando. Sic enim videmus in causis ciuilibus non considerari interesse extra rem. l. si sterilis, §. cum per venditorem, ff. de action. empt. In criminalibus autem, vel contra dolosos etiam remotum interesse considerari, gl. recepta, in l. vna, verb. dupli. C. de senten. quæ pro eo: & ibi Alber. columna quarta, gloss. l. secunda, §. fina. & ibi Ange. in fi. ff. vti posside. Fab. & Aret. in §. illud. Institu. ad leg. Aquil. Infertur 28. maxime ex vera declaratione dictæ l. si pater, §. fin. ff. de donat. verum non esse quod ibi incautè inferebat Bar. quem sequuntur. Ang. Cuma. & Imol. dum restringunt tex. in l. i. §. in honorarijs; & §. licita, ff. de vari. & extraord. cognit. taxantem salarium aduocatorum, ne excedat centum aureos, pro singulis causis: Bart. enim & prædicti, diuersum putant in causis criminalibus, ineptè arguendo ex tex. ibi de liberante alium à periculo: qui longè aliter intelligi debet, vt supra diximus. Contrarium enim verius dicendum est, merita maiora non sint in causis criminalibus, in quibus minus studium sufficit, ab eoque fides & diligentia, iure rationeque debetur: & ideo talia merita frangere non possunt iuris regulas, licet ad actus voluntarios summam beneuolentiam concilient: & d. l. i. loquens de causis, nullo modo patitur restrictionem Bart. æque enim criminalibus congruit, vt probat tex. in l. prima, §. quod autem, ff. de aleæ lus. notat Ias. in l. i. §. sublata, ff. ad. Trebell. Nec in dubio admitti debet differentia inter causam criminalem & ciuilem, iuxta l. absentem, ff. de penis ibi, *secundum morem priuatorum iudiciorum*, quam regu. ex eo textu colligit Bartol. in l. Papinianus, §. 2. ff. de inofficio. testam. Paul. in l. consentaneum, ad fin. C. quomod. & quan. iud. Alex. in l. diuortio, numero 11. ff. solut. matri. Sed in alijs articulis plures differentiæ sunt inter causas criminales & ciuiles:

ciuiles: vt tradit Hippo. in pract. crimi. §. expedita, numero
 63. & Affli. lib. 2. constitu. Rubr. 29. numero 48. Dec. consi-
 lio 429. ex numero 8. Infertur 29. ex supra dictis, maximè
 in 7. fundamento, contra communem, nume. 60. verè di-
 cendam donationem liberalem, quæ fit à parentibus vel
 ab alijs quibus donatarius ab intestato successurus esset.
 Dices de hoc multa esse iura expressa in titulis, C. & ff. de
 donation. & in titu. C. & ff. de collat. maximè in l. data, C.
 de donat. & l. donationes quas parentes, C. de donat. inter
 vir. & vxor. Ego fateor hoc indubitatum esse, id autem me-
 moro, quia contra ea iura, & contra cõem sensum, diuer-
 sum scribunt aliqui non indocti decepti per tex. in l. vna,
 C. de impo. lucrat. descrip. libro 10. cuius verba illorum er-
 rori colorem præstant, ibi, *debiti potius solutio, quam muneris
 oblatio: & ibi debitum naturale*: vbi Bart. id colligere videtur,
 nu. 1. vers. fateor tamen: & Pla. nu. 2. Aret. consi. 17. nume-
 ro 3. & alij quos citat Tiraq. de retra. ligna. §. 3 2. gloss. 1.
 nu. 47. deterius autem generalius. Ex ea de pac. nu. 83. qui
 tamen solo instinctu rationis (quamuis tot iura in contra-
 rium non extarent) resistere debuissent. Nec obstat d. l. 1.
 illa. n. verba ibi scribuntur ad vitandã odiosam exactiõem
 impositam acquisitioni ex causa lucratiua: à quo onere
 eximuntur succedentes ascendentibus, vel ab eis donatio-
 nẽ accipientis, & ita Bar. tantùm loquitur de statuto indu-
 cente gabellam in donationibus: & ita Aret. d. consi. & scri-
 bent. in l. in suis, ff. de libe. & posthu. ideoque ad alios ter-
 minos id trahi non debet. Infertur. 30. ad text. in l. 1. §. 1.
 versicu. quod autem: & §. sed si libertus, ff. si quid in fraud.
 patro. vbi I. C. inquit, non fieri fraudem patrono quando
 libertus donat filio suo causa mortis, vel filiã dotat. Quæ
 iura notat. Ioan. Fabri. in proœm. Instit. in verb. Iustinia-
 nus, vel Alemanicus: ad hoc donatum descendentibus nõ
 venit appellatiõ lucri vel acquestus. Sequitur Bened. in
 c. Ray. verb. & vxor. nu. 791. & alij quos citat Tiraqu. de re-
 trac. ligna. §. 3 2. gl. 1. nu. 43. & seq. Boer. in consuet. Burde-
 gal. fol. mihi. 59. columna 2. Sed quamuis Fab. opinio ve-
 ra sit ad effectum consuetudinis de qua agunt, fundamen-
 tum tñ non est verum, cùm ex præcedentibus constet, ve

ram liberalemque donationem appellari, quæ liberis sit: ideoque insinuationem exigi, vt in l. data. C. de dona. Sen- sus autem I. C. in dicta l. i. in dictis §§. in eo consistere vi- detur ex mente Albe. quia quum libertus filios habet, nō ei succedit patronus. l. intestato. ff. de suis & leg. hære. l. li- berto. 18. ff. de bon. liberto. §. sed nostra, Institut. de suc- cessione. libert. & consequenter non est tunc quid de fraude agatur: idque significat tex. in d. versi. quod autem, *ibi nam cui liberum fuit legare filio.* Infertur 31. in confirmationem præcedentium, quòd videmus dotem censerī causam lu- cratiuam quoad mulierem etiam si sit filia dotantis: vt probat text. in l. fi. §. si à Socero. ff. quæ in fraud. credit. *ibi quia intelligitur ex donatione ad eam peruenisse: quem tex. com- mendat Alex. in l. in fideicommissariam, col. 2. in prin. ff. ad Treb. ad quem text. non aduertunt, qui frequentius in filia contradicunt arguentes ex reg. l. fi. C. de dot. prom. l. qui liberos, ff. de rit. nup. quibus habetur, patrem teneri filiam dotare, vt arguit Soc. nepos, consi. 19. nu. 8. lib. 1. Et in extraneo dotante id magis procedit, vt tradit Alex. con- sil. 71. n. 1. li. 4. & alij quos citat Molin. in lib. de donat. fa- ctis in contract. matri. nu. 64. Quoad maritum autē sem- per dos censetur causa onerosa, vt probat idem text. in d. §. fina. versi. in maritum, *ibi, non magis quàm in creditorem. & ibi, quum indotatam uxorem ducturus non fuerit: & ita resoluit Bar. ibi, cuius doctrina recepta est, secundum Ias. in §. itē si quis in fraudem, num. 30. In st. de Acti. Pala. in rep. c. per vestras, §. 71. incip. In cōstituenda. nu. 7. Arias in l. Tauri. 27. n. 11. hoc ēt probatur ex l. fi. in prin. C. de iure dot. vbi Imperator apertē significat, etiam iure antiquo in dote, re- spectu viri, non fuisse necessariam insinuationem, quia non censebatur donatio, sed causa onerosa, tex. in leg. ex promissione. 18. ff. de actionibus & obligationibus, quam extollit Ias. in leg. Nefennius, num. 4. ff. de re iudic. Quoad mulierem verò inquit dicta le. fin. necessariam fuisse insi- nuationem. cum dos à patre non dabatur. Hodie autem nouo beneficio in dote statuit lex illa, vt nec quo ad mu- lierem necessaria sit insinuatio, quamuis quo ad eam ve- rē donatio sit: & ita Alber. & alij, *ibi. Dec. cons. 414. num.***

15. Anto. Canar. de insinuatione 2. parte, quæst. 4. nume.
 4. Bald. Nouel. in l. prima num. 339. & 342. ff. sol. matr. &
 & in tracta. dotis, 5. parte, numero 5. Ex quo cauendum
 est à gl. 1. in dicta l. si. ibi, *ideo exigi*: cauendum magis est
 à Ioan. Anan. in capitulo cum tu, versicul. 4. quæritur, in
 fine, de vsur. vbi contra dictam leg. fin. miserè inquit ne-
 cessariam esse insinuationem in dote: idq; inuolute refert
 Tiraqu. in l. si vnquam, verb. donatione, num. 194. Infer-
 tur 31. ad quæstionem, an dos ob ingratitudinem sequu-
 tam reuocari possit: sæpè enim in scholis traditur speciale
 esse in dote, vt ob ingratitudinem reuocari nequeat, id-
 que apud scribent. receptius videtur. Ita enim indistinctè
 notat Salyc. per textum ibi, in l. si dotem. 24. C. de iure
 dot. & tanquam receptum tradit Boer. decisio. 27. dicens
 esse text. expressum, in d. l. si dotem: idque in dote tradita
 tenet Bald. in dicta l. si. num. 11. C. de dot. promiss. quem
 sequitur Ias. in §. fuerat, numero 117. Institu. de act. vbi
 Imo. malè citat Boer. autem indistinctè inquit ingratitu-
 dinem nō officere doti datæ vel promissæ: & in dote pro-
 missa, meliùs adduci potest tex. in l. cum post 40. §. patro-
 na. ff. de iure dot. vbi nullus ex scribent. notat: quicquid eos
 malè citet Boer. vbi suprà. Sed contra prædictos veriorè
 puto opinionem Rip. in l. fin. quæstio. 51. C. de reuoc. do-
 nat. vbi regulã constituit, vt datum causa dotis, ob ingra-
 titudinẽ reuocari possit: q̄ ego probo efficacius ex præce-
 dentibus, cum dos respectu mulieris verè inter causas lu-
 cratiuas connumeretur, & ita hæc opinio Rip. intelligen-
 da est: respectu enim viri procedere nō potest, qui ob cau-
 sam onerosam dotẽ accipit, ideoq; ob ingratitudinẽ ab
 eo reuocari nō posset, secundũ ea, quæ diximus in præce-
 denti illatione: minusq; ob ingratitudinem mulieris po-
 terit à viro dos reuocari, ea autem ad vxorem reuersa, so-
 luto matrimonio, poterit ab ea ob ingratitudinem reuo-
 cari: vt concludit Rip. & dubitans sentit Palat. in l. Tauri.
 21. nu. 59. quæ resolutio in viro & vxore ingratis dotan-
 ti amplectenda est, quia fundatur in præcedenti resolu-
 tione: & differentia inter causam lucratiuam & onero-
 sam, in qua consistit tota vis huius articuli. Nec obstant

iura dict. leg. si dotem, & dict. §. patrona: quia loquuntur in muliere ingrata dotanti, ne eius ingratitude noccat viro: à quo ibi dos non auocatur, quia scilicet quo ad eū, causa onerosa est: non verò negant quin dos reuerfa ad ingratham reuocetur. Bene tamē ex d. §. patrona, respectu viri & reijcitur differentia, quā Bal. & Ia. vbi sup. tradebāt inter dotem datā & promissam, in quo etiam labitur idē Ias. in l. patre furioso, nu. 29. vers. 10. ff. de his qui sunt sui: idque suadetur ex reg. l. sicut, C. de acti. & obliga. l. qui actionē, ff. de re. iur. Quoad mulierem autem, vt dos ab ea reuocari possit ob ingritudinē, intelligerē contra Rip. vbi sup. nu. 171. etiam si foemina esset inops, atque ob id dotans moueretur principaliter amore Dei: licet. n. tunc scribent. appellent dotē magis piam, vt per Ias. in leg. cum ijs, §. cum mulier. ff. de condict. indeb. per Nouel. de dote. 6. par. priuil. 44. Palat. in ca. §. 61. Hispan. Arias. l. 26. Tauri, num. 60. Deci. notanter consi. 348. num. 4. Alexand. in leg. si certis, num. 5. C. de pac. tamen ingratitude mulieris non debet esse impunita: tunc enim magna ratio suadeat pœnam exigi, vt inquit, I. C. in l. si à reo. 71. §. illud quod vulgo. ff. de fideiuss. Nec esset æquum vt magis piē donāti adimeretur, quod alijs donatoribus conceditur. Nec donatarius excusari debet prætextu pietatis, qua donās motus fuerit: ab exterioribus enim in foro contentioso iudicandū est, nō autē ab ijs quę animo retinētur: vt in l. si repetēdi. C. de cōdictio. ob causam. Hęc plenius tractata volui, vt eradicentur plurima in quib. (ni fallor) nō sine periculo ac pernicie Reipub. erratur. Vtilis quæst. est de locat. aduentitorū, quatenus pater locare possit: illudq; expeditū videt, vt valeat locat. ad modicū tēpus, filiusq; eā seruare teneatur, etiā finito vsuf. patris: quod probatur. i. ex hac l. & l. cū oportet, dum patri plenā administrationē cōcedunt. Probatum magis, quia talis locatio ad breue tēpus, alienationem non continet, secundum veram & receptā omnīū traditionē, vt infra. Præbatur fortius: quia minor tenetur stare locationi factæ à tutore vel curatore, finita tutela vel cura, vt resoluit Cyn. in l. emptorem, col. 2. C. loca. Bart. Paul. Alexan. & omnes in leg. si filio. §. si

vir. ff. solut. matri. Soci. consil. 125. numero 6. libr. primo, utque receptissimum tradit Couas. libro secundo resolu. capit. 15. nu. 5. in medio, & nu. 6. in princip. Qui omnes, & alij quos omitto, ad id citant tex. in l. si tutelæ. 9. ff. de admini. tuto. quæ tamen non loquitur de locatione, sed de pecunijs mutuò datis: à fortiori autem id dicendum in patre, qui longè plus potest, vt in discursu huius. l. probauimus: quod videtur colligi posse ab Hispano Ant. Gomet. libro de contract. capit. de location. num. 8. fol. 27. Alia inspectio est in locatione ad longum tempus, circa quam præmitto, aliquando apud Iureconf. distingui inter locationem ad longum, locationemque ad breue tempus: sed hoc rarius quàm Doc. putant, Non enim fit ea distinctio in l. 1. ff. si ager. vecti. vt ab omnibus malè citatur: inuenitur autem ea differentia in superficiario, in l. 1. §. quod autem, in 1. ff. de superficieb. Ante alia verò in hac differentia locationis ad longum, & locationis ad modicum tempus, receptum est: ad longum tempus dici locationem de cennij vel ultra, vt resoluit glo. in l. secunda in fi. ff. si ager vectig. quæ sententia probatur à Bart. & alijs in d. §. quod aut. l. 1. ff. de superficieb. tradit Pau. in l. si filio. §. si vir. nu. 2. ff. solut. matri. Alex. consil. 17. columna prima. libr. 4. Platea in leg. prima, C. de administra. Reip. latè Ias. consil. 94. libro primo & consil. 29. Ioan. de Amic. consil. 25. Dec. consil. 292. nume. 1. Socin. Nepos consil. 66. numero 5. libro 2. Cardinal. Paris. consil. 118. libro tertio, quod consuetudinè receptum esse tradit Bald. in l. iubemus nulli, col. 2. C. de sacrosac. eccles. Socin. consil. 32. col. 1. libr. 1. Anan. in c. fin. nume. 13. ne Præla. vices suas: Dec. d. consil. 292. numero primo idque receptissimum asserit doctiss. ac diligentissi. D. Couas Ruu. libro 2. resolut. capit. 16. & hanc resolutionem semper probant leges regiæ apud Lusitanos, vt libro 3. titul. 32. in princip. & lib. 4. titul. 6. §. antepenul. & titul. 64. in princip. Similiter locatio dicitur ad longum tempus, quando fit ad vitam locantis vel conducentis: vt tradit Alex. consil. 109. in fin. lib. 3. Aret. consilio 55. numero 2. Dec. consilio 204. Baldus in lege 6. ff. usufruct. quod præcedenti receptum dixit, insignis de

præceptor Nauarrus in c. 1. §. 1. de pœnit. distinct. 5. notat
 Corne. consilio 243. libr. 3. quem sequitur Boer. decisio.
 234. colum. 2. in princip. Dicitur etiã locatio ad longũ
 tempus, reiecta verborum cautela, quãdo fit ad nouẽ an
 nos, adiecto pacto, vt finito illo tempore, incipiat aliud
 quod iunctum excedat decẽnium maximẽ vt fraudes vi
 tentur: vt notat Card. dict. Clement. 1. §. fi. de rebus eccle
 siarum. Faber. in §. item finitur Institu. de vsufruc. Arc. in
 l. si quis ante col. 1. ff. de acquiren. posses. Alex. consil. 265.
 lib. 2. & consi. 104. nu. 6. lib. 3. & in l. si filio. §. si vir, ad fin.
 ff. solut. matri. Fely. in c. quæ in ecclesiarum, nu. 87. de cõ
 ffit. Ias. in l. manumissiones, nu. 7. ff. de iust. & iur. & consi.
 114. lib. 1. & Socin. consil. 99. nu. 8. lib. 1. Papiens. in forma
 libelli ad ficti. præsta. pa. 2. mihi 364. num. 2. Curt. de feu.
 4. par. num. 92. latè Molinæ. in consuetu. Paris. §. 14. num.
 36. fol. 327. Ex quo cauebis à Bal. errãte in hoc, in l. volun
 tas, nu. 6. versi. idẽ puto. C. de fideicom. in quo alibi varia
 uit idem Bal. vt refert Alex. in l. si domus. §. si. ff. de legat.
 1. ad fin. Dicitur præterea locatio longum tẽpus, quæ fit
 eo pacto vt duret quãdiu locator voluerit, ea enim incer
 titudo magis longum tempus quãm breue inducit: ex re
 gu. tex. & Barto. in l. sufficit, vbi Ias. ff. de condict. indeb. l.
 iurisperitus. ff. de excusa. tuto. quod in his terminis sentit
 Deci. consi. 214. col. fin. idq̃ue in specie tradit Soc. Nepos,
 consi. 63. nume. 11. libr. 2. & ibi eleganter idem intelligit,
 quando ea incertitudo voluntatis infertur ad conducen
 tem: quod dixi prius Marti. Lauden. in repe. Rub. ff. de rei
 vend. nu. 5. Si autem locatio fiat sine expressione tempo
 ris, censebitur, ad breue tẽpus, nempe, ad vnicum annũ:
 ex vulgari regu. l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. signifi.
 probaturq̃, magis ex decisione, l. item quæritur, §. qui im
 plecto, ff. locat. & in terminis ita tradit Soc. Nepos, consil.
 25. nu. 3. li. 2. Ex quo limitatur quod in materia crimina
 li habet text. summẽ notandus in l. sine præfinitio. 24. ff.
 de pœn. quem extollit Ias. in §. curare, num. 46. Institu. de
 action. & l. 5. §. 1. nume. 38. ff. de re iudic. Platea in l. nemo,
 nu. 6. & 8. C. de exactio. trib. Gomez. in §. quædam, nu. 22.
 Institu. de action. Dec. in c. ex literis, num. 10. de constitu.

apud quos eum tex. ornatum & explicatum videbis tra
 dit etiam Tiraq. de retrac. cōuent. §. 1. gl. 2. nu. 4. Ad quæ
 64 stionem nostram tutiùs dicendum videtur, regulariter fi
 lium non teneri seruare locationem ad lōgum tempus à
 patre factam in aduentitijs, vt sic finito vlufructu patris,
 filius rem consequi possit à conductore tanti temporis, si
 cut euincere potest ab eo in quem alienata fuisset. Cum
 enim alienatio hic prohibeatur, occurrit receptissima do
 ctrina scribent. qui talem prohibitionem extendunt in di
 ctis locis, ad locationem longi temporis: idque notāt Ca
 nonis. in d. Clement. 1. & in d. c. nulli, de reb. ecclesi. & Do
 cto. communiter, vt tradit Couas Ruu. dict. c. 16. col. 1. li.
 2. & Bellamer decisio. 748. Dec. consil. 142. num. 3. Alex.
 consil. 17. libr. 4. Boeri. d. decisio. 234. Angel. Aretin. post
 Fabr. in §. adeò, numero 1. in fi. Institut. de locatio. Idem
 in simili notant scribent. de tutore vel curatore, quod nō
 possit locare ad longū tempus, sicut nec alienare: vt tra
 dit Alex. consil. 117. libr. 5. Boer. d. decisio idq; magis iu
 uatur ex magnis effectibus talis locationis secundum re
 ceptas sentētijs: Sed posset ea locatio à patre fieri ex cau
 sa necessaria, vel tam vtili, vt à filio retractari nequeat:
 cum iuxta receptam sentētiā Azon. absque decreto pa
 ter alienare possit, vt suprā deduximus in 2. par. Atq; ita
 cōductor seu emphyteota cōuētus à filio, aduertat quib.
 mod. iustificare possit titulum à patre obtentum. Hoc au
 tem, ne tunc filius teneatur stare locationi ad longū tem
 pus, comprobatur ex recepta sentētiā Bart. & aliorum in
 l. codicillis. §. instituto. ff. de lega. 2. conrra gl. ibi, in vltim.
 scholio, quæ mirabiliter contradicebat, volens locationē
 etiam ad longum tempus, non dici alienationem ideoq;
 opinionem gl. communiter reprobati, inquit Paul. in l. fi.
 C. de reb. alien. & Imol. in l. fi filio §. si vir. ff. solut. ma. &
 in cap. ad aduentitiam, nu. 2. de reb. eccles. Alex. d. §. si vir,
 nu. 2. Angel. in dicto paragrapho adeo, post princ. Insti
 tu. de locatio. Cæpol. in leg. alienationis verbo, nu. 8. ff. de
 verb. signific. Alex. consil. 165. libro 2. Socin. Nepos, consi.
 56. lib. 2. Afflict. in constitu. Neapol. libro tertio. Rubr. 5.
 ad finem Couas Ruu. dict. cap. 16. col. 2. libr. 2. resolut. Et
 multa

multa in proposito circa locatione ad longum tempus, ad
 varios articulos tradit Tiraq. de retract. ligna. §. primo,
 gloss. 14. ex numero 79. post Boer. videndum. d. decisio.
 234. Illa tamen opinio gloss. reprobatae saluari solet. quo
 ad duos effectus. 1. ad vitandam pœnam alienanti im-
 positam, licet enim prohibita alienatione, prohibeatur
 etiam talis locatio ad longum tempus: pœna tamen alie-
 nanti imposita, non extenditur in administratorem ita lo-
 cantem: vt tradit Bero. in c. nulli, nume. 32. de reb. eccle. &
 melius Couas Ruu dicto c. 116. col. 3. Quod iuuatur ex
 gl. Clemen. 1. de consangu. & affinit. de qua Ias. & Dec. in
 l. 2. col. fin. ff. de iurisdic. omn. iud. Iuuatur etiam ex doctri-
 na Ioan. Andr. in c. dispendia de rescrip. in sexto vbi tra-
 dit, quod quamuis extendatur lex pœnalis, non tamen ex-
 tenditur eius pœna. sequitur Panor. & plures, quos refert
 Iaso. in l. 2. ad finem. ff. de in ius vocan. Corset. in notab.
 verb. extensio. fo. 142. col. 4. idem scripsit Bal. & alij quos
 (non citat Ioan. Andr.) refert Hippol. singu. 300. faciunt
 quæ cumulat Ias. in l. cum quidam. ff. de libe. & posth. Fe-
 lyn. in cap. cum Ioannes, num. 33. de fide instrumen. Dec.
 in l. factum. §. in pœnalibus. ff. de regulis iuris, & alibi sæ-
 pe scriben. Ex quo in nostra materia dici posset eleganter,
 quod licet pater alienans aduentitia, aliquando priuetur
 administratione, vt in superiori parte diximus, non tamẽ
 remoueat ob longam locationem: pœna enim vt odio
 sa restringenda est, secundum glo. cap. fin. de iure patro.
 cum vulgar. in quo tamen vltta omnes, & contra proximi-
 mẽ citatos, non indistinctè hoc probarem, sed magis inspi-
 cerem, an pater sciens, an ignorans iuris prohibitionem,
 emphyteosim vel longam locationem concesserit, vt frau-
 dibus obuietur, argum. l. 1. §. fina. ff. de calumni. Saluatur
 2. glo. in dicto §. instituto, secundum Beroum in dicto ca.
 nulli, nume. 32. quando in tali longa locatione adijcere-
 tur pactum, vt in conductorem nullum dominium, nul-
 lumque ius reale transferatur: quod prius scripsit Bald. in
 dicto §. & in l. si domus. §. fin. ff. de leg. 1. & ibi Alexan. ad
 fin. post Imol. Idem probant Imol. & Alexand. ad Bar. in
 d. §. instituto: & Aret. in l. si quis ante, col. 1. versu. ita puto.
 ff. de

ff. de acquirend. possessio. & Chas. in consuetud. Burgun. Rubr. 9. §. 10. nu. 39. fol. 313. colum. 3. Sed cauendum est ab hac saluatione Beroi, Baldi & aliorum, quos ipse non citat, rarò enim vel nunquam procedere potest, maximè in materia quam tractabat idem Bero. circa prohibitionem alienationis rerū ecclesiæ: similiter in prohibitione huius. l. & in alijs rebus minorum, & generaliter vbicunque alienatio prohibetur, ne damnum fiat successori vel alij. Incommodum enim & fraudem pateretur tertius ille, si quando succedit, inueniret rem penes conductorem longi temporis, cum eius intersit tota re frui, non tantū pensione locationis, vt constat ad sensum: ideoq; damnū non vtatur ex clausula vel pactione verbali, quæ malignè adijci potuit in tali locatione: vt melius aduertisse videtur Bald. in Authen. hoc ius, col. 1. C. de sacros. eccle. & cum eo Molinē. & Fabian. quos cordatè refert & sequitur D. Couas Ruu. (quem sæpius libenter allegamus,) dict. lib. 2. resolut. ca. 16 col. 2. in princip. versi. & id verum est: vbi Beroum & alios in contrarium omisit. Pro quo etiā addo Ias. optimè hoc probantem: consi. 94. col. fin. libr. 1. & ita Cuma. (qui non allegatur) in d. §. instituto. 2. lect. quæ iuuatur ex reg. tex. & Bart. & in l. Seuius & Augerius, ff. de leg. falcid. Effectum enim non uerba cōsiderare debemus, l. si vno, ff. locat. cū vulgar. Alios effectus locationis ad longum tempus, plenissimè & seriatim hic tradere possem. vltra Boer. d. decisio. 234. & Tiraquel, d. loco de retract. quibus multò plura alibi addo, quā ipsi adducāt. Interim verò ex his receptis sententijs aptè & vtiliter infertur ad quæstionem sæpiissimè in praxi agitātā: an possidēs maioratū, seu bona perpetuò relicta familiæ, possit bona maioratus in emphyteosim cōcedere, vel in longū tempus locare: in quo variè iudicatum vidi Mihi autem verius videretur, vt nec emphyteosis, nec locatio ad longū tempus effectum habeant, mortuo possessore maioratus qui ita locauit, ac proinde successor nullatenus teneatur seruare tale emphyteosim vel locationē. Ius enim possessoris locantis tātum ad vitā est, & ideo finito iure dātis, finitur ius accipientis, iuxta regul. l. lex vectigali, & ibi glo.

gl. verb. euanuisse. ff. de pign. Probaturque magis ex communi opinione proximè relata, contra gl. in dicta l. codicillis. §. instituto. ff. de legat. secundo, vbi in terminis circa bona relicta familiæ, Barto. & reliqui volunt, non admittendam locationem ad longum tempus, similemve actum, in fraudem vel damnum successoris: idq; magis probatur ex decisione & ratione textus in l. si quis domum, nono. §. 1. ff. locat. vbi locatio à fructuaria facta, finitur extincto vsufructu: & ibi notat Paul. numero 3. & in terminis circa bona maioratus, ita resoluit Anton. Go met. l. 40. Tauri. numero 84. Et vltra eum satis hoc colliges ex Baldo. in l. fin. §. sed quia, in fin. C. communi de legatis, & in l. emptorem, numero 5. & 6. C. de locatio. ex la sone consilio vigesimo nono, & consilio nonagesimo quarto, libro primo. Idque planius procederet vbi non solum bona familiæ relinquerentur (quod sufficit, cum ex eo resultet prohibitio alienationis) sed etiam alienatio expressim prohibita fuisset, vt frequenter contingit. Potentior enim à multis censetur expressa prohibitio, ex glo. in l. nulla. C. de iure dot. Pau. in l. cum pater. §. libertis. ff. de legatis secundo. Pala. in Rubri. §. 17. Tirag. de primogen. quæstio. 61. Effet enim longè iniquum, successorem maioratus fraudari integra possessione rerum, easque penes extraneos videre, contra præceptum & voluntatem primi instituentis, à quo ipse capit, non ab antecessorem: iuxta l. tertiam, & ibi Barto. ff. de interdict. & releg. l. vnum ex familia. §. 1. ff. de lega. secundo, tradit Cur. iun. consi. 25. Molin. in consuetu. Paris. §. 22. nu. 83. & 85. Dec. consil. 445. ex num. 23. notabiliter Afflict. lib. 2. feud. titu. de inuesti. de re alie. fact. §. quid ergo, nu. 21. Gozad. cōsi. 75. Nec obstat erroneum fundamentum, quo in hac quæstio aliqui contradicunt, arguentes ex eo, quod res ecclesiæ permittuntur in emphyteosim concedi in tres generationes: quod nec verū est, nec vrget. Regulariter enim res ecclesiæ sine solennitate, vltra decennium locari non possunt ex Clemen. 1. cum gl. & communi sententia: & c. nulli, de reb. eccles. non alie. idque magis prohibetur ex constitutione Extrauag. Pauli. 2. ambitiosè, eodem titu.

Quando autem emphyteosis, vel talis locatio permittitur tanta requiritur causa, solennitas, & tractatus, vt inter doctos regula negatiua maneat, quæ limitatur ex necessitate vel magna vtilitate ecclesiæ: atque ita retorquetur fundamentum illud de rebus ecclesiæ ad bona maioratus. Itē ea argumentatio impertinens erat, quia ecclesia eadem semper est: causa autem & solennitas, sine quibus alienatio fieri non potest, remouent suspicionem fraudis. At in bonis maioratus, omnia hæc cessant, cum emphyteosis vel locatio liberè fieret à possessore, semperque maxima fraus fieri posset successor, vt bene aduertit Bal. in d. l. emptorem, nu. 5. C. de loca. Quapropter adhærendum est verissimis iuris regulis, vt possessor maioratus, tanquàm restrictè dominus, vt vsusfructuarius locare possit ad vitam suam, nec successor amplius obligetur. Qua in re vtilis est inspectio, an locatio vel emphyteosis, vltra legitimum tēpus facta in totū vitietur, an saltem intra tempus licitum sustineatur: in quo variant Bart. & Bald. alijq; scribent. ad intellectū tex. in §. emphyteosim, in Authen. de non alien. aut permutan. tradunt Ias. & Doctor. in authen. qui rem. C. de sacrosanct. ecclesi. Afflict. decisio. 107. Prob. ad monach. in c. fin. de pœni. & remis. in 6. melius Molin. in consuet. Parisi. §. 4. quæstio. 10. fol. 238. & notabiliter D. Co-

66 uas Ruu. lib. 2. resolu. c. 16. ex num. 5. Vides ex sup. citatis maximam constitui differentiam ab omnibus scriben. iuris ciuiliis & canonici inter eas locationes totum effectū tempori tribuentes, vt scilicet locatio ad breue tempus, nullo pacto dicatur, alienatio, nec aliquam speciem domini trāsferat, nec vllam realem actionem præstet: ita intelligentes text. in l. non solet 42. ff. loc. cum simil. Ideoque eam in bonis ecclesiæ admittunt, vt per omnes vbi supra. per Cardin. Parisi. consil. 98. lib. 4. In conductorem autem ad decennium vel aliud longum tempus, asserunt in differenter omnes vtriusque iuris interpretes, in tot locis sup. adductis: & vbiq; transferri dominium vtile, eique dari actionem in rem, ideoque talem conductorem emphyteotæ æquiparant: ita enim eos æquat Ioan. Fab. in §. item finitur, post prin. Institu. de vsufu. & in d. §. adeo, ad fin.

fin. Institu. de locatio. Aret. confi. 55. Felyn. confi. 25. Iafin. l. naturaliter, nu. 15. ff. de acq. poss. & in l. 1. num. 34. & l. 2. nu. 39. & in l. fin. numero 2. C. de iur. emphy. & alibi sæpe Doctor. Omissis autem multis de locatione ad longum tempus, memorandum putavi quod superius perstrinxi, rarissimè apud. Iureconf. reperiri talem differentiam inter conductionem ad longum tempus, & cõductionem ad modicum tempus, credoq; vnico tantum loco eum à I. C. traditam, in l. 1. §. quod autem. 1. ff. de superficieb. vbi Vlpia. in superficiario conductore distinguit inter conductionem breuis, & conductionem longi temporis, alteri negans, alteri concedens in rem actionē. Quæ explicita plenaque decisio, cogere videtur, vt ex ea suppleamus, quod in alijs locis idem Vlpia. & Paulus respondent, superficiario vtilem in rem actionē cõpetere. vt in l. in prouinciali. 3. §. si ego, ff. de nou. oper. nuntia. & in l. superficiario. 74. ff. de rei vend. & in l. tutor. 17. §. fin. ff. de pig. acti. Ad quæ iura aduerto vltra oēs. 1. q̄ ea actio in rem à prætorè dari dicitur, vt habet text. in d. §. si ego, & in d. l. superficiario: ex quo videtur intelligendum verbum, *hodie*: in d. §. si. quasi ius prætorium recentius sit, ex l. ius autem, §. 1. ff. de iust. & iur. 2. aduerto, quòd I. C. in d. l. superficiario, inquit causa cognita prætorè illi actionē in rem polliceri: quæ causæ cognitio necessariò continet eã inspectionem, vt conductione sit ad longum tempus, ex d. §. quod autem tertia, magis aduertendum puto, quod I. C. addit in d. §. quod autem. conductori ad longum tempus, causa cognita in rem actionem dari, vt patet ex illis verbis, *sanè causa cognita ei qui nõ ad modicum tempus condixit superficiem, in rem actio competet*: proximè autem dixerat conducenti ad breue tempus eam actionem negari. Quæ verba innuere videntur, nec longum tempus sufficere ad eum effectum. 4. aduertendum nimis est, in solo superficiario id à Iureconsultis scribi, non in alio conductore causam habente à persona priuata, ne obijcias text. qui passim malè citatur, in l. 1. §. qui in perpetuum, ff. si ager vectig. vel emphy. peta. vt infra explicabo. Facile igitur contra omnes scribent. tentari & sustineri posset, vt regulariter conducens ad decennium, vel paulò longius

gius tempus, iure ciuili nullum dominium consequatur: quod à multis annis cogitauit, nec sēme legēdo admonuit: idemque nouissime sensisse videtur Connanus libro septimo. capitu. 12. Char. 535. in quam sententiam induci potest, d. S. quod autem, dum causæ cognitionem cum longo tempore exigit, quasi solum tempus non sufficiat. Illa enim adiectio causæ cognitionis regulam impedit, magisque rem in ambiguo relinquere solet. l. fin. in fin. ff. de actio. & obliga. l. si ita stipu. 97. §. si tibi. ff. de verbor. obliga. l. verum. 12. sciendum. ff. de mino. Ad idem vrget, non reperiri in alijs differentiam conductionis ad longum vel breue tempus, videriq; singulare ius in superficiario, quum de eo extra titulum de locato separatim tractetur in titulo, de superficieb. Quod si in stares, quæ esset causa specialitatis in superficiario de quo tm̄ illa iura loquuntur posset forsan conijci, singulare ius in superficiario introductum, vt maior cura & ornatus dominium habeatur: in quo vtilitas reia. versari censetur, tex. in l. si quis. C. de ædifi. priua. ibi, *publi. ñ decus.* text. in l. præscriptio. C. de oper. publi. ibi, *ornatum & cōmodum, ad decorã faciẽ cinitatis* Ex quibus eleganter intelligi potest, quod in simili respōdet l. C. in l. quod si vir. 15. ff. de donat. inter vir. & vxo. vbi cōtra regulã & iuris prohibitionē valet donatio inter coniuges, ad refectionem ædium: quod nec gloss. nec alius ibi percipit: possetque hoc confirmari auctoritate Alber. in l. generaliter. C. de Episcop. & cleric. nu. 5. Vnde quum circa ædificia versetur publica vtilitas, potuit speciale ius in superficiario introduci, quando scilicet ad longum tempus conduxit: quia tunc verosimiliter curam mansionis suæ habebit, quæ ratio non militat in conducente ad breue tempus. Secundum quæ dicendum erit, dū tex. in d. S. quod autem ad effectum dandæ actionis in rem, vltra longum tempus, exigere videtur causæ cognitionem, intelligatur: vt verba illa, *causa cognita*, exponantur ex verbis sequentibus, *non modicum tempus*, quasi in eo tantum causa illa versetur, si conductio ad longum tempus fit. A liter enim in difficili maneret sensus eorum verborum ad quę Doctor. non aduertunt, cum opinioni communi nimis ad-

aduersentur, dum innuunt, cum longo tempore causam
exigi ad effectum de quo tibi. Ideoque si præcedentem
interpretationem ad illa verba, *causa cognita*, non probaue-
ris, recurrendum videretur ad alium intellectum vt scilicet
causæ cognitio ibi referatur ad clausulas conductionis.
Et dicamus sentire I. C. longum tempus non statim eos
effectus inducere, nisi iuuetur ex qualitate conuentionis,
attendendo scilicet quam potestatem locator conducto-
ri concedat: in ipsa enim locatione poterit addi clausula
continens aliquam speciem dominij: & in eo dicitur ver-
sari causæ cognitio, quæ verba dicto §. exire videntur. Sic
igitur pro hac noua sententia contra gloss. & omnes retor-
quetur, vel saltem reiicitur allegatio. text. in d. §. quod au-
tem: in quod etiam induci potest textus in l. qui fun-
dum. 35. ff. loc. vbi. I. C. refert locationem in plures annos,
eamque simplicem censet, nec ius reale ex ea transferri: &
verba illa, *in plures annos*: decennium longiusve tempus
comprehendunt, nec sine diuinatione à gloss. & Doctor.
restringuntur. Nec parum mouere debet, quòd in longo
exactoque tractatu de locato, nec I. C. nec Imperatores,
eam temporis differentiam tradiderunt: imò omne loca-
tionem (quod ad tempus attinet) æquare videtur. Si enim
talis differentia vera esset, à iuris conditoribus omitti non
debit, eiusque omissio non leuiter arguit eam tutam
non esse: argu. I. C. in l. item apud Labeonem. 1 §. S. ait præ-
tor, ff. de iniur. ibi, *ea enim quæ notabilia sunt, nisi specialiter no-
tentur, qua si neglecta videntur*: text. autem in d. §. adeò, Insti-
tu. de locatio. non distinguit inter locationem modici vel
longi temporis, tantumque separat conductionem simpli-
cem ab emphyteosi perpetua: & ita text. qui malè à scri-
bent. citatur, in l. fina. C. de locat. præd. ciuil. quod alibi vi-
detur aduertisse Cum. in d. l. codicillis, §. instituto. numero
3. ff. de leg. 2. Iuxta quam nouam nec incoloratam senten-
tiam, periclitantur multa quæ scribent. incautè cumulant,
ad effectum conductionis longi temporis, eam ex decen-
nio æquantes perpetuæ emphyteosi, quæ alibi, Deo duce,
explicitè persequar. Interim verò posset ex his comproba-
ri quod in casu particulari contra plures tentauit Imol.

in l. vectigalia, §. 1. ff. de public. & vectiga. quem dubitans videtur sequi Ias. in Authen. qui rem, numero 15. C. de sacros. ecclesi. Hinc etiam iustificabitur consuetudo, quam contra scribentium opiniones refert Boer. decisio. 234. ad finem, & quod tradit Tiraq. lib. 1. de retract. §. 1. gl. 14. nu. 67 64. Dixi hanc nouam sententiam iure civili sustineri posse, quia non intendo hic miscere singulares nouioresque, sanctiones iuris pontificij in rebus ecclesiæ, vt etiam aduertisse videtur Cuman. in d. paragrapho instituto. l. codicillis 2. lect. Dixi etiam facile eam sustineri posse, quia scriben. pro communi duo tantum iura adducunt, nempe. d. §. quod autem. l. 1. ff. de superficieb. cui proximè satis fecimus, magisque contra communem induximus. Citant 2. text. (qui in ore omnium est) in l. 1. §. qui perpetuum, ff. si ager. vel emphyt. peta. ad quem præsens tractatus tendit: agit ibi. l. C. de agro vectigali Reipu. vel fisci: ita enim colligitur ex tota litera, idq; suadet ex natura verbi, quod propriè agros Reipu. vel fisci, non priuatorum designat: vt tradit Alciat. libro 3. dispunc. cap. 10. quem sequitur Spiegel. in lexic. iur. verbo. vectigales. Et non citato Alc. idem tradit Connan. lib. 7. folio 533. & Coras. in lege ei qui, numero 18. ff. de seruitu. Et sic patet tex. in d. §. qui in perpetuum totumque titulum illum, ff. si ager vectigal. loqui de conducente fundum Reipub. & consequenter non rectè trahi ad agros priuatorum: iuxta vulgarem regu. cap. nonne, de præsumpt. Quo præhabito aduertendum est contra omnes scriben. quod tex. in d. §. qui in perpetuum, etiam si loqueretur de conductione habita à priuato, non probaret communem allegationem: non enim loquitur simpliciter de locatione ad longum tempus, sed de conductione in perpetuum, nec vnquam finienda, quam diu vectigal soluatur: verba enim illa, *in perpetuum fruendum*: iure adaptari non possunt ad conductionem. 10. vel 20. annorum, sed in perpetuum vt sonant: quod apertè probat tex. in l. 8. ff. de vsufr. lega. ibi, *perpetuo*: & ibi, *unde centum annos*: & in l. an vsufructus. 83. ff. de usufruct. ibi, *ne perpetuus fieret*: & ibi, *centum annis*: quibus iuribus fortius probatur etiam ex spatio centum annorum, propriè non dici quid

perpetuum : vt bene ponderat Barba. confi. 20. lib. 4. Rip. in l. 2. col. 1. ff. solut. matri. licet alibi aliter sumatur: vt per glo. l. 1. ff. pro socio. Sed magis conuincitur error communis allegationis, attentata. l. 3. eiuſdem titu. ff. si ager vecti. vbi idem. I. C. Paul. qui in d. §. dixerat, ex conductione in perpetuum competere in rem actionem, subdit idem esse si ad tempus locatio fiat, quandiu enim conductionis tempus finitum non fit, idem ius competet conductori: & sic patet in terminis illius tit. non esse differentiam inter locationem ad longum modicumve tempus, cuius rei statim rationem explicabimus. Nec enim teneri potest interpretatio gl. in d. l. 3. dum ibi illa verba *tex. ad tempus*: intelligit non modicum: quo etiam dixit gl. in c. 1. verbo. alienationes, de cap. Corrad. licet enim ibi nemo aduertat, secure dicens dum est. I. C. in verb. *ad tempus*. plane sentire de conductione ad modicum tempus: diuinatorium namque & ineptum esset subaudire non modicum, tunc ex proprietate verborum, tum aperte ex I. C. in d. l. 1. §. quod autem. ff. de superficie. ibi. *ad prempus*, vbi illud verbum necessario significat modicum, etiam per gl. Bar. & omnes, male in hoc sibi constantes. Qui et debuissent aduertere, quod I. C. in d. titu. si ager vectig. ad effectum vtilis domini, actionisque in rem, æquiparat conductionem longi & breuis temporis: quod ibi durum videbatur gl. & Doct. existimantibus nec in eo casu nec in alio procedere posse talem æquiparationem, semperque retinendam illam temporis differentiam, quod alibi melius aduertunt, vt statim deducam. Verus igitur intellectus ad d. §. qui in perpetuum l. 1. & l. 3. totumque tit. est, vt ibi temporis differentia non fiat, sed cuiuscunque conductori agri vectigalis a fisco vel Republic. actio illa in rem detur, quasi tunc aliquod dominium ei acquiratur, etiam ex conductione modici temporis: idque specialiter statuitur in conducente rem fisci vel Republic. Quod non solum vt verius, sed etiam vt receptius asserimus: *tex. enim* in dicta leg. prima §. quod autem. ff. de superficie. dum in superficiario distinguit, inter conductionem longi & modici temporis, trahi non debet ad conducentem a fisco vel Republic. & ita limitatur necessario ex dict. leg. prima & vltima. ff. si

ager vectigal. Quod efficaciter probatur ex leg. prima, ff. de loco publ. fruen. vbi ita aduertit gloss. in verb. conduxerit, ibi, *huic ad modicum tempus conducenti, dari in rem actionem, ut priuato ad magnum*: & ita Barto. & Alberic. ibi, melius idem Bar. in dicto §. quod autem, numer. 4. & ibi Angel. idem que sentit Ang. in l. vectigalia. §. 1. & ibi Imo. ff. de publica. & vectigal. vbi Barto. tangit: & ita aperte Pau. in l. in prouinciali, §. si ego, ad fin. ff. de nou. oper. nuntiat. Areti. consil. 55. nu. 3. in fin. Bald. in l. 1. nume. 5. versi. tertio, C. de iure emphyt. idque vt receptum tradit Alex. in l. diuortio, §. si fundum, nu. 2. ff. solut. matri. & ibi Ias. Idē securē tradit Martin. Lauden. in tract. de fisco, concl. 114. & Loaz. in l. filiusfam. §. diui. num. 170. in princ. ff. de leg. 1. idem viderur probare Fulgo. in d. l. 1. ff. si ager vectig. in fi. licet litera sit corrupta: & ita sentit Bal. in l. emptorem, nume. 4. in fin. C. loca. Vides igitur receptius esse, vt actio in rem detur conducenti à fisco vel republi. tam ad breue quàm ad longum tempus, cuius receptæ sententiæ sæpè immemores scribingent. sibi ipsis aduersantur, vt constat ex proximè dictis, magisq; constabit ex statim dicendis. Vltra Doctor, autem ratio differentię inter locationem fisci vel reipub. & locationem priuati, considerari potest, tū ex maiori potestate locantis, tum ex fide quæ à principe & Republi. maior quā à priuato requiritur: maior enim potestas eius à quo res habetur, faciliorem firmioremq; acquisitionem facit, vt colligitur ex Barto. & Pau. in l. Cæsar. ff. de publica. & Ias. in l. quoties, colum. secunda. C. de rei vendic. & in prælud. feudor. num. 72. Ripa. in d. §. diui. num. 92. Couarru. libr. 2. resolu. cap. 9. nu. 3. Maior etiam veritatis obseruatio in principe vel Republ. quàm in priuato exigitur: iuxta illud Cæsaris apud Salust. *in maxima fortuna minima licentia est*: & illud Iuuenal. *Omne animi vitium tanto conspectius in se crimen habet, quanto maior qui peccat habetur*: Vt omittam quæ Bal. & nostri sæpè dicunt de fide & constantia principis in actibus suis, vt per Dec. consilio 689. numero 18. Curt. iun. consilio 170. ad finem: &

68 in proposito considerat Bald. in l. emptorem 5. oppos. C. loca. Probat sic, ea dñia, inter conductionem à fisco vel

Y 2   Republ.

Republ. & conductionem à priuato, inferuntur aliqua me-
 moratu digna, Et 1. posset nouè induci tex. in d. §. & l. ult.
 ff. si ager vectig. ad opinionem quam suprà tentavi contra
 omnes, vt regulariter non sit differentia inter locationem
 ad longum vel breue tempus. Infertur secunda retenta
 differentia quam scribent. vbiq; tradunt inter eas loca-
 tiones, ibi esse casum specialem, quo talis distinctio cessat:
 parq; ius competit conductori modici temporis, ac con-
 ducenti ad longum tempus. Infertur tertio ex dic. §. qui in
 perpetuum, non probari communem opinionem & alle-
 gationem, ad quam vbiq; citatur: quod conductio ad lon-
 gum tempus transferat vtile dominium actionemq; in
 rem. Non enim allegaretur text. ille à scribent. si aduerte-
 rant. I. C. in l. 3. & ult. eod. tit. idem ius tribuere in ea spe-
 cie conductioni ad modicum tēpus: de quo argui possent
 omnes, qui in iure ciuili & pontificio hucusque scripse-
 runt. Infertur. 4. (vt ex innumeris aliquos in specie note-
 mus) tex. illum malè citari à gl. in l. emptorem verb. colo-
 no. C. locati & ab eadem gl. d. c. 1. de capi. Corra. in eodem
 etiam labitur Bar. in l. codicillis, §. instituto. ff. de leg. 2. &
 ibi Alber. Imo. Cuma. & Paul. Barto. in l. qui fundum. nu.
 1. ff. locat. & ibi Saly. Pau. in l. non solet, nu. 3. eo. Saly. in d.
 l. emptorem. nu. 2. Fab. & alij. in §. item finitur. Instit. de
 vsufruc. Fab. & Ange. in §. adeò Inst. de locat. Rom. in l. si
 constante, §. quoties. nu. 30. ff. solu. matr. Alex. in l. si filio,
 §. si vir. nu. 23. ff. eo. & consi. 112. num. 3. lib. 1. & consi. 17.
 nu. 5. lib. 4. Corne. consi. 243. num. 4. lib. 3. Ias. in l. naturali-
 ter, nu. 15. ff. de acqu. poss. Ias. in l. manumissiones, nu. 6. ff.
 de iust. & iur. Aret. Dec. Socin. Cardina. Paris. Alex. Ias. in
 consilijs citatis suprà, dum referebam, qualiter apud scri-
 bent. dicatur locatio ad longum tempus: Boer. decis. 234.
 Tiraquel. de retract. lib. 1. §. 1. gl. 14. numero 80. vbi alios
 citat: & Afflict. c. 1. in princip. nume. 61. de prohi. feud. per
 Feder. Infertur 5. non posse ex illo tex. fundari multorum
 opinionem, quæ habet cum glo. in d. l. emptorem decisio-
 nem illius. l. non procedere in conductione longi tempo-
 ris, quod tamen receptum est cum Bar. in d. l. qui fundū,
 ff. loca. vt per Alex. in d. si filio, §. si vir: à quo trāsferunt no-
 uiores

uiores in varijs locis, & inter eos Salmāticensis Doct. Pet. à Duen. in reg. 240. vbi multa adducit ad ornatum & limitationem d. l. emptorem: ea tamen opinio equitatē habet. Infertur 6. ex illo S. non posse fundari duram & inquam opinionem multorum asserentium, Emphyteotā locantem ad longum tempus incidere in commissum, ac si omnino rem alienaret sine consensu domini. Minus ēt inde fundabitur, quod deterius plures dicunt, quinquagesimam domino soluendam fore, si emphyteota rē ad longum tempus locauerit, vt per Ias. in l. si. C. de iur. emphy. nu. 2. & num. 112. Alex. consi. 119. lib. 3. Deci. consi. 203. Afflic. ca. 1. in princ. nu. 61. de prohi. feud. alien. per Feder. Fel. in c. quæ in ecclesiatum, nu. 87. de constit. Tiraq. d. loco de retract. nume. 82. Boer. d. decis. 234. In quo contrarium melius aduertere videtur Modyn. ad Alex. in d. cōf. quem sequitur D. Couarru. lib. 2. resol. c. 16. colū. 3. & ita nemine citato, Hispan. Anton. Gomez. libr. de contract. c. de locat. nume. 11. ad finem fol. 28. col. 2. Infertur 7. ex vero intellectu. d. S. & recepta differentia inter conductionem à repu. & conductionem à priuatis, ad casum Deci. consil. 292. vbi agit de quodam conductore à repub. Floren. videturque immemor prædictæ distinctionis, quom debuisse respoñdere, sufficere tunc conductionem modici temporis. Infertur 8. non satis memorem huius distinctionis. Alex. in l. si finita. S. de vectigalibus, col. 1. ff. de dā no infec. (quom tex. ibi agat de fundo vectigali Reipub. secundum glo. & alios) superuacuo tunc exigere conductionem ad longum tempus. Infertur 9. contra Bald. non solitum allegari, in ca. literæ, nume. 4. de dilatio. vbi tanquàm inuicem aduersantes citat I. C. in d. S. qui in perpetuum: & in l. 1. ff. de loco publ. fruē. dicēs alterum exigere longum tempus, in conductore Reipub. alterū non distinguere inter conductorem ad longum vel modicū tēpus, sed vtriq̄ue idem ius tribuere: quam anxietatē Bal. euaderet, si ad suprā dicta aduertisset. Infertur 10. solida ratio ad receptā opinionem quæ habet, particularē successorem fisci, non posse expellere colonum, etiam modici temporis: gloss. Barto. per tex. ibi, in l. si. ff. de iure fisci,

gl. Cyn. Bart. Bald. Salic. in l. emptorem, C. loca. Bart. in l. cognouimus, per text. ibi, C. de mancip. & colon. & Albe. in l. defuncta, in princ. ff. de usufruct. Ioan. Plat. in l. si tempora, in fine. C. de fide instrument. & iure has. fisca. Roma. in l. si filio, §. si vir. num. 10. & Paul. num. 4. Alex. nu. 5. ff. solut. ma. ri. Ias. in l. diuortio, num. 36. cod. titu. Guid. Pap. decis. 480. Ratio igitur erit vltra scribent. quia in conducentem à fisco transfertur ius in re, quod regulariter cessat in alio conductore. Vbi autem ius reale acquiritur conductori, cessat d. l. emptorem, secundum omnes ibi: Pau. in d. §. si vir. nu. 4. Bart. in l. qui fundum, ff. loca. quæ ratio doctis forsitan magis placebit, quam alia quæ communiter traditui à gl. & scribent. de fauore fisc. Infertur 11. lapsum in hac re fuisse doctiss. Alex. in d. §. si vir. col. 3. num. 5. vbi fatetur proximum speciale in conducente à fisco, negatq; illud in conducente à Repub. contra Roman. Sed debuit aduertere ad resolutionem ab eo probatam in d. l. diuortio, §. si fundum: ex qua resultat necessariò in conducentem à Repub. transferri ius in re: & ideo tunc non procedere regu. d. l. emptorem, secundum communem traditionem, cum ijs, quæ norat Plat. in d. l. cognouimus, C. de mancip. & colon. Infertur 12. ad opinionem Roman. in d. §. si vir. nume. 13. qui in conducente ab ecclesia, similiter limitat regulam d. l. emptorem, vt tunc successor particularis teneatur stare colono: quod voluit Bart. in d. l. cognouimus, inferens de fisco ad ecclesiam. Alex. autem contradicit in d. §. si vir, num. 5. improbans fundamentum Rom. qui arguebat de Republ. ad ecclesiam, per l. fi. C. de sacros. eccle. dicitq; Alex. in Republ. id non inueniri, & sic negabat antecedens, in argumentatione Roman. Sed in hoc labitur Alex. non enim id bene negat, attentis ijs, quæ dicimus in præcedenti illatione: meliusq; respondisset non inueniri scriptum, in conducentem ab ecclesia ad breue tempus, transire ius in re, vt transit in conducentem à ciuitate, vel à fisco, qua ratione opinionem Alex. probat Cur. seni. consi. 10. Sed non putarem recedendum ab opinione Bar. & Ro. ob superius tradita de fide in conuentionibus fisci, vel Rei publ. quæ magis militant in ecclesia: ne conductor se fraudatum

datum conqueri possit, iuxta c. per tuas, cum gl. de donatio. Et hoc contra Alex. sequitur Hieron. Grat. consil. 95. numero 23. li. 1. Argumentatio autem Rom. à simili vel æquiparatis fragilis est, vbi dari potest ratio diuersitatis, ex traditis à Felyn. in cap. translatio: numero 10. de constituto. & in c. 2. nu. 9. de spons. latè. Nicol. Euerard. in centuria legali, c. 10. vbi in c. 26. tractat. arg. de fisco ad ecclesiam: & Pandr. in c. auditis, nu. 10. & seq. de in integ. resti. Bal. in l. 1. C. si propt. publi. pensitat. Nec omitto quòd ratio nostra sup. circa conductorem fisci videtur non negligenda, quia Rom. statim allegandus, & alij asserunt, illud speciale nō probari in d. l. si. ff. de iur. sis. quod si ita est, minus quidem id probatur in d. l. cognouimus: quam Ro. extollit in singula. 62. Alexan. & alij in dictis locis. Sed illa l. loquitur de colonis antiquissimis, non autem indistinctè de quolibet. colono, vt à scribent. citatur. Temporis autem antiquitas in omnibus grandes inducere effectus notissimū est: de qua re extat curiosus tractatus Aymon. Crauet. Vnde contra Barto. & alios in d. l. cognouimus: contra Roman. d. singula. verius puto, pœnam priuationis, quam l. illa irrogat successorī repellenti antiquissimum colonum, non extendendam in successorem ecclesie vel Reipubli. vel fisci, expellentem alium colonum: licet concederetur extensio eiusdem. l. quo ad principalem conclusionem, vt satis sit ne colonus expellatur, non autē quòd successor contra faciens re ipsa priuetur: cum potuerit iusto colore moueri, ex regul. d. l. emptorem. & d. l. qui fundū. C. & ff. locat. Faciunt quæ supra diximus ex Ioanne Andrea, & magis viris. de non extēdenda pœna legis. Maximè quia dicta l. cognouimus, non videtur comprehendere successorem ex causa onerosa, ibi, *meruerint*: nec emptor ita astringi debet conuentis à venditore, sicut donatarius à donatore. Tandem ex prædictis nemo inferat quòd conducens à fisco vel Republ. ad breue tempus: æquetur emphyteotæ, cum præiudicio locantis: puta ne expellatur non soluendo, nisi post tempus quo expellitur emphyteota. Contrariam enim verius est, imò quod statim possit expelli, vt simplex conductor:

secundum Pau. & Imo. in l. vestigalia. §. 1. ff. de publ. & vestigal. per tex. ibi: sentit Bart. in l. 1. C. de admin. Reipubli. & ibi Plat. & Firmia. de gabel. 2. par. num. 15. Bald. in c. litteræ. nu. 1. ad fin. de dilatio. licet variet gl. & Ang. in dic. l. vestigalia, & Bal. in l. 1. C. si prop. public. pensitat. Quæ
 69 oia quotidiana sunt, nec alibi ita explicata. Ex prædictis infertur, an pater in aduentitijs filij possit seruitutem constituere? quod regulariter negandum est sicut in alijs fructuarijs: vt deduximus in præcedenti parte, explicando tex. in l. sed & si quid, 19. §. si. cum l. seq. ff. de vsufruct. notat Paul. in l. 2. in fin. ff. de seruitu. Ideoque suadet ex l. C. ibi, quatenus habet, seruitutem constitui non posse, nisi à plenè domino: tex. in l. vnus ex socijs, 34. ff. de serui. rustic. prædior. Probatum etiam, quia patri interdicitur alienatio in hac l. esset autem alienandi species seruitutem constituere, vt inquit gl. in c. 1. §. quid ergo, de inuestitu. de re alien. quæ potuisset adducere vulga. l. fina. C. de reb. alic. Suadet etiam quia patri conceditur administratio ad vtilitatem filiorum, secundum Bald. hic in fine, & probat tex. in l. generaliter, vers. neg. C. de secund. nupt. Esset autem detrimentum manifestum, constitutio seruitutis. l. stipulatio ista habere licere. §. si quis fortè, ibi, *minuitur*. ff. de verbo. obligatio. Si tamen pater iusta causa ad vtilitatem filij, vendendo vel permutando, seruitutem constituerit, sustinebitur illa seruitus, sicut totalis alienato rei ex iusta causa patri permittitur absque decreto: secundum receptiorem opinionem quam sup. plenè defendimus. Sed ex scriptis nostrorum in varijs locis, videtur idè resoluendum in patre, quod omnes resoluunt in fructuario, feudatario, emphyteota & similibus: vt scilicet constitutio seruitutis nõ valeat in præiudicium domini directi, maneat tamen durante vsufructu, iure ipsius emphyteotæ & similibium, per text. in d. §. quid ergo, de inuestitu. de alien. vbi imperator id apertè statuit in feudatario, & ibi Bald. nu. 3. dicit eum text. singu. & continere ius cõmune, ideo quæ comprehendere emphyteotam: quod etiam vult idè Bald. in leg. & in prouinciali, nu. 3. C. de seruitu. & aqua. & ibi Salyce. & Pau. citantes dict. §. quid ergo. & tex. in l.

lex vectigali. ff. de pignor. vbi ita resoluitur in habente fundum vectigalem, cum obligante: inquit enim tex. hypothecam durare quādiu durauerit ius emphyteotæ, & ita gl. & Ange. ibi, idque vt receptum tradunt Aluaro. & Præpos. in d. §. quid ergo, & Afflict. nu. 3. & nu. 34. & Ias. hoc cōmendans. in l. fi. nu. 118. C. de iure emphyteo. qui debuisset in hanc sententiā adducere auctoritatem Bar. cā. clarè probantis, in l. 1. §. fi. ff. de superfic. & ita in prædictis vt receptum tradit Cæpol. de seruitu. vrba. ca. 14. Afflict. decisio. 380. numer. 2. & sequent. Curt. de feud. quæstio. 14. tradit Alexan. consil. 173. numero 1. libro 2. tradit Cardina. Paris. consilio 98. numero 11. libro 2. latè Boer. decis. 181. In eandem partem citatur glo. quæ idem apertè vult in l. 3. ff. de seruitut. dicens emphyteotam & superficiarium posse seruitutem constituere, tanquā vtilis dominos: & ita Alberi. & Pau. ibi generaliter id probantes cum prædicta distinctione: & latius ibi Pau. Cast. nu. 2. & sequen. & illam gl. ad hoc extollit Ias. in d. l. fi. numer. 118. quæstio 8. C. de iure emphyteo. idem Ias. in l. 3. §. ex contrario, numer. 66. ff. de acquir. possess. latius idem Ias. consil. 123. libr. 4. Addunt etiā plures posse emphyteotam cōstituere vsu fructū duraturum quandiu emphyteosis durauerit notat Bald. in l. 1. §. item in fundo ff. quib. modis vsus fruct. amit. per tex. ibi: idem que probat Barto. in l. 3. §. ex contrario, col. fin. num. 12. ff. de acquir. possess. & ibi Alex. num. 30. & 36. ibiq; Ias. nu. 65. & cum solo Bald. vbi sup. idem Ias. in d. l. fi. nu. 118. C. de iur. emphy. & cum eodem Bal. Coras. in d. l. 3. nu. 25. ff. de serui. & ita Albe. non relatus, in d. l. 1. ff. quibus mod. vsus fruct. amit. Ias. d. cōsi. Ex his (vt ex multis alijs) depræhenditur quā sit dolenda confusio scriben. in hac iuris facultate: Ias. enim d. §. ex cōtrario, nu. 66. citat gl. Bal. & alios, in c. 1. de c. Corad. & alios alibi contradicentes, imo q; feudatarius vel emphyteota nō possit vsu fructum constituere: & ita putat scriben. inuicē aduersarij: ita etiam Curt. de feud. 4. par. quæstio. 15. putat eosdem scriben. sibi contrarios, miraturq; nimis quomodo apud eos communis sit opinio, vt vasallus & emphyteota possint seruitutem

cōstituere, non autem vsumfructū. Nec ibi neminit Bar. Bal. & aliorū in locis hic relatis, qui vsumfructum in hoc æquiparant alijs seruitutibus, asserentes indistinctè posse emphyteotam & vasallum vsumfructum omnemq; seruitutem impunè constituere. Et vltra eos inuenies Rom. singu. 626. apertè tenentem contrà Bald. q̄ emphyteota vel vasallus non possit vsumfructum constituere: idemq; transcribendo verba Rom. tradit Crenens. notab. 85. vbi bene respondent ad tex. in d. l. 1. ff. quib. mod. vsusfruct. amit. ibi, *iure constitutus*. In quo etiam aduertendum est, q̄ Alex. consi. 18. libr. 5. (malè citatus à Ias. in d. §. ex contrario) planè sentit non posse emphyteotam vel vasallū vsumfructum cōstituere: atque ideo in casu de quo ibi cōsultus fuit, probat non fuisse vsumfructum, sed obligationem personālē, circa fructus rei quod liberè fieri potest, secundum scriben. ibi allegatos, cum traditis à Ias. in l. filiusfami. §. diui, in 2. lectu. nu. 83. cum seq. ff. de leg. 1. Quia in re Alex. Ias. & ij quos citant, apertè volunt, quando agitur de fructibus tantum, nihil referre inter concessionem vel locationem ad longum tempus, eandemve ad modicum, quia tunc semper militat illa ratio obligationis personalis diuersa à iure reali, iuxta l. fin. §. fina. ff. de contrahend. empt. cum multis quæ tradit Palat. in c. §. trigesimo octauo, & latius Tiraq. de retract. ligna. §. 1. gloss. 7. ex nu. 46. Vt hinc obiter caueas ab Afflict. libr. 3. constitut. Rubr. 5. nu. 19. vbi & in ijs terminis incautè distinguebat inter longum & breue tempus, in quo melius sentit idem Afflict. in c. 1. in princip. nu. 30. cum Iser. ibi, de proba. feu.

71 alien. per Fede. in hac scriben. confusione mutuaque pugna, quam Curt. miratur. Ias. verò ægrè concordat (qui tamen quanta scriben. varietas sit non vident) aduerto Ias. ipsum in dict. §. ex contrario, nu. 66. in fin. tandem intelligere gl. & Doct. in c. 1. de capit. Corradi. secundum distinctionem superiorem, ex c. 1. §. quid ergo, de inuestitu. de re alien. Vt sic concordentur gl. & Doct. & ita Affli. in d. cap. 1. §. præterea, colum. 1. num. 5. de capitu. Corrad. securè intelligens glo. & Doct. ibi, vt vsusfructus à feudatario constitui nequeat in p̄ iudicium domini, bene tamē

men cum damno ipsius feudatarij. durante iure suo. Cur. autem dict. quæstio. 15. in 4. par. de feud. aperte tradit gloss. & Docto. sibi ipsis aduersari, nec prædictam concordiam admittere; ideoque miratur, cur in usufructu, gloss. & Doctor. negant, quod in alia seruitute permittunt. Et verè gloss. d. capitu. 1. verb. alienationes, de capit. Corra. prorsus negat feudatario facultatem constituendi usufructum: ea m. que vt receptam citat Alexand. d. §. ex contrario, nu. 37. vbi hoc inuoluntum relinquit. Ego aduertebam vltra omnes, dici posse glo. sibi non aduersari, quia in l. 3. ff. de seruitu. loquitur de emphyteota, cui concedit potestatem cōstituendi seruitutem, recteque à Doct. intelligitur durante iure suo: glo. autem in dict. c. 1. de capitu. Corra. loquitur de feudatario, in quo si diligenter feudorum iura inspiciantur maiori rigore alienatio prohibetur: idque deprehendetur, conferendo decisionem. l. fin. C. de iur. emphyte. cum prohibitione. dict. c. 1. de capit. Corra. & magis, c. 1. §. 1. de prohib. feudal. alien. per Federi. & ibi gl. & Docto. Potest autē ratio differentiaē considerari, quia in feudo maior est gratia domini, cui magis subijcitur persona vasalli, cū & fidelitatem iuret: at emphyteota solam pensionem debet, non ius clientelæ, ideoq; in proposito non videtur satis tuta æquiparatio emphyteotæ & feudatarij, quam faciunt Bal. & omnes in d. §. quid ergo: & in alijs locis sup. citatis. Pro extricanda etiam serbent. confusione aduerto, quod tam emphyteota, quā feudatarius non punirentur cōcedendo usufructū alij, quia tūc rem ipsam propriè non alienat, nec est totum ius suū. vñ de non rectè applicaretur pœna cōmissi, quamuis domino darei ius reuocandi talē alienationem feudatarij, non ideo pœna priuationis applicanda esset: secundū ea quæ superius diximus ex Ioan. Andre. & alijs. Adde etiā secunde dicendum fore contra verba gloss. d. l. 3. ff. de seruitu. contra Bart. Bald. Ias. & alios vbi supra emphyteotam nō posse constituere verum usufructum: verus enim usufructus personæ habentis inhæret, non alterius hic autē ius translatum ab emphyteota, non pōt non pendere à vita & iure trāsferentis. & consequenter non est verus usufructus

fructus: quod probatur in terminis ex d. l. lex vectigali. ff. de pignor. b. & in simili ex l. necessariò, S. fi. ff. de peric. & commo. rei ven. Valebit ergo ea concessio emphyteotæ, sed non transferet verum vsumfructum. Hinc deducitur, retenta cõmuni opinione, par ius esse in emphyteota & feudatario, vt constituto vsusfructus alteriusq; seruitutis, impune fieri possit, maneatq; quandiu durauerit ius cõstituentis. Circa pœnam verò priuatoris, facilius reuocabitur translatio feudatarij quàm emphyteotæ. probata autem fraude reuocabitur alienatio etiam cum pœna priuationis. vt in ca. 1. S. calidis de prohi. feu. alien. per Feder. Ex his infertur vtilis resolutio ad text. in d. l. fin. C. de iur. emphy. similiterq; ad text. in l. 1. S. itẽ fundo, ff. quib. mod. vsufr. amit. ad text. etiam in d. c. 1. S. quid ergo, de inuesti. de re alien. Infertur et̃ resolutionem quam sup. tradimus, circa emphyteosim vel locationem ad longum tẽpus, factam à possessore maioratus, ne obliget successorẽ, nec vires habeat ultra vitam possessoris locantis: quod ultra ibi citatos, aptè confirmabitur ex Curt. de feud. 4. part. q. 14. ad mediũ. Infertur etiã cõtra durã opin. euidentemq; scribentiũ repugnantã, dum alibi volunt emphyteotã locantẽ ad longum tẽpus incidere in cõmissum, quod sup. dānauimus, manifesteq; cõuincitur ex hoc qd̃ ipsi sibi aduersantes permittũt impunẽ, vt emphyteota possit vsumfructũ & seruitutẽ cõcedere, quod plus est quã ad longũ tempus locare, vt cõstat ad sensum: & ex Bal. Nouel. infr. citando, iuncta, l. 5. ff. de fund. dota. Probaturq; fortissimẽ argu. fructuarij, cui indistinctẽ permittitur rẽ locare, sine temporis differentia, l. arboribus, 13. S. vsufructuarius, ff. de vsufr. Ex eisdẽ infertur comprobatio ad id quod tradit Bal. Nouel. de dote 7. par. priuile. 1. limi. 16. posse virum

¶ longum tempus locare fundum dotalem, vt tamen locatio tantum maneat durãte iure ipsius mariti: quod etiam probat Ioann. Bosch. de legit. nup. 6. par. nu. 57. in 6. volu. tracta. cuius rei tunc vtilitas erit, vt maritus nec vxoris nomine rescindere possit talem locationem: licet alias rei dotalis alienationem à se factam, saltem vxoris nomine reuocare possit ex gloss. & Docto. in princip. Instit. quib. alien.

alien. licet. de quo proximè dicemus. Ex eisdem infertur ad possessorem maioratus, vt securè dicamus posse eum ad vitam suam constituere vsumfructum & seruitutem, non autem duret post eius mortem, nec vt successorem obliget: quod directè & necessariò sequitur ex d. §. quod ergo: de inuestit. de re alie. ex dictis à Bar. Bald. & alijs vbi sup. maximè ex Bal. l. 3. num. 3. C. de seruitu. probarur satis in simili ex gloss. in c. veniens. de transact. verb. inter, & ibi Panor. & ex Pau. notabiliter in l. in concedendo, num. 4. ve r sicu. idem in hærede, ff. de aqua. plu. arcend. Et à fortiori in hoc casu id dicendum est, cum hic possessor maioratus durante suo iure, superiorem in his bonis non habeat nec ius successoris interim tanti momenti est, maximè cum ei nullum præiudicium fiat. Possessori autem quatenus solùm distraxerit, quod respicit fructus sui tēporis, non pōt interdici vsus bonorū, vt meritò reijcienda sit contraria opin. docti Hispani Anto. Gomet. l. Tauri. quadragesimo. nu. 85. qui cū pro hac parte benè arguat, malè ab ea recedit. Ex prædictis tandē infertur ad decisionem ac vulgarem allegationem. d. l. ex vectigali. ff. de pignor. cum qua alleri pōt text. in c. nuper à nobis, de dona. inter vir. & vxor. & quæ tradit Dec. in l. si socius. n. 6. ff. si cer. pet. Non tamen perpetuò tenet illa regula, vt finito iure dantis, finiatur ius accipientis: aliquando enim diuersum obseruatur vt nouissimè tradit Corras. l. 3. numero 27. pag. 148. ff. de seruit. Eādē regul. d. ll. ex vectigali, notabiliter in suis terminis limitat Alex. conf. 183. num. 5. lib. 2. aliter etiam limitat Afflic. in ca. 1. §. si quis de manso. nu. 80. cū seq. de controuer. inuestit. Vtilior limitatio ad illam l. est, vt procedat tantum quando res redit ad dominum ex necessaria consolidatione, proprioq; iure domini: quale est ex commissio felonia, vel sine generationum. Si ex actu ex voluntario donationis, vel successionis ex testamento vel ab intestato: tunc enim res non redit liberè ad dominum, sed potius dicendum est durare hypothecam, aliaque onera imposita ab emphyteota vel feudatario: vt dixit Petrus à Bella pert. & Ioan. Reynal. quos refert Curt. de feud. 4. parte, quæstio. 19. ad finem Guid. Pap. de-

cilio. § 85. & Guilel. Benedic. in c. Raynucius, verb. & vxo
 rem. num. § 61. Boer. decisio. 181. Coras. in d. l. 3. numer.
 26. in fin. ff. de seruit. Molin. in consuetud. Paris. §. 13. in
 gloss. §. numero 26. Tiraq. de retract. ligna. §. 34. gloss. 1.
 numero 9. Nec omitto quod ex regu. d. l. aptè fundatur
 opin. Ripæ & Tiraq. quam non bene improbat Molin. d.
 lib. 1. §. 30. nu. 85. Aliqua etiam vtilia ad illâ l. tradit Ale.
 in l. debitorum; nu. 11. C. de pact. & alia Ias. in l. 2. nu. 67.
 vsque ad nu. 71. C. de iur. emphyt. latius Tiraq. de retrac.
 ligna. §. 1. gl. 9. num. 256. trib. seq. Ex eadem l. est contectio
 Bar. & Bal. ad grandè quæst. in materia l. 2. C. de rescind.
 73 venditio. vbi aliquando, Deo duce, dicemus. Circa eandè
 prohibitionem huius, l. interdicentis patri alienationem
 aduentitiorum filij, quæstionis est, an pater ipse alienâs
 possit rem vendicare ab eo in quem alienauit? Viderurq;
 non admittendus, ex regu. vulgari. l. post mortè. ff. de ado
 ption. vbi gl. & Doc. notant, quod nemo audiatur contra
 factum propriû; & ita tex. in l. cum profitearis. C. de reuo
 cand. donatio. Possit etiam obijci alia regula trita, quem
 de euietione tenet actio; eundem agentem repellit exce
 ptio. l. vendicantem. ff. de euietion. Quæ vulgaria nō ob
 stant; magisq; dicendum est patrem alienantem contra
 prohibitionē huius, l. ex ea admittendum ad irritandam
 alienationē, & rē vendicandā nomine filij; secundū gl. ex
 pressam Bal. Salyc. & alios in l. cū à matre, C. de rei vend.
 argu. l. quemadmodum, C. de agric. & censit. quam notat
 gloss. in d. ll. pro earum limitatione, vt non procedant qñ
 alienatio fuit contra legem; & ita Alberic. in d. l. vendicā
 tem, & ibi Salyc. ita etiam Bal. in l. 1. C. de libera. cau. & a
 lios referens tradit Ias. in l. iusurādum, §. procurator, nu.
 30. in fi. ff. de iureiuran. nec putet aliquis d. l. vendicantē,
 loqui etiam de alienatione nulla (vt vulgus putat, quādo
 venditur res aliena) nam de iure talis veditio censetur va
 lida, iuxta text. in l. rem alienam 28. ff. de contrahē. empi.
 tradit notanter Afflict. decis. 369. vt hinc colligas magis
 resistere legem alienanti rem filij, cuius administra
 tor est, quam si vendat rem alterius, contra Bal. in l. 1. in
 3. oppo. C. ad exhib. Melius etiam retorquetur argu. d. l.

vendicantem, & alia quæ obijci possent: nam ibi repellitur venditor si venit iure proprio contra alienationem, quam fecit: prætendens fortè si ex noua causa dominium assequutum: hic autem pater obligatus ex sua persona reuocat iure & nomine filii: vt eius administrator quod generaliter licèt, secundum Salyc. in d. l. vendicantem, Alberic. in d. l. post mortē, col. 3. vers. 2. & Alex. consi. 109. num. 4. li. 4. qui adducit argu. ex gl. in princi. Institu. quib. alie. lic. in verb. interdicta: quæ habet, virum alienantem rem dotalem contra iuris prohibitionem, posse rem auocare etiam constante matrimonio: & idem vult gl. l. vnę, §. & cū lex. C. de rei vxor. acti. in verb. alienare: & est recepta opinio, secundum Ange. Aret. in d. princ. col. 2. & ibi latè Riminal. & ita asserit Bal. Nouel. de dote. 7. parte priuil. 1. li. mita. 12. Cape. de dote. 4. part. q. 20. Ant. Gomet. l. Tauri, 30. num. 63. & hoc probar Bar. in l. cum vir. num. 13. ff. de vsucap. & ibi Imol. contra gl. ibi: de qua tamen concordanda agit Nicel. cōcordan. 120. Sic in casu notabili, circa alienationē extra familiam contra prohibitionem testatoris, notat Paul. in l. filius. §. diui, nu. 3. in fi. ff. de leg. 1. de quo infra. Idē probatur magis ex c. si quis presbyterorum, secundum cōe intellectum, de reb. eccles. non alien. rectē ad ductum à glo. in d. prin. Institu. quib. aliena. licèt: ibi enim prælatus alienans rem ecclesiæ contra iuris præcepta, potest eandem rem vendicare nomine ecclesiæ, quia tunc censetur altera persona, secundum Imol. & alios ibi: & notissimè Bero. nume. 46. vbi ita generaliter limitat reg. d. l. Vendicantem. quod in terminis. decidit. q. nostrā, & ita cessant, quæ ex alijs tradit Tiraq. de retra ligna. §. 26. gloss. 2. ex nu. 7. facit, tex. not. in l. tutorem, ff. de ijs quib. vt indig. ibi, *discreta iura. quam. vis plura in eandem personam*: & ibi, *non sue personæ iure. sed pupilli*: notat Aret. in l. in plurium, ff. de acq. hæred. vbi aliqua tradit, de publici qualitate in eadem persona: & notabiliter Dec. in c. ex literis, col. pe. de probatio. ex nu. 14. ad l. si consul. & Bar. ff. de adopt. facit text. in cā collatione, de appella. in 6. vbi in eadem persona dantur diuersæ qualitates, Episcopi & Canonici: expendit Dec. in l. 1. in 2. lectu. numero 90. C. de admit. Ad idē solet

notari text. in l. binos, C. de aduoc. diuerso. iud. vbi Bald. in fi. tradit, posse quem duplex salarium percipere, si duplex officium gerat: idem Bal. in l. si duobus, ff. de conditio. & demonstr. Bald. in l. fina. C. de appellatio. Roma. confi. 23. Fely. in c. cum olim col. 2. de re iudicat. Benedic. in c. Raynucius, in tract. de fideicommiss. substi. nu. 10. Ioan. Plat. in l. maior, C. de dignit. nouissimus Hispa. de Auendano, cap. 4. fol. 48. Sed illa. l. ad hoc malè citatur à multis ex ijs & alijs, non enim loquitur de vno habente duplicem qualitatē, duplexve officium, sed de pluribus habētibus idē officium cum æquali prærogatiua, vt constat ex litera, ibi, *paribus dignitatis & privilegiorum insignibus*: idque contingit sæpe in curia Romana, nec minus frequenter in cuius principum, vt eiusdem qualitatis exercentur plura officia æqualia, vt alibi inquit text. in l. sed & milites. 10. ff. de excus. tuto. ibi, *coequalitas enim honoris militiæ*. Sed an filius admittatur ad irritandam alienationem aduentitiorum à patre factam? videturq; non admittendus, cū ante finitum vsufructum patris, ius agendi non ipsi filio, sed patri cōpetat in aduentitijs, & filiusfa. regulariter non agit iuxta l. filiusf. 8. ff. de act. & obli. cum traditis in l. si. §. necessitate, infr. ti. 1. nec quis ante diem agendo auditur. l. 1. §. dies. ff. quan. dies vsufr. lega. ced. Hoc apertè probari videtur in l. 1. in fi. infra de annal. excep. & ita in terminis notāt Bar. & plures, quos refero in Auth. sequen. num. 44. & 45. Sed ijs non obstantibus contrarium probo in dic. Auth. cum Bal. & paucis quos ibi refero: facit gl. in l. si quis, §. si. ad fi. C. de secund. nup. ibi, *fa de alienando*. facit Bal. hic. ad fi. dū intelligit potestatem patris quoad comoda filiorum: fa cit etiam quod generaliter traditur à multis, administratore contra legem alienante, admitti dñm aduersus alienationē, vt per Bero. in c. si quis presbyterorum numero 37. de reb. eccle. luuatur etiam hæc opin. ex his quæ diximus in secunda parte, vt pater remoueri possit ab administratione, si aduentitia filij citra causam vtilitatis alienetur: tunc enim censetur pater fraude agere, vt not. Bal. in c. 1. §. hoc quoque, numero 4. de successio. feud. Interdum namque parentes, vel instigationibus aliorum, vel iniquitate pro-

propria, etiam in filios iniquè & fraudulosè versantur: vt
 in l. 4. ff. de inoffic. testam. Confirmatur etiam ex decis. l.
 Imperator. ff. ad Trebell. ibi enim auditur filius fa. contra
 iniquam alienationē patris, in bonis in quibus spem, non
 dominium habet: à fortiori ergo in aduentitijs, secundum
 Pau. & Alexan. ibi, & ita aliàs in alienatione feudi statim
 admittitur filius, vt in c. 1. §. Titius, si de feud. fuer. contro.
 inter dom. & agna. & consultius est vt filius quam primū
 audiatur, ne lapsu temporis difficilior fiat reuocatio: ma-
 ximè cum glo. & Doct. dicant, mortuo patre filium hære-
 75. dem non admitti contra alienationem, vt infra. In hanc
 partem conducit opinio. Bald. in l. 2. ad fin. nu. 3. C. si quid
 in fraud. patro. vbi scripsit, ex æquitate succurrendum fi-
 lijs, quando pater bona dissipat, vt ex his aliqua separen-
 tur pro alimentis & legitima: idq; probat Paul. ibi id ex-
 tollens, nu. 6. idem Pau. in d. l. Imperator, & ibi Alex. nu.
 13. ibi et Hispan. Segura, nu. 118. & Claud. ibi, & Iacobi,
 à S. Georg. in l. lis nulla, nu. 3. ff. de iudi. & in l. patronus,
 nume. 5. ff. de probation. & in d. l. lis nulla, citat ad idem
 Roman. & ita Palat. in repetit. C. §. 17. nume. 14. Fabian.
 in Authen. nouissima, num. 83. C. de inoffic. testa. & non
 citato Bald. tradit Cagno. in l. fin. in fine. C. de pact. Con-
 tra verò citatur, idem Bal. in l. non potest. ff. de adoption.
 quem sibi contrarium putauit Alexan. in d. l. Imperator.
 Iacobi. vbi supra Ias. & nouiores infra citandi. Et hanc par-
 tem contra Bal. in d. l. 2. magis probat Ias. in §. item si quis
 in fraudem. numer. 4. In institutione de actionib. & in l. si is
 qui temporali. §. sed & si quis, numero quarto, ff. de iure-
 iurand. & in l. lex Cornelia, numero 6. ff. de vulgari, &
 pupillari, dubitat idem Iason in dicta Authentica nouis-
 sima, numero octauo. Et ita Chassa. in consuetudine Bur-
 gun. Rubrica septima, paragrapho secundo, numero quar-
 to, folio 230. & hoc contra Baldum in dicta l. secunda du-
 bitans probare videtur Cacialup. in l. frater à fratre, nu-
 me. centesima vigesima secunda, vbi dicit variè in hoc iu-
 dicatum vidisse. Ex numero autem scribētium receptior
 videtur opinio Baldi, in dicta l. secunda, & Iason. in con-
 trarium citatus, magis dubitare quàm asserere videtur:

quicquid contra dicere videatur non indiligens Peres ad
 ¶ Segur. vbi suprà. Qua in re nunquam vel difficillimè
 in praxi obtinebit opinio Baldi quoad legitimam, vt be-
 ne sentit Salycetus, in dicta. l. secunda, ad finem. C. si quid
 in fraudem patroni, meliusque Cacialup. vbi suprà. re-
 fragantur enim iura, eorumque rationes, quibus firmi-
 ter constituitur, legitimam nullo modo deberi filio vi-
 uente patre: nec potens est autoritas Doctorum ad in-
 ducendam tam exorbitantem decisionem, quia tunc mo-
 deratum remedium à iure datur, vt patri dissipatori in-
 terdicatur bonorum administratio, ei que detur curator.
 iuxta. l. primam in fine. ff. de curato. furio. vbi exprimitur,
 vt filius ipse potius quam alius curator detur. Sic igitur
 sufficiens remedium ordinarium excludit extraordinariū
 & exorbitans, maximè quòd pater potest mores emenda-
 re, ideoque non statim tractandum est de legitima, quæ et
 certa esse non posset ante mortem patris. Atque ita resol-
 uo vt ex prodigalitate vel sinistris moribus patris, non sta-
 tim ex bonis illius assignetur legitima filio. Nec ad hunc
 casum trahi potest longè diuersa species dictæ. l. Impera-
 tor, loquentis tantum de bonis relictis patri cum onere
 restituendi filio: & in hanc partem induci potest l. penulti-
 ma. ff. de curator. furio. Ad casum verò alimentorum, cū
 à patre viuente magis debeantur, tutius procedet traditio
 76 Bal. in d. l. 2. Ex his infertur ad quæstionem patris alie-
 nantis ex causa onerosa: an & quomodo filius admittat
 aduersus alienationem: si enim pater alienauerit donan-
 do vel simili causa lucratiua, notum est competere quere-
 lam inofficiosa donationis, per totum. C. illo tit. & in l. Ti-
 tia. 89. §. Imperato. ff. de legatis secundo, de qua re vl-
 tra ordina. extat curiosus tractat. Carol. Moly. In hoc au-
 tem articulo dixit gloss. in l. prima ad fin. C. de inofficio.
 donatio. non posse filium reuocare nisi donata, non autē
 alienata titulo oneroso, in quo dicit meliorem esse condi-
 tionem patroni, qui reuocare poterit alienata etiam ex
 causa onerosa: in quo etiam scribent. in §. item si quis in
 fraudem, Institutione de action. volunt melioris conditio-
 nis esse patronum, quam verum creditorem, vt tradit la-
 son.

son. ibi, numer. 33. cum alijs, asserens quòd patronus pro sua legitima reuocat alienata titulo oneroso, licet contrahens cum liberto fraudis particeps non fuerit: quòd requiritur in alienatione debitoris, vt à creditore reuocetur: & ita in filio, ne vllò modo admittatur contra alienationem ex causa onerosa, tradunt Bald. & Paul. in l. 2. C. si quid in fraud. patro. & Paul. in Rubric. C. eodem ad fi. Alexan. consil. 55. numeto 1. lib. 1. idque receptum asserit Molyn. in consuetu. Paris. §. 8. gloss. 3. nume. 18. & D. Couarru. in c. Raynutius, §. 10. nu. 9. qui omnes in hanc partem citant auctoritatem Barto. post Dyn. in l. hæreditarium, ff. de bon. author. iud. posside. Iidem etiam scriben. maximè Bald. Pau. Alexand. & Ias. vbi supra citantes tex. in dicta l. si. ff. si quid in fraud. patro. vbi l. C. significat posse reuocari generaliter alienationem à patre factam, intelligunt tam ex causa onerosa quàm lucratiua: idque asserunt specialiter procedere in casu illius tex. in filio impubere arrogato, ex cõstitutione diui Pij, què dicunt in hoc melioris esse conditionis quàm filiũ ex iustis nuptijs procreatum, eò quòd tali arrogato magis ex contractu legitima deberi videtur, secundum eos: & ita Molyn. & Couarru. vbi supra idemq; sentit Alberic. in l. 2. in fin. ff. si quis à paren. fuer. manumif. & ita Alexã. d. consil. Ias. in dicta l. si arrogator: Socin. consil. 108. numer. 8. libro primo. In his tamen, quæ tot viri doctissimi asserunt, multa sunt emenda danda. primò, contra gloss. Molyn. & alios qui communè opinio. in eo quòd dicunt. patronum melioris cõditionis esse quàm filium, in reuocandis alienatis ex causa onerosa: contrarium enim verius est, receptiusq; videtur, in quo sufficeret sola ratio naturalis, quæ non patitur patronum filio præferri l. intestato, ff. de suis & legit. hæred. Deinde aduertendum est, quòd si causa verè est onerosa, & sine fraude, patronus non potest contra eam admitti: vt colligitur ex discursu totius, l. 1. & tit. ff. si quid in fraud. patro. & ita probat textus in §. si quis in fraudem dicta l. prima, quem à Doctor. in contrarium adduci dolendum est, idè probat text. in l. patronus. 6. ff. de probatio. quòd melius videtur aduertisse Gomet. in dicto §. item si quis in frau-

dem, nume. 15. In situ. de action. Vbi igitur alienatio verè est ex causa onerosa absque fraude, vides patronum non admitti: & ita l. quarta. ff. si quid in fraud. patro. ibi, *dolo malo alienatum*: vides etiam I. C. in d. l. prima. §. si quis in fraudem, cum præced. & seq. tunc admittere patronum, quando causa onerosa erat extrinsecus, intus autem fraudem donationem que continebat, vt alibi inquit I. C. in l. si sponsus. §. §. circa venditionem. ff. de donat. inter vir. & vxor. Quo præhabito circa patronum, iam necessario sequitur quod diximus eum non esse melioris conditionis, quam filium: si enim fingas patrem alienare simili furo, vt extrinsecus causa videatur onerosa, intus autem contineatur do-

¶ natio in fraudem filij, non poterit quidem filius à iure reuocandi excludi, per d. iura, iuncta regula iuris, quæ habet effectum veritatem que attendi, non colorem verborum l. insulam ff. de præscri. verb. cum simi. & per totum. C. plus valere quod agi. Nec Doct. hoc negarent, quia in fortioribus terminis filium admittunt, vbi cunq; apertè non probatur causa onerosa, quamuis pater eam fateatur et cum iuramento, vt probat Barto. in l. cum quis decedens, §. codicillis, nume. 4. ff. de legat. tertio. Iaso. in dicta Auth. vnde si parens. Idem in l. 1. colu. 1. ff. de eo per quem fact. erit: idem in dicta. l. si arrogator, numero 25. & plures per Tiraq. de retract. ligna. §. 1. gloss. 18. nume. 80. fateturque D. Couarru. in d. c. Raynutius §. 10. col. penul. Igitur si Docto. hæc maturius aduertissent, nec sibi ipsis contrarij forent, nec scriptum reliquissent patronum reuocare alienata ex causa onerosa, nec in ea re filium deterioris conditionis fecissent, quod melius contra eos sentit Barto. in l. 2. ff. si quis à paren. fuer. manum. quem plures ex sup. citatis ineptè reprehendunt, sequentes Bald. in d. l. 2. Vnde cessat labor gloss. & Doctor. circa rationem commenticie differentie inter patronum & filium, cum verè talis differentia iuri contraria sit. Hinc. 2. iam infertur, in hac re circa alienationem ex causa onerosa, non esse patronum melioris conditionis quam verum creditorem: contra opinionem quam Ias. vt communem tradit, in d. §. si quis in fraudem, nu. 33. Quo ad reuocandum vero alienata

nata ex causa lucratiua, filius & patronus facilius admittuntur quàm verus creditor, vt eleganter notat Moly.d. §. 8. gl. tertia, num. 20. versicu. quamuis, fol. 127. colum. 2. Infertur 3. in specie, ad casum, quem notat Barto. in d. l. 2. ff. si quis à paren. fuer. manumis. quando scilicet pater fraudem filiorum vendit, emptorque soluit, sed de fraude participat, tunc enim contra Doctores communiter dicendum est, non minus admittendum filium quàm patronum. Infertur quarto, in eadem specie emptoris participantis de fraude, non minus admittendum filiū ex iustis nuptij procreatum, quàm impuberem arrogatum ex constitutione diui Pij vt rectè scribit Barto. in d. l. non vsque adeo, ff. si quis à paren. fuer. manumissio. contra Bal. & Paul. in dicta l. secunda, C. si quid in fraud. patro. contra Alexand. & eos quos refert, consi. 55. num. 1. & sequē. libr. 1. contra Ias. in dicta l. si arrogator, nume. 23. & denique contra opinio. multorum, quam communem appellat, Rubr. in l. Titia, S. Imperator, num. 33. ff. de legat. 2. qui malè præferebant talem arrogatum vero iustoq; filio. Infertur 5. necessariò contra eos omnes, circa intellectum, l. fina. ff. si quid in fraud. patro. maximè contra Bal. in dicta l. secunda contra Alexand. & contra Soci. d. consil. contra Iaso. in dicta l. si arrogator. Nam ea lex simpliciter videtur æquare arrogatum patrono, nec permittit reuocationem alienationis, nisi in fraudem factæ, vt patet ex litera: ergo non concedit reuocationem ubi causa verè fuerit onerosa, & sine fraude: nec text. ibi in effectu reuocandi alienata aliquid speciale tribuit arrogato, contra suprà citatos pro Barto. in dicta, l. non vsque adeo. Qua in re non est tam deserta opinio Bart. vt Iason Rube. & plures putant: idem enim vult Cyn. in l. 1. q. 7. C. de inoffic. donatio. & ibi Alberic. ad fin. & ibidem Paul. col. si. ad fin. Fulg. in l. 2. C. si quid in fraud. patro. col. si. & ibi Cy. & securè Hispan. Xuar. in l. quoniã in priorib. 16. ampliatio. fol. mihi. 45. col. 4. qui cum Barto. tradunt, non minus in hoc tribuit vero filio quàm arrogato: & opinio nem Barto. dicit teceptiorem Orosius in l. si arrogator, nu. 81. ff. de adopt. in quo iam vides Albe. & Pau. sibi cō-

trarios, si repetas authoritates suprâ adductas. Infertur 6. in eadem specie emptoris soluentis patri, sed in fraudem participantis non esse casum decifum à I.C. in d.l. 1. ff. si quid in fraud. patr. non alijsq; locis suprâ adductis. Illa. n. iura loquuntur quando pretium non soluitur, vel minus iusto soluitur, vt in toto vel parte causam lucratiuam habeat emptor: quod tradit Fulg. in l. 1. ad fi. C. de inoffi. do. sed ea iura extendit Bar. in d.l. non vsq; adeò, ad hanc speciem, vt tunc ob fraudem emptoris detur filijs ius reuocandi: in quibus terminis rarò inuenies qui secūdem ius ciuile Barto. sequatur, ij enim quos proximè dixi contra plures probare opinio. Bar. loquuntur tantum circa l. fin. ff. si quid in fraud. patron. scilicet ne arrogaro plus concedatur quam vero filio. In hoc autem articulo communis opinio est contra Bart. vt asserit Rube. in d. §. Imperator, num. 33. & Moly. in dicto loco, post Ias. in dicta l. si arrogator, num. 23. & sic hi duo articuli longè diuersi sunt, licet eos non separet D. Couarru. in dicto §. 10. ca. Raynucius, num. 9. vbi ipse Bar. sequitur, & Moly. vbi suprâ nò bene tamen citant Alexan. ad Bal. in d. l. 2. eisdem terminos tam diuersos confundūt etiam Rub. & Moly. in allegatis locis. Pro Bart. non adducitur vrgens fundamentū, quia dicta iura (vt dixi) loquūtur in diuersis terminis, vbi causa verè est lucratiua: hic aut verè fuit onerosa, cū præsupponamus emptorē soluisse iustum pretium: vnde contra Bar. videretur quod illa iura ad hanc speciem trahi nò possint, maximè attenda iuris regula (cuius illi patres in proposito meminisse debuerant) quæ habet neminem cēferi prædonem qui pretiū numerauit. l. nemo prædo. 169. ff. de reg. iur. Nec facilè dabitur casus in quo emptor soluens iustū pretium, dicatur fraudis particeps: quod Doc. illi non sat aduertunt. Nec pro Bar. est Panor. in d. c. Raynucius, nu. 23. licet eum ad id referat Moly. quia Pan. nò citat Bart. in d. l. non vsq; adeò. nec loquitur in eius terminis, sed tm̄ circa glos. ibi, verb. deducendas, dum gl. agit de venditione simulata & fraudolosa: magisq; ex verbis Panor. videtur loqui iuxta terminos, d. l. 1. §. si quis in fraudē, ff. si quid in fraud. patro. Si tm̄ contigerit talis casus, vt

emptor

¶ emptor soluens fueri particeps fraudis, iustam putarem
 opinionem Bart. vt filijs tunc detur ius reuocandi pro quan-
 titate legitimæ, ne fraus euentis sit impunita: & ita appli-
 cetur doctrina Panorm. in dicto cap. Raynucius, numero
 23. notabiliter distinguētis inter fraudem & simulationē
 facit ratio Bald. in lege secunda, numero 3. columna 1. ver-
 sicu. item cum emptor. C. si quid in fraud. patron. Exem-
 plum autem eius fraudis erit, si emptor sciens venditorem
 liberos habere, sciebat etiam illum statim dissipaturum
 fore pretium in fraude filiorum: non enim emptor tunc
 fraude caret respectu filiorum venditoris, nec parum pec-
 care videtur contra humanitatem & proximitatem, quæ
 inter mortales mutua esse debet: quod iuuatur ex l. C. in
 l. si verò non remunerandi §. si adolescens, ff. mand. ex leg.
 quod si eum scires, ff. de dolo: nimisque iuuaretur ex com-
 muni intellectu. l. si quis cum sciret, ff. de vsucap. pro em-
 pto. de qua alibi Rip. & Zas. vt fortasse dicam in l. si. infra
 ¶ eod. Nec obstabit. d. l. si quis cum sciret, secundum alium
 intellectum, quo emptor bonæ fidei censetur: non enim
 consideratio liberorum venditoris ibi habetur, nec de ijs
 mentio vlla fit, in quorum fraudem tunc venditio cedit, se-
 cundum terminos nostræ quæstionis. Infertur septimò
 contra Bald. Paul. in dic. l. 2. C. si quid in fraud. patro. con-
 tra Paul. in Rub. eod. titu. contra Hostien. & alios quos re-
 ferunt, non esse in hoc differentiam inter ius Ciuile & Ca-
 nonicum: ipsi enim putant ius Canonicum magis succur-
 rere liberis, vt reuocent etiam alienata ex causa onero-
 sa. Si enim fingas venditionem fuisse sine fraude ex parte
 emptoris soluentis iustum pretium non debuit, nec potuit
 sacrosanctum ius pontificium, iusto emptori nocere: nec
 aliquid obstat. d. cap. Raynucius, licet à multis præposterè
 obijciatur: si autem emptor fraudis particeps fuit, iam vi-
 des ius ciuile succurrere in d. l. 1. §. si quis in fraudem, ff. si
 quid in fraud. patro. d. l. si. ff. eod. Bar. in d. l. non vsq; ad eò:
 & ratio tit. ff. de dolo, cum notatis à Bald. in Rub. C. de re-
 uocan. iis quæ in fraud. cred. Et sic magis cauendum est à
 Iacobi. de S. Georg. in l. patronus, num. 7. ff. de probation. vbi eam differētiā inter vtrunq; ius deterius scribit. In-

fertur 8. in prædicta specie emptoris participantis de fraude, non fuisse Bartol. sibi contrarium, licet contra putet Iaf. in d. l. si arrogatur, num. 23. Molin. vbi sup. & plures ex supr. citatis: nam Bart. in d. l. non vsque adeo, hoc casu liberis fauet: nec contrarium dicit in l. hæreditarium, ff. de bon. authorit. iud. possid. ibi enim nō loquitur nisi de fraude vel iniqua voluntate patris, non de ulla fraude emptoris: imò ex Bart. ibi vbiq; approbato nimis confirmantur quæ hic tradimus. Alia autem ad d. l. nō vsq; adeo, & multa in proposito tractamus in commentar. de inoffic. testa.

78 Et proximè dictis circa ius filiorum viuente patre in bonis nullo vinculo affectis, infertur ad quæstionē in bonis maioratus, quā tractat Hispa Xuar. alleg. 4. an filius agere possit, vt declaretur, quod mortuo patre ad se spectat successio maioratus: in qua. q. Hispan. ipse contendit filium admittendum, in idq; inducit principaliter duo fundamenta. Contrarium autem probat Anto. Gomet. (quem olim præceptorem habuimus). leg. 40. Tauri, nu. 78. non respondens fundamentis alterius Hispani: aliqua tamen argu. non contemnenda pro hoc adducit: per alia etiam longè meliora idem iudicatum vidi ab insigni viro maximoq; I. C. Antonio Soraio, ab alijsq; doctis senatoribus. Idēq; Hispan. dict. alleg. fatetur contra suam opinionem iudicatum fuisse: vt sic plurium grauiumq; iudicum cōsensus præualere debeat singulari opinioni. Pro hac parte facit iuris axioma: tractum tēporis ad iudicem nō spectare. leg. non quemadmodū, ff. de iudi. quod vltra Docto. ibi ornat Ange. Aret. in §. præiudiciales, col. penultima & finali, Instit. de action. Maria. in cap. significantibus, ex numero 7. de libel. oblat. Nicel. in concor. gloss. 115. vrget etiam ratio tex. in l. 1. §. si impuberi, ff. de collat. bono. ne tam præmatura petitio admittatur: facit tex. in l. si ita scriptum, §. 1. ff. de lega. 2. ibi, *nec pertinet ad nos antequam dies ueniat*. Ad idem vrget verba text. in l. si filius qui patri. 42. §. cum filius, ff. de bon. libert. ibi, *qui sequentis gradus sunt, non admittuntur interim*: & ibi, *differrri controuersia debet*. stringit etiam vera consideratio quæ ostendit incertissimum esse ius filij viuente patre, ob incertitudinem vitæ & mortis: vt eleganter

ganter colligitur ex I. C. in l. senatus paragra. mortis, ff. do
na. cau. mort. ibi, *si quidem terra marique tam in pace, quam
in bello, tam domi, quam militiae, multis generibus periculum metui
potest: & illud Senecæ in traged. Nemo, tan duos habuit fauen
tes: Crastinum ut possit sibi polliceri.* Nec ius admittit intem
pestiuas has petitiones ante tempus, nisi ex iusta causa,
prout ex dissipatione vel alienatione. text. in l. Imperator.
ff. ad Trebel. l. peto, §. fratre, ff. de le. 2. in quibus terminis li
mitatur hæc conclusio, saluaturque opinio Xuar. d. allega.
Nec obstant quæ adducebat. d. Hispa. Et 1. text. l. in lege
Aquiliana si deletum. 41. ff. ad leg. Aquil. vbi contra delen
tem chirographum conditionale, agitur ad æstimationem
damni, vt sequuta conditione exactio condemnatio
nis fiat. Nec verum est quod ibi sentit Bar. & exprimit
Florian. numero 4. dicentes post glo. in casu eiusdem. l. ius
esse de præsentis, licet exactio fit de futuro: si enim respicias
principale debitum chirographo contentu, nullo modo
præsens dici potuit, cum conditionale esset, iuxta l. cedere
diem, ff. de ver. sig. cum vulgar. est igitur expèdendum in
ea. l. delentem chirographum conuenire ex culpa propria.
hic autem nulla datur in patre, causamque tunc quodam
modo necessariam ibi vrgere, vt testibus probetur quod
in chirographo continebatur, ne ex valetudine vel senectute
testiũ facile probatio pereat: qua ex causa testes ibi an
te tẽpus assumuntur, in quo est tex. notab. & melior de iu
re secundũ Bal. in c. qm̄ frequenter, nu. 5. vt lite non cõtes.
Fely. in c. significauit. nu. 6. de testib. vbi Bal. nu. 3. vers. mo
do non meminit illius. l. per quam tñ consuluit idem Bal.
confi. 181. col. fin. lib. 4. De materia autem testium ad per
petuam rei memoriã, ad quam lilla notatur, vltra Floria.
& alios in d. l. & Canonistas in dictis locis, maximè in d.
c. quoniam frequenter, 6. Iacobi. in l. cum ij. §. transactio
nis, ff. de transactio. & in leg. quærent. ff. de testib. Afflict.
in constitut. Neapol. lib. 2. Rub. 34. Corn. consilio 172. lib.
2. Anton. Capit. decisio. 122. Capel. Tolos. q. 475. Papien.
in praxi, pagina mihi. 125. Rebuf. 3. tom. pag. 193. Nec ob
stat aliud fundamentum Hispan. in dic. allega. ex doctrin.
Bar. in l. si finita, §. eleganter, col. fin. numero 6. ff. de dam.
insec.

infec. vbi inquit admittendam actionem iuris de futuro, loquitur enim Bartol. quando actio certa est, nec effectu carere potest: & ita exp. icat Alex. consilio 95. numero 3. versi. præterea, lib. 1. ita intelligentes quæ notanter in l. 1. & sequen. C. de senten. quæ sine cert. quant. At ius filij pendens à morte patris, alijsque casibus nullam certitudinem præstat ad agendum de præsentibus: talisque spes censetur vana, vt notat Bartol. in leg. fin. in fine. 1. lectu. C. de pact. nec producit effectum considerabilem regulariter, vt explicat Bar. in l. is potest. numero 7. & 9. ff. de acqui. hæred. Eodem modo cessat argu. ex c. cum super, de concel. præben. quod obijci potest pro Hispano in d. allega. 4. quasi in illo, c. admittatur iudicium pro iure incerto de futuro: nam ultra id quod tex. in variè intelligitur ab Innocen. & alijs (adeò q̄ aliqui dicunt, ibi illum cui diriguntur verba. S. Pontificis non egisse, sed conuentum fuisse) constat illum potuisse allegare ius de præsentibus ex receptione præcedente in canonicum, vt bene sentit Imol. ibi col. 3. versi. tu potes, & Pano. nu. 6. qui actus induxit veram obligationem in personis recipientium, vt sic potuerint rectè conueniri: & sententia lata contra eosdem viuentes effectum habere poterit, an in casu nostro pater nulla obligatione tenetur filio, nec ex sententia executio vnquam fieri poterit contra partem, ideoq; nõ est admittendum inane iudiciũ. arg. l. hæc stipulatio. S. diuus, ff. vt legat. seu fideicomis. nõ

79 nom. caue. Inter limitationes huius le. vt præcipuam & vtiliorem tradunt scribing. hic & vbique, eam, quam hic sensit glos. in vlti. scholio, ex l. cum à matre, C. de rei vendi. vt scilicet quamuis hæc l. indistincte permittat filijs rescindere alienationem aduentitiorum à patre factã, non procedat, cū mortuo patre filius eius hæres efficitur: tunc enim factum patris impugnare non potest, sed ei non parere tenetur, ex d. l. cū à matre: vbi ita in terminis notat gl. Bart. Bal. Salyc. Paul. & reliqui scribing. glo. & Bartol. in le. fin. S. in computatione, nu. 6. C. de iure delib. & ibidem Bald. Paul. Alexan. & Ias. numero 9. cum sequent. Quæ recepta conclusio confirmatur ex regu. l. ex qua persona, ff. de re. iur. confirmatur etiam ex verbis tex. in secundo §. ex his. ff. de

ff. de verb. oblig. ibi, *ex persona hæredum non mutatur*: Ad idē
 yrget tex. in l. si patri tuo. C. de donat. in illis ver. conditio-
 nalibus, *si hæres nō exiit*: & l. si ab eo. C. de libera. cau. ibi
 maximè, *abhærede eius*: & ibi, *respectu tamen aditæ hæredita-
 tis*: & in filio hoc probat tex. in l. filium. 3 1. ff. eod. titu. de
 libera. cau. vbi apertè deciditur filium hæredem patris nō
 posse in seruitutem vocare seruum, quem pater manumi-
 serat, nec in ea re aliquid est speciale in libertate, vt pro-
 bat text. in l. si seruo alien. ff. qui & à quib. de quo infra in
 limitationibus ad hanc rem reg. Imò libertatis causam in
 proposito deterioris conditionis censebant antiquiores,
 vt refert Bar. in leg. cum vir. nu. 7. & seq. ff. de vsucap. tra-
 dit Paul. in l. rem alienā, colū. 3. post princip. ff. de pignor.
 act. vers. ex prædictis Bal. in d. l. cū à matre, nu. 9. ibi, *quia
 loquitur in libertate*. Antequā verò ad alia inferamus in no-
 stro artic. dicebat Paul. Cast. in d. l. cū à matre, nu. 5. hanc
 conclusionē & limitationē tunc procedere quando pater
 rem filij simpliciter alienauit, secus si expressit rem filij
 esse, eamq; vt administrator alienauit: tunc enim putat fi-
 lium etiam patris hæredem admittendum contra talem
 alienationem quasi factam hac lege resistente, idque co-
 lore non caret: sed mirandum est insignem Castriensem
 non aduertisse glo. ibi contrarium non obscure velle, pri-
 usq; adduxisse fundamenta, quibus Paul. amplia. folio
 mihi. 20. colum. 4. cum sequen. & eleganter Ruin. consil.
 42. numero 3. libro. 5. Quod efficaciter confirmatur ex ea-
 dem gloss. in dicta l. cū à matre, in princip. ibi, *etiam eo
 casu, quando non præstatur euictio*: vbi gloss. ab omnibus re-
 cepta (vt per Socin. iunior. in l. 4. S. Cato, numero 22 1. ff.
 de verbor. obligation.) intelligit eam, l. & hanc conclusio-
 nem, etiam si ex venditione non teneatur pater de euic-
 tione, vt quia vendat emptori scienti rem esse filij vel al-
 terius, & consequenter nihil emptori nocebit adiectio
 illa, quod pater vendit rem filij: inde enim nihil aliud
 resultat quam certioratio emptoris, quæ tamen ei non
 nocet, secundum gloss. illam receptam. Sic eleganter
 declarata. lege si fundum, C. de euictioſie, vt scilicet
 euictio emptori scienti non debeatur, extraneo tunc
 euin-

euincente, non tamen venditor vel eius hæres contra factum suum audiatur, vt benè sentit Bal.in d.l.cum à matre, nume. 7. versi. solutio: cessatq; præcipuum fundamentum Paul.attento quod in filium hæredē non transit, nec cadit qualitas legitimi administratoris, quæ erat in patre. Vnde nō est inconueniens potuisse patrē admitti nomine filij, non verò filium suum hæredem: quia pater duplici personaungebatur, vt superius probauimus, nu. 72. & seq. filius autē hæres solum patrem representat: atq; ideo nec vt hæres contrauenire potest, refragantibus iuris regulis, nec etiam nomine proprio, eò quod res sua fuisset: vt habet dict. l. filium. ff. de libera. cau. & dic. l. cum à matre: probatque, l. 3. C. de reb. alien. Cum igitur ex iuris regulis, ex glo. & scriben. in terminis videas, filium hæredem patris non posse rescindere alienationem aduentitiorum à patre factam consultius est vt viuo patre filius agat: quia tunc locum non habent. d. iura filium excludētia ex nomine hæredis, quod cessat patre viuente: idque nō obscure colligi potest ex Bal. in l. si. §. cōputatione. nu. 7. C. de iur. deliber. vbi inquit patrem tunc cogendum cōsentire filio agere volenti, licet iurauerit non contrauenire, & ibi Corne. nu. 6. & Ias. consi. 46. col. 3. lib. 3. versi. confirmatur, & versicu. 2. iamque superius, num. 74. probauimus, filium viuo patre alienante, admittendum ob fraudem alienationis: quod contra aliquos repetemus in authē. sequen. & ita pulchrè deducitur, aliquando plus posse filium viuente patre, quàm eo mortuo, ad limitationē multorū iurium, maximè, l. 1. §. si impuberi. ff. de colla. bonor. Eadem conclusio excludens filium hæredem intelligitur tantum pro portione hæreditaria, vt si solus hæres fuerit in totum excludatur, si cum altero, pro dimidia: si cum duobus, pro tertia & ita de singulis, vt colligitur ex eadem l. cum à matre, ibi, *pro qua portione*: & ibi, gl. mag. ad fin. & gl. expositiua, verb. portione, & communiter scriben. ibi, & in dicto §. in computatione, vbi Bald. numero 14. & Cor. numero 6. versic. quartus casus: Hispa. dicta l. quoniam in prioribus, fol. 20. columna tertia, facit l. prima, C. si certum petatur, ibi, *pro portionibus hæreditarjjs*: & l. sc.

l. secunda, & l. sexta, C. de heredita. actio. ibi, *infra eam portionem in qua successit petiitio non confundatur*: similis text. in l. si uxor. C. de bon. author. iudi. possid. l. licet. C. ad leg. Falci. generaliter enim receptum est, hæredem non representare defunctum, nisi pro quota in qua hæres est: quo ad alias autem partes extraneus censetur, secundum gl. receptam, l. 2. ad fi. ff. de prætor. stipu. & ibi Bar. & oēs: idē Bar. in l. auus. ff. de pact. in l. continuus. §. fi. ff. de verb. oblig. & quam plures alij, quos citat Tiraq. de retrac. ligna. §. 32. glo. 1. numero 50. Et in proposito hoc receptissimum tradit Io. Nicol. in l. generaliter numero 120. C. de secundi. nup. Ex qua declaratione infert Iaf. in l. si ita quis. §. ea l. nu. 6. ff. de ver. obl. intellectum ad tex. ibi, quē ultra alios notat pro illa gl. dū tex. habet, Sciā hæredem agere aduersus cohæredem in id quod interest: de quo fortasse dicecemus inf. Ex eadē declaratione infert Soci. in l. 4. §. fin. ad fi. ff. de verb. obl. non rectē aliquando iudicatum fuisse cōtra filiū, pro dimidia hæredem patris, qui rem ipsius filij alienauerat, defensionēq; promiserat, & iudex filiū prorsus exclusit: cōtendit enim & bene. Soci. filiū excludi non debuisse, nisi pro dimidia, & sic iuxta portionem hæreditariam: quod probat idem Soci. in l. frater à fratre, num. 19. ff. de condi. indeb. vbi egregiè expendi, literam. d. l. cum à matre. Eadē conclusio pro hæreditaria portione intelligitur, vt quāuis portio plus vtilitatis valorisq; contineat quā pars rei de qua agitur, nō tñ teneatur filius vel alius hæres ultra portionem hæreditariam: vt si fundus filij hæredis valeat quingenta, & portio hæreditatis valeat mille, sintq; alij cohæredes, non tenebitur nec repelletur filius vel alius hæres, nisi p portione hæreditaria, puta ex portione dimidia vel tertia hæreditatis, tenebitur vel repelletur pro dimidia vel tertia rei de qua agitur. Et è conuerso, si res valet plus quā portio hæreditatis, tenebitur vel repelletur filius vel alius hæres pro parte correspondēte quotæ hæreditariæ, puta pro dimidia vel tertia rei, licet in ea maius sit pretium quàm in portione hæreditatis: quod colligi potest ex gl. ad fin. in d. l. cum à matre, & ibi Bal. Saly. Paul. & scriben. cōiter, & in d. l. si. §. in computatio-

tatione tradit Arelatan. in d.l. generaliter, numero 123. C. de secun. nup. licet omnes confusè tractent. In hunc sensum intelligunt scribentes in d.l. cum à matre, & dicto §. in computatione illa verba quæ docendi causa fingunt, vt non inspiciatur quantitas, sed quotitas, non factò inuentario. Et ita Hispa. in d.l. quoniam in prioribus, fo. 20. col. 3. Arelatan. vbi sup. quod sequor, quia congruit verbis legum loquentium de portione vel pro portione hæreditaria, nō habito respectu quantitatis, sed quotæ; vt aliàs tradit Bar. in l. qui vsum fructum. ff. de verb. obl. De parte autem quota & numerali tractat D. Augustinus de Ciuitate Dei, lib. 11. c. 30. & alijs relatis Cardin. Paris. consilio 61. libro 1. Prædicta autem ex gloss. dict. l. cum à matre, procedunt quando filius vel alius hæres hodie succedit, non factò inuentario: eo enim factò inspicitur quantitas nō quotitas. quæ verba non satis clara, confusè scribuntur ab omnibus. in d.l. cum à matre. vbi Bal. col. fi. nu. 10. & ab omnibus in d. §. in computatione, vbi idem Bal. nu. 12. vers. quia vbi: & Alberi. co. 1. in. fi. Alex. nume. 8. ad fi. vers. remanet. Corn. nu. 7. vers. operatur: Iacobi. nu. 12. Boer. decisio. 23. numero 27. Arelatan. d.l. generaliter, nu. 124. Verè enim beneficium & effectus inuentarij à Iusti. introducti, quantitatem & emolumentum hæreditatis respicit: exemplū autem huius traditionis erit, ex mente Fulgos. in d.l. cum à matre, ad fi. Si fingas patrem vendisse rem filij, quæ valebat centū, postea que decessisse super stite filio cum alio cohærede, & bona patris valere. l. ex quibus filius cōsequitur. 25. pro portione hæreditaria, tunc factò inuentario non repelletur pro dimidia rei vendite, & sic non pro l. sed pro quantitate suæ portionis, & sic pro 25. cū aliàs non factò inuentario filius propter dimidiam hæreditatis in qua habet 25. repellendus esset à dimidia rei venditæ, quæ dimidia valet. l. quia sine inuentario habetur ratio portionis quotæ, nō quantitatis: & ex quota hæreditatis fit æqualis deductio ex quota rei, licet quātitatis sit inæqualis, iuxta gl. & receptam sententiam proxime explicatam, ad quem

80 modum in his fieri debet computatio. In hac re semper habenda est ratio legitimæ filij, quæ sibi iure debetur, & ali-

aliquaſiter ſeparanda eſt ab hæreditate: vnde dicebat gl. in d. §. in computatione, quòd ſi filius cuius rem pater vèdidit, non habet poſtea, niſi legitimam in nihilo repellitur à vendicatione rei ſuæ, cum verè non cenſeatur portionè hæreditariam conſequi: quod reprobant omnes hu cuſque ſcriben. in d. §. in computatione: vbi poſt Bal. Saly. Paul. Hoc tradunt Alex. Iaſo. Corne. Iacobi. & Hiſpa. d. l. quoniam in prioribus: A relat. d. l. generaliter, nume. 128. qui omnes inſiſtūt filium, tunc repelli vt hæredem: & contra gl. quaſi peremptorio fundamento nituntur, quòd emptor tunc creditor eſt: regula autem iuris habet, æs alienū legitimā excludere, creditoresque filijs præferri, iuxta l. Papinianus. §. quarta autem. ff. de inoffi. teſta. Ego autè contra ſcriben. puto gl. rectè ſenſiſſe, & in hoc articulo vitandam eſſe vt erroneam & pernicioſam receptam opin. quæ filijs magnum incōmodum, iudicijs autem magnā confuſionem afferret: ideoque dicendum eſt cum Bar. in l. ſecunda, nume. 7. C. ſi quid in frau. patr. & alibi vt infra, quòd ſi filius ex hæreditate nihil habeat præter legitimā, poterit totā rem ſuam à patre alienatam vendicare: tunc enim legitimam à lege non à patre habet, iuxta. l. ſi arrogator. ff. de adoptio. cum alijs: & in propoſito in legitima filij ex neceſſitate legis notat Paul. Caſt. conſil. 448. ad fil. 2. Tho. Gram. deciſ. 93. nu. 12. Affli. in c. ſi Titius. nu. 16. ad fi. ſi de feu. fue. contr. inter dom. & agn. eſſetque lōgè iniquum compellere filium vt dimittat rem ſuam, contra regu. l. id quod noſtrum, ff. de regu. iur. nec tunc militat obligatio ex nomine hæredis, nec ratio portionis hæreditariæ, nec l. ex qua perſona. ff. de regu. iur. Alibi autem in cōmētarijs de inofficioſo teſtamēto, latè tractamus, an legitima filij ſit quota bonorū vel hæreditatis, & de effectibus huius inſpectionis. Nec obſtat argumētatio quæ ſcri. decepit, vt gloſſ. iniquè improbarent: fateor enim emptorem tunc creditorem cenſendum, fateorque prius deducendum æs alienum quàm legitimam: ſed hæc conſideratio id tantum euincit vt alio rem ſuam vendicante, emptori detur actio ad pretium & intereſſe euictionis, ſolutioque emptori facienda hæreditate, eandē minuat, & conſequen-

sequenter legitimam filij postea deducendam : atque ita regulæ iuris seruantur, vt æs alienum deducatur ante legitimam, filiusque re sua non priuetur, cum à patre ex hereditate nihil habeat, & sic absque perplexitate in iudicio ius suum unicuique reddetur, cum ex communi traditione, ingens oriatur confusio: adeo quòd insignes viri Casp. & Fulg. in d. l. cum à matre, ad fi. fateri videantur, se non percipere, qualiter exemplum in hoc fingi possit in filijs.

¶ Ex quo iam sequitur filium nihil præter legitimam habentem, indistinctè admittendum ad vendicandam rem suam, secundum Bar. vbi suprà, & in l. filiusfam. S. cum pater, in fi. ff. de leg. 1. & ibi Ang. & Cuma. non tantum quando maiorum suorum res fuerint aliudve interesse præterdat. vt pungebat solus Alber. in d. S. in computatione, col. 2. versi. si autem, & prope fin. d. col. ibi, *visi. sua interfit*: præposterè citans specialem decisionem minorum, de qua in l. si in emptione. 35. ff. de minorib. hinc etiam confirmo quod in simili scribit Afflict. in cap. 1. num. 6. an agna. vel fi. qui opinionem suam parum fundabat, nec obstantibus

¶ respondebat. Hinc verius puto contra omnes in dictis locis, gloss. in d. S. in computatione, non esse contrariam ijs quæ dixerat d. l. cum à matre, atque fortasse ob id insignis Bar. in d. S. in computatione, non tam acerbè gloss. reprehendit, similiter Paul. Cast. in dicta l. cum à matre, ad fin. sentire videtur gloss. non sibi contrariam in hoc fuisse, & tandem Bar. vbi suprà securè probat id quod gloss. voluit. Aliud etiam memoratu dignum censeo in his, contra id quod communiter ex scriptis nostrorum colligi posset, quod si filius factò inuentario cum alijs hæredibus, succedat ultra legitimam, non semper teneatur vel repellatur à vendicanda re sua pro quantitate vel emolumento, vt Docto. indistinctè scribunt in casu inuentarij: Sed potius dicendum vt attendatur portio quotitatiua vel quantitatiua (iuxta terminos scrib.) prout filio vtilius fuerit: nam ante ius nouum quo inuentarium fuit introductum, attè debatur quòta hæreditatis, non quantitatis & ex portione dimidia vel tertia hæreditatis, repellatur filius aliusque hæres à simili quòta rei suæ, licet valor vtriusque quòtæ

quotæ inæqualis esset, secundum glo. & scrib. in d. l. cum à matre, vt suprâ diximus. Quæ computatio etiam hodie, facto inuētario, poterit esse vtilior filio, quam si fiat respectu quantitatis: & propter rei obscuritatē exemplum sit, si fingas hæreditatem longè maioris pretij esse, quam rē filij à patre veditam, vt dimidia hæreditatis pluris valeat quam dimidia rei venditæ: & sic filius habens centū forsitan in quantitate portionis hæreditariæ, non repelletur à simili quantitate valoris rei venditæ à patre, sed tantum repelletur pro dimidia vel tria, similiue quota rei: idemq; conducet vbi fuerint quatuor vel quinque hæredes, vt filius hæres in 5. vel 6. quota, in qua magna quantitas contineatur ob opulentiam hæreditatis, repellatur tantum à 5. vel 6. quota rei venditæ, in qua longè minor quantitas sit: quæ computatio filio vtilissima est. Si autem repellatur pro quantitate & emolumento, esset manifestum incommodū, quia quantitas portionis hæreditariæ opulentæ, absorbebit valorem totius rei, de qua filius agit: quod sensisse videtur Albe. in d. §. in computatione, col. 1. in fin. nec alius aduertit, magisque omnes indistinctè loquentes contradicere videntur: quod efficaciter probatur, quia ius nouum introduxit inuentarium in fauorem hæredū, nō autem vllō pacto tollere intendit beneficium iuris diuidentis obligationem pro portionibus hæreditarijs, vt constat ex l. fi. C. de iure delib. igitur non debet in odium retorqueri, iuxta iuris regu. quod magis fulcitur ex doctrina l. C. in l. 3. §. si emancipatus, ff. de bonor. poss. cont. tabu. ibi, *quo magis admittatur, non quo minus*: sicut igitur ante ius nouū fiebat computatio ex portione hæreditaria, non ex quantitate portionis, idem hodie dicendum est quando filio alijsve hæredi vtilius fuerit, nec tunc fit iniuria creditori, cum ius suum ab hæredibus consequi possit: iuxta l. 3. ff. famil. ercif. Quæ omnia frequētissimè contingunt, & cōsequenter longè commendanda sunt, maximè quia à scribent. nihil in hoc perspicuum traditur: in eoque laborasse & defecisse alta ingenia, agnoscit Fulgos. d. §. in computatione: vt iure à candidis peritisque bonam gratiam speremus, illudq; Lucretij dicere possit, quod refert

Picus Miran. ad Politia. *Ornari res ipsa negat contenta doceri.*
 Ex his autem magna vtilitas deducitur: vt concurrente alio hærede, magisq̃ pluribus existentibus hæredibus, frequentius tota res filio applicabitur: cum enim pro hæreditaria portione tantum sit repellendus (vt suprâ) iniquum esset, vt emptor ob dimidiam vel minorem rei partem totam retineat, magisq̃ ex iuris præceptis filius ipse verus priorq̃ dominus, totam rem euincet, ne inuitus in societatem incidat: eumq̃ iuuat proprij causa dominij, iuncta decissione & ratione. l. si in emptione. ff. de minor. l. 1. §. & aliàs, ff. si quid in fraud. patr. ibi, *affectionem oportunitatis vel vicinitatis, vel zeli, quod illic educatus*: facile enim res ad suam originem trahitur. l. si vnus, §. pactus, ad fi. ff. de pact. & alibi in simili multa tradunt scriben. quæ omittit. Id suadet ratio arbitrij, quæ seruari iubetur in iudicij diuisorij: idq̃ clarius vbi filio maior pars manserit, argu. rex. & Bal. in l. sancimus, §. ne autem. C. de don. text. in l. 5. ff. fam. ercis. latè Tiraq. de primog. q. 60. nu. 15. & seq. Iaf. in l. final. in princ. C. commu. de lega. Ipse autem filius in pecunia & æstimatione satis faciet emptori partē non euictam: seu quæ apud emptorem manere poterat, arg. illorum iurium, & l. ad officium. C. commu. diu. §. fin. in st. de offic. iud. quod in proposito magis deduci potest ex tex. & Docto. in l. si tibi. C. de euict. & magis à Dec. in simili. consil. 185. num. 6. ab Afflict. decis. 278. numero 5. & ita vides notabilem limitationem ad l. cum à matre: vt filius hæres vendicat rem à patre alienatam. Ea autem regula vt hæres non admittatur contra factum defuncti, ampliatur 1. vt vides in d. l. cum à matre, etiã si res alienata à defuncto erat ipsius hæredis, quod postea succedens non potest alienationē rescindere, vt ibi, & in l. 3. C. de reb. alien. & in l. filium. 31. ff. de libera. cau. Vnde non oportuit dubitare Barto. in l. cum vir. ff. de vsucap. nec debuit variare gloss. in l. si ab eo. C. de libera. caus. maximè cum ita aperte probet tex. in l. 1. in princ. ff. de excep. rei vend. ibi, *sed, & si dominus fundi hæres venditori existat.* Ampliatur 2. etiam si defunctus non teneretur de euictione, quia ita conuentum fuisset, vel emptori scienti rem alienam vendidisset,

vt vult. gl. recepta in d. l. cū à matre, scrib. in d. §. in computatione, & communis opinio, vt patet ex supra allegatis, asseritq; Tiraq. lib. 1. de retrac. §. 1. gl. 9. nu. 47. Soc. Nepos, in l. 4. §. Cato, nu. 221. Fulg. consil. 67. col. 2. Ampliatur 3. contra Pau. Cast. in d. l. cum à matre, vt sup. tradidi, etiā si defunctus venderet expressim nomine filii vel alterius qui postea fuerit hæres, vt melius colligitur ex gl. & Bal. ibi traditque Hispan. in d. l. quoniam in prioribus. 17. ampli. Carol. Ruyn. d. consil. 43. libr. 5. vbi eleganter explicat, Pau. non contradixisse, nisi cum defunctus vendiderat nomine filii: tunc enim putabat Pau. venditionem fieri lege resistente, ideoq; filium licet hæredem admittendum contra alienationem: quod dicere non potuit vbi simpliciter res alterius vendita fuisset à defuncto, cū venditio rei alienæ magis valere, quàm contra legem fieri dicatur, vt in l. rē alienā. ff. de contrah. emp. Ampliatur 4. regula d. l. cum à matre, cum simi. vt procedat et in hæredibus & successoribus primi hæredis, quasi sequentes censeantur et hæres defuncti, qui rem alienauit: quod et in feudalibus tradit Sigism. Loffred. conf. 1. nu. 169. & seq. & Soc. nep. cōs. 108. nu. 41. lib. 2. & Card. Paris. consil. 16. nu. 38. lib. 2. Bertr. cōs. 8. nu. 2. lib. 3. Cur. Iun. consil. 171. num. 8. & prius consuluit Pau. quem sequitur Boer. decis. 23. numero 20. tradit Ruyn. referens plures, consil. 108. nume. 12. lib. 5. Idq; suadet ex regula illa antiqua de qua in l. fi. C. de hæred. instit. & l. qui per successorem. 155. ff. de reg. iur. vbi latè Cagnol. & Rip. in l. 1. ff. de vul. & pupil. Bellon. libr. 4. supput. cap. 16. Alci. in l. hæredis appel. 65. de verb. sign. Tiraq. in lib. le muort saisit. 2. parte 5. declarat, quæ memorasse oportuit, ne quis decipiatur ex Dec. in l. hæredem, nu. 8. iūcto, nu. 4. ff. de reg. iur. quæ sequitur Tiraq. de retrac. conuen. §. 1. gl. 6. n. 19. in fi. Ampliatur. 5. ex traditione And. Ifern. & feudistarum, quod etiam hæres alienantis feudū, non possit rescindere alienationem licet pretendat illud si bi deferri citra voluntatem alienantis, vt tradunt Doct. allegati in proxima amplia. vbi plures referunt: & Bal. in c. 1. §. hoc quoque col. fi. nu. 20. de succes. feu. Alex. consil. 28. lib. 5. & Ruyn. consil. 1. num. 3. lib. 1. & consil. 42. nu. 12. co.

lib. & consi. 25. nu. 11. lib. 2. Afflict. lib. 3. constitu. rubr. 5. nu. 9. Crot. in §. diui. num. 146. & ibi Loaz. nu. 191. Curt. de feud. 4. part. nu. 148. & 152. & alij per Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. gl. 9. nu. 49. Ex ea. de pac. nu. 227. sed in hoc mi-
 ¶ re variant scrib. vt inf. Ampliatur 6. in reb. etiam familiae relictis, alienariq; prohibitis: hæres. n. alienantis non potest venire cōtra alienationem, quāuis successio tunc sibi deferatur ex dispositio. primi instituentis: hoc probat a p̄t̄e tex. summè notandus in l. filiusfa §. cum pater ff. de leg. 1. vbi excluditur filius heres, admittiturq; filius exheredatus: & ita notant Bar. Alb. Ang. Cum. Imo. Pau. idem sentit Bar. in l. peto. §. prædium, in fi. ff. de leg. 2. & ad hoc illū tex. dicit sing. Hispan. Xuar. in d. l. quoniam in priorib. 18. amplia. fol. 16. col. 4. Contra. quem text. loqui videntur alibi plures Docto. vt proximè deducam. Ampliatur 7. d. l. cum à matre, & regu. sup. tradita, etiam factō inuētario: nam quatenus bona hæreditaria sufficiunt, confundetur actio hæredis, nec ei permittetur impugnare factū defuncti: quia inuentarium tantum prodest ne teneatur vltra vi res hæreditarias, vt colligitur ex scribent. in d. §. in computatione: notat Roma. consi. 18. numero 4. Fulgo. consil. 67. col. 2. Et tanquam receptum tradit Deci. in l. debitori, numero 20. C. de pact. citans Imol. & alios: idem Deci. & Cagnol. in l. ex qua persona. ff. de re. iur. Alexan. consi. 30. nume. 7. lib. 6. Afflict. lib. 3. constitu. Rub. 5. nume. 9. Boer. decisio. 23. nu. 20. Soci. nep. consi. 108. nu. 42. lib. 2. Aymo. Crauet. consi. 225. nu. 12. Hiero. Grat. consi. 9. nume. 18. lib. 1. & ita multorum allegationem videtur benè intelligere. Ex ea de pact. num. 227. versi. ita sublimitatio.
 ¶ Quod notabis contra errorem multorum, qui putāt inuentarium ad plura prodesse, quàm herbam teothonicā: atque inde erronee tradunt factō inuētario, admitti hæredem contra factum defuncti: in quo errore fuerunt nō rarò graues Doct. Cardina. Paris. consi. 100. nu. 8. & 9. lib. 4. Iaf. consi. 56. col. 5. versi. 4. respondetur, lib. 3. Ruyn. consi. 38. nu. 15. & nu. 21. & consi. 47. num. 9. lib. 1. Anto. Rub. consi. 84. num. 7. Cauendum etiam est in hoc à varietate Dec. consi. 185. vbi malè resoluit in fine. nu. 5. cauendum

uendum magis à Curt. de feud. 4. par. num. 148. vbi incaute solo inventario facto, permitti putat hæredi venire contra factum defuncti. Inde cauebis etiam ab Alexan. consi. 32. ad fi. numero 5. lib. 3. ibi, *sine beneficio inventarij*: cauebis etiam à Thom. Gramma. decif. 93. numero 10. vbi detentius loquitur. Ex prædicta regu. & ampliacionib. (antequã veniamus ad limitationes) inferuntur aliqua non negligenda: & 1. inferitur ampliatio ad regu. l. vëdicantē, ff. de euct. quæ loquitur de alienante qui ex noua causa effectus dñs volebat rescindere alienationem, eumque lex excludit, vt procedat etiam, vbi rei dñs succedit alienanti: licet maior ratio excludat ipsum alienantem, vt dicebat Ioan. Imol. l. cum vir, numero 5. versic. & sic iustius, ff. de vsucap. hæc duo tamen ex præceptis iuris æquantur in proposito, vt constat ex d. l. cum à matre: & l. 3. C. de reb. alien. & ibi gl. & l. filium. 3. ff. de liber. cau. melius in l. 1. in prin. & vers. 1. ff. de excep. rei. vend. Inferitur 2. contra illa iura receptamque sententiam loqui Alc. in l. filius fa. §. diui, ad fin. ff. de leg. 1. dum scribit, hæredem non repelli ab impugando facto defuncti, nisi quando vellet admitti iure hæreditario: secus si iure proprio vel aliunde habito. Verius enim est ex illis legib. glo. & communi sententia, hæredem indistinctè excludi: & ita cauendum est à Tiraq. bis decepto. lib. de retract. ligna. §. 1. gl. 9. num. 52. in fi. & ab eodem in fine eiusdem li. 1. nu. 163. Sed magis caueas à Pau. Cast. in l. Lutius, in fin. ff. sol. matr. Cauebis etiam ab insigni Dec. consi. 445. nu. 55. vers. sed respõderi: ostenditur hoc etiam ex gl. & communi sententia, de qua sup. latissimè diximus, de filio hærede patris qui rem eius alienauerat: & tamen filius repellitur in totū si solus succedit, vel pro portione hereditaria, iuxta sup. resoluta. Et ita cauebis à Ias. cõf. 56. col. 5. vers. 2. lib. 3. & eodem errore contra hæc iura loquitur Crot. in l. si is qui pro emptore, nume. 11. versic. 2. Inferitur 5. ex eisdem iuribus & maximè ex adductis sup. in 6. amplia. errasse aliquando graues Doct. asserentes hanc regu. non procedere in bonis, de quibus defunctus alienans non poterat liberè disponere: quod patet, cum illa iura id statuant in rebus alienis, & in bonis alienari prohibi

tis familiaræque relictis, in quibus prohibetur alienatio, & successor nō capit à proximo possessore, sed à primo insti-
 tuente, l. vnū ex fam. §. 1. ff. de lega. 2. l. 3. ff. de interd. & re-
 leg. cum alijs: & tñ in eisdem hæres alienans, qui suo iure
 successurus erat, non auditur contra factū defuncti, vt cō-
 stat ex illis iuribus, maximè ex d. §. cum pater. l. filius. ff.
 de leg. 1. Et ita liquet, contra illa iura rñdissè Pano. & aliū
 Doct. inter consilia Pau. Cast. conf. 197. nu. 1. versi. tñ il-
 la regula: & versi. adeò quod non potuissent lib. 2. Et eo-
 dem errore labitur ipse Paul. Alexā. Ias. Corn. quos refert
 sequitur diligens & doctus vir Aymo. Craue. cōs. 110. nu.
 7. & Thom. Gram. decis. 203. nu. 1. & seq. nec bene sensit
 Grat. conf. 91. num. 36. lib. 1. malè citans Soci. Infertur 4.
 ex dictis iuribus hāc reg. procedere in bonis alienari pro-
 hibitis, tam ex contractu quàm vltima voluntate, in om-
 nibus enim par ratio est, vt hæres alienātis nō audiatur
 contra alienationē, & ita patet non rectè rñdissè ingenio-
 sum Ruyn. conf. 112. lib. 4. vbi. nu. 13. præpostera subtili-
 tate conatur cauillari text. in d. §. cum pater. l. filius. ff. de
 leg. 1. contendens eum specialiter procedere in prohibitio-
 ne ex testamēto: cum à fortiori idem magis dicendū sit,
 in prohibitione ex contractu, hæc enim non tā potēs est:
 illa autē magis impedit alienationē, facilioremq; acqui-
 sitionē præstat vocato: secundū Bar. & oēs in d. l. filius. fa.
 S. diui, Bar. & oēs in l. si ita quis, S. ea lege, ff. de verb. obli.
 Infertur 5. ad intellectum textum in l. Seia. 73. ff. de euc.
 ¶ *ibi, proprio, non hereditario:* videretur enim ea l. ob stare
 multis iuribus suprā adductis: confirmareq; multorū di-
 cta suprā confutata, eiusque colore poterat aliquo modo se
 excusare. Alci. in d. S. diui ad finē, & alij quos citauimus
 in 2. 3. illati. proximi. & ita ex illa, l. bis deceptus fuisse videt
 Tiraq. in d. lib. de retract. ligna. sed ex alijs iuribus apertif-
 simis & iuris rationibus intelligi debet, l. illa, vt nec ex iu-
 re proprio, vel aliunde habito audiatur hæres contra alie-
 nationem defuncti. oportet enim iura iuribus concordare:
 nec vno verbo obiter prolato iuris reg. derogari igitur
 ex illis verbis non sentit I. C. posse hæredem iure proprio
 admitti cōtra alienationem defuncti: sed eo admissio: ex-
 primit,

primit, quatenus succurratur emptori euictionem passo
 hoc enim principaliter tractat. Sequuta autem euictio in-
 telligi debet, quia conuentus exceptionem non opposuit
 ex regu. d. l. non vendicantem & l. cum à matre, cum simi-
 libus de quibus supra & ita benè explicat gl. ibi, colligitur-
 que ex alijs legibus dicentibus, esse tunc electionem con-
 uento, vel excipiendo conuentum repellere vel euictionē
 pati, & de euictione agere, vt inquit tex. in d. l. 3. C. de rebus
 alien. Quòd si instes ex verbis. d. l. Seia. ibi, *iure proprio, non*
heredita io controuersiam facere posses, facilè responderetur esse
 differentiam inter ius proprium & hæreditarium: quia si
 res erat hæredis non potuit acquiri dominium emptori
 causam habenti à defuncto nō domino: quoad hæredem
 verò exceptione repellēdū ex hac reg. par ius est in utroq;
 casu, vt colligitur ex traditione Bal. & aliorum in d. l. cum
 à matre ex l. 1. ff. de excep. rei vend. & specialiter ad dictā
 l. Seia. tradit Salycet in dicta l. tertia, C. de rebus aliena. id-
 que consonum est iuris principijs. Infertur sextò ad em-
 phyteosim à patre alienatam, quam filius hæres velit re-
 uocare, dicens fortè ex tenore concessionis ad se pertine-
 re: de quo per Ludou. Goza. consi. 75. in specie autem con-
 tra hæc iura receptam que sententiam respondisse videtur
 Soci. consi. 50. col. 2. numero 4. lib. 1. cum inquit, filium hæ-
 redem posse rescindere alienationem vel renuntiationem
 à patre factam: maximè cum loquatur, quando pater erat
 primus qui acquisiuit emphyteosim, eam que ipsi domi-
 no vel eius consensu alienauit: in quibus terminis filius
 hæres magis repellitur, vt infra circa feuda. Nec obstat ra-
 tio Socin. arguentis, filium suo iure, non hæreditario tunc
 venire, quia & suo vel aliunde non admittitur hæres con-
 tra factū defuncti. per iura illa expressa, ad quæ Soc. debuisset
 aduertere. Infertur 7. aliqua lux ad tenebras. scriben. in
 materia feudali: in qua depræhenditur, mira dolenda que
 confusio, vt non tantum alij alijs vbiq;, sed ijdem sibi ip-
 sis sæpius aduersentur: quod colligitur ex Iser. Bal. Afflic.
 & alijs scrib. in cōsuetudinibus feudorum: ex Curt. & alijs
 in tract. eiusdē materiæ: ex Alex. Ias. Deci. Ruy. Cur. Rub.
 Sigism. Gra. in cōs. supra citatis, & alijs citandis. Qui om-

nes meminisse debuissent text. in dicta. l. filiusfam. §. cum pater, ff. de leg. 1. nihil enim aptius adducere potuissent ad bona vinculo restitutionis affecta. maximè cum text. ibi agat etiam de filio exhæredato: & ipsi non adducentes illū: §. tractet quæstio. an filius exhæredatus excludatur à feudo. Cur. de feud. 3. par. num. 6. & seq. sed hoc de feudis
 83 & maioratu post limitationes adducemus. Pro maiori ornatu & utilitate. d. reg. & d. l. cum à matre, notandæ sunt aliquæ limitationes: quarū. 1. esset ex opin. Pau. ibi, cuius authoritas, colorataque argumenta, non paucos decipere possent. Sed contrarium verius esse probauimus ex gloss. & Bal. ibi, cum Caro. Ruy. & Hispan. Yuar. vt supra in ampliationibus. Limitatur 2. ex text. difficili in l. seruo. 20. ff. qui, & à quibus vbi libertas seruo alieno data non confirmatur, etiam si manumissor domino serui hæres extiterit: qui tex. grandem difficultatem fecit Accur. & Plumbi, vbi videtur enim repugnare iuris rationibus. Ideoq; Bar. in l. cum vir. nu. 7. ff. de vsucap. dicit difficilimum esse contrarium. d. l. ad alia iura. Et ibi laborat Cuma. nu. 5. Imo, eod. num. Bal. in d. l. cum à matre, num. 9. versi. quia loquitur: circa quod laborat et gl. in l. si ab eo. C. de liber. causa. In qua difficultate cogitabam dici posse. d. l. non esse contrariam decisioni. l. filium. 31. ff. de liber. causa, & d. l. si ab eo. In his enim iuribus, nec iure proprio, nec hæreditario quis auditur contra libertatem datam ab eo, cui hæres est: quod non negat. d. l. si seruo: sed tantum dicit, libertatem non ideò confirmari. Nec repugnat vt manumissus liber non fiat, quæstio tamen seruitutis moueri nequeat à manumittente vel eius hærede, quicquid glos. Bar. Bal. & alij contra sentiant. In his enim exceptio datur ad repellendū hæredē agentem, eum ve, qui alienauit vel manumisit: ne quis eorū veniat contra factum suū vel defuncti, non tamen dñium profus aufertur ab eo, cuius erat, vt tradit. Pau. Castr. in l. rem alienam, nu. 7. ff. de pign. actio: nec merito iure actio impeditur, vt probat d. l. 1. ff. de except. rei vendi. l. Scia. 73. ff. de eucti. Et eodē modo conciliabitur reg. d. l. cum à matre: cui (sic intelligendo) non aduersatur d. l. si seruo, quā ita necessario accipimus ob d. l. filiū: & d. l. si ab

eo, arguendo à fortiori: quia magis repelli debet idem manu missor succedens domino, quam dominus succedens manu missori, iuxta tex. in d. l. rem alienam. antep. ff. de pignor. action. Limitatur 3. ex text. notabil. & difficili in dicta. l. rem alienam. 4. 1. versicu. non est idem: vbi tex. negat creditori actionem pignoratitiam in re hæredis à defuncto obligata. Ex qua l. Pau. Cast. in dict. l. cum à matre, numero 4. versicu. *nec obstat*: colligit differentiam inter obligationem personalem cum exceptione, & ius reale. Sed meminisse debuit, quòd in pignore & iure reali, contra d. l. rem alienam, stare videtur. l. si Titio. ff. de pignor. In quibus conciliandis laborant glo. & scriben. ibi, & Aleia. lib. 7. parerg. capitu. 14. & nouissimè Connanus lib. 4. fol. 290. & Duaren. lib. 2. disput. c. 4. à quo caue. dum scribit. d. l. rem alienam, esse Papiniani, cui aliquid additum putat à Modestino in dicta l. si Titio: idque conijcit innouatum fuisse post tempus Papiniani. Sed d. l. Pauli est, vt indicant libri communis & emendati ad exemplar Florentinum. Paulus autem & Modestinus (vt colligitur ex historia iuris) æquales fuerunt, vterque Papiniani discipulus. Atamen ex ea l. colliges, magis quem teneri ad conseruandum factum proprium, quàm defuncti, cui hæres est, pro lmo. in d. l. cum ver. num. 5. versu. *Et sic iustus*: Inde etiam limitabatur regu. l. hæredem, ff. de regu. iur. & l. cum hæres, ff. de diuer. & tempo. præscrip. ad aliasque multa iura temperamentum infertur. Limitatur etiam d. l. varijs modis per Ias. consilio 7. libro 3. Grat. consilio 91. ex numero 25. lib. 1. & Thomas Gramm. decis. 93. ex numero 10. Aymon consi. 200. num. 7. quorum plura dicta reprobauì suprà in ampliationibus & illationibus. Sic etiam reprobauì aliam limitationem Ruyn. consilio 112. numero 13. libr. 4. Ideo tales limitationes sigillatim non exprimo. Limitatur. 5. d. l. vt non procedat in præscriptione rerum feudaliū vel similiū, quæ successoribus ex tenore concessionis deferuntur. Tunc enim præscriptio completa contra vnum, non excludit eius hæredem, cui citra ius hereditarium successio feudi vel maioratus deferretur: quia tunc non venit contra factum defuncti, nec militat ratio. d. l. cum

cùm à matre, vt eleganter tradit Rip.in l.filiusfam.§.diui.
 num.116.ff.de leg.1.de quo scribo plenius in auth. seq.Li
 mitatur.6.quando, verè datur conuentio & factum defun
 cti, secus vbi is simpliciter cōsensit: quia tunc non impedi
 tur hæres, veniens saltim non iure hæreditario, sed aliun
 dè, vt notat Fulgo. quem Ias. sequitur, in l.quotiens, C.de
 fideicom. idem Fulgosi. consi. 67. col. 2. ad finem: sed prius
 Bal. in c. 1. §. hoc quoque ad fi. numero 20. de success. feud.
 Afflicti. in c. 1. nu. 35. qui succes. tenean. Curt. de feud. 4. par.
 nu. 152. & alij, quos citat Tira. de retract. lign. §. 1. gl. 9. nu.
 54. Limitatur. 7. per Carol. Ruyn. consi. 42. num. 17. lib. 1.
 vbi cùm non nullis asserit, quòd hæres possit venire con
 tra factum defuncti, qui taxatiuè promiserat de facto suo,
 quod maiorem indaginem exigit, ex traditis ab Alexand.
 Areti. & Iaso. in l. stipulatio ista habere licere, in prin. ff. de
 verborum obligationibus. Molinæ. ad Alexand. consil. 18.
 ad fin. lib. 5. de quo alibi agimus ad intellectum tex. in d.l.
 stipula. ista, & l. si necessarias, §. de vendendo. ff. de pignor.
 act. l. non solum, §. tale. ff. de liber. lega. pro Ruyno autem
 facit Bal. in l. qui se patris, nu. 12. ibi, *de se tantum*. C. vnde
 liber. Limitatur. 8. secundum Bald. in d.l. cùm à matre, nu
 mero 4. in fin. ne procedat in actu defuncti ex quo non de
 scendit obligatio in hæredem: ad quod extollit gloss. in l.
 quæsitum, §. si. ff. de preca. quæ aliud dicit, ibique eam no
 tant Alber. & Ang. Sed limitatio hæc Bald. nihil noui no
 bis adfert, id enim est quod quærimus quando obligatio
 non afficiat hæredem. Limitatur. 9. ex tex. in l. Lucius 39.
 ff. solut. matrimo. vbi gloss. eam l. expendit ad limitatio
 nem regu d.l. cùm à matre: nec procedat quando ex facto
 patris alteriusve defuncti, non resultat actio vel exceptio:
 tunc enim hæres admittetur contra tale factum defuncti.
 Et ita exemplificabitur obscura traditio Bal. proximè rela
 ta: ad hoc inquit Pau. numero 3. in dicta l. Lucius, gl. ibi vt
 singul. semper commendari: eamque extollit Hispan. d.l.
 quoniam in prioribus. 7. amplia. fol. 18. col. 1. Omisa au
 tem varietate gloss. Bartol. & Cuma. bi, (quam Alexand.
 ibi sup. l. præced. refert, nec satis componit) aduertendum
 est, quòd in ea. l. pater contrahebat sponsalia nomine filij,
 & sic

& sic nec filium nec se obligabat: non filiū, quia is actus personalem consensum exigit: nō se ipsum, quia nihil suo nomine faciebat, nec de se promittebat. Nurus etiam alij que contrahentes nihil de patre conqueri possent, cū videant rem totam à consensu filij pendere: & sic est casus lōgè diuersus à materia alienationis & d.l. cū à matre, quia in alienatione rei propriæ vel alienæ, datur obligatio & ius euictionis: iuxta totum tracta. de euictio. & l. stipulatio ista, cum §. 1. & seq. ff. de verborum obligatio. Limitatur. 10. quando actus esset nullus vt faciens cōtra eū venire posset, ita enim admittetur hæres, quia cessat dispositio. d.l. & iurium similia. nec magis, debet hæres repelli quam originarius faciens, vt sentiunt glo. Bald. & alij, in d.l. cū à matre, per l. quemadmodum, C. de agri. & censit. notat Aret. consi. 123. ad fin. num. 7. Soc. consil. 79. num. 47. lib. 4. Grat. consi. 91. nume. 25. lib. 1. Ex ea de pact. nu. 229. Curt. iun. conf. 125. nu. 10. in fi. Tho. Gramma. decisio. 93. num. 8. & 9. vbi alios refert, Afflict. decisio. 240. nu. 8. & lib. 3. constitut. Neapo. Rub. 5. nu. 7. & in c. 1. §. si Titius, nu. 15. si de feu. fuer. controuer. Quod tamen fallit aliquando vt vidimus sup. quando pater vendit rē filij prohibente hac lege, & tamen filius hæres repellitur, fm gl. & receptam sententiam. Limitatur. 11. d. regu. excludens hæredē. vt procedat tantūm pro portione hæreditaria, secundū ius antiquū & nouū non facto inuentario: iuxta ea quæ vtiliter sup. resoluiimus. Hodie autem facto inuentario etiam si vnicus hæres sit, nō tenebitur vltra vires hæreditarias, l. si. §. & si præfatam, C. de iure delib. hoc enim inducit inuentarium fm Bar. & omnes. in §. in cōputatione eiusdem, l. & scrib. sup. citati, in 7. amplia. tradit Bar. in l. cum vir. nu. 14. ff. de vsuc. dicit cōem opi. Affli. in prælud. feu. nu. 176. Syl. cōf. 15. nu. 36. Limitatur. 12. in casu, l. 2. C. si quid in frau. pat. vbi patronus hæres liberi, reuocat alienata in fraudē sui: & Bart. ibi per eam l. limitat hanc reg. ne procedat qñ hæres succedit ex necessitate iuris, prout ibi patronus. Idemq; in filio respectu legitime, secundum Bar. ibi, nu. 7. Bart. in l. filius fa. §. cū pater. ff. de leg. 1. Bar. in l. Titia. §. Imperator, n. 4. ff. de le. 2. Ias. in

Authen. vnde si parens, numero 2. C. de inoffic. testa. licet Bal. & aliqui. d. l. 2. varient, intelligentes eam l. specialiter in patrono quod superius reiecit. & ita colliges ex Pau. in l. 2. numero 3. C. de inoffic. donat. ex eodem Paul. conf. 448. ad fin. lib. 2. Ias. consil. 7. numero 8. versic. tertio, lib. 3. Curt. Seni. consil. 1. ad fin. Grat. consil. 91. numero 35. li. 1. Tho. Gram. decis. 93. numero 12. Ex quibus patet receptius esse. d. l. secunda, non specialiter procedere in legitima patroni, contra Xuar. in d. l. quoniam in priorib. 7. amplia. fo. 20. col. 1. vers. ego: Contra Rube. in d. S. Imperator, nu. 206. In quem sensum pro Bart. expendo tex. notab. in l. dotale. 13. §. finali. ff. de feuda. dota. cuius decisio memorabilis est, cum eo tempore non esset beneficium inuenturij. Eandem. l. secundam, notant alij, vt hæres rescindere possit quod defunctus fecit in eius fraudem, & ita Molin. in consuetudi. Parisien. §. octauo, gloss. tertia, numero 22. Tiraqu. de retract. ligna. §. primo, gloss. nona. numero 57. Ex quorum assertionem nouè posset intelligi ratio tex. quæ ipsi adducere debuerunt, in l. si ita quis, §. ea lege. ff. de verborum obligationibus, quatenus. I. C. ibi indistinctè habet, hæredem admitti contra alienationem rei quam defunctus distraxit, aduersus prohibitionem olim impostam ab ipso hærede: quod Ias. intelligebat pro portione hæreditaria tantum, textus verò simpliciter loquitur. Limitatur 13. ex tex. difficili in l. final. C. de euctio. vbi hæres eius qui fideiussit in venditione, agit efficaciter contra emptorem, cum fideiussor ipse repellendus esset, iuxta. l. exceptione 11. C. eod. Et ita admittitur hæres, cum defunctus repelleretur: quod agnoscit gloss. sed rationem non assignat, in dicta l. cum à matre, & l. 3. C. de reb. alien. difficile autem erit rationem assignare, cum repugnent iura hanc regu. probantia, & ideò gloss. variat in d. l. fin. & Bar. ibi dicit eam l. sing. & alibi se eam nescire: & ita etiam Bald. ibi eam. l. mirabilem dicit, & de ea cogitandum fore: & ita Ias. in l. 2. §. ex his, numero 3. ff. de verbo. obli. dicens ex ea lege limitari. l. vendicantem, ff. de euct. eandemque. l. extollit Ias. in l. legatarius pro parte, numero 2. ff. de legat. 1. eam dicit singul. Alex. in l. si mihi & tibi, ad fin. ff. de leg. 1.

leg. 1. mirabil. appellat Bero. in c. si quis presbyterorum, nu. 4. l. de reb. eccl. notab. Deci. consi. 185. numero singu. Crot. in l. si is qui pro emptore nume. 11. Curt. Jun. consi. 155. numero 10. Eandem verò. l. ad cōtrarium eius quod dicit, incautè citat Afflic. lib. 3. & Rub. 5. nu. 9. Circa rationem verò, & intellectum illius. l. variarunt antiquiores, vt colligitur ex gl. ibi: præmebantur enim difficultate regulæ, quæ nimis aduersatur, iuncta l. exceptione, & l. si ob causam, eodem tit. ibi, *vel qui in eius locum successit*: nec valet ratio Petri & Cyni, quos referunt & sequuntur Alberic. Salycetus, & Fulgosius in dicta l. final. qui dicebant si fideiussorem tunc non audiri, quia consensus: hæredem autem audiri, quia non consi: idem que sequitur Baldus. in dicta l. cum à matre, numero 4. Salyc. dict. leg. 3. C. de reb. alien. Fulgo. dicta l. exceptione: & consilio 67. colum. 2. ad fi. Quæ ratio satisfacere non potest, iura enim quibus hæc regu. probatur, apertè loquuntur vbi defunctus consensus, hæres autem nullo modo: atque ita solus consensus defuncti, excludit hæredem nunquam consentientem, contra eos. Minus placere potest quod inquit Fulg. in d. l. exceptione, & d. consi. quod fideiussor non tenetur de euictione. sed ex consensu nihil enim refert inter hæc, maxime cum d. l. exceptione, in fi. apertè contradicat, probans fideiussorem tunc de euictione teneri. Videretur igitur aliquo colore dicendum vltra Doct. esse diuersam rationem inter venditorem & fideiussorē: venditor enim rem vt suã vendit, vnde nec ipse, nec hæres debet rem ab emptore auocare, quia esset euidentis repugnantia, quæ semper vitanda est: fideiussor autē accedit pro interesse, secuta euictione, & rem non suam esse magis fateri videtur, vnde eius hæres facilius ad rē vendicandā admittitur. Id aut cum tēperamento, vt tunc non admittatur hæres iure hereditario, si allegaret rē fuisse fideiussores cui ipse successit, sed tñ iure proprio, vt probat ea l. gl. Ang. Salyc. & Fulg. ibi idem Fulg. in d. consi. vbi alia tentat, parum tuta ad eam. l. Limitatur 14. per Corn. consi. 301. nu. 10. & 11. lib. 1. vt procedat, quādo defunctus vendidit nomine suo, secus si nomine eius cuius res erat, idq; sine mandato: licet

cet enim dominus rei hæres extet venditori, poterit cõtra
 uenire, quia alienatio ex defectu mandati fuit nulla, nec
 vëditor id fecit nomine suo, vt sic maior sit culpa empto
 84 ris: quod confirmatur ex dictis supra 10. limita. Diximus
 supra mirã esse varietatem scriben. circa materiam feuda
 lē in proposito huius reg. & d. l. cū à matre, vt verè chaos
 appellari possit. Idq; non tm̄ inter Doct. & interpretes, sed
 ēt penes consuetudines ipsas feudorū, quæ in partē iuris
 scriptę habētur, post duodecimum Cod. librum. Qua in-
 utilis erit labor, maximè Italis, Germanis, Gallis, apud
 quos frequentissima est materia feudorum. Hispanis etiã
 utilis erit, quia inde multa inferuntur ad emphyteosim, &
 maioratus, vt infrã. Omissis autem alijs diuisionibus feu-
 dorū, præcipua ad propositum est ea, quã Doc. constituūt
 inter feudū hereditarium, & feudū, quod appellant, ex pa-
 cto & prouidentia: vt distingunt Iser. nu. 1. & alij in capit.
 primo. An agna. vel fil. vbi Afflict. numero 13. & in c. 1.
 §. hoc quoque de succes. feud. & in c. 1. §. Titius, vbi Affli-
 numero 5. si de feud. fuer. contro. inter domi. & agnat. tra-
 dit Curt. de feud. 1. par. 8. q. numero 19. & sequen. Alex.
 in l. quod dicitur. ff. de verb. & in varijs consilijs, maximè
 consi. 26. num. 4. & consi. 28. numero 18. lib. 5. Afflict. lib.
 3. Const. Neapo. Rub. 5. nu. 11. & præced. Dec. consi. 390.
 nu. 5. & consi. 185. Cur. Iun. consi. 1. numero 12. & consi.
 138. nu. 23. Ruyn. consi. 1. nume. 15. libro primo. Gozad.
 consi. 28. Anto. Capyt. decis. 64. nume. 8. Aymon. consil.
 197. numero 5. Paris. consi. 2. numero 22. lib. 1. & consi. 5.
 num. 2. eod. lib. perspicuè Soc. nep. consi. 112. nu. 6. lib. 2. &
 consi. 76. nu. 75. & sequen. lib. 1. Afflic. in c. 1. num. 3. & se-
 quent. de eo qui sib. & hæred. latè Lofred. consi. 1. inter cõ-
 silia feudalia. Apud quos omnes & plures alibi grandis
 contentio est circa exempla & effectus huius diuisionis,
 vt statim deducam. Omnium tamē in eo concors opinio
 est, vt feudum ex pacto & prouidentia dicatur, quando
 conceditur alicui pro se, descendantibus, seu conlunctis
 de familia non facta mentione heredum: vt autem nihil
 prorsus maneat pacificum in hac materia, contra hanc re-
 ceptissimam conclusionem insistit Syluan. consilio 30.

nu. 12. & numero 17. nitens probare, quod etiam tunc dicitur feudum hæreditarium. Mirè autem discordant scribent circa feudum hæreditarium: quod tamen à præcedenti crebrius distingunt in eo, quòd hoc dicunt exigere, vt succedens sit hæres, vt per eos oēs vbi suprà: sed Bal in l. cum virum. n. 21. C. de fideicom. appellat feudum familiare, seu de familia, quod omnes vbi suprà appellant ex pacto & prouidentia: & cum eo Soci. nep. consi. 114. nu. 10. lib. 2. Ias. in prælud. feud. col. fin. num. 128. Pro quibus expendo tex. in l. 5. ff. de reli. & sumpt. fun. cuius sunt verba in proposito summè notanda, *familiaria sepulchra dicuntur quæ quis sibi, familiæque suæ constituit: hæreditaria autem, quæ quis sibi, hæredibusque suis constituit.* quem tex. in materia feudorum debuissent scribent. expendere: in alio autem proposito eum notant Ro. Alex. vt per Ias. in l. cum filio, num. 88. & ibi Rip. num. 48. de leg. 1. Nec est tex. qui probet receptissimum illud nomen feudi ex pacto & prouidentia, quo Do. vbiq; vtuntur, vt fatetur Affli. in prælu. feu. nu. 169. ver. præmittendum, & nu. 178. versi. patet, referens ad id Bal. Ultra quos reijciendum omnino videtur illud nomen & differentia quum & feudum, quod hæreditarium appellant, non aliunde quàm ex tenore concessionis id nomē habere possit, & sic omnia feuda æqualiter appellarentur ex pacto & prouidentia, cum à concessionis tenore pendeat nomen & effectus feudi iuxta. ca. 1. de duob. fratri. ibi, *propter tenorē investituræ: cum simi.* Ex hoc nouè & verè damnatur cōmentitiū nomē illud feudi ex pacto & prouidentia, hucusq; ab omnibus receptum, potiusq; ex d. l. 5. appellari debet feudum familiare. Quia tamen eo nomine vtuntur omnes scribent. eodem nos vtetur, vt constet tali appellatione feudi ex pacto & prouidentia significari feudum liberis & consanguineis tantum deferendum. Quanta autem sit differentia inter feudum hæreditarium & hoc familiare, colligitur ex Bart. Paul. Alex. in l. si patron. ff. ad Treb. ex Bar. in l. vt iusiurandi. §. si liberi. ff. de oper. liber. Alex. consi. 44. lib. 1. latè Afflic. & alij in dictis locis, & plenè doctèque D. Couarru. l. libr. 5. resol. 2. capit. 18. Quæ differentia filijs vtilior est in emphy-

cet enim dominus rei hæres extet venditori, poterit cõtra
 uenire, quia alienatio ex defectu mandati fuit nulla, nec
 vëditor id fecit nomine suo, vt sic maior sit culpa empto
 84 ris: quod confirmatur ex dictis supra 10. limita. Diximus
 supra mirã esse varietatem scriben. circa materiam feuda
 lē in proposito huius reg. & d. l. cū à matre, vt verè chaos
 appellari possit. Idq; non tm̄ inter Doct. & interpretes, sed
 ēt penes consuetudines ipsas feudorū, quæ in partē iuris
 scriptę habētur, post duodecimum Cod. librum. Qua in
 utilis erit labor, maximè Italis, Germanis, Gallis, apud
 quos frequentissima est materia feudorum. Hispanis etiã
 utilis erit, quia inde multa inferuntur ad emphyteosim, &
 maioratus, vt infrà. Omissis autem alijs diuisionibus feu
 dorū, præcipua ad propositum est ea, quã Doc. constituūt
 inter feudū hereditarium, & feudū, quod appellant, ex pa
 cto & prouidentia: vt distingunt Iser. nu. 1. & alij in capit.
 primo. An agna. vel fil. vbi Afflic. numero 13. & in c. 1.
 §. hoc quoque de succes. feud. & in c. 1. §. Titius, vbi Affli.
 numero 5. si de feud. fuer. contro. inter domi. & agnat. tra
 dit Curt. de feud. 1. par. 8. q. numero 19. & sequen. Alex.
 in l. quod dicitur. ff. de verb. & in varijs consilijs, maximè
 consi. 26. num. 4. & consi. 28. numero 18. lib. 5. Afflic. lib.
 3. Const. Neapo. Rub. 5. nu. 11. & præced. Dec. consi. 390.
 nu. 5. & consi. 185. Cur. Iun. consi. 1. numero 12. & consi.
 138. nu. 23. Ruyn. consi. 1. nume. 15. libro primo. Gozad.
 consi. 28. Anto. Capyt. decis. 64. nume. 8. Aymon. consil.
 197. numero 5. Paris. consi. 2. numero 22. lib. 1. & consi. 5.
 num. 2. eod. lib. perspicuè Soc. nep. consi. 112. nu. 6. lib. 2. &
 consi. 76. nu. 75. & sequen. lib. 1. Afflic. in c. 1. num. 3. & se
 quent. de eo qui sib. & hæred. latè Lofred. consi. 1. inter cõ
 silia feudalialia. Apud quos omnes & plures alibi grandis
 contentio est circa exempla & effectus huius diuisionis,
 vt statim deducam. Omnium tamē in eo concors opinio
 est, vt feudum ex pacto & prouidentia dicatur, quando
 conceditur alicui pro se, descendentibus, seu coniunctis
 de familia non facta mentione heredum: vt autem nihil
 prorsus maneat pacificum in hac materia, contra hanc re
 ceptissimam conclusionem insistit Syluan. consilio 30.

nu. 12. & numero 17. nitens probare, quod etiam tunc dicatur feudum hæreditarium. Mirè autem discordant scribent. circa feudum hæreditarium: quod tamen à præcedenti crebrius distingunt in eo, quòd hoc dicunt exigere, vt succedens sit hæres, vt per eos oēs vbi suprà: sed Bal in l. cum virum. n. 21. C. de fideicom. appellat feudum familiare, seu de familia, quod omnes vbi suprà appellant ex pacto & prouidentia: & cum eo Soci. nep. consi. 114. nu. 10. lib. 2. Ias. in prælud. feud. col. fin. num. 128. Pro quibus expendo tex. in l. 5. ff. de reli. & sumpt. fun. cuius sunt verba in proposito summè notanda, *familiaria sepulchra dicuntur quæ quis sibi, familiæque suæ constituit: hæreditaria autem, quæ quis sibi, hæredibusque suis constituit.* quem tex. in materia feudorum debuissent scribent. expendere: in alio autem proposito eum notant Ro. Alex. vt per Ias. in l. cum filio, num. 88. & ibi Rip. num. 48. de leg. 1. Nec est tex. qui probet receptissimum illud nomen feudi ex pacto & prouidentia, quo Do. vbiq; vtuntur, vt fatetur Affli. in prælu. feu. nu. 169. ver. præmittendum, & nu. 178. versi. patet, referens ad id Bal. Ultra quos reijciendum omnino videtur illud nomen & differentia quum & feudum, quod hæreditarium appellant, non aliunde quàm ex tenore concessionis id nomē habere possit, & sic omnia feuda æqualiter appellarentur ex pacto & prouidentia, cum à concessionis tenore pendeat nomen & effectus feudi iuxta. ca. 1. de duob. fratri. ibi, *propter tenorē investituræ: cum simi.* Ex hoc nouè & verè damnatur cōmentitiū nomē illud feudi ex pacto & prouidentia, hucusq; ab omnibus receptum, potiusq; ex d. l. 5. appellari debet feudum familiare. Quia tamen eo nomine vtuntur omnes scribent. eodem nos vtetur, vt constet tali appellatione feudi ex pacto & prouidentia significari feudum liberis & consanguineis tantum deferendum. Quanta autem sit differentia inter feudum hæreditarium & hoc familiare, colligitur ex Bart. Paul. Alex. in l. si patron. ff. ad Treb. ex Bar. in l. vt iusiurandi. §. si liberi. ff. de oper. liber. Alex. consi. 44. lib. 1. latè Afflic. & alij in dictis locis, & plenè doctèque D. Couarru. l. libri resol. 2. capit. 18. Quæ differentia filijs vtilior est in emphy-

phyteosi, & in alijs quàm in feudo : in alijs enim cum descendentes vocantur iure sanguinis tantum. fatentur omnes scriben. cum Bar. posse filium repudiare hereditatem, retinereq; rem pro liberis concessam: in feudo autem mira in hoc controuersia est circa intellectum. c. 1. an agna. vel fil. plures enim asserunt, non posse filiū, repudiata hereditate, retinere feudum etiam pro filijs concessum, & in eo deterioris esse cōditionis filios, quàm agnatos: qui tūc repudiata hereditate feudum retinebunt, & ita Math. Afflict. in dicto capit. nu. 1. & numero 31. qui id vt receptius tradere videtur: inquit tamen numero 7. aliquos contradicere: & ita hoc sequitur Anto. Capy. decis. 97. nume. 2. Loffred. consi. 1. numero 68. inter consi. feud. Soc. nep. consi. fil. 114. numero 1. libr. 2. accuratè magis Curt. Iun. consi. 155. & ita intelligit Syluan. consi. 30. nu. 19. ita apertè Bar. in dicto paragrapho si liberi. nu. 4. ff. de oper. libe. idq; receptius asserit D. Couarru. d. cap. 18. nume. 4. lib. 2. resol. & Areti. consi. 14. nume. 13. & 14. & verè litera. d. c. fortissimè iuuare videtur hanc sententiam: dupliciter inducendo. 1. in princip. dum text. loquitur in agnato, permittens, ei vt feudum retinere possit repudiata hereditate. Deinde in secunda parte id indistinctè negat filio vasalli: & sic satis videtur loqui in feudo concessio alicui & familie. Si enim esset feudum hereditarium, non distingueret inter filios, & agnatos, nec agnatis permetteret, vt repudiando hereditatem feudum retineant, quia secundum traditionem omnium scriben. in feudo hereditario necessarium est hæredis nomen omnibus succedere volentibus. Idque speciali consuetudine summoque rigore in feudis introductum videtur: quilibet enim consultus ex ratione naturali, iurisque principijs, contrarium diceret ideoque gloss. ibi magis inclinatur, vt decisio illius text. non trahatur ad emphyteosim, & alia extra feudum: idque receptius videtur ex Afflict. ibi. numero 57. ex Bart. in dicto §. si liberi. num. 4. ex Alex. in d. l. quod dicitur, & ibi Ias. nume. 29. ff. de verb. oblig. & in terminis tradit Couarru. d. loco. vers. septimo. Inde cauebis ab æquiparatione Bal. in l. 3. col. 2. C. de fideicom. Sed cum in feudo concessio alicui & libe-

ris citra nomen hæredis, durissima foret decisio illius cap. & filios iniquè grauaret, si eos inuitos hæredes faceret, cōtrarium iutelligunt & probant quam plures alij scribent. adeo vt hæc videatur receptior opinio. Ita enim Bal. in d. c. An agna. nume. 8. & Aluar. num. 9. Præpos. num. 6. ver. 6. lim. Iacob. à Geor. de feud. verb. & cum pacto de non alienando. num. 3 6. Ias. in d. l. quod dicitur num. 3 3. ff. de verb. oblig. Vbi in feudo & emphyteosi hoc dicit communiter approbari: & ita idem Ias. in l. si non sortem. §. libertus, num. 3 3. ff. de condic. ind. Alex. ad Bal. in l. qui se patris, col. 6. litera b. C. vnde lib. Lauren. Calca. consi. 74. nu. 4. & 5. hoc etiam communiter sentire Doct. fatetur. Syluan. vbi suprâ. idem q; asserit receptum Rube. in l. Gallus. §. quidam rectè. nu. 1 8 1. hoc securè tradit idem Rube. consil. 85. Curt. Iun. consi. 78. nume 4. Carol. Ruy. consil. 1. nu. 1 5. idem vult Ias. consi. 56. lib. 3. ex princi. Aymon. consil. 2 56. num. 3. idem apertè vult Alb. Brun. consi. feu. 80. nu. 14. & seq. Paris. consi. 23. num. 176. lib. 1. Bellon. consi. 33. num. 4. & securè Zas. de feud. 8. par. nu. 6. ver. cæterum hoc etiam vult apertè Pau. Cast. in auth. post fratres. C. de legit. hæred. idē Pau. in l. pro hærede. §. 1. ad fi. ff. de acq. hære. Pau. in l. idē. Iuli. §. si quis alicui. n. 4. & clarius idē Pau. in l. si post mortē ff. de leg. 1. quorū numero æquior hæc opinio, receptior manere videtur, ita mitigetur rigor. d. c. An agna. Vt èt in feudis eo casu nō prorsus recedatur à iuris regulis: quibus in ea forma concessionis ita ius liberis acquiritur vt necessarium eis non sit nomen hæredis, ex l. 3. cū Bar. ff. de interd. & releg. ex l. quodcunq; 45. §. si q; ita. ff. de verb. obl. ibi, licet hæres non existat: & ibi notāt Pau. & nouiores, ex l. si post mortem. 7 1. ff. de leg. 1. ibi, An patri hæres extiterit, nec ne: & ibi Pau. Cast. nu. 3. expressim notat. & cum Bal. respondet ad literam d. c. quorum intellectum probant alij sequentes hanc partem. De ratione autem differentię, quam tex. in d. c. facit inter filios & agnatos, ingeniosè agit Bal. ibi. num. 6. tradit etiam Syluan. d. consi. 30. nu. 2 1. & nouissimus Francif. Sonsbe. de feu. par. 9. pa. 76. nu. 171. Idem dicendū est in feudo concessio pro se & suis hæredibus: venient enim descendentes tm̄ vt rā

quam receptū tradit Alex. in d. l. quod dicitur. nu. 26. verj
 & si benè, ff. de verb. obl. loquēs generaliter de rē, quæ su
 naturā non venit ad extraneus: vt colligitur ex traditio.
 Bar. & aliorum. in l. Gallus. §. etiam si à parente. Sed tunc
 oportebit, vt descendentes ad successionem feudi, vel em
 phyteosis, hæredes sint, ex Ias. & alijs proximè citatis, tra
 ditq; Affli. in c. 1. nu. 11. de alie. feu. patern. equiparans has
 formulas, *pro se hæredibus*, & *pro se vel hæredibus*. Idem etiā
 q̄ tunc liberi debent esse hæredes, tradit Loffred. d. consi. 1.
 nu. 64. & nu. 132. & 207. cum seq. & 210. & seq. Feudū ē
 hæreditarium appellant aliqui in ea forma, *pro se & here
 dibus legi iuris*, quasi ea qualitas non totū sanguini tribuat,
 præponderetq; nomen *hæredibus*: ita Cardi. Paris. consi. 65.
 nu. 7. lib. 3. citans Alex. & alios. Sed contrarium non ob
 scurè probat Dec. consi. 395. nu. 7. Gozad. consil. 26. num.
 30. Soc. nep. consi. 112. nu. 8. li. 2. qui hoc dicunt, vbi feudū
 simpliciter conceditur pro hæredibus: à fortiori ergo id
 sentiūt, vbi additur verbū, *legitimis*. Verbum enim, *hæres*:
 simpliciter prolatum à facilius extraneos comprehendit
 quàm vbi additur qualitas illa legitimorum, iuxta l. 3. §.
 de illo. ff. pro soc. sed hæc componitur ex distinctione
 proximè tradenda. Maior scriben. varietas est, quando feu
 dum vel emphyteosis saltim ecclesiastica conceditur ali
 cui pro se & hæredibus. quæ varietas satis colligitur ex
 proximè dictis, & ita inquit Afflic. in c. 1. nu. 4. de eo, qui
 sib. & hæred. mireque variauit celebratiss. feudista And.
 Ifern. vt curiosè notat Loffred. consi. 1. ex nume. 98. per 5.
 col. tradit etiam Affli. in cap. 1. nume. 13. An agna. vel fil.
 & tamen receptior videtur opinio, vt tunc dicatur feudū
 hæreditarium, ex Afflic. vbi sup. & decis. 112. nume. 3. Co
 uarru. d. loco, Alex. referens plures consi. 28. numero 18.
 lib. primo. Curt. Iun. consi. 1. numero. 12. & consil. 138.
 numero 23. & in tract. de feud. 1. part. q. 8. nume. 19. Ay
 mon Crauet. consi. 197. num. 5. Paris. consi. 3. nu. 8. lib. 1.
 Grat. consi. 4. numero 42. lib. colligitur. ex Iaso. in dict. §.
 libertus. numero 35. Quod notabiliter ampliat Cur. iun.
 cons. 3. etiam si nomen liberorum vel descendendum tan
 tum apponatur in principali dispositione, & nomen hære
 dum

dum, adijciatur postea incidenter. Adhuc enim concludit feudum manere hæreditarium, vt successor debeat esse hæres, sed non satis respondet regulæ Clem. 1. de præben. quod verba incidentur vel executiuè prolata, non alterât dispositionem, de qua agit Ias. in l. ex pupillari. ff. de vulg. & ego soleo expendere tex. in l. pater filium. 36. §. fundum. ver. ita enim. ff. de leg. 3. & ita contra Cur. tradit. Ex ea de pact. num. 220. & in terminis contrarium tradit Ias. consi. 56. col. 2. & col. fi. lib. 3. Ex qua opinione, cùm receptor sit cauendum est à multis & grauibus viris, qui in materia feudali & simili, generaliter tradere solent, nomē hæredis, idem omnino inducere, ac si concessio fiat pro se & liberis: ad quod innumeræ authoritates citari possent. Ex quibus memoro Alex. sibi contrarium consil. 30. nu. 1. lib. 1. & consi. 26. nu. 3. lib. 5. Deci. d. consil. 395. num. 7. Goza. d. consi. 26. num. 30. Afflic. sibi contrarium in ca. 1. nume. 13. de feud. nō hab. prop. natur. Ias. in d. l. Gallus. §. etiam si parente. nu. 15. versi. 2. fallit. Ea tamen discordia scriben. circa has formas concessionis potest conciliari, vt feudum non dicatur tunc prorsus hæreditarium, nec omnino familiare, seu ex pacto & prouidentia, potiusque appelletur mixtum, quasi de utroq; participans: quia ad tale feudum non admittetur extraneus hæres. Descendens autem vel agnatus, qui tantum tunc admittuntur, non poterunt repudiata hæreditate feudum accipere, idque magis conducit in agnatis, liberi enim, in feudis etiam omnino de familia, non possunt hæreditatem repudiare, feudum verò retinere, ex d. c. 1. An agna. vel fil. vt supra receptius diximus. Extra feuda autem vtilior manet resolutio hæc, vt tunc liberi vel agnati, si in eam rem succedere velint, non possint hæreditatem repudiare, quæ conciliatio colligitur ea Dec. consi. 185. & consi. 208. nu. 10. & seq. aperte & perspicuè eā probat Affli. d. c. 1. An agnat. vel fil. nu. 10. & seq. Et c. 1. nu. 4. de eo qui sibi & hæred. & lib. 3. constit. Neap. Rub. 24. nu. 74. tradit Card. Paris. consi. 65. ex nu. 10. & nu. 24. lib. 3. Soci. Neap. consi. 76. num. 75. libr. 1. & consi. 112. num. 10. lib. 2. & consi. 114. col. 4. eod. libr. Ex

qua cōcordia & resolutione infertur 1. ad similem speciē

concessionis pro se & hæredibus masculis, vel pro se & hæredibus ex corpore suo descendentibus. Nimis enim variant scriben. & plures sibi ipsis aduersantur, vt colligitur ex diffuso cons. 1. Loffred. vbi inuoluit nec sibi constat Afflict. in c. 1. §. hoc quoque nu. 85. de succes. feu. & in c. 1. nu. 10. & seq. de alien. feud. pater. & in c. 1. nume. 4. de eo, qui sibi & hæred. Variavit consulendo Rube. Nam in consil. 84. & seq. asserit tale feudum nullatenus dici hæreditarium, sed omnino ex pacto, vel de familia. At in consil. 18. contrarium vt magis commune tradit. Ex præcedenti autem concordia videtur dicendum, vt qualitas illa adiecta hæredum non tollat, quin descendentes hæredes esse debeant quod magis probat D. Couarru. d. lib. 2. resolu. c. 18. col. 6. & seq. & videtur satis colligi ex Bart. in d. §. si liberi. nu. 4. versu. sed si. ff. de oper. lib. dicit ita iudicari Afflict. decis. 295. nu. 7. & clarius decis. 140. & hanc dicit magis communem opinionem Sylu. cons. 30. nu. 11. & seq. & n. 24. vbi plures citat: & ita cōtra Dec. tradit Cur. cōs. 145. & cum eo Grat. consi. 4. nu. 48. & nu. 55. lib. 1. & Rube. in ¶ 1. Gallus. §. quidā rectè. nu. 191. Ego autem puto veriorē & receptiorem esse sententiā, vt in ea forma feudum dicitur tantum de familia, ac si nomen hæredis adiectū nō fuisset, & ita Dec. cons. 395. nu. 6. & seq. magis in cōs. 135. Paris. consi. 10. nu. 7. li. 1. Soc. nep. cons. 72. nu. 27. li. 1. Alb. Brun. relatus à Soc. in d. consi. nu. 28. & ita Afflic. li. 3. cōst. Rube. 24. nu. 74. idem Afflic. summè Dec. laudans, in c. 1. nu. 11. An agna. vel fil. idem Afflic. deci. 240. nu. 10. sed ibi magis refert specialem regni consuetudinem sicut etiam lib. 3. consti. Rub. 24. nume. 68. & allegando Deci. idem probare videtur Moly. in consue. feud. §. 22. nu. 85. Soci. nep. (citans solum Afflic.) consi. 112. nu. 14. li. 2. idem vult Gozad. d. consi. 26. nu. 30. Francisc. Zoane. de reb. quotid. c. 4. & Bellonus consi. 33. nu. 2. dicens opinionem Decij communem: quæ etiam colligitur ex traditione Alex. Arer. & aliorum quos refert Iaf. in d. §. etiam si parente. l. Gallus. nu. 22. ita Cremen. notab. 1. §. eademq; opinio fuit Rayne. vt referunt plures ex his, & tradit Iaf. consi. 118. col. 3. libr. 4. idem non obscure colligi potest ex Bald. in l. cum

cum virū, nu. 21. C. de fideicom. apertius Bal. in l. liberti. col. fi. nu. 37. C. de oper. libe. & ita hæc opinio receptior videtur, licet variauerit Rube. vbi suprâ: sicut etiam variavit Aymon Craue. qui consi. 256. nu. 3. contra Dec. tenet, idem tamen sibi contrarius, Dec. sequitur consil. 197. nu. 2. variauit etiam Paris. qui vbi supra cōsi. Dec. probat, sed idem contradicit cons. 2. nu. 23. li. 1. Pro hac parte quã nouiores Dec. tribuunt, nō parum vrget à fortiori autho. gl. & Pau. Cas. in l. ex facto. §. vlt. ff. ad Treb. vt tunc ex subiecta materia nomen hæredum, de liberis tantum intelligatur, maximè addita qualitate illa masculorum vel ex corpore descendentiū. Vrget etiam nimis vsus loquendi, qui ante oculos haberi debet etiam reiecta proprietate verborum, vt docet I. C. in l. non aliter. §. 1. ff. de lega. 3: solent autem homines in negotijs similibus, hæredes appellare descendentes & agnatos, quos successuros sperant perpetuò in feudo vel maioratu, de quo agitur, nō attendentes ad alia bona, nec ad nomen hæredis. Facit etiã regula iuris, vt consideretur ratio naturalis, non accidentalis, l. 3. ff. de tutel. & causa sanguinis, non aliã extrinseca, l. tutor, §. 1. ibi, *vt filius promeruit.* ff. de excus. tutor. Nec obstat argu. Rube. in d. §. quia si maturè attēdas, satis colligitur mens concedentis vel accipientis, vt tunc sanguinis tm̄ ratio habeatur, si enim de alijs hæredibus sentirēt, non distinguerent inter masculos vel fœminas. Hanc tamen opinionem quam ex Bald. & alijs magis comunē dicimus, limitat Ias. d. cons. 118. colū. 3. ver. nec obstat li. 4. nisi cum qualitate masculi addatur signum vniuersales quod apertè vult Bal. in l. cum virum, nu. 21. C. de fideic. confirmaturque ex multis per Ias. cons. 124. colum. pe. & fi. li. 4. ex latè traditis per Aldobr. in prin. In sti. de excusa. tuto. ex nu. 62. Sed fundamentum illud ex dictione generali in feudalibus, non est omninò tutum, possetq; cōtroverti ex traditis per Iacobin. de feu. verb. quibuscunque: meliùs per Rip. in l. ex facto, §. fi. num. 16. ff. ad Trebel. In quo nimis variare scribent. aduertit Moly. ad Alex. consi. 30. lib. 1. Afflict. in c. in generali, num. 20. si de feud. fuer. controuer. tradit Deci. in c. in præsentia, nu. 48. de probat.

- 89 latius Tiraq. de retrac. lign. §. 1. glo. 7. nu. 21. & nu. 27. Ex eisdē infertur 2. ad aliā speciem cōcessionis, si forsan feudum vel quid aliud simile concedatur alicui & suis hæredibus non enim intelligitur de ijs, quibus tantū congruit ius fuitatis, iuxta §. sui. Insti. de hæred. qual. & differē. sed potius id feudis & emphyteosi ecclesiastica, intelligitur pro descendantibus, in alijs verò, quæ ad extraneos transire solent, intelligitur de quibuscunq; hæredibus, vt ex l. mo. resoluit Alex. in l. quod dicitur, nu. 26. de verb. oblig. idē Alex. conf. 26. lib. 4. tradit Rube. in l. Gallus, §. quidam rectē, nu. 75. Hiero. Schur. cōf. feud. 126. nu. 1. Sylua. cōf. §. 2. nu. 1. notat Præpos. in d. c. 1. An agna. n. 3. versi. sed qñ, cū seq. & nu. 5. colligitur ex doctri. Bart. in d. l. Gallus, §. et si parente. nu. 4. & ibi Iaf. nu. 13. & Soci. nep. conf. §. 8. lib. 2. Idq; iudicandum est ex cōmuni vsu loquendi, vt notāter tradit Guid. decis. 548. & ita distinguit in proposito. idem Guid. decis. 230. non ita in decis. 306. Sed in hac specie ex mente scribent. in d. locis, censendum erit feudū hæreditarium, ad effectum, vt descendentes & agnati nō possint feudum retinere, hæreditatem repudiando: de familia autem censebitur, quia extranei admittendi non sunt. Et ita hæc species iudicabitur iuxta distinctionē feudi mixti, de qua sup. non secūdem præcedentē de masculis: quod planē concedent omnes tenentes in casu proximo feudum esse hæreditarium: nec contradicit alteri opinioni, quā ibi probamus, quia in hac specie verba non tā præcisē rationi sanguinis adhærent; vt prorsus excludant generale nomē hæredis. Et ita in hac forma, pro se & suis hæredibus, non poterit agnatus repudiatus hæreditatem & feudū retinere, secūdū scrib. cōiter in d. c. 1. An agn. vbi Præpos. notat colum. 3. licet contradicat nouissimus. Frā. Sonsbe. de feu. 9. par. nu. 105. cuius opinio nō inepta est: nec æquitate caret maximē ex ijs quæ inf. proximē trado.
- 90 nu. 91. Sed nunc loquor iuxta ea quæ receptiora sunt in hac materia. Ex prædictis. 3. securē inferri videtur, in forma cōcessionis, pro se & descendantibus, nihil immutari per adiectionem, *ex corpore*. Eadem ratio est, ad effectū, vt feudum iudicetur hæreditarium vel familia: licet Do-

Et: vbi suprà, tractantes de illa forma, semper addant qua-
 litatem illam, *ex corpore*. sed lex rebus, non verbis imponi
 debet, l. 2. C. commu. de legat. Ex eisdem, 3. inferri potest,
 non esse differentiam inter concessionem, pro se & suis hæ-
 redibus, & concessionē, pro se & suis, simpliciter: licet quo-
 ad alia videatur aliquid inter hæc differre, ex Emil. Ferret.
 confi. 3. vt sic feudum sub hac forma dicatur hæreditariū,
 ad hoc vt successor hæreditatem non repudiet, licet extra-
 nei tunc non admittantur: & ita censetur mixtum secun-
 dū resolutionem suprà traditam, ex mente scribent. in d.
 c. 1. An agna. Inde etiam inferitur 5. ad speciem suprà tra-
 ditam de concessione, pro se & liberis & hæredibus: vt ma-
 gis procedat cōis conclusio, de qua ibi: quando verbum,
 hæredibus esset adiectū simpliciter sine copula, quia tunc
 magis qualificat præcedentia. vt successor feudi debeat ef-
 se hæres: ex doctri. Bar. in l. pretor, §. erit, ante. num. 1. ff. vi
 bon. rap. *qualia*: & nu. 1. ibi, *intelliguntur repeita*: Bart. in l.
 Scia, §. Caio, ff. de fund. in struc. Inferitur etiam 6. ad speciē
 cōcessionis, tibi & generi tuo vel posteris: hæ enim consti-
 tuunt omninò feudum familiare seu ex pacto & prouidē-
 tia, nō hæreditarium: cū in ijs nihil de hæredibus dicat,
 totū verò sanguini detur: quod suadetur ex tex. & Bar. in
 l. 3. ff. de interd. & releg. ex Affli. & feudistis in locis suprà
 citatis, & in specie voluit Bal. in c. 1. §. si. nu. 1. quæ fu. pri-
 cau. & Curt. de feu. 5. par. nu. 5. Inferitur 7. ad q. concessio-
 nis, in ea forma, *ibi & filijs & hæredibus*: in qua diximus
 receptius, vt feudum tunc censetur hæreditarium: quod
 limitat Afflic. in c. 1. §. hoc quoq; nu. 85. de succel. feu. nisi
 in ea successione addatur, vt seruetur sexus & ætatis præ-
 rogatiua, vel quòd in eo succedatur iure Francorum: tunc
 enim contendit Affli. feudum censendum esse de familia,
 seu ex pacto, vt vocant, non hæreditariam quod improba-
 re videtur Loffred. in proluxio confi. 1. si eius principium
 cum resolutione conferas. Sed pro Afflic. vrget, quòd ea
 concessio in effectu successores sanguinis tantum respic-
 it: Ideoq; conclusio tantum attendi debet, & non præce-
 dentia verba, vt generale est in omni dispositione. Deci. in
 l. si ego nu. 3. ff. si cer. pet. Ias. in l. 1. nu. 17. ff. de eden. Affli.

decif. 375. nume. 5. & opinio hæc Afflict. iuuatur auctoritate Cor. confi. 199. nu. 68. lib. 2. & Bal. in l. libert. nume. 37. C. de oper. liber. In his autē dicitur feudum iurē Francorum, quādo primo genitus reliquos excludit, vt volunt omnes feudistæ, & ita Afflict. decif. 112. & decif. 248. Infertur. 8. ad speciem concessionis, *tibi & generi*, vel *tibi & proli vel posteris*: vt verè dicatur pro familia non hæreditaria: ex suprā dictis, & ijs quæ tradit Affli. in c. 1. nu. 132. & seq. de succes. feu. facit l. 1. §. ff. de iure immuni. Cur. de feu. 3. par. nu. 29. Infertur. 9. ad q. concessionis. *in curiam Etam generationem*. vt tunc ratio sanguinis non hæreditatis habeatur, ex Bal. in l. 2. vbi Ias. num. 167. C. de iur. emphyt. In prædictis autem libentius in dubio amplecterer eā opinionem, quæ magis inducat, vt feudum dicatur ex pacto seu prouidentia, quàm hæreditarium, vt magis faueatur descendētibus & agnatis, ex ratione tex. in l. 1. §. largius. ff. de succes. edic. ibi, *in honorē sanguinis*: Imò si mea valeret sententia, verius putarē contra omnes ferè scribent, in multis suprā traditis, vt feudū non dicatur hæreditariū, sed omnino de familia, quamuis adijciatur verbum, hæredes, saltim post mortē primi acquirentis. Ei. n. tantum debent successores (quia ab eo habere dicunt) non alijs post eum: cū ab alijs nihil accipiant vt colligitur ex multis iuribus & Doctor. & notat Alexand. in confi. 107. & præced. libr. 4. Aymon. consil. 135. numero. 8. & sequen. Ad quod moueor fauore sanguinis, nec non ex subiecta materia, quæ propriè posteros, non extraneos admittit, vt omnes agnoscunt in materia feudali. Nimirū igitur si hæredis nomen tunc non ad hæreditatis aditionē, sed ad rationem sanguinis referatur, ex sententia gl. in leg. etiam. 19. ff. solu. matr. tex. optimus in c. 1. de aliena. feu. ibi. *sine hærede masculo, quod in feudis intelligitur sine filio*. Moueorque magis, quia nec concedens nec accipiens aliquid prætere posseunt, ex eo quod posteris succedētes, hæredes, alijs sint, nec ne. Vnde extra rigorem d. c. 1. An agna. nūquam one rarē descendentes vel agnatos, qui ratione sanguinis admitti possent, vt alterius hæreditatem adire teneantur, argu. l. 3. cum ibi notatis à Bart. ff. de interd. & releg. & quæ

quæ notant Paul. & alij in l. pro hærede. §. si quid tamen. ff. de acqu. hæred. & forsan hoc sensit antiquus Doctus à Bal. relatus in capit. 1. nu. 3. de eo qui sibi & hæred. cuius opinionem dicit communiter reprobari Syluan. consi. 30. nume. 33. Paris. consil. 23. nume. 167. lib. 1. Ad prædicta omittendum non fuit, quod tradit Curt. Iun. consil. 138. nu. 24. versi. præmissis, col. vlt. vbi mirabiliter inquit quod si in concessione feudi antiqui, ad quod vocantur descendentes & agnati, fuerit adiectum verbum, *hæredibus*, non sufficiet successorem descendere à primo acquirente, nec ab eius hæredibus, nisi immediatè hæres sic vltimi possessoris: quod durum est, possit que multos decipere. Sed contra Curt. (qui neminem refert) videntur stare multorum responsa, imò quod sufficiat descendere ab hæredibus primi acquirentis, & ei longo etiam medio hæredem esse, vt per Paris. cōsi. 2. nu. 25. li. 1. & cōsi. 65. nu. 31. li. 3. Soc. nep. consi. 72. nu. 29. lib. 1. idemq; probat Alex. consi. 26. nu. 8. lib. 5. ibi, *tamen erat in effectu hæres primi vasalli, qui feudū receperat pro se & hæredibus.* & ita securè cōcludit Albe. Brun. consil. feud. 18. num. 14. vbi alios citat: & contra Curt. ita aduertit Syluan. consi. 30. nu. 20. dicens hanc esse cōem opinionem, facit tex. in c. 1. de natu. succ. feud. ibi, *ex illa linea ex qua iste fuit.* Hæc omnia pro virili resoluta tam longo repetita principio nemo proximitatis notet: quia non solum multis vtillissima erūt, sed omnino necessaria ad propositum: d. l. cū à matre: nec sine ijs intelligi possit articulus quotidianus huius tractatus: an filius vel alius hæres admittatur contra alienationē à defuncto factā in feuda-libus & rebus maioratus: quo nihil frequētius: à Doct. autem tā confusè tractatum vt nullā lucē nullamq; resolutionem, sed densissimam caliginem Cimmeriasque tenebras scriptis suis reliquisse videantur. In hoc frequentissimo articulo variæ sunt sententiæ à nullo, quem viderim, collectæ: in quo alij alijs, omnesque sibi ipsis aduersantur. Variavit ex morte Bal. vt referunt Alex. Ias. Dec. in locis infr. citandis. Variavit Alex. vt colligitur ex Dec. consi. 185. & consi. 28. & Curt. Iun. consi. 138. numero. 21. Variavit Dec. vt tradit Aymon. consi. 256. nu. 3. ad med.

& si. Variavit Paris. vt constat ex dictis per eum consil. 3. ex nu. 18. cū multis seq. & cons. 2. nu. 23. versi. & sic cū seq. lib. 1. & consi. 10. nu. 7. eod. lib. & consi. 65. nu. 10. cū tribus seq. lib. 3. variarunt alij secundum Ruyn. consi. 1. num. 16. lib. 1. Variavit Aymon. modò Decium sequens, modò ab eo recedens, vt constat ex eo. in consil. 197. nu. 3. & consil. 256. nu. 3. Variavit Rube. modò cum Deci. modò contra, vt patet ex consi. 18. & consi. 84. & seq. nemoque ex scribent. ferè sibi constat, vt patet ex suprà traditis, magisque liquebit ex statim adducendis, cum traditis à Syluan. consil. 15. In quo etiam variasse Ifern. colligitur ex Afflict. in varijs locis, magis ex Sigism. Loffre. cons. 1. variavit Alex. vt colligitur ex Grat. cons. 4. num. 39. dum argumentatur, & nu. 41. dum concludit. Variavit idem Grat. si benè cōferantur quæ scribit in d. cons. 4. num. 48. & 50. cum ijs quæ scribit consi. 91. numero 26. lib. 1. Nec satis sibi constat Afflict. in c. 1. §. hoc quoque, ex nu. 69. de succes. feu. inuoluit idem Afflict. in cōst. Neap. lib. 3. Rubr. 5. nu. 7. & 9. In hac perniciofa miserandaque repugnantia, prius de numero agemus referendo scripta aliorū: deinde contra eos quod verius putamus explicabimus. Igitur scribunt aliqui, nunquam admitti hæredem contra alienationem & factū de functi etiā in bonis feudalibus, quamuis talia sint, in quibus succedat inuito defuncto ex tenore antiquæ concessionis, ita indistinctè scribit Martin. Silima de feud. num. 169. in 13. volum. tracta. Ruy. consilio 25. numero 10. & seq. li. 2. Bald. in ca. 1. §. hoc quoque, col. fi. nu. 20. de succes. feud. Alij indistinctè scribunt filium, aliumve hæredem admittendum fore contra alienationem defuncti in feudalibus, alijsve, ad quæ hæres ipse admittitur ex antiqua concessione, vt variando tradit Ias. consil. 7. & consi. 56. libro tertio, dum respondet ad le. cum à matre. Variando etiam idem tradit Thom. Gramma. decisione nonagesimatertia ex numero 8. Dec. consil. 445. numero 55. Et ita variando respondet Bald. consi. 215. in 1. dubio. lib. 2. Alij distingunt, an filius vel alius hæres maiorem, vel æqualem quantitatem consequatur ex bonis defuncti, & tunc non admittatur contra alienationem feudalium à defuncto

Et factam: si autem minus habeat, admittatur pro rata,
 quod tradit Affli. in c. 1. S. si totius. nu. 16. si de feud. fuer.
 contr. inter dom. & agna. & tanquam receptum id tradit
 Curt. de feud. 4. par. num. 150. versicu. 2. in fine. Alij scri-
 bunt esse solum aduertendum, an filius aliusve hæres in-
 uentarium feceris nec ne, quasi eo facto indistinctè admit-
 tatur contra alienationem feudalium similiumve bono-
 rum: quod tradit Ifern. in cap. 1. An agna. & ibi Aluar. &
 Præpo. col. penul. ad finem, numero 6. versu. vndecimam.
 Et ita Alexand. aliquando scripsit & alij, quos citat Grat.
 consil. 4. nume. 39. lib. 1. Paris. consil. 10. numero 7. lib. 1. &
 & consil. 65. nu. 47. & seq. lib. 3. vbi plures refert. Et ita ex
 vigore inuentarij scribit Thom. d. decis. 93. numero 10. &
 Grat. sibi contrarius, consil. 91. num. 36. & 37. Deci. consil.
 445. nu. 56. & ita indistinctè in quocunque feudo hære-
 ditario vel de familia, aperte tradit Bald. (licet variè alle-
 getur) in l. qui se patris, nu. 11. C. vnde lib. & tanquam re-
 ceptū hoc scribit Curt. de feu. 4. par. n. 148. & Zas. de feu.
 9. par. nu. 28. Alij tandem, & plures ex suprā citatis resol-
 uendo distingūt inter feudum hæreditarium, & feudū de
 familia, seu ex pacto & prouidentia, vt nostri vocant. Nā
 in hæreditario concludunt indistinctè repellendum hære-
 dem, nec in eo prodesse inuentarium. In feudo autē con-
 cesse expressim pro liberis & descendens, totam vim
 huius articuli inuentario tribuunt, vt eo facto possit fi-
 lius aliusve hæres rescindere alienationem feudalium à
 defuncto factam. & hæc est magis cōis opinio nostrorū.
 Et in hunc sensum reducuntur omnes in præcedēti versu.
 adducti. Ita ex Ifern. & alijs vt receptum tradit Alex. cōf.
 28. numero 18. libro 5. Deci. consilio 208. Ias. consilio 7.
 colum. 8. in princip. & consil. 56. col. 5. in princip. lib. 3. &
 Soci. nep. consil. 112. numero 14. libro 2. Paris. consil. 2. nu-
 mero 32. & consil. 3. num. 18. & consil. 106. numero 45. lib.
 1. & Ruyn. consil. 1. ex numero 12. lib. 1. & consil. 38. nu-
 mero 5. & numero 21. eod. libro. & consil. 25. numero 10.
 lib. 2. Aymon. consil. 256. col. Curt. iun. consil. 138. nume.
 20. & consil. 155. col. 1. Rube. consil. 18. & in l. Gallus. S.
 quidam rectè, nu. 190. Sylua. consil. 30. numero 33. & 34.

vbi hanc dicit communem opinionem: & D. Couarru. dī. cap. 18. libro secundo. resol. versicu. 8. & Iacobin. de feud. verb. & cum pacto de non alien. num. 35. Sigismun. cōsi. 14. num. 46. Grat. d. consil. 4. lib. 1. Afflic. decis. 112. & li. 3. const. Rub. 5. nu. 11. & Rub. 24. nu. 84. & in d. §. hoc quoque. nu. 72. & 74. de feud. succē. vbi hanc dicit communē: & in c. 1. ex nu. 8. de alie. feu. pater. & in c. 1. §. si Titius. nu. 5. & 13. si de feu. fuer. controu. & in c. 1. nu. 4. & seq. An agna. Nec quisquam incuset tam curiosam allegationem, nimiamq; sollicitudinem in numerandis doctorib. quum ad ea tempore eamque miseriam deuenit iuris prudentia, vt sententiæ magis numerentur quam ponderentur, maximè cū hæc, de quibus agimus, maximi sint momenti, sæpeque inter magnates contingant, & ijs (vt vides) mirè varient scribent. quorum autoritas sæpius capit ignorantēs, vel iniquos iudices. Ex ijs patet commune esse opinionem scribent. vt in feudo hæreditario nihil iuuet inuentarium, vt tanquam receptum tradit Alex. in d. cōf. 28. numero 19. lib. 5. Ruin. dicto consil. 38. num. 15. lib. 1. Afflic. d. decis. 112. num. 3. & decis. 240. num. 11. & Aym. referens plures. consil. 256. nu. 3. Sigismun. consil. 14. num. 43. Grat. consil. 4. nu. 50. lib. 1. Rub. consil. 18. Afflic. lib. 3. const. Rub. 5. nu. 9. Curt. iun. consil. 138. num. 16. & 20. Paris. consil. 3. nu. 18. lib. 1. & consil. 16. nu. 43. eo. lib. in quo cōtrarium non obscure scribit idē Paris. consil. 65. nu. 47. & 49. lib. 3. Inde necessariò inferunt idem Doct. quod vbi feudum est hæreditarium, indistinctè repellatur hæres alienatis securaque manebit alienatio, & factum possessoris semper nocebit posteris: eo quod non possunt succedere, nisi vt hæredes, secundum eos: & communiter scrib. & ita Afflic. decis. 193. Ant. Capy. decis. 64. nu. 2. Syluan. consil. 15. nu. 46. Paris. consil. 16. nu. 34. lib. 1. & fatentur Alex. & omnes proximè citati ad communē opinio. in hoc articulo. Et ita Zoane. de reb. quotid. ca. 4. Hinc maximè ampliatur reg. d. l. cum à matre, extendunturque alia iura similia, de quibus latissimè suprā. Ex quibus agnoscerit periti omnino necessaria fuisse quæ suprā deduximus, ad notitiam feudi hæreditarij, & de familia: quum in altera

spe. nunquā admittatur hæres cōtra alienationē defuncti. In altera autē admittatur factō inuētario, secundū cōem sententiam. Ex eisdem infertur ad casum, in quo consuluit Dec. consi. 28. & consi. 395. latius in consi. 185. apud nouiores celeberrimo, quando feudum conceditur alicui & eius hæredibus masculis. Si enim tale feudū censeatur ex pacto seu de familia, nec Dec. nec alius ex multis citandis dubitat, descendente, vel agnatum succedentem in feudo, simul hæredem alienantis aliquid feudale posse rescindere alienationē, admitti que contra factum defuncti, saltem cōfecto inuētario. In quo Dec. concludit hæredem tūc admittendū, & ita limitandā reg. d. l. cum à matre. tū quia, vt ipse opinatur, tale feudum non hereditarium, sed ex pacto & prouidentia appellari debet, tum quia in ea specie non potest succedere extraneus: & secundum Decium id satis est, vt hæres audiatur, nec feudum omnino hereditarium appelletur: quod probant aliqui recentiores suprā citati. nu. 87. vers. Ea tamen: In qua specie pro Dec. probauimus suprā. nu. 88. verius receptius videri, vt feudum tunc omnino de familia dicatur, quo retento necessariò sequitur (iuxta proximam distinctionē receptā) hæredē factō inuētario admittendum contra alienationē & factum defuncti. Et ego Decij opinionē verissimam puto, non tam ex suis fundamentis, quam ex alijs infrā adducendis: eandem que opinionem magis cōem puto, licet aliqui Decio contradicant, quos sequi videtur D. Couarru. d. c. 18. consi. 6. In quo mire variant nouiores, & cōtra Decium maximè insistit Cur. Iun. consi. 155. & Syl. consi. 30. nu. 11. & seq. Aliqui ēt, secum pugnantes, modo Decium sequuntur, modo ab eo recedunt. Rube. enim cōsi. 84. Decium sequitur, idem verò in consi. 18. contra dicit. Eodem modo Hiero. Grat. consi. 4. nume. 48. & nume. 55. libr. 1. Decij opinionem falsam esse scribit: idem verò consi. 91. nu. 26. eo. lib. Decium sequitur. Sic Paris. variat modo pro, modo contra vt patet ex consi. 2. nu. 2. & consilio. 10. num. 7. lib. 1. Sic (quod magis miror) Soc. nep. consilio 68. ad fi. lib. 2. apertè probat opinionem Curt. Iun. quem citat, reiecta opinione Decij, quem tacet. Sed idem

Soci. sæpius opinionem Decij probat, vt patet ex cons. 72. nu. 2 8. lib. 1. & consi. 112. numero 14. lib. 2. sic contra Dec. scribit Aymon. consil. 256. nu. 3. idem tamen cum Decio cum: in consi. 197. num. 2. At opinionem Decij probat & summè laudat Math. Affli. in c. 1. nu. 11. An agna. vel fil. & in const. Neapol. libr. 3. Rub. 24. nume. 74. Zas. de feud. par. 8. nu. 62. Ex ea de pact. nu. 228. Zoane. de reb. quoti. ca pitu. 4. & Decium referendo sequitur Molin. in consuet. Paris. §. 22. numero 85. & Bellon. consi. 33. nu. 2. vbi com-

95 munem appellat opinionem Decij. Retuli quam potui diligenter & fideliter, quæ in his arduis articulis scripta inueni, nullibi collecta. Sed omnibus maturè pensatis, in ea

¶ sum sententia, contra omnes ferè scriben. curiosè suprà citatos: vt hæres alienantis rē feudālē, succedēs in feudū ex tenore cōcessionis absque facto & volūtate alienantis, admittatur contra alienationē factūq; defuncti: & hoc non solum in feu. familiari, seu ex pacto & prouidentia, sed et in hæreditario, quod tñ ad extraneos trāsferri nequit: idq; etiam non facto inuentario. Pro qua opinione facit, 1. qđ in iuribus feudalibus sæpe legimus, factū vnus vasalli vel possessoris sibi soli, non successori, nec dño nocere posse, c. 1. §. quid ergo, de inuestitu. de re alien. fact. melior text. in c. 1. in prin. de feu. succe. ibi, *nulla ordinatigne defuncti in feudis valente.* Iuuatur. 2. hæc opi. ex c. 1. §. Titius, si de feu. fue. cont. int. do. & agna. dupliciter inducēdo, 1. dum loquitur de proximioe agnato, quem inquit reuocare posse alienationem feudi mortuo alienāte. Verisimilius autem est, qđ proximior agnatus hæres erit defuncto, & ita frequentius contingit, suadeturq; ex l. conficiuntur, ff. de iur. cod. Cum ergo text. ille indistinctè loquatur de agnato proximioe, qui sæpius ex testamento, semperque intestato hæres est si velit: eundēq; dicat posse alienationem feudi reuocare, absurdum & diuinatorium esset restringere tex. ad casum insolitum, nec tam verisimilē de proximioe non hærede. Inducitur 2. tex. ille dum loquitur de filio, & inquit, et viuo patre alienante, posse filium reuocare alienationē: vbi expēdēda est implicatio verbi, *etiam*: innuit enim, mortuo patre planè admitti filiū, & idcō exprimit ibi casus maio-

ris dubij, vt etiam viuo patre filius admittatur. Nec sanū
 esset intelligere casum patris mortui in filio non hærede.
 cū id ferè nunquam contingat, manifesteque iura re-
 pugnent: vt in l. cū ratio. ff. de bon. damna. Roboratur ter-
 tiò, vrgenti ratione, quia feudum censetur honor familiæ,
 qui citissimè aboleretur si proximioribus hæredibus &
 successoribus ius reuocandi negaretur, fieretq; iniuria pri-
 mo acquirendi, cui posteri omnes successionem feudi de-
 bent: maximè præsupposito q̄ dominus alienationi non
 consensit. Tunc enim magis admittendus esset successor
 arguēdo de feudatario emphyteotam & fructuarium: per
 Iaso. in l. secunda, nume. 18. C. de iur. emphyt. vt dicamus
 vero feudatario competere ius agendi pro domino, quasi
 ab eo mādatum habeat sicut in vsufructuario, in l. prima.
 §. fina. & l. secunda, ff. vsufruct. quemad. caue. Et ita succes-
 sor tunc agens nomine domini, minus repelli poterit, si ei
 obijciatur nomen hæredis: replicabit enim de his & alijs
 exceptionibus ad regulam, magisq̄ intentione tuebitur
 ex persona domini, argum. l. tutorem. ff. de his quibus, vt
 indig. cum ijs quæ sup. diximus, nume. 72. & seq. Iuuatur.
 4. hæc opin. contra Doct. ex altera parte communis opi.
 de feudo concessio alicui & liberis, quo casu cōcedunt om-
 nes, vt saltem factò inuentario, possit hæres reuocare a-
 lienationem. puerile enim & absurdum videretur, totum
 effectum huius rei pendere à leuissima verborum differē-
 tia, cōtra l. secundam. C. com mu. de lega. Quod ergo per-
 mittunt liberis quando feudum pro liberis conceditur,
 idem permittendum est quādo pro liberis & hæredibus,
 vt nonnulli aliquando bene sentiunt. Et hanc sententiam
 contra communem apertè probat glo. ad quam scribent.
 non aduertunt, in cap. primo verb. inuestire, de feu. suc-
 cess. vbi indistinctè inquit, hæredem alienantis simulque
 successorem antiqui feudi, posse reuocare alienationem:
 fulcieturque eadem opi. ex ijs quæ statim adducemus in
 sequenti maioratus. A stringit magis hoc argu. quia post
 aditam hæreditatem nihil interest inter formam conces-
 sionis feudi vel emphyteosis, pariterq; militat obligatio
 hæredis, & reg. dicta l. cum à matre. Nec obstant in feudo

¶ ea quæ scriben. adducuntur, nihil enim facit cap. primo,
 ¶ an agna. vel filij. imò retorquetur in prima parte, dum lo-
 quitur de agnatis quos vocat ad feudum absque necessi-
 tate aditionis hæreditatis: nec obstat in secunda parte dū
 agit de filijs, loquitur enim tantum de respondendo credi-
 toribus paternis, nihil verò de non reuocanda alienatio-
 ne imo cum tex. ibi, & in ca. primo. §. filius, de capita qui
 curi. vendi. grauet filium, vt hæreditatem non repudiet si
 feudum velit, magis inducere videtur vt alienationē feu-
 di vel partis reuocare possit: tū ex regu. qui in vno graua-
 tur: tum ex proprietate verbi, feudū enim intelligi debet
 de integro, iuxta §. 1. l. si defensor. ff. de interro. act. Minus
 obstat tex. quem alij pro communi adducunt, in cap. pri-
 mo, de not. feud. versicu. item hæres, quem in specie notat
 Ioan. de Amicis, cons. tertio, nu. 20. verè enim tex. ille con-
 tra Doct. retorquetur, & nostram sententiam confirmat,
 habet enim: *item hæredes necesse habent tenere firmam inuesti-
 turam, quam pater fecit*: quibus verius tex. non astringit hæ-
 redes ad conferuandam alienationem, sed ad firmam te-
 nendam primam concessionem: quæ tunc firma tenetur,
 quando bona feudalia nō alienantur, omniaque ad teno-
 rem inuestituræ continuantur. Ad regulam autem l. cum
 à matre, quæ magis obstat, respondetur ex prædictis fun-
 dam. huius opin. quibus regu. illa limitatur, cui etiam sa-
 tisfit ex limitationibus sup. seriatim ad eam. l. adductis,
 magisque adducendis in seq. q. Responderetur magis ex
 eo quod plures scribunt in proposito, non valere aliena-
 tionē in præiudicium successoris per d. §. Titius, si de feu-
 fue, contr. & alia iura sup. citata. Et ideo alienantem pos-
 se venire contra factum suum, ex l. quemadmodum. C. de
 agric. & censit. & ita eius hæredem, iuxta limitationem
 suprā traditam ad l. cum à matre: & ita ex Bal. & alijs tra-
 dit Rube. consil. 84. nume. 7. & colligitur ex A. ff. de decil.
 240. nu. 8. & in consti. Neap. libro in Rub. 5. nu. 7. Ex his
 autem inferuntur. 1. elegantes interpretationes ad varia
 iura feudorum, reducendo ea ad rationes, & regulas iu-
 ris, contra receptas Doct. traditiones, vt ex prædictis fa-
 96 cilè colligi potest. Inferuntur. 2. contra omnes ferè scriben.

sup. citatos. numero 93. vers. inde: non esse indistinctè verum quod illi indistinctè affirmant, factū possessoris semper nocere posteris in omni feudo hæreditario, solumq; succurrunt hæredi & successori in feudo concessio alicui & liberis Contrarium enim constat ex prædictis, maximè respectu agnatorum, ex c. 1. an agna. iuxta intellectum plurimorum, de quo sup. numero 85. & ita cauebis à durissima illa generaliq; traditione, in qua ultra ibi citatos, est Alex. conf. 13. numero 11. li. 5. Cur. de feud. 4. part. nu. 132. in fi. Infertur 3. si cum iudicio aduertas, quando agitur de reuocanda alienatione, nihil curandum esse de inuentario: in quo scribent omnes incautè totam vim huius negotij constituunt, vt constat ex Bal. & innumeris sup. citatis, numero 93. & præced. Quis enim non videbit inspectionem inuentarij impertinentem hic esse, cum eius effectus sit ne hæres ultra vires hæreditarias teneatur, vt antiquo iure tenebatur? non verò vt confecto inuentario hæres liberetur ab obiectione. dic. l. cum à matre, cuius regula semper militat etiam facto inuentario, quatenus bona hæreditaria superent vt diximus sup. in ampliatio. ad eam. l. sic est non facto inuentario, non debet in ijs repelli hæres quem iuris rationes, & illius regu. exceptiones tunc admittunt. Infertur 4. quòd vbi agitur de reuocanda alienatione inuentarium vtile erit, non vt ex eo detur ius reuocandi alienata, sed respectu pretij quod soluendum est emptori, iuxta tex. glo. & Afflic. in d. c. 1. §. Titius, si de feud. fuer. controu. & Afflic. notanter deci. 278. numero 3. & sequen. vt ex quantitate hæreditatis dignoscatur, an successor hæres teneatur ad totum pretium: ad hoc enim aptè cõgruit confectio inuentarii non ad effectum reuocandi alienata, quod scribent. non aduerterunt. Infertur 5. longam esse differentiam an tractetur de repellendo successore feudi vel maioratus à reuocanda alienatione: an verò de eo astringendo ad solutionem æris alieni creditoribus defuncti: quæ duo ab omnibus scriben. in proposito minus bene æquiparantur, vt videre est apud suprà citatos: & in specie Afflic. d. decis. 240. numero 10. & 11. & libro tertio. constit. Neap. Rub. 5. col. 3. nu. 9. & sequen. & contra citatos à

Couarru. d. c. 18. versicu. 8. ibi, *eadem ratione*. Infertur 6. attento effectu & beneficio inuentarii, quod etiam in feudo hæreditario succedens ex tenore concessionis, simulq; hæres confecto inuentario, si bona hæreditaria non sufficiant non tenebitur ex fructibus feudi satisfacere creditoribus defuncti, ut bene tradit Albe. Bru. in cons. feud. 8. numero 16. citans Alex. & aliquos in hoc variantes. & inde cauebis ab Afflic. d. decis. 140. numero 10. ad fin. & ita notabiliter declarat text. in d. c. 1. an agna. cum Præpos. ibi: & Affli. nume. 11. feudum enim quamuis tunc exigat hæredis nomen, non accipitur à defuncto, sed à concedente & primo acquirente: vt ultra ordinarios doctè probat Moly. in consuet. Paris. §. 32. numero 83. & 85. Infertur 7. contra plures & graues Doct. qui indistinctè scriptum relinquunt in feudo hæreditario nihil prodesse inuentarium: quod vt receptum tradit Afflic. li. 3. constit. Rub. 5. numero 9. & decis. 112. Et ex alijs D. Couarru. d. li. 2. reso. c. 18. col. 10. vers. 8. & Paris. consi. 16. numero 43. lib. 1. & Curt. iun. consil. 1. nu. 12. Aymo. consil. 256. nu. 3. Vides enim inuentarium tunc prodesse quo ad æs alienum, ne successor feudi teneatur ultra vires hæreditarias: quod nimis inuoluit Affli. in c. 1. §. Titius, nu. 16. §. si de feud. fuer. contro. & in c. 1. nu. 7. an agna. vbi cogitandum relinquit. Infertur 8. contra plures quo ad reuocandam alienationem feudi vel rei feudalis, tunc impediri successorem hæredem alienantis, qñ feudum est omninò hæreditarium, vt possit venire ad quemcunq; voluerit possessor: non vbi possessor id auferre nequit descendantibus vel agnatis vocatis in concessionem: vt prudenter aduertit Deci. consi. 208. col. 3. & seq. & consi. 185. & 395. & cū Dec. Paris. consil. 10. nu. 7. lib. 1. & consil. 65. nu. 37. lib. 3. & Sylu. consi. 15. nu. 45. & consi. 30. n. 35. in quo Paris. fuit sibi cōtrarius, vt patet ex cons. sup. proximè citato: & consi. 2. nu. 21. & 23. lib. 1. Quod etiam colligi pōt ex Bal. in l. cū virum, nu. 21. C. de fideicom. Et ita saluo Dec. à nouioribus malè dānatū: inter quos maxime Cur. cōf. 155. Aymo. cōf. 256. n. 3. Gra. cōf. 4. li. 1. Rub. cōf. 18. Infert 9. vt in feudo quo descēdētes vel agnati vocantur sine, vel cum nomine hæredū succedēs & hæres alienantis,

nantis, etiam non facto inuentario, reuocare possit alienationem. Hoc aut nouū puto contra omnes, & contra eundem Deci. dictis cōs. vbi inuentarium exigebat: & Paris. & Sylu. vbi sup. & Afflic. in d. c. 1. nu. 11. an agna. Ratio patet ex sup. dictis, quia tunc ius successoris non pendet ab inuentario, sed ab alijs longè diuersis, quæ vigent et non facto inuentario cuius beneficium his non adaptatur. Hæc autē in fauorem successoris hæredis tutius procedunt, vbi alienatio fuit sine consensu domini, quia tunc verè dicitur nulla, nec nocere pōt successorii iuxta. c. 1. de feud. succes. & c. 1. de alie. pater. feud. Si verò alienatio fiet consensu dñi mirè variant scrib. vt patebit ex statim adducendis, patet ex Ana. in dispu. feu. post scripta Bal. ad tit. de prohib. feu. alie. per Feder. & pungit Ias. consi. 7. col. 9. vers. 3. lib. 3. & dicit hoc esse fortissimum dubium Afflic. in c. 1. nu. 19. de alie. feud. pater. In hoc scribunt plures indistinctè in feudo hæreditario alienationem cum consensu domini, nocere semper successoribus: vt tradit Afflic. in Constitu. Neap. lib. 3. Rub. 5. nu. 8. & decis. 240. ex num. 7. & latè Paris. consil. 2. ex nu. 32. & consi. 16. nu. 43. lib. 1. Alij autem frequenter scribunt distinguendum esse inter primum acquirentē & alium successorem, vt primus acquirens indistinctè cū consensu domini nocere possit sequentibus: quod vt receptum tradit Aymo. consi. 135. nume. 8. vbi plures citat: & Affli. decisio. 112. nu. 6. & Paris. parum sibi constans, consil. 2. nu. 9. & consi. 3. nu. 16. lib. 1. Sed receptior opi. est vt etiam in feudo nouo, & in persona primi acquirētis, distinguatur inter feudum hæreditarium, & feudum ex pacto seu pro liberis: vt in hæreditario nouo possit primus acquirens cū cōsensu domini excludere futuros successores, nō autem in feudo de familia: quam opi. probat Affli. in c. 1. nu. 15. & seq. de feudi succes. & communem dicit idem in c. 1. num. 74. de prohib. feud. alien. per Fede. latius hoc tractat, sed inuolutè, in c. 1. ex nu. 18. de alie. pater. feu. & hæc dicit cōem resolutionem Alex. consi. 106. num. 8. & consi. seq. lib. 4. idem Alex. consi. 13. nu. 11. lib. 5. Molyn. ad Alexan. consil. 8. nu. 15. lib. 3. vbi refert Cor. variantem: & ita Paris. iterū variās, cōs. 3. ex nu. 16. & cōs. 5. ex n. 15. li. 1. ean

dem dicit communem Hieron. consi. feud. 136. num. 6. & Siluan. consi. 15. num. 40. Cur. iun. cons. 55. numero 8. Ias. consi. 56. col. 5. lib. 3. Soci. nepos consil. 67. nu. 35. Loffred. consi. feu. 10. nu. 24. lib. 1. Zoane. de reb. quotidiana. ca. 5. idē que vult Bald. ita distinguens, in cap. 1. §. hoc quoque. nu. 4. & nu. 14. de success. feu. & eodem modo distinguunt hi omnes in emphyteosi: & ita Pau. Aret. in l. idem Iulianus, §. si quis alicui, ff. de lega. 1. Ias. in l. 2. ad fi. num. 213. C. de iur. emphyt. Ex qua communi resolutione sequitur necessariò etiam in feudo nouo seu existēte penes primum acquirentem, non nocere successori factum possessoris, nisi in feudo hæreditario. Cauendum est igitur à multis cui contrarium indistinctè scripserunt in feudo hæreditario, vt Ruyn. cons. 1. nu. 13. lib. 1. & consi. 25. nu. 12. lib. 2. sæpe Paris. & plures sup. citati. Et ita confirmatur, quod sup. diximus contra plures: ostenditurq; scribent. in his ferè semper sibi contradicere. Et in hunc sensum reducenda est gl. ca. 1. §. hoc quoque verb. inuestire, de success. feud. Inde etiam sequitur facilius tunc valere refutationem seu renuntiationem in ipsum dominum: quia tunc verè concurrit consensus domini, in quo fundatur principaliter hæc communis opinio ex doctrina Bar. in l. qui Romæ, §. Flavius, ff. de verb. obli. Inde sequitur quod in feudo & emphyteosi pro se & liberis contra communem opinionem eius immemores responderunt aliquando Alex. & alij: & cum eis Gozad. consil. 75. numer. 12. & 13. asserentes, quod etiam tunc possit parens nocere liberis. Sed mihi placere non potest receptior hæc opin. 1. quia nō est sufficiens ratio quā scribent. constituunt in tam leui verborum differentia, vt supr. dixi: maximè cum vsus loquēdi eam nō obseruet. 2. quia fundamentalis ratio in hac re est, vt successori & sic tertio non consentienti, ius suum non adimatur. d. c. 1. de success. feud. & d. c. 1. de alien. pater. feud. cum alijs iuris regulis, quæ ita vrgent in feudo vel emphyteosi, per illa verba, *tibi & liberis*: vt per illa, *tibi & liberis & hæredibus*: cum utroque casu descendantibus & agnatis tantum successio

98 deferatur, secundum omnes. In ea igitur sententia sum, ¶ vt reiecta verbali differentia, sola ratio rei attendatur
quæ

quæ vrgere videtur, vt primus acquirens sibi & posteris vel liberis, possit consentiente domino seu concedente re futare vel renuntiare feudum vel emphyteosim, etiam in concessione quæ familiarem non hereditariam successio- nem inducat cōtra omnes, maximè Pau. & Aret. in d. S. si quis alicui, & contra alios vbi suprà. Non enim videtur tunc fieri iniuria futuris successoribus, cum res non exijt à primo acquirente cui dominus consentit: idq; suadetur fortissimè, vtroq; casu ex doctrina Barto. in d. S. Flavius, quam scribent in his adducūt, quæ verior & receptior est, licet plures controuertant: vt aliquādo latissimè, Deo du- ce, deducam post Alexand. Socin. Ias. Dec. Benedict. Exc. Couarru. Xuar. & alios, ad l. quoties, C. de dona. quæ sub. mo. quæ ratio non militat in alio possessore post primū acquirentem, nec est periculosum hāc facultatem tribue- re primo acquirenti, quia verisimiliter absq; magna cau- sa descendentibus non nocebit, iuxta l. scripto, S. si. ff. vn- de libe. Hoc autem tutius procedit quando feudum vel emphyteosis acquiritur re, vel pecunia patris: tunc enim fatentur Doctores quod etiam si concessio fiat pro libe- ris, citra mentionem hæredum possit pater alienādo vel renuntians liberis nocere, vt notabiliter tradit Baldus in lege prima, in fin. C. per quas personas nob. acquir. quæ sequitur Aretin. in dicto S. si quis alicui, ad fin. & Alexan. in dicto consilio 106. & 107. libro quarto, Corne. & alijs quos refert & sequitur Gozad. d. consil. 75. numer. 14. Ex quibus colligitur quod si concedens feudum vel emphy- teosim æqualiter moueretur ex seruitijs & meritis libe- rorum ipsius accipientis, non posset postea ius illis quæsi- tum adimi: quod videtur probare Afflict. in capit. primo, numero 20. de alien. pater. feud. & Ifern. in capit. 1. ad fin. princip. de succel. feud. Inde sequitur quod vbi liberi præ- sentes æqualiter acceptarent tempore concessionis non posset eis postea auferri ius perfecta donatione quæsitū, iuxta l. perfecta, C. de dona. quæ sub mod. probaturq; ex receptis limitationibus ad doctrinam Bar. in d. S. Flavius. Ex eisdem maturè pensatis ostēditur aliud, quod nullus scriben. in hac re percepisse videtur, esse magnam differē-

tiam inter hanc quæstionem, & illam, an possit parēs feudum vel emphyteosim vnis ex liberis prælegare: ratio differentiæ patet, cum hic agamus de alienatione patris, cū autoritate domini, quæ non parum potest: ibi autē sola patris voluntas datur, licet omnes scribentes has quæstiones pariter tractent, vt videre est per Ias. in l. 2. ex nume. 207. C. de iur. emphy. & nume. 213. vbi refert innumeras autoritates & varietates scribent. & latè Curt. de feud. 4. parte, ex nume. 131. Tiraq. de retract. ligna. §. 11. glo. 6. num. 24. cum præceden. & sequen. Quæ anxietates & discordiæ Doc. cessant hodie apud Lusita. in omni emphyteosi, & rebus coronæ, in quibus sunt claræ & æquissimæ leges Regiæ lib. 4. titu. 63. & titu. 77. §. penult. & vltim. & 99. libr. 2. titu. 17. §. 2. Tandem ex prædictis infertur ad quæstionem vtilissimā, vsu frequentem, sed rarissimè à Doct. tractatam, an successor bonorum maioratus (vt vocāt,) si mulq; hæres alienantis rem aliquam eiusdē maioratus, possit alienatam rem vēdicare? Et contra heredem vrget d. l. cum à matre, & regula, l. vendicātem, cum alijs sup. ad ductis in ampli. et illatio, d. l. Obstant etiam autoritates eorum qui hæredi successori feudi, negant ius reuocandi alienata à defuncto: & expressim in rebus familiæ relictis, alienariq; prohibitis, ne hæres reuocet alienata, quasi sine dubio scribunt Crot. nume. 146. & Loaz. nume. 191. versicu. quod tamen. in §. diui. l. filiusfa. ff. de legat. 1. Idemq; non obscurè colligi potest ex Cuma. Pau. Imo. in l. peto §. prædium, ff. de legat. 2. quos sequitur, Rip. in d. §. diui. nu. 58. & ita Hispan. Xuar. in d. l. quoniam in prioribus, 7. ampli. fol. 16. col. 4. idemq; sentit Anton. Gome. l. Tauri, 40. num. 84. ibi, *si non est successor vniuersalis*. Et pro his fortissimè stare videtur text. in d. l. filiusfam. §. eum pater, ff. de legat. 1. vbi I. C. respondet, in rebus familiæ relictis, alienariq; prohibitis, filium heredem alienantis non admitti contra alienationē: cuius tex. in proposito non meminerunt Cuman. Paul. Imol. Crot. Rip. Loaz. vbi suprà nec meminit Cur. in toto suo tracta. de feu. neque vllus alius (ni fallor) ex innumeris suprà citatis, consulentibus in materia feudali circa reuocanda alienata ab antecessore:

meminit

meminit tamen illius tex. in proposito, dicēs eum singu.
 Xuar. vbi suprā & Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glo. 9. num.
 49. alibi autem notatur ad aliud quod hic non seruit. Sed
 pro successore, eodemque hærede alienantis, vt reuocare
 possit alienata ex bonis maioratus, vrgent multa deniq;
 in eius fauorem aperietur communis opinio. Iuuatur au-
 tem 1. quia maioratus instituitur semper ad honorē fami-
 liæ, & memoriā defuncti, vt re ipsa constat, probatq; tex.
 in l. 7. §. ad auctoritatem, ff. de annu. lega. & l. regula, §.
 penulti. ff. de iur. & fact. ignor. ibi, *glorian reprisemer*: quæ
 omnia citissimè abolerētur, si possessore alienante, succes-
 sor repelleretur à reuocāda alienatione, cum ferè semper
 successor maioratus proximior sit & hæres præcedentis
 possessoris, eoq; excluso nemo est qui admittatur, & cōse-
 quenter breuissimè extingueretur maioratus. Facit 2. ar-
 gum. ab absurdo vitando quod magnum esset, vt cōstat
 ex præcedenti fundamēto: & ita in proposito arguit Rub.
 consil. 84. nume. 7. & Afflict. in cap. 1. num. 4. in fin. de eo
 qui sibi & hæred. Iuuatur 3. ratione vitandæ fraudis, quæ
 facillimè à quocunq; possessore fieri posset successoribus,
 nisi eis datur facultas reuocandi alienata: fraudibus autē
 semper occurrendum esse iura volunt. Facit 4. fauor pu-
 bliæ vtilitatis, vt defunctorum vltimæ voluntates non
 frustrentur, iuxta leg. 1. C. de fars. eccles. gloss. l. Gallus, §.
 si eius, cum alijs: maximè tam seria solennisque volūtas
 instituentis maioratum. Fulcitur 5. ex tex. in capit. consti-
 tutus, de in integrū restitutione, vbi filius mortuo patre
 (& sic ve. isimiliter eius hæres) admittitur ad reuocandā
 venditionem factam à patre, ex consuetudine admittēte
 proximiorē de familia: & ibi hoc notat Henric. Boic. (nō
 Panorm. nec ordinarij) idque extollit Ioan. Nico. in l. ge-
 neraliter, num. 130. C. de secund. nupt. & Tiraq. de retrac.
 ligna. §. 1. glo. 9. numero 52. vbi alios refert. & ita Afflict.
 de iur. protho. & cum eo Hispan. Cifonta. l. 70. Tauri. que-
 stio. 20. Facit 6. ratio qua fundantur Boic. & præcedētes,
 quod tunc hæres auditur vt proximior de familia, & sic
 vt diuersa persona, quod satis congruit successori maiora-
 rus. Pro eodem successore hærede aperio communē opi.

& multorum autoritates, licet plures docti putent hanc quaestionem nullibi tractari id autem necessario ostendo ex traditione omnium in feudis, arguendo à fortiori: ita enim vult gl. in c. 1. §. hoc quoque, verb. inuestire, de feud. succes. quam expendit Ias. consi. 56. col. 4. versicu. 3. lib. 3. idē vult Bald. consi. 215. in 1. dub. lib. 2. dum respondet ad l. cum à matre: idem probat Deci. consi. 446. num. 55. & 56. & Rube. consi. 84. numero 7. Grat. consil. 91. numero 36. lib. 1. Thom. Gram. decis. 93. numero 8. & seq. qui omnes loquuntur in successore feudi. de familia, hæredeque alienantis, asserentes posse eum reuocare alienata. Id magis euincitur ex cōi resolutione supra deducta, qua habetur successorem feudi, vel emphyteosis alicui & liberis vel familiæ, etiam si sit hæres alienantis, saltim confectio inuentario, posse reuocare alienata: quod probant quam plures suprā citari, nu. 93. & in terminis Afflic. in capitulo primo, nu. 4. de eo qui sib. & hæredi. & Deci. consi. 185. Gozad. consil. 26. numero 54. Sigismund. Loffred. consil. 10. numero 24. & consilio 14. num. 44. Cur. iun. consilio 155. Alexand. consil. 19. numero 14. & consil. 28. numero 18. lib. 5. & à feudo ad maioratum seu ius primogenituræ argumentatur Bald. in l. cum antiquioribus, C. de iur. delib. Quod etiam pro hac parte sit cōmunis opinio, induco recepta traditionem, quæ habet in feudo & emphyteosi hæreditarijs, primum acquirentem tantum cū cōsensu domini posse nocere liberis & successoribus: eundem verò primum acquirentem etiam cum consensu domini, successoribus nocere non posse in feudo, & emphyteosi concessis alicui & descendantibus, seu familiæ, sine nomine hæredum. indistinctè autem nullum successorē præter primum acquirentem, posse nocere successoribus tam in hæreditarijs quàm familiaribus, vt suprā copiosè deduximus, nu. 97. versic. sed receptior: cum Bart. in l. 3. ff. de interd. & relig. cum Paul. in leg. idem Iulianus, §. si quis alicui, ff. de lega. 1. Quod autem à fortiori id dicendum sit in successore maioratus multipliciter & necessario ostendo: nam in feudo multa obstāt hæredi, quæ in maioratu cessant. patet, cū scrib. sæpè distinguāt inter feudum

dum hæreditariū, & feudum de familia seu ex pacto, & non semel laborent in dignoscendo, cuius naturæ & nominis sit feudū, vt suprâ latè deduxi. At maioratus semper est pro familia, nec in eo curatur an successor sit hæres alterius, solaque sanguinis & proximitatis ratio habetur, vt docet vltus, & l. C. in l. peto, §. fratre, ff. de lega. 2. ibi *proximus quisque*: Sic etiam in feudo fit differentia inter filiū & agnatum, quoad succedendum sine vel cū additione hæreditatis, c. 1. an agn. in maioratu autē nulla inter eos differentia est, iuxta tex. in d. §. fratre: & Doct. cōmuniter asserentes d. c. 1. non trahi extra feuda. Sic in feudo est dominus cuius volūtas nimiū potest, vt sup. quod cessat in maioratu, in quo nemo est superior possidenti, nec vnus successor plus habet quam alius. Sic in feudo datur primus acquirens, qui multum potest, vt suprâ in maioratu nulla ratio habetur primi acquirētis, sed totū pendet à volūtate instituentis l. vnum ex familia, §. 1. de leg. 2. ideoq; rectè dicimus facilius admittendum successorē maioratus, ad reuocanda alienata. Quam sententiam vt æquiorē amplector, sed difficile est obiectis respondere: obstat enim d. l. cum à matre, & regula, l. vendicantē, cum similibus & l. ex qua persona, ff. de re. iur. quibus nō benè respondet Dec. d. consil. 445. num. 53. Rub. d. consil. 84. Thom. d. decis. 93. Ias. d. consil. & alij sup. citati dicentes, quod hæres in his non succedit iure hæreditario, sed aliunde ex tenore concessionis: quod est manifestè contra d. l. cum à matre, & l. 3. C. de reb. alic. & cōtra alia iura de quib. sup. in amplia. ad d. l. Quibus pater hærede nō admitti contra factū defuncti, etiā iure proprio vel vnde cunq; quæsito. Et in terminis cōtra eos est text. in d. §. cū pater. l. filius. ff. de le. 1. de quo statim. Melius ergo respō debetur ad illa iura (except. §. cum pater) ex cōi limitatione de qua sup. fol. 146. qua habetur regula, d. l. non procedere, vbi actus fuit in fraudem hæredis & successoris, vt sup. diximus cum Ias. consil. 56. colū. 6. in princip. lib. 3. & Afflict. in c. 1. §. hoc quoque num. 35. de succes. feu. quod generaliter probat Molin. in consuet. Paris. §. 8. nume. 22. Tiraq. d. §. 1. gl. 9. nu. 57. Fraus autem satis probatur alienando

nando rem feudalem, vel maioratus, quam alienans scit perpetuò familiæ relictam : vt constat ad sensum, & tradit Bal. in d. S. hoc quoque, nu. 4. vers. præterea, de succe. feud. Ad eadem iura posset etiã responderi ex alia limitatione, de qua sup. d. fo. 146. vers. limitatur 10. qua cõiter traditur hæredem admitti contra factum defuncti quod nullũ fuit, lege ei resistente: vt in proposito notat Rub. d. consi. 84. num. 7. citans alios: & Afflict. decis. 241. num. 8. quæ limitatio rectè hic applicatur, quia alienatio contra prohibitionem testatoris instituētis maioratum, est nulla, secundum gl. & omnes in l. ea lege, C. de cond. ob. caus. & in d. S. diui. & alibi sæpe. Et ideò inquit Paul. in l. fin. S. sed quia, nu. 2. C. commu. de lega. alienationē tunc adeò esse nullā, vt nec obliget alienantem, nisi ad restitutionē pretij. sequitur Thom. d. decis. 93. nu. 3. & idem alienans potest contrauenire, secundum Paul. in d. S. diui. nu. 3. ad fin. & cum eo alij, quos sequitur Tiraq. de retract. lign. S. 26. gl. 2. num. 6. Sed hæc (quæ alibi scriptis meliora videntur) difficultatem patiuntur ex tex. fortissimo in d. S. cum pater. l. filius. ff. de lega. primo, ad quem (vt dixi) non solet aduerti: ibi enim erat res familiæ relictā, & alienari prohibita, & consequenter alienatio nulla, secundū gl. Bar. & omnes: & tamen filius hæres non potest venire contra alienationem, etiam si sit de vocatis ad fideicommissum, admittunturq; exhæredati: & sic videtur tex. contra præcedentes receptas limitationes, & cõtra quàm plures graues Doctor. supra citatos, dum respondet ad l. cum à matre quod alibi expensum nō vidi. Conijcio aliquos responsuros tex. illum procedere secundum sua tēpora, ante beneficium inuentarij inductū à Iustiniano, cuius vigore cõiter scribent. fundant hæredem in his admittendū contra factum defuncti: quod mihi placere nequit, qui sciam aliud respicere beneficium inuentarij, & rem aliunde pendere, vt supra dixi. Ob æquitatem verò huius opinio. & authoritatem tot patrū, à quibus ea colligitur, & ob vitanda absurda contrariæ opinionis, potius ad dictū S. cum pater, transeundum esset conuenientibus oculis, cum ibi vltra filium hæredem erant alij forsā non rectè exhære-

exhæredati, qui tamen vt de familia admittuntur, & per
 eos satis fit voluntati testatoris: hic autem violaretur ex-
 cluso hærede. Nec valet argum. ab eo tex. de relicto fami-
 liæ ad maioratum, in hoc enim magis cōseruatur memo-
 ria defuncti, cum in perpetuum tēdat eius effectus, & vni
 tantum proximiori deferatur, sine facto vllius successo-
 ris: at relictum familiæ nō tam perpetuū, favorabilemq;
 effectum instituenti habet, nimisq; pendet à facto & ele-
 ctione restituere debentis, qui & plures simul eligere po-
 test, vt in l. vnum ex familia. ff. de lega. secūdo, & alijs tra-
 ctantibus de fideicomisso familiæ. Prædicta autē funda-
 menta pro successore maioratus hærede alienantis, ma-
 gis vrgent quando maioratus instituitur in testamento,
 cum expressa prohibitione alienationis, quia tunc aliena-
 tio magis irritatur: tutius etiam admittetur hæres quan-
 do non fuerit solus, vbi enim plures sunt, nō repellitur ni-
 si pro quota vel portione hæreditaria: quod semper obser-
 uandū est, vt dixi supra in filio, ad dictā l. cum matre, fo-
 lio. Eadem etiā euincunt vt hæres admittatur eo casu cō-
 tra alienationem, etiam si defunctus promiserit se nun-
 quàm contrauenturum: non enim attenditur tūc promif-
 sio vel obligatio defuncti: vt per scribent. vbi supra quod
 non percepit Masuer. relatus à Tiraq. nec ipse bene resol-
 uit dicto lib. de retract. ligna. §. 1. gl. 9. num. 53. & 55. cum
 seq. Et ita contra eos amplio tex. in dicto ca. constitutus,
 de in integrum restitutione, vt procedat in filio & consan-
 guineo hærede alienantis qui promiserat solenniter firmi-
 tatem alienationis. Sed vltra eos aduertendū est, quod
 in capitu. ratio consuetudinis vigeat tantū in patre rei:
 alia enim pars ipforum filiorum videbatur, ex litera tex.
 & glo. ibi verb. *utri que communes*: licet Imol. ibi, nu. 3. scri-
 bat, totam rem filiorum esse, quibus tamen existentibus
 hæredibus patri alienanti, magis vrgabit tex. ille in fauo-
 rem hæredis successoris ad reuocationem iure sanguinis.
 Eademque opin. admittentes successorem feudi & maio-
 ratus hæredem alienantis, non habet iniquitatē in frau-
 dem emptoris, cui pretium suū restituatur: iuxta glo. c. 1.
 §. Titius, & ibi Doctor, si de feud. fuer. controuer. Afflict.
 decis.

decif. 278. ad fin. Et respectu petierit vtile inuentarium, vt sup. dixi. Quæ omnia à peritis & cãdidis speramus vtilissima censenda, vt meritò prolixitati ignosci debeat, mi-
 101 ximè cū hæc nullibi hucusq; ita fuerint explicata. Ad
 regu. huius, l. eum patri interdicit alienationē, addēda est. amplia etiam si pater velit dotare filiam: non enim id facere potest ex aduentitijs aliorum filiorū, vt tradit Bald. in l. si. S. fin. ti. sequen. quod memoro, ne parum prouecti fallantur ex multis specialibus inductus fauore dotis, vel ex eo quòd ea causa alienādi necessaria videtur in patre, Sed vltra Bal. aduertendum tunc est, an pater inops sit, si liaq; aliunde dotari nequeat: tunc enim induci posset sententia gl. in l. cū plures. S. fina. ff. de admin. tuto. vbi voluit inopem Sororem germanā seu ex eodem patre natam, à fratre dotādam esse: quæ opi. recepta est apud scriben. eamq; vt cōem tradunt Benedi. in c. Raynntius, ver. dotem, nu. 71. Iacobi. à S. Georg. in l. profectitia. S. si filius. ff. de iur. do. cōmunis secundū Pala. seu Io. Lup. in repe. c. S. mihi. 76. nu. 3. & secundum plures, quos refert Rip. in l. 1. nu. 83. ff. sol. mat. & Xuar. in l. quoniam in prioribus. 2. limita. fol. 63. colū. 3. Nouel. de dot. 6. par. priuil. 16. nu. 3. Anto. Gome. l. 40. Tauri, nu. 75. tradit & probat Guid. Pap. decif. 439. Afflict. libro 3. constitu. Neapo. Rub. 14. in si & decif. 371. latè Boer. decif. 129. u. 3. & Tiraq. de primogen. quæst. 67. numero 3. quos omnes refero, quia casus est quotidianus, nec dubio carens: vt latius dedu-
 102 cam (Deo dante) in commentar. tit. seq. Ex hac ampliatione causæ dotalis infertur ad quæstionē vtilem an possidens maioratū possit eius bona alienare causa dotandi filiam maximè si aliunde dotare nequeat: quod tangit & inuoluit Hispa. Palat. in Rub. §. 16. vbi videtur id permittere, quando nō adest expressa prohibitio alienationis: & sic distinguit inter expressam & tacitam prohibitionem, eumq; sequitur Tiraq. de primog. q. 61. idem sentit Ant. Gom. l. 40. Tauri, nu. 87. Sed Pala. seu Io. Lup. aliter intellexit hanc differentiam quàm Tiraq. putauerit: Tiraq. enim intellige expressam prohibitionē in proposito, quando specialiter prohibetur alienatio, etiam causa dotis: sed
 Pala.

Pala. intelligit expressam, ad differentiam tacitæ, appellans tacitam quando bona subduntur restitutioni, non ad dita expressa prohibitione alienationis, secundum traditionem gloss. l. cum pater, §. libertis, vbi notanter Pau. nu. 4. ff. de leg. 2. sed talis differentia inepta est, vt melius aduertit Alci. statim citandus. Sed receptissima consuetudo totius Hispaniæ obseruat indistinctè, vt nec causa possit possessor alienare bona maioratus: quod etiam asserit D. Couarr. lib. 3. resolut. cap. 6. in fin. quem vsu ego censeo iuri consonum: cui nihil obstat tex. in l. mulier, §. cum proponeretur, ff. ad Treb. ibi enim agitur de filia testatoris. cui dos & legitima debetur, ideoque fideicommissum ei nocere non potest, vt satis colligitur ex text. & sribent. ibi. Magis videretur obstare decisio auth. res quæ, C. commu. de lega. arguendo à bonis subiectis restitutioni ad maioratū, iunctis ijs, quæ ibi latè tradunt Ias. & Cur. Ias. consil. 157. li. 2. Dec. consi. 375. & consi. 519. Soc. consi. 75. li. 1. Soci. nep. consi. 19. lib. 2. & latissimè Ant. Gome. & Couar. vbi sup. & Guid. Pap. decis. 96. & seq. Tiraq. d. q. Et obstare videretur quod in causa dotis notat Bar. in l. filiusfa. §. diui. numero 10. q. 2. ff. de leg. 1. vbi Alex. nume. 10. Cror. ex nu. 44. & nu. 165. & Loazes, nu. 135. Rip. ex nu. 70. Alci. nu. 23. Sed respondeo vltra omnes quòd hæc questio se parari debet à materia. d. Auth. ibi enim tantum fauetur descendentibus testatoris contra personam particularem cui bona erant restituenda, at in maioratu agitur de conseruanda memoria instituentis, quam homines maximè curant: vt tradit Plin. in prologo. 7. lib. in quo versari cense tur honor & gloria, vt probat text. in l. 7. §. ad authoritatem, ff. de annu. leg. in l. Titia, §. si. ff. de aur. & arg. leg. ibi, *subscriptione nominis mei*: & in l. regula, §. penul. ff. de iur. & fact. igno. ibi. *gloriam representet*. l. legatum, ff. de vsufru. leg. ibi, *conseruanda memoria*: Et manifestum est eam memoriã respicere in stituentes maioratum, qui frequenter agunt vt successores nomen suum ferant: facit l. hoc iure, §. fina. ibi, *nomen meum* ff. de donatio. cum ijs quæ utiliter tradit Benedi. in c. Raynucius, verb. & vxorem, numero 22. Rip. in l. feminae nu. 44. C. de secund. nupt. Sic ergo nouè limi

rabitur decif. d. Authen. quæ etiam rarius procedit, quam plures putant, non visis declarationibus scribent. ibi & in locis suprâ citatis: quibus attentis minus dubitabilis est hæc vera opin. & Hispaniæ consuetudo. Alia ampliatio erit ad eandem prohibitionem, vt pater non possit repudiare hæreditatem filio delatam minusque legatum, aliudv. relictū: ne quis decipiatur ex l. qui autem, ff. quæ in fraud. cred. nec ex celebri opin. Federic. Senen. à multis malè probata, qui scripsit posse prælatum in ijs nocere Ecclesiæ repudiando: quasi tale ius quærendum sit, non quæsitum. Quibus alijsque non obstantibus, saltem post hanc l. & l. cum oportet, & l. fina. titul. sequent. indubia est hæc ampliatio. In hæreditate autem etiam iure antiquo habetur in l. renitente, C. de iur. delib. cum regu. l. is qui hæres, §. fina. & ibi not. Barto. numero 10. ff. de acquirend. hæred. & in legatis erat text. notab. in l. ex repudiatione, C. de fideicom. & generaliter not. Bal. in d. l. renitente, asserens non posse patrem renuntiare ius aliquod filiorum: & ita Alberi. in l. sed si vnus, §. filiosfam. ff. de iniur. facit quod notat Bal. hic ad fin. potestatem patri concessam, intelligi ad vtilia liberis: argu. l. creditor, §. Lucius, ff. manda. Et ita patre inquit text. in l. generaliter, C. de secund. nup. probatur hoc fortissimè ex text. & eius ratione, in l. magis puto, §. fundum, ff. de rebus eorum. In legatis autem, attento iure nouo huius, l. & l. fina. infrâ titu. 1. non est dubium, secundum glo. Bar. Bal. & omnes in d. l. ex repudiatione, & d. §. si. imò repudiatio patris tunc operatur, vt res omninò filio acquiratur. Sed difficultas non leuis est circa d. l. ex repudiatione, cum fuerit ante Constantin. Iustin. & tñ dicit patrem non posse repudiare legatum filio relictum: & Bal. ibi inquit, magnam fuisse rationem dubitadi, sic Pau. Corn. ibi ideoq; gl. ibidem variè interpretatur. Augebatur difficultas ex l. legatū. 7. ff. de leg. 1. vbi dominus repudiat legatum seruo relictū, videbaturq; ante ius nouum idem dicendum in patre, cum legatum statim acquiratur, cuius commodum & effectus nec momento penes filium esse poterat. ex l. placet, ff. de acqu. hæred. l. 1. ff. si quis à paren.

¶ sue. manu. vt p. cōi latè probaui in 1. par. huius. l. Et ita ratio. d.

tio. d. §. fundum. l. magis puto iure antiquo vrgebat cōtra
 hanc conclusionem, vt hodie vrget pro ea: ex quibus fun-
 damentis communis est opin. secundum Alex. in d. l. lega-
 tum, nu. 1. & Iaf. nu. 6. Bapt. in repet. nu. 5. contra gloss. ibi,
 vt illo tempore ante ius nouum posse solus pater repudia-
 re legatum filio relictum. Eandem dicit comunē Corn.
 in d. l. ex repudiatione, vbi gl. sibi contraria, hoc apertè sen-
 tit, quā non percepit Bar. in d. l. legatum, cum eam citat ad
 contrariam opinionem, quam tribuere debuit gl. ibidem:
 & ita patet gl. in hoc variare, sed aliter quā Bart. putaue-
 rit in dicta l. legatum: quod melius aduertit idem Barto-
 lus in dicta l. is qui hæres, §. fin. nu. 10. qui etiam variauit:
 ibi enim probat hanc communem opinionem, contra-
 riam vero probauit, in dicta l. legatum. Ego autem (licet
 res hæc nouo iure dubio careat) reiecta varietate gloss. &
 Bartol. verius puto contra scrib. vt etiam ante ius nouum
 pater non posset repudiare legatum purè filio relictum,
 ex tex. omni solutione maiore, vbi Bald. bene sentit in dic-
 ta l. ex repudiatione, 26. C. de fideicommiss. Nec enim teneri
 possunt variæ interpretationes gloss. & Doctor. ibi dum-
 modo ariolantur filium ibi emancipatum fuisse, quod di-
 uinatorium est, & contra præsumptionem iuris, iuxta l. si
 emancipati. C. de collatio. ineptaque esset quæstio legis, in
 filio emancipato. Nec minus improbable est quod gloss.
 ibi subdit de causa castrensi, contra literam tex. vt Doctor.
 ipsi agnoscunt. Deteriorque est. 3. interpretatio glo. quam
 Doctor. approbant magis contra literam diuinando, reli-
 ctum ibi fuisse sub conditione quæ non extiterat: quod
 vltra temerariam diuinationem manifestè corrumpit ex ra-
 tione text. ibi, *qui ibi nocere non potuit*: & sic patet ibi reli-
 ctum fuisse parum, potuisseque à legatario sui iuris repu-
 diari: ideoque ibi tamen inducitur ratio *Alia* quod pater
 repudiando non potuit filio nocere. Vnde per d. l. ex re-
 pudiatione, potuisset gl. in d. l. legatum, apertè probare, quod
 ibi tenuit: gl. autem in hoc citabat. d. §. si. l. is qui hæres, sed
 malè quia loquitur in hæreditate, in qua est longè diuer-
 sa ratio secundum Doctor. communiter in illis locis, &
 in l. 2. C. de repud. bon. possess. Et reiecta communi opin.

(quia

(quia est contra d. l. cui non responderetur) non obstat argu. d. l. placet, quia locum habet post veram acquisitionem: ita enim procedit regu. iuris qua filius acquirit patri, magisque rationale erat ut iniqua repudiatio patris filio non noceret, sed spectaretur ut filius liberatus à patris potestate, relictum sibi acquireret: cum & in multis ante ius novum sibi acquirebat, ut dixi in prima parte huius l. Ultimo loco ad ampliacionem vel limitationem huius l. apte adducitur quaestio, an pater remittere possit iniuriam factam filiosam. & sic ei adimere iniuriarum actionem? in quo vulgariter quasi sine dubio asseri solet, posse patrem id facere: & ita limitari hanc l. & iura proximè adducta, per text. notab. in l. sed & si vnus. 17. §. filiosa. ff. de iniur. vbi expressim hoc notat gl. & Bart. & Albe. notat et gl. in l. in personam. 3 1. ff. de pact. Bar. & alij in l. Lucius, ff. solu. mat. Bar. Paul. Imol. in l. si sine, §. fin. ff. rem rat. habe. qui omnes ad hoc citant. d. §. filios. eumq; intelligunt etià inuito filio: & ita iudicauit Cape. Thol. quaestio. 261. tradit Catal. de sindica. nu. 128. Iaf. vbi melius de materia in l. contra iuris, §. si filius, nu. 15. ff. de pac. & Boer. decis. 120. Qui omnes etiam eam conclusionem limitant, nisi iniuria fiat à coniuncta persona, quia tunc pater non poterit eam remittere: ita Bar. & omnes in d. l. Lucius, per tex. ibi què ad hoc sæpissimè extollunt scriben. ut per Iaf. & alios vbi sup. & ita Roman. singu. 93. Hipp. singu. 573. Sed hæc non omnino tuta videntur. 1. quia Azo. in summa, C. de iniur. numero 13. versi. hodie, magis probat, ut hodie attèta hac l. non possit pater remittere iniuriam factam filiosa. idem vult Hostien. in Summa eo. titu. & Iaco. de Are. qui tenebat, etiam ante hanc l. remissionem patris non tollere actionem iniuriarum, sed suspendere eius exercitiū filio, & ita intelligebat. d. §. filios. ut refert Alber. ibi: & probat Fulgo. in d. §. si filius, nu. 10. sed Azo. & alij melius allegarēt.

¶ l. cū oportet. tit. seq. quàm hanc l. ibi enim de omni causa ad uentita agitur: hic solū de bonis maternis. Ego veriorum puto hanc opin. contra communē: iniquum enim (ut Alber. agnoscit in d. §. filiosa.) & iuris regulis contrariū esset, ut solus pater remittat actionem iniuriarum filio com-

petentem: cum ea actio sit è paucis quę filiofamil. proprio nomine dabantur. l. filiusfa. 8. ff. de actio. & obli. & d. l. sed & si vnus. §. fin. vt latius (Deo fauente) trademus, in §. ne cessitate. l. fin. tit. seq. vbi plenius de intellectu. d. §. filiofa. Sic etiam attenta hac. l. & iure nouiori, tutior videtur opinio Azon. & Hōst. contra communem, quia pecuniaria æstimatio iniurię, filio acquirenda est, & consequenter in detrimentum filij esset remissio patris, cuius potestas ad vtilia restringitur, vt incommodum filio inferat, secundum iura & rationes de quibus supra. Retenta autem iniqua communi sententia, nō dubito falsam esse. d. communem limitationem quę ei assignatur ex d. l. Lucius. ff. solut. matr. quę id nullatenus probat, vt videntur sentire Cuma. & Alex. ibi. Ego autem id ostēdo, quia in illa l. nō erat casus, in quo competeret actio iniuriarum, sed irrogabatur vxori pœna viro applicanda ex iuris sanctionibus longè separatis ab actione prætoria vel legis Cornelię: de quib. in tract. de iniur. Nec assignatur sufficiens ratio differentię inter iniuriam à cōiunctis vel ab extraneis: nec generalitas regulę pateretur talem restrictionem, iuxta l. 1. §. & generaliter. ff. de lega. præst. Et huic veriori sententię non obstat. l. Papinianus, in princ. ff. de inoffi. testa. quam Docto. etiam pro ea limitatione notant. Aliter enim intelligi debet text. ex ijs quę diximus suprā prima par. huius l. ad intellectum l. filius. ff. de inoffi. testam. & in proposito aliter illum tex. no. glo. in d. §. filiofamil. Eandem tamen communem limitationem in iniuria cōiunctę personę, apertè intelligunt omnes, etiam si pater eam remittat expressim, nō tantum tacitè: vt Alex. malè intelligebat in d. l. Lucius, sub. l. præced. quę incipit, liberta. nu. 8. Alias ineptè omnes ex ea lege limitarent regulam, quam colligunt ex d. §. filiofam. Sed primum errorem in colligenda regula, sequuntur varietates & absurda in limitationibus vt sæpissimè in alijs articulis. Sic tandem claudantur huius l. cōmentaria quorum prolixitatem oblatrabunt liuidi: periti verò & candidi eam ab vtilitate longo interuallo superari agnoscent: forsantq; non infimę laudis censebunt ad perfectam tractationem tot articulos excogitasse: eosque

plenè & vtiliter discussisse : vt nos teneatur prouerbiali sententia, sat cito si sat benè.

S V M M A R I A.

- 1 Authentica nouaque constitutio huic titulo inserta dimiditur & summarur.
- 2 Explicatur finis l. 4. sit. sequen.
- 3 Tentatur vnum non negligendum ad declarationem huius tex. & agitur de origine præscriptionis longissimæ.
- 4 Agitur de ratione huius tex. & explicantur aliqua iura.
- 5 Circa eandem rationem reprobantur aliqua dicta Scriben.
- 6 Comprobatur opinio contra communem, vt pater legitimus administrator non excusetur à conficiendo inventario.
- 7 Ampliatur hic textus in fauorem liberorum, etiam si habens causam à patre iuste in facto erret, & bonam fidem habeat, cum Fulgos. contra Cyn. Alber. Paul.
- 8 Colligitur declaratio ad Authen. malæ fidei. C. de long. tempo. præscript.
- 9 Assignatur notabilis ampliatio ad textum in præsentibus, & infertur alia ad d. l. si. S. pen. C. communia de lega. & nu. 10.
- 11 Tractatur exacte an in casu huius tex. etiam iure canonico valeat præscriptio cum errore iuris, in quo adducuntur plura vilia: & conciliantur aliqua à nostris tradita, & nu. 12. & 13.
- 14 Qualiter probetur mala fides euentis à patre in specie huius textus in quo adducuntur aliqua vilia. & emendantur nonnulla à Docto. tradita.
- 15 Explicatur contra gl. & Doct. l. pen. ff. de vsucap. pro empr.
- 16 Tentatur contra omnes non indici malam fidem in emptorem, cui de minus rei vel alius denuntiavit, ne emeret.
- 17 Explicatur contra omnes l. si fundum. C. de rei vendic.
- 18 Colligitur vnum ex hoc tex. & infertur aliud non negligendum, nume. 19.
- 20 Consultissimam fuisse declarationem Iustiniani admittentis hoc casu longissimam præscriptionem, & de eius effectu, nu. 21.
- 22 Probatur opinio Pau. ad casum alienationis rei subiectæ restitutioni, & infertur ad bona maioratus, nu. 22.
- 24 Distinguitur q. quam scriben. confuse tractant an in prohibitis alienari

alienari detur præscriptio.

- 25 In eadem q. contra gl. & plures probatur, regulariter non tolli usucapionem ex prohibitione alienationis.
- 26 Probatur in his unum notabile contra omnes ferè scribens.
- 27 Agitur de intellectu. l. 2. C. de usuca pro empt.
- 28 Intelligitur contra scribens. tex. in l. ubi lex ff. de usuca.
- 29 Explicatur contra gloss. & ferè omnes. l. alienationis verbum. ff. de verb. sign. & reijciuntur multa à Doctor. tradita, circa negligentiam eius, contra quem præscribitur & num. 30. & 31.
- 32 Explicantur contra plures verba. l. Imperatores. ff. de iure fisci, & ostenditur obligationem pœnalem in delinquentem non dari ex consensu.
- 33 Limitatur tex. hic cum Bald. & nonnullis.
- 34 Tentatur alia limitatio ultra omnes, in qua adducuntur aliqua non negligenda, & nu. 35.
- 36 Explicatur text. circa dominium quod acquiritur ex præscriptione, & usuca. & adducuntur aliqua, nu. 37. & 38.
- 39 Agitur de iustificacione usucapionis, & explicantur aliqua iura. num. 40.

Ad secundam partem huius tex.

- 41 Agitur de regula, ne impedito agere currat præscriptio, & ampliat cum Bal. adducuntur que aliqua utilia, nu. 42. & 43.
- 44 Infertur ad Bar. in l. si constante. ff. sol. matr. & ostenditur contra plures non probari ex hoc text. quod filius viuo patre renocare nequeat alienationem aduentitiorum, & nu. 45.
- 46 Infertur ad c. quia diuersitatem, de concess. præb.
- 47 Traditur notab. declaratio contra Alex. ad l. 1. C. si aduers. cred. in 7. & nu. 48.
- 49 Infertur ad q. notabilem, an in bonis maioratus præscriptio perfecta contra unum, noceat successori, & adducuntur multa utilia, usque ad nu. 54.
- 55 Ostenditur in eo articulo & in rebus in perpetuum familiæ relictis, non rectè scripsisse Bar. & plures, quod præscriptio vel alienatio dari possit regulariter cum consensu successorum.
- 56 Pro complemento materiæ huius tex. traduntur aliqua circa bonam fidem ad usucapiendum, & nu. 57.

58 *Traſtatur celebris doctrina Bar. an ex ignorantia detur reſtitutio aduerſus præſcriptionem, uſue ad nu. 60.*

Aec authen. annectitur. l. præcedenti, quate nus ibi dictum erat, patre alienante aduentitia filiorum, illæsum eorum ius manere, nec eos vlla præſcriptione repellendos à rebus suis vendicâdis. Quam decisionē maiores nostri limitari putarūt ex Authen. nouioribusq; Iustiniani constitutionibus: ideoq; hanc cōtinuarunt ex Authen. de nupt. §. sed quod sancitum, col. 4. secundum vulgares libros, vel secundum emendatos, in constit. 22. de ijs qui nupt. iter. §. insuper. Hæc autem constitutio limitat. l. præceden. circumscriptionem admittens longissimam 30. annorum: deinde eam limitationem dupliciter restringit, vt scilicet id tempus non currat filijs, nisi postquàm exierint à potestate patris: nec etiam durante impubertate seu pupillaritate. Quæ materia utilis est, licet à nostris parū explicata: ad cuius ingressum præmitto ex gl. & omnibus, receptissimum esse, vt originalis authen. loquens de lucris nuptialibus vtriusq; parentis, extendatur ad omnia aduentitia quorum legit. admin. sit pater, & ita vbiq; ad omnia aduentitia citatur tex. hic, vt per Bal. de præscrip. 1. part. 6. par. nu. 15. Aliqualiter autem dubitarūt antiquiores circa literam, in verbo *tricennale*: Petr. n. & nonnulli legebant *triennale*, vt referunt Cy. & Alb. Fulg. Cor. sed in originali apertè fit mentio præſcriptionis. 30. annorum, tam in libris vulgaribus quàm emendatis: & ita cōfunditur opinio Petr. quam ceteri merito improbarunt, vt sic maneat contra Petr. non sufficere possessori hoc casu cōtra filium ordinariam præſcriptionem, sed longissimam exigi, secundū oēs: quod suadetur ex l. sicut. C. de præſer. 30. vel 40. anno. probaturque ex verbis. l. præceden. dum excludit præſcriptionem: intelligitur enim de ordinaria. Et ideo hæc constitutio admittens tricennalem necessario erat intelligenda de 30. annis, quæ vt extraordinaria admittitur, exclusa ordinaria: iuxta. d. l. sicut, & doctrinam gloss. celebris in l. postquàm, verb. nulla. C. de pact. cum ijs quæ infra deducemus.

2 *cemus.* Et hinc verè intelligitur text. l. 4. ad fin. infr. titu.
 1. *ibi, nulla temporali præscriptione obſtente, & ibi, niſi forte ex*
continua & inconcuſſa tenentis poſſeſſione, eorum excludatur in-
tenio, excludere enim vult lex *ibi* ordinariam præſcriptio-
 nem, non longiſſimam. Hinc èt vltra omnes oſtenditur,
 Conſtantinum in l. præceden. nouum ius induiſſe, dum
 vſucapionem vel præſcriptionem tollit: cū regulariter an-
 te nouum ius ſufficeret ordinaria præſcriptio, ex bona fide
 eius in quem alienabatur, non obſtante mala fide alienā-
 tis. l. 1. C. de lon. temp. præſc. l. ſi partē. C. de vſuc. pro emp.
 l. qui fundū. S. proc. ff. eo. & ita iuuatur cōis ſententia, quā
 5 contra aliquos probaui in 1. par. l. præce. vt ea lex nouum
 ius induerit. Imò videtur (vltra omnes) verè dicendum
 q̄ ante Iuſtinianum & nouiores illas conſtitutiones, hoc
 caſu, etiam filijs poſt pubertatem, & poſtquàm ſuæ pote-
 ſtatis fuiſſent, obſtaret ea præſcriptio 30. vel 40. anno. ex cō-
 ſtitutionib. Hon. & Arca. & Anaſt. in d. l. ſicut, & l. omnes,
 quæ tam generaliter loquuntur vt hanc ſpeciem ſatis con-
 prehendant. iuxta regu. l. 1. S. & generaliter. ff. de lega. præ-
 ſta. Ex quo ſequitur præſcriptionem 30. & 40. annorū an-
 te Iuſtinianum introductam fuiſſe, vt patet ex d. l. ſicut, &
 l. omnes. C. de præſcript. 30. vel. 40. anno. Iuriſconf. tamen
 incognita fuit, & Imperatoribus ante conditores illarum
 ll. vt annotauit gloſſ. recepta in l. qui occiderit. 30. ff. ad l.
 A qui. & in l. Iulianus. 17. ff. ex quibus cauſ. maior. & in l.
 ſi quis emptionis, verb. veteres. C. de præſcript. 30. vel 40.
 anno. Bar. in l. in omnibus. ff. de actio. & obliga. & ſcriben.
 vbiq̄, vt tradit Corn. conſi. 38. nume. 10. lib. 1. quamuis
 dubitans id inuoluat Bal. in ca. vigilantia, nu. 2. de præſcrip.
 4 Cur autem in hac ſpecie nō ſufficiat longum tempus, nec
 præſcriptio ordinaria reſpondet Pau. hic, & in l. quicunq̄,
 infrà titu. 1. & cum eo Corn. eo ſcilicet quia lex interdicit
 patri alienationem, ideoq̄ue titulus, lege reſiſtente, nullus
 eſt l. quemadmodum. C. de agric. & cenſit. & præſcriptio
 longi temporis titulum exigit. l. nullo. C. de rei vendi. l. diu-
 tina. C. de long. temp. præſcrip. præſcriptio autem longiſ-
 ſima non exigit titulum. Ego puto Pau. & alios non per-
 cepiſſe rationem & ſenſum horum iurium: nam patre vè

dente vel aliter alienante, emptor habet titulum cum bona fide, cum iuste ignoret rem esse filij, & iuste credere potuit rem esse alienantis, iuxta præsumptionem, l. merito, ff. pro soc. quod in fortioribus terminis notat Bald. in d. c. vigilantia, nume 5. versic. amplius de præscript. Ergo talis error iustus facti sufficere debet, cum saltem inducat titulum putatiuum, iustum ad vsucapiendum longo tempore, vt not. Bar. receptus, in l. Celsus. ff. de vsucap. pro hære.

- ¶ Nec obstat d. l. nullo, & dic. l. diutina, quia loquuntur vbi omninò deest causa vel titulus: quod indicant verba earum legum, quæ etiam procedunt vbi emptor vel alius in quæ sit alienatio, sciebat prohibitionem iuris: tunc enim idem est, ac si nullus sit titulus, cum desit iustus error facti inducens titulum putatiuum: & hoc verè probat rex. in l. si ab eod. 12. ibi, *tuscias*. ff. de vsucapio. que Bar. & alij ibi non bene summant, nec satis expendunt: & hoc respicit reg. l. nunquam 31. ff. eod. hoc etiam probatur ex l. secunda. §. si à pupillo & ibi, *scriben*. ff. pro empt. & in l. mandatum distrahendorum, § 7. ff. mand. Patet igitur in hac specie, secundum iuris regulas, maximè ante Auth. malæ fidei, C. de præscript. long. temp. potuisse procedere vsucapionem ordinariam longi temporis: ob iustum errorem facti, licet de iure alienata esset inualida, contra Paul. Corn. & alios. Ex quo sequitur contra eosdem, longè diuersam fuisse rationem, cur hæc iura exigunt in hac specie longissimam præscriptionem, non quia ordinaria procedere non posset, sed quia lex voluit obuiare fraudi patris alienantis bona filij: quia etiam maior erat causa fauendi filijs sub potestate patris existentibus, & facultates suas ignorantibus: cum pater omnia possideat & administret, nec rationem reddat, iuxta l. si. §. si autem non habet, ibi, *à ratiocinijs* infra ti. 1. & sic facillimè posset fraus liberis fieri: quapropter iuste lex in hac specie præscriptionem abrogat, quæ rationes non militant in alijs distrahentibus rem alienam. Ex quibus nouè comprobatur, quod contra communem tetaui
- ¶ sup. in secunda par. l. 1. nu. 31. vt pater non excusetur à conficiendo inuentario aduentitorum filij, cum id utilissimū sit filio, vt sciat postea quæ sua sint, vt quæ possit alienata vendicare:

dicare: patri autem non noceat, nec onus sit, vt constat ad sensum. Potestq; in id subtiliter expendi text. in l. si liber- tus sub conditione, 20. §. existimo. ff. de bon. liber. vbi con- ditio testanti censetur potestatiua & facilis. Ideoq; in pa- trono & filio admittebatur, secundum Barro. in l. suus quoque, nume. 3. ff. de hæred. institu. & in l. si pater 2. op- posit. & ibi Cyn. colum. 3. & l. aso. numero 2. C. de institu- tio. Sic ergo confectio inuentarij patri remitti non de- bet, vt periculum & incommodum filij vitetur, sine one- re patris. Inde etiam infertur secunda, cum lex iustissi- mē in hac specie faueat liberis, ideoque remouerit ordi- nariam præscriptionem, solamq; longissimam admittat, procedere eandem decisionem etiam si is in quem pater alienauit bona fide rem habuerit, licet etiam iusto facti errore iuuetur, quo regulariter vsucapio ordinaria pro- cedit. Hic enim est fauor quem ex causa lex præstat filijs in aduētitijs, quæ solus pater administrat: quod bene sen- tit Fulg. hic, quem sequitur Corn. Idq; memoro cōtra insi- gnes viros Cyn. Alber. & Paul. hic: magis contra Paul. in l. quicumque, infrà titu. sequen. malè restringentes text. ad emptorem scientem rem esse filij, & ignorantem ius, nō factum: quod non solum diuinatorium est, sed et contra veram rationem text. qui ita reduceretur ad casum nun- quàm ferè contingētem, maximà attēta regula, l. verius. ff. de probat. Infertur 3. (si rectè attendatur) notabilis de- claratio ad decisionem Authen. malæ fidei, infrà de lōg. temp præscrip. vbi mala fides venditoris nocet emptori bonæ fidei, nec ei profit præscriptio ordinaria, sed requira- tur longissima: non generaliter, vt vulgus malè illū text. citat, sed tantum qñ rei dominus ignorat. Ex præcedenti- bus enim bene sequitur in hac specie malam fidē patris alienantis indistinctè nocere emptori, siue filius rei domi- nus, sciat, siue ignoret: vt bene sentire videtur Fulg. hic: vo- luit enim ius ex prædictis causis filijs succurrere, qui licet sciant res suas à patre alienari non facillè pñt contra factū patris venire, non solum ob impedimentū potestatis, sed etiam respectu honoris & verecundiæ. Et ita nouè de- claratur in hac specie decisio. dict. Authen. vltra notab.

declarationes Paul. ibi, & plures per Ang. Aret. in S. sed
 istæ quidem, nu. 12. Institutio. de action. & in S. furtiuæ,
 num. 3. Institutio. de vsucap. latè per Alexan. in l. Pompo-
 nius S. cum quis. ff. de acquir. possess. & Bal. de præscrip. 2.
 9 par. 3. par. quæst. 12. Infertur quarta, quòd etiam si pa-
 ter mala fide careat in alienatione aduentitiorum, filij,
 adhuc cesset ordinaria præscriptio, nec filius excludatur
 ¶ nisi per longissimam, cum requisitis huius tex. quia licet
 cesset vna ratio ex parte patris, militant aliæ ex parte libe-
 rorum, quibus lex succurrere voluit: ideoque manente al-
 tera ratione, lex sustinetur ex vulgari regula. l. si non lex.
 83. ff. de hæred. institutio. cum alijs, vt per Ias. in l. more,
 nu. 18. ff. de aquiren. hæredita. per Rip. in l. si ventri. § in
 bonis: nu. 1. ff. de priuile. cred. per. Tiraq. in tract. de causa,
 limi. 22. quod tutissimum videtur, licet scriben. non expri-
 10 mant. Infertur. 5. ad decisionem. l. fin. S. sed quia. C. com-
 mu. de leg. vbi etiã ordinaria præscriptio longi temporis
 remouetur in fauorẽ legatarij vel fideicommissarij cui hæ-
 res restituere iubetur: quẽ tex. à simili adducit Fulg. hic:
 ex prædictis enim ampliatur tex. ille, etiam si emptor sit
 bonæ fidei cū iustissimo errore facti, adhuc enim militat
 ratio fauoris fideicommissarij. Infertur. 6. ex Cyn. Alber.
 Paul. & alijs hic, sufficere longissimam præscriptionẽ, de
 qua in hoc tex. cum errore iuris, puta quando emptor scri-
 bat rem esse filij, putabatq; patrem posse alienare aduen-
 titia filij, quod de iure ciuili dubium nõ est, secundũ quod
 præscriptio 30. vel 40. annorum effectum habet et cum
 mala fide. l. si quis emptionis. §. 1. C. de præscrip. 30. anno-
 rum à fortiori igitur perficietur cū errore iuris, ea enim
 præscriptio tanto tempore perficitur, nec titulum exigit,
 vt resoluunt omnes in lectur. & consi. pro vt latè refert
 Boer. decisio. 42. nu. 35. & 38. nec obstant leges iure con-
 sultorum quæ dicunt non valere iuris errorem ad vsuca-
 piendum, quia adhuc non erat cognita præscriptio longis-
 11 sima. Sed dubium est quid dicendum sit de iure canonico,
 quod præualet in hac materia, etiam in foro seculari, se-
 cundum omnes, in quo multa hinc inde adduci possent
 Sed resolutiuè procedendo videtur, primò, asserendum,
 quòd

quòd si is in quem pater alienauit sciebat ius & factū. i. rem esse filij, & alienationem iure prohiberi nullo tempore præscribere possit, quia tunc malæ fidei possessor est, ex mente scriben. vbi sup. & clarius in locis statim citandis. Si autem is in quem pater alienauit, ius ignorabat, sciens rem filij, & putans patrem posse alienare, & sic non fuit in verâ mala fide, tunc plures tenent etiam de iure Canonico sufficere præscriptionem hanc longissimam cum iuris errore: mouenturque principaliter eo quòd causa iniusta & iuris error excusat à mala fide, licet bonam prorsus nō inducat, ex glos. l. secunda, C. si quis ignor. rem mino. text. & Barto. in l. sed. & si lege, §. scire, ff. de petitio. hæred. ita in hac re tenuit Paul. in l. Celsus. col. 1. ff. de vsucap. & in l. nunquàm. in fi. eodem titu. & in l. 2. §. si à pupillo, numero 4. ff. pro empto. & in l. venditionib. C. eodem. Imol. in d. l. Celsus, & d. l. nunquàm: sequitur Afflict. decis. 40. numero. 12. & Rube. confi. 75. Eandem opin. probauit Anto. Butr. quem refert Fely. in c. de quarta, numero 34. de præscrip. Corne. consil. 277. nu. 6. lib. 4. quam opi. cōem dicit Rube. vbi sup. Sed contrarium tenent non pauci, idem que Pau. consolendo variauit vt tradit Fely. vbi sup. numero 35. & est nimis controuersum & inuolutum apud scriben. vt tradit Balb. in d. l. Celsus, in 4. nota. numero 15. tradit D. Co-uarru. in c. possessor. 2. par. §. 7. nu. 5. vers. 2. conclusio. & latè Aymon. Crauet. de antiquit. 4. par. ex num. 161. Apud quem videbis difficile esse discernere quæ sit in hoc receptior sententia. ex omnibus autem quos viderim Hispan. d. loco. & Aymon & Balb. videntur melius hoc tractasse.

¹² Omisssa varietate scriben. in hoc difficili articulo, puto verius in nostra materia, etiam iure Canonico, securum fore emptorem ex præscriptione. 30. annorum, cū requisitis huius Authen. etiam si scierit rem esse filij, & iuris errore putauerit patrem posse alienare, ex mente Cyn. Alber. & Pau. hic: quia tunc verè non datur mala fides quā improbat. c. vigilantia, & c. fi. de præscrip. Nec erat vero simile patrē velle nocere liberis, arg. l. fi. C. de curat. furio. l. scripto. §. fia. ff. vnde liber. Facit pro emptore potestas patris, quæ in his maior est quam tutorum vel curatorum, vt proba-

tur ex multis supra in discursu. l. 1. maximè ex opin. Azon. magis communi, q̄ non sit necessarium decretum: quæ opin. iuuatur ex generalitate huius tex. & d. l. quicun- que in fine. titu. 1. iuuatur ex requisitis quæ lex exigit hoc casu, vltra longissimum tempus. Ad idem facit text. in c. peruenit, de empr. & vendi. vbi hoc longissimum tempus etiam iure pontificio inducit plenum effectum, vt per Imol. & Hispan. Burgens. ibi: per Hispan. Xuar. l. Castellæ, de debitis, folio 58. Facit quod habemus ex communi opi- nione præsumi bonam fidem in præscribente, glo. recepta in l. pen. C. de euictio. Bar. & alij in dict. l. Celsus, vbi Bal. 3. par. num. 2. Alcia. regu. 3. præsump. 5. maximè cum longis- simo tempore: Boer. decis. 42. nu. 3. Bald. d. l. nu. 10. vers. sit ergo. Quæ opin. posset controuerti ex resolutione quam addunt Couarru. Balb. Aymo. vbi supra q̄ iuris error nõ excuset etiam in præscriptione longissima, quando lex re- sistit: ex Bart. in d. l. sed & si lege. S. scire: & alijs quæ addu- cunt. Respondeo tamen quòd lex præcedens non tam a- pertè, nec tam fortiter resistit, vt perpetuo & indistinctè a- lienatio irritetur, vt constat ex limitatione recepta, per l. cum à matre, C. de rei vendi. constat etiam ex d. opi. Azon. recepta, quòd pater sine decreto potest alienare. Proeedet autem tutius hæc opi. quando pater fuerit bonis moribus præditus: secus si emptor sciat rem esse filij, & patrem dis- sipatorem argumen. l. si quis cum sciret, cum ibi notatis, ff. de vsucap. pro emp. Procedit etiam tutius vbi emptor fuerit persona simplex, vt mulier rusticus, minor, argu- men. tex. notab. in l. cum de indebito, ad med. ff. de proba- tio. Barto. in l. non fatetur, nu. 2. ff. de confessio. Idem tamè puto in quocunque non iuris perito: at in iuris perito con- trarium videtur dicendum, quia nec ei licet ius ignorare, nec est verosimilis ignorantia, ideò magis videtur mala fide emere: iuxta l. professio, cum gl. C. de municip. patri. & in hac materia notat Socin. nep. consilio 69. nu. 4. lib. 1. In iuris perito tamen crediderim etiam procedere hanc opinio quando aliqua causa facti concurrat quæ cum mo- uere posset: puta si pater diligens significauerit alienatio- nem esse ob causam necessariam, vel maiorem filij vti- litatem;

litatem, argu. l. fin. ff. de vsucap. pro emptore, vbi ad ordinariam præscriptionem sufficit color, etiam si emptor sciat rem esse alterius, cuius mandato putat eam vendi: facit tex. in d. l. mandatum distrahendorum, ff. mand. Paul. in l. qui fundum, §. procurator numero 4. ff. de vsuca. pro empto. facit quod notant gloss. Bar. & alij per l. si vir. ff. de vsucap. pro dona. quando error facti concurrens cum errore iuris. Bald. d. l. nu. 21. versic. 6. limita latius, d. Couarru. d. §. 7. nu. 10. Puto etiam hanc conclusionem tutius procedere in emptione quàm in donatione: emptor enim pretium dat, potestque ex multis credere licere patri, rem filij vendere non ita donatarius sciens esse filij: nõ enim debuit nec potuit credere patrem posse donare res filij: repugnat namque sensus communis ratioque naturalis & notitia eorum quæ moribus hominum obseruatur: quæ omnia indicant non esse donandum de rebus alienis. facit tex. in l. filiusfam. ff. de dona. tex. in l. si. ff. de cura, furio. in l. contra iuris, §. filius, ff. de pact. Ex quo eleganter limitabitur iuris regu. quæ in causa emptionis ampliorẽ bonã fidem exigit: quam alio titulo leg. 2. in princ. ff. de vsucap. pro empto. & iuuatur quod hic dicimus ex Bar. in l. pe. ad
 14 si. ff. eodem. vbi in simili plus tribuit causæ onerosæ. Posset autẽ probari mala fides in proposito, si filius ante venditionem denuntiet emptori, ne emat. iuxta regu. quam notant gl. & scribent. cõmuniter per tex. ibi, in l. si fundũ, C. de rei vendic. quẽ tex. vt singul. extollunt Fulg. & Pau. Castr. ibi, num. 2. dicit notab. Balb. in d. l. Cellus, in 3. part. nu. 13. ff. de vsucap. & est recepta sententia, vt per Fely. in c. 2. num. 5. vers. fallit, 6. de præscript. Math. Afflict. decisio. 366. num. 10. & præced. Quæ conclusio cõis probari videtur ex ea lege ibi, *vel alio modo mala fide contraxit*: quod intelligunt Bar. Bal. Alberi. nu. 3. Salyc. nu. 2. in si. Fulgo. num. 3. in prædictis terminis, quãdo denuntiatio fit ante alienationem: nam post emptionem & possessionem, dicunt omnes non procedere eam, l. nec induci malam fidem, per tex. in l. penultim. ff. de vsucapione pro emp. vbi gloss. & Docto. ita communiter intelligunt, & conciliant eam, l. cum dict. l. si fundum: & ita communiter scribent.

secundum Felin. & Balb. vbi suprâ. Alex. in l. de pupillo. §. nuntiatione, nu. 12. ff. de nou. oper. nunc. Qua in re aduertendū est, quod Bal. d. l. si fundum. Fulg. & Pau. ibi expressim notant, eam l. procedere et si dominus rei denuntians ante emptionem. nihil ostēdat de iure suo: & ita ex Imol. & alijs tradit Balb. in repet. l. Celsus, nu. 113. vel in paruis. 3. par. nu. 13. Bar. in l. nō solum. §. morte. nu. 43. & ibi Ruben. nu. 405. ff. de nou. ope. nun. in quo labitur doctissimus Felin. in d. c. 2. nu. 6. immemor huius communis declarationis, malēque in contrariam citans Bart. Ex quo sequitur incautē loqui plures Doct. dum sep̄e indistinctē citāt d. l. penult. quod denuntiatio extraiudicialis non inducat malam fidem: debet enim intelligi iuxta prædictam resolutionem, non autem indistinctē, vt ipsi per eam l. loquūtur. Sed hæc hucusque recepta, non videntur tuta: & sine dubio assero, gl. Bart. & omnes in d. l. pen. minus benè tractasse de conciliatione earum legum, quæ nullo modo aduersantur: sed ineptius glo. Bar. & omnes in d. l. pe. & alij in locis suprâ citatis, colligunt ex d. l. pe. denuntiationem extraiudicialem nō inducere malam fidem post emptionem & possessionem. Id enim non probat, nec probare potest text. ibi, cuius ratio & decisio aliud longē diuersum respicit, nempe quod talis denuntiatio nihil facit ad interrumpēdam vsucapionem: quod receptum est, & benè ad hoc d. l. pen. citatur à Ias. in §. pœnales, num. 119. Instit. de actio. ab Alex. in l. fin. nu. 15. ff. de eo, per quem fact. erit. Quod autem in d. l. pen. nullo modo probari possit communis allegatio & intellectus gl. ibi, patet, quia licet ex tali denuntiatione induceretur mala fides, & verē ostenderetur possidenti, rem esse denunciantis, non ob id impeditur cōtinuatio vsucapionis, secundū reg. iuris ciuiliis, vt l. secunda in fi. eo. ti. & in l. vnica, C. de vsuca. transfor. Vt n. colligi possēt cōis allegatio, oportebat iuris ciuiliis axioma esse, malā fidem superuenientē interrumpere præscriptionē: cum autē contrariū iure de eisum sit, necessario sequitur quod dicimus, l. C. ibi nihil curare de bona vel mala fide: nec euidentē malam fidē ibi possidenti nocere. Ex quo cessat ad eā l. ineptus labor. Dec. in d. l. velle nō creditur,

tur, nu. 3. versi. sed responderi. ff. de reg. iur. hæc quo ad d. l. 6 pe. Quo verò ad d. l. si fundū, credo contra glo. Bar. & oēs verius dicendū, ex denuntiatione ante emptionē, non induci malā fidē, quæ impediatur vsucapionē, nec de iure ciuili nec pontificio: & consequenter in nostra materia denuntiationis filij minus impedit longissimā præscriptionē habētis causam à patre: & puto contrarium incautē à nostris scriptū, deceptis per d. l. quam absq; alio fundamento adducūt. Moueor. 1. ad nostrā speciem. quia in ea datur sola præscriptio longissima (vt constat ex text.) quæ perficitur iure ciuili et cum mala fide: & secundū plures perficitur cū iuris errore de iure canonico, vt suprā deduxi. Cū ergo iuris error non impediatur hanc præscriptionem in eo qui scit rē esse filij, ~~tertius~~ impeditur denūciatio ipsius filij: quæ consequentia à maiori necessaria est, si maturē attendas. Facit 2. cōtra cōem ratio. & reg. iur. ex l. si quis inficiatus, ff. de pos. quod is cui denuntiat aliquid, non tenetur credere denuntianti, nisi manifestē ostendat vera esse quæ dicit: notat Bart. ibi, & in l. quod te, n. 15. ff. si cer. pet. Dec. & Cagno. in l. qui in alterius, ff. de reg. iur. Boer. decis. 154. & ita in proposito benè aduertit Fel. in memor cōis opi. in d. c. 2. nu. 6 de præscrip. Nihil enim valet quod respōdet Bal. in d. l. si fundum 3. opp. sicut nec alia quæ respondet alijs obiectioni, ex l. si maior. C. de rescind. vend. vbi talis denuntiationis et ante emptionem, non tollit bonam fidem. Nec est ratio differētiae an denuntiationis fiat à domino, an ab alio, quoad credulitatē eius cui denuntiat. Facit 3. quod videmus iure nostro improbari credulitatē. l. 1. & ibi latē Ias. ff. de eo per quē fac. erit. Quod fortius militat quando denuntians se dominum dicit. minus enim ei credendum est, cum loquitur ad suam vtilitatem. l. exemplo. C. de probatio. Vrget quarta fortissimē quod alibi tradūt scribent. in memor cōis opinio, non induci malā fidem, nec impeditur præscriptionē, si quis emat à possidente rē vt suam licet fama publica & generalis sit eam rem esse alterius: ita enim Bald. in dicto c. vigilanti, nu. 5. de præscrip. & cum eo Fely. in c. si diligenti, nu. 5. eod. titu. & Afflic. decis. 178. nu. 11. Faciuntque nimis fundamenta,

menta, quæ Bald. ibi bene adducit. Ad sensum autem constat quod plus deberet obstare fama publica generalis, quàm particularis vox loquētis ad proprium commodū, & consequenter titulus vel causa excusans eminentem contra famam generalem, magis excusare debet eminentē contra leuem denuntiationē particularis personæ: quod iuuatur ex Bart. in l. Celsus, num. 18. ff. de vsucap. Non dubito pluribus placituram hanc sententiam, cuius fundamenta iuridica sunt: sed difficultas est in respondēdo ad d. l. si fundum, qua scribent. mouentur: sed cum ratio naturalis & plures iuris rationes stent pro hac parte contra communem, cogitavi eam l. aliter intelligi posse, quod vbi ultra admonitionem aliud concurrebat, quo emptor constitutus fuit in mala fide, id quæ non omnino violat verba text. ibi, *per denuntiationem admonenibus*: iunctis verbis inferioribus ibi, *non recte*: vt sic inferiora verba non inducant consequentiam malefidei ex solis præcedentibus, sed potius in factis aliquid addant, quod magis colligi potest ex alijs verbis text. ad fin. Vel melius intelligatur ibi non poni regulam generalem contra eminentes admonitos, nec villo modo ea l. ex tali admonitione censeat inductam malam fidem quæ vsucapionem impedire possit: nec de hoc respondet ibi Imperator, licet omnes scribent. inaduertenter contrarium colligant: imò si ibi fuisset quæstio post completam vsucapionem, ex præcedentibus rationibus & iuris regulis, vero similiter responderet Imperator talem admonitionem non nocere: ibi autem rei dñs vt diligens fuit in admonendo, ita & in agendo antequam tempus præscribendi completetur. Nec obstat si insistet aliquis quod ibi possessor condemnatur ex mala fide ad restituendos fructus, & sic vbi inducta vera mala fides: quia facilius excusatur restitutio fructuum quàm admittatur vsucapio, secundum omnes, per gl. l. 2. C. si quis ignor. rem min. & si l. S. scire, ff. de petit. hæred. iuncta l. nunquã, ff. de vsucap. Respondeo enim ex supra dictis, quod in d. l. si fundum, non aperitur ex sola denuntiatione inductam fuisse malam fidem & condemnationem fructuum: id quæ magis cõgruit verbis l. vbi post casum denuntiationis, additur alius in versic. *vel alio modo*.

do: deinde quo ad fructus additur conditio, ibi. *quos mala si de percepisse probatum fuerit*: quasi non sufficiat denuntiatio, aliàs incongruè staret cōditio probandi malā fidē. Quælibet etiam responsio potius admittenda est, ne iuris regu
 18 læ ostendantur. Notandum autem est ex originali huius Authen. prius dici, alienationem aduentitiorum à patre factam nullam esse, adiecta clausula quā nostri appellāt decreti irritantis, ibi *erit nec gestum, nec scriptum quod factum est*: quibus verbis non obstantibus admittitur præscriptio hæc longissimi temporis. Ex quo posset confirmari quod plures tradunt in varijs locis, exclusa præscriptione, non remoueri longissimam 30. vel 40. annorum, vt per Chas. in locis statim citandis, per Boer. decisio. 42. numero 35.
 19 & 38. In specie autem ex hac consideratione posset comprobari opi. gl. in c. 1. §. præterea de capit. Corra. vbi cum in feudalibus tex. dicat nullum præscriptionē obstare gl. intelligit de ordinaria, non de longissima, quam non obstantibus illis verbis admittit: & ita intelligit similem tex. in c. 1. §. 1. ibi, *nullius temporis præscriptione*. de prohib. feud. aliena. per Feder. Qua in re mirè variant scribingent. vt per Balb. quem vide in tracta. de præscriptione. 4. par. quæstio. 12. vbi de hoc agit per octo quæst. & latè Molin. in consuetu. Paris. §. 7. fol. 108. Nimis autem in eo articulo feudali variasse Doct. patet, quia Matth. Afflic. in d. c. de capi. Corra. nu. 29. dicit gl. communiter reprobari. Ias. vero in l. 1. nu. 43. C. de seru. fugit. dicit eam glo. notab. & communiter approbari, & ita Chassan. in consuet. Burg. Rubr. 3. §. 1. num. 16. fol. 100. & rub. 4. §. 18. ad fin. nu. 2. fol. 186. Sed contra glo. est Soci. (malè à Chas. citatus) conf. 86. nume. 8. lib. 1. circa quam gloss. variavit Soci. Nepos, qui eam probat conf. 115. nu. 34. li. 2. quam reprobat conf. 86. nu. 19. lib. 1. qua in re sæpe à nostris citatur tex. in c. 1. §. si quis per 30. titu. si de feu. fuer. controu. int. dom. & agna. sed text. ibi magis agit de præsumptione quàm de præscriptione: nec loquitur vbi feudum alienatur contra prohibitionem, & tandem habet quod possessio & vniformis recognitio per 20. annos sufficiat pro inuestitura vel titulo: vt aliàs per glo. & Doct. in l. 2. C. de iur. emphy. Sed hæc

- 20 hæc maiori examine indigebant. Ego autem puto Impera. prudenter declarasse, hoc casu admitti præscriptionem longissimam: cum enim in l. præced. magisque in origi. Authen. alienatio in hac specie omnino irrita dicatur, & præscriptio indistinctè excludatur, tutius erat intelligere, etiam longissimam præscriptionem excludi, vt verbis legis seruiamus: iuxta in l. 1. §. si is qui nauē. ff. de exercitio actio. & regu. l. 1. §. & generaliter. ff. de leg. præstan. Idque maximè iuuatur attento quod Iustinia. in dicta Auth. loquitur post leges illas quæ præscriptionem longissimam introduxerunt iam sibi notissimas: quibus non obstantibus reiiciendo omnem præscriptionem, sentire videretur etiam de longissima. Idque iuuatur ex multorum traditione, qua habetur vbi remouetur omnis præscriptio, nullam admitti nisi centenariam: vt per Felyn. in rubr. de præscriptio. ad fin. Afflict. libr. 3. constitut. rubr. 31. numero 18. Capi. decis. 4. nume. 20. faciunt plures casus quibus omnis præscriptio etiam longissima remouetur, per Chafsan. in dicto libr. rub. 13. §. 8. latius per Balb. in 1. part. 6.
- 21 par. in princ. De effectu tamen longissimæ præscriptionis, qua omnis actio tollitur, notanda sunt verba tex. in d. l. sicut, & d. l. omnes: quibus etiam iudicis officium tollitur, secundum gloss. dicta l. sicut, verb. *persecutione*: quam extollit Bald. ibi: & in l. secunda num. 8. C. de execut. rei Iudic. Ias. in §. rursus, numero 12. Institut. de actio. latius Balb. de præscript. 4. par. 4. par. quæstio. 30. Quod in iure adeundi & immiscendi & petendi legitimam, & in iure dicendi nullum, & in multis alijs, plenè & vtiliter ad ornatum earum legum, tradit Tiraq. de retract. ligna. §. 56. glo. secunda ex nu. 37. cui in reductione ad arbitrium: adde Afflict. decis. 133. & in decreto Afflict. decis. 345. & in sententia eandem decis. 178. numero quinto & Rebuf. 3. Tom. pag. 307. nume. 5. & aliqua per Boer. decis. 329.
- 22 Ex decisione huius tex. & ex suprâ dictis infertur tutius procedere quod tradit Paul. in l. si. §. sed quia, col. 1. & col. 4. C. commu. de lega. vt in re subiecta restitutioni alienarique prohibita, nō excludatur præscriptio longissimi temporis: tex. enim ibi non generaliter nec indistinctè omnem

nem præscriptionem excludit, sed longi temporis tantū:
 & ita Ias. ibi, & in consi. 57. col. pen. lib. 1. & est recepta opi
 nio. secundum Corn. consi. 117. lib. 1. & consi. 294. ad fin.
 libri 3. Balb. de præscript. 5. part. 5. par. q. 4. num. 4. versi. sed
 Paulus, Anto. Gomet. l. Tauri. 40. nu. 90. Gratus consi. 20.
 nu. 36. lib. 2. Rip. in d. §. diui, nu. 113. Crot. nu. 140. Loaz.
 nu. 191. Alcia. nu. 47. Corn. consi. 38. nu. 10. lib. 1. & gloss.
 consue. cathalo. pag. 240. col. 2. Ex qua resolutione salua
 tur, & in præscriptione longissima, receptor manet opin.
 Bart. in d. §. diui, col. fi. nu. 22. vt in materia tex. ibi, in bo
 nis familiæ relictis, alienariq; prohibitis, non tollatur præ
 scriptio longissimi temporis: licet nimis id inuoluant ordi
 narij & repetentes ibi Alex. nu. 28. Ias. 1. lectu. nu. 114.
 & in 2. lect. nu. & alij vbi suprâ. Et ita vitabitur quod cou
 tra Bart. in d. loco, notat Imol. in l. vbi lex, ff. de vsucap. In
 23 de vtiliter infertur ad quæstio. an in bonis maioratus, vt
 vocât, vel similibus perpetuò familiæ relictis, secuta alie
 natione, detur præscriptio: in qua d. Hispan. in d. l. Tauri.
 40. nu. 90. cum Pau. vbi sup. resoluit nō procedere præscri
 ptionem ordinariam, admitti tamen longissimam. Quod
 vltra eum satis colligitur ex Corn. Ias. Rip. & nouioribus
 suprâ, nu. præced. & ita resoluit Soci. consi. 47. nu. 16. lib.
 3. cum solo Bart. in d. §. diui. & cum Socino Tiraq. de pri
 mog. q. 30. Qua in re cauendum est à multis, qui in hac
 q. confundunt ius primogenituræ & proximitatis, cum in
 spectione rerum vel bonorū: cū inter hæc longa sit dif
 ferentia, vt colligitur ex Tiraq. d. q. ad fi. & melius aduer
 tit Molin. in consuetu. Paris. §. 8. glo. 3. q. 5. nu. 29. ad fin.
 confirmaturq; ex doctrina Bart. in l. is potest, col. 2. nu. 8.
 ff. de acquir. hæred. Et ex his quæ dixi supra in ij. part. Ru
 24 bric. fol. 26. Sed hoc magis infrâ declarabitur. In quibus
 aduerto non posse nō esse maximam difficultatem & va
 rietatem, vt est apud scriben. omnes, qui vix se explicant,
 dum genericè tractant, an prohibita alienari, possint vsu
 capi vel præscribi? quæ generica tractatio semper pericu
 losa est in iure, potiusq; descendendum est ad particula
 ria, & in singulis rationē inuestigare, quæ aliquando eui
 cet, vt prohibita alienatione impediatur vsucapio, prout

ibi datur fraus vel mala fides, maximè attento iure canonico: vel durante minore ætate alienantis contra prohibitionem iuris: vt in l. 3. C. quibus non obijcia. long. temp. præscript. & in l. 1. C. si quis ignor. rem min. cum traditis à glo. in l. 1. C. si aduers. vsucap. Aliquando autem ratio prohibendæ alienationis, non comprehendit alienationem legalem ex vsucapione vel præscriptione, sed tantum ex donatione vel alio contractu, vt statim multis ostendam.

¶ Aliquando prohibitio alienationis irritat titulum, vt tollatur præscriptio ordinaria, non longissima, pro vt in nostro tex. & in casu. d. l. si. §. sed quia. C. commu. de leg. cum supra adductis. Et hæc resolutio addenda est ijs quæ bene tradit Bal. in l. prima, nume. 19. C. de serui. fugiti. Salyc. in l. si. ad fin. C. in quib. caus. in integr. restit. non est neces. Pa. norm. in c. cum non liceat, nume. 7. de præscrip. Balb. in d. tract. 5. part. q. 4. Ex quibus inferri posset in specie ad q. in qua Doctor. variant, an impediatur vsucap. rei ecclesiasticæ alienatæ sine solennitate, contra iuris prohibitionem? per Fely. in c. de quarta, nume. 35. de præscrip. Nec tutum est quod in ea q. quasi receptum tradit Aymon. Craue. de antiq. 4. par. num. 164. vbi scribit non impediri tunc præscriptionem, sufficereq; iuris errorem: sed contrarium tenent plures vt per D. Couarru. in capitulo, possessor, secunda part. §. 7. & Balb. in l. celsus 1. par. nu. 15. in quo articulo nõ est omittendus tex. in l. 2. §. si à pupil. ff. de vsuc. pro
25. empt. In eadem q. genericè tractata, mihi verior videtur opi. Bar. in d. §. diui, nu. 22. contra gl. in multis locis, & cõtra quam plures citandos infr. nu. 29. vt prohibita alienatione, regulariter non prohibeatur vsucapio vel præscriptio, ex his quæ Bar. ibi adducit licet sibi contrarius fuerit in l. vbi lex. ff. de vsucap. moueorque 1. quia videmus rem litigiosam alienari nõ posse. l. 1. cum sequen. C. de litigio. eandem tamen posse vsucapi, vt in l. 1. C. de præscri. long. tem. & ibi Pau. ad fi. agnoscit gl. in l. alienationis verbum: & in hanc partem hoc cum alijs argumentis expendit Tiraq. de primoge. quæstio. 30. nume. 3. Facit 2. pro hac opi. tex. in l. 3. ff. de diuer. & tempor. præscriptio. vbi aliqua prohibita alienari, vsucap. uantur longo tempore, cui non

satisfacit Imo. in d. l. vbi lex, Fulcitur 3. quod videmus Iu-
 stinianum in multis, quibus ante eum erat prohibita alic-
 natio, noue introducere, ne longi temporis præscriptio lo-
 cum habeat: vt in d. l. fin. §. sed quia. C. commu. de lega. &
 in l. fi. C. in quib. caus. in integ. rest. quasi manifestè doceat
 prohibitionē alienationis solam nō impedire præscriptio-
 nem: necessumque fuisse id noue addi. Iuuatur 4. quia v-
 sucapio & si aliquando censeatur species alienationis, à le-
 ge tamen introducitur, & necessitatem iuris habet: vt in l.
 1. & 3. ff. de vsuca. Ideoq; necessaria appellari debet, & cō-
 sequenter non tollitur, licet generaliter alienatio prohi-
 beatur: iuxta tex. & Albe. in l. alienationes. decimotertio.
 ff. famil. erciscund. l. 1. ff. de fund. dotal. cum ijs quæ tradit
 Afflict. in capit. primo notabi. 13. de prohib. feud. alie. per
 Federic. ex numero 73. & latè Tiraq. de retract. lib. primo
 §. primo gloss. 14. ex nu. 8. & Aymon. consi. 115. Ias. conf.
 44. libro primo, & notabiliter Hispan. Auendan. respon.
 13. Probatur quinto, quia res minorum concurrente bo-
 na fide, tituloque cum errore facti, vsucapi possunt, saltim
 postquam cessat minor ætas, vt in dict. l. 1. C. si quis igno-
 rem minor. & in d. l. 3. C. quib. non obijc. long. temp. facit
 tex. & Paul. in d. l. secunda, §. si à pupillo. ff. pro emp. In spe
 cie autem ex his infero ad bona subiecta restitutionis, vt
 non solum hodie in eis admittatur præscriptio lōgissima,
 secundum Pau. & alios supra citatos: Sed noue contra o-
 mnes dicendum sit, quòd ante Iustinia. in d. l. fin. §. sed quia
 C. commu. de leg. cōcurrente titulo bona fide necessario
 procederet ordinaria vsucapio vel præscriptio: quod satis
 colligitur ex multis legibus. ff. de vsucap. & de vsucap. pro
 empt. cū Iureconsulti regulariter ex venditione rei alien-
 næ, vel ad alium pertinentis, cum bona fide emptoris vsu-
 cationem admittebant: idq; suadetur ex regu. l. Claudius
 lege Clauibus. ff. de contrahen. empt. Maximè cū ante
 ius nouissimum mala fides alienantis nō nocebat empto-
 ri, vt notissimum est, & supra diximus. Et in terminis pro
 hac sententia videtur stare text. (cuius non video memi-
 nisse vllum ex scriben. in tot locis sup. citatis) in l. Sticho.
 36. ff. de vsufu. lega. vbi in fortioribus terminis hæres le-

gatarij bona fide possidens, vsucapit rem quæ ex præce-
 pro testatoris mortuo legatario, alteri restituenda erat: &
 sic pro Bart. in dicto §. diui, nu. 22. qui tamen secundum ea
 quæ allegat, non percepit esse in hoc agnoscendam diffe-
 27 rentiam inter Iustinianum & Iureconsultos. Quibus re-
 tentis, non obstant iura quæ contra Barto. adducuntur à
 multis in d. §. diui: Imo. in d. l. vbi lex, & alibi sæpe. Inter
 quæ citatur. l. 2. C. de vsuc. pro empto quâ ibi in contrariū
 generaliter summat Paul. post alios: nā ad eam l. nō malè
 respondet Bar. & aliter intelligitur, vt per Ias. in d. §. diui,
 nu. 21. & Rip. nu. 35. & ibi nouiores: & Afflict. decis. 331
 ad fin. potestque ea l. intelligi. secundum alia iura suprâ
 adducta de præscriptione in rebus minorū: vt non obscure
 ibi glo. in ultimo scholio ibi, *item quia pupilli*: prorsusque
 reijciendum est quod ex ea l. malè notabat Bald. in cap. si
 diligenti, nume. 8. de præscrip. colligens ex prohibitione
 testatoris, omnem emptorem cōstitui in mala fide: quod
 naturali rationi, & iuris regulis aduersatur. Emptor enim
 ignorans talem prohibitionem testatoris, verè est in bo-
 na fide: vt patet ex d. l. Stich, ff. de vsuf. lega. & ex reg.
 l. quod vulgo. ff. pro empt. solaq; prohibitio testatoris nō
 potuit impedire effectum legis: ex regu. l. nemo potest. ff.
 28 de legatis primo, vt bene aduertit Aemil. Ferret. in dicto.
 §. diui, nume. 127. Minus obstat tex. qui vbiq; malè cita-
 tur, in l. vbi lex. ff. de vsucap. vbi glo. Bart. & alij malè col-
 ligunt consequentiam, vt prohibita alienatione impedia-
 tur vsucapio. & ita sæpe scribe. vt per Cor. consi. 293. nu-
 me. 9. lib. 3. Alcia. in l. alienationis verbum: & ibi nouissi-
 mus Brech. ff. de verb. sig. in quo errore sunt & alij, vt col-
 liges ex allegatione Tiraq. de retract. lib. 1. §. 1. gloss. 9. nu.
 247. & cum his Anto. Gome. d. l. 40. nu. 90. in prin. glo. ad
 consue. cathalo. pag. 240. col. 2. quam allegationem er-
 roneam esse patebit ex litera dicta. l. cuius sunt verba,
vbi lex inhibet vsucapionem, bona fide possidenti nihil prodest:
 Vides igitur ibi non probari consequentiam, ex prohibi-
 tione alienationis impedi vsucapionem, sed tantum dispo-
 ni, vbi lex inhibet vsucapionem, intelligendum esse vsuca-
 pere nō posse etiam possessore bonæ fidei: vt in multis in
 qui-

quibus possessio cum titulo & bona fide & omnibus requisitis, non prodest ad vsucapiendum: per Balb. 1. par. 6. parte, Chaf. in consuetu. rub. 13. S. octauo, folio 375. quasi dicat I. C. quod cum possessor malæ fidei non vsucapiat, ex regulis iuris notissima: ineptum esset putare, legē aliquo casu ex professo inhibentem vsucapionem, referendam fore ad eam quę sine tali prohibitione procedere nō posset. Et ita cauendum est à vulgari allegatione illius, l. quam melius citat gl. in l. si fundum, ff. de fund. dot. Nec obstat tex. qui deterius intelligitur & allegatur in l. alienationis verbum, 28. ff. de verborū significatione, quam semper notauit gloss. ad erroneam illam consequentiam sup. confutatam: vt patet ex glo. in d. l. vbi lex: & in l. si. C. ex quib. cau. in integr. restitu. gl. in l. 3. C. quib. non obici. long. temp. præscri. gl. in l. 1. C. si quis ign. rem min. Alex. & oēs in d. S. diui: Pan. in d. ca. cū nu. 7. Dec. consi. 445. nu. 28. Affli. deci. 13. num. 5. plures per Tiraq. de retract. lign. S. 1. gl. 9. n. 246. & seq. & ferè nemo est ex ijs qui hucusq; in ius scripserunt qui eam l. ita nō citet, vt prohibita alienationem, prohibeatur vsuc. quasi species alienationis, q̄ tñ verum non est, vt constat ex iuribus & rationibus sup. adductis. Nec ea l. intelligi debet negatiuè, vt negata alienatione tollatur vsucapio. Verus igitur sensus illius, l. ex iuxta tenorem literæ, vt negligentes & patiens contra se perfici vsucapionem, dicatur quodāmodo alienare & consentire in amittenda re sua, idq; non semper, vt cōstat ex verbis illius, l. ibi, *vix erim est vt non videatur alienare, qui patitur vsucapi.* quod ibi dicitur contra negligentes: vt etiam inquit tex. vbi not. Angel. in Authen. de temp. non solut. pecu. in princip. colla. 7. *si tacere elegerit palam est noluisse:* facit tex. in l. si ea quæ, C. qui accus. non poss. & in l. 1. S. quibus, & §. sequē. ff. de successor. edic. ibi, *noluerit, vel diebus statutis, & ibi, tempore vel repudiatione.* Ita enim iustificat lex pœnam, qua afficit negligentes: faciunt quæ tradit Affli. deci. 13. Tiraq. de retra. conuen. S. primo, 30 glo. 3. nu. 49. patet igitur in d. l. alienationis, nullo modo probari prohibita alienatione, prohiberi præscriptionē, sed tantum exaggerari negligentiam patientis vsucapio-

nem: Nam & talis negligens non consentit in amittenda re sua, idq; negari non potest in ignorante, vt constat ad sensum, & regu. l. si per errorē, ff. de iuris. om. iu. not. Alex. in d. §. diui, nu. 28. A Emil. Ferre. in l. 3. nu. 6. ff. de vsuc. sed ēt sciens & negligens verē non consentit, nec effectus p̄scriptio- nis ex consensu ipsius inducitur, sed magis à lege iustis de causis: ideoq; cū consensum fictum appellat gl. in l. 2. in fi. C. quæ sit long. cōsue. Alb. in l. si pupillus, ff. de administra. tuto. Aret. in l. Clodius, col. 2. in fin. ff. de acq. hæred. Et ideo Docto. parum in hoc sibi constantes, alibi sæpe tradūt, eum contra quem præscribitur, nullo modo consentire, cum gl. in l. 1. §. si. gl. si. ff. de dolo: quam extol- lit Bald. in c. ad audientiam, nu. 3. de præscrip. & in l. cum quis, nume. 10. C. de iur. & fac. ignor. dicit singul. Iacob. à S. Georg. in l. vnica, in fi. C. si commu. eademq; cau. & plu- res per Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloss. 9. numero 250.

¶ Sed & in negligente adiecit l. C. temperamentum in illis verbis, *vis*, &, *videatur*, vt significet non esse verū consen- sum nec semper in negligentia fundari vsucapionē: quia ea etiam contra ignorantem perficitur, vt in l. fina. C. de præscri. long. temp. & ita sentit Bal. hic: tradit Balb. de præ scrip. 1. par. q. 5. nu. 3. & 5. vult Bar. in l. si ab hostibus, §. si. col. 6. nume. 13. ff. ex quib. caus. maio. dum hanc l. citat: &

31 Ias. in §. rursus, numer. 22. Institu. de action. Nec in ea re probabilis est resolutio quam tradit Bald. in l. 1. C. de in integr. restitut. vbi inquit, quòd in admittendo iure non quæsito, præsumatur cōsensus eius contra quem vsucapi- tur, non autem in iure quæsito: & ita Pau. Alex. & Areti. ibi: vt ita intelligantur iura sup. citata, maximè d. l. aliena- tionis, & ita Alex. ad Bart. in l. bonorum, ff. rem rat. habe. addit Dyn. in regu. rati habitationem. Sed hi patres inaduer- tenter id scripserūt, quia licet potentius sit ius quæsitum,

¶ quam quærendū: illa tamen l. & alia iura, apertè loquun- tur de iure quæsito, & de re propria amittenda ex vsuca- pione. Ex quibus prorsus reiicienda sunt aliqua in propo- sito tradita à Ioan. Hannib. in Rub. ff. de vsucap. num. 37.

32 & 39. & sequē. Quæ interpretatio ad d. l. alienationis, cō- firmatur simili exaggeratione tex. in l. Imperatores, 34. ff. de

de iure fisc. ibi, *tu te huic pœnæ subdidisti*: quæ verba male à multis percipiuntur, quasi. l. C. ibi significet pœnā imponi ex consensu delinquentis: quod falsum est, ut patet ad sensum, sentit Bart. in l. 1. nu. 11. ff. de condic. ex leg. notat Pau. & Ias. in l. si tibi decem. §. quædam, ff. de pact. Bal. in Authen. ad hæc col. 4. nu. 9. C. de vsur. & tanquam receptum id tradit Hispan. Pala. in repet. Rub. §. 66. nu. 24. & Balb. de præscrip. 1. par. q. 7. & pract. Cancel. pag. mihi 88. & latè tractat Fort. in l. legitima, ff. de pac. Gome. in §. omnium, Instit. de actio. Richer. in Rubr. ff. de ver. obli. nu. 118. Vides igitur ibi allegari consensum delinquentis ad iustificationem pœnæ legalis: ut etiam notat Aldobrā. in §. ius autem, nu. 22. Instit. de iur. natur. non autē quod delinquens verè consentiat pœnæ legali: vult enim delinquere, sed non pœnam pati, ut not. Paul. in l. quam Tuberonis, §. fin. ff. de pecul. & ita intelligi debet tex. in l. fin. C. ad l. lul. maiest. ibi *quodammodo sua mente punitur*: ita etiam intelligi debet gl. quæ à multis non benè citatur, in l. 1. §. bestias, verb. *onerari*. ff. de postul. Ut merito damnāda sit traditio eorum qui ex verbis d. l. Imperatores, & d. gloss. ineptè scribunt contra sup. dicta, & contra communem sensum, delinquentem consentire pœnæ legali. Vnde cauendum est à Fabr. in §. furiosorū, Instit. de oblig. quæ ex delic. nas. ab Aret. in §. ius autem, num. 7. Instit. de iur. natura. à Floria. in l. inde Neratius, §. si. ff. ad le. Aquil. à Bart. in Authen. de non alien. aut permut. §. quia vero, 2. à Ias. in l. 1. §. sublata, in vtriq; lectu. ff. ad Treb. ab Alcia. regul. 3. præsumpt. 33. nu. 4. contra quos potest etiam induci, l. 1. ff. de bo. eor. qui ant. senten. sed clarius, l. 4. in prin. ff. de act. & obl. vbi ex maleficio, non ex consensu resultat obligatio pœnalis, magna quidem ratione, ut inquit tex. in l. si à reo §. illud quod vulgo, ff. de fideiuss. facit tex. in l. bona fides, ff. de pos. *nam male meritis*: & ibi notat Pau. ut sic rō naturalis & utilitas publica pœnam inducant contra voluntariè delinquentem, pœnæ autem nullatenus consentientem: & ita sanius intelligitur Bar. in l. ex hoc iure, nu. 33. ff. de iust. & iur. Dū tex. hic exigit præscriptionē lōgissimam, nec breuiorem admittit contra filium, cuius aduē

titia pater alienauit, intelligitur in rebus in quibus pater habet vsumfructum: quia tunc militat ratio excusans filiū, quia agere non potest: cum vero pater vsumfructum non habet, cessat ea ratio, s̄m cōem traditionem in §. necessitate. l. fi. ti. seq. vbi latè, Deo dante, tractabimus. In his igitur in quibus patri vsusfructus negatur, admittitur contra filium ordinaria vsucapio, seu præscriptio: & ita notat Bal. hic, ante num. 1. & idem sentit apertè idem Bal. in l. 1. nu. 2 1. oppo. 2 1. C. qui admi. quo non relato, idem tradit Balb. de præscr. 1. par. 6. nu. 15. in prin. cum Bart. qui hoc probat in l. 3. §. vsuras, ff. de contra. iudi. tit. & ita Paris. in c. ex transmissa. nu. 17. de præscr. & hæc opin. videtur satis iuuari ex tex. hic, dū continuatur d. l. præce. in qua solum agitur de rebus, in quibus pater habet vsumfructum & consequenter in alijs obseruanda erit reg. iuris admittens
 34 ordinariam præscriptionem. Possit etiam vltra omnes tē tari alia limitatio ad hunc textum vt ordinaria præscriptio sufficiat contra filiū, postquā exierit à potestate patris, cū tex. hic exigat præscriptionem longissimi temporis, numerandum à tempore quo sui iuris factus est. Quæ limitatio applicari posse videtur, quando is qui à patre causam habet, in alium alienauerit, in quo concurrant necessaria ad vsucapiendum. Verba enim huius text. solum respiciūt eū qui à patre alienante immediate causam habet: vnde non videntur trahi posse ad speciem hanc, non solum quia diuersitatem facti, sed quia diuersam rationem continet: quod patet, quia pater alienans rem filij, dolosè id facere censetur, vnde titulus & possessio habentis causam ab eo, aliquantulum vitio afficitur: & hoc iure nouissimo mala fides venditoris nocet emptori, vt non possit præscribere nisi longissimo tempore. d. Auth. malæ fidei, C. de præscript. long. temp. At bona fide emens ab eo qui etiam bona fide emit à patre, facilius vsucapere debet, cum in eo cesset dispositio. d. Authen. male fidei. Cuius reg. ita limitatur à Paul. ibi, nu. 3. limit. 4. quem sequuntur Aret. & alij supra. lati, nu. 8. notat Bar. in l. Pomponius, §. 1. nu. 2. ff. de acqui. pos. ibi, *item loquitur de primo emptore qui emit à mala fidei possessore.* & est recepta declaratio secundum Balb. de præsc. 2. par.

3. par. q. 12. nu. 7. limi. 3. Quod etiam confirmatur ex eo quod alibi tradunt Doct. circa bona subiecta restitutioni, in quibus vidimus sup. nu. 22. Iustinianum excludere ordinariam seu longam prescriptionem, & scribentes solam longissimam admittere: & ita Paris. in c. cum non liceat. nu. 18. de præscrip. Grat. conf. 21. nu. 36. lib. 2 sed hoc intelligunt in emptore & alio habente causam immediatè ab hærede: tertius enim habens causam ab alio etiam habentem rem ab hærede, ordinarie vsucapiet: vt not. Bald. in l. 2. in princ. C. de vsucap. pro empt. clarius tradit Pau. in l. fi. §. sed quia, col. 3. vers. aduerte. C. commu. de lega. quem sequitur Ias. ibi, & alij quos refert & sequitur Balb. de præscrip. 5. par. 5. par. q. 5. Eandem opin. probat Paris. conf. 81. nu. 44. lib. 2. Crot. in rep. S. diui, nu. 143. alij ibidem, & Rip. num. 15. col. pe. licet contradicat Hispa. Anto. Gome. l. 40. Taur. nu. 90. per text. (qui parum vrget) in l. si fundum, ff. de fund. dota. & pro hac cõi declaratione vrget text. in l. 3. C. quod me. cau. ibi, *si modo qui secundo loco cui parauit, longa possessionis præscriptione monitus non fuerit: iuncto principio ibi, si vi uel metu: & ibi, emptor eum alij vendidit, vbi tamen gl. & Doct. id inuoluunt: tradit aptè Tiraq. de retrac. lig. §. 1. gl. 10. nu. 14. Sic alibi videmus restitutionem, actionemq; facillè dari minori læso, contra eum qui eo contraxit, non ita aduersus tertium habentem cau. ab eo cui minor vendiderat, tex. in l. planè. 15. cū præce. ff. de minor. tradit Alex. cõ sil. 67. li. 5. extollit Hispa. Xuar. allega. 21. ad fi. explicat Co uarru. li. 1. resolu. c. 6. nu. 7. Ex quibus satis fundari videtur noua hæc limitatio, sed liberum cuique sit fauore filiorum*

36 ab ea recedere. Habet tex. hic, præscribentem consequi dominium, vt patet ex illis verbis: *quo possessor dominus fit*: variantur antiqui & nouiores. Marti. (cuius opiniones sæpius reijciuntur) tenuit indistinctè ex vsucapione vel prescriptione acquiri dñium directum: sed antiquiores crebrius contraxerunt vt refert gl. hic, & in alijs lo. & licet hic aliqua liter inuoluat, aliqui sæpè apertè distinguit inter vsucapionem mobilium, in qua fatetur acquiri dominium directum, & vsucapionem seu prescriptionem immobilium, ex qua inquit solum utile dominium acquiri, vt sic directum nõ auferatur

feratur à primo domino, quam distinctionem probat gl. hic, & in l. traditionibus suprâ de pact. & in princ. Insti. de vsucap. & ita Bar. hic, & alibi sæpè: & hæc est cõis opin. maximè Itatorum, vt asserunt Ias. Dec. Cur. Alcía. in d. l. traditionibus: Fely. in rub. de præscrip. nu. 3. & ibi latissimè Bero. ex numero 15. Bal. de præscrip. 2. par. 2. q. vbi repetit plenè scripta à Fely. vbi sup. & ibi tradit effectus huius investigationis. Verè enim parum referre videtur directum

¶ an utile dominium præscribenti acquiratur, vt tradit Alc. in rub. de præscri. nu. 30. Et satis colligi videtur ex doctrina. l. C. in l. act. 49. ff. de nego. gesto. ibi. *neq. refert an directa quis, an vili agat: & ibi, cum vtraque actio eiusdem potestatis est eundemque effectum habet:* quam. l. ornat. Gerar. nota. 39. For
37 cat. dialo. 63. Mantua. in Enchirid. c. 256. Opinionem vero Mar. vt præscriptione acquiratur dominium directum, frequentius probarunt Docto. Galli. maximè Pet. à bella pert. cuius opin. non displicet Cyn. hic, eamque sequitur Fulg. nu. 3. eandemque de iure veriore putat. Imol. in l. 3. ff. de vsucap. & Corn. hic, Faber. Stepha. & aliqui, in d. prin. Insti. de vsucap. & Curt. in d. l. traditionibus, nu. 14. & nu. 18. Dec. nu. 9. idem Dec. in l. fi. co. 1. & 2. C. de edic. diui Adri. toll. & eandem veriore dicebat Cuma. vt refert Anto. Nicel. concord. gl. 84. & ita verè Cuma. in d. l. 3. ff. de vsuca. nu. 1. vbi etiam addit modici esse effectus eam Doc. controuersiam: & hanc partem contra gloss. & cõem, latè probat Ioan. Igne. in l. contractus, ex nu. 117. & nu. 132. ff. de regu. iur. & multis vrgentibusq; fundamentis Aemil. Ferret. in d. l. 3. ex nu. 20. ff. de vsuca. & prolixè Ioa. Hanib. in rub. ff. de vsuca. ex num. 82. & hanc opin. magis probat Alcía. in d. l. traditionibus: & in d. rub. de præscri. & in commenta. de quinque ped. præscrip. sed apertius eam probat in l. vt sunt. 230. ff. de verb. sig. Coraf. in miscella. & in lect. de seruitu. Mota in d. l. traditionibus: Baro. in d. prin. Insti. Contra. de contrac. & hos 4. extensius refert. D. Couarru. in ca. possessor. 3. par. in princip. numero 2. versicu. ceterum: vbi pro hac parte multipliciter cum iudicio arguit. Ex
38 quibus hæc pars ratione superior, numero etiam autho-

¶ Mart. contra gl. 1. quia ratio & potestas, l. inducentis vsucap. manifestè suadet præscribentem. omnino fieri dominum nec aliud dominium manere penes eū contra quē præscribitur: aliter enim maneret adhuc aliqua incertitudo & causa litium contra l. si. ff. pro suo. 2. contra gloss. & Bar. & sequaces vrget, nam fundamenta quæ ab eis adducuntur vt ex præscriptione immobilium non detur dominium directum necessario idem euinceret in vsucapione mobilium: in qua fatentur glo. Bar. & omnes dominium directum acquiri. Ergo idem dicendum est in præscriptione immobilium. 3. pro hac parte vrget, nullam, l. adduci pro contraria, quæ præscribenti tribuat vtile dominium, nec ea differentia velis & directi dominij satis tuta est. 4. vrget multa iura quæ habet per vsucapionem mobilium & immobilium dominium acquiri. l. 3. ff. de vsucapio. l. acquiritur, 10. §. non solū, ff. de acquir. rer. domi. quæ iura, & alia, simpliciter loquuntur de dominio quod secundum vulgares traditiones, directum intelligitur per l. 1. §. qui in perpetuum, ff. si ager, vecti. pet. 5. stringit, d. l. 3. quia apud Iureconsultos vsucapionis verbum mobilia & immobilia comprehendit, vt omnes fatentur, & melius nouiores cum Alcia. probatq; insignis. D. & præceptor meus M. Azpil. Nauar. in suo excellentissimo. Manuali confes. c. 17. nu. 85. & tamen d. l. effectum dominij pariter tribuit vsucapioni in vtroque casu: vt sic reijcienda sit inepta differentia gl. & sequacium inter vsucapionem mobilium, & præscriptionem immobilium, 6. idem fundamentum magis stringit in §. 1. Insti. de vsuca. vbi tex. inquit, pariter circa mobilia & immobilia vsucapione acquiri dominium. Ergo non minus directum in vna quàm in alia specie, ne vnum idemq; verbum ad duo pariter relatum, diuersimode intelligatur, iuxta tex. & ibi Bar. in l. si. C. de sent. ibi, *cum enim simul vtroque vocabulum*: & vulgarem reg. liam hoc iure. vbi las. ff. de vulga. 7. stringit etiã tex. d. §. ex verb. *prioribus dominis*, quasi dicat qd post præscriptionem non sunt domini qui erant, sed qui vsucapiunt, 8. facit. quia vbi lex noluit vsucapientem fieri dominum, id expressit vnicò casu in præscribente longissimo tempore mala fide cui tunc solam exceptionem,

non dominiū nec ius agēdi tribuit, l. si quis emptionis, §. 1. C. de præscrip. 30. 40. an. 9. vrget quod iura dicunt ita acquiri dominiū ex præscriptione sicut ex cōtractu, d. l. traditionibus: præsupposito quod proximè dixi vsucapionis verbū ad mobilia & immobilia pariter referri: & hic cadit eadem inductio. §. 1. Instit. de vsucap. 10. pro hac parte vrget quod iura habent, ita securum fieri præscribentem, si cut habentē aliam causam nimis legitimā: & ita finiri dubia & ius primi domini ex vsucapione, sicut ex iudicio vel contractu: vt colligitur ex l. vt sunt, 220. ff. de ver. sign. l. si pupillus, 45. in fi. ff. de adm. tuto. Si autē teneatur opi. gl. (quæ receptio censetur) ex limitationibus ad eam traditis, notabilis esset ea, quam scribit Bal. hic, vt procedat quando vsucapitur contra ignorantem: q̄ si præscribatur contra scientem, fatetur Bal. tunc acquiri dominium directum: idq; probat Fely. in d. rub. de præscrip. nu. 4. vbi refert. Imo. dubitantē: & ita Ias. in d. l. traditionibus, nu. 15. extollit Balb. in d. 2. q. num. 5. Affli. in c. 1. in 5. notab. si de feu. sue. contr. int. domi. & agna. lib. 3. feud. fol. 23. num. 4. quam declarationem dicit cōem Ferret in d. l. 3. num. 24. ff. de vsucap. Sed mihi non placet, nec in hoc distingo inter scientem vel ignorantem, ex his quæ vertus sup. diximus ad l. alienationis verbum, & ex dic. l. traditionibus & alijs iuribus tradentibus effectum vsucapionis, quæ procedunt etiam contra ignorantem, per tex. apertū in l. si. C. de longi tempo. præscrip. vt bene sentit Imol. cui non bene respondet Paris. in rub. de præscrip. nu. 14. & ibi Bero. nu. 35. adducentes effectum longē diuersum circa restitutionem aduersus præscriptionē. Ex prædictis colligi potest, vsucapionē iure ciuili inductā fuisse, vt tradit Balb. 1. par. q. 4. & fatetur ab omnibus receptum ineptē id impugnans Hannib. in rub. ff. de vsucap. nu. 16. quod probat ex l. 3. ff. eod. titu. ibi, *temporis lege definit*: notat glo. in l. 1. verb. ciuitatis, ff. de acquir. rer. domi. dum enumerat modos acquirendi iure ciuili: quā extollunt Doct. vt per Ias. in §. omnium, nume. 72. Instit. u. de act. & in l. ex hoc iure, nu. 40. ff. de iusti. & iur. notat Areti. in l. 3. col. fin. de testa. Sed quamuis, vsucapio à iure ciuili introducta fuerit, vi-

deaturque rigorem continere, dum rei domino etiã igno-
ranti dominium aufert, iustissimis tñ de causis, & Reipu.
vtilissimis inducta fuit moribusq; gentium vbiq; recepta,
& tandem à sacrosancto iure pontificio approbata: & de
eius causis habetur per Anchar. in cap. possessor, post Io.
Andre. de regu. iur. in 6. Felyn. in d. rub. de præscriptio. nu.
11. & sequen. Alci. ibi, nu. 8. & in lib. de quinq; pedum præ-
scrip. nu. 28. latè Balb. d. 1. par. q. 5. maximè. nu. 7. Ideoq; I.
C. in l. 1. ff. de vsuca. d. xit vsucapionē introductā fuisse bo-
no publico, ne rerū dominia semper incerta essent de qui-
bus verbis amplè agit Alci. d. lib. de quinque ped. præscrip.
sed in effectu nō plus dicit quā gl. & Pau. in d. l. 1. Daturēt
utilitas publica, vt aliquo modo litibus finis imponatur, vt
inquit gl. ibi, per l. si ff. pro suo: nec scilicet inquietentur lō-
gi temporis possessores, quod in cōe perniciosum esset: vt
prudenter tradit Cice. lib. 2. offic. quem refert Couarr. in-
d. c. posses. 1. par. § 1. & in 3. par. in prin. 3. colum. & prius
Franc. Baldui. in rub. Insti. de vsuca. Iustificatur igitur vsu-
capio. & præscriptio favore publico in vniuersum, licet no-
ceat particulariter ijs, contra quos vsucapitur, secundum
scrib. in d. locis, maximè D. Couar. in d. initio. 3. par. cum
gl. c. ius naturale. 1. dist. & vltra sup. citatos resoluit Fer. in
l. 3. col. 1. & 3. ff. de vsuc. notabiliter Reuerendus & doctiss.
F. Alfonso à Castro, li. 2. de lege pœna. Quibus omnibus
addo conducere ad hæc prudentē rationē I. C. in l. 6. ff. de
excep. rei iud. ibi, *probabili ratione placuit ne aliter modus li-
nium multiplicatus, summam & inexplicabilem faciat difficultatem.*
Idem etiam sentit tex. in l. litibus. C. de agric. & censit. me-
lior tex. in Auth. hæc consti. Inno. col. 8. ibi, *multa negotia
cōmota sunt. & ibi, velut antiquorum vulnorum obductæ cicatri-
ces pauperunt, sed eorum sanitas prouenire non potuit, & ibi, per
tantum temporis spaciū, nec actus fides, nec documentis integritas,
nec ætas testibus valet suffragari.* Addo etiã aptissimè mora-
bilē sententiam Cor. Tac. annal. li. 14. in hæc verba: *habet*
¶ *aliquid ex iniquo omne magnū exēplum, quod contra singulos vili-*
40 *ate publica rependitur.* Ex quibus inferē ad tex. in §. habeat,
in autli. vt ecc. Ro. col. 2. ibi, *nec iniquis hominibus impium ma-*
neat præsidium, & tuus peccandi locus etiam sciens relin-

quatur. & ibi, ille seruetur innoxius qui rei vera innoxius sit, nec improba temporis allegatione sese tueatur tempus pro priuitate præterdens: quem tex. contra proximè dicta fortem dicit Paris. in rub. de præscri. nu. 8. & circa eum laborant plures scrib. vt per Fel. ibi. nu. 2. per Balb. d. 1. par. q. 5. nu. 7. ad fi. & seq. Alci. nu. 9. Aemil. Ferret. in d. l. 3. nu. 7. ff. de vsuca. Hannib. in rub. ff. eo. ex nu. 23. tex. enim manifestè loquitur de eo qui præscriptione se tuere volebat, idque appellat iniquum præsidium. Nec vñ tutum quod gl. vbi vult, quam sequitur Imo. in l. sequitur §. si viam. nu. 24. ff. de vsucap. præscriptionē iniquum remedium appellari, quia contra æquitatem naturalem, ne quis locupletetur cum iactura aliena. idq; sequuntur variando Ferret. & Paris. vbi sup. & alijs quos refert Aymon. Craue. consi. 201. nu. 37. Cùm. n. lex iustis causis induxerit vsucapionem, nō potest improba nec iniqua censerī. c. erit autem lex. 1. dist. maximè ob vtilitatē pub. quæ præfertur priuatæ, authen. res quæ. C. commun. de leg. Nec est videtur tenendū quod magis probat. Ferret. d. loco, & Alcia. in d. rub. nu. 10. dicentes ibi esse speciale in ecclesia: licet enim priuilegiū specialiter concederetur ecclesiæ Romanæ, vel generaliter omnibus ecclesijs, ne eis noceat præscriptio, non ideo remedium præscriptionis à legislatore iniquum erat dicendum: & sic contra Hannib. magis etiam variantem. d. loco, nu. 28. priuilegiū enim vel exceptio non reddit reg. iniustam. Aliter Felyn. in d. rub. nu. 2. ex Imo. in c. si eo. tit. intelligit verba illa d. §. in possessore malæ fidei, vt in eo præscriptio dicatur improbum præsidium: & ita Balb. de præscri. 1. par. 5. q. nu. 9. ver. ad quem: vbi ad idē bene citat Ang. & Roma. Et ita illum tex. intelligit Bal. in l. 1. nu. 3. & seq. C. de præscrip. 30. vel 40. Cōtra quē intellectum insistit Paris. in d. rub. nu. 8. & Alc. nu. 9. & Bero. nu. 12. Ferre. & Hānib. vbi sup. dicentes, q̄ ea constitutio fauet ecclesiæ contra omnē præscribentem est cū bona fide. & ideo verba illa quibus agimus, pariter referti ad bonæ fidei possessorem, in idque expendunt dictionem implicatiuam illius tex. ibi, etiam sciētib; quod ante eos ponderauit Imo. in d. l. sequitur. §. si viam. col. 2. nu. 19. ff. de vsuca. quasi ex eo verbo implicatiuo colli-

ligatur idem esse in præscribente ignoranter, & sic cum bona fide. Sed in hac difficultate aduerto quod principalis decisio illius authent. fauorem ecclesiæ, procedebat etiam in præscribente cum bona fide: nec id negat Fely. Ang. Bald. Balb. licet Paris. & alij contrarium putent, quod apparet ex eisdem in alijs locis, vt inferius deducam. Similiter contra prædictam ponderationem verbi *etiam*, stat manifesta ratio: Exprimeret enim casum clarissimum, & implicaret casum dubium, contra naturam eiusdem verbi, quod semper iungitur casui maioris dubij, vt implicet minus dubium, perpetuumque est in verbo, *etiam*, quando stat implicatiuè, exprimi cum eo casum magis dubium quod in ratione illius tex. dici non potest. Cùm enim scientes & malæ fidei possessores, improbos appelleret, non erat intelligendum ex verbo, *etiam*, idē sentire text. in casu implicato, non expresso, de possessore ignorante & bonæ fidei. Econuerso autem, quā text. ibi aut alibi vellet indistinctè appellare iniquū remediū præscriptionis, potius cū verbo *etiam*, exprimeret possessorem ignorantem, seu bona fide præscribentem: & tunc verbum, *etiam*, aptè staret, nempe exprimēdo casum maioris dubij, & implicando minus dubiū. ad sensum enim constat possidentem scienter rem alienā, mala fide vsucapere vellet, & tūc præsidium præscriptionis iniquū esse, maximè cōtra ecclesiam, de qua text. ille agit. Patet igitur verbum, *etiam*, in illo tex. non implicare casum bonæ fidei possessoris: quia repugnaret natura verbi: magisq; repugnaret veritas iuris, qua probatur & receptum est præscriptionē cū bona fide non iniquā nec odiosam cēseri, ex supra dictis & statim dicendis. Verior igitur intellectus verba, & rationem. dict. §. colligi videtur ex Corne. consilio 277. numero 6. lib. 4. quem sequitur Soci. nep. cōsilio 149. nu. 90. li. 1. Ego verò magis explicabo, vt. s. Iustinia. ibi volēs ecclesiæ fauere, non admittat cōtra eā, nisi centenariam præscriptionē in omni possessore, vt habet principalis decisio: & tūc pro rōne ponunt verba sup. relata in prin. huius. n. ibi, *n. iniquis hominibus* & ibi *etā scribitur*, quasi significet, idē ibi id statui in omni possessore, ne admissa breuiori præscriptione ignorantis seu bona fide possidentis,

tis, iniqui etiam possessores & scientes, eodem præsidio præscriptionis se tuerentur, & defensionem illam improbam redderent, quod facile euenire posset, quum scientia non præsumatur difficillimeq; probaretur, maximè post longum tempus. Quæ interpretatio in se vera satis congruis verbis d. §. & tituli: de quo circa principalem decisionem latius infra. Et ita manebit ex illo §. non censi improbum vsucapionis præsidium, nisi quando est cum mala fide: aliquando tamen & cum bona fide non admitti, ne scienter & iniquè possidentes eodem præsidio utantur. Ex

41 quibus patet regulariter præscriptionem non dicendam
 ¶ odiosam, nec repugnare æquitati naturali. contra gl. in l. nam hoc natura, ff. de condictio. indeb. contra Bal. in l. ancillæ, col. 3. ver. quia præscriptio. C. de furt. Inde etiam cauendū est à gl. in l. 1. ff. de nego. gest. dum inquit, in præscriptione inesse iniuriā, seu aliquid contra ius, licet eam ibi commendat Ang. & Craue. cons. 201. nu. 37. Sic cauendum est à multis alibi indistinctè appellantis præscriptionem iniquum & odiosum remedium: quod ex Dy. dicebat. Paris. consi. 114. num. 24. lib. 1. & Chas. consi. 66. num. 61. malè citans Bald. & Ange. idem Chas. in consue. Burg. rub. 13. §. 8. nu. 7. & quidam subscribens consi. Soc. nep. 128. nu. 27. lib. 1. Curt. Iun. consi. 60. in fi. Meliusque resoluendū est præscriptionem cum bona fide, iustam exceptionem censendam esse, non odiosam, neque iniquam ex d. l. 1. ff. de vsucap. cum alijs supra adductis: & ita sentit Felyn. d. rub. nu. 2. cum Imol. quem citat. & ibi variat Berro. ex num. 10. idem probat Soci. nep. d. consi. 145. nu. 90. lib. 1. idem probat Pau. Cast. in l. si. §. si. versi. restat. ff. rem rat. hab. Balb. 1. par. q. 5. nu. 9. & nu. 13. probat melius Couarru. d. princip. 3. par. & bene Duare. in l. 1. ff. de pact. ita Bald. & Ange. proximè citandi. Bal. in l. 1. §. initium, ad fi. ff. de postulan. Infertur etiam ad q. illam, quando arbitratori committitur causa dirimenda ex æquitate citra iuris rigorem, an possit reijcere præscriptionem? in quo variavit consulendo Ias. vt tradit Crauet. vbi supra. Fel. autem in d. rub. nume. 2. refert Ange. in l. 1. C. de præscrip. 30. vel 40. anno. & in l. sequitur. §. si viā, ff. de vsucap. dixisse, quod

nunc rejici debet exceptio præscriptionis quasi iniquam idemque tenuisse Roma. Lanfr. Corn. & Soci. refert Alci. in d. rub. nu. 9. Sed Alci. malè citat Ro. & aliquos qui potius contra sentiunt: sicut etiam Felyn. malè citavit Ang. in dic. locis, qui apertè loquitur tantum in præscriptione malæ fidei, vt bene aduertit Balb. d. 1. par. q. 5. num. 9. ver. sed malè: & ita apertè Bal. in d. l. 1. num. 3. & nu. 4. C. de præscrip. 30. vel 40. quod miror non aduertisse. D. Couarru. d. 3. part. §. 2. num. 4. dum iniuste reprehendit Bald. & Ang. volentes idem quod ipse probat. Et ita in præscriptione cum bona fide, non solum verius, sed etiam receptius est, vt ea admitti debeat, nec rejici possit coram arbitro vel arbitratore, vel alio iudicâte ex æquitate, vt vult Bar. in gl. extraua. ad reprimendum, verb. videbitur ad fi. Mathæsi. Areti. Crotus, Cota. Rom. Fely. quos refert & sequitur Couarru vbi sup. idemque; volunt Ange. & Bal. si rectè intelligantur, vbi sup. & Soci. nep. d. consi. 155. nu. 9. l. lib. 1. & Lanfr. de arbi. 6. mēb. nu. 64. idē vult Paris. d. rub. de præscri. nu. 8. ad fi. & ibidē Alci. nu. 10. ad fi. citans pro hac parte Rom. consi. 149. vbi hoc dicit. nu. 3. Et ita cauendum erit à Cor. contrarium rudente, consi. 251. nu. 5. li. 3. quem sequebatur Soc. nep. sibi cōtrarius, cōs. 141. in fi. li. 2. Vides igitur cōmunem opi. in hac q. vt distinguatur inter præscriptionem bonæ, & præscriptionem malæ fidei, Sed subtilius aduertendo, dicendum est, nec inter iudices vel arbitros esse differentiam, nec inter qualitatem præscriptionis: sed an de iure effectum habeat, vt in omni iudicio admittatur, nec miscēda est præscriptio malæ fidei, quæ secundum ius canonicum (quod attendi debet,) sine effectū est, & ita nō solum coram procedentibus ex æquitate, sed nec coram aliquo iudice admittetur, & consequenter vbiq; repelli debet, quod prædicti patres aduertere debuissent: in quo benè sentire videt Aemil. Ferre. licet scribentes in hac re non satis verè citet, in d. l. 3. num. 8. ff. de

42 vsucap. Ex 2. parte tex. colligunt omnes hic, & in varijs locis vulgare axioma. vt non valenti agere non currat præscriptio: & ad hoc citatur tex. hic quotidie cum l. 1. ad fi. de anna. exceptio. vbi ea regula expressim traditur in nostra

materia, & ita Bal. in l. præce. col. 2. nu. 6. idem Bald. in l. in rebus, nu. 3. C. de iur. doti. Balb. de præscr. 1. par. 6. par. nu. 15. & ubiq; scriben. Sed hæc reg. communiter intelligitur qñ est impedimentum iuris negantis alicui ius agendi, vt hic negatur filiofam. in aduentitijs, tunc enim præscriptio cessat vt hic. quod si impedimentum facti sit etiam ex causa iustissima præscriptio non cessat, sed ex causa restitutio datur: vt resoluit Bar. in l. S. C. n. 2. ff. si quis cautio. Bar. in l. 1. §. si quis autem. ff. de itine. actuq; priua. Bal. vbi sup. idem Bal. in l. si. §. donec. nu. 2. C. de iur. delibe. Bald. in l. sicut, in fin. C. de præscrip. 30. vel 40. anno. Bald. in l. 1. in 22. oppo. nume. 22. C. qui admit. Bal. notanter, in l. quoties. C. de prec. imp. offer. Pau. in l. 2. §. si quis in iudicio. num. 4. ff. si quis cautio. Afflict. de iur. Prothomis. §. 2. nu. 22. Et est recepta distinctio vt tradit Bald. d. 1. par. 6. part. casu 22. ex nu. 16. Iaf. §. rursus, nu. 24. In st. de act. Boer. decis. 40. nu. 3. Jacob. à S. Georg. in d. l. si. §. donec. nu. 3. Panor. Fely. Parif. in c. ex transmissa, de præscrip. Chas. in consueiu. Burgun. rub. 1. §. 8. nu. 26. fol. 84. qui omnes in impedimento iuris citant hunc tex. & magis d. l. 1. in fi. infr. de annal. excep. In impedimento autem facti adducunt tex. in l. & Atticilinus 35. in fi. ff. de seruit. rusti. prædi. & ita Dec. in d. l. 1. C. qui admit. in vtraq; lectu. Grat. consi. 137. ad fin. lib. 2. Et hanc distinctionem bene sentit gl. quam illi non citant, in auth. de sanctis. Episco. §. reuerendissimi, verb. si vero: quam no. Afflict. in c. 1. §. quoniam, nu. 15. de prohib. feud. alien. per Lotar. Non autem idem vult. glo. in d. l. & Atticilinus: nec ita apertè in d. l. senatusconsult. licet eam ad hoc notet Bal. in d. l. 1. §. si. C. de annal. excep. Ad quam differentiam aliquando non aduertunt plures, generaliter adducentes regu. ad impedimentum facti: cum solum procedat in impedimento iuris. Vnde cauendum est ab allegatione Pari. consi. 101. nu. 92. li. 1. & ab allegatione Tiraq. li. de retrac. ligna. §. 3. gloss. 3. num. 5. quod melius sensit idem Tiraq. lib. sequen. de retract. conuent. §. 2. gloss. 1. nume. 78. Nec videtur aduertisse Oldendorp. de vlticap. §. quanquam. n. 18. & sequen. à Ioan. Monac. in cap. quam sit. nume. 7. de

43 elect. in 6. à Bruno etiam consil. feud. 40. nume. 4. *Quæ regula*

regula vt præscriptio non currat ei, qui ex iuris impedimento agere nequit, ampliatur ex Bald.hic, etiam si lege vel statuto præcisè tempus apponatur, vel præcisè, & per verba generalia excludatur qui intra tempus non fecerit: semper.n. exceptitur is qui iuris impedimento agere nequit, quia pro eo est ratio naturalis in qua fundatur hæc regula. Et ita cū Bal.cōiter doct. vt per Bald.vbi sup. Deci. conf. 445. nu. 48. Curt.iun.conf. 181. col. 2. num. 5. Aymo. conf. 116. numero 8. Deci. in l. 1. in 1. lect. num. 27. C. qui admit. Chaf. in consuet. Burg. rub. 11. § 2. nu. 42. Ampliatur 2. ea regu. in nonnullis impedimentis facti, quibus specialiter idem tribuitur, vt in eis præscriptio non currat: vt notant Panor. & Fely. in d.c. ex transmissa, de præscr. Boe. decis. 40. num. 3. & nu. 9. Ampliatur 3. secundum oēs. vt in impedimento iuris non oporteat mittere procuratorem: cum aliàs in impedimento facti id sæpæ exigatur, quādo causa ardua non est: vt per Bar. Paul. Alex. Ias. Iacobi. in d.l. 2. §. si quis in iudicio, ff. si quis caution. scribētes in cap. querelam, de procura. Afflict. decis. 29. plenè & utiliter tradit Rebuf. 3. tom. consti. Gallic. tit. de excus. pag. 188. cum sequen. à quo tamen caue. num. 88. dum etiam in causa ardua vult de iure canonico mittendum esse procuratorem. contrarium enim apertè sentiunt Doctor. vbi sup. & specificè canonis. in d.c. querelam, per text. ibi: Felyn. in c. cum R. numero 2. vers. 3. de off. de legat. Bal. in l. sed si per prætorem, 1. lec. ff. ex quib. cau. maio. Et specialia in causis arduis notat Fel. in c. fin. nu. 4. de off. de leg. Barb. conf. 18. lib. 2. latè Afflict. lib. 2. constitu. rubr. 21. nu. 18. Et quando causa dicatur ardua, tradit Rebuff. vbi sup. ex nu. 79. Adendum etiam est, quod in causis non arduis, ita demum culpa imputetur non mittenti procuratorem, quando cū idoneum facilè inuenire posset: vt not. Bar. per text. ibi, in l. idem que erit, ff. pro soci. commendat Roma. in l. si vero, §. de viro, in 10. fallen. vers. 4. Ias. in l. 2. nu. 10. ff. de ius vocan. Dec. in c. intelleximus. nu. 7. de iudi. & ibi Fely. Deci. consilio 632. numero 3. & conf. 562. num. 12. facit glo. d. l. sed & si per prætorem. 26. §. 2. verbo. permittere, ibi, facile: & tex. in l. qui cum maior, ff. de bon. lib. ibi, non fa ilè:

Ampliat 4. vt iure impeditus non teneatur protestari: vt colligitur ex hoc tex. & ex d. l. 1. C. de annal. exce. & volunt omnes vbi sup. At impedimento facti plures exigūt protestationem, nec aliter excusant impeditū. Alij distinguunt, vt per Fely. in d. c. ex transmissa, nu. 5. & nu. 6. & ibi Paris. nu. 14. lmo. in c. fin. de appell. Affl. d. decis. 29. & decis. 50. nu. 3. & nu. 5. Rebu. vbi suprā ex nu. 51. Boer. decis. 40. Paris. consi. 101. nu. 94. & consi. 34. num. 20. lib. 1. tradit Alex. quod videri debet, in l. de pupillo, §. si quis ipsi prætore. nu. 9. & nu. 27. ff. de no. ope. nunt. & ibi Ias. latē num. 2. vbi asserit plures esse authoritates, & tutius fore in praxi, vt protestatio regulariter necessaria sit in impedimento facti. declarando vt per eum, & Alex. ibi, per Fely. Paris. & Rebus. vbi sup. qui regulam ponunt & limitāt: & omnino per Sylua. de feud. q. 86. in 13. vol. tract. fol. 54. licet Hormanot. Det. in §. Cato, num. 386. simpliciter & indistinctē protestationem exigat. Mihi autē ex iuribus in hac materia verius videtur quod dicit Alex. in l. 2. §. qđ diximus, ad fi. ff. si quis caution. vt regulariter protestatio necessaria nō sit, sufficiatque impedimētum ad excusationem: & ita Aret. consi. 141. Alex. consi. 112. li. 1. vbi etiam sine protestatione resoluunt excusari debitorem, qui tempore solutionis nō inuenit creditorem cui solueret: ita intelligendo tex. in l. 4. in fi. ff. de leg. cōmi. ibi, *si non habeat cui offerat, posse eum securum esse* Idem probat Dec. consi. 566. num. 5. tradit Ias. in l. ad diem, ff. de verb. obl. cōtra Pau. in l. si reus paratus, ff. de procur. & contra aliquos relatos à Syluano, vbi sup. & de hoc clarius per Tiraqu. de retract. ligna. §. 9. glos. 3. nu. 20. notat Gozad. consi. 66. nu. 8. idem not. Aret. in l. gerit, col. 7. ff. de acq. hære. Iustitia enim excusandi, nō in verbis protestantis, sed in causa impedimenti consistit, nec verba addunt vel minuunt rei veritatem l. sicut C. ad leg. Corne. de fals. Et ita hæc verior opi. generalius tenenda est, non tam strictē, vt scribit Affl. in c. 1. §. in gl. nu. 40. de pace iurament. firman. Ex quo etiam infero, in impedimento facti, protestationem non posse tollere quin præscriptio currat, restitutioque necessaria sit: quia verba partis non possunt tollere iuris dispositionem. l. nemo pōt ff. de

¶ ff. de leg. 1. quod notandum est contra A fsi. & alios quos refert in c. 1. 2. notab. nu. 10. si de feud. fuer. controuer. int. dom. & agna. Ampliatur §. eadem regu. vt sicut nō currit tempus ei qui omnino à iure agere impeditur, ita ēt non currat ei cui legitima exceptio obijci potest, vt consuluit Anchar. quem sequitur Felyn. in d. c. ex transmissa, colū. fi. nu. 9. & Dec. in l. 1. in 1. lect. nu. 27. & in 2. lectu. nu. 68. C. qui admit. & in c. cum inter, nume. 23. de excep. & in l. non videtur cepisse, nu. 2. ff. de regu. iur. Balb. de præscrip. d. 1. par. 6. par. nu. 20. & Chaf. in consuetu. rub. 22. §. 2. nu. 39. fol. 353. facit tex. in l. is cui, §. ff. de act. & obligatio. ibi,

44 sic tamen ne exceptione excludantur. Constat igiſ ex Bar. Bal. & omnibus in locis sup. citatis, dū allegant hunc tex. nullo modo posse filium, saltem dū est sub patris potestate, reuocare alienationem aduētitorum à patre factā: intelligūt enim omnes nihil aliud hic probari nisi quod filius agere non potest, atque ideò ob impedimētum iuris præscriptionem ei nō currere: quod magis probāt ex d. l. 1. in fi. inf. de anna. excep. & ita Bar. in l. si constante, nu. 63. ff. solu. matr. & ibi Cro. 2. lect. nu. 118. Bello. consil. 24. num. 5. Ex ea de pac. nu. 214. Mihi autē mirum videtur si hæc iura expressa sunt, quibus Bar. & alij hoc tradunt, quomodo hoc putet dubium Fabi. in auth. nouissima. nu. 239. & sequen. C. de inoffi. testa. & Paris. in c. 1. nume. 24. de præscript. vbi enim est decisio legis potest de ratione, non de veritate dubitari. Ego vltra ea quæ dixi in 3. part. l. præce. num. 74. aduerto plures ex his non rectè proponere, q. nec rectè filio negare ius reuocandi viuente patre: impedimētum enim iuris tātum est ex potestate, nō ex vita patris.

¶ Aduerto etiam q̄ text. hic fauet liberis, ne durante patria potestate, præscri. currat, sed eis non adimit facultatē agēdi contra alien. Sed dices cum Bar. in d. l. si cōstante, id probari in originali auth. de nup. §. sed quod sancitū: & aper-

45 tē in d. li. in fi. de anna. except. Responderi tamen posset ¶ vltra omnes, q̄ in d. auth. propriè nō agitur de aduētitijs quæ priori loco filijs ex facto suo, vel liberalitate alterius, vel fortuna deferuntur: sed agitur de certis bonis parenti acquisitis, quæ ob secundas nuptias à lege liberis re-

feruantur; in quibus iam patet non esse tãtam rationem admittendi filios ipsos viuente patre. Sic etiã rñderi posset ad d. l. 1. in fi. de annal. exce. dum. n. text. ibi inquit filiũ agere non posse, non exprimit patrẽ alienasse aduentitia filij: põtq; intelligi de præscriptione circa aliqua ad filiũ spectãtia, quæ ab alijs detinentur: nec æquũ esset vt patre alienãte aduẽtitia filij, nō posset filius eo viuẽte admitti: Contrariũ. n. rectè tradit Bal. in l. fi. §. in cõputatione, nu. 7. C. de iur. delibe. quæ referunt Paris. & Fab. vbi sup. eũq; sequitur Corn. ibi, nu. 6. & Ias. consi. 56. col. 3. lib. 3. versic. cõfirmat: probat. n. Bal. in d. loco, filium audiendũ, & patrem cõpellendum consentire filio, licet pater. ipse promiserit se nunquam venturum cõtra alienationem. Et fũsionendo doctrinã Bal. quæ æquior & vtilior est, potest nouè & eleganter intelligi tex. in d. l. 1. in fi. de annal. exce. vt ibi verba illa quæ filijs potestatem agendi negare vident non præcisè nec omnimodò negent. Obstarer enim æquitas & ratio vitandæ fraudis: obstarer èt decisio. 1. Impera. ff. ad Treb. vnde verba d. l. 1. in fi. possunt referri ad regu. §. necessitate, l. fi. tit. seq. secundum cõmunem intellectũ vt dicatur filius agere non posse, quia nō potest regulariter sine consensu patris cuius est administratio, & ius agendi in aduentitijs, ex reg. l. præce. & l. cum oportet, titu. seq. satisq; verificantur ea verba attenta reg. prohibente filiũ agere. attenta èt difficultate quia filius premitur ex ptãte patris, argu. tex. in l. in coniunctione, C. de nupt. ibi, *cultu verecundie propriam noluerit voluntatem depromere*, text. & gl. l. 1. §. quæ oneranda. ff. quar. rer. act. nō det. quibus attẽtis satis dicit nō posse, quod sine magna difficultate fieri nequit; ex tex. in l. qui cũ maior. §. 1. ff. de bo. libe. ibi, *non facile impetratur*, notat Pau. in l. 1. C. de vsu alex., Ias. in l. ad. Iulia. §. constat, nu. 13. ff. de leg. 1. & respectus pudoris facit vt aliquid dicat fieri non posse, l. 10. in fi. ff. ex qui. cau. maior. l. 8. in fin. & ibi Bar. ff. de alimen. lega. ibi, *necessitas verecundiam astringit*. Iuuatur hæc interpretatio attẽta magna potestate patris in aduentitijs, cũ absque decreto alienare possit, secũdum veriorcm & receptiorem sententiã: vt latè deduximus in tertia parte, l. præceden. ex num. 21.

46 Ex prædictis infertur ad tex. in capitulo quia diuersitatē, de concess. præben. vbi in Episcopo suspensio subdit text. sic tamen ut tempus suspensionis in sex mensibus non computetur. deinde inferius subdit, tempus etiam, quo ad Apof. sed accessit, & apud illam pertransit intra sex menses nisi latenus computetur: quem text. ad duo extollunt plures Doct. primo vt impedimentum excuset, et si eius origo prouenerit ex culpa impediti: nec enim absque culpa potuit ibi Episcopus suspēdi, & tñ excusatur iura tempus suspensionis: in quo eum extollebat Anani. & cum eo Ias. in §. rursus, nu. 26. Instit. de actio. & ibi Gome. nu. 15. Bal. 1. par. 6. par. casu. 22. nu. 21. dicit sing. Ale. conf. 56. nu. 6. li. 5. Igne. in l. 2. §. si cōditioni, nu. 85. ff. ad Sylla. notat Chas. rub. 11. §. 2. n. 38. fol. 353. eundē tex. dicit ad hoc no Dec. in l. 1. in 1. lec. nu. 27. C. qui admit. & in 2. lect. nu. 68. extollit Paris cōsi. 104. nu. 146. li. 1. notat Aymo. Craue. conf. 201. nu. 29. Et ratio est, quia culpa ibi non fuit ordinata ad casum impedimēti, aliter enim impedimētū ex culpa ad illud ordinata, nō excusaret: vt multis probat Dec. in c. quæ in ecclesiarum, nu. 30. col. pen. de constit. Aymon. cōf. 247. ad fi. facit tex. in l. quāuis, ff. sol. ma. & ibi no. Alex. col. 2. ver. non obstat, text. et in l. 4. §. illud, ff. si quis cautio. vbi et accusatus & in vinculis detētus excusatur. Et tex. in l. succurritur & l. seq. ff. ex qui. cau. maio. sic in simili resoluit Ale. in l. Marcellus, §. res quæ, nu. 3. ff. ad Trebel. Alex. in l. recusare, §. si. nu. 6. ff. eo. idem Alex. conf. 1. nu. 27. li. 4. Sic in paupertate procedit glo. notab. in c. sacrorum, 12. q. 2. qua extollit Dec. in c. pastoralis, §. verum, nu. 9. de appella. Ex quibus infertur ad q. emphyteoræ incarcerati non solū est, de qua per Ias. in l. 2. nu. 72. C. de iur. emphyteo. Infertur etiā magna comprobatio ad opin. Alex. quæ mihi verior videtur contra communem in d. §. res quæ, & d. l. quāuis: ad ampliationem tex. in auth. res quæ, C. commu. de lega. vbi Iaso. numer. 20. autoritates refert: & Crot. in §. diui, numer. 64. & ibidem Loaz. nume. 142. Sed his omnibus non parum videtur obstat tex. in l. pen. in princip. ff. solut. matrimo. vbi culpa etiam non ordinata ad casum nocet, seu casus ex culpa ad eum non ordinata, non excu-

fat: de quo alibi agimus intellectu, l. Papinianus. ff. de mi
 47 nor. Notantur 2. tex. in d. c. quia diuersitatem ad differen
 tiam iuris canonici & ciuili. vt sicut de iure ciuili nō cur
 rit præscriptio vbi datur impedimentum iuris, nec est ne
 cessaria restitutio vt sup. ita de iure canonico vbi dat im
 pedimentum facti: quod tentat Imo. ibi, nu. 5. & ad hoc il
 lū text. extollit Ias. in d. §. rursus, n. 25. & ibi Gome. n. 14.
 versi. secūda cōclusio: & ita Zanet. id extollens in differē.
 vtriusque iur. 86. cum Imo. quem solum refert: & ita Pa
 ris. in ca. ex transmissa. nu. 23. & num. 26. de præscrip. Sed
 in hoc aduertendum est, q̄ in 1. par. illius, c. scilicet in tē
 pore suspensionis erat impedimentum iuris s̄m omnes:
 & ita non potest inde probari talis conclusio. Et ita Balb.
 d. 1. par. 6. par. nu. 21. qui tamen non aduertit in 2. par. d.
 c. agi. de impedimento facti, circa eūdem & redeundū: &
 tamen eo casu idē dici, quod dictū erat impedimento sū
 spensionis, vt ibi aduertit Panor. nu. 3. Et ita videtur text.
 æquiparare impedimentum iuris & facti, atq; eo pacto
 probare quod prædicti Docto. colligunt ad differentiam
 vtriusq; iur. quod non satis expendit Imo. ibi, nu. 9. versi.
 in gl. dū generaliter distinguit inter ea impedimenta, cū
 ¶ tex. in suo casu ea æquiparet. Qua in re notandū est, dif
 ferentiam illam vtriusq; iur. à paucis tentatam, crebrius
 à Doc. nō teneri: vt patet ex Panor. & alijs ibi, qui nullam
 mentionem faciunt talis differentię: imò apertē æquipa
 rant decisionem vtriusque iur. Ita etiam apertē Panor. &
 Fely. in d. c. ex transmissa. Balb. vbi sup. Deci. in d. l. 1. vtra
 que lectu. C. qui admit. & alij sup. citati. Nec Imo. in d. ca.
 eā differentiam probat, licet eam tenet. quia tandē vtrumq;
 ius æquiparat, & text. ibi intelligit, ne generaliter procedat,
 nec tollat regulā iuris ciuil. sed impedimentum facti
 æquiparari iuris impedimēto in casibus à iure expressis,
 prout ibi, & in d. c. ex trāsmīssa, & in nōnullis alijs: quod
 etiam probat Panor. in d. c. ex transmissa, nu. 13. ad fi. ibi,
nisi ubi contrarium reperitur expressum: & Felyn. ibidem nu. 8.
 ibi, *nisi contrarium*: quod ēt probat Bero. deci. 40. nu. 3. Nec
 videtur admittēda differētia inter vtrumq; ius, cum tex.
 in d. c. quia diuersitatē, nullatenus id probet; cōtrariumq;
 in pro-

in proposito magis colligitur ex c.cum nobis de præscript.
ibi, *Tam legali quam canonica*, & ibi *secundum iuris ordinem*.
Tex.ēt in d.c.quia diuersitatē, non rectè à Doct.allegatur
ad præscriptionē, quia de ea nō loquitur: nec enim ibi agi
tur de auferendo iure in futurum: quæ est natura præscri
ptionis: sed tñ de ijs quæ facta erāt tēpore impedimenti:
nec mirum si tunc non tractetur de restitutione, quia satis
est in ijs impedimentū probare: vt in materia probat I.C.
in l.2. §. si quis in iudicio, & §. quod diximus: & l.4. §. illud,
ff. si quis cautio. & in l. qui comeatus, ff. de re milit. per De
ci. in c. ex ratione, nu. 2. de appella. & alibi sæpe: nec absur
de dicitur tempus non curere quando in effectū nō nocet,
vt nec nouū nec mirum sit, in d.c. quia diuersitatem, & in
alijs, solam causam impedimenti deduci, absq̄ue mentio
48 ne restitutionis. Ex eisdem, etiam infertur ad notab. q.
Alex. consi. 58. lib. 5. vbi ex hac reg. ne impedito currat præ
scriptio. egregiè limitabat. l. 1. C. si aduer. credit. lib 7. dum
ibi habetur, tertium possessorem ad quē peruenit res obli
gata, cū titulo & bona fide præscribere longo tempore cū
tra creditorē, & ita tolli actionē hypothecariam. Conten
dit enim Ale. q̄ cū hodie actio hypothecaria in effectū nō
detur cōtra tertiū possessorem, nisi excusso debitore prin
cipali: iuxta auth. hodie, C. de pignor. non curret creditori
tēpus illud præscriptionis, nisi post eam excussionē, & sic
postquā agere potest aduersus tertium possessorem idq̄;
maximè inducit tex. in d.c. quia diuersitatem. Sed vir do
ctus. aliqua affectione, longè deceptus est, perniciosamque
opi. inducebat. licet enim nouo iure excussio illa debitoris
necessaria sit, in potestate tñ creditoris est, qui agere pote
rit qñ voluerit: iuxta l. purè, §. si. ff. de dol. excep. & conse
quenter non censetur impeditus qui potest tollere impe
dimentum: iuxta. tex. in l. qui potest facere. 135. ff. de regu.
iur. & ibi gl. & Dec. tex. & Panor. in c. fin. de electio. bonus
text. in l. quibus diebus, ff. de conditio. & demonst ratio.
ibi *nec per te fiet quo mi us agendo eum submoneas*, & ibi no
tant Albe. Bal. Pau. colligentes non excusari impedimen
tum qui ad eundo iudicem, potuit impedimentum remo
uere: & illum tex. extollit Rube. in l. non solum, §. morte

num. 30. de noui operis nuntia. tradit multa Fely. in d. ca. ex transmissa, col. 1. notat. Alexan. consil. 72. num. 13. lib. 3. & in simili not. Pau. in l. 2. ff. de iudi. & ibi Iacobi. numero 8. Et inde infertur in praxi, non excusari litigantem cuius testes noluerunt testificari, nisi adierit iudicem vt eos compellat: quod vtile est ad leg. Regiam, lib. 3. titul. 42. §. fin. & eod. lib. titu. 47. in princip. ibi, *por naon quere rem testis manchar*. Sic in proposito negligentia creditoris non agentis contra debitorem non potest impedire præscriptionem actionis hypothecariæ tertio possessori rei obligatæ: quo fundamento & alijs opin. Alex. falsam dicit Balb. 4. par. 4. par. 3. q. prin. vbi multa aptè adducit: & cum eo Neguz. de pig. 6. par. 2. memb. numero 3. Deci. in l. 1. C. qui admit. & in c. cum inter, nu. 23. de excep. & Paris. in d. c. ex transmissa, ad fi. & Soci. nep. consil. 17. lib. 2. & Molin. ad Alex. in d. consil. & ita secundum hanc veriore opin. contra Alex. iudicatum vidi. Satisque probatur apud Lusitanos lege regia, lib. 4. titu. 33. §. 2. ibi, *contados do primiero dia que a consa for apoder do possuidor con ti sibi e bnafee*. Ex quo cauebis ab Afflic. decis. 139. numero 7. vbi incautè sequitur d. consil. Alexan. Cauebis etiam à Chas. in consuet. Burgu. rub. 11. §. 2. numero 36. vsque ad nu. 42. vbi in effectu probabat opin. Alexan. eodem erroneo fundamento imaginarij impedimenti quod retorquetur vt suprà. & ita glo. recepta in d. c. quia diuersitatem verb. suspensionis, ibi, *intellige eum non est negligens in petenda absolutione*. & ita contra Alexand. resoluit Aymon. consil. 263. col. fi. in princip. vbi refert eundem Alexand. sibi contrarium. Ex eisdem infertur ad quod utilissimam an in bonis maioratus, perpetuò familiæ relictis, præscriptio alicuius rei ipsius maioratus, perfecta contra possessorem, noceat successori. (Superius enim nu. 22. cum Paul. & multis vidimus talem alienari prohibitam) posse vsucapi longissimo tempore. cōtra possessorem maioratus. Sed q. est, an ea præscriptio effectum habeat contra successorē? Ex ijs autem quæ scripta inuenio recepta videtur opi q. præscriptio perfecta contra possessorem nō noceat successori maioratus vel bonorū, in quibus simile vinculū apponitur. & Doct. statim citandi id maximè probant

bant ex regu. huius tex. & d. l. 1. de anna. excep. impediō agere præscriptionem non currere: successor autem vel quia nō natus, vel quia præceditur à præsentē possessore, non potuit agere cōtra tertiū, ad quem peruenit res maioratus: & consequenter ob impedimentum iuris & facti, arguunt Doctor. præscriptionem contra eum nō currere: & ita in specie asserit doctus Hispan. Xuar. allega. 3. vbi in princip. dicit id vidisse responsum in quodam cōf. Pau. Castr. quod etiā tradit Curt. iun. neminem citās, consil. 181 nu. 5. & in fine consil. idem probat Deci. consil. 445. num. 47. & cū Dec. Rube. consil. 84. nu. 6. & Grat. consil. 111. num. 37. & consil. 101. nu. 42. li. 2. & ita Lofred. Neapol. consil. 10. nu. 22. & Soci. nep. consil. 126. nu. 27. lib. 1. Paris. consil. 14. nu. 199. lib. 1. idē Paris. in c. cum non liceat, nu. 18. in fi. de præscript. citans Anani. consil. 46. quod etiam vult Iacobi. à S. Georg. neminem citans, in l. fi. ad fi. C. qui admit. idē vult Crot. in repe. §. diui, nu. 146. & ibi Rip. nu. 116. & Loaz. nu. 191. Claudi. & Alcia. ibi, ad fi. Balb. 4. par. 4. quæst. 12. in. fi. nu. 20. & vltra eos Bal. consil. 215. lib. 2. & in feuda lib. id. voluit Ifern. (quē plures ex sup. citatis nō allegant) & cum eo Math. Affl. in c. 1. §. quid ergo, nu. 20. de inuef. de re alien. Ex quibus patet hanc esse cōem sententiam cōtra quā eius immemor, loqui videtur Cur. Sen. consil. penul. col. 3. vers. quia ad ista. Ex quo etiam cum iudicio legendus est Soci. consil. 47. numer. 16. lib. 3. dum in bonis maioratus expressim concludit, lōgissimi tēporis præscriptionem locum habere, securumque præscribentem efficere: id enim secundum cōem opin. restringitur ad præsentē possessorem maioratus, nec extenditur cōtra successorem cui ea præscriptio non nocebit: & ita attentē legēdus erit Tiraq. de primog. q. 30. qui huius receptæ opinionion. meminisse debuit. In quo articulo aliud etiam est memoratu dignum, quòd ea communis opinio fauēs successorī maioratus procedit etiam si ipse successor hæres sit eius, contra quem præscriptio completa fuit: quia tunc cessat ratio, l. ex qua persona, ff. de regulis iuris. & l. cū à matre, C. de rei vendicatio. vt probaui suprā, in 3 par. l. præceden. folio 145. columna 3. versicul. limita.

quinto, is enim contra quem vsucapitur, solum negligit. non verò contrahit, nec aliquid facit quod hæredem obliget. Et in terminis ita notat Rip. in d. §. diui, numero 116. & ibi Alc. ad fi. Deci. & Rube. in consilijs supra allegatis: colligitur ex Fulgofio, & Iason. in l. quoties, C. de fideicommiss. notat Paris. consil. 23. nu. 202. & 203. li. 1. in quo

51 labitur Crot. in d. §. diui, nu. 146. vers. primus casus. *Qua* in re ultra supra citatos, est mirabile consi. Pau. 44. colū. fi. lib. 2. vbi in feudalib. & similib. inquit deterioris esse cōditionis filios eius qui expressim alienauit, vel tacitè: & ponit exemplum in eo qui patitur contra se vsucapi: filios enim (non alios successores) perpetuò remouēdos putat, ex alienatione vel præscriptione. Sed ne Pau. auctoritas obstet attendendum est ipsum loqui qñ feudū erat eius qualitatis, vt possessor renuntiare vel disponere posset in præiudicium liberorum, quod regulariter non pōt ad maioratū applicari, cum in eo nullus possessor aliquid disponere possit contra successorem, qui non ab eo, sed à primo instituēte capit. iuxta l. vnum ex familia, §. 1. ff. de leg. 2. cum alijs, vt plenè deduximus supra ad fi. 3. part. l.

52 præceden. dictis cauendum videtur à Paul. in d. consi. Ex qua resolutione colligitur in proposito differentia inter præscriptionem & rem iudicatā: hæc enim ē in feudalib. & maioratu, perpetuò excludit condēnatum & eius successores, vt plenè & vtiliter probauimus supra in 3. part. l. præced. nu. 49. Hinc ē colligitur ex mēte omnium, quos sup. citamus circa præscrip. eos velle, vt præscrip. reguletur secundum iura & regulas, quæ loquunt de alienatione, vt sic accedat naturæ actus voluntarij, qui successoribus in his negotijs non nocet: vt latè deduxi sup. in d. 3. part. & docet Pau. in l. factā §. si hæres, nu. 2. in fi. vers. cum non fiāt, ff. ad Trebel. & ita plures ex sup. cuius in hoc artic. præscriptionis arguunt ex l. alienationis verbum, ff. de

53 ver. sig. Sed eā ratio multorū vera non est: neque enim d. l. alienationis verbū, rectè adducitur, vt sup. latè probauimus, nu. 30. Et manifestè ea argumentatio non habet locū quando præscribitur contra ignorantem, vt frequentius contingit: tunc enim nō potest argui, quod cōsentire vel

alic-

alienare videatur. Nec etiam in hoc articulo præscriptionis, tutum est aliud fundamentum quo vtuntur plures ex supra citatis, arguentes quod prohibita alienari (vt bona maioratus) vsucapi nequeant. Contrarium enim regulariter verius est, imo prohibitionem alienandi non tollere vsucapionem: vt plenè cum Barto. probauimus suprà nu. 25. Et ita patet in hac q. præscriptionis, à Doc. in fauorem successoris, nihil firmum adduci, præter regulam huius text. & dic. l. 1. in fi. de anna. exceptio, vt non valenti agere non currat præscriptio, quæ etiam currere non solet ante actionem natam, secundum Bald. l. in rebus, col. 2. numero 3. C. de iur. doti. Bar. & Paul. in l. pignori, ff. de vsucap. glo. in l. sicut, verb. seruanda, C. de præscrip. 30. anno. Balb. 54 1. par. nume. 16. Cum autem bona maioratus & similia perpetuo familiæ relinquuntur, iam patet et nascituros posterosq; in omne tempus vocari: vt ratio & vsus indicant, facitque tex. in l. pronuntiatio. 95. §. familiæ, ff. de verbo. sign. ibi, *nepotes & neptes, & deinceps.* & ibi, *omnes qui ex ea dem domo & gene prodit sunt*: & ibi quasi à fonte quodam memoriæ. notat Bar. in l. si cognatis in fin. ff. de rebus dub. Quæ verissima consideratione attenda, necessario sequitur, in ijs rebus, etiam ex consensu tacito vel expresso viuorum seu præsentium rem in perpetuum firmiterque alienari non posse: restant enim nascituri quib. præsentibus nocere nequeunt, iuxta suprà dicta: & leg. 3. de interd. & releg. & consequenter nunquam erit verum dicere in alienatione vel vsucapione harum rerum consentire omnes de familia, vel omnes quorum interest: cum res ultra viuentes ad futuros extendatur: quod non perceperunt plures grauissimi uiri ex supra citatis: nec Bart. ipse in d. §. diui, numero 22. quæstione penult. & ibi Alex. & alij, tradentes in hac re firmari alienationem consensu aliorum de familia. Et ita limitandum est quod aliquando legitur de ultimo familiæ: id enim procedit quando intra certas personas vel certas generationes dispositio terminatur, non vbi in perpetuum confertur: quod memorabile est ad text. in l. qui solidum. 70. §. prædium, ff. de leg. 2. cum ijs quæ ibi notantur: & per Ias. in dicto. §. diui, 2. lectur. numero 82. Paul. confi.

consi. 1. lib. 1. Ias. consi. 4. lib. 1. & consi. 164. col. 3. lib. 4. Pa-
 55 tet igitur ex suprà adductis communem videri opin.
 quod præscriptio longissima in re maioratus vel feudi, no-
 ceat tantum præsentì possessori ipsius feudi, vel maiorat-
 us, non vero posteris vel successoribus: vt per multos su-
 pra citatos, maximè Ifern. & Afflict. numero 20. in cap.
 primo paragrapho quid ergo, de inuestit. de re alien. Deci.
 dict. consi. 445. numero 47. Paris. d. consi. 23. numero 199.
 & numero 203. libro 1. Balb. d. 4. par. 4. par. in fi. q. 12. prin-
 cipal. numero 20. Cuius opinionis aliqua fundamenta ad-
 ducuntur, quæ nihil faciunt, ad ea quæ supra reiecimus:
 nec alio fulcitur ea opinio, nisi ex hac reg. nec ei, qui age-
 re nequit currat præscriptio, maximè ante actionem na-
 tam. Sed contra tot grauissimos patres suprà citatos, vide-
 tur tenendum, quod habens titulum & bonam fidem
 in re maioratus, præscribensque contra præsentem posses-
 sorem maioratus, securus maneat etiam quoad successo-
 rem eius, contra quem præscripsit. Quod i. iuuatur ex ra-
 tione legis inducentis vsucapionem, quæ non minus mili-
 tat hoc casu, quam in alijs, ne dominia rerum sint incerta:
 ne èt lites suscitentur d. l. fin. ff. de vsucap. & denique ratio
 publ. util. d. l. 1. ff. eo. tit. quæ singulorum vtilitati præfert,
 vt sup. deduxi. Maximè 2. cum in his subiectis restitutio-
 ni secundû cõem opin. requiratur longissima præscriptio,
 nec breuior sufficiat, vt diximus sup. nu. 22. & sequen. post
 tempus autem longissimum execratur lex inquietare pos-
 sessorem. d. authent. hæc constitutio innouat collationem
 octauam. Facit. 4. nam Doct. in proposito arguunt à mul-
 tis quæ contra eos retorquentur quod ostendo, quia ad-
 ducunt pro regul. quod prohibita alienari, prohibentur
 vsucapi. Sed nos suprà, nu. 25. contrarium verius probaui-
 mus: idque numero 26. ostendimus specificè in re subie-
 cta restitutioni: per tex. in l. Stich. ff. de vsuf. legato. Iua-
 tur. 4. quia siue dicas maioratum fuisse constitutum in con-
 tractu, siue in testamento, non est potestas in testatore,
 nec in contrahente, ad tollendam vsucapionem tertio ha-
 benti titulû & bonam fidem, vt suprà præbaui. Facit. 5. nam
 effectus & natura vsucapionis est reddere præscribentem tu-

rum in futurum. l. 1. & 3. ff. de vsucap. Ergo non tm̄ contra præsentem possessorem maioratus, sed et contra successores. Iuuatur 6. quia ex cōi opi. hoc casu resultat absurdum. cum Doct. concedunt, vt præscriptio effectum habeat contra præsentem possessorem, non contra successores: esset enim diuidere effectum præscriptionis, contra l. cum qui ædes, ff. de vsucap. Facit. 7. nam concessa vsucapione contra possessorem maioratus, conceditur, præscribentem effici dominum rei: at dominium semel iure questum, nō potest sine facto partis offerri: vulgar. l. id quod nostrum, ff. de reg. iu. l. si quis. 6. §. differentia. ff. de acquir. possess. Nec videretur decisio iurisprudentiæ consentanea præscribenti concedere dominium statim ei auferendum, contra. l. fin. §. fin. infr. tit. 1. Probatur. 8. hæc opin. in feudalibus, autoritate gl. in c. 1. §. præterea, de capit. Corradum enim gl. asserit in rebus feudi, dari præscriptionem. 30. vel. 40. annor planè sentit effectum præscriptionis fore perpetuum, non tantum contra præsentem possessorē: quod Ifern. Afflict. & alij non aduerterunt. Nec docto. sibi ipsis constare videntur. dum eam gl. sequuntur: id enim nō aliud est nisi fateri præscribentem securum manere etiā in successores eius cōtra quem præscriptio completa fuit: & regulariter opin. dict. glo. receptior est, vt dixi supra numero 19. & eam securè sequitur Brun. consil. feuda. 67. numero 9. idem colligitur ex Balb. 4. par. 4. par. q. 12. principa. & ita Cur. sen. consil. 82. colum. prima, & sequen. vbi columna tertia. versi. quia, dicit hanc opinionem communem: & ita Chaf. consil. 4. numero 9. colligitur ex Pannorm. in c. ad audientiam, & ibi Fely. numero 18. de præscrip. tradit vt receptum Molin. in consuetud. Paris §. 7. nu. 8. fol. 109. Nec his aduersatur quod interdum notant aliqui exigentes in feudis præscriptionem centenariam, quia loquuntur secundum legē particularem regni Neapolit. quando agitur de præscribendo contra Regem: inter priuatos enim vel lōgissimam præscriptionem admittunt: vt per Afflict. decisio. 254. latius per eum in constit. Neap. libro. 3. rubr. 31. capitu. consuetudinem, folio mihi. 308. Sic igitur in feudalibus posset contendere con-

tra quamplures, hanc opinionem videri receptiorem ex gl. d. §. præterea, quæ tam loquitur contra successores, quàm contra præsentem possessorem: quod apertè tradit Curt. sen. d. consil. pen. col. 3. vbi id minus dubitabile censet in præscriptione 40. annorum per l. omnes, C. de præscrip. 30. anno. Retenta autem hac opi. contra tot patres, reiectoq; argumento à feudalibus, respondendum restat ad principale fundamentum cõis opin. ex reg. huius tex. & d. l. 1. de anna. excep. ne impedito agere & ante actionem ei natam curret præscriptio. Responderi autem posse videtur quod tex. hic, & d. l. prima, loquitur quando in initio ipsius præscriptionis datur tale obstaculum, prout hic in filio rei domino agere non valente: vel in muliere constante matrimonio. l. in rebus, §. omnis. C. de iur. dot. & alijs similibus, & vbi lex resistit initio, magis impeditur effectus. l. 1. & ibi Bart. numero 11. ff. de reg. Cato. At in feudalibus vel rebus maioratus præsens possessor cõsetur dominus: vt probavi in secunda par. l. præce. numero quinto & cõferendo ius suum ad spem successorum, longè plus habet præsens possessor quam quilibet futurus successor, vt constat ad sensum. Atq; ita nihil est quod obstet initio præscriptionis, cuius finis à lege inducit firmum perpetuumque effectum, vt præscribens securus reddatur contra præsentem possessorem: & inde contra successores, in consequentiã ex natura vsucapionis, & rõne legis, secundum sup. deducta. Nec nouum est, vt quod separatim & principaliter fieri nequit fiat in consequentiam, iuxta tex. in l. quædam. 62. ff. de acqui. rer. dom. le. 1. ff. de author. tuto. ex ijs cogitabã sustineri posse nouam hãc opinionem, quæ doctis fortasse non displicebit. Diximus suprã ad limitationem & materiam huius tex. ex communi sententia, standum esse iuri canonico in materia præscriptionis, vt nullo tẽpore vsucapi possit cum mala fide: per c. vigilantia, & c. si. de præscr. & ibi Docto. & vbiq;: & Alexand. vbi vide Molin. consilio 99. libro 4. Et ita hodie cessat etiam ius illud excipiendi quod resultabat ex præscriptione cum mala fide, secundum leges Imperatorem. l. si quis emptionis. §. primo, C. de præscriptione. 30. annorum quod Iureconsulti non ad-

mittebant, exigentes veram bonam fidem l. nunquam.
 31. ff. de vsucapionibus. Sic hodie non vsucapiet hæres
 sciens rem alienam, licet defunctus inceperit cum bona fi-
 de: abrogata regula lege secundæ, paragrapho si defun-
 ctus. ff. de vsucap. pro empt. Sic etiam cessabit quod iure
 ciuili statutum erat, non nocere malam fidem superue-
 nientem, si præscriptio incepit cum bona fide. l. vnica. C.
 de vsucapione transforma. nam scientia rei alienæ quo-
 cunque tempore ante completam præscriptionem, eam
 impedit. d. cap. fin. & ibi communiter Doctor. Paul. in le.
 nullo. C. de rei vendic. Balb. 2. par. 3. par. quæstione septi-
 ma & octaua. Sic etiam cessabit quod plures notabant, iu-
 re ciuili posse incipere vsucapionem cum mala fide, quã
 do causa vel titulus erat cum authoritate rei iudicatæ vel
 decreti. per textum quem Balb. ibi extollit, in l. & genera-
 liter, ff. de noxa. Paul. in l. prima, nume. 5. C. de acqui. pos-
 sess. Id autem cessare attento iure canonico, necessario
 cõsequitur vltra Doc. ex aurea doctrina tex. in l. obligatio
 57 nes quæst. 26. ff. de actio. & obligat. In hoc articulo præ-
 scriptionis quæ aliquando cum mala fide ab Imperatori-
 bus permittebatur, iterum agendam est de intellectu. §.
 habeat, & totius constitutionis in authen. vt eccles. Rom.
 colu. 3. Non dubito enim scriptores vtriusque iuris sæpe
 lapsos fuisse circa eam constitut. aliasque Iustiniani in eo
 proposito. Diximus suprã nu. 40. in d. auth. iniquum præ-
 sidium appellari præscriptionem malæ fidei: probauimus
 tamen principalem decisionem illius authen. loqui etiam
 in præscribente cum bona fide, & ratio. d. auth. licet solum
 tendat contra malæ fidei possessorem, indicat decisionẽ
 principalem procedere in omni possessore: idque rece-
 ptius esse colligitur ex suprã adductis d. nume. 40. cum id
 exprimant plures ibi relati, nec negent alij qui rationem
 illius text. intelligunt in solo possessore malæ fidei, quod
 multi non percipiunt. Non nullis autem videri posset d.
 authen. vt ecclesia Romana loqui, in solo possessore malæ
 fidei, ex verbis d. §. habeat: quasi satis esset, cum ab alijs
 Imperatoribus præscriptio longissima admitteretur gene-
 raliter, etiam cum mala fide, Iustinia. id ibi tribuere ec-

clesiae, vt nemo cum mala fide aduersus ecclesiam praescri-
 beret, nisi per c. Sed mihi placet. receptior interpretatio,
 vt decisio. d. auth. fauens ecclesiae procederet etiam in praes-
 criptione bonae fidei, in qua proprie congruit fauor ille:
 quod maximè suadet ex simili decisione. l. fi. C. de sacros.
 eccl. vbi etiam Iusti. in eodem fauore ecclesiae indistinctè
 loquitur in omni possessore: facit vulg. regu. l. de pretio. ff.
 de publica. Maior difficultas est circa d. authen. commu-
 niter enim intelligitur specialiter in ecclesia Romana, nō
 in alijs ecclesijs: & ita vbique citatur in lecturis, tractati-
 bus, & consilijs, quod facile innumeris allegationibus
 ostendere possem, quas consulto omitto. Vnde etiā credi-
 derunt plures quod cum idem Iusti. in authen. hęc con-
 stitutio, col. 8. (se ipsum expressim corrigendo) generali-
 ter contra ecclesiam admittat praescriptionem, 40. anno.
 abrogato priuilegio praescriptionis cētenariae, hęc nouior
 decisio non procedat in ecclesia Romana, seu in his quae
 particulariter ad eius patrimonium spectāt: quasi lex noua
 generaliter loquens, non trahatur ad casum anteriori le-
 ge specialiter prouisum: iuxta doctrinā glo. in l. sciendū ff.
 qui satisfda. cog. & in auth. offeratur. C. de lit. contest. & ita
 in terminis huius articuli tradit gl. in rub. d. auth. hęc con-
 sti. col. 8. Inde effectum est vt Irnerius ordinator authen-
 ticatorū quae lib. C. adiectae leguntur, hoc ita intelligens post
 d. l. fi. C. de sacros. eccl. adiecerit authen. quas actiones,
 per verba quae in alijs ecclesijs generaliter admittunt praes-
 criptionem. 40. annorum in ecclesia autem Romana so-
 lam centenariam. Inde etiam manauit, vt posteriori iure
 pontificio, eadem retenta opinione, expressim (quasi sine
 dubio) referatur, contra ecclesiam Romanam non suffice-
 re praescriptionem nisi centenariam, contra alias. rosu f
 ficere quadragenariam, vt in cap. ad audientiam & ibi
 omnes, & in c. de quarta, de praescrip. vt iam attento iure
 canon. hoc in dubium trahi non possit. Ego autem cōtra
 omnes non dubito verius esse, Iustinian. semper in hoc
 æquiparasse omnes ecclesias, nec aliquid speciale tribuisse
 ecclesiae Romanae: & sic intelligo contra gloss. & omnes
 vtriusque iuris scrib. q̄ in d. authen. vt ecclesia Romana,
 priuile-

priuilegium illud centenariæ præscriptionis non indulgebatur specialiter ecclesiæ Romanæ, sed omnibus ecclesijs. Gloss. autem & omnes decepti videntur ex sono verborum. d. rub. loquentis de ecclesia Romana, omissisque argumentis hoc ostenditur ex verbis Iusti. in d. auth. **S.** quod igitur, quæ ita habent, *quod igitur nostra æternitas ad omnipotentis Dei honorem, venerandæ sedis summi Apostoli Petri de dicauit: hoc habeant omnes terræ, omnes insulæ totius Occidentis:* hoc etiam patet ex prin. auth. ibi, *in totas catholicas ecclesias.* & ibi, *& sit totius Occidentis, necnon Orientis lex propria ad honorem Dei conseruata:* & ibi, *nos sacrosanctas ecclesias:* & in d. **S.** habeat, ibi, *hanc legem catholicis totius Occidentis ecclesijs profuturam, & in orientales partes propagandam, in quas aliquid sacrosanctæ nostræ ecclesiæ possident.* Quibus verbis manifestè ostenditur ibi nihil specialiter concedi soli ecclesiæ Romanæ, vt scioli nō obijciant alia verba eiusdē auth. inferius, quæ de Romana ecclesia loquuntur. Hoc etiam satis patet ex eodem Iusti. in d. l. fi. C. de sacrosanctis ecclesijs. vbi idem priuilegium centenariæ præscriptionis, ecclesijs concedebat generaliter, non autem specialiter ecclesiæ Romanæ: ut patet ex litera. d. l. per quā ita necessariò intelligitur consti. d. auth. vt eccle. Roma. quod mirum est scribentes non aduertisse. Eadem veritate retenta, post. d. l. fi. & post. d. auth. vt eccle. Rom. idem Iusti. in d. auth. hæc constit. col. 8. seipsum expressè corrigens. inquit, q̄ post concessum ecclesijs illud priuilegium centenariæ præscriptionis, experimento cognouit esse illud reipub. perniciosum, multasque inde lites suscitari, maximasque difficultates. Vnde concludit abrogatis, legibus suis, hodie generaliter contra omnem ecclesiam sufficere præscriptionem. 40. ann. Quæ veritas necessariò etiam conuincitur ex alia posteriore consti. eiusdem Iusti. in d. auth. de ecclesia. tit. coll. 9. vbi in **S.** pro temporalibus, securè & indistinctè habet, sufficere cōtra omnem ecclesiam, præscriptionem. 40. annor. Nec respōdeat quis eam nouiorem sanctionem non trahendam casum quē vocāt, specialē ecclesiæ Rom. id enim non patiūtur re petita & vniuersalia verba tex. ibidē: sed ne tergiuersationi loc⁹ sit, hoc ostenditur ex d. auth. post prin. vers. *ideoq̄;*, vbi loq̄

rur de Papa, & ecclesia Rom. in specie. Hoc aut posterius bene sensit Accus. in d. auth. quas actiones, in vlti. schol. vbi concludit q̄ per d. Authen. hæc constitut. non distinguitur Romana ecclesia ab alijs. & sic q̄ secundum Iusti. in posteriore constit. et contra ecclesiam Romanã admit tatur præscriptio quadragenaria, quod probauit Petr. & bene sequitur Sali. ibi. nu. 1. contra alios: imò contra omnes secundũ Bar. ibi. nu. 2. in quo variauit gl. contrarium, enim scribit in Rub. d. auth. hæc constit. nullibi autem gl. nec alius aduertit quod proximè diximus ad d. auth. vt ec cle. Roma. semper q̄; putabat gl. & omnes in d. authenti. solum agi de ecclesia Romana, non de alijs: & inde dubita bant an generalis decisio. d. authenti. hæc constitu. colla. 8. traheretur ad casum specialem ecclesiæ Roma. in quo bene scribit gl. in d. authen. quas actiones, quòd d. authen. consti. eundem casum comprehendebat: cum Iusti. ibi di cat se corrigere constitutionem, quam nuper promulga uerat: quæ verba planè referuntur ad d. auth. vt eccle. Rom. nec est alia ad quam aptè referri possint: & ita ma nifestè ostenditur, q̄ d. auth. vt ecclesia Rom. loquebatur etiam in alijs ecclesijs. Et quocunq; modo loquetur, patet eam expressim abrogari per posteriorem constitutio. d. authen. hæc constitutio, quæ eam refert & corrigit, vt ma nifestis nõ sit opus coniecturis. Ex quibus verissimi (ni fal lor) probatis, infertur vt seruata debita reuerentia sum mis Pontificibus, sacrosancto q̄; iuri canonico, dicendum sit de iure civili ex nouioribus etiam constitutioni. Iusti. nihil speciale in hac re tribui ecclesiæ Roma. imò omnes ecclesias in idæquiparari, & ita non solum d. authen. hæc constitu. sed etiam d. authent. vt eccles. Roma. pariter lo qui in ecclesia Romana & alijs, vt sic priuilegiũ Romanę ecclesiæ à summis pontificibus primò inductũ dicatur: cõ tra omnes in c. ad audientiam, de præscriptio. contra Bar. Bal. Albe. & omnes in d. auth. quas actiones. Infertur. 2. q̄ d. auth. vt eccles. Roma. suo tempore pariter loqueba tur in omnibus ecclesijs, nõ specialiter in rebus immedia te ecclesiæ Romanæ: contra gl. & omnes in d. auth. quas actiones, contra Bal. in l. sicut, nu. 18. de præscrip. 30. anno.

contra Imo. in l. sequitur, § si viam, numero 19. ff. de vsuca. contra Iacobi. à S. Georg. in rub. ff. de rei vendi. nu. 30. contra omnes vbiq; securè relatis à Balb. de præscri. 1. par. 5. par. in prin. à numero 1. vsque ad nu. 27. contra Ferre. in l. 3. num. 7. ff. de vsucap. contra Boer. decis. 39. numero 7. & contra omnes vtriusque iuris interpretes in varijs locis. Infertur. 3. priuilegium illud particulare Roma. eccles. probandū fore tm̄ autoritate iuris canonici: ex d. c. audiētīā, cum similibus: & ita intelligendū quod Bar. præsupponit in l. cū sponus, § in vestigalibus, ff. de publ. in rem actio. & alij quos citat Carol. Ruyn. consi. 195. nu. 2. lib. 2. Infertur quarta, hinc constare cur Iustini. in l. fin. C. de sacros. eccle. in eo priuilegio nihil speciale tribuat ecclesiæ Roma. sed indistinctè loquatur de omnibus ecclesiis pro vt in d. authen. vt eccle. Roma. id autem corrigi posteriore constitu. d. auth. hæc constit. à qua bene sumpta fuit prima pars. d. auth. quas actiones. Infertur. 5. q̄ d. l. si. quoad præscriptio- nem centenariam de qua ibi, procedebat non solum in relictis, donatione, & emptione, de quibus loquitur: sed etiā in omni actione ex quacūque alia causa. Idque necessariò ostenditur ex eodem Iustinia. d. auth. vt eccle. Roma. contra plures ibidem: quod inuoluit glo. ibi, in verb. centū. Bal. & Iaf. & alij quorum aliqui tres casus, alij quatuor, alij plures ea lege contineri dicebant. Infertur. 6. rectè dixisse glo. in d. authen. quas actiones: & Saly. ibidē, q̄ Irnerius errore lapsus, adiecit vltimam partem tex. ibi, contra originale. d. auth. hæc constitu. in cuius rubr. glo. sibi contraria, cum alijs errauit: quæ omnia inter doctos vt non vulgaria forsan commendabuntur, non enim alibi de intellectu eorum iurium tam exactè tractatur. Inde etiam colligitur manifesta confessione Iustin. in d. authen. hæc cōsti. ipsum aliquando leges suas alijs posterioribus abrogasse, vt comprobetur: quod scribentes notant in l. omnimodo, C. de inoffi. testam. per Iustinia. ibi sufficere pro forma testamenti aliquid relinquere filio, etiam titulo particulari, non institutionis: postea verò nouiori sanctione contrariū decisum ab eodem Iustini. in auth. vt cum de appellat. cognos. §. aliud quoque capitulū; vbi institutio vel solēnis ex

hæredatio requiritur. Sic Iustin. in multis legib. C. præsupponit impuberem etiam infantem & posthumum posse ex hæredari: querelamque necessariam esse, ut in l. si quis in suo. S. legis, C. de inof. testa. in l. cum quidam, C. de lega. in l. maximum vitium, ad fi. C. de libe. præter. Hodie autem ex causis necessarijs ad exhæredandum expressis ab eodẽ Iusti. in d. auth. colligitur, posthumum & infantem exhæredari non posse, nec impuberem regulariter: secundum gl. & communem opinio. in d. locis, quicquid aliqui contradi-

58 cant, ut plenius alibi tracto. Quibus explicitis restat utilis-
 simus difficillimusque articulus, an in casu huius text. & alijs, post completam longissimam præscriptionem, is contra quem vsucapitur, possit ex causa iustæ ignorantie aduersus præscriptionem restitui: quem articulum dicit notab. & difficilem Aret. consi. 104. & Soci. in l. cum filius S. in hac, nu. 8. ff. de verb. oblig. & difficiliorem quam unquam viderit Boer. decis. 39. Quia in re aliquid est diuersum in ecclesia & minore à maioribus & priuatis, ut inferius: plures etiam in hoc separant præscriptionem. 40. annor. à præscriptione. 30. in quo mirè variant scrib. ut statim. Magis communiter autem resoluerentur in præscriptione centenaria nullam restitutionem admitti, ex iusta ignorantia. Quoad præscriptionem. 38. anno. nonnulli Bar. alij gloss. tribuunt opinionem affirmatiuam, ut ex causa iustæ ignorantie, omnibus detur restitutio contra eam præscriptionem: citatur Bart. qui id apertè scribit in l. 1. S. si quis propter, ff. de itin. actu. priua. per text. ibi, quem Bar. & plures notant: & in specie Afflic. deci. 329. numero 6. & Couarr. c. possessio. 3. part. S. 3. col. 2. Citatur etiam ab Alex. Panor. & alijs, ad idem glo. in l. si partem, ff. quemad. seruit. amit. & glo. l. 1. C. de patr. potes. & gl. l. 2. in fi. C. de iur. emph. sed hæc aliud vult, ut infra nec gl. d. l. 1. satis probat: gl. autem d. l. si partem, verbo. non vtendo, melius id probat expendendo, quod æquiparat causam iustæ ignorantie, de qua ibi, cæq; iustissimi impedimenti, de qua in l. & Attilicinus, ff. de serui. rusti. præd. vbi in fi. ea restitutio conceditur. Est tamen aduertendum, glo. in d. l. si partem, (licet restitutione concedat) non loqui in præscriptione longissima, quæ tẽpo-

re illius l. cognita non erat : secundum communem sententiam, vt supra diximus, nu. 3. Vt autem prius constet quid in his receptius sit, non dubitatur communem esse opini. Bar. in l. 1. §. si quis, ff. de itin. act. priui. vt ex causa ignorantiae detur restitutio aduersus praescriptionem decem vel viginti vel triginta annorum, & ibi est ampla additio Alexan. plures referentis: probat idem Alex. in l. cum filius §. in hac, numero quarto, ff. de verborum obligationibus, vbi refert gloss. in dict. locis: & prius id fecit Roma. dicens opinio. Bartol. communem esse, consil. 149. in fin. Eandem opin. sequitur & extollit Panormita. in c. vigilanti, num. 3. de praescripti. vbi Fely. numero 1. eam dicit communem: & ibi Paris. numero 3. & Ias. in §. rursus, nu. 59. Instit. de actio. Eandemque dicit communem Dec. consil. 36. nu. 9. Couarru. in d. §. 3. nu. 1. latissimè Balb. de praescri. 4. par. 4. par. vbi citat plura consil. Alex. pluresque auctoritates: & ita Boer. latissimè. d. decis. 39. & ita Pau. in l. fin. numero 3. C. de long. temp. praescrip. idem Pau. in l. vnus ex socijs, ff. de serui. rusti. praed. Alex. & Moly. consil. 71. lib. 1. Grat. vbi dicit communem, consil. 91. numero 55. lib. 1. Alciat. lib. 1. de verbo. sign. Et quamplures citat Tiraq. de retract. ligna. §. 35. glo. 4. nu. 35. & 36. Et opinionem Bar. ex ordinarijs amplè & ingeniosè defendit Soci. in d. §. in hac, numero 8. col. 4. cum tribus seq. & ita Soc. nep. consil. 128. ex numero 147. libr. 1. eandemque opin. dicit communem Afflict. lib. 3. feudo. titu. si de feud. fue. controuer. int. dom. & agna. 2. notab. nume. 12. & 4. notab. numero 4. & ita cū Bar. iudicatum tradit Afflict. decis. 329. Contrarium verò tenuerunt nonnulli magni nominis, imò quae praescriptio firmum effectum inducat contra ignorantem, ad eò vt ex causa ignorantiae, non detur restitutio: ita Bal. in l. prima, numero 24. C. qui admit. Anchar. consil. 170. numero 3. Cuma. & Ange. quos referunt Alex. Soc. Felyn. vbi sup. & ita contra Bar. Cur. sen. consil. 82. col. 2. ad fi. Et hanc opin. magis probat Areti. consil. 104. Qua in re Ioan. Ine. in l. 3. §. si conditioni, numero 126. ff. ad Syllani. inaduerterter intelligebat Bar. in longa praescriptione, non triginta ann. contra expressa verba Bar. cuius opin. auctorum numero

longè superior est, vt constat ex supra dictis, licet dubitauerit Iacobi. à S. Geor. in l. fi. col. pe. C. de tempo. in integr. restit. pet. Maior varietas est inter scribentes circa præscriptionem quadraginta annorum an aduersus eam detur restitutio ex dict. causa ignorantiae? in quò articulo alij aliis: pluresque sibi ipsis aduersantur, vt difficilè discernatur quæ sit receptior opin. Bart. autem in d. loco solum loquitur de præscriptione. 30. annor. Alex. variavit, vt pungit Fely. in d. c. vigilantis, nu. 2. in 1. limi. & Bal. in d. 4. par. 4. par. nu. 3. & 4. variarunt etiam Dec. Soci. Gozad. Rube. vt tradit Aymon. Crauet. de antiq. 4. par. numero 187. idè consil. 201. nu. 34. Ob quam varietatem inquit Couarru, vbi supra vix dignisci, quid in hoc receptius sit: & ita ex conflictu opinionum fluctuat Bertran. consil. 15. nu. 43. & seq. in nouo volu. Alex. etiam in dict. S. in hac, nu. 4. & Soci. ibi, ad fin. in hoc articulo magis dubitant quam aliquid firmen. Vnde quo ad discernendum quæ sit in hoc receptior opin. separanda est præscriptio 40. anno. à præscriptione. 30. Et ita patet non rectè eas æquasse Tiraq. vbi supr. neque plures ex ijs quos citat ad concedendam restitutionem, id dicunt in præscriptione quadraginta annor. Cum autem Alex. & Soci. in lectu. dubitent, consulendo autem varient, parum in hoc facit eorum autoritas. Nec satis firmat Fely. in d. c. vigilantis. Pano. tamè ibi, nu. 3. apertè vult etiam in præscriptione. 40. annor. procedere opinionem Bart. & restitutionem ex ignorantia dari: & ibi Paris. nu. 5. dicit hanc esse magis communem opinionem. Idem asserit Boer. d. decis. 39. numero 6. Soci. consil. 80. col. fi. lib. 3. & eandem opinionem magis probat Crauet. dict. lib. de antiq. vbi supra, maximè ex num. 188. d. 4. par. Et ita concludit Balb. dict. 4. par. 4. par. quæstio. 29. numero 7. cum Imol. in c. fina. de præscript. & ita Afflict. decis. 37. col. 2. & decis. 39. quibus in locis omnino in proposito æquiparat has præscriptiones, & dicit ita fuisse iudicatum. Et ita Ruyn. consil. 26. ad fin. lib. 1. & Loffred. Neap. consil. feuda. 16. ad fin. & Syluan. consil. 4. ad fin. & Rebuff. in constitu. Galli. tom. 2. titu. de restit. art. 1. numero 26. pag. 119. Horum autem præcipua ratio est in æquiparanda vtraque longissi-

longissima præscriptione: quia militat eadem ratio, nec est aliqua. l. quæ apertè tunc restitutionem neget. Contrarium vero non semel tenuit Alexan. sibi contrarius vt sup. imò quod opinio Bartol. non extendatur ad præscriptionem. 40. annor. & ita Socin. sibi contrarius consilio 30. in fin. libr. 3. & consilio 194. numero 6. libr. 2. ita etiam resoluit Dec. consi. 29. Curt. seni. consi. pen. libr. 3. Soci. nep. consil. 149. & latius consi. 145. numero 77. libro 1. vbi diligenter tractat; & dicit hanc esse communem sententiam: idè consi. 115. numero 43. lib. 2. & Ioan. Dilect. de arte testand. tit. de acq. hæred. caute. 8. Couarru. in d. c. possessor. 3. par. §. 3. Gome. in §. rursus, co. 4. ad fi. Instit. de acti. Dec. in l. 2. C. qui admit. Galiau. in l. 2. §. & harum, numero 39. & ibi Alcia. nu. 72. ff. de verb. oblig. Anto. Rube. consi. 97. Zoan. de reb. quotidiana. capi. 54. nume. 1. & ita Barb. & Gozadi. & Ias. in cons. relatis à Tiraq. d. §. 35. gl. 4. numero 7. Et sic vides miseriam iurisprudentiæ, ex tanta scribentium varietate, non parum Reipub. perniciosa: horum autem præcipuum fundamentum est ex verbis. l. omnes, C. de præscrip. 30. anno. quæ geminatè inquit plenissimam securitatem parari ex præscript. 40. annor. plenissima autem securitas excludere videtur restitutionem in integrum, per ea quæ citant. Quam considerationem inquit Curt. seni. d. consi. penul. col. 3. cum magna lætitia vidisse, in consi. Alex. quem aureum Doctorem appellat: immemor quã variè in hoc loquutus fuerit idem Alex. nec immemor illud fundamentum (quod magnificat) fuisse Bal. in l. fi. nu. 5. ad fi. C. tex. quib. caus. maior. quem refert Aret. vbi hanc partem magis probare videtur. consil. 104. num. 3. & seq.

59) Hæc de numero authorum non sine improbo labore: de iudicio autem, & electione, verius puto, vt contra præscriptionem. 40. anno. nō admittatur talis restitutio, ne offendantur verba generalia & geminata, amplissimæ securitatis. d. l. omnes: maximè cum ea præscriptio non incipiat contra aliquem, nisi post pubertatē, vt in l. sicut, C. de præscript. 30. anno. & in nostro text. in fin. Et sic longior saepe manet quã eius verba sonent: vnde post tantum tēpus, perniciosum esset lites suscitare, vetustissimosque possessores inquit-

inquietare: contra tex. in d. auth. hæc constitu. collat. 8. Id-
 que mihi maximè comprobati videtur ex decisione iuris
 inducentis efficacem præscriptionem ex lapsu. 40. anno-
 rum contra ecclesiam. c. de quarta & c. illud de præscrip. &
 authen. de ecclesiastic. titu. §. pro temporalibus, coll. 9. Sed
 contra Bar. & cõem opin. etiam in præscriptione. 30. anno-
 rum, & in longa præscriptione, verioremi puto opinionem
 Bal. & paucorum, quos supra retuli, vt restitutio non de-
 tur contra præscriptionem, quod etiam probat glo. c. audi-
 tis, verb. eccles. de integ. rest. ad fin. ibi, *uerius uidetur, quod
 contra præscrip. non detur restitutio, ne frustra, in ira loquentia de
 præscriptione, sint statuta:* & hanc partem magis probare vi-
 detur Couarru. ad finem. dict. c. possessor. Pro qua opinio-
 ne vrget multa quæ adducit Ancha. dict. conf. quibus nõ
 satisfacit Soci. in dict. §. in hac, nec Fely. in dicto cap. vigi-
 lanti: nec alij sequentes opinionem Bar. Verè enim nimis
 vrget decisio & ratio. l. fin. C. de præscrip. long. tempo. vbi
 apertè ea præscriptio tam datur contra ignorantem quàm
 contra scientem: & tex. in auth. malæ fidei, C. de præscrip.
 long. temp. quod omnes agnoscunt, sed cauillando respon-
 dent, non ideò negari restitutionem, quod infr. rejiciam.
 Obstat magis ratio eiusdem. l. quæ stare non videretur, si
 restitutio admittatur, ibi, *nulla scientia uel ignorantia expec-
 tanda, ne altera dubitationis inextricabilis oriatur occasio.* Vrget. 2. ra-
 tio iuris inducentis vsucapionem ad bonum publicum,
 quod præferri debet utilitati & causæ singulorum: vt sic ef-
 fectus vsucapionis non rescindatur ex ignorantia partis:
 iuxta ea quæ sup. deduximus. num. 39. & seq. 3. facit quod
 verè inquit Anchar. d. conf. si restitutio tunc concedatur,
 inania ferè reddi omnia iura quæ effectum vsucapionis &
 præscriptionis tradunt, contra reg. l. 2. C. commu. de lega.
 4. vrget quod videmus in iurè nostro, restitutionem dari
 absenti vel iustè impedito, & de ijs causis varia exempla
 tradi, nunquam verò de ignorante, mentionem fieri: vt pa-
 tet ex l. 1. cum sequentibus. ff. ex quibus caus. maior. 5. fortis-
 simè vrget ponderatio. l. vnic. C. de vsuca. transfor. quam
 refert Socin. cauillosè respondens in d. §. in hac col. 5. & eã
 tradit Paris. in d. c. vigilanti: verba enim. d. l. in vsucapione
 iure

iure completa, nullum recursum admittunt, vt patet, ibi, *nullus ad eas reseruabatur regressus*: & ibi: *nescientibus dominis*: 6. Iuuetur hæc pars ex qualitate & natura rei: ius enim pro constanti habet eum contra quem vsucapitur, ignorare: & tamen vsucapionem admitti, ob rationes de quib. sup. Quæ euincunt ne contra tam solennem iuris decisionem restitutio detur: idque satis probatur in casu huius tex. vbi pater omnia facit filio ignorante, & tamen præscriptio cum suis requisitis admittitur. 7. pro hac parte posset nouè induci, quod probatur de iure canonico, in d.c. vigilantia, in fi. & alijs locis: vbi scribentes fatentur præscriptionem induci contra ignorantem: sed respondent quod dabitur restitutio sicut impedito. Quæ cauillatio non potest stare, si teneatur opinio eorum qui scribunt iure canonico potius non currere tempus impedito, etiam impedimēto facti: nec esse necessariam restitutionem, vt sup. nu. 47. Ita enim eodem iure canonico ignoranti non curreret præscriptio, nec oporteret spectare restitutionē. 8. cōtra cōem vrget ratio, vt vitentur multa absurda quæ resultarent ex tali restitutione contra præscriptionem, maximè longissimā. faciliè enim deduceretur causa ignorantia, quæ etiā iure præsumitur, fm cōem allegationem. l. verius, ff. de probat. Nec erat vero simile quem pati rem suam vsucapi, si id sciret: quotidie igitur rescinderetur vsucapio & præscriptio frustratoriaque redderentur oīa iura tā seriò tractantia effectū vsucapio. in infinitumque procederet illa causa ignorantia. Quæ absurda sequuntur necessario ex communi opin. vt negare non possunt eam tenētes, Boer. d. decis. Aymon d. 4. par. de antiqui. nu. 196. & seq. Grat. d. conf. 125. ad fi. lib. 1. & conf. 91. nu. 54. eod. volu. & Zoane. d.c. 54. in fi. 9. Probat. hæc opin. arguendo à repugnantia omnium Doct. in proposito: ipsi enim dicunt ignorantem restitui aduersus ordinariam & longissimam præscriptionem, darique quadriennium ad petendam restitutionem: illud autem quadriennium nunquam incipere contra ignorantes, sed demū à tempore scientia: vt notat Bal. in l. falsam, C. si ex fals. instrum. & est recepta opin. ex Pano. in c. 1. in fi. & ibi Fely. n. 9. de præscr. extollit Alex. cōsi.

69. numero 6. lib. 3. & in cons. 81. in fi. lib. 3. Balb. d. 3. part. q. 29. ad fi. Dec. consi. 36. numero 9. Aret. consil. 15. ad fin. Soci. nep. consi. 128. nu. 169. lib. 1. Jacobi à S. Georg. in l. fi. nu. 7. C. de temp. in integ. restit. Hyppol. singu. 572. Ias. in §. rursus, numero 74. Insti. de acti. Rube. consi. 98. numero 3. & alibi sæpe scribentes, vt tradit Tiraq. d. §. 35. glo. 4. numero 43. & Couarru. vbi sup. secundum quod nec lapsus centum annorum, nec immemorabile tempus sufficeret contra ea quæ dicunt idem Docto. non aduertens quam sibi ipsis repugnent. 10. impugnatur cõis opin. quia secundum prædicta ex causa ignorantie, ita post longissimum tēpus restitueretur quilibet priuatus, sicut ecclesia, in qua in minore Doct. ipsi inaduertenter dicunt esse longissimū tēpus præscriptionis detur restitutio: vt per gloss in auth. quas actiones, verb. excluduntur, & ibi Ias. nu. 33. eam dicit communem opinionem, & Dec. d. consil. 29. & consi. 375. ad fin. Soc. nep. consi. 56. col. fin. lib. 2. Roma. consilio 123. numero 4. Dec. consi. 36. numero 9. Afflict. in consti. Neap. lib. 3. rub. 31. in fin. & saltim ex causa ignorantie par ius esset priuati & ecclesie: vt colligitur ex Areti. cons. 15. ad fin. Tandem hæc opinio contra Bar. communem magis fundatur reiiciendo responsionem, qua vtuntur Bart. Alex. Soci. & omnes ad iura clarissima, quæ habent, præscriptionem perfici contra ignorantem: maximè d. l. fi. C. de præscrip. long. Ipsi enim respondet ex verbis præcisiss & generalibus non excludi restitutionem, tanquam remedium extraordinarium, per glo. l. postquam liti, verb. nulla, C. de pact. Qui respondendi modus non solum cauillus est, legemque verbis non rebus impositam redderet, sed etiam manifestè corruiat ex verb. dicta l. omnes, C. de præscript. 30. annor. Magisque reiicitur attento quod doctrina glo. in d. l. postquam liti. & alia quæ de restitutione adduci possent, procedunt quando lex loquitur generaliter de aliquo actu, contra quem neminem admitti: tunc enim ea generalitas non excludit restitutionem minoris, vel aliam in iure expressam, quia l. tunc manet utilis & efficax regulariter in omnibus alijs: nec iuris ratio patitur, vt verba generalia excludant beneficium alibi in

iure specialiter concessum: iuxta glo. celebrem in l. tertia C. de silentiar. At in dicta l. fin. & in nostra materia indistinctè approbatur præscriptio contra oēs, etiam ignorantes, & contra ecclesiam, & contra eos qui minores fuerūt, & qui olim agere non poterant: eum moderamine tamē vt præscriptio non incipiat nisi post pubertatem, postquā agere potest is contra quem vsucapitur: vt in nostro tex. & in alijs de quib. supra. Post quæ omnia si adhuc ex cauillationibus scribentium daretur restitutio qua rescinderetur præscriptio, inania redderentur ipsa iura, quatenus de præscriptione contra ignorantes loquuntur: non enim omissum censi potest id quod specificè exprimit, & ita retorquetur argumentatio ex gl. dicta l. postquam liti. Nec obstat tex. in dicto paragrapho si quis propter l. 1. ff. de itin. actu. priua. & alia iura quæ pro communi opinione adducuntur: non enim loquuntur de ignorāte, sed de impedito iusto impedimento: vt fatetur Soci. in d. §. in hac, numero 8. ad fin. cui addo quod tex. in dic. §. loquitur tantum de eo qui vnico anno iure suo non vtuntur propter ineuitabile impedimentum, verequē nō loquitur in præscriptione: nec est par ratio tam breuis temporis, ad longum vel longissimum. In tempore namq; vnus anni vel alio ita breui, cessant absurda & incōmoda quæ resularent si longi temporis vsucapio rescinderetur. Ideoque apud scibent. receptum videtur, vt tam modicum tempus ignorantī non currat: quod ex multis tradit Tiraq. d. §. 35. glo. 4. num. 22. Ex his (quorum plura nostra sunt) probabilior & Reipu. vtilior videtur opinio contra Bartolum & communem, vt ex causā ignorantīæ non detur restitutio aduersus præscriptionem iure completam: ne aliter inextricabilis confusio odiosaquē litium occasio resultet, contra d. l. fin. C. de long. temp. præscrip. & l. fin. ff. de vsuca. pro suo: contra tex. notabi. in authen. hæc con-

60 stit. col. 8. contra rationem l. 6. ff. de excep. rei iudi. Retenta autem opinione Bart. & communi, vt contra præscriptionem detur restitutio ex causā ignorantīæ, restringenda est aliquibus modis, per Felyn. in d. c. vigilanti, & Balb. in d. q. 29. maximè cum Imo. quem referunt, quod

igno-

ignorantia tunc debet esse iusta & probabilis: & ita Alex. ad Bart. in d. §. si quis propter: Alex. & Soci. in d. §. in hac: Paris. in d. c. vigilant. nume. 6. Boer. d. decis. 39. ad fi. & ferè omnes in locis sup. citatis: Rom. & alij quos citat Deci. consi. 266. in fi. & in l. 2. C. qui admit. Præcipuumq; iustæ ignorantie exemplum traditur in hærede, vel alio successore, si in hæreditate documenta iuris sui non extent: ex vulg. l. qui in alterius. ff. de reg. iur. vt per Alex. & Soci. in d. §. in hac: & Afflict. decis. 37. nu. 2. Grat. consi. 125. num. 5. lib. 1. alias non excusaret ignorantia, si adhibita diligentia posset rei notitia haberi secundum Docto. vbi supra Are. consi. 16. ad fi. plenè Tiraq. d. §. 35. glo. 4. nu. 33. facit tex. in l. quibus diebus. ff. de conditio. & demonst. Ex quo infertur, qd cum ignorantia hoc casu debeat esse iusta & probabilis, nõ sufficiat dubitatio: licet alibi dubius & ignorans æquiparentur. l. fin. C. de condi. indeb. l. fin. §. 1. & ibi Bart. C. de furt. bonus tex. in l. scriptus. ff. de Carbon. edic.

- ¶ Infertur etiam ex supra dictis, contra ferè oēs supra citatos, quo ad causam ignorantie non esse speciale ius in eo qui minor fuit, cum præscriptio longi vel longissimitemporis non perficiatur nisi multo post quàm is effectus est maior. Infertur etiam communem opinio. tutius procedere, quàm in vsucapione contra ignorantem ageretur de actione personali: puta alicuius legati vel debiti, cuius notitiã non habuit is cui soluendum erat, quia tunc vsucapiens verè non habet causam seu titulum vsucapiendi, nec militat tunc ratio tuendi antiquum possessorem. l. litibus. C. de agri. & censit. Multo tutius procedet communis opi. quàm soluere debens, non haberet iustam ignorandi rationem: puta si hæres habens penes se testamentum: non præstiterit in eo relicta: tunc enim iniquè se præscriptione tuetur, neque cõdemnationem vitaret ob præsumptam malam fidem: ex Panor. consi. 19. ad fin. lib. 2. facit l. qui cura tutoribus §. qui per fallaciam. ff. de transactio. Tiraq. §. 35. gloss. 4. nu. 29. Ex quo nouè & eleganter sustinebitur glo. penul. in d. l. si partem. ff. quemad. serui. amit. dum intelligit tex. ibi, qui loquitur in relicto ab hærede præstando, quod legatarius ignorabat: vnde nimirum si in ea specie

cie ius legatarij saltem restitutione seruetur, quod Doct. non aduertunt. Tandem ex supra dictis infero neminem ex scriben. rectè accepisse gl. quam pro communi opin. citant (vt supra) in l. secunda, in fi. C. de iure emphyte. dum excusat hæredem emphyteotæ, qui iuste ignoras qualita- tem rei, non soluit debitam pensionē: id enim propriè nō est restituere contra præscriptionē. Nec tunc militat præcipua ratio inquietandi vetustos possessores, cum idē hæres possideat: nec offenditur ratio. l. prima, ff. de vsucap. & l. fina. ff. de vsucap. pro suo: satisq; est hæres emphyteotæ postquam nouerit rei qualitatē, præteritas pensiones soluat: in quo gloss. est communiter approbata, secundū Ias. ibi, num. 184. & dicta l. cum filius. §. in hac, numero 7. ff. de verb. oblig. & ibi Alex. & Areti. consilio 104. col. 1. De his hætenus ad decisionem huius authen.

S V M M A R I V M.

- 1 Ex hac l. 2. colligitur ampliatio ad l. 1. sup. eodem.
- 2 Ex eadem l. declaratur prohibitio alienationis, ut hypothecam comprehendat.
- 3 Expenditur litera ad aliud, quod tractatur in l. 1.
- 4 Ex litera agente de successione ex testamento, & ab intestato aliqua inferuntur.
- 5 Agitur de intellectu. l. 3. §. de illo. ff. pro socio & l. lege obuenire. ff. de verborum signifi.
- 6 Reiciuntur scriptæ interpretationes ad ea iura, probaturque contra Alcia. Bud. & plures, non esse differentiam inter iustam & legitimam hæreditatem, usque ad nu. 8.
- 9 Inferitur ad vtilem q. de emphyteosi accepta pro se & suis hæredibus, vel pro se & legitimis & nu. 10. & adducuntur alia vtilia in simili, usque ad nu. 12.

H A B C l. 2. ampliat decisionem. l. 1. vt ibi dixi in 1. par. nu. 68. probat enim, quod ibi statuebatur in bonis à matre venientibus, locum habere in bonis venientibus ab auo vel auia, pro auo vel pro auia, lineæ maternæ: vt in eis pater solum vsufructum habeat, aliena-

re, autem nequeat. Quæ extensio tempore huius. l. necessaria erat secundum Bald. & alios hic, quod latius probavi in d. loco: vbi etiã ex l. alia deduxi pro recepta sententia contra aliquos. Ex litera huius. l. ibi, *alteri obligare*, colligo, hic expressim probari quod trado, in tertia parte l. primæ, nu. 18. dum iura prohibent, ne pater alienet aduentitia filiorum, verba alienationis, comprehendi pignus & hypothecam: vt sic in proposito cessent, quæ antiqui & nouiores cõtrouertunt ex l. in quorum, ff. de pignor. cum

3 l. fi. C. de rebus alien. Colligo etiam ex litera huius. l. ibi, *donatione, vel alio titulo largitionis*, hic apertè probari, quod contra aliquos annotaui in tertia part. l. 1. fol. 128. vers. in fertur. 29. verè & propriè liberalem donationem appellari, quæ liberis seu descendentibus sit, nec minus donationem appellari eo quòd successio bonorum necessariò eis à lege post mortem donantis deferatur: quod ibi eleganter tractatur. Habet etiam hæc l. non esse in proposito differentiam inter successionem ex testamento, vel ab intestato. Ex quo ornatus & vtilitatis gratia infero ad intellectum & conciliationem tex. in l. lege obuenire. 120. ff. de verb. signi. cum l. 3. §. de illo. ff. pro socio: in quibus conciliandis torquentur scriben. Vlpianus enim inquit, *lege obuenire hereditatem non improprie quis dixerit etiam eam que ex testamento defertur: quia lege. 3. tab. testamentaria hereditates confirmantur*. Paul. autem in d. §. de illo. speciem proponit, in hæc verba: *de illo queritur: si ita societas coita sit, vt si qua iusta hereditas alterutri obuenerit, communis sit, quæ sit iusta hereditas, vtrum quæ iure legitimo obuenit, an etiam quæ ex testamento? Et probabilius est ad legitimam hereditatem tantum hoc pertinere*. gl. autem, in d. l. lege obuenire: scribit, ibi regulam: in d. §. particularem causam tradi: quæ interpretatio nullius momenti est quum difficultatem non tollat, nec exprimat cur decisio. d. §. deuiare videatur à regula dictæ. l. Ias. verò. Decis. Curt. & nouissimè Cagnol. nimis circa ea iura laborant in le. vnica. C. quando non peten. par. de quo etiam agunt Alc. & Bellon. alijque statim citandi. Alber. autem in dict. l. lege obuenire, distinguit inter dispositionem legis, & hominis, vt in priori procedat

5 regu.

regu. dicta l. & legitima vel iusta hæreditas dicatur etiam ea testamento: in secunda strictius intelligatur de ea, quæ tantum ab intestato defertur: & ita procedat decisio. ad §. quod sequitur Ias. in d. l. vnica. nume. 8. Sed Deci. ibi in vtraque lect. acriter hoc impugnat, & Alcia. in dicta l. lege obuenire, & lib. 4. Parad. cap. septimo. Crebrius autem intelligunt & reconciliant scriben. vt Vlpia. in dicta l. loquatur secundum latiore[m] significationem: & quasi p[er] extensionem. Pau. autem in dic. §. loquatur magis secundum propriam & strictam significationem, vt per Dec. Cur. in dicta l. vnica, & ibi hoc dicit receptus Hiero. Cagno. & Bellon. lib. tertio, supputa. capitu. 7. quod tradunt Bar. & Fulgo. in d. §. de illo: & ante eos omnes notauit gl. (quam omittunt) in l. legitimam 8. ff. de petitio. hæreditat. ex quo posset magis impugnari differentia Alber. & Ias. inter dispositionem legis & hominis. verba enim legis magis accipienda viderentur secundum propriam significationem, verba autem hominis facilius trahuntur ad abusuam significationem. l. non aliter. §. 1. ff. de legatis tertio. Ego puto verum quod glo. Bar. & communis traditio habet, vt in d. §. de illo, decisio consonet propriæ significationi: nec tam proprie iustam vel legitimam hæreditatem appellari ex testamento: nec obstat quod aliqui obijciunt ex verbis Vlpia. in d. l. ibi, *non impropiè*. cui obiectioni satisfaciunt Deci. Cur. & Cagno. vltra quos obseruari potest ex multis legibus illius titu. de verbo. signifi. ibi non semper tradi propriam strictamque significationem, quod in specie probaui in auth. præceden. ad l. alienationis verbum. ff. eodem. Sed illa communis resolutio (verum continens) non tollit difficultatem, nec aperit cur Vlpia. & Pau. in eadem quæstione verborum diuersimode respondeant: adhuc enim manet hæsitatio cur alter iuxta latiore[m] significationem, alter iuxta magis propriam respondeat. Vnde Alci. in d. l. & d. c. putat longè aliter ea iura intelligenda, & scribentes ex imperitia linguæ latinæ non percepisse sensum iureconsultorū in dictis locis, resoluit igitur, differentiam esse inter iustam, & legitimam hæreditatem, & Paulus in d. §. tantum agere de iusta,

sta. Vlpia. autem in dicta l. agere de legitima: contenditq;
 verbum, iustam habere emphasim, tantumq; referri ad id
 quod ex omni parte iustum sit: legitimum verò dici quod
 etiam non omnino iustum est: quod etiam voluit Gulie.
 Bud. & Costal. in Annota. dicto §. & neminem citans Ri-
 pa, in l. ex facto. §. fina. nu. 10. ff. ad Trebellia. sequitur Co-
 uarru. in rubric. de testamen. fol. 2. nume. 5. Sed eam ver-
 borum differentiam, vel potius cauillationem prorsus fal-
 sam & reiiciendā probaui olim in hac insigni Academia
 Comibricensi: idq; inter mille positiones (quas publicè
 sustinui) typis excussum edidi anno. M. D. XLV. posteaq;
 eandem differentiam bene improbatam legi apud Bel-
 lon. in dict. cap. & Cagno. in dict. l. vna. Ad decisionem e-
 nim casus occurrentis aneptum erat ad hærere tam captio-
 sæ differentiæ, cum magis attendi debeat qualitas nego-
 tij, mens loquentium, & vsus loquendi secūdam regulas
 iuris. Nec erat iudicium dicere, quòd hæreditas ex testa-
 mento non possit appellari iusta, vt ab Vlpiano appella-
 tur legitima, repugnat enim manifestè l. i. C. de sacr. eccl.
 imò successio ex testamento sæpius ex iudicio & meritis
 est magis, quàm delata ab intestato solo respectu sangui-
 nis, quod aptè comprobatur ex elegantissimis verbis Va-
 ler. Maxi. in procem. hb. 4. cap. 7. *contemlemur*, inquit,
amicitiæ vinculum potens & prævalidum, nec ulla ex parte san-
guinis viribus inferius: hoc etiam certius & exploratius, quia
illud nascendi fors fortunium opus, hoc uniuersumque solido iudi-
cio incoacta voluntas contrahit. Contra Alc. Bud. & alios. mul-
 ta iura expendi possunt, circa verbum, *iusta*, ne illam em-
 phasim habeat quam ipsi fingūt: idemq; omnino impor-
 tet quod verbum legitima. Id autem probatur ex Vlpia.
 in l. cum filio. § 8. in fin. ff. de leg. 3. vbi iusta ætas appel-
 latur ea quæ passim in iure legitima dicitur. Sic iusta pos-
 sessio apud Labolenum pro civili ponitur. l. quod seruus.
 24. ff. de acq. possess. Sic iustus filius apud Caium pro legi-
 timo seu adoptiuo. h. 2. ff. de adopt. & pro legitimato. l.
 cum quis. C. de natur. libe. Sic apud Iulianum iusta inter-
 pretatio pro legitima, non omnino perpetua. vt in l. iusta.
 201. ff. de verb. sig. Sed fortius apud Vlpian. iuxta vxor di-
 citur,

citur, quæ solo rescripto principis vxor fit, refragante lege, & dissuadente honestate: vt patet ex l. si senatori. 3 l. ff. de rit. nupt. Sic in iure nostro iustum appellatur, quod extrinsecus formam solennem habet, licet ob iniquitatem rescindi possit. l. si ciues. C. de appell. Et ita necessario accipitur apud l. C. in l. r. ff. de testam. & in iure iuste possidet. ff. de acquir. possess. de quo verbo alia tradit Mantua enchyrid. cap. 249. Sed interpretatio Alcia. Bud. & aliorum manifestè confunditur ex eodem. §. de illo: cuius verba si aduertissent, nunquam eam interpretationem scriptam reliquisset: ex verbis. n. illius tex. sup. relatis constat, quæstionem vel casum proponi per verbum, *iusta*, & dubitari quæ tunc dicatur iusta hæreditas: l. C. verò respondere ea verba excludere successionem ex testamento, ad solamque legitimam hæreditatem pertinere. Et sic patet ibidem omnino æquari iustam & legitimam hæreditatem, & manifestè significari, idem respondendum si cōuentio ibi fuisset de legitima hæreditate communicanda: quod sentit Deci. consi. 258. nume. 8. colligitur ex Bar. & alijs in l. 3. ff. de lega. 1. sentit Iacobi. à S. Geor. in l. si arrogator, nume. 11. ff. de adoptio. Et ita reiicitur interpretatio Alci. Bud. Ripæ, Costal. quæ etiam probabat Hubertin. in l. fina. nume. 152. C. de edict. diu. Adri. toll. Necteneri potest alia interpretatio Hubertin. Zuchard. in d. l. fin. C. de edict. diu. Adri. toll. num. 150. dum intelligebat. dict. §. de illo, specialiter procedere in contractibus, quod ridiculum videtur, cum in conventionibus frequentius eadem interpretatio sumatur, quæ sumitur in alijs dispositionibus. Nec erat diuinandū, quod traditio Vlpiani in d. l. lege obuenire, scripta fuerit non pro contractibus, sed pro alijs dispositionibus: quod magis suadetur & conuincitur ex statim dicendis. Reiectis igitur scriptis hucusque interpretationibus, verius intelligendum videtur, nullam esse contrarietatem in illis iuribus. Vlpianumque in dicta l. tantum loqui delationi significatione verbi, quasi inter peritos ita possint accipi verba illa, *iuste* vel *legitima hæreditas*. non vero vt inde inferatur ad decisionem causarum, de qua re agit Paul. in d. §. Sic enim videmus apud Vlpia. nomen filiarum sine dubio in

posthumas cadere, vt in l. nomen filiarum. 164. ff. de verb. sign. Hoc autem quoad vim verbi, ceterum in decisione casus occurrentis, in relicto filiabus regulariter non comprehendendi posthumas, tradit idem Vlpia. in l. qui filiabus, secundum communem intellectum. ff. de lega. 1. Quo genericè præmissio, magis in specie ad ea iura dicendum est, verum esse quod magis cõiter tradunt gl. & Doct. vbi supra ex stricta & magis propria significatione, legitimam vel iustam hereditatem intelligi, quæ à sola lege ab intestato defectur latiori aut significatione, & quæ extensiuè legitimam hereditatem dici ex testamento, vt bene probant Dec. Cur. & Bellon. vbi supra maximè ex ratione Vlpia. in d. l. arguentis à confirmatione legis. Quo significat successionem testamentariam non immediatè nec omnino propriè à lege descendere, sed tñ ab ea confirmatam fuisse: iuxta l. verbis 120. ff. de verb. signi. de qua agunt repeten. ¶ in rub. ff. de leg. 1. Possitque ea confirmatio legis nouæ expendi, ad id quod tradit glo. in l. illa institutio. 3. 2. ff. de hære. instit. vt scilicet necessaria fuerit confirmatio successionis testamentariæ: quia de rigore, dispositio testatoris irrita videbatur, cum de bonis disponat conferendo voluntatem ad tempus inhabile, nempe post mortem, quo iam nullum ius in bonis habere potest: tradit Iaf. & Dec. in rub. C. qui testa. fac. poss. quod authoritate Ezechiel. (quem malè citat) probabat Loriot. de aditione, axiom. 7. de quo aliter Vigl. in §. sed prædicta, nu. 12. Inst. de testam. Ad Paulum in d. §. de illo, verus sensus colligitur, eo quod ex verbis conventionis apertè significabatur, contrahentes noluisse, vt omnis hereditas cõis esset. Si enim id voluissent, conuenissent per verba vniuersalia, *omnis vel quæcumque hereditas. vel saltem per indefinita, vt hereditas alterutri obueniens communicetur.* Contrahendo autem per verba illa qualificata, *iusta vel legitima hereditas*, planè significant, non omnem hereditatem communicandam, sed eam tñ cui qualitas illa iustæ vel legitime hereditatis cõgrueret: iuxta reg. vulg. l. cum prætor. ff. de iudi. c. non ne, de præsump. Ideo in d. §. I. C. memor eiusdem traditionis, quæ habetur in d. l. lege obueniret: inde

sumit rationē dubitandi, qua non obstantē respondet in ea specie, conuentionem intelligi tamen de hæreditate legitima seu ab intestato. Quia licet ex vi verborum possit compræhendi hæreditas ex testamento, præualere in contrarium debet vero similis mens contrahentium collecta ex qualitate conuentionis, vt proximè colligendum ostendimus. Quod est comprobatur, quia cum ex conuentione constabat, contrahentes à communicatione aliquã hæreditatem excludere voluisse necessarium fuit ex prioris significatione verborum excludere hæreditatem testamētariam, quæ nō tam propriè, nec immediate à lege est. Nec solum ex hoc iustificatur decisio. d. S. sed est ex frequētissimo iuris vsu, quo sepissimè videmus legitimā hæreditatē accipi tñ pro ea quæ defertur ab intestato, & vbiq; proponi vt diuersam à successione ex testamēto: vt tradit Cast. in l. si ita quis, §. ea lege, ad ff. de ver. obli. patetque ex innumeris iuris locis, ff. & C. de suis & legit. hæred. ff. & C. de testamen. & legit. tutel. ex l. illud, 76. ff. de acquir. hæred. ex l. si quis ita hæres instituatur, si legitimus, 82. ff. de hæred. institu. ex l. qui fundum 86. §. qui filios, ff. ad leg. Falcid. ex l. mater. decedens, ff. de inoffic. testam. ex l. in arenam, C. de inoffic. testam. Idemq; colligitur ex Cornel. Tacit. li. 18. pagi. mihi 479. vbi successionem ex testamen. vt diuersam ponit à legitima successione. Prudentissimè igitur I. C. in d. S. de illo, ad quæstionē respondet ex magis propria signifi. verborū, ex vero simili mēte contrahentiū, ex vsu iuris, quo inualuit ea verba tñ accipi pro hæreditate ab intestato. Inde enim aptissimè colligitur mens loquentium, iuxta tex. notab. in l. in conuentionibus, 219. ff. de verb. sign. & vulgarem regul. librorum, 50. §. quod tñ Cassius, ff. de lega. 3. Multa enim ex vi verborū possunt cōpræhendi, quæ excluduntur ob defectū intentionis: vt probat tex. & ibi Bar. in l. Quintus 29. §. 1. ff. de aur. & argent. lega. l. si quis ita 16. §. si quis cū ff. de testam. tutel. ibi, *quia de ipso non sensisset: & ibi, licet nomen filiorū ipsum nō admittat.* Hæc sunt quæ magis probanda existimauimus ad ea iura. Est aut notabilis decisio. d. S. de illo: secundum Bald. ibi, *melior de iure secundum Ias. in*

d.l.vnic.nū.4.C.qñ nō peten.par.& Benediēt.in c.Raynu
 cius,verb.& vxorem nomine, num.74.plures enim con-
 ¶ trarium eo casu responderent.Et fortasse si talis conuen-
 tio hodie vulgari sermone fieret,contrarium iudicaretur
 ex vsu loquēdi,qui præualet,vt supra. constat.n.inter ho-
 mines legitimam vel iustā hæreditatem nō distingui ex
 causa testati vel intestati, sed accipi pro ea que absq; frau-
 de defertur,quod vulgo,de bono titulo,appellatur.Vnde
 secundum loquendi vsu, quem iura obseruari iubēt,vi-
 deretur absq; offensione Iureconsulti in d.ꝯ.de illo, iudi-
 candum,vt in tali specie hodie compræhēdatur quæcūq;
 hæreditas etiam ex testamento sine fraude obueniēs. De
 cisisio autem,d.ꝯ.de illo, eleganter intelligitur ex Bar.in l.
 3.nu.5.ff.de legat.1. vt legitima vel iusta hæreditas in ea
 conuentione,intelligatur etiam testamētaria, quando in
 testamento vocātur qui ab intestato successuri erāt:quæ
 sententia receptor est secūdam Alex.& Ias.ibi,quicquid
 refragentur Aret.& alij: & cum Bar.Deci. & Curt.in d.l.
 vnic.Et pro Bar.vrget gloss.in l.pater,36.ꝯ.Iulius,ff.de le-
 ga.3. recepta vt per Ias.in ꝯ.diui, in prima lectu.nu.102.
 ff.de lega.1. Solet aliud colligi ex d.ꝯ.de illo, ad limitan-
 dam regu. prohibentem pactum de hæreditate viuentis.
 vt per Dec.& purpur.latius Cagnol.in l.fi.ex nu.53.C.de
 9 pact.Ex prædictis autem inferunt Ias.Deci.Curt.in d.l.v-
 nic.C.quan.non peten.par.& nouiores.vbi sup.ad q.em-
 phyteosis concessæ alicui pro se & legitimis hæredibus.
 Consuluit enim Alex.Imo.tunc venire proximiores qui
 bus successio deferunt ab intestato, quasi nullo modo ad-
 mittātur extranei ex testamento:vt per eum cōsi.56.nu.
 5.lib.2.vbi principaliter citat d.ꝯ.de illo. Et cum Alex.est
 Ias.in d.l.vnic.nu.5. & ibidem Curt.qui,nu.11.ad fi.eam
 dicit communem sententiam: sequitur Benediēt.d.verb.
 & vxorem,nu.75. & Dec.cōsi.32.num.2.& consulendo
 Soci.quem refert Ripa.in l.ex facto.ꝯ.fi.nn.10. ff.ad Tre-
 bel.vbi ipse dubitat. Contrarium autem probat Alc.in d.
 l.lege obuenire, ff.de verb.signi.& d.li.paradox.cap.7.ne-
 minem citans. & cum eo Costal.in annotat. ad pandect.
 pag.305.idem scripsit.Deci.in d.l.unic.in utraque lect. Et

sic variant prædicti patres, alij admittentes tantum veniē-
 res ab intestato, alij quoscunque institutos: Cagnol. autē
 in d. l. vnic. col. 3. durius scribit eo casu non venire extra-
 neos institutos, quia legitimi non sunt, nec eis verba con-
 cessionis congruunt, nec etiam venire proximiores con-
 sanguineos: quia licet legitimi dicantur ex qualitate ver-
 borum, hæredes tamen non sunt, cum alij ex testamento
 vocantur, iuxta reg. l. quandiu, §. 1. ff. de acqui. hære. quod
 scripsisse videtur Cagnol. ex eo quod alibi tradunt scrib. in
 concessione sub illis verbis exigi, vt descendentes vel legi-
 timi debeant simul hæredes esse, nec a liter ad emphyteo-
 sim vel feudum ita concessum admittantur, secundum
 Barto. in l. 3. §. si liberi, ff. de oper. libert. Paul. & alios, in l.
 apud Iulianum, §. si quis alicui, ff. de leg. 1. dixi latè supra
 in tertia parte l. 1. ex numero 85. cum multis sequen. Quo
 etiam argumen. Dec. recedit ab opinione Alexand. agno-
 scens non posse admitti proximiores qui ab intestato
 succederet, cum facto testamento alius hæres sit: Dec. ta-
 men in ea specie excludens legitimum, admittit institu-
 tum, contra Alex. Cagno. autem utrumque excludit, con-
 tra omnes. Ego autem puto huic argumentationi Dec. &
 Cagno. bene satisfacere Curt. in d. l. vnic. numero 11. Quā-
 do enim ex qualitate concessionis in feudo vel emphyteo-
 si requiritur, vel legitimus successor sit hæres, intelligitur
 ne si instituatur, repudiare possit hæreditatem, & feudum
 vel emphyteosim accipere. Si autem alius instituitur, tūc
 quia per eum non stat, non excluditur à feudo vel emphy-
 teosi, secundum Bal. & Afflic. in c. 1. an agna vel fil. Bal. in
 l. 3. col. 2. C. de fideicommiss. Deci. consi. 208. in fin. Sylva.
 consi. 52. numero 13. Iacob. de feud. verb. *na quod ipse*, nu-
 mero 5. Anton. Capyt. decis. 64. numero 7. & decisio. 99.
 numero secundo, quæ opinio utilis est: & æquitatem ha-
 bet vt nullo pacto teneatur, quod dure scribebat Cagnol.
 excludens legitimos & institutos. Sed in ea quæstione
 opinio Dec. in d. l. vni. & Alcia. in dictis locis, videtur regu-
 lariter probabilior, vt in emphyteosi ita concessa, legiti-
 mi hæredes intelligantur ex testamento, cum affectio ex
 persona accipientis, non concedentis tunc inspiciatur. Vr-

get etiam, nam cum in ea specie non agatur de conseruanda familia. satis est de ijs hæredibus intelligere, quos primus acquirens vel successor sibi hæredes elegerit. Namque & iuris reg. qua omnis contrahens hæredibus suis consule recensetur. l. si pactum, in finali. ff. de probationibus, præcipuè viget in hæredibus ex testamento, secundum scribent. vbique: quorum aliquot in specie citamus numero sequent. Iuuatur nimis hæc opinio ex vsu loquendi: maximè in sermone vulgari, ex quo colligitur intentio agentis & decisio iuris, vt supra expendi. numero 8. & infra nu. 12. Diuersum autem dicendum erit vbi concedens speciali affectione familiæ accipientis consulere voluit, vel vbi testator de conseruanda familia cogitauit; tunc enim vigebit opinio Alex. vt consanguinei proximiores, non alij instituti admittantur. quod fatetur Alciat. in dicta l. lege

11 obuenire. Hodie autem apud Lusitanos lege Regia, libro 4. titulo sexagesimo secundo in principio. & in §. 2. pulchrè deciditur, in emphyteosi concessa alicui pro se & eum quem nominauerit, nulla sequuta nominatione, venire indistinctè institutos hæredes. etiam extraneos, quasi ex generali nomine hæredum, specialiter ad emphyteosim nominati censeantur. Ab intestato autem non indistinctè omnes tunc ibi admittantur, sed tantum descendentes vel ascendentes: quibus deficientibus, emphyteosis ad dominum reuertetur: quod aliqualiter deuiat à communitraditione scribentium, qui indistinctè admittunt omnem hæredem ex testamento vel ab intestato: Docto. per l. 4. C. de contrahen. stipu. Alex. confi. 232. numero 3. libro 6. l. as. in l. stipulatio ista §. si quis ita, numero 2. ff. de verb. obligat. Soci. in l. 1. §. per procuratorem, numero 5. ff. de acq. poss. Deci. confi. 543. numero 3. Hippo. Singul. 580. post Bald.

12 in l. 1. in fi. ff. de pact. Pro opinione etiam Dec. dum in d. q. magis admittit hæredes ex testamento, facit de iure communi, quod tradunt plures in simili specie emphyteosis concessæ alicui pro se & suis hæredibus: veniunt enim qui cunque ex testamento vocati, vel ab intestato proximiores. Nec ea verba, *suis hæredibus*. referuntur ad qualificados illos hæredes suos, de quibus in l. in suis, ff. de libe. & posthu.

sthum. & §. sui, Institu. de hæred. & quali. & differ. vt tradit
 Alex. in l. quod dicitur, nu. 26. ff. de verb. oblig. Alex. consi.
 26. libr. 5. Dec. in cap. in præsentia, numero 48. de probat.
 Id autem principaliter fundatur ex communi vsu loquen-
 di, quo sui hæredes intelliguntur pro quibuscunque ex te-
 stamento, vel ab intestato in bona succedentibus, non spe-
 ctata qualitate illa fuitatis: vt benè tradit Guido Papa,
 quæstione 548. & dixi suprâ in 3. part. l. prima. numero
 89. Non ergo tunc intelligitur de solis consanguineis, seu
 hæredibus iure sanguinis. Vt caueas ab A. Emil. Ferret. con-
 sil. 3. numero 1. versi sed si de successione. Hoc autem pro-
 batur d. lege, Regia, libr. 4. titu. secundo, §. fina. iuncta alia
 lege (ad quàm se refert) eodem lib. titu. 77. §. penult. vbi in
 emphyteosi pro se & suis hæredibus, veniunt qui cum ef-
 fectu hæredes sunt, ex testamento vel ab intestato. Dum
 autem leges ille loquuntur de concessione emphyteosis
 pro se & hæredibus, & successoribus, memorandum est
 quod scribit Ioan. Imo. in d. l. quod dicitur, col. 10. nu. 14.
 ff. de verb. obli. Non obstante ea geminatione verborum
 nō compræhendi particulares successores, sed tantum vni-
 uersales, siue iure ciuili, siue prætorio succedentes: & ita
 Alex. in l. quædam, §. nihil, & ibi las. nu. 4. ff. de edend. De-
 ci. consi. 208. numero 7. Rip. lib. 2. respons. cap. 26. numero
 17. Curt. sen. consi. 82. seu consil. penul. col. 4. Quod plures
 intelligunt, nisi addatur signum vniuersale *quibuscumque*,
 vt tunc veniant particulares successores: Alex. in d. l. quod
 dicitur, nu. 26. las. in d. §. nihil, numero 4. Alex. in l. stipula-
 tio ista, §. sicut autem, nu. 6. ff. de verb. oblig. las. in l. 2. nu-
 mero 198. C. de iur. emphyt. Sed si opinio Imo. vera est,
 hæc limitatio dubio non caret: nec enim dicitio vniuersalis
 ita immutat rei naturam. vt tradit Iacobi. à S. Georg. de
 feudis verbo, *quibuscumque hæredibus*: latè Tiraq. de retrac. li-
 gna. §. 1. glos. 7. nu. 27. Et pro hac parte viget tex. ad quem
 non aduertit Alex. in d. §. sicut autem. l. stipulatio ista: vbi
 verbum, *quicumque successores*: non compræhendit particula-
 res, sicut glo. & omnes ibi, ex iuris principiis conducunt ni-
 mis quæ scripsi suprâ in rub. ad fi. 1. par. Dixi proximè nō
 carere scrupulo limitationem Alex. & aliorum, si opinio

¶ Ioan. Imo. vera est. Ego enim eam veram non puto. Sed magis crederem, in concessione facta alicui & hæredibus & successoribus regulariter (nisi aliud impediatur) non excludi particulares successores, id autem satis probat text. (ad quem aduertitur non solet) in l. in conuentionibus. 219. ff. de verb. signifi. id iuuatur etiam, quia tunc non agitur de conseruanda familia cõcedentis, vel accipientis, nec vertitur vltimum incommodum domini, cui à quocunq; successore pensio soluenda est, nec ei admittitur aliquid ex ijs quæ sibi competunt ex l. fin. C. de iur. emphy. nec obstant iura quæ in contrarium adduci solent, quia loquuntur, vbi qualitas rei aliud suadet: vel vbi agitur de conueniendo successore: actio enim non datur contra particularem, secundum iuris regulas: sed de his alibi latius.

S V M M A R I V M. L. 3.

- 1 Diuiditur & colligitur principalis conclusio huius l. & nu. 2.
- 3 Assignatur ratio specialitatis ad decisionem huius l.
- 4 Ostenditur lapsos fuisse aliquos in allegatione huius l. nu. 5.
- 6 Colligitur altera conclusio memorabilior ex hac lege, & nu. 7.
- 8 Agitur de gl. l. 3. C. de usufruc.
- 9 Sustinetur glo. hic contra plures.
- 10 Colligitur alia conclusio, & inferuntur aliqua memorata digna. & nu. 11.
- 12 Asseritur vsus contrarius principali decisioni huius l.
- 13 Traditur aliud ad literam huius l.
- 14 Explicatur aliud contra Cyn. & Pet. & Soci. nep.
- 15 Asseritur aliud non negligendum, vt decisio huius l. non censeatur correctæ nouiori iure.
- 16 Tangitur & omittitur illatio scriben. ad quæstio. celebrem.
- 17 Inferitur ad l. filius. ff. de suis & legit. hæred. contra Alcia. & numero 18.
- 19 Inferitur ex uerbis huius l. ad articulum notabilem & quotidianum, & explicatur aliqua uilia.
- 20 Limitatur quod lex hæc dicit, & agitur de l. fi. C. de natur. liber. & nume. 21. & 22.
- 23 Traditur fauor filiorum primi gradus.

24. Infertur ex uerbis huius l. ad casum memorabilem: & explicantur aliqua uilia ex scribenibus ad l. 1. C. de condi. infer. & l. cum acutissimi. C. de fideicom. & nu. 25. & 26.
27. Probatur noua opinio contra scrib. in re magni ponderis.
28. Traditur alia illatio scriben. ex uerbis huius l.
29. Infertur ad l. 1. uersi. ulii. ff. de iure immuni. & traduntur aliqua uilia usque ad nu. 34.

Eg. hec Theod. & Valenti. longam literam habet, s̄m Fulgos. & vno uerbo dici potuit quod multis eius lineis continentur, ut ad uertit glo. hic, uerb. in nepotibus. Principalis autem deci. huius. l. sing. est secundum

Cy. Bar. Bal. Pau. Ful. Cor. hic. habet enim casum nouum in quo patri & auo acquiritur per filios uel nepotes emancipatos: & ita hunc tex. extollit Rauē. in alfab. iuris fol. 14. litera b. & dicit singu. Ang. in authen. itaque, sup. tit. 1. posset autem. l. hæc in plures partes diuidi iuxta longitudinē literæ, sed iudicio meo attenda eius substantia, com moda diuisio erit in duas partes: ut post primam, altera incipiat in uersic. *quod si nepotes*: ubi ponitur mirabilis decisio, cui magis refragari uidentur iuris regulæ, mirumque est scriben. ferè nunquam aduertisse ad decisionem. d. uersi. ut

- 2 infr. Singularem hanc. l. appellant scrib. eo q̄ in eius decisione citra ius patriæ potestatis liberi aliquid acquirunt patri uel auo: cum ex iuris regulis contrarium asseuerandū foret. l. 1. ff. si quis à pat. fuer. manumis. Casus autē seu species huius. l. est, qñ decedit uxor marito superstitē: tunc enim si etiam supersint filij uel nepotes emancipati à patre uel auo in uita uxoris, matris uel auix eorum, statuit hæc. l. ut patri uel auo acquiratur pro uirili portio usufructus. Non habebit igitur portionē proprietatis, sed repræsentabit personam descendantis, ut cum liberis iudicetur
- 3 quasi unus ex illis ad uirilem portionem in usufructu. Id autem speciale est s̄m glo. uerb. præscripta, secundū Fabr. & oēs hic, eo q̄ in hac specie agitur de bonis uxoris ipsius patris uel aui, cui ea uirilis portio usufructus acquiritur, quod probat tex. ibi, *postea mater. & ibi, sin uerò mulier, & ibi,*

mari-

maritus defuncte, & magis ibi, ut maritus qui uxore mortua.
 Quæ specialitas rationē habet secundum gl. d. verb. præ-
 scripta: & Bald. nu. 4. Pau. nu. 1. quia in illis bonis is pater,
 vel auus maritusq; defunctæ, constante matrimonio do-
 minus censebatur, iuxta l. doce anci lā, C. de rei vendica.
 Facit etiā iuris ratio quæ respectū habet ad honorē ma-
 trimonij bene transacti, l. vnū ex familia, §. fi. ff. de leg. 2.
 4 not. Bal. in ca. iurauit ad fi. de proba. Errant igitur qui hāc
 licitant generaliter ad omnia aduentitia, cum specialiter
 procedat in bonis quæ vir aliquādo vt dominus posside-
 5 bat ratione matrimonij. Vnde cauendū erit à Roma. ge-
 neraliter hāc l. intelligēte, & eam vt singu. cōmendante,
 notab. 547. Hinc etiā patet longè differre decisionem hu-
 ius l. à nouiori decisione, §. cūm aūt, l. cūm oportet, inf. ti.
 quāuis gl. hic verb. præmiū: & Alber. ibi, hos casus æqua-
 re videantur. Differentia aūt est, quia ibi generaliter agi-
 tur de omnibus aduētitijs, hic de vnica tantū specie pro-
 ximè dicta. Ibi etiam agitur de aduētitijs acquisitis ante
 emancipationē filij vel nepotis, in quibus ibi reseruatur
 medietas vsusfructus parenti emācipanti: & hic verò agi-
 tur de aduētitijs maternis delatis post emācipationem:
 ibi etiam semper medietas obseruatur, hic virilis portio,
 pro numero liberorū, inter quos parens ipse quo ad eum
 6 effectū, connumeratur. Ex prædicta declaratione ad rōnē
 huius l. consequitur, eius decisionē non fundari principa-
 liter ex beneficio emancipationis à parēte in liberos col-
 lato, sed magis in solatiū amissæ vxoris, & ne omnino
 priuetur his bonis, quæ modo vt dñs possidebat: id quæ
 significat text. post princ. ibi, *quoniam omni cōmodum destrui-*
tur, quod euidenter ostenditur ex eadem l. vers. quod si ne
potes, vbi idē disponit de nepotibus quos auus non eman-
cipauit nec habuit vnquam sub potestate, vt statim expli-
cabo. Et consequenter lapsi videntur ferè omnes scriben-
tes hic, & alibi summantes, intelligentes & allegantes
 hanc l. quasi solū loquatur de remunerando parente, ob
 beneficium emancipationis, totamq; vim ipsi emancipa-
 tioni tribuentes: Cum ex litera constet, idē tribui auo ex
 6 nepotibus quos nunquam habuit in potestate. Mirabilis
 vt dixi,

vt dixi, magisq; notāda est decisio huius l. in d. ver. *quod si nepotes*: vbi prima decisio de liberis emancipatis, & sic in quos parens beneficiū cōtulit, ampliā ad nepotes ex filio emancipato post emancipationem natos, & sic qui nunquam fuerunt sub potestate aui: & consequenter beneficiū emancipationis ab eo consequi non poterant. Sed quod longè maius est, idē disponit tex. in eo vers. in nepotibus ex filia qui nec fuerunt, nec exitisse potuerunt sub potestate aui, vtpote qui familiam patris non matris sequantur, secundum iuris principia: quod rarissimè notatur. Aduertit tamen Corn. meritoq; in hoc dicit text. esse mirabilem. Infertur igitur, vt dixi, contra ferè omnes hic, parentē hoc casu admitti cum liberis, etiā in quos nullū beneficiū cōtulit, non tātum cū his quos emancipauit: in quo etiā contra hāc l. in d. vers. loquuntur scriben. in l. 1. sup. vnde vir & vxor. Ex eodē vers. dum loquitur de nepotibus ex filia, cauendū est à gl. in l. 3. sup. de vsufr. quæ ex hac l. in d. vers. limitat. tex. ibi, quatenus habet, per mortē proprietarij nisi finiri vsufructū: & secundū terminos illius l. quam gl. ex hoc vers. vult limitare, sentit apertè diuersum intellectū, videlicet q̄ in hoc vers. agitur de patre qui habebat vsufructū, in bonis filij emancipati, vt moriente cum liberis filio proprietario pater amittat vsufructū, succedatq; in virilē eiusdem vsusfructus, cum nepotibus ex filio. Sed talis interpretatio à nemine ibi specificè probata, nec reiecta, teneri non potest, quia text. in hoc vers. nō tantum de filio emancipato, sed etiā de filia loquitur: nec agit de vsufructu, quē pater habebat viuo filio, sed de acquirenda virili portione nouè cū nepotibus. Et deniq; falsum esset dicere, q̄ pater morte filij aliquid amittat de vsufructu quē habebat eo viuēte, etiā si filius cum liberis decedat: vt diximus in ampliationib. l. 1. in 1. par. per iura clara in l. sancimus, sup. ti. 1. & in l. si §. sin vero, sup. ad Tertul. Infertur etiam ex eod. vers. resolutio ad vnū quod variè tradunt scriben. hic. nam Bal. & Sali. hic, nu. 3. Corn. nu. 1. Sali. in l. 1. C. vnde vir & vxor. dicūt q̄ in casu huius l. vir non succedit vxori, sed per liberos acquirit illā virilem portionem vsusfructus: cōtenditq; Corn.

non posse in hac specie appellari successionem viri: contrarium verò colligit glo. hic, verb. præscripta, in. fi. ibi *nota casum in quo vir succedit uxori in aliquo*. Ita etiã Fab. hic Cy. Pan. Ful. ante n. 1. Ang. in auth. itaq; col. 1. sup. ti. 1. gl. l. 1. C. vnde vir & vxor, & ibi scriben. Dyn. in tract. success. ab intest. nu. 25. Pro Bal. Salyc. Cor. posset expēdi continuatio huius l. ad præcedē. quæ loquūtur de acquisitione per liberos, non de immediata successione parentis. Pro ijs etiam posset argui, quòd si vir ipse succederet, nō videretur successio restringenda ad portionē vsusfructus, sed conferretur portionē hæreditatis cum pleno iure suæ portionis, cum hæres dominus sit, l. cum hæredes, ff. de acqu. pos. §. si. Insti. de hæred. quali. & differ. Sed verior videtur sententia gl. quæ ēt receptior est, vt constat ex sup. dictis: quod probatur ex d. versi. *quod si nepotes*. ibi enim datur ea portio auo paterno cum nepotibus ex filio emancipato, natis post emancipationem: & sic quos auus non habuit in potestate nec in eos beneficium contulit. Datur ēt eadem portio auo materno cum nepotibus, quos nec habuit nec habere potuit sub potestate, & ita patet auū hæredū, maritumq; defunctæ succedere ex beneficio legis, non aut per nepotes acquirere, cū eos nunquam habuerit in potestate, deficiatque illud necessariū potestatis fundamentū, quod parenti per liberos acquiri solet. Quæ successio vt nimis exorbitans, ideò modificatur vt tātum sit in portione vsusfructus, ad vitam aui, maritique defunctæ, in quoddam solatium, vt suprā. Facit illud quod dicitur in prin. Insti. de Senatusconsul. Tertul. Ex quo versi. ita explicato cum gl. resultat mirabilis casus, in quo vir in aliquo vxori succedit, stantibus liberis eiusdem cui succeditur: ad limitationem, §. cū filius, Insti. ut. de hæredita. quæ ab intesta. defer. & in authentic. de hæredita. ab intestat. venien. §. primo. Inde resultat memorabilis declaratio, ad antiquum & nouum ius, ff. & C. vnde vir & vxor. vt hoc casu in d. portionem vsusfructus succedat vir etiam stantibus liberis, non distinguendo an sit pauper, cū regulariter non admittatur coniunx, stante vllō consanguineo. Hinc etiam limitatur generaliter regula, l.

affinitatis, supra, tit. 1. Hinc resultat quod vir succedit vxori in hanc portionem stantibus liberis necessarijs hæredibus defunctæ: qui non succederet ea defuncta sine liberis, manentibus alijs coniunctis. Nec enim, l. hæc tã exorbitans extendi potest vltra casum suum, secūdm receptas sententias: & ita consequitur mirabiliter magis excludi virum à transuersalibus, remotioribusq; defunctæ, quam ab eius liberis necessarijsq; hæredibus, contra regulam si

11 vinco vincentem te, à fortiori &c. Hinc resultat casu: in quo vir vxori succedit de iure ciuili, nempe ex decisione huius l. cum regulariter ea successio sit pratoria, exigatq; bonorū possessio secūdm scrib. in l. certum. C. vnde legit. Mathes. de succe. ab intesta. 4. artic. princ. & Hubal. in eo tract. 4. par. in princip. Quæ omnia necessario deducuntur ex d. vers. secundum literã quæ inuenitur in omnibus liberis. Licet his aut refragari videantur iur. reg. satis est ita legē scriptã fuisse iuxta. l. prospexit. ff. qui & à quibus.

12 Illud asserere audeo, vsu & praxi hanc mirabilem decisionē non seruari: sed potius contrariū: nec enim in aliquam portionē admittitur auus maternus cū nepotibus in successione auiæ eorum, vxorisq; ipsius aui: & eadem rōne non admittitur eodem casu auus cum nepotibus ex filio emancipato. Qui vsus magis consonat regulis iuris: maritus enim extraneus est, nepotes autem legitimi necessarijsq; hæredes, per supra dicta: & authen. in successione. C. de suis & legitimis hære. maximè cum vir id ius nō haberet vxore defuncta sine liberis, manentibus alijs con-

13 sanguineis, vt sup. deduxi. Ex supra dictis colligi videtur, quod decisio huius l. congruentius staret sub tit. vnde vir & vxor vel in proximioribus de materia succedendi. Similiter ex litera & supra dictis colligitur hanc l. procedere ex testamento & ab intestato: nec enim l. distinguit, eiusque beneficium parem rationem habet in vtraque successione, nec aliquis pōt legis beneficium auferre. l. 4. S. si quis condēnatus. ff. de re iudi. Bal. in authen. hunc locum, nu.

14 1. C. si secund. nup. mul. Iuxta prædictam explicationem huius l. colligo in eius casu seu specie, posse rectius verificari quod generaliter post Petr. tradit Cy. in l. ea lege, col. 3.

col. 3. versi. & *idem*. C. de condict. ob caus. dicens quod ususfructus qui patri per filiumfam. acquiritur, est irregularis: id enim regulariter non rectè dictum videretur, cum ea acquisitio sit ex iuris regula, & vi patriæ potestatis. In casu autem huius. l. congruentius appellabitur irregularis ususfructus cum acquiratur contra iuris regulas: ut supra licet dictum Cyn. indistinctè sequatur Soci. nep. confi. 15 124. nu. 4. lib. 2. Cum autem constet ex supra deductis decisionem huius l. continere casum specialem, consequitur eam stare hodie, nec correctam esse legibus posterioribus, generaliter descendentes, ut soli descendentes ascendentes succedant. Idem enim iure antiquo constitutum erat. C. & ff. de suis & legitimis hæredibus l. nam & si parentibus. ff. de inoffi. testa. Et tamen l. hæc, non obstante regula, specialiter hoc casu cum liberis admittit auum eorum, maritumque defunctæ in portionem ususfructus: ut sic decisio hæc tam specialis, non censeatur correctæ. Facit quod sæpe dicunt scriben. cum gl. l. sciendum, ff. qui satisd. cog. & gloss. authen. offeratur. C. de lit. contesta. & ita sentit Fulg. hic nu. 5. & Cor. qui verè dicunt hæc decisionem alibi non reperiri: potuissentque addere rarissimè haberi memoriam huius l. in prædicto articulo successionis: hæc quoad literam, l. quæ nullibi hucusque ita explicata fuit. Ex alijs verbis huius. l. ibi, *deteriores esse nepotibus filii non sinantur*: inferunt scriben. hic, ad celebratissimam difficillimamque maioratus quæstionem, quæ vulgo de filio & nepote appellatur: de qua re extant integri tractatus, iustaque volumina, quibus aliqua non contemnenda addere potuissem ex multis quæ in scholis perlegi, & foro in magis causis tractavi: sed quia ea tractatio pro rei dignitate plures chartas exigebat, opus vero hoc in maius volumen accreuit quam putaram, cõsultius duxi eam quæstionem ad alium locum reservare. Illud tamen noto, quod verba huius. l. non tam filium nepoti præferunt quam ei nepotem præferendum negant, & sic decisio magis neutralis est, quam alteri parti fauens contra

17 plures in eadem quæstione. Ex prædictis verbis huius text. dum probat, neminem debere filijs pot. orem esse,

infertur ad verba Modestini, in l. filius. 12. ff. de suis & legitimis hæred. cuius litera cõiter ita habet, *filius patri agnatus proximus est.* & ita legitur affirmatiuè in libris emendatis ad exemplar Florëtinum, vt caueas à nonnullis, quib. erroneè habet negatiuè, vt scilicet *agnatus non proximus est.* Circa quam legem lapsus videtur doctissimus Alci. lib. 3. parerg. c. 2 §. qui legit *agnatus proximus non est.* vbi tamen rectè improbat literam præcedentem, *agnatus non proximus.* putans ita communiter literam haberi, cū tamen frequērior sit prima, quā veram dicimus. Contendit igitur Alci. cum sua litera negatiua, filium patri vel respectu patris agnatum non dici: in idque adducit à remotis argumentum quoddam ex Plinio: adducit etiam argumentū ex l. scripto. ff. vnde lib. vbi l. C. aliud lōgè diuersum continet. vt periti faciliè agnoscent: & scribo in cõmentar. C. de inof. 18 testam. Sed ex l. C. prorsus reiicienda est interpretatio

¶ Alcia. i. ex tex. quem ibi adducit in fi. vbi proximiores ex agnatis sui dicuntur. Id enim nihil aliud est quam filium patri agnatum dicere, cum filius ipse maxime suus sit, iuxta l. posthumorū. ff. de iniu. rup. 2. contra Alc. vt filius patri agnatus dicatur, probat text. in l. 1. §. sed videndum. ff. de successio. edict. quē notat Dec. in l. qui se patris, nu. 23. C. vnde lib. est etiam tex. in l. l. C. §. 1. ff. de gradib. & mihi videtur text. apertiss. in l. pronciatio. 195. versiculo 2. ff. de verb. sig. vbi refert verba. l. 17. tab. *agnatus proximus familiam habet*, quæ verba magis filio congruunt. Nec erat cur filius agnationis caput, agnatus non diceretur, qui etiā proximus cognatus dicitur. l. filiusfam. ff. vnde libe. Nec verum est quod Alcia. scripsit, gl. & Doct. legisse negatiuè: nam contrarium constat ex gl. in §. si. Instit. de legit. agna. succes. vbi illum tex. citat secundum literam affirmatiuā, vt filius agnatus proximior dicatur: & apertè gl. in d. l. Iureconf. §. 1. ver. sui: gl. etiam in l. 2. §. si quis ex liberis, verb. agnoscitur. ff. ad Tertul. Et secundum eandē literam affirmatiuam verè illam l. citat And. Iser, in c. 1. an agna. vel fil. nu. 4. & Math. Afflic. in c. 1. §. præterea ducatus, num. 45. de prohibi. feud. alien. lib. 3. feudo. fol. 145. col. 2. in princip. & in constit. Neap. lib. 3. rub. 5. num. 21.

& nemine citato sine dubio asserit filium patri agnatū dici: Soci. nep. consi. 4. nume. 10. lib. 2. quod olim publicè do-
 cui, anno. M D XLIII. & ita contra Alc. postea vidi
 Aldobrandi. in S. sunt autem Instit. de legit. agnat. tutel.
 Sic etiam ex Cicer. pro Cecin. filium agnatum patri dici,
 tradit Duare. li. 1. disput. c. 41. Et ita securè ex Bal. & alijs,
 filium patri proximiorē agnatum esse tradit Boer. deci.
 138. ad fin. Ex eisdem verbis huius. l. infert Paul. Castr.
 in l. Gallus. S. nunc de lege, col. fi. nu. 6. ad articulum quo-
 tidianum circa bona maioratus vel emphyteosis, vel feu-
 di, in quibus sæpe excluduntur fœminæ, vel saltem mascu-
 li eis præferuntur: vt ex verbis huius. l. confirmetur tradi-
 tio multorum qui scribunt in his successionebus exclusa fœ-
 mina non esse admittendum filium, vel alium ex ea de-
 scendentem: & ex eisdem verbis huius. l. lidem notat Alci.
 neminem citans, in l. liberorum. 220. ff. de verb. sig. nu. 11.
 quod alijs fundamentis probat Bar. in d. h. liberorum, col.
 pen. nu. 14. & 16. & in l. 2. S. videndum, in fi. ff. ad Tert. Idq;
 receptius asserit Brun. in tracta. de statut. exclud. fœmi. 6.
 art. nu. 89. & 12. art. nu. 235. Natam in eod. trac. q. 2. princ.
 nu. 38. & Campeg. de dot. 5. par. q. 41. Ias. in l. 2. nu. 191. C.
 de iur. emphyt. Corn. in l. 1. col. 3. vers. prout. C. de cond. in-
 ser. Dec. consi. 85. in fi. & consi. 399. nume. 8. & consi. 488.
 num. 2. & consi. 589. numero 6. Curt. Iun. consi. 5. Cirier.
 de primoge. lib. 1. q. 23. Laurus de Palat. in tract. eiusdem
 statut. nu. 134. Moder. in consi. feud. consi. 9. Chaf. in con-
 suct. Burg. rub. 3. §. 5. num. 71. fo. mihi. 113. col. 4. & Moly.
 in consuet. Paris. §. 16. nu. 1. fol. 192. vbi asserit omnes te-
 nere descendente ex fœmina, excludi ab eo gradu & iu-
 re, à quo fœmina ipsa excluditur. Quod etiam copiosa al-
 legatione probat Tiraq. de primog. q. 12. idem vult An-
 to. Butri. consil. 46. Hieron. Grat. consi. 4. lib. 2. Pala. seu
 Ioan. Lup. in rubr. §. 23. num. 14. Paul. in l. qui exceptio-
 nem. ff. de condic. indeb. Alex. in l. sed si hac. §. liberos, nu.
 8. ff. de in ius vocan. vbi expressim arguit ex verbis huius
 l. Anto. Rube. consi. 16. nu. 13. Roma. consi. 40. nu. 4. Go-
 zadi. consi. 89. & ita Bald. in l. quoties, col. 1. C. de tuis,
 & legit. hered. vbi inquit, in tali descendente ex fœmina,
 dencere

deficere principiū gñationis, & medium fœminæ esse inhâbile: idem Bal. in auth. si quas ruinas, prope fin. C. de sacros. eccl. & nouissimè Hisp. Gome. l. 40. Tauri. n. 41. Quæ resolutio (licet receptissima sit) aliquas patitur difficultates, vt latè tractat Brun. doctè vero Molin. omnino videndus, vbi supra tutius vero procedit qñ agitur de cōseruanda familia, non enim cōseruaretur in descendentes ex fœmina, qui patris familiā sequuntur, non eam, à qua mater orta est. Sed Paul. Alcía. & alij, non videntur rectè induxisse hanc. quæ loquitur de materia indifferenti, in qua est libera successio filijs & nepotibus. In statuto autè vel alia dispositione excludente fœminas, posset responderi pro descendentes ex fœminis, inhabilitatem earū non debere descendentes masculos excludere si alia ratio eis non noceat. Sic enim qui legitimam prolem non habet, liberè relinquere potest nepoti filio naturali, cum eidem filio non ita donare nec relinquere possit, vt est tex. in l. fin. C. de natur. liber. Vnde aptè limitatur hæc l. & datur casus, in quo nepos est melioris conditionis quàm filius: & limitantur multa ex ijs quæ dicunt scribē. in locis supra citatis. Ea autem notab. decisio. dicta l. fin. ampliatur ex gloss. ibi recepta, ad nepotem ex filio spurio: vt auus carens legitimis liberis, possit eidem donare vel relinquere, si eum aliud non impediatur nisi incapacitas patris, quæ eis non nocet: quam sententiam probat notāter Bar. in l. Gallus. §. quid si is. ff. de libe. & posth. & est recepta ex nouioribus. vt per Ias. in 1. lectu. nu. 19. & nu. 24. & in 2. lect. nu. 10. dicit cōem idem Ias. in l. hæreditas, nu. 8. C. de his quib. vt indig. Alex. & Molin. videndus consi. 74. lib. 3. & plures quos citat Couarru. de sponsal. 2. par. cap. 8. §. 5. numero 13. & Roderi. Xuar. libr. 2. ad leges regni, fol. 94. Ex quibus patent regulā hoc casu esse affirmatiuam in fauorem nepotis. per d. l. si. gl. & communem sententiam: & ita cauendum erit à Chas. in consuet. Burg. rub. 3. §. 5. nu. 70. vbi inaduertenter contrariā regulam scribit, per eandē. l. gl. & Doct. Hæc autè decisio & ampliatio confirmatur ex alia recepta amplia. ad l. si is qui ex bonis. ff. de vulg. & pu. vbi. l. C. notabiliter habet, posse

partem impuberi filio pupillariter substituere ad omnia bona filij cum cui ex bonis proprijs non posset ultra certam quantitatem relinquere: quod Bar. & omnes ibi exemplificat in filio naturali, ampliatque in filio spurio, cui pater nihil omnino relinquere posset, quod receptum est, ut per Alex. & Ias. ibi, num. 3. ex gl. in auth. quib. mod. natural. effi. sui ad fi. §. vlti. verb. participium in fin. Et est recepta sententia secundum Rip. in l. Lucius, nu. 3. ff. de vulg. & Benedic. in c. Raynuc. verb. & uxorem, nu. 690. tradit etiam Hispani. Duer. has reg. 366. nume. 12. & in 2. limit. 22 eiusdem regul. ubi plures citat. Qua in re cauendum est quia multis ex sup. citatis & alijs, qui in q. d. l. fi. & glo. ibi, circa auum relinquētem nepoti ex filio naturali vel spurio, exigere videntur, ut nepos tunc sit legitimus, quasi nō posset auus aliter ei relinquere, quod erroneū est: nepos enim cōsetur iure extranei, ut ita ei relinqui possit sicut extraneo eiusdē qualitatis. Imō facilius tūc poterit auus donare vel relinquere nepoti illegitimo ex filio spurio, quam nepoti legitimo ex tali filio: cum enim legitimus est erit sub potestate patris, & ei videretur acquirere rem vel vsum fructum, quod esset in fraudem legis prohibentis ne pater filio spurio donet. At de nepote non legitimo securi sumus ne quid patri acquirat deficiente patria potestate, quæ nō datur nisi in procreatis ex legitimis nuptijs: ut in ea re melius sensit Bar. in d. l. Gallus, §. quid si is. Facit tex. in l. quæritur. ff. de bon. liber. ubi si pater excluditur ob sui culpā à bonis vel successione alicuius, non potest per obliquum admitti ex persona filij: ideoq; Bar. vbi sup. & scrib. magis communiter resoluunt, hoc casu nō acquiri vsum fructum patri, tradit Hispani. Xuar. in d. loco, & scribo in au

23 then. sequen. infra tit. 1. Ex prædictis verbis huius. l. inferitur ad alios casus, in quibus filius primi gradus aliquid habet speciale, quod negatur nepotibus ut in l. iubemus. C. ad senat. consul. Trebel. & in alijs, per Alcia. in l. filij. 84. & in l. liberorum 220. ff. de verb. signifi. & apud Lusitanos est casus in lege regia, libro 4. titulo 62. §. 4. vbi in emphyteosi filius vel filia præfertur omni nepoti, etiam nato ex filio primogenito: in quo variabant Docto. ut per Tiraq.

raq. de primoge. q. 40. nume. 19. & num. 185. Couarru. in
 q. practi. q. vlti. ad fin. sed hic multa omitto, quæ facile
 adduci possent ex varijs locis, cum adductis sup. ad finem
 24 50. par. l. 1. nu. 69. & seq. Ex eisdem verbis huius l. infere-
 bat Fulg. in l. 1. ad fi. supra de conditio. insert. egregiam li-
 mitationem ad tex. ibi, cuius decisione habetur, fideicom-
 missum ab instituto relictum sub conditione, si sine libe-
 ris decesserit, deficere, si institutus decedat superstitute ne-
 pote etiam ex filia: idemq; receptius est ex scribent. ibi, si
 conditio fuisset per verbum, sine filijs. Id autem argutè
 limitat Fulg. per hanc, l. nisi testator habens filiam, & fi-
 lios, alterum ex masculis alteri restituere roget, sub ea cō-
 ditione, si sine liberis decesserit: inquit enim Fulgo. q. tūc
 ea conditio intelligitur de liberis masculis tantum: vt tūc
 filia vel nepos ex ea, vel neptis ex filio, non faciat deficere
 cōditionem, sed substitutus admittatur: quasi testator
 senserit de conseruanda agnatione. Maximè ne neptis sit
 melioris cōditionis quā filia: quam testator habens, eam
 non substituit, præferens in substitutione masculinum: &
 ita generalius Pau. ibi, ad fi. expressim inducens verba hu-
 ius, l. & ita Corn. ibi, ad fin. sic etiam per verba huius, l. id
 refert Soc. in l. cum auus nu. 80. ff. de cond. & demonstra.
 Dec. conf. 15. nu. 5. & in conf. 480. num. 2. vbi etiam speci-
 ficè inducit verba huius, l. & conf. 515. & conf. 545. & cō-
 sil. 568. Idq; procedit vbicunq; substitutus filio, esset ali-
 quis agnatus, in cuius persona posset dari conseruatio a-
 gnationis vt consuluit Pau. quem sequitur Deci. vbi sup.
 & in consil. 370. Idq; vt receptum tradit Couarru. in cap.
 Raynaldus, in prin. nu. 2. de testam. & Gra. citans plures,
 in conf. 54. nu. 15. lib. 2. Et notabiliter tradit Goza. conf.
 89. vbi nu. 5. expressim etiam inducit prædicta verba hu-
 ius, l. Et eandem opin. Fulgo. & Pau. probare videtur Ce-
 pol. conf. ciuil. 49. nu. 7. & apertè Ias. consil. 1. volum. 2. &
 consil. sequen. vbi plenissimè id defendere conatur. Et me-
 morandum est q. Pau. in d. l. 1. illud exemplificat, cū sub-
 25 stituitur pia causa: & ita Ias. in d. consil. & Curt. iun. conf.
 35. numer. 6. & sic non tantum vbi agitur de conseruan-
 da agnatione: imò Pau. & plures dū arguūt ex verbis hu-

ius l. non obscure significant, quemcunq; substitutū tunc præferri filix vel nepti instituti, etiā si in substituto cesset ratio agnationis, quasi sufficiat ad colligendam mentem testatoris, ipsum cum haberet filiam, ei prætulisse alium in substitutione, vt eundē præferre etiā videatur nepti ex filio grauato, ne magis dilexisse videatur neptē quā filiam. & ita Deci. in l. foeminae, nu. 98. ff. de reg. iur. & Soc. nep. cons. 1. nu. 11. lib. 1. quæ ratio generalis est, & non parum vrget cōtra D. Couarru. in d. loco. Cuius tamen declaratio æquior est, & apertè eam probat Fulg. & Corn. in d. l. 1. & magis communiter alij sup. citati, dum intelligunt eam opinio. quādo substituitur filius vel agnatus in quo militet conseruatio familiæ. & ideò cauendum est à Curt. iun. consil. 35. qui durè generalius excludebat filiā, vel neptem filij instituti grauati sub ea conditione, præferens semper substitutum etiam extraneum, eo solo respectu, q̄ testator habēs filiam, eam non substituit: quod cōtrouersum esse tradit Gozad. vbi supra, nu. 9. dicens opi. Pau. & Fulg. receptissimā, vbi substitutus talis est, in quo agnatio conseruetur. Et ita apertè distinguit Deci. d. consil. 370. colū. 2. quem sequitur Couar. vbi supra. & Grat. 26 consil. 68. nu. 12. lib. 1. Ex quo mihi suspecta est ampliatio illa Pau. & Ias. ad causam piam, quia licet causa pia fauore digna sit, iniquum forsā esset excludere tunc legitimā sobolem testatoris, licet foemineam. Sic enim in casu simillimo l. cū auus. & l. cum acutissimi, in cōditione illa subaudita, si filius grauatus sine liberis decesserit, receptū est ea iura procedere etiā si causa pia substituta sit: & sic liberi ipsius filij grauati, excludūt causam piā substitutā, vt vult Bal. & Paul. in d. l. cū acutissimi: probat Alex. in l. facto, §. si quis rogatus, col. 4. in princ. ff. ad Treb. Soci. in d. l. cū auus, nu. 42. Bened. in c. Rayn. verb. si absq; liberis, nu. 1. nu. 23. & seq. & hāc dicit cōem opi. Dec. consil. 391. in fi. & Soci. nep. consil. 125. nu. 28. lib. 1. & Carol. Ruyn. dicens cōem opin. pro liberis contra piam causa, consil. 182. nu. 8. lib. 2. Quam sententiā tenuerunt alij quos hi citāt, & plures alij, quos refert Tiraq. in l. si vnquā, verb. libertis, nu. 64. Vnde cū hęc sit verior & receptior sententiā cauendum

¶ cauendum est à Iaf. in l. generaliter, §. cum autem. 2. amplia. col. 2. C. de institut. & substitutio. magisque cauendū est ab eodem Iaf. consil. 140. col. fi. lib. 2. cauendum etiam à Ruyn. sibi contrario, consil. 3. nu. 23. eodem lib. 2. licet in hoc dubitet Hispa. Xuar. in l. quoniam in prioribus in 1. limita. fol. 59. & varient alij citati à Tiraq. vbi suprā. nu. 69. Ce tum autem est, quòd illa iura admittunt filiam vel neptem filii grauati, vt in d. l. cum acutissimi, & ibi omnes.

27 Imò si mea valeret sentētia regulariter opin. Fulg. Pau. &

¶ aliorum, de quibus suprā penitus reficeretur: fragile enim est eorum præcipuum fundamentum ex verbis huius l. q̄ testator grauans filium sub conditione, si sine liberis deceat, videatur intelligere de solis filiis masculis, & excludere feminas fauore substituti, eo respectu, q̄ cum filiam haberet eam non substituit. Cum enim verba testatoris concludenter talem voluntatem non inducant, iniquum esset eius legitimam sobolem licet femineam excludere: cōtra d. l. cū acutissimi. cōtra verba testatoris, iuncta d. l. 1. C. de condit. insert. & regul. si ita scriptom. 46. ff. de legat. 2. & l. quisquis, 116. ff. de verbo. signi. Maximè quando non agitur de maioratu vel bonis simili vinculo in perpetuum affectis, in quibus posset considerari conseruatio sanguinis & honoris familiæ: in alijs autem simpliciter relictis absq; vinculo, non cadit ratio conseruandæ familiæ. Et consequenter tutius videtur contra omnes supra citatos, testatoris neptem, vel nepotem ex filia: excludi non debere. Nec in ea specie est ratio, quæ tam vrgeat, vt periculosè diuinando recedatur à decisione. d. l. 1. & d. l. cū acutissimi: nec iurisprudētia patitur, vt facillè à regula recedatur: h. diuus, ibi, *nihil facillè mutandum*. ff. de in integ. restitut. cum alijs per Deci. in l. 1. ff. de regul. iur. Facit pro hac sententia, quod inquit Imperator in probando differentiam inter masculos & feminam, in l. maximum vitium, C. de liber. præter. facit etiam quod in iure habetur, non sufficere coniecturam cum verba testatoris, maximè non iuuant. l. quidam. 46. & ibi Bal. ff. de hæred. instituē. Bal. in l. unic. numero 10. C. de his qui ant. aper. tab. extollit Iaf. in l. 3. in 1. limita. C. de liber. præter. idem consilio 23. lib. 3.

notat Dec. confi. 465. numero 8. & confi. 63 §. & plures per Tiraqu. in dict. l. si vnquam, verb. libertis, numero 18. Nec tanta vis erat ex illa argumentatione, ne videatur plus diligere neptem quàm filiam. Quis enim nouit mentem de functi, cùm variæ sint hominum voluntates. l. quia poterat, ff. ad Trebel. potuit forsan testator putare satis esset filiæ id quod ei relinquebat, vel eam superstitem non futuram filio cui alium substitutum dedit: vel forsan filia non tam diligebat, vel non tam benemeritam putabat. Potuit etiam magis velle consulere liberis filij grauari, vt sæpe contingit: ideoq; verius & æquius puto contra omnes supra citatos, vt neptis ex filio vel alius legitimus descendens eo casu faciat deficere conditionem: nec vlllo modo excludatur ab eo cui bona erant restituenda. Cui opinioni nihil obstat hæc lex, quæ ad aliud longè diuersum obiter dixit nepotes non debere melioris esse conditionis quàm filios, non vt inde arguatur contra æquitatem & iuris rationes. Ex eisdem verbis huius. l. aliud simile præcedenti consuluit eleganter Cuma. quem refert & sequitur Ias. in l. tres fratres. nu. 8. & 15. ff. de pact. idq; sequor, licet in præcedenti articulo contra scribent. tenuerim: ibi enim iuris rationibus & euidenti æquitate nostra fundatur opinio. At pro Cuma. in specie qua cõsuluit, magna est equitas, & sic eius opinio separanda est à traditione Pau. & Fulgo. & aliorū, quam proximè improbauimus, licet vtrumque casum incautè coniūgat Dec. conf. 270. nu. 5. Ex iisdē verbis inferunt plures ex supra relatis. nu. 19. quòd vbi excluditur filia dotata, excludantur etiam descendentes ex ea, idque vt receptum tradit Rube. consil. 16. numero 13. vbi vtitur d. argumentatione. Sed aduertendum est quòd scribent. in eo articulo loquuntur tantum de descendenti- bus ab ipsa filia exclusa: at hæc. l. loquitur indistinctè de nepotibus respectu filiorū, siue ab eis descendant siue non.

29 Ex prædictis inferitur ad illud quod scripsit Paul. in l. maritus, C. de procurator. vbi tradit concessa emphyteosi alicui & liberis seu descendenti- bus per lineam masculinam, non compræhendi filiam accipientis, quasi contrahentes id senserint, vt exclusis ramis lineæ feminae, excludatur

caput eiusdem lineæ, foemina enim appellatur caput, & finis suæ familiæ. l. pronuntiatio. 1. 15. in fi. ff. de verborum significatio. Eamque opinio. sequitur Alex. in l. Gallus S. nunc de lege, numero 3. & ibi Soci. num. 4. ff. de libe. & posthum. Alex. consilio 43. libro tertio, idem Alexand. consilio 53. numero 6. libr. 6. & Curt. iun. in l. 1. nu. 21. C. vnd. vir. & vxo. idem in l. qui se patris, numero. 77. C. vnde libe. idem in tract. feud. 3. par. numero 28. Curt. Seni. consil. 40. numero 12. Aymon. consilio 250. numero 3. Soc. nep. consilio 1. numero 117. libro 1. & latius consil. 186. nume. 14. lib. 2. & Crot. dicens ita communiter teneri, in repeti. S. diui, nu. 10. in fi. & ibi Loaz. nu. 67. & Paris. consi. 22. numero 44. li. 3. vbi eam dicit commu. opi. Sed contra Paul. non ineptè arguit Ias. ex verbis huius. l. in d. l. Gallus, S. nunc de. l. in 1. lec. nu. 14. aduertens q̄ secundum opinionem Paul. neptis ex filio esset melioris conditionis quam filia, contra verba huius. l. ita etiam Ias. in d. l. maritus: idem in l. 2. q. 20. 1. nu. 206. C. de iur. emphy. & hoc magis probare videtur Soci. nep. conf. 30. nu. 49. lib. 1. ita etiam Aemil. Ferret. in l. vna, nu. 12. C. de manda. princip. hoc etiam verius asserit Molin. ad Alexand. d. consi. 53. lib. 6. Et hæc opi. contra Paul. verior & æquior videtur, saltem quando non supersunt filij masculi: ex ijs quæ not. Alex. in l. sed si hac, S. liberos, nu. 5. vers. fortasse tamen, ff. de in ius vocan. faciunt et quæ ex verbis huius. l. in multis articulis tradunt scribent. sup. citati, ostendendo, melioris esse conditionis liberos primi gradus. & contra Pau. aduerto, non valere consequentiam, vt exclusis descendens ex filia, eadem filia excludatur. Contrarium enim colligitur ex sup. adductis, magisq; ex l. 1. ff. de iur. immuni. de qua statim nu. seq. Aptior aut ex argumentatio. vt exclusa filia excludantur descendentes ex ea, non è conuerso. Ex quibus etiam infertur vtiliter ad intellectum & materiam l. 1. ff. de iur. immuni. vbi Vlpia. in hæc verba habet, *personis datæ immunitates hære dibus non relinquuntur, sed et generi posterisq; datæ custodiæque, ad eos qui ex foeminis nati sunt, non pertinent* ! Quem tex. ad contrarium eius quod litera habet citat Anto. Rube. conf. 16. num. 12. Decisio autem. d. l. notabilis est, quia verba priui legij

legij eo casu secundum propriam significationē contine-
 bant descendentes ex foeminis, vt patet ex iuribus & scri-
 ben. infr. & probat Deci. in l. foeminæ, ex numero 71. ff. de
 reg. iur. & latè per eum consi. 223. & multis id probat Ti-
 raq. de retrac. lign. §. 1. gl. 9. numero 229. idem circa illam.
 l. tradit Alex. consi. 160. libro 2. Catell. Cot. in memorabi.
 verb. immunitates, eandem l. adducit Ias. dicēs articulum
 difficilem in l. Gallus. 2. lectu. num. 33. Ante alia verò colli-
 gimus (quod proximus est præcedentibus) ex verbis illius
 l. excludi tantum descendētes ex foeminis, non ergo filias
 ipsas: iuxta vulgarem regulam capitul. nonne, de præsum-
 ptio. & ita videtur inducere Alex. in l. cum quædam puel-
 la, nu. 14. ff. de iurisdic. omnium iudicum, & cum eo Fely.
 in c. Super eo, num. 2. de testib. Vltra quos induco tex. in l.
 filij. 22. §. Senatores, ff. de municip. ibi, *Senatores & eorum
 filij filiaque & ibi, ut in nepotes & pronepotes ex filio.* Et sic tex.
 non tantum filium sed & filia admittit, eius, cui honor
 vel priuilegium conceditur: descendentes autem tantum
 ex filio, non ex filia. Hinc autem cauebis à glo. in l. 4. ff. de
 iur. immunit. quæ nimis generaliter citat. d. l. 1. ad exclusio-
 nem feminarum: cum verius sit ibi filias non excludi. licet
 descendentes ab eis excludantur quod vrgentur compro-
 batur ex glos. recepta in dic. l. Gallus, §. nunc de lege, vbi la-
 tē scribent. Paris. consi. 23. nu. 45. lib. 1. Dec. consi. 208. facit
 quod notanter tradit Ioan. Lup. in repeti. rubr. §. 69. nume-
 31 10 24. Circa tex. notab. in dic. l. 1. ff. de iur. immunit. mul-
 ta hic memoranda adducere volui, quia plura ex ijs, præ-
 cedentibus, nostræ. l. dissimilia non sunt. In primis autem
 pro intellectu illius l. (cuius verba nu. præced. retulimus)
 aduerrendum est, quod eadem decisio, locum habebit,
 siue illa verba, *postea et eorum generi,* & similia ponantur copu-
 latiue in concessione, siue eorum quodlibet separatim, ex
 mente scriben. vbi suprâ, & infrâ. Eadem enim ratio est in
 singulis, sub simplicibus, autem mixta continentur, secun-
 dū iuris reg. Nec mutet rerum substantiam verborū mul-
 tiplicatio, l. pediculis, §. Labeo. ff. de aur. & argent. lega. Cū
 autem d. l. loquatur de priuilegio, etiā per verbum *gene-
 ri,* patet non procedere specialiter in verbo *posteris,* & ita
 benè

benè consentiunt scriben. cõiter: & par ratio parque effe-
 ctus est in verbis similibus, vt per Dec. consilio 253. num.
 4. & in simili idem tradit Afflic. in prælud. feudo. nu. 122.
 cum sequen. Curt. iun. consilio 5. nume 40. latius probat-
 tur ex citatis à Tiraq. de retract. lign. paragrapho primo,
 gl. 9. nu. 196. & 198. & 202. & in specie ad illam, l. nume.
 239. Et ita cauendum ab Alberic. in dicta l. prima, qui
 cum Petr. malè intelligebat eam l. procedere specialiter
 ¶ in verbo posteris. Cauendum magis ab Alex. dicto consi-
 140. nume. 4. libro secundo, qui idem cum Petr. asserebat:
 & ita cõtra Alexandrum melius aduertit Dec. in dicta l.
 fœminæ, numer. 69. versi. 3. & sequen. Cauendum etiam
 à Boer. in hoc errante, deci. vlti. col. 1. labitur etiam in ca-
 dem re Alberic. in l. non solum ff. de integ. resti. contra
 quos etiam stat Bar. improbens Petr. in l. quia tale, ad
 § 2 finem num. 5. ff. solu. matr. Cum igitur suprâ dictis constet
 descendentes ex fœminis non improprie inter libe-
 ros & posteros, contineri, non caret difficultate decisio
 dicta l. dum excludit descendentes ex fœminis. Ideo Dec.
 in d. l. fœminæ, ex numero 65. refert aliquos intellectus
 qui ad eam l. assignatur, sed nullum approbare videtur,
 cum tandem num. 71. concludat, ideo ibi excludi descen-
 dentes ex fœmina, quia lex ita expressit: ne satis explicat
 idem Dec. d. cons. 223. Sed illud quærimus, cur lex ita ibi
 expressit? Vnde receptior intellectus est, vt decisio illius
 l. ex ratione particulari specialiter procedat in priuilegio
 ¶ immunitatis, quod cõsetur contrarium cõi vtilitati, cum
 excuset priuilegiatum à muneribus publicis: ita intellexit
 glos. in l. si ita scriptum, 46. verb. vocabulo, in fin. ff. de le-
 ga. 2. & ibi Imol. & alij: Alberi. in d. l. 1. Bar. in l. liberorū,
 nu. 7. ff. de verb. signifi. Pau. in l. maritum, Alex. in l. quia
 tale, ff. sol. matri. Dec. in c. nouit, nu. 3. de iudi. idem Deci.
 consi. 32. nume. 5. & consil. 468. nume. 31. Rip. libr. 2. re-
 sponso. cap. 26. numero 19. plures per Tiraq. d. §. 1. gl. 9.
 num. 240. Curt. Sen. cons. 73. num. 4. Syluan. consil. 4. nu.
 15. Couarr. in c. Raynaldus, in fine princip. Afflic. in c. 1.
 num. 131. de succes. feu. Curt. de feud. 3. par. nu. 29. Anto.
 Rube. in l. Gallus, quidā rectè, nu. 113. Ratio autē odij in

eo priuilegio, colligitur ex mente scribē. ex eo, quod tunc videntur grauari alij conciuēs vel incolæ, qui ad munera publica compelluntur: omnis enim inæqualitas inducit

¶ odium & discordiam. Sed nō recedendo à cōi intellectu, addendum ei videtur, descendentes ex fœminis ibi excludi, non solum quia priuilegium videbatur contra publicā vtilitatem, sed et quia agebatur de re honorifica. Honor aut non conseruatur, nec versari censetur nisi in posteris per lineam masculinā, in qua repræsentatur nomen & familia illius cui honor conceditur, non in descendentes ex fœminis: l. familiae, 196. ff. de verb. signi. l. liberos, ff. de senat. notat in terminis Pau. in l. 1. nu. 4. C. de cond. infer.

¶ Et ita intelligendus est text. in l. vacatio, 13. ff. de mun. & honorib. vbi I. C. in vacatione & immunitate alicui & liberis posteris concessa, liberos tñ admittit qui eius familiae sint: & ita satis excludit liberos diuersae familiae, quales sunt ex fœminis descendentes. Et sic d. l. vacatio procedit ex qualitate rei seu honoris congruentis tantum familiae, non ex qualitate verbi *posteris*, vt malè scripsit Alex. dicto consil. 140. num. 4. lib. secundo, quem alio fundamento repræhendit Dec. in dicta l. fœminæ, num. 69. Hoc autem addēdum putauit communi intellectu, d. l. prima, quia priuilegium immunitatis non semper est contra vtilitatem publicam, vt patebit infra, per l. vnicam. C. de impon. lucrati. de scrip. & l. 1. in principio, ff. de vacat. munc. ibi, *sua æquitate nititur*. Ex quo patet secundum hanc cōmunem interpretationem, d. l. non procedere in beneficijs quæ diuerso iure censentur à priuilegijs: vt notant Imol. & Paul. vbi suprā Dec. & alij in dictis locis: Alex. d. consil. 140. lib. 2. facit doctrina Bart. in l. 1. nume. 13. C. de iur. & fac. igno. Infertur. 5. non esse cōmunem intellectum vt text. ille procedat in omni priuilegio, sed in eo tantum, quod Reipub. incommodum affert: quod non satis aduertisse Decium comperies, si eum attentè legas in d. l. fœminæ, nume. 65. & sequen. & num. 68. Infertur. 3. in alio priuilegio non damno Reipub. per eandem verba compræhendi etiam descendentes ex fœminis, vt colligitur ex scriben. citatis ad cōmunem intellectum: & in

specie

specie Catell. Cot. in d. verb. immunitates in l. limi. & Co-
uar. vbi sup. expressim. Rip. d. loco Syluan. & Curt. sen. in
d. consilijs: & ita nemine citato tradit Crot. in repet. §. diui,
num. 12. Infertur quarto decisionem illius tex. non confi-
stere in verbo *posteris*, sed ex qualitate priuilegij, contra
Petr. & Alberic. vbi suprâ mune. præceden. contra Alex.
dicto consilio, quem pro communi intellectu ad illum
textum non benè citant Decius & plures supra allegati:
& Catel. Cot. dicto loco: & Tiraq. d. nume. 240. Infertur
quinto iam attento communi intellectu, nō obstare tex.
illum opinioni Specu. quam probat Paul. in l. prima. nu.
4. C. de condi. infert. vt emphyteosi concessa alicui & de-
scendentibus vel posteris, veniant etiam descendentes ex
fœminis: probat Dec. in dicto capitulo nouit, numer. 3. de
iudic. & Molin. ad eum, litera. Et idem Molin. in consuet.
Parif. §. 12. numero 3. Couarru. in dicto cap. Raynaldus,
nu. 13. licet contradicant plures, vt per eos & alios quos
citant. Infertur sexto ad text. (qui præcedentia compro-
bat) in l. 2. §. prætor ait, ff. qui satisda. cog. ibi, *liberes & ex
famineo sexu descendentes*: loquitur enim de iuris beneficio,
omnibus communi, non de priuilegio afferente odiū vel
in qualitatem, vt patet ex qualitate rei de qua ibi, & ex
verbis tex. ibi, *hoc beneficium*. Infertur septimo ex dicto cō-
muni intellectu, notabilis limitatio ad multa iura, quæ
habent regulariter in quacunque materia admittendum
esse omne quod ex verbis concipi possit, l. Gallus, paragra-
pho primo, in fine legis cum lege. vigesimosexto, ff. de te-
stamentis l. prima, versiculo prætor enim, ff. de alex. luf.
Quæ regula non obstante, contrarium in ea specie deci-
dit dicta l. prima speciali ratione, quæ in iure totum fa-
cit: & ita cessant quæ contra communem intellectu pun-
git Dec. in dicta l. fœminæ, nume. 97. Ea enim tantum re-
spiciunt argumentationem à proprietate verborū. Infer-
tur 8. ex Imol. apertè in d. l. si ita scriptum, cum gloss. ibi,
& ex alijs suprâ citatis ad communem intellectu, ab eis
omnibus constitui differentiam inter priuilegium & be-
neficium, non autem inter verba quibus beneficium con-
ceditur: vt caueas à Cot. in dicto. verb. immunitates, in

3. limit. vbi Imol. Alex. & Deci. malè citat, deteriusque re-
 præhendit. Infertur. 9. decisionem d. l. 1. non minus procede-
 dere quando concessio esset per verba, & *hæredibus*, vel *le-
 gitimis hæredibus*, adhuc enim vigent rationes quæ ad com-
 munem intellectum assignantur, & alia quàm addidimus:
 nã cum ea verba *hæredibus*, tunc ponantur in materia quæ
 de se non est transitoria ad hæredes: per eandem. l. ibi *hære-
 dibus non relinquatur*, & reg. l. quia tale. ff. solut. matrim. ne-
 cessario consequitur vt intelligantur pro liberis seu poste-
 ris: secundum receptam doctri Bar. in l. Gallus, §. etiam si
 parente: quod referendum putavi, vt caueas à Dec. malè
 ¶ contradicente consi. 3 2. ad fi. contra quem in terminis est
 Bart. (si rectè intelligatur) in d. l. quia tale, ad fi. num. 5. ibi
mibi non placens: dum reprobatur declarationem Petr. & hoc
 verius tradit idem Dec. in d. consi. 2 23. ad fi. numero 6. ver-
 sic. non obstat. Infertur 10. eandem l. 1. attenda ratione sup-
 ¶ decisionis æque procedere in priuilegio concessio per ver-
 bum *liberis*: reiecta inepta differentia verborum, quam ad
 eam l. sentire videretur Crot. in d. §. diui, numero 10. & ibi
 Loaz. numero 67. quam etiam (nemine citato) nouissimè
 tradebat Iacob. Curt. Burgens. libro primo. coniectura. cap.
 45. contra quos est ratio illius l. & mens omnium scribēt.
 in locis suprà citatis: & apertè Paul. in l. 1. numero 4. C. de
 cond. inser. dum æquiparant verbum, *liberis*, & verbum
posteris, & alia similia verba. vt suprà. Et magis in specie
 est text. in l. vacatio. 13. ff. de muner. & honor. de qua sup.
 Nec obstat text. in l. si. ff. de pollicit. vbi inter liberos nepos
 ex filia continetur: id enim nemo negat, vulgatissimum-
 que est per l. liberorū, ff. de ver. sig. & l. 1. C. de cond. inser.
 Quo tamen non obstante ex vi rationis benè tradunt
 Paul. & communiter scribent. contrarium decidi in specie
 33 d. l. 1. ff. de iur. immunit. Sic etiam non obstat differ-
 entia inter verbum *fratris*, & verbum *liberis*, quam in diuerso
 casu tradit Alex. in l. sed si hac, §. liberos, nu. 2. ff. de in ius
 voca. vbi sequitur celebrem opin. Archid. in emphyteosi
 pro se & filiis, non venire filias: quam magis communem
 dicit idem Alex. in l. quod dicitur, numero 24. ff. de verb.
 obl. Ias. in l. 2. nu. 193. C. de iur. emphyt. Ias. in l. si quis id,
 quod

quod. num. 23. ff. de iurisd. omn. iud. & communem dicit
 Loaz. in dist. §. diui. num. 62. ff. de lega. 1. & plures citati à
 Tiraq. de retract. ligna. §. 1. gloss. 9. nu. 181. Zoane. de reb.
 † quotidi. cap. 3. Sed ea opin. iuri, rationi & æquitati omni-
 no contraria videtur, ideoq; rectius tunc filia admittetur:
 vt melius voluit Salyc. in d. l. 2. C. de iur. emphyte. quem
 ibi refert Ias. numero. 194. probatque vrgentissimè Mo-
 lin. in consuet. Paris. §. 12. nu. 4. idem ad Dec. in c. præsen-
 tia, nu. 46. litera. Et de proba. idem ad Alex. consi. 61. lib. 1.
 & hoc verius putat Tiraq. vbi sup. nu. 206. Dec. in l. fœmi-
 næ, n. 180. vers. *postremu.* ff. de reg. iur. Alcia. in l. 1. ff. de ver-
 bo. signi. Et benè probat D. Couarru. libr. 2. resol. c. 18.
 col. 1. & Soci. nep. consi. 104. nu. 7. lib. 2. Pro quibus, contra
 fundamentum Archid. & Alex. dum nimis restrictè acci-
 piebāt verba cōtractus: est mihi tex. in l. in cōventionibus
 229. ff. de verbo. signifi. & ita cōtra opinionem Archid.
 obseruare videtur vsus generalis eo casu filias admittens,
 saltim in defectum masculorū. Et ita apud Lusitanos pro-
 bat lex regia, lib. 4. titu. 63. §. *essendo*: Duram vero opi-
 nionem Archid. notanter limitabat Goza. conf. 20. ex nu.
 7. Soci. nep. d. cōf. Chaf. in consue. Burg. rub. 4. §. 2. fo. 134.
 col. 1. Infertur. 11. ex communi intellectu, & ratione. dicta
 l. 1. ratio & intellectus ad l. vnic. C. de impon. lucra. de-
 scrip. vbi priuilegium immunitatis extenditur ad omnes
 descendentes etiam ex fœminis: circa quem tex. laborat
 † Dec. in d. l. fœminæ, nu. 69. Sed ex sup. dictis ratio consta-
 bit, quia ibi agitur de immunitate omnibus concessa in
 ijs quæ capiunt ex donatione vel successione parētum, vt
 tūc cesset dura exactio, quæ alijs acquisitionibus impone-
 batur: & sic non erat ibi priuilegium contra publicam v-
 tilitatem, nec agebatur de re quæ magis cōgrueret sexui
 masculino quam fœmineo. Vnde nimirum si in materia
 indifferenti, vterque sexus æquetur, secundum doctrinā
 Pa. in c. dilecti, num. 11. de arbitr. & ita eleganter intelli-
 getur dict. l. vnic. de qua etiam supra l. prima. folio 124.
 34 ver. infertur vigesimonono. Infertur duodecimo ex dicta
 l. prima, dum fœminas non excludit, sed descendentes
 ex fœminis, (vt supra expendimus) resultat maximum
 argu.

argu. pro veriori sententia, contra Bart. in l. quoties. C. de priuil. Scholar. vbi scripsit priuilegium concessum alicui, & descendentes, etiam foeminis, non dari foeminis nuptis: quia per matrimonium transeunt in alienam familiam: & ita Ang. & Plate. ibi. Roma. & Ias. in l. cum quaedam puella. ff. de iurisd. omnium iudi. Ias. in l. 1. in fi. ff. de constit. prin. Hippol. de fideius. nu. 13. & in l. vnic. nu. 220. C. de rapt. virg. Natam, & Lauren. quos refert Thom. Ferr. caute. 29. ad fi. & ita Campe. de dote. 5. par. q. 71. nu. 1. Gozad. consi. 24. num. 15. Martin. Lauden. de priuile. arti. 82. Curt. de feud. 3. par. nu. 31. & consi. 5. nume. 40. Rip. & alij in locis citatis à Tiraquel. in 1. l. connub. nu. 34. & Syluan. consi. 1. nume. 50. idem que non citato Barto. probat Cur. seni. consi. 40. num. 16. Vnde hæc opinio, ex numero scriben. crebrior videtur, vt ait Socin. nep. conf. 167. nu. 57. lib. 2. Sed fundamentum eorum omnium falsum est, vt melius probant alij statim citandi: & ideo priuilegium in ea forma expressim etiam foeminis concessum, non debet negari nuptis: vt verius probat Alex. in d. l. cum quaedam, num. 14. & ibi Deci. nu. 6. idem Deci. in d. l. foemine, num. 92. & consi. 223. col. 2. idem Dec. notabiliter in l. 1. num. 17. C. vnde vir. & vxor. vbi ad iddem adducit Corn. idem Dec. in c. nouit. col. 3. numero 4. de iudi. & ita consuluit Maria. Soci. de quo infra refert Fely. in d. cap. nouit, nume. 2. idem Fely. in cap. super eo, in 2. col. 1. de testib. & Chass. in consue. Burg. rub. 4. §. 1. num. 4. plures refert Tiraq. in 1. l. connub. nume. 37. Cott. in memorab. & nouissimè Cagn. in d. l. cum quaedam. Quorum opinionem verriorem esse non dubito, sed contraria, numero præualere videtur: licet Dec. in d. consi. & Cagno. hanc magis communem dicunt, Pro his autem vrgent quæ ipsi adducunt, vrget forma priuilegij dum expressim foeminis & descendentes ab eis conceditur, iuncta regu. l. 1. ff. ad municip. & c. si Papa, de priuile. in 6. Vrget magis d. l. 1. ff. de iur. immunit. dum excludendo descendentes à foeminis, eas admittit indistinctè, & sic etiam nupte sint quod iuuatur ex l. cum te. C. de nupti. Vrget magis text. in l. voluntas. 4. C. de fideicommiss. vbi filia & soror indistinctè dicuntur de fa-

de familia, vt per Rip. in S. diui, num. 2. ff. de lega. 1. Deci. consi. 287. nu. 12. post Soci. consi. 227. nu. 4. lib. 2. Sed de his fatis.

LEX QVARTA, ET VLTIMA,

C. de bonis maternis.

S V M M A R I A.

- 1 Colligitur principalis conclusio ex litera huius l.
- 2 Tractatur illatio Bal. & probatur contra eum & plures lucrum à lege delatum coniugi, seruandum esse liberis prioris matrimonii.
- 3 In ea re explicatur l. 14. Tauri, contra plures eius commentatores.
- 4 Colligitur cum scriben. alia conclusio, in viduitate representari matrimonium præcedens.
- 4 Tractatur illatio scriben. an vidua alenda sit ab hæredibus viri? & probantur aliqua utilia contra receptas traditiones, usque ad num. 8.
- 9 Tractatur opinio Pau. Castr. circa viduas, an ex stupro dotem admittant? probaturque opi. negatiua indistinctè contra quam plures, usque ad nu. 11.
- 12 Inferitur ad effectum memoriamque pristina dignitatis, & adducuntur aliqua non negligenda, & nu. 13.
- 14 Impugnatur opin. Bal. & multorum, de eo qui ex culpa ab officio priuatus, illud exercet.
- 15 Probatur conclusio quam Fulgo. alibi colligit ex hac l. ut pater persequentes nuptias non amittat tutelam liberorum, contra Ange. & aliquos, & reicitur argumen. de matre ad patrem numero 16.
- 17 Inferitur ad traditionem Pau. Castr. probaturque iure nouo in masculis viduis non reici conditionem impediendam nuptias.
- 18 Inferitur a l. his solis. C. de reuoc. donat. & tractantur aliqua de parentibus inhonestè uiuentibus & num. 19.
- 20 Inferitur ad l. & mulieri. ff. de curat. furio. pleneque tractatur de eius intellectu, adducunturque aliqua utilia, usque ad numero 24.

1

AE C. l. ampliat effectū acquisitionis paternæ, vt scilicet pater non amittat vsum fructum per transitū ad secundas nuptias, & hoc est quod principaliter statuit hęc. l. Leonis, quam approbat Iustinia. in auth. de nuptijs. §. quoniam omninō. Dicit autē

Impera. hic, se hoc expressisse, vt oīs ambiguitas cessaret, significās boni & prudētis esse principis, ea decidere quæ inter subditos lites afferre possunt: vt et inquit Imperator in l. si quis filiū. C. de inoffic. test. & in l. optimā. C. de cō-

- 2 trah. stipul. Ex hac autē principali decisione tex. infert Bal. hic q̄ si ex statuto vel cōsuetudine maritus mortua uxore lucretur partem dotis, id lucrum non amittat, transeūdo ad secundas nuptias: quod extollit Cor. hic, & Hisp. Segu. in tract. de lucr. constan. matr. Hispani et Castil. Anto. & Fernan. Gom. in l. 14. Tauri. & Hisp. Mōtaluus lib. 3. foro leg. l. 13. ad fin. & alij vt infra. Qui oēs & plures statim citandi, cōiter intelligunt voluisse Bal. q̄ tunc non tenetur pater tale lucrum referuare liberis prioris matrimonij, quia à lege, nō à coniuge illud habet. Sed Pau. hic intelligit Bald. vt tunc locum habeant iura quæ statuunt vt parentes lucra referuent liberis prioris matrimonij: & ita Crem. notab. vlti. Quicquid autem senserit Bald. hic, illud verius & receptius dicas in ea specie, lucrum bonorum seruandum esse liberis illius matrimonij: cuius occasione coniux lucrum illud habuit etiam per legē vel consuetudinem, vt apertè notat idem Bal. in authen. ex testamento, col. 3. nu. 9. C. de secund. nupt. sequens Doctorem quendā, cuius nomen se ignorare dicit: & hoc sequuntur Salyc. Roma. Soc. Pau. & plures, vt tradit Ioan. à Garro, id receptius asserens in d. auth. num. 83. & seq. dicit etiam communem Rip. in l. fœminæ. nume. 59. q. 22. & nu. 63. q. 23. C. de secund. nupt. probat Deci. in l. 1. eodem titu. & Ioan. Nicol. Arela. in l. generaliter, nu. 49. cum sequen. C. eodem. vbi etiam dicit cōem cōtra Bal. hic: & hoc magis probat Bertran. in l. hac edictali, numero 41. eodem titu. Couar. desponsa. 2. par. cap. 3. §. 9. numero 7. & 8. & Alcia. lib. 1. de verb. signific. & Chal. in consuet. Burg. rub. 6. §. 1. num.

num. 3. fol. 211. quod inuoluebat Pala. Ruu. in rub. S. 50.
 3 numer. 35. Qua in re memoratu dignum est contra ferè
 omnes commentatores d. l. Tauri, supra citatos, opinionè
 Bal. hic, non approbari hodie per eam l. in regno Castel-
 læ, & consequenter vigere pro liberis cōem opinionem,
 vt parens teneatur eis reseruare lucrum à lege vel con-
 suetudine ei delatum in terminis, (de quibus supra. Ea au-
 tem, l. Tauri, non loquitur in lucro alteri coniugi tātum
 delato, sed de communicatione acquisitorum, constante
 matrimonio, in quo par ferè ratio est pro vtroq; coniu-
 ge; nec tunc propriè agitur de lucro, vt probauit sup. in 1.
 pat. l. 1. nu. 37. quod bene sentit Couarru. vbi sup. optime-
 que colligit ex Rip. in d. l. fœminæ, d. q. 22. & 23. & ita cō-
 ponēdū est, quod inuoluit Pala. in d. §. 50. nu. 35. & in cō-
 4 menta. d. l. 14. Tauri. Colligunt Cyn. Bart. Alberi. & oēs,
 hic ex verbis huius. l. ibi. *sive in priori matrimonio permane-
 re voluerit, sive nouercam filiis super induxerit; virū vel mulie-
 rem, dū ad secundas nuptias non transit, censeri sub præ-
 cedenti matrimonio esse. & ad hoc. l. hæc sæpissimè alle-
 gatur, vt per Tiraq. de nobili. ca. 18. num. 9. Pau. in l. cum
 quædam puella, nu. 4. & ibi Alex. Ias. Deci. ff. de iurisdic.
 omnium iudic. Vnde inferunt oēs, viduam potiri priuile-
 gio honoris, & fori, quod habebat viuento viro, per l. fœ-
 minæ, in fi. ff. de senato. melius probat. l. filij. 12. vers. vi-
 dua. ff. ad municip. notat Bart. in l. fin. nu. 2. C. de verborū
 significationi. Felyn. in c. ex parte, col. 1. de foro compe. &
 apud Lusitanos. l. reg. libr. 2. titu. 43. ad fin. Quod tamen
 vltra alios elegāter limitat Roma. in l. 1. §. si vir. ff. ad Syl-
 lan. limitant etiam omnes vt tale priuilegium non detur
 viduæ inhonestè viuenti, per l. his solis. C. de reuoc. dona.
 de qua infra. Et ita vt receptissimum tradit Alexā. in d. l.
 cum quædā, nu. 9. Hyppo. in l. vnic. nu. 55. C. de rap. virg.
 & quamplures citati à Tiraq. de nobil. c. 18. num. 13. quo-
 rum numerus & autoritas nō deteruit Fulg. qui contra
 dixerit, asserens priuilegium viduarum ēt inhonestis non
 denegandum: idque sequi videtur Deci. in d. l. cum quæ-
 dam, numer. 12. Et aliquando distinguendum putabam
 inter famosam palam inhonestam, & eam quæ nō om-*

ninò castè viuuit: illa enim notoriè indigna non sine offensione reipub. priuilegijs fruere: de hac autem consultius est non inquirere: potestque id iuari ex doct. gloss. distinguentis inter publicum & occultum, in l. cum lege, in fi. ff. de testamen. quam sing. dicit Imo. ibi, & Bald. in l. 1. col. 1. ad fi. C. de senten. tradit Felyn. in c. testimonium, nu. 16. de testib. Ex eisdem verbis huius l. inferebat generaliter Ricar. viduam alendam esse ab hæredibus vt viri, sicut alenda erat à viro: arguitque ex eo, quòd durante viduitate censetur esse sub præcedenti matrimonio: & ita Cy. & Alberi. hic, & Hippon. in l. vnic. nume. 217. C. de rap. virg. quorum opi. iure & ratione destituitur, regulariterque contrarium dicendum bene probat Bal. hic, quem sequuntur Paul. Fulgos. Cor. concludentes, distinguendum esse, an vidua habeat vnde se alere possit. Et sic videtur resolueri, viduam inopem omni tempore alendam esse ab hæredibus viri: quòd ex Cum. & Roma. sequitur Alexan. in l. diuortio, numero 28. ff. solut. matrim. in memor. Bal. &

6 aliorum hic. Ego aduerto Bald. & alios hic, non bene adducere gl. in l. vnic. §. exactio, supra de rei vxor. actio. gloss. enim ibi, & in d. l. diuortio, verb. factio, id tantum tribuit viduæ inopi, intra annum seu tempus restituendæ dotis: non autem loquitur gl. de alio tempore viduitatis, & in illis terminis resolutio gl. recepta est, secundum Alex. & Ias. in d. l. diuortio, nu. 18. & Rebuf. in 1. Tom. ad leges Gallicas, tit. de senten. prouis. arti. 3. gl. 1. nu. 10. & plenè Anto.

7 Gom. l. Tauri, nu. 48. notabiliter Anto. Capy. decis. 24. In eadem re aduerto, quod etiam intra annum, non potest applicari quæstio glo. vbi nulla est dos quæ restitui debeat, vt constat ad sensum. licet inuoluat Aret. consil. 98. nu. 3. Bene etiam in eadem re aduertit Ias. in d. l. diuortio, nu. 18. vers. dico: omnes ferè Doc. incautè in q. glo. arguere ex verbis huius l. Quod enim dicitur viduam ceteri sub matrimonio, non tamen congruit primo anno, sed toto tempore viduitatis. Tandem in ea re non dubito verius esse contra scriben. supra citatos, hæredes viri non teneri alere viduam et inopem, extra terminos gl. vbi supra cum nulla lex ista statuatur, nec res tanti poteris in onus & grauamen hæredum leuibus

argumentis est inducenda. Et mihi contra Doct. est auctoritas gl. in d. locis, dum ea alimenta tñ tribuit viduæ intra tempus, quo sibi dos non restituitur. Vnde non obscure contrariū vult extra eos terminos: imò & tunc contra cōem non ineptè arguebat Ias. vbi supra, dubitauitq; Fulgo. hic. Contra Doc. etiam vt regulariter hæredes viri non teneantur viduam, vrget doctrina Vlpia. in l. 2. §. affinitates. ff. de post. & ita vsu obseruatur. Ex eisdem verbis huius. l. durius inferunt alij, inter quos additio Bart. hic, ad celebrem opinio. Paul. in l. sororem, C. de his quib. vt indig. & in l. fideicommissum, ad fin. C. de fideicommiss. vbi argumen. gloss. scripsit, viduam amittere dotem ex stupro: sicut amittere ex adulterio constante matrimonio, quasi tanta sit offensio in virum defunctum: quod sequuntur quàm plures: & ita Belenzin. ad Panormit. in capitu. plerumque, & ibi Præposi. de dona. inter virum & vxorem. Fely. in c. pastoralis, col. 3. versic. mulier, de iudic. & eiusdē verbis Ias. in l. 2. numero 6. ff. soluto mat. & Gerard. notab. 48. Hyppo. in l. vnic. numero 58. C. de rap. virg. & singul. 234. & 416. & consil. 13. Crot. in §. Cato. 1. lect. numero 139. ff. de verborum obligationibus, & Pala. Ruu. seu Ioā. Lup. in repeti. rubr. §. 67. numero 6. arguens ex hac. l. & in §. fin. eiusdem rub. numero 6. Idemque tradit Neuizan. in sylu. nup. lib. 2. tit. seni. non est nubendum, citans Marian. Soci. Ang. Areti. & alios sequentes opj. Pauli quam etiam sequitur Tiraq. de nobili. cap. 18. num. 9. & ita Montal. foro leg. tit. 2. ad fi. & cum Pau. Bernar. à Luco, in repert. Pala. verb. dos: & Ant. Gome. l. 3. Tauri, in fin. & opinionem Pau. dicit cōem Bell. in rub. C. de edend. numero 83. dicit et cōmunem Boer. decis. 338. Sed contrarium melius probarunt non pauci, imò quòd vidua nunquam ex stupro dotem admittat: Alex. in dicta l. sororem: Ias. in d. l. fideicommissum: Dec. in c. pastoralis, col. fi. de iudi. & in l. cum quædam puella, numero 13. ff. de iurisd. omni. iud. & Molin. in consuet. Paris. §. 30. nume. 142. Mainer. & alij quos citat & sequitur Couarru. de sponsal. 2. par. cap. 7. §. 6. numero 10. Petr. Duaren. reg. 12. & Rip. in l. 2. num. 8. ff. sol. mat. & Boer. d. decis. & Chaf. in cōsue. Burg. rub. 4. §. 7. nu.

24. & Hispa. Anto. Gome. sibi contrarius l. 80. Tauri nu. 70. notanter Aymon Crauet. consi. 205. & hoc regulariter sequitur Ioan. Garro. in authē. eiusdem, C. de secun. nupt. Et Duaren. in d. l. 2. vers. secundus casus, ff. solu. mat. quod etiam regulariter verius putat Alci. reg. 2. præsumpt. 9. numero 5. & ita iudicatum fuisse tradunt Chaf. & Boer. vbi suprā. De qua re dubius est Catel. Cot. in memora. verb.

10 mulier. Hæc sententia contra Paul. vrgentissimè probatur ex tex. quem adducit Rip. in auth. de restitu. & ea quæ par. S. fin. vbi vidua ex stupro intra annum ponitur tantū in admittendo lucro, quod habitura erat ex bonis viri: ergo non admittet. dotem propriam, iuxta differentiam illam iuris de qua in l. fin. ad fin. C. de codicil. 2. contra Pau. vrget reg. glos. c. si. de iure patro. non esse nostrum legales pœnas extendere: nullam autem, l. talem pœnam contra viduas statuit, facit tex. notab. in l. at si quis. vers. diuus, ff. de relig. & sumpt. fun. ibi, *non rectè facere, pœnam tamen in eam statutam non esse.* 3. vrget. tex. in l. si vxor. 13. vers. quamuis, ff. ad leg. Iul. de adul. ibi, *si vidua esset, impunè in eam Stuprum committeretur.* Et text. in sequenti, S. diuus eiusdem. l. ibi, *matrimonium nec spem matrimonii uiolare permittitur.* Pœna igitur tunc non infertur ob matrimonium finitum: & ita praxi obseruat. Ex rationibus autem proximè adductis contra Pau. & ex litera text. in d. authen. de restit. videtur indistinctè tenenda opinio Alex. reiecta distinctione quam sensit Alc. d. loco. & probauit Couarr. vbi suprā. numero 11. & prius Ioa. Garro. in auth. eidem pœnis. numero 21. C. de secun. nup. saluantes opinionem Paul. in vidua pecante intra annum: & ita indistinctè contra Pau. concludit Anto. Gome. in d. l. 30. numero 70. ad fi. & Duen. vbi sup. prius Ioan. Crot. in d. S. Cato, in 2. lect. nu. 78. Nec aliquid obstat inepta argumentatio multorum à verbis huius l. & similium, quæ in viduitate censent representari præcedens matrimonium, loquuntur enim in fauorem coniugis, non pœnalibus: quod fatentur Doct. ipsi, vt per Fely. in d. c. ex parte, col. 1. in 3. limi. de foro compet. non aduertētes quā in hoc sibi ipsis repugnēt. Quia in re aduerto scriben. ferè omnes in locis sup. citatis, nō rectè in vidua æquasse.

æquasse. q. illam amittendæ dotis ob stuprum, & q. aufe-
 rendi relictum à viro, cum sit dispar ratio, ex sup. dict. Nec
 etiam ex opinione Alex. aptè excusabitur vasallus peccās
 cum vidua defuncti domini, quia tunc alia est ratio cōtra
 vasallum: de quo vltra alios videndus est Io. a Garro. in
 12 l. 1. nu. 68. & 76. C. de secund. nupt. Ex eadem repræsentati-
 one matrimonij, infertur ad l. fin. ff. de decur. ibi, *in memo-
 riam prioris dignitatis*: vbi qui dignitatem habuit ob eius me-
 moriam non torquetur: facit text in l. non parum, C. de af-
 fesso ibi, *post depositum*. de quo videndus est Dyn. in c. de-
 cret. de regu. iur. in 6. tradit Deci. in l. in omnibus causis id
 obseruator, nu. 18. ff. de reg. iur. Fely. in c. quæ in ecclesia-
 rum, nu. 81. de constit. Hippol. singul. 107. latius & melius
 Tiraq. de caus. limit. 15. Effectum autem pristinæ dignita-
 tis, ampliat notab. Guid. decis. 377. ad eum qui iussu regis
 dignitate priuatur: per tex. quem citat in l. eam legem. C.
 de excus. muner. ibi, *quandis dixerint*. intelligendo tamen
 cum adit. ibi, nisi priuatur ob sordes, per ea quæ allegat:
 probat tex. in l. fin. in fin. ff. de pœnis: & l. 1. C. vbi Senato.
 vel clariss. & ita sentit Fely. vbi sup. Eundem effectum di-
 gnitatis pristinæ ampliat. Boer. decis. 246. col. penul. citans
 aliquos, vt procedat etiam in consiliario vel simili, qui vo-
 luntariè dignitatem dimisit: & ita eleganter intelligetur
 Bar. (quem non citat) in l. 1. C. de auoc. diuers. iud. vbi tex.
 id benè iuuat, ibi, *tempore quietis fructum præteriorum laborum*
 13 *consequantur*. Sed d. l. fina. & effectum pristinæ, dignitatis,
 limita vt sup. (quando dignitas aufertur ob de merita) Li-
 mita. 2. per Plate. in l. 1. nu. 3. C. de præpost. sacr. cubi. Limi-
 ta 3. per eundem Plate. in l. vniuersi, per tex. ibi. C. de lega-
 14 **Q**uo. quem dicit singu. idem Plate. in d. l. eam le. ad fi. C. de
 excusa. muner. cuius traditio tuta non videtur, dum limi-
 tat sup. d. ne procedant in officijs vel dignitatibus obtentis
 per suffragia: nam & in his terminis procedere videtur. d. l.
 fi. ff. de decur. nec desinit honorificum inter homines ha-
 beri & suffragijs seu votis conceditur: imo nec quod preci-
 bus & ambitu. Ex prædictis inferendū vř contra Paul. in
 l. nec patronis, num. 2. C. de oper. libert. dum scribit, Nota-
 rium, vel scribam effectum Rectorem, posse cōpelli finita

- ¶ dignitate, ad operas quas antea locauerit: quod durum est, & contra mentem. d. l. si. cum supra aduēt. vt etiam caueas ab Hippol. in l. vnic. numero 23. versic. & faciunt, C. 14 de rap. virg. Ex eisdem infertur ad Bal. in l. data opera, nu. 74. C. qui accusa. non poss. vbi scribit eum qui nunquam fuit Tabellio puniri pena mortis, si vt Tabellio scribat: si autem aliquando Tabellio, fuit licet postea priuatus sit, mitius puniri, quia iuuatur primordio veritatis: & cum Bal. Hippol. singul. 35. & in l. eiusdem, nu. 6 ff. de sicar. vbi alios citat: & Fely. in dict. cap. quæ in ecclesiarum, numero 82. Ias. in l. sciendum, §. si. numero 10. ff. qui satisd. cogan. Niconit. in c. quoniam contra, fol. 45. num. 174. de proba. solentque in id adduci verba Papinia. in l. cum filius. 77. S. hæres, ff. de lega. 2. ibi, *nec in totum falsum videri, quod in iure retur primordio veritatis.* Sed contrarium olim legendo docui, gaudeoq; id nunc videre apud Tiraq. in d. lib. de caus. limit. 15. ad fin. idque contra prædictos sine dubio serua-bitur in praxi. quia non minor ratio est contra eum qui ob dilectum priuatus fuit, imo maior si maturè attendatur, facilius enim decipiat, magisq; nocebit is qui aliquando officium habuit. Argumentatio autem ex d. l. si. ab effectu pristinae dignitatis, retorquetur ex sup. dict. cum non procedat in priuato ob demerita. Nec obstant verba. d. §. hæres, ibi enim durabat debitum, licet causa esset mutata, secus si omnino esset extinctum: secundum glo. & scriben. ibi, & ita tex ille retorquetur. Facit quod communiter traditur contra allegantes legem correctam, per tex. in l. si. ff. ad leg. Cornel. de fals. facilius autem posset sustineri opi. Bal. in suspenso non in priuato, quia tunc officium ad huc durat. & ita in his terminis melius inducerentur verba l. C. in d. S. hæres: & quod tradit Rip. in l. 4. §. condēna-tum, nu. 25. ff. de re iudi. Ex principali decisionē huius. l. colligit Fulg. in l. iubemus, nu. 6. C. ad Trebel. & ita Corn. nu. 4. patrem non admittere tutelam filiorum, licet transeat ad secundas nuptias: & ita Ioan. Imol. in l. ex facto, nu. 16. ff. de vulg. & pup. & Hispa. Anto. Gome. l. 40. Tauri, n. 15. Sed hæc l. nō pbat necessario, cū loquat de vsufu-ctu & legitima administratione, quæ nō parū differt à tu-tela:

tela: vt tradimus in 2. par. l. 1. sup. cod. Licet autem fillijs patrem habentibus non detur tutor regulariter, datur aliquando si pater eos emancipet. l. si infanti. de iur. delibe. & ibi Bar. & alij. l. pupillorum, §. si pater. ff. de reb. eor. & Insti. de legi. paren. tute. Quæ opinio Fulg. Imol. & Corn. omnino tenenda videtur contra Ange. in authen. de non eligen. secund. nubent. §. quia vero numero 16. vbi scribit patrem manere legitimum administratorem, quod debuit probare ex hac l. iuncta reg. glo. & scriben. in authen. excipitur infra titu. sequen. subdit tamen Ange. diuersum fore circa tutelam vel curam, à quo tunc patrem remouendum putat, sicut matrem: quod non citato Ange. scribit. Chaf. in consuet. Burg. rub. 6. §. 8. num. 2. in fi. & nu. 7. & 8. fol. 224. malè citans Paul. & aliquos, qui non de patre, sed de matre loquuntur. Et ita cauendum est à Ripi. in l. fin. q. 26. C. de reuoc. donat. vbi Ang. citat & sequitur generaliter: nec minus cauendum erit ab Ange. in authen. 16 de nupt. §. si vero expectet. nu. 28. Nec valet argumentatio à legib. loquentibus de matre secundo nubente, quia amor paternus maiori firmitate iudicio roboratur: non ita in fœminis, quæ sæpe nouis viris non solum res filiorum, sed etiam vitam addicunt: vt inquit tex. in l. lex quæ tutores, C. de admin. tutor. Sic in fœmina minus honesta est pluralitas nuptiarum secundum hominum opinionem, vt ex Valer. Max. bene tradunt Bal. & Soci. in l. hæc ff. de conditio. & demonf. Maior etiam honestas in fœminis requiruntur, maiorque in illis est quælibet macula impuditiæ, secundum gl. l. palam, ff. de rit. nupt. quam extollit Dec. in l. fœminæ nu. 63. ff. de reg. iur. gl. etiam in c. de bitum. de biga. quas debuit adducere Hippol. singul. 688. eas vero ornat Tiraq. in li. de legib. connub. in 1. l. numero 45. De quo alibi latius scribo. Ex qua differentia masculorum & fœminarum, infertur ad traditionem Paul. in l. fina. numero 5. C. de in dict. vid. tollen. vbi scribit etiam hodie in masculo reijciendam fore conditionem impediendam secundas nuptias: quod videtur sentire Salyc. in authen. cui relictum, col. 2. eod. tit. Sed contrarium probare videtur text. in d. auth. & ibi gloss. & Ias. ad fi. Idque

que receptius dicit Ioa. à Garro. in rub. C. de secund. nupt. 21. Et pro hac parte contra Paul. videtur text. in auth. de nup. §. si vero vltus, vers. sed & si aliquis extraneus, iuncto §. præceden. vers. vnde sancimus: & ita cessat dubitatio Pau. à monte pico. in repet. §. Titia cum nuberet. nu. 166. ff. de 18 leg. 2. quod aliquando in praxi vidi controuersum. Ex eadem differentia infertur ad l. his solis. C. de reuoca. dona. ex qua colligunt cõiter scrib. pœnam impositam mulieri secundo nubenti, locum habere in vidua inhonesta: extollit Ang. Are. in §. si in fi. Instit. de legit. patro. tute. Ripa in l. fœmina. nu. 31. C. de secund. nupt. Pala. in rub. §. 66. nu. 3. & nume. 14. Hippol. in l. vnic. nume. 54. & 56. C. de rap. vrg. Arelatan. in l. generaliter. num. 20. C. de secund. nupt. Id autem bene probat ea l. qua non adducta idem not. Panor. in c. vxoratus, num. 2. de conuers. coniug. Ex quo inferunt communiter scrib. quod fœmina inhonestè viuens teneatur seruare liberis, vt tenetur secundo nubens: licet contra cõem in hoc teneat Anto. Gome. d. l. 14. Taur. nu. 16. Inferunt etiam magis cõiter, quod mater impudicè viuens, ita priuabitur tutela & cura liberorum, vt alij nubens: glos. authen. matri & auia: & glo. authen. sacramentum. C. quand. mult. tute. offic. probat. l. si ibi, *pucciniam*. C. eod. cuius verba expendit Hiero. Grat. consi. 115. nu. 6. lib. sed prius Pau. Castr. in l. omnem, nu. 2. C. ad Tertul. licet aliqui contradicant, vt per Io. Garro. in auth. eisdem, nu. 19 12. & 23. de secund. nupt. Ex eadem differentia inter patrem & matrem: in ijs quæ spectant ad continentiam, infertur cauendum esse à Rip. in d. l. si. q. 26. C. de reuoc. dona. dum indistinctè vtrumque parentem æquiparat: id enim non procedit quoad quæstionem motum vel pudicitia, nec quo ad tutelam & curã vt sup. Et ita cauendū est à Ioan. Nicol. in l. generaliter, nu. 22. cum seq. C. de secund. nupt. Cauendum etiam est ab Hispa. Gifontano. l. 15. Tauri, ad fin. Contra quos vel contra id quod sonant eorum verba, puto verius leges loquentes de patre transeunte, ad secundas nuptias non habere locum in patre libidinoso vel habente concubinam, ea enim extensio solum reperitur in matre, per d. l. his solis: & in matre tantum loquitur

Roma. consil. 182. numero 1. & numero 3. & Soci. consil. 114. numero 7. li. 4. quos malè allegat Rip. d. loco: sic etiã Dec. consil. 87. nu. 2. qui tandem loquuntur quoad reservationem faciendam liberis prioris matrimonij secutis alijs nuptijs, secundum terminos. d. l. generaliter: & gloss. l. fœminæ, §. illud, C. de secund. nupt. & ita. l. regia. lib. 4. titul. 75. Nec obstat argum. quod adduci posset ex illo vulgari, ne plus habeat luxuria quam matrimonium, §. fin. in authent. de restit. Respondeo enim esse rationem differentię quæ vrget vt magis suspectus fiat pater liberis prioris matrimonij per nouas nuptias, quam si concubinam habeat, vel inhonestè viuat. nam in priori casu timetur nîmia dilectio ad secundam vxorem & liberos ex ea, quod cessat in patre incontinente: ita enim videmus; improbari donationem inter legitimos coniuges, valere autem inter concubinarios vel alios ex illicita affectione. l. 3. versic. diuus, ff. de dona. int. vir. & vxo. l. donationes. 3 2. ff. de donatio. sic non valet donatio à patre in filium ex iustis nuptijs; valet autem in non legitimum, quatenus capere potest secundum iuris sanctiones, & receptam sententiam.

20 Ex prædicta differentia maris & fœminæ, infertur ad intellectum & materiam tex. in l. & mulieri. ff. de curat. furio. in qua I. C. Paul. habet in hæc verba: *Et mulieri qui luxuriose uiuit, bonis interdici potest* gloss. ibi in prima expõsitione intelligit de fœmina libidinosa, vt ei curatori dari possit: & ita Cuman. ibi. Panormita. Barb. Fely. Deci. in capitu. pastoralis, de iudi. Rip. in l. is cui bonis, numero 16. ff. de verborum obligationibus. Ex qua interpretatione inferunt. plures notabilem cautelam, vt legitimi hæredes faciant curatorem dari, & bonis interdici, meretrici, ne testari possit, iuxta reg. l. is cui lege ff. de testamen. Alias enim meretrix & libidinosa fœmina testari potest, cum id nullo iure prohibeatur, vt nota. Bal. in l. prima, C. de condit. ob turp. caus. Ias. in l. miles. numero 17. ff. de re iudic. Dec. in l. prima. numero 6. C. de secund. nupt. Alber. in l. si quæramus, ff. de testamen. idem Alber. in l. qui vas, §. fin. ff. de furt. Quam cautelam ad negandum facultatem testandi fœminæ luxuriosæ, ex d. l. scribit Bald. in c. cum

deco-

- decorem, de ætat. & qualit. Iaso. in l. 4. §. sed quod meretrici, nu. 2. ff. de condic. ob turp. caus. Ferrat. & cautel. 6. Dilect. de arte testan. tit. 1. caute. 12. Segur. in l. imperator. ff. ad Trebell. Addi. ad Bald. in l. ea lege, numero 20. C. de
- 21 condic. ob caus. Sed antequam veniam ad articulum, ob quem eam l. adduxi, admoneo lectores (si qui forsan hæc nostra lege int) eam cautelam omnino reiiciendam fore, nec testandi facultas iure permessa ijs cauillis adimi debet: maximè cum testantes multas sæpe disponant, que conducunt ad salutem animarum. Nec verum est, quod gl. Cuman. & Felyn. vbi suprà, dicunt, foeminam impudicam censerì prodigam bonorum: id enim possibile est, nō necessarium, ideò non sufficit, iuxta regul. l. nec natales, C. de probat. imò sæpe meretrices auaræ sunt, iuxta illud sacræ pag. Ezechiel. cap. 16. *meretricibus dantur mercedes.* Contra iniquam illam cautelam facit etiam, quod iure videmus meretrices dissimulari, vt maiora mala vitentur. e. inter onera, de sponsa. Vnde tutius est contra Doctor. non posse meretrici curatorem dari, & consequenter non ei negandam facultatem testandi: quod magis asseri
- 22 tur ex veriori sensu illius. l. Reiecta enim præcedenti expositione intelligi debet ea l. de foemina prodiga, quæ luxuriosè viuere dicitur, cum immodicè expendit, nec sumptibus parcit, iuxta gloss. in 2. opposit. vbi ad eam citat aliqua iura: & iuxta Aretin. in d. l. is cui bonis, ad finem. id subtiliter colligit ex litera d. l. Idque magis comprobat D. Anto. Augusti. lib. 4. emendet. cap. 11. & secuti sunt aliqui, vt per Rip. in d. l. is cui bonis, num. 17. & Iodoc. de patroc. pupil. Cicero 1. offic. parsimoniam luxuriæ opponit: & in eo sensu sæpe vititur Quint. Curt. traditque Spiegel. in lexic. iur. verb. *luxuria* Qua in re circa viduas prodigas, vel immodicè expendentem est apud Lusitanos pruden-
- 23 dentissima constitutio. lib. 4. tit. 10. Ex quo infertur miserè lapsus fuisse Hispa Segur. in l. Imperator, ad finem, ff. ad Trebell. qui ex d. l. scripsit, viro incontinenti, & libidinoso curatorem dandum: arguens ex dictione. &, quasi l. C. implicare velit, vt non solum masculo luxurioso, sed etiam foeminæ curator detur. Sed ex præcedenti
- decla-

declaratione patet in d. l. non agi de femina impudica, & sic nō potest ad masculum colligi, quod Segura putabat: qui tamen se excusare posset autoritate Bald. in l. ea lege, numero 20. C. de condict. ob caus. Ripa in d. l. is cui bonis, nume. 18. maximè quod etiam si alibi loqueretur de foemina libidinosa, non valeret argum. ad masculum,

24 ex suprā deductis. Ideoque viro incontinenti & Venereo (ni prodigus sit), curator non dabitur, quod non solum verius, sed & receptius est ex Specul. titul. de acto. §. 1. numero 12. quem malè citabat Segur. vbi supra. & ita melius Alber. & Cuman. in d. l. is cui bonis, ad fin. Felin. & Dec. in d. c. pastoralis, Palat. in c. per vestras. §. 70. numero 23. fol. mihi. 152. secundum Lugdunensem impressionem: & ita Boer. consil. 1. post consuet. Anto. Gome. l. 14.

¶ Tauri numero 14. Fernan. Arias. l. 13. col. 1. Ex quo etiā cauendum est à gloss. in l. si quis cum sciret, ff. de vsucap. pro empt. & à gloss. in l. 1. verb. furiosis, C. de curat. furio. Nec erat omnino ociosa dictio, & in d. l. quia in femina prodigaliter viuente dubitari poterat an ei curator daretur, quasi in casu omissio, & non sperato ob præsumptā

25 auaritiam feminarum, l. 4. ff. ad Velleian. Et ex ijs cessat labor scrib. an d. l. procedat in femina nupta? quod retento etiam communi intellectu ad eam l. benè negabat Ioan. Andr. quem sequitur Segur. vbi supra. idque verius est, licet contradicant. Barb. Felin. Dec. in d. c. pastoralis: Rip. in d. l. is cui bonis, nume. 20. Palat. in c. per vestras. d. §. 70. Boer. d. conf. quorum opinio multa afferret incommoda, essetque contra honestatem in Reipub. Nec enim matrimonia inquietari debent, vt in l. 1. ad finem, ff. de liber. exhib. soliusque mariti est, vxoris mores castigare. l. rei iudicatę. 16. ff. solut. matr. l. quamuis, C. ad leg. Iul. de adult. quod magis suadet ex legib. Lusitaniæ, totiusque Hispaniæ: idque obseruat vsus. Faciunt tradita à Ias. in l. plerique ad fin. ff. de in ius vocan. Hippol. singul. 279. His denique huic legi & libro finem imponimus: lectores autem admonitos atque rogatos velim, vt in his nostris prius summaria (quæ legibus & earum partibus præmittuntur) attentè legant ac expendant, cōperient enim, ex ijs

quæ

quæ ad rem pertinebant, non solum nihil omissum fuisse sed etiam tot tantaque à nobis addita, excogitata, atque adeo discussa, ut à nemine alio hæctenus ad præsentem titulum scriptum aliquid videri possit. Quæ verò inciderrunt, plenius etiam tractauimus, ut maior inde vtilitas iuris studiosis resuleret: utque ex apposita varietate, docti conijciant quid in iure præstare possimus.

F I N I S.

REGISTRVM.

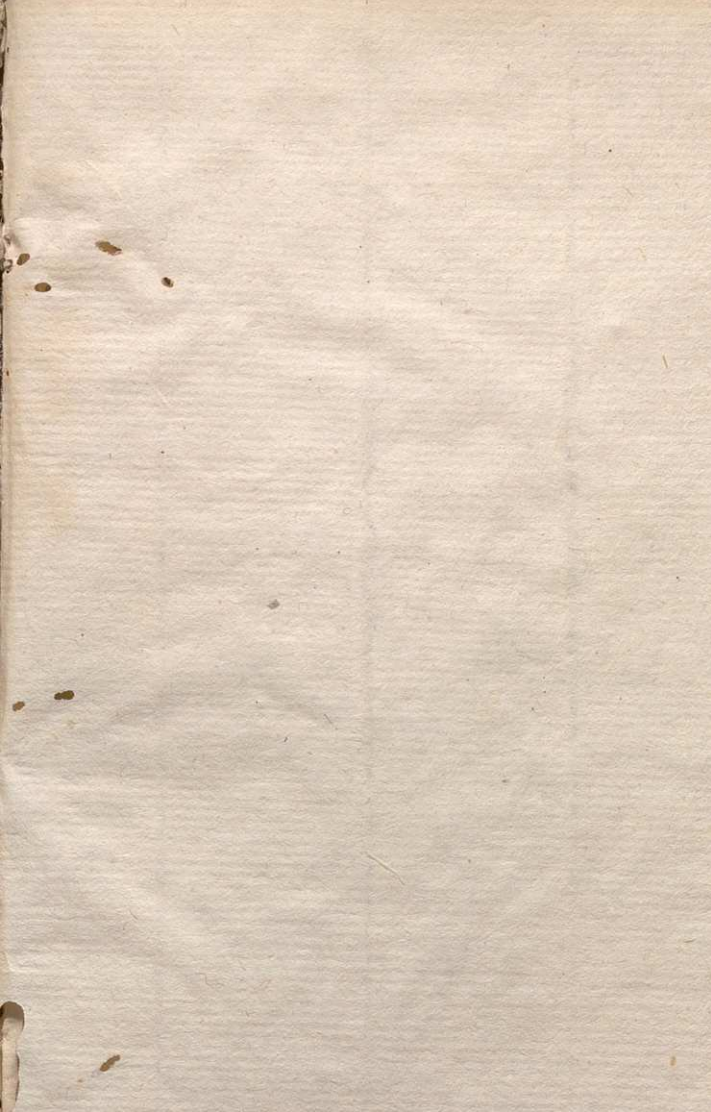
† † † A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.
A a B b C c D d E e F f G g H h I i K k.

Omnes sunt Quaterniones.

V E N E T I I S,

Apud Altobellum Salicatum.

M D L X X I I.

SCVP

008

